FÖRENINGEN

TIDSKRIFT FÖR SVERGES ALLMÄNNA FOLKSKOLLÄRAREFÖRENING

1911

FÖRSTA HÄFTET

FÖRENINGEN

TIDSKRIFT FÖR SVERGES ALLMÄNNA FOLKSKOLLÄRAREFÖRENING

UTGIVEN

AV

CENTRALSTYRELSEN

TRETTIOANDRA ÅRGÅNGEN AV SVERGES ALLMÄNNA FOLKSKOLLÄRAREFÖRENINGS ÅRSSKRIFT

1911

FÖRSTA HÄFTET: ÅRSMEDDELANDEN.

STOCKHOLM
GUSTAF LINDSTRÖMS BOKTRYCKERI
1911.

Årsberättelse för 1910.

Med år 1910 har Sverges allmänna folkskollärareförening avslutat sitt trettioförsta verksamhetsår.

Vid 1910 års början utgjorde föreningens medlemsantal 12,172, fördelat på 290 kretsföreningar. Under året hava 2 kretsar, nämligen Lysings (14) och Södra Jämtlands (17), upplösts och medlemmarna ingått i närliggande kretsar. I stället har tillkommit 1 ny kretsförening: Bygdeåkretsen (34) i Västerbottens län.

Medlemsantalet uppgick vid årets slut till 11,945 och antalet kretsar till 289. Medlemmarnas antal hade sålunda minskats med 227.

*

Föreningens utveckling i yttre hänseende under de gångna trettioett åren framgår dels av efterföljande översiktstabell och dels av den längre fram i häftet intagna revisionsberättelsen. I detta sammanhang meddelas blott, att föreningens behållning vid årets slut utgjorde kr. 16,280:34, Fonden för S. A. F:s eget hem kr. 19,018:85 och Djurskyddsfonden kr. 5,489:80 eller tillsammans kr. 40,788:99.

År	Kretsar	Medlemmar	Inkomster	Utgifter	Behållning
1880	77	1556	— —	— —	— —
1881	90	2019	1787: 50	720: 86	1066: 86
1882	125	2843	1469: 50	835: 64	1700: 50
1883	136	3158	1637: 16	1334: 70	2002: 96
1884	138	3205	1686: 10	1346: 33	2342: 73
1885	143	3262	1709: 75	1356: 77	2740: 71
1886	141	3066	1613: 98	1237: 25	3117: 44
1887	134	3006	1597: 63	1138: 05	3577: 02
1888	139	3277	1749 12	1375: 95	3950: 19
1889	153	3550	2385: 10	1470: 77	4864: 52
1890	156	3684	2242: 79	1631: 97	5475: 34
1891	164	3814	2486: 31	2241: 97	5719: 68
1892	167	4018	2562: 49	1837: 80	6444: 37
1893	171	4325	2700: 26	1897: 57	7247: 06
1894	176	4757	3978: 57	4608: 57	6617: 06
1895	187	5373	5297: 16	5890: 08	6024: 14
1896	202	5873	5849: 39	6088: 37	5785: 16
1897	210	5628	8165: 56	6469: 55	7481: 17
1898	217	5910	8885: 53	6818: 08	9548: 62
1899	231	6589	8656: 60	7150: 53	11054: 69
1900	242	7315	9647: 78	10128: 52	10573: 95
1901	250	7962	10515: 17	9073: 17	12015: 95
1902	251	8350	10748: 19	9750: 68	13013: 46
1903	256	8930	12958: 87	8956: 94	17015: 39
1904	261	9611	14306: 72	13345: 53	17976: 58
1905	268	10111	14490: 09	13227: 55	19239: 12
1906	278	10988	13698: 02	10967: 85	21969: 29
1907	285	11480	15284: 42	16470: 01	20783: 70
1908	291	11857	15469: 66	19998: 51	16254: 85
1909	290	12172	15332: 37	17766: 62	13820: 60
1910	289	11945	27997: 63	25538: 78	16280: 34

*

Föreningens centralstyrelse har under 1910 utgjorts av *Fridtjuv Berg, Alfr. Dalin, Sven Nylund, J. J. Dalström, J. Franzén, Anna L. Lessel, Mauritz Tennman, Per Borgh, J. Cederberg, N. O. Bruce, Gustava Landberg* och *Gottfrid Björkman.*

Av dessa har Berg varit ordförande, Dalin vice ordförande, Nylund sekreterare och Dalström kassaförvaltare samt Berg, Nylund, Dalström och Björkman medlemmar av centralstyrelsens verkställande utskott.

Under större delen av året hava hrr Dalin, Franzén och Bruce varit i tillfälle att närvara vid verkställande utskottets sammanträden.

Centralstyrelsen i sin helhet har under år 1910 haft två sammanträden, ett i början av januari och ett i mars. Verkställande utskottet har sammanträtt 15 gånger.

*

Under år 1910 hava till behandling inom föreningens kretsar varit utsända tvänne ärenden, av vilka det ena rört lärarebildningen och det andra hört samman med kårens ekonomiska förhållanden.

Den nya ställning, som genom 1909 års skolreform vanns åt folkskolans överbyggnader, förde med nödvändighet frågan om folkskollärarnas fortsatta utbildning upp på dagordningen. Av denna angelägenhets ändamålsenliga ordnande beror i väsentlig mån, om de högre folkskolorna och de kommunala mellanskolorna skola få sin fulla och rätta betydelse som led i vårt folkundervisningsväsende. Genom frågans behandling i kretsarna har nu en samlad mening rörande den väg, på vilken frågan om lärarekompetensen för nämnda folkskolans överbyggnader bör lösas, kommit till uttryck inom lärarekåren. Fullständig enighet har rått därom, att folkskolans lärare böra erhålla rätt att genom universitetsstudier förvärva den vetenskapliga utbildning, som är för ändamålet erforderlig. Helt säkert komma dessa lärarekårens enhälligt uttalade önskemål, vilka av centralstyrelsen genom en petition framburits till k. m:t, att bliva av betydelse för frågans slutgiltiga lösning.

I samband med spörsmålet om denna mera vetenskapliga fortbildning ha kretsarna haft tillfälle att uttala sig jämväl om den fortsatta utbildning i specialiserad, praktisk riktning, som betingas av de förut inom föreningen framställda kraven på en ombildning av fortsättningssko-

lan. Härigenom har ytterligare ett kraftigt stöd givits åt strävandena i syfte att den stora massan av vårt lands ungdom måtte i praktiska fortsättningsskolor kunna danas till goda och nyttiga samhällsmedlemmar.

Beträffande frågan om lärarinnornas pensionsålder har behandlingssättet inom kretsarna så till vida varit avvikande från det brukliga, att endast de föreningsmedlemmar, som varit närmast intresserade av detta spörsmål, ägt deltaga i besluten. Resultatet av den på detta sätt verkställda utredningen har blivit, att folkskollärarinnorna för sig och småskollärarinnorna för sig såsom svar på gjorda framställningar om sänkning av deras pensionsålder uttalat, att de icke finna en dylik sänkning önskvärd, ett uttalande, som kan väntas bliva av avgörande betydelse för denna fråga.

*

Översiktliga redogörelser för de ärenden, som under det gångna året varit föremål för handläggning inom föreningen, samt för de resultat, som vunnits, komma som vanligt att lämnas i ett följande häfte av tidskriften.

Att döma av de under hösten 1910 till centralstyrelsen ingångna framställningarna, komma sådana spörsmål, som röra lärarekårens ekonomiska ställning, att under de närmaste åren intaga en framskjuten plats på arbetsprogrammet. Centralstyrelsen behjärtar till fullo de skäl, som driva fram kravet på en allmän löne- och pensionsförbättring för lärarekåren, och kommer för sin del att vidtaga de åtgärder, som den anser frågans vikt och klokheten bjuda, för att en så god lösning som möjligt av dessa frågor måtte vinnas.

*

För det under 1910 hållna ombudsmötet lämnas en redogörelse längre fram.

Det rådde vid detta möte en stark högtids- och allvarsstämning. Trettio år hade förflutit, sedan föreningen stiftades. Minnena från föreningens barndom, från kampdagarna och från framgångsrika verksamhetsår manades fram i tal och skrift. Glädjen över att föreningen kommit till och över allt, vad den uträttat, i förening med hoppfull tillförsikt om framtida, lyckosam utveckling utgjorde grundtonen i föreningsminnets firande. Icke minst uppmuntrande var det erkännande och den hyllning, som vid detta tillfälle kom föreningen till del av målsmän för vårt folkundervisningsväsendes högsta ledning ävensom från broderföreningarna i främmande länder.

*

Av anledning, som alldeles särskilt var ägnad att framkalla vemodsstämning, kom föreningsjubileet att förbindas med minnet av de män, vilka voro bland de främsta vid föreningens stiftande och sedan i ledningen. Både Emil Hammarlund och Johan Molin hade under året bortgått med döden. Icke blott genom de tjänster, de i livstiden personligen gjort Sverges allmänna folkskollärareförening, utan ock genom sina till föreningens fromma gjorda testamentariska bestämmelser ha de för all framtid knutit sina namn vid föreningens utveckling.

Genom den till 30-årsfesten resta vården å Emil Hammarlunds grav, till vilken minnesvård mångtusende föreningsmedlemmar med varmt hjärta lämnat sina bidrag, har Sverges allmänna folkskollärareförening och den svenska lärarekåren velat ge uttryck åt sin minnesgodhet och tacksamhet mot sin oförgätlige märkesman.

*

Då verkningarna av årsavgiftens höjande på medlemsantalet inom föreningen nu ligga klara, visar det sig, att resultatet icke blivit så ogynnsamt, som man kunnat befara. Medan minskningen i numerären till följd av årsavgiftens höjning år 1896 uppgick till 4,2 procent, utgör den nu blott 1,8 procent av hela medlemsantalet. Enligt vad som framgått av länsombudens rapporter, äro de, som nu ansett sig böra utträda ur föreningen, huvudsakligen utom lärarekåren stående personer. Då, såsom framgår av med-

lemsförteckningen, antalet av de utträdande tillhörande nämnda kategori är större än den totala minskningen, har i själva verket en ökning skett med sådana medlemmar, som tillhöra lärarekåren. Inom ett stort antal kretsar har en betydande höjning i medlemssiffran ägt rum. Det är centralstyrelsens livliga förvissning, att inom de närmaste åren så skall komma att ske inom föreningen i dess helhet.

Ännu finns det gott om trakter i vårt land, där lärarekåren icke är organiserad. Särdeles önskvärt är, att nya kretsar komma till stånd å sådana orter. Centralstyrelsen har för avsikt att innevarande år till överläggning inom föreningen framlägga det viktiga spörsmålet om åstadkommande av sådana organisationsformer för länsombudsinstitutionen och sådant samarbete mellan länsombuden och kretsstyrelserna, som böra vara ägnade att på mest verksamma sätt befordra föreningens tillväxt i yttre och inre styrka.

Ju dugligare medel vår allmänna förening kommer att bli, dess säkrare rycka vi mot målet: den svenska folkskolans och folkbildningens höjande, enhet och god anda inom lärarekåren samt förbättring av lärarens ställning i allmänhet.

Stockholm i februari 1911.

Fridtjuv Berg.

Alfr. Dalin. *Sven Nylund.* *J. J. Dalström.*
J. Franzén. *Anna L. Lessel.* *Mauritz Tennman.*
Per Borgh. *J. Cederberg.* *N. O. Bruce.*
Gustava Landberg. *Gottfrid Björkman.*

FÖRENINGENS TIONDE OMBUDSMÖTE I STOCKHOLM.

Detta möte, som hade karaktären av en

minnesfest

till firande av föreningens 30-åriga tillvaro, hölls i Stockholm dagen före det tionde nordiska skolmötets öppnande, sålunda måndagen den 8 augusti.

Till denna minnesfest hade centralstyrelsen såsom hedersgäster inbjudit: cheferna för ecklesiastikdepartementet, folkskolebyrån och överstyrelsen för rikets allmänna läroverk; representanter för Svenska seminarielärareföreningen, Svenska läraresällskapet samt Flick- och samskoleföreningen; Sverges allmänna folkskollärareförenings hedersledamöter; representanter för Norges, Danmarks, Finlands, Englands, Tysklands och Schweiz' lärareföreningar; ordföranden vid nordiska skolmötet samt fru Amanda Hammarlund.

Dessutom hade föreningens förutvarande centralstyrelseledamöter samt dess revisorer och länsombud, styrelsen för Stockholms folkskollärareförening ävensom samtliga de medlemmar av centralstyrelserna för Norges, Danmarks och Finlands allmänna lärareföreningar, vilka kommo till nordiska skolmötet, inbjudits att närvara.

Den egentliga minnesfesten försiggick i Vetenskapsakademiens hörsal kl. 11 f. m., varefter den senare på dagen fortsattes dels med avtäckningen av vården å Emil Hammarlunds grav på nya kyrkogården, dels med samkväm å Högloftet på Skansen.

*

Sedan de inbjudna gästerna, centralstyrelsens medlemmar, kretsarnas representanter samt ett stort antal av föreningens övriga ledamöter samlats i Vetenskapsakademiens stora hörsal, öppnades mötet av föreningens ordförande d:r Fridtjuv Berg med ett längre hälsningsanförande.

Efter erinran om, att i dessa dagar för jämnt 30 år sedan Sverges allmänna folkskollärareförening stiftats i samma sal, lämnade talaren en redogörelse för de strävanden i syfte att inom folkskollärarekåren bilda en allmän riksförening, som blivit gjorda under tiden före 1880, samt påpekade de omständigheter, vilka orsakat, att tanken på en sådan sammanslutning, när den på 1850-talet först framträdde, då icke kunnat förverkligas. Med hänvisning till de i salen anbragta porträtten av Emil Hammarlund och A. M. Stefansson ägnades en varm hyllning åt de män, vilka kunna betraktas som föreningens egentliga stiftare, nämligen hrr Hammarlund, Molin och Stefansson. Slutligen hälsades de närvarande gästerna välkomna, varvid talaren särskilt vände sig med hälsningsord till ecklesiastikministern d:r P. E. Lindström samt svenska seminarielärareföreningens ordförande, rektor C. O. Arcadius.

Sedan en sång sjungits, beträddes talarstolen av överläraren N. O. Bruce, som riktade en särskild välkomsthälsning till de närvarande representanterna för andra lands lärareföreningar, vilken hälsning till de engelska och tyska gästerna framsades på deras eget språk.

Därpå följde svarsanföranden av de olika föreningsrepresentanterna, nämligen rektor C. O. Arcadius för seminarielärareföreningen, skoleinspektör S. Svensen från Norge, kommunelærer Jens Larsen från Danmark, mr T. Allcott från England, generalsekretär J. Tews från Tyskland samt magister M. Holmberg och folkskoleinspektören A. Järvinen från Finland. Samtliga talare tackade för inbjudningen samt uttryckte välönskningar för Sverges allmänna folkskollärareförening. — Från chefen för läroverksöverstyrelsen d:r B J:son Bergqvist samt Flick- och samskoleföreningens ordförande professor E. Phragmén, vilka hindrats att närvara, ingingo telegram.

Därefter talade överläraren Alfr. Dalin över ämnet »Samarbetets betydelse», varvid han, skildrande Sverges allmänna folkskollärareförenings uppgifter och arbete under den gångna 30-års-perioden, utvecklade innebörden av den nu hållna minnesfesten.

Till sist höll ordföranden avslutningstalet, vari bland annat omnämndes den storartade donation, varmed Sverges allmänna folkskollärareförening blivit ihågkommen i makarna Hammarlunds testamente.

*

Avtäckandet av vården å Emil Hammarlunds grav ägde rum kl. 5, då stora skaror av ombudsmötets och nordiska skolmötets deltagare mötte ute på nya kyrkogården. Närvarande voro därjämte Emil Hammarlunds maka och övriga släktingar, Svensk Läraretidnings styrelse och redaktion samt medlemmar av Stockholms folkskoleöverstyrelser m. fl.

Sedan sången »Vän från oss gången» sjungits, höll d:r Fridtjuv Berg ett kort minnestal och bjöd täckelset falla. Rörande vårdens tillkomst och betydelse yttrade han bland annat:

> Vad vi sålunda velat, det står nu på denna vackra augustidag fullbordat framför oss. Genom en insamling, som ännu ej är avslutad, hava medel sammanbragts, och för en del av dem har en sten här blivit satt, som skall till sena tider vittna om, vad Emil Hammarlund för oss var. Den granithäll, varå hans bild är fäst, skall beteckna storheten i hans strävan och fastheten i hans personlighet, och de ord, som äro i hällen ingrävda, skola förknippa hans namn med det största av hans livsverk: grundandet, värnandet och befästandet av Sverges allmänna folkskollärareförening och vad därmed hörer samman.

Sedan avtäckningen skett, nedlade ordföranden å allmänna föreningens och därmed å svenska folkskollärarekårens vägnar en saknadens och tacksamhetens krans på graven.

Vården utgöres av en 4 meter hög sten av råhuggen granit. Den är försedd med en porträttmedaljong i brons, under vilken äro inristade den bortgångnes namn, födelseår och dödsår samt längre ned orden: »Sverges allmänna folkskollärareförening reste vården.»

*

Samkvämet å Skansens Högloft på kvällen var anordnat av Stockholms folkskollärareförening, vars ordförande hr J. J. Dalström hälsade de närvarande (till antal över 300) välkomna. Efter supén höll hr Alfr. Dalin tal för fosterlandet; hr J. Franzén hyllade de nordiska lärareföreningarna och deras representanter, och fröken Anna Lessel gav Tysklands och Englands ombud en hedersbevisning. För föreningen och dess framtid talade hr Fridtjuv Berg, och ombudens tack till centralstyrelsen frambars av hr Hj. Berg. Med ytterligare tal och sång, gamla minnens upplivande och stiftande av nya bekantskaper fortgick festen under den mest angenäma stämning.

REVISIONSBERÄTTELSE.

Undertecknade, som enligt uppdrag granskat Sveriges allmänna folkskollärareförenings räkenskaper och förvaltning för år 1910, få härmed efter utfört arbete avgiva följande revisionsberättelse.

Räkenskaperna utvisa i sammandrag:

Debet.

Behållning från 1909:

I Stockholms enskilda bank:		
kapitalräkning	3,510: 72	
sparkasseräkning	6,494: 75	
checkräkning	479: 87	
Kontant	225: 26	
30 aktier i Svensk Läraretidnings Förlagsaktiebolag å nom. 100 kronor	3,000: —	
Småskrifter	10: —	
Inventarier	100: —	13,820: 60

Skulder:

Ej utgångna Jultomtemedel		643: 89

Inkomster under året:

11,945 årsavgifter à 2 kr.	23,890: —	
Annonser i årsskriften	225: —	
Sålda småskrifter	22: 50	
Statsbidrag till teckningskursen	1,000: —	
Utdelning å 30 aktier i Svensk Läraretidnings Förlagsaktiebolag à 6 kr.	180: —	
Jultomtens stipendium	800: —	
Tummelitens gåvomedel	200: —	
Bidrag till »Emil Hammarlunds minne» kr. 4,234: 13, därav kr. 2,809: 13 överföres till fonden för S. A. F:s eget hem	1,425: —	
Räntor	212: 41	
Upplysningsbyråns inkomster	42: 72	27,997: 63
		Kronor 42,462: 12

Kredit.

Utgifter under året:

Centralstyrelsens sammanträden	1,384: 60	
Revisionen	242: 60	
Länsombuden	166: 42	
Årsskriften	10,494: 24	
Årsskriftens utsändning	1,682: 69	
Svenska skolmuseet	2,649: 79	
Teckningskursen i Varberg	1,392: 52	
Upplysningsbyrån	449: 30	
Lärarebibliotek	100: —	
Vandringsbiblioteken	109: 15	
Resestipendier	600: —	
Understöd åt sjuka småskollärarinnor	450: —	
Sverges allmänna folkskollärareförenings 30-års minnesfest	195: 75	
Emil Hammarlunds minnesvård	1,425: —	
Resebidrag	316: 80	
Honorar	395: —	
Adress till Alexander Jonsson	68: —	
Prenumeration	70: 25	
Internationella byrån för lärareföreningar	46: 58	
Centralförbundet för socialt arbete	25: —	
Folkbildningsförbundet	45: —	
Fredskongressen	20: —	
Tvänne gravkransar	55: —	
Porton, skrivmaterialier, cirkulär, telefon m. m.	826: 61	
Extra skriv- och expeditionskostnader	215: —	
Bokbinderiarbeten	109: 50	
Hyra och ved	375: —	
Sekreterarens arvode	1,000: —	
Kassaförvaltarens arvode	400: —	
Brandförsäkring	1: 50	
Återburet till statskontoret återstoden av anslaget till teckningskursen	107: 48	
Stämpelavgift för J. Molins donation	120: —	25,538: 78

Behållning till 1911:

I Stockholms enskilda bank:		
kapitalräkning	5,573: 94	
sparkasseräkning	6,484: 48	
checkräkning	954: —	
Kontant	157: 92	
30 aktier i Svensk Läraretidnings Förlagsaktiebolag å nom. 100 kronor	3,000: —	
Småskrifter	10: —	
Inventarier	100: —	16,280: 34
Transport		41,819: 12

Transport 41,819: 12

Skulder:

Ej utgångna Jultomtemedel	643: —
Kronor	42,462: 12

Medlemsantalet utgjorde vid 1910 års början 12,172 i 290 kretsar och vid dess slut 11,945 i 289 kretsar. Föreningens medlemsantal har alltså under året minskats med 227 och kretsarnas antal med 2 (två kretsar hava nämligen uppgått i andra). Att en minskning av medlemsantalet under 1910 skulle äga rum, därpå kunde man ju vara beredd, enär årsavgiften med detta år höjdes från 1 till 2 kr. Att avfallet dock ej blivit större utgör ett kraftigt bevis på föreningens inre styrka.

Protokollen och övriga handlingar visa, att centralstyrelsen under det gångna året liksom under de föregående utfört ett omfattande arbete till fullföljande av föreningens program. Särdeles förtjänstfulla äro de av centralstyrelsen utgivna häftena 3 och 4 (Om småskolekårens rättsliga och ekonomiska ställning och Några upplysningar och råd till småskolekåren) samt häftet 5 (Trettio år).

Med tacksamhet må ock omnämnas det lyckliga sätt, varpå föreningens ordförande, d:r Fridtjuv Berg, inom riksdagen lyckats genomföra småskolepersonalens likställighet med folkskolans lärarekår i fråga om statsbidrag till sjukvikarie.

Under året har föreningen firat sin 30-åriga tillvaro med en anslående minnesfest i Vetenskapsakademiens hörsal.

Til denna fest hade kretsarna sänt ombud, och i densamma deltogo flera inbjudna representanter dels från vårt eget lands undervisningsväsen samt dels från folkskollärareföreningarna i grannländerna, i England och Tyskland.

Föreningen har under året gjort tvänne djupt kända förluster, i det två av dess stiftare, nämligen föreningens hedersledamöter direktör Emil Hammarlund och gasverksinspektören Johan Molin avgått med döden. Den förres oväntade och plötsliga bortgång framkallade största sorg och bestörtning bland folkskolans lärarekår ej blott inom vårt eget land utan även i grannländerna. Till båda dessa män står föreningen i stor tacksamhetsskuld, ej

minst för de stora donationer, de genom testamentariska förordnanden lämnat föreningen, den förre det betydande beloppet av 100,000 kr. att utfalla vid den efterlevande makans död och den senare 3,000 kr., vilka under året överlämnats till föreningen.

Vid förut nämnda minnesfest avtäcktes en över direktör Hammarlunds grav rest minnesvård, vilken åstadkommits genom en insamling inom S. A. F.

Revisorerna hava även granskat de under centralstyrelsens förvaltning stående fonderna för S. A. F:s eget hem och Djurskyddsfonden, vilka icke ingå i förestående räkenskaper. Den förra har, därigenom att inspektör Molins gåva samt överskottet å insamlingen till direktör Hammarlunds minne lagts till densamma, under året ökats med 6,671 kr. 4 öre till kr. 19,018:85. Den senare, som vid årets början utgjorde kr. 3,852:19, äger vid årets slut en behållning av kr. 5,489:80.

Den samverkan, som upptagits mellan S. A. F. och Stockholms folkskollärareförening för realiserande av frågan om ett eget hem, synes revisorerna välbetänkt och värd att fullföljas.

Revisorerna ha också genomgått Svenska skolmuseets räkenskaper, tagit del av upplysningsbyråns handlingar och genomgått föreningens arkiv samt därvid funnit allt i ordning och väl skött. I fråga om skolmuseet må påpekas, att det under året förmedlat försäljning av skolmateriell till skolor i skilda delar av landet till ett belopp av omkring 5,000 kr., samt att den instruktiva skolutställningen vid årets nordiska skolmöte i Stockholm anordnats av detsamma.

Föreningens medel äro betryggande placerade dels i bank, dels i aktier uti Svensk Läraretidnings Förlagsaktiebolag.

Med stöd av föregående redogörelse få revisorerna tillstyrka kretsarna

att bevilja centralstyrelsen full och tacksam ansvarsfrihet för 1910 års räkenskaper och förvaltning.

Stockholm den 26 febr. 1911.

Otto Bejbom. Alfr. Fridén. Gust. Ad. Westerin.

Stadgar

för

Sverges allmänna folkskollärareförening.

Ändamål.

§ 1.

Föreningens ändamål är att arbeta för den svenska folkskolans och folkbildningens höjande, för enhet och god anda inom lärarekåren och för förbättring av lärarens ställning i allmänhet.

Medlemmar.

§ 2.

Lärare och lärarinnor vid rikets folk- och småskolor samt därmed jämförliga skolor och uppfostringsanstalter äga att som medlemmar ingå i föreningen. Därjämte kunna även andra för föreningen och hennes verksamhet intresserade personer vinna inträde efter medgivande av kretsförening.

§ 3.

1. Inträde i föreningen sker genom anmälan till kretsordförande och erläggande av årsavgift för då löpande året.
2. Röstberättigad medlem av föreningen är icke allenast den, för vilken medlemsavgift för närmast föregående år blivit av kretsen till centralstyrelsen inbetald, utan ock den, för vilken medlemsavgift i föreningen för löpande året blivit inom kretsen erlagd.
3. Flyttning från en krets till en annan anmäles ofördröjligen till ordförandena i de respektiva kretsarna.
4. Utträde ur föreningen anmäles till ordföranden i den kretsförening, avgående ledamot tillhör.
5. Ledamot, som försummar inbetala sin årsavgift, varde från föreningen skild vid följande års början.
6. Medlem, som genom laga dom blivit förklarad medborgerligt förtroende förlustig, vare från föreningen skild.

Kretsföreningar.

§ 4.

Föreningens medlemmar fördelas i kretsföreningar, som genom sina ordförande stå i förbindelse med centralstyrelsen.

§ 5.

1. Kretsförening väljer själv sin ordförande, vars befogenhet inträder på tid, som kretsen själv bestämmer.
2. Varje kretsförening äger för övrigt själv bestämma om sina sammanträden, styrelse, avgifter o. d. Kretsföreningens enskilda stadganden må dock i intet fall vara stridande mot dessa stadgar.

§ 6.

Kretsstyrelsen åligger att lämna centralstyrelsen de uppgifter, hon infordrat, samt att för övrigt meddela henne sådana underrättelser, som kunna anses gagnande för föreningens verksamhet.

§ 7.

När centralstyrelsen finner nödigt framställa spörsmål till föreningens medlemmar, när val av centralstyrelse skall äga rum o. s. v., är det kretsordförandens skyldighet att föranstalta om härför erforderligt möte.

Centralstyrelse.

§ 8.

1. I spetsen för föreningen står en av tolv personer bestående centralstyrelse, som leder föreningens verksamhet och för hennes talan.
2. Minst åtta av centralstyrelsens medlemmar skola vara tjänstgörande lärare eller lärarinnor vid folk- eller småskolor.
3. Styrelsen utser inom sig ordförande, vice ordförande, sekreterare och kassaförvaltare. Skulle särskilda förhållanden göra sådant nödvändigt, må styrelsen dock äga att låta sekreteraregöromålen bestridas av utanför styrelsen stående föreningsmedlem.
4. Medlem av centralstyrelsen väljes för en tid av tre år. Turvis avgå varje år fyra ledamöter ur densamma.
5. Avgå centralstyrelseledamöter under de för dem bestämda tjänstgöringstiderna, utses vid nästa valtillfälle icke allenast fyra ledamöter utan därutöver så många, att centralstyrelsen varder fulltalig.

§ 9.

1. Centralstyrelsen har årligen minst ett sammanträde å mellan ledamöterna överenskommen plats. I övrigt föras förhandlingarna skriftligt, och cirkulera handlingarna i den ordning, ordföranden angivit.

2. För att beslut skall kunna fattas, måste minst åtta styrelseledamöter närvara.

§ 10.

Senast i april månad varje år offentliggör centralstyrelsen:
1) katalog över föreningens medlemmar;
2) årsberättelse över föreningens verksamhet under föregående året och
3) revisionsberättelse över föregående årets förvaltning och räkenskaper.

Val.

§ 11.

1. Val av ledamöter i centralstyrelsen i stället för dem, som vid årets slut skola avgå, företages inom varje krets vid med densamma utlyst möte.
2. Föreningsmedlem, som så önskar, är berättigad att deltaga i valet genom till kretsordföranden inlämnad förseglad valsedel; dock bör denna hava kommit kretsordföranden till handa före valsedlarnas öppnande.
3. Kretsordföranden åligger att före oktober månads utgång till centralstyrelsen insända justerat valprotokoll, upptagande namn och röstetal å alla, som vid valet erhållit röster, jämte deras adresser.
4. Valet avslutas i tillkallade vittnens närvaro av centralstyrelsen, varvid de, som fått högsta antalen röster, varda styrelseledamöter från följande kalenderårs början.
5. Vid fyllnadsval enligt § 8: 5 bestämmas de valdas tjänstgöringstider efter röstetalen, så att den, som erhållit lägre antal röster, erhåller kortare tjänstgöringstid.
6. Avgående styrelsemedlemmar kunna omväljas.

§ 12.

1. Vid samma tid och på samma sätt, som i § 11 omförmäles, verkställa kretsarna revisorsval. Medlem av revisionen väljes för en tid av tre år. Turvis avgår varje år en ledamot ur densamma.
2. Valet avslutas på samma sätt, som i § 11: 4 angives, av centralstyrelsen, varvid den, som fått högsta antalet röster, varder revisor för löpande kalenderåret samt de båda följande åren, och de två i röstetal närmast stående varda revisorssuppleanter för löpande kalenderåret.
3. Avgårevisorer under de för dem bestämda tjänstgöringstiderna, utses vid nästa valtillfälle icke allenast en revisor utan därutöver så många, att revisionen varder fulltalig.
4. Vid fyllnadsval till revisionen bestämmas de valdas tjänstgöringstider efter samma grunder, som i § 11: 5 äro för fyllnadsval till centralstyrelsen föreskrivna.

§ 13.

Val av centralstyrelsemedlemmar samt revisorer ske med slutna sedlar; övriga val kunna ske öppet. Vid lika röstetal skiljer lotten.

Arbetssätt.

§ 14.

1. Alla frågor, som under närmast följande år önskas behandlade av föreningen, skola före den 1 november i två exemplar insändas till centralstyrelsen omedelbart eller genom kretsordförande.
2. På centralstyrelsen beror, om väckt fråga skall till allmän behandling inom föreningen upptagas. Dock måste till sådan behandling alltid upptagas ett ärende, som, sedan det blivit av centralstyrelsen avslaget eller uppskjutet, å nyo framlägges av minst fem kretsar.

§ 15.

1. Centralstyrelsen utsänder upptagna frågor med eller utan åtföljande betänkanden till kretsordförandena, vilka ombesörja deras behandling i kretsföreningarna. Dessas beslut bestämmas genom öppen omröstning samt genom enkelt röstflertal. Röst avgives härvid personligen, icke genom fullmakt. Vid lika röstetal gäller den mening, ordföranden biträder.
2. Protokollsutdrag, upptagande kretsförenings uttalande, insändes till centralstyrelsen inom av denna utsatt tid.
3. Centralstyrelsen slutbehandlar alla frågor, delgiver kretsföreningarna resultaten och vidtager de åtgärder, som av besluten föranledas.
4. Vid frågornas slutbehandling av centralstyrelsen äger varje kretsförening om minst 10 medlemmar en röst. Om därvid en minoritet, som utgör minst en tredjedel av de i ärendets behandling deltagande kretsföreningarnas antal, befinnes hava enat sig om samma beslut, må centralstyrelsen antingen låta frågan förfalla eller utsända den till förnyad behandling inom kretsföreningarna. Vid sådan förnyad behandling får endast röstas *ja* eller *nej* om det av kretsföreningarnas flertal förut fattade beslutet. Vid ärendets därefter skeende slutbehandling av centralstyrelsen äger varje föreningsmedlem en röst, och enkel röstövervikt fäller utslaget.
5. Protokollsutdrag angående ärendes förnyade behandling inom kretsföreningarna skall upptaga antalet ja- och nejröster.

§ 16.

1. Allmänt möte kan av centralstyrelsen anordnas efter därom vid föregående sådant möte eller genom omröstning i kretsföreningarna fattat beslut.
2. Då centralstyrelsen finner sådant nödigt, kan hon anordna möte mellan av kretsföreningarna utsedda ombud.

Ekonomi och revision.

§ 17.

Varje medlem erlägger en årsavgift av två kronor, som inbetalas till kretsstyrelsen före september månads utgång.

§ 18.

1. Kretsordförande översänder till centralstyrelsens kassaförvaltare före oktober månads utgång de influtna årsavgifterna jämte förteckning över dem, som betalt.
2. Förteckningarna skola upptaga de betalandes namn, födelseår, titel och adress.

§ 19.

1. Alla utgifter för föreningen bestridas av henne själv.
2. Centralstyrelsens ledamöter ävensom revisorerna erhålla vid de allmänna sammanträdena resekostnadsersättning jämte dagtraktamente enligt fjärde klassen i gällande resereglemente.
3. Sekreterare och kassaförvaltare åtnjuta skäligt arvode, som av centralstyrelsen föreslås, och som bestämmes vid kretsföreningarnas i § 11 omförmälda sammanträden.

§ 20.

1. Centralstyrelsen är lagligen ansvarig för all i hennes vård befintlig föreningens egendom.
2. Kassaförvaltaren åligger att ställa av centralstyrelsen godkänd säkerhet för de föreningens medel, han har om händer.

§ 21.

1. Föreningens räkenskaper föras för kalenderår.
2. Senast den 1 februari överlämnas föreningens räkenskaper för föregående året jämte under detsamma inregistrerade handlingar och protokoll till revisorerna, vilka före den 1 därpå följande mars återställa dem till centralstyrelsen, åtföljda av berättelse över den verkställda revisionen.

§ 22.

Vid kretsföreningarnas sammanträden för val av ledamöter i centralstyrelsen föredrages den i § 21 omnämnda revisionsberättelsen, därvid ansvarsfrihet för föregående årets räkenskaper och förvaltning beviljas eller nekas centralstyrelsen. I sistnämnda fall beslutas över de åtgärder, som böra vidtagas.

Föreningens upplösning.

§ 23.

Föreningens upplösning kan ske, om vid omröstning i kretsföreningarna minst tre fjärdedelar av de avgivna rösterna äro för densamma.

§ 24.

Vid föreningens upplösning skola hennes tillgångar användas till något för folkskolan eller hennes lärare eller lärarinnor nyttigt ändamål, varom föreningen förut beslutat.

Ändring av stadgarna.

§ 25.

Förslag om ändring av eller tillägg till dessa stadgar kan väckas endast av kretsförening eller av centralstyrelsen samt behandlas liksom övriga ärenden i enlighet med §§ 14 och 15.

Anvisningar

för Sverges allmänna folkskollärareförenings

länsombud.

1. Ombudets uppgift är att inom sitt område i allmänhet bevaka och befordra föreningens intressen samt särskilt verka därför, att hennes mål blir rätt uppfattat och behjärtat, så att hon vinner så allmän anslutning som möjligt.

2. Ombudet bör härför ställa sig i förbindelse med styrelserna för redan befintliga kretsföreningar samt söka påverka dem att nitiskt befordra intresse för och anslutning till föreningen.

3. I trakter, där kretsföreningar ännu saknas men anses kunna upprättas, bör ombudet genom att vända sig till lämpliga personer söka få sådana organiserade.

4. Skulle någon kretsförening visa påtagliga tecken till avtynande (t. ex. därigenom att dess vanliga möten utebliva, utan att kretsen själv därom beslutat), bör ombudet ställa sig i förbindelse med någon av de mera intresserade lärarna inom densamma för att genom personlig påverkan söka hålla intresset för lärarekårens gemensamma angelägenheter vid makt.

5. Ombudet anmodas noga undvika varje åtgärd, som skulle kunna framkalla den misstanken, att något ingrepp i kretsarnas rätt att fritt besluta om sina egna angelägenheter åsyftas.

6. Skulle ombudets personliga närvaro i något fall befinnas kunna i högre grad gagna föreningen, må hemställan om reseunderstöd insändas till centralstyrelsen, som då i varje särskilt fall därom beslutar.

7. Å postporton och andra dylika utlägg insänder ombudet räkning till centralstyrelsen vid årets slut, varefter ersättning därför utanordnas.

8. Redogörelse för ombudets åtgöranden och erfarenheter under det gångna året insändes senast den 15 december.

Anvisningar för sockenombud.

Sockenombud åligger:

1) att inom sitt område sprida kännedom om föreningens syftemål och verksamhet;

2) att verka för att alla lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor inom området sluta sig till föreningen;

3) att uppbära och i god tid till kretsföreningens ordförande eller kassaförvaltare insända medlemsavgifterna;

4) att årligen före den 1 maj till vederbörande länsombud insända förteckning å alla inom sockenombudets område tjänstgörande lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor;

5) att tillhandagå länsombudet och kretsordföranden med upplysningar och hjälp vid deras arbete för föreningen.

Föreningens centralstyrelse 1911.

(Inom parentes angives första tjänstgöringsåret.)

Ordförande:

Fridtjuv Berg, Stockholm (1886; 1910).

Vice ordförande:

Alfr. Dalin, Huskvarna (1886; 1908).

Sekreterare:

Sven Nylund, Stockholm (1908; 1904).

Kassaförvaltare:

J. J. Dalström, Stockholm (1889; 1895).

Övriga ledamöter:

J. Franzén, Södertälje (1896).
Anna L. Lessel, Göteborg (1901).
Mauritz Tennman, Sandöverken (1902).
Per Borgh, Lekaryd, Gåvetorp (1902).
J. Cederberg, Norrköping (1903).
N. O. Bruce, Arlöv (1906).
Gustava Landberg, Norrköping (1907).
Gottfrid Björkman, Stockholm (1910).

Föreningens revisorer 1911.

Nils Lundahl, Lund (1894).
Otto Bejbom, Strängnäs (1896).
Alfr. Fridén, Linköping (1900).

Revisorssuppleanter:

G. A. Westerin, Stockholm.
Aug. Björklund, Sundsvall.

Föreningens länsombud 1911.

(f = folkskollärarinna; sm = småskollärarinna.)

Stockholms län: *Elna Nilsson*, Öregrund. f (1908).
Gottfrid Lindqvist, Tumba (1911).
Uppsala län: *Oskar Stjernström*, Vendel (1897).
Elisabet Vennerström, Lövsta bruk, f (1908).
Södermanlands län: *Ingrid Hallman*, Eskilstuna, f (1908).
Oskar Hallin, Nyköping (1909).
Östergötlands län: *G. B. Dickman*, Sjögestad (1905).
Kerstin Larsson, Marielund, Norrköping, sm (1907).
Jönköpings län: *Adèle Wetterlind*, Jönköping, f (1907).
Justus Andrén, Nässjö (1909).
Kronobergs län: *Frans Berggren*, Växjö (1897).
Alma Blohmé, Elmhult, sm (1907).
Kalmar län: *Ingeborg Nilsson*, Nybro, f (1907).
Ivar Ängqvist, Vimmerby (1909).
Gottlands län: *P. J. Gerdén*, Visby (1900).
Alerta Nyström, Levide, Burge, sm (1908).
Blekinge län: *E. Billqvist*, Karlskrona (1907).
Anna Svensson, Karlskrona, sm (1908).
Kristianstads län: *O. Th. Huldén*, Kristianstad (1903).
Antoinette Hemberg, Simrishamn, sm (1908).
Malmöhus län: *A. C. Rundcrantz*, Uppåkra, Åkarp (1906).
Kerstin Andersson, Billesholms gruva, sm (1908).
Hallands län: *J. Johnsson*, Köinge (1903).
Vilhelmina Malmström, Varberg, f (1907).
Göteborgs och Bohus län: *Alfred Hansson*, Hög Edsten, Fjällbacka (1903).
Anna Olsson, Lysekil, sm (1911).
Älvsborgs län: *J. P. Olsson*, Nittorp, Gölingstorp (1895).
Emma Beckman, Åmål, f (1909).
Skaraborgs län: *Axel Th. Wahlström*, Skövde (1901).
Augusta Hallenius, Falköping, f (1909).
Värmlands län: *Otto Hellgren*, Filipstad (1904).
Anna Svensson, Arvika, sm (1907).
Örebro län: *Gabr. Norlin*, Bofors (1905).
Matilda Tengvall, Örebro, f (1908).
Västmanlands län: *F. Edén*, Svedvi, Kolbäck (1904).
Anna Olsson, Berg, Kolbäck, sm (1908).
Kopparbergs län: *Emmy Ström*, Transtrand, f (1907).
J. Tunander, Stora Tuna (1910).
Gävleborgs län: *P. O. Åkerlund*, Strömsbro (1895).
M. Bergman, Harmånger (1906).
Västernorrlands län: *Aug. Björklund*, Sundsvall (1895).
Anna Bergman, Geresta, Bjärtrå, f (1909)
Jämtlands län: *A. F. Almström*, Sveg (1907).
Hilma Damberg, Östersund, sm (1907).
Västerbottens län: *P. A. Lindholm*, Vännäs (1900).
Maria Bergström, Röbäck, Umeå, f (1908).
Norrbottens län: *M. Hammarström*, Luleå (1904).
Lydia Sundström, Luleå, sm (1908).
J. Emil Björkman, Kiruna (1911).

Kommittéer och styrelser

för av centralstyrelsen upprättade institutioner, som under 1911 äro i verksamhet. Årtalen inom parentes angiva första verksamhetsåret.

Litteraturkommittén för utgivande av "Pedagogiska skrifter" (1897).

J. Franzén, folkskolinspektör, Södertälje (ordförande och redaktör),
J. Bager-Sjögren, folkskolinspektör, Norrköping.
B. J. Bergqvist, överdirektör, Stockholm.
N. O. Bruce, överlärare, Arlöv.
C. Lohmander, folkskolinspektör, Kristianstad,
M. Nelander, överlärare, Norrköping.

Redaktionskommittén för "Studiehandbok för lärare" (1902).

N. O. Bruce, överlärare, Arlöv (redaktör).
J. Franzén, folkskolinspektör, Södertälje.
E. Ingers, folkhögskoleföreståndare, Vilan.
A. Noreen, professor, Uppsala.

Kommittén för anordnande av teckningskurser (1907).

J. Franzén, folkskolinspektör, Södertälje.
Hjalmar Berg, slöjdinspektör, Stockholm.
J. Ekström, teckningslärare, Stockholm.

Styrelsen för Svenska skolmuseet (1908).

Hjalmar Berg, slöjdinspektör, Stockholm (ordförande).
Hj. Vallberger, läroverksadjunkt, Stockholm (v. ordförande).
Matilda Widegren, skolföreståndarinna, Stockholm (sekreterare).
Carl Lidman, överlärare, Stockholm (kassaförvaltare).
Alfr. Dalin, överlärare, Huskvarna.
Alexander Jonsson, överlärare, Stockholm.
Gustava Landberg, småskollärarinna, Norrköping.
Anders Lindén, folkskollärare, Stockholm.
Emma Ångström, folkskollärarinna, Stockholm.

Sagakommittén (1899).

Av centralstyrelsen valda:

Aug. Bergqvist, folkskollärare, Stockholm.
Anders Lindén, folkskollärare, Stockholm.
J. G. Söderberg, överlärare, Stockholm.

Av styrelsen för Svensk Läraretidnings Förlagsaktiebolag valda:

Hjalmar Berg, slöjdinspektör, Stockholm.
Amanda Hammarlund, fru, Stockholm.
Anna Sandström, skolföreståndarinna, Stockholm.

Upplysningsbyrån (1905).

Medlemmar av byrån:

Alexander Jonsson, Stockholm (ordförande).
Gottfrid Björkman, Stockholm (sekreterare).
Fridtjuv Berg, Stockholm.
J. J. Dalström, Stockholm.

Byråns jurist:

Emil Gullers, e. o. hovrättsnotarie, Stockholm.

Skolresekommittén (1897).

Hulda Lundin, fröken, Stockholm (ordförande).
Anders Branzell, överlärare, Värtan (sekreterare).
Alma Wik, fru, Stockholm (byråföreståndare).
Amanda Hammarlund, fru, Stockholm.

Representanter

i de institutioner och föreningar, med vilka S. A. F. trätt i samverkande förbindelse. Årtalet angiver, då samverkan började.

Svensk Läraretidnings Förlagsaktiebolag (1897).

Rådgivande medlem i bolagets styrelse samt ombud att å bolagsstämma föra talan för föreningens aktier: *Fridtjuv Berg*, Stockholm.

Folkbildningsförbundet (1903).

J. J. Dalström, Stockholm.
G. A. Westerin, Stockholm.
Fanny Holmberg, Stockholm.

Centralförbundet för socialt arbete (1909).

J. Franzén, Södertälje.
Sven Nylund, Stockholm.
Gottfrid Björkman, Stockholm.
Sissa Francke, Stockholm.
Nelly Bergvall, Solna, Huvudsta.

Föreningarna Konsten i skolan.

Föreningen i Stockholm (1905) samt den Sydsvenska föreningen, adr. Hälsingborg (1909): *Alfr. Dalin*, Huskvarna.

Andra lands lärareföreningar (1896).

Korresponderande ombud: *N. O. Bruce*, Arlöv.

Internationella byrån för lärareföreningar (1909).

N. O. Bruce, Arlöv.
Anna L. Lessel, Göteborg.
J. Franzén, Södertälje.

Ombud

valda av kretsföreningarna att gå resande föreningsmedlemmar tillhanda med upplysningar och råd.

Uppsala län.

Uppsalakretsen:	*S. Levin*, Uppsala.
	Lotten Dahlén, »
	Emmy Linnarsson, »

Södermanlands län.

Rekarnakretsen:	*K. Lagerquist*, Hållsta.

Östergötlands län.

Norrköpingskretsen:	*P. Lundahl*, Norrköping.
Åtvidabergskretsen:	*J. E. Thorin*, Åtvidaberg.

Jönköpings län.

Jönköpingskretsen:	*J. E Blomqvist*, Jönköping.

Kronobergs län.

Växjökretsen:	*Frans Berggren*, Växjö.

Kalmar län.

Oskarshamnskretsen:	*F. E. Lindmark*, Oskarshamn.
N. Ölandskretsen:	*A. E. Bergström*, Borgholm.
	Axel Hahn, Högsrum.
	C. K. Nyström, Högby.
N. Tjustskretsen:	*A. Engberg*, Överum.

Gottlands län.

Visbykretsen	*E. V. Korsell*, Visby.

Kristianstads län.

Brobykretsen:	*Joh. Vilander*, Broby.
Kristianstadskretsen:	*O. Th. Huldén*, Kristianstad.
Simrishamnskretsen:	*And. Löfberg*, Vallby, Hammenhög.
Åhuskretsen:	*G. Paulin*, Åhus.

Malmöhus län.

Skyttskretsen:	*N. Bokander*, Trelleborg.
Malmökretsen:	*M. B. Lundberg*, Malmö.
Västra Barakretsen:	*N. O. Bruce*, Arlöv.
	O. Lyckander, Lomma.
	S. A. Tornberg, Arlöv.
Östra Barakretsen:	*N. P. Lindell*, Holmeja.
	N. Velander, Gödelöv.
Lundakretsen:	*A. Ljung*, Lund.
Landskronakretsen:	*N. Sjögren*, Landskrona.
Hälsingborgskretsen:	*O. A. Nord*, Hälsingborg.
	Ellida Persson, »
	Anna Lilja, »
Kullenkretsen:	*C. A. Sylvén*, Gylleröd, Mölle.

Hallands län.

Halmstadskretsen:	*K. V. Palmer*, Halmstad.

Göteborgs och Bohus län.

Göteborgskretsen:	*Bertha Andersson*, Göteborg.
	C. O. Holmberg, »
	Fer Holmén, »
	Sigurd Paradis, »
	Alvida Sandberg, »
	Albert Thorell, »
Norrvikenskretsen:	*Otto Ahlquist*, Lur.
	B. N. Lycke, Strömstad.

Älvsborgs län.

Alingsåskretsen:	*A. G. Johansson*, Skallsjö, Floda.
	A. P. Locrantz, Alingsås.
	Hilda Lundgren, »
Boråskretsen:	*G. Tengroth*, Borås.

Ulricehamnskretsen:	*V. Fagrell*, Ulricehamn.
Markskretsen:	*F. W. Ek*, Kinna.
	Andin Svensson, Kungsäter.

Skaraborgs län.

Falköpingskretsen:	*K. J. Bohlin*, Falköping-Ranten.

Värmlands län.

Filipstadskretsen:	*Otto Hellgren*, Filipstad.
	K. Syrén, Filipstad.
	V. Bergström, Persberg.
	A. Häggström, Nykroppa.
	H. Franke, Lesjöfors.
	Aug. Schagerholm, Långbanshyttan.
Sunnekretsen:	*A. Melander*, Ivarsbjörke.
	J. G. Sundell, Rottneros.
	Hanna Hulting, Sunne.
	Ellen Svensson, Stöpafors.
Värmlands-Näskretsen:	*Ivar Frösell*, Seffle.
N. Rådakretsen:	*G. Hedrén*, Hagfors.
	F. Sporsén, Råda.
	J. L. Haag, Gustav Adolf.
	A. Alsterlind, Sunnemo.
Norskretsen:	*J. M. Myrén*, Vålberg.

Örebro län.

Karlskogakretsen:	*G. Norlin*, Bofors.
Örebro skolförening:	*G. Blomqvist*, Örebro.
Nordvästra Närkeskretsen:	*A. Holmberg*, Tysslinge, Latorps bruk.
Ramsbergskretsen:	*K. V. Vidén*, Kårberg.
Lindekretsen:	*I. Ringström*, Ingelshyttan, Storå.

Västmanlands län.

Kungsörskretsen:	*F. Aug. Andersson*, Kungsör.

Kopparbergs län.

Falukretsen:	*A. Rosén*, Falun.
Morakretsen:	*V. Vallman*, Bergkarlås, Mora Noret.
	P. Nordin, Nusnäs, Fu.
Älvdalskretsen:	*A. Franzén*, Älvdalen.
Västerdalarnas kretsförening:	*L. Blom*, Appelbo.
	O. Carlman, Floda, Björbo.

Västerdalarnas kretsförening:	*A. Färdigsson*, Risätra, Lima.
	L. Gylin, Vallerås, Malung.
	J. Jonsson, Nås.
	J. Lundh, Sälen, Transtrand.
	P. Skoglund, Dala-Järna.
	O. Thomsson, Järna, Hulån.
	J. Thunstedt, Floda, Holsåker.
Nedan-Siljanskretsen:	*M. Vallgren*, Leksand.
	Mas Anna Olsson, Leksand.

Gävleborgs län.

Gävlekretsen:	*H. Nordqvist*, Gävle.
	J. A. Ekdahl, »
	Maria Hagelin, »
	Edvina Nordlöf, »
Västra Gästriklandskretsen:	*N. J. Jonsson*, Sandviken.
Söderalakretsen:	*Amanda Fisk*, Ljusne.
	P. Sjölund, Bergvik.
Västra Hälsinglandskretsen:	*And. Johan Hydén*, Ljusdal.
Norra Hälsinglandskretsen:	*Alma Persson*, Hudiksvall.

Västernorrlands län.

Sundsvalls läraresällskap:	*N. Stenlund*, Sundsvall.
Härnösandskretsen:	*P. O. Vestberg*, Härnösand.
Sydöstra Ångermanlandskretsen:	*J. Berglund*, Utvik, Ullånger.
Skönss-, Alnö- och Timråkretsen:	*J. E. Öhgren*, Skön.
	P. Nordqvist, »
	A. J. Granström, Timrå.
	H. Samuelsson, Alnö.

Jämtlands län.

Östersundskretsen:	*A. Rydén*, Östersund.
	J. Johansson, Hornsberg.

Norrbottens län.

Gellivare-Malmbergets kretsförening:	*K. Petrini*, Gellivare.
	Albertina Lindomberg, »
	Tycho Landström, Malmberget.
	Emma Pettersson, »
Kirunakretsen:	*J. Emil Björkman*, Kiruna.
	F. G. Landström, »
	Hilda Stenudd, fru »
	Jenny Georgii. »

Medlemsförteckning

(Enligt till centralstyrelsen ingångna uppgifter för år 1910.)

Anm. 1. Uppgifterna om kretsordförande äro i enlighet med senast ingångna meddelanden.

Anm. 2. Med en stjärna (*) framför namnet äro kretsarnas sekreterare angivna.

Anm. 3. Sockenombudens namn äro tryckta med spärrad stil.

Anm. 4. För kvinnliga medlemmar har uppgivits *ett* förnamn fullständigt.

Anm. 5. Titel (förkortningar: f = folkskollärare eller folkskollärarinna, sm = småskollärare eller småskollärarinna) är angiven för samtliga medlemmar utom för Stockholm, där inga småskollärare eller småskollärarinnor äro anställda.

Anm. 6. Föreningarna följa länsvis i den vanliga officiella ordningen. Inom varje förening upptagas medlemmarna i alfabetisk följd.

Hedersledamöter:

Selma Lagerlöf (1908). Anna Sandström (1908).
Alexander Jonsson (1910).

Stockholms stad.

Stockholms folkskollärareförening (556)

Ordförande: J. J. Dalström.

Storkyrkans folkskola (25).

Bengtsson C V
Bengtsson Maria
Berg Fridtjuv
Björkegren Karin, fru
Carlsson Alvhild
Carlsson Rut
Carlsson Sigrid
Friberg Sara
Holmén Anna
Holmqvist Elisabeth
Johansson Augusta
Jonsson A, överlärare
Kempendahl Anna, slöjdl:a
Lind Maria
Lindberg Eva
Lindgren J F
Murray Alma
Olsson D
Ramsin Edv.
Rinander Hedvig
Rundqvist Amanda
Sellman Anna
Sjöstedt Anna
Svensson Ingrid
Vesterberg Carl

Klara folkskola (23).

Aspman Maria
Axelson Agda
Barck E
Berg Hjalmar, slöjdinspektör
Bergvall M
Broman Ottilia, fru
Dalström Anna, fru
Falkberg Vilhelmina
Forssell Louise
Granlund Hanna, fru
Josefsson Alma

Levin Adolf
Lindén A
Lundin Hilda
Nätterqvist Signe, fru, slöjdl:a
Olde Nanna
Rinander Alma
Selling H
Sundberg V
Söderqvist Ellen
Söderberg J G, överlärare
Tidner Anders
Vikingsson Selma

Kungsholms folkskola (76).

Aarflot Anna
Almin K A
Almström Emma
Andersson Alma
Andersson Ester
Andersson Hanna
Andersson V
Asp Gunhild
Bengtsson J
Berggren Anna
Bergh Gustaf
Bergman Ameli, fru
Blomgren Helga
Blomqvist A K
Blomqvist Elin, fru
Blomqvist Nanny
Bolin Klara
Brandin Jenny
Deijenberg Elin
Edén A
Edén Hilma, fru
Ehrnström Karin
Ek Selma, fru
Englund Alida
Eriksson Elise
Eriksson Emelie
Eriksson K
Fagerlind C G
Fernström Elin
Flodin Agnes
Florman Elisabeth
Fredriksson L
Fröderberg Nanna
Gauffin Hilda
Gustafsson Gunhild, sångl:a
Hansson Anna
Hedlund N C
Hellgren Axelina
Holmertz J
Jansson Anna
Jansson Elida
Jansson J A
Kinnwall Signe
Klæsson Hanna
Lind Signe
Lindegård A
Lindström Anna
Lönnbom C
Marin Maria
Olsson J, överlärare
Petré Josua
Ramström L
Riddersporre K A
Rietz Augusta
Rinman Ester
Rune Mathilda
Rydéen B
Sandberg Maria
Schultz Ingeborg
Skoglund Gerda
Skoglund Sigrid
Stade C J
Sylvén A
Söderholm Aurore, fru
Thorin Hedvig, fru
Trönnberg P
Törnqvist A
Vahlström Hulda
Vallerius L
Vesterberg Ingrid
Vickman Astrid
Vulfcrona Ebba
Öberg Hedvig, fru
Öhman A R
Österholm Ester, fru
Österlund Maria

Adolf Fredriks och Gustav Vasa folkskolor (64).

Abenius Hj.
Andersson Anhild
Andersson Matilda
Anderzon Ingeborg
Asplund Olga
d'Aubigné Gurli
von Baumgarten E, fru
Berggren Hilma, fru
*Björkman G

Brenner Anna, fru
Brenner Ester
Carlsson Sigrid
Dalström J J, överlärare
Ekelund K
Engdahl Anna, fru
Engelke Anna
Englund Anna
Erfors E
Ericsson Elisabet
Eriksson Konkordia
Halldén Hanna
Hansson Hulda
Hellström C
Holmberg Fanny
Hultman Fredrika
Härner Frida
Höglund Signhild
Johansson Sigrid
Jonsson Elise, fru
Jonsson Ingeborg
Karlsson Ingrid, fru
Kjellén Ellen
Lagerqvist Märta
Larsson P
Lidholm K
Lindblad Berta
Lindqvist Augusta, fru
Lindskog Emma
Locander Cecilia
Martin Hildegard
Nilson Emma
Nilson Maria
Nordström Olga
Nöjd D
Ohlsson Anna
Ring Lydia
Rietz Alice
Rohnström Anna
Rosén C
Salling Hildur
Salling Tyra
Schüldt Ida
Setterlund Märta
Sterner L, överlärare
Stjernström Eva
Svalling Anna
Svalling Ester
Sydow Lisen, fru
Särenholm Ester
Toowe Elna
Vahlström L
Vinkler Lovisa
Åmark Ellen
Öberg Amelie

Matteus folkskola (59).

Almin E
Almin Signe, fru
Almin Vilhelmina, fru
Andersson D
Aurelius Märta
Bergman J S, 2:e folksk.-insp.
Bergqvist A
Borin Ida
Carli Ernst, överlärare
Carlsson H J
Cederblad Anna
Dahlström Hilda
Dalborg M, barnhemsförest.
Danielsson Adéle
Engström Cecilia, fru
Eriksson Anna
Eriksson Ruth
Forslund Olga
Fredriksson Axel
Grönvall Elin
Göransson Lalla
Hedlund C V
Holmgren Ottilia
Hultman Eva
Hylthén Fredrique
Häggdahl Kristina
Härner Elvira
Jansson Augusta
Jansson Lucia
Jansson Matilda
Jonsson Anna
Jonsson Maria
Karlsson Augusta
Karlsson L
Karlsson Tekla, fru
Kullberg Vilma
Laurén Cecilia
Leissner Anna
Lindell H
Lorentzon Mathilda
Lundblad Nanna
Lundström Filippa
Morath Maria
Molde R
Nilsson T

Norlin Karin, fru
Palmér Ingegerd
Peterson Alma
Peterson Amanda
Rappe Mina
Schildt Maria
Sundin Fr.
Svensson Gerda
Sätherlund Alma
Tiger Fr., sånglärare
Viberg Berta, fru
Vingstedt Sigrid
Ödman Elin
Österberg Ebba

Jakobs och Johannes folkskolor (39).

Andersson B A
Andersson Emilie
Andersson Ida
Andersson Sofia
Björkman O
Brandin Ida
Blomberg Fanny, slöjdinspektris
Carlsson Anna
Dahlquist Lotten
Edén L A, överlärare
Ekström Ida
Francke Sissa
Gustafson O
Gustafsson Hilda
Hamacher Axelina, fru
Hammar Marie Louise
Holmberg Berta
Johnsson Hilda
Jonsson Elin
Jönsson Maria
Källström Aug.
Landelius Maria
Lidholm Berta, fru
Lindh G
Lindskog F
Moreus Selma
Nyblom Axel
Ohlsén Vilh.
Pettersson Klara
Risenius Anna
Sjölander Hilda
Sundblad F
Thorssell Alma
Vassberg Anton
Vassberg Chr.
Vassberg Elin, fru
Vassberg Emma, fru
Zetterholm Ellen
Åkerberg Hilma, fru

Engelbrekts folkskola (40).

Berg Emmy
Berg Hildegun
Blomberg Ellen
Boström Augusta
Brodin Hedvig
Dahlberg Anna
Dahl Hedvig
Edensvärd Anna
Granath E
Hall B R, överlärare
Hamner Tonny
Hellström Axelina, fru
Hennerberg K
Hultgren Anna
Jakobsson A
Johansson P
Jonsson O
Lagerqvist Eva
Larsson O
Lindén Elin, fru
Lindskog C G
Lindström Elin
Lindvall F E
Lindvall Ingeborg, fru
Ljunggren Ragnhild
Lundberg Hildegard
Lundvall Louise
Lönnerberg Augusta, fru
Malmberg Thorild
Nylund V
Nyqvist Lotty, teckningsl:a
Sjöberg Louise
Sjöqvist Gustaf
Stenberg A V
Sundelin Anna
Thorin Lotten, fru
Valdner Helfrid
Vallius Sigrid
Vik Alma, fru
Vinbladh Alfhild

Värtans folkskola (9).

Andersson Anna, fru
Branzell A V, överlärare
Branzell Jenny, fru

Claësson, J
Grewell Helga
Larsson Maja, fru
Lindstrand Jeanette
Linnér Elin
Svensson Sigrid, fru

Hedvig Eleonora och Oscars folkskolor (47).

Anderberg K V
Asperén Anna
Berg Vilhelmina, fru
Blomqvist Axel, överlärare
Brolund O F
Bureus Elisabet
Bäckström Torborg
Charleville Elvira, fru
Eriksson Alida
Eriksson Judit
Gelin Ebba, fru
Grevberg Elsa
Hansell Hilma
Hellberg Augusta
Henricsson Edith
Holmgren Ellen
Johansson Elisabet
Johansson Elvira
Johansson J
Johansson Lilly
Larsson Sigrid
Ljungberg Anna
Ljungström Ellen
Lundberg Jenny
Mellström John
Moore Anna Maria, fru
Nylund Sven
Nystedt Gerda
Pettersson Elisabeth
Petré Matilda
Planck Greta
Regnholm Frida, fru
Rosengren Augusta, fru
Sallander Anna, fru
Schager Signe, skolköksl:a
Selander Benjamin
Svensson Anna
Svensson Augusta
Söderberg Gurli, slöjdl:a
Velin Eva
Virén C
Virén Hj.
Zethreus-Olsson Alfrida, fru
Ångström Elsa, teckningsl:a
Ångström Emma
Åslin Ingrid
Östensson Olga, fru

Djurgårdens folkskola (6).

Hamner Thérése
Hansson Betty
Hansson Elina
Küsel Alma, fru
Rosengren Karolina
Vestman Amanda

Katarina norra folkskola (25).

Andrén G
Bergvall E
Burström Eugenia
Christiernson Kerstin
Danielsson A
Edqvist Ellen
Hedberg D
Hildebrand Signe
Janze Ester
Johansson F
Johansson Ida
Jonsson Anna, fru
Jonsson P
Lilja Maria
Lindén Tekla, fru
Lundgren Anna
Nilsson Bengta
Persson P E, överlärare
Rosberg Karl
Rönnell E
Samuelsson Anna
Sjögren Amalia
Svanström Jenny
Verelius Anna
Österberg Hanna

Katarina södra folkskola (48).

Adde Anna
Andersson A L
Andersson Emilia
Andrén Amelie
Berg Laura
Bergh A, överlärare
Bergqvist J
Broman J A, sånglärare
Callander Karin

Christiernson J R
Clæsson O F
Dalén Hildur
Dalfors A
Danielsson Hans
Drangel Elisabet
Eriksson Katarina, fru
Ekström J
Gard Elvira, fru
Gleisman Anna
Hagberg Signe
Hedman Inez
Holm Anna, fru
Ideström Oskar
Ihrstedt Hilda
Ingelström A
Jahrl Elisabet
Jansson Filip
Kinnander Eva
Lange Ester, fru
Lindbom Anna, fru
Lindén J P
Lindström K A
Lundin Carl
Lundqvist Nora
Nordin Stina
Nyström Anna
Persson Hanna
Pettersson Viktoria
Rosenqvist Linnéa
Stenberg O
Strandberg Sigrid
Svensson Gerda
Uhlin A
Viberg Maria
Vihlander A G, överläre
Vinberg Ulrika
Öberg Thèrése
Österberg Gertrud

Maria folkskola (82).

Andersson Hilda
Andrén O
Andrén Ester, fru
Asplund Davida, fru, slöjdl:a
Atterling Anna
Boije Alma
Bolin Helma, slöjdl:a
Broman Maria
Broström K O
Broström Karin
Bäckström Ada
Carlsten Ellen
Danielsson Amanda
Edén J G
Edqvist J E
Ehrenström G
Enberg Maria, fru
Englund Anna, fru
Ericsson Anna, fru
Eriksson Ellen
Eriksson Hjalmar
Fischier Julia
Fredriksson Hilda
Gustafsson Anna
Gutke Anna
Hagelqvist Anna, fru
Hansson Lilly
Hed E
Hedly Elin
Huldt L S
Johansson Emelie
Johansson S
Johnsson Hilda, fru
Klint E
Kruse Elin
Landin Fanny
Levander Anna, fru
Lidberg Albertina
Lidman C, överlärare
Lindblom Anna
Lindman Aug.
Lindstedt Sigrid
Lindström Anna
Linge K J
Ljunggren Emelie
Lund Clara
Lundberg Karin, fru
Lysander N J
Löfgren Hildegard, fru
Malmgren Matilda
Mellbin Signe, fru
Nattsén Elin
Nilsson G
Nilsson John
Norberg Ragnar
Nordvall Sif
Olsson Hildur
Olsson Maria
Pehrsson Agnes, fru
Rundqvist Alma
Runö Elisabet, fru

Runö Otto
Ruus Thorborg
Rydberg Dag
Rydén Osvald
Sahlin Cecilia
Sahlin Hulda
Schultz Ida, fru
Sigfridsson Frida
Sjöberg Sigrid
Sjöholm A
Steenberg K
Ström Matilda
Stålfelt P E
Tidelius C H
Vestermark Hanna, slöjdl:a
Vikström Hilma
Vinckler Jenny, fru
Virsén Anna
Zandell Lydia
Åkerblom Anna
Åvall Sara

Övriga medlemmar (13).

Ahlberg K J, direktör
Hammarlund Amanda, fru
Hedqvist C E, lär. v. trasskolan
Hellström Lilly, red.-sekr.
Johansson J, f. d. lärare
Landelius Anna
Lundin Hulda, f. d. slöjdinsp.
Lyttkens I A, kansliråd
Qvint Stina, utgivare av Folkskolans Barntidning
Qvarnström Mathilda, f. d. l:a
Tefsky Augusta, f. d. lärarinna
Thun C A, f. d. överlärare
Thun Constance, fru

[Alla med postadress: Stockholm]

Stockholms län.

Södertörns lärareförening

(145)

Ordf.: C. Granér.

Andersson Anna, f, L
Andersson Ester, sm, J
Andersson Ester, sm, Tvetaberg
Andersson Frida, sm, Tullinge
Andersson P, f, Årsta, L
Axelson Gerda, sm, Norsborg, St
Bagge Gerda, f, Årsta, L
Berg S G, f, L
Bergvik Ester, fru, sm, T
Billfeldt Mary, f, L
Björling J, f, Stora Gungan, St.
Bolin Ester, skolköksl:a, Sd
Boman Elisabeth, sm, Blommensberg, L
Carlsson Anna, sm, Blommensberg, L
Castegren E, f, T
Dahlgren Anna, sm, Botkyrka, Fittja
Danielsson Anna, f, St. Gungan, St.
Dehn O, redaktör, Sd
Edman E, f, Stora Gungan, St
Eklund A K, f, Salem, T
Eklund Anna, f, Igelsta, Sd
Eklund Lotten, sm, Vårdinge, M
Ekstrand A, f, Sd
Ekströmer Annie, f, St. Gungan, St.
Enander Anna, slöjdl:a, Sd
Enander Ellen, f, Igelsta, Sd
Engström Anna, fru, Norsborg, St
Engström J, f, Norsborg, St
Engström Malla, f, Lina, Sd
Erhardh C E, f, Sd
Eriksson Augusta, f, Sd
Ericsson Elsa, f, Ä
Eriksson Hanna, sm, Sd
Eriksson Hulda, sm, Vårby, St.
Eriksson Signe, f, T
Flygelholm Julia, sm, Skarpnäck, St
Forsberg Vivi, sm, Sd
Franzén J, folkskoleinsp., Sd
Frelin Anna, f, Sd
Granér C, f, Ä
Granér Emma, f, Ä
Gustafsson V, redaktör, Sd
Gustafsson O G, f, R
Hagström Emma, sm, Igelsta, Sd
Hallberg Th., f, Ytterjärna, J
Hallberg Jenny, fru, sm, Ytterjärna, J
Hallgren Hildur, f, St. Gungan, St
Hallström Märta, f, Sd
Hindersson Maria, f, Gubbängen, St

Holmberg Elsa, sm, Ä
Holmgren Jenny, fru, Neglinge
Holmgren K, f, Neglinge
Holmén J E, f, Hall, Sd
Holmström J, f, Årsta, L
Håkansson F, slöjdl., Ä
Hägerman Adéla, f, M
Hägerman L, f. d. lär., Mörkö
Härén E A, f, Skyttbrink, T
Högberg A, f, Sd
Jansson J F, f. d. lär., Sd
Joholm Lotten, f, Ä
Jonsson Hilda, sm, Riksten, T
Kastman C V, f. d. kansliråd, hedersl., St
Kindblad Elin, sm, R
Lagerblad Amelie, fru, T
Lagerblad P, f. d. lär., hedersl., T
Landén Lilly, f, Sd
Larsson Julia, sm, Snäckstavik, T
Lauritz Anna, f, Backa, J
Lenander E, f, Årsta, L
Levedal Gerda, f, Ä
Levin Eva, f, Sd
Lidén J G, f, Grödinge
Lidsell A S, f, Tyresö
Lindell Olivia, slöjdl:a, Ä
Lindqvist G, f, Botkyrka, T
Lindqvist Gerda, fru, Botkyrka, T
Lindstam N, pastor, L
Lundberg Cecilia, f, L
Lundell Gerda, f, Sd
Lundgren Anna, f, R
Lundh J A, f, Årsta, L
Le Moine N R, f. d. lär., J
Le Moine Sofie, fru, f, J
Löfqvist Charlotta, sm, Sd
Lönnqvist Laura, sm, Sd
Magnusson Ida, sm, L
Magnusson Ida, sm, Sorunda kyrkoby
Mellin V A, f, Johannisdal, L
Molin Ada, sm, T
Nilsson Jenny, sm, Sd
Nilsson Karin, f, Ä
Nilsson Ragnhild, f, Sd
Nilsson N, f, Sd
Nordin A, f, Sätra, St
Nylén Maria, sm, Ä
Olsson Signe, f, Blommensberg, L
Palm Anna, slöjdl., Sd
Pettersson Elin, sm, Ä
Pettersson Elvira, sm, Årsta, L
Pettersson Lotten, f, Sd
Rosenqvist Karin, f, St. Gungan, St.
Runqvist T, f, M
Ryde K, f, Sd
Samuelsson P, f, Nykvarn
Sandberg Frida, f, Sd
Schill K, f, Sorunda kyrkoby
Schultz Axinia, f, Sd
Segerberg Alma, sm, Norsborg, St
Segerberg Oscara, f, Sd
Segerstedt Gertrud, f, Sd
Singer G, f, Sd
Sjölander A J, f, Vårdinge, M
Skoglund O F, f, Skrubba, St
Stille Astrid, f, Blommensberg, L
Strandberg E, f, Sd
Strandberg Ellen, f, Sd
Strandberg J A, f, Nykvarn
Strömberg C G, f. d. lär., Björnlunda
Sundblad C, f. d. lär., R
Svensson Anna, sm, Uringe, T
Svensson Lilly, sm, L
Svensson Maria, sm, T
Söderberg G, f, Sorunda
Söderlund Agnes, f, Sd
Söderström Emilie, sm, L
Södervall Maria, sm, Sandbäck, T
Sörlin P, f, Sd
Thuland S, f, T
Thunström Elfrid, f, St. Gungan, St.
Tivander Maria, sm, Tullinge
Törnberg Charlotta, sm, Nykvarn
Wærn L M, lektor, f. d. folkskoleinsp., hedersled., St
Vahlén A, f. d. lär., Ösmo
Vahlström G H, f, Blommensberg, L
Vahlström A Th., f, Blommensberg, L
Wallin Ester, f, Ä
Vallin Ester, f, Ä
Videgren J A, f, Ä

Vidlund Hilda, sm, Ä
Våhlander Elin, sm, Ä
Åkesson Anna, f, Blommensberg, L
Östman J L, f, Blommensberg, L
Östergren A E, f, Sd
Östergren Emma, fru, sm, Sd

[J = Järna, L = Liljeholmen, M = Mölnbo, R = Rönninge, Sd = Södertälje, St = Stockholm, T = Tumba, Ä = Älvsjö]

Östra Södertörnskretsen (41)

Ordförande: A Tilas.

Adolfsson C, pastor, Dalarö
Ahlstrand Ida, sm, V
Andersson A, f, Dalarö
Andersson Lovisa, sm, V
Danielsson Anna, sm, Muskö
Fahlborg A L, kyrkoh., V
Friberg Nanny, sm, Valsjö
Fridéen A, f, Ornö
Gabrielsson Berna, sm, Dalarö
Gabrielsson Nanna, sm, Äsbybro, Dalarö
Göransson J A, f, Ösmo
Göransson Gundla, fru, Ösmo
Hedström Signe, sm, V
Herlin Elsa, f, N
Hiller Valborg, sm, V
Höglund Agnes, sm, V
Johansson Ida, sm, Ösmo
Jonsson Antonia, f, Valsjö
Kihlström Alma, sm, N
Kihlström Anna, sm, N
Lind Anna, sm, Ö
Lindman Hildegard, sm, N
Lindström J R, f, Utö
Ljunggren Betty, sm, Ösmo
Malmstedt N, f, Muskö
Molander G E, f, Ösmo
Olsson M, f, Ö
Persson Anna, sm, Gålö, Ö
* Petré G, f, Ö
Pettersson Karolina, f, V
Svensson Betty, sm, Gålö, Ö
Sjögren S, f, V
Söderling Edit, sm, Ö
Söderlund Anna, f, V
Thyréen C J, f, V
Tilas A, f, Kullsta, N
Tilas Josefina, fru, f, Kullsta, N
Vallin Hilma, sm, Ö
Vanselius Ebba, f, Ö
Vesterin G A, f, hedersl., St.
Zetterlund Agda, sm, N

[N = Nynäshamn, V = V. Haninge, Ö = Ö. Haninge]

Nackakretsen (23)

Ordf.: A. H. K. Nyrén.

Andersson Anna, fru, sm, S
Andersson Selma, sm, N
Berg Edit, sm, SN
Carleman Maria, f, S
Carlsson A V, f, N
Edberg Magda, sm, Henriksdal
Eklund Tekla, sm, SD
Ekvall Hanna, sm, N
Eriksson Signe, f, SD
Hellberg Sigrid, sm, Henriksdal
Härén Agnes, fru, sm, SD
Härén O A, f, SD
Högman Carl, pastor, N
Kjelldin Tore, stationsinspektor, Saltsjöbaden
Lindholm Elsa, sm, Henriksdal
Lundborg G, f, Henriksdal
Lundström Hanna, sm, S
Lundvall Elin, fru, sm, SN
Moberg Anna, fru, SD
* Moberg Fr., f, SD
Nyrén A H K, f, SN
Sterner Gerda, sm, SN
Törnqvist, Ruth, sm, N

[N = Neglinge, S = Saltsjö-Järla, SD = Saltsjö-Duvnäs, SN = Saltsjö-Nacka]

Färentuna härads lärare- och lärarinneförening (12)

Ordförande: L. Olin.

Boquist Edv., f, Stenhamra, S
Hellström V F, f, Sundby, E
Lillieqvist Elsa, sm, Skå, S
Lindberg Helga, fru, Skå, S
*Lindberg Karl, f, Skå, S
Olin Kerstin, fru, Sånga, S
Olin L, f, Sånga, S
Pettersson Hilma, sm, Stenhamra, S
Rydberg Anna, fru, Adelsö, E
Rydberg N G, f, Adelsö, E

Svanström Alfrida, sm, Lindö, D
Videcrantz Sigrid, sm, Munsö, E

[D = Drottningholm, E = Ekerö, S = Svartsjö]

Sollentuna härads kretsförening (56)

Ordförande: V. Sandström.

Andersson Elsa, sm, KV
Berglund A J, f, Hammarby, V
Bergquist Arvid, f, S
Bergquist Gertrud, fru, sm, S
Brunnberg Fr., f, Spånga
Dahlborg A, f, Norrsunda, Rosersberg
Eriksson L, f, S
Forsberg Gerda, sm, B
Forsberg Gunhild, sm, B
Gerdelius J, f, Bromma, S
Grafström Hildur, skolköksl., KV
Granqvist Magda, f, S
Hedberg Anna, sm, Riddersvik
Hedvall A G, f, S
Hjælm Julius, ingenjör, Tureberg
Holmström Elna, sm, KV
Holmström Sigrid, sm, KV
Jansson Ellen, f, S
Jonsson Gunda, f, Alby, S
Jonsson Ruth, sm, Duvbo, S
Jonasson Anna, f, S
Karlsson Elsa, sm, S
Krook Ada, f, B
Larsson Anna, sm, S
Larsson Elin, sm, Bromma, S
Lindeberg J P Ad., f, B
Lindegren Olof, f, Alby, S
Ljungkvist Hilda, sm, B
Nordling Lydia, sm, S
Olsson Sténn, f, KV
Palmgren Elsa, sm, Sollentuna, R
Rambach K V, f, S
* Rundin J F, f, Ed, V
Reimer A, f, Riddersvik
Sandberg Alma, sm, S
Sandberg Selma, f, Alby, S
Sandbäck C E, f, Tureberg
Sandström Elin, fru, KV
Sandström V, f, KV
Segrell K, f, KV
Sylvén Elsa, f, S
Sjögren Fanny, sm, Spånga
Sjögren Tora, sm, Duvbo, S
Stålgren Hildvi, f, KV
Sundblad Signe, sm, S
Svensson Elin, sm, S
Svensson Th., kommin., KV
Törnblad Julia, sm, Sollentuna, R
Vallander J A, f, Järfälla, J
Vallner Maria, sm, Duvbo, S
Vettermark Ester, f, B
Videfors G J, f, S
Vigård J E, f, Duvbo, S
Vigård Signe, sm, S
Viman Elin, sm, B
Åkerblom Gunborg, fru, sm, Duvbo, S

[B = Bromsten, K V = Kungsholms Villastad, J = Jakobsberg, R = Rotebro, S = Sundbyberg, V = Väsby]

Södra Roslagskretsen (59)

Ordf.: Erl. Lundqvist.

Almgren Maria, sm, Solna, H
Almgren Signe, f, Solna, H
Andersson Emma, slöjdlära, Solna, H
* Berge A, f, Nya centr.-skol. Solna, T
Bergvall Nelly, sm, Solna, T
Bohman Ruth, f, Solna, H
Carlsson Anna, sm, Haga, Hagalund
Cronquist Karin, f, D
Dahlgren K G, f, Roslags-Kulla, Östanå
Ekman Konrad, f, Ö. Ryd, Rydbo
Eliasson Emil, f, Djursholm
Eriksson Eleonore, sm, D
Ferngren E, org., Öster-Åker, Å
Fredricsson Terese, sm, Harö, Sandhamn
Hagberg Ernst, f, Solna, H
Hedberg Stina, sm, Ulriksdal, J
Hedén K, kyrkoh., Össeby-Garn, B
Hellkvist K G, f, Runmarö
Håkansson Emma, f, Solna, T
Hygrell Valborg, f, Näsby
Jansson, Anna, sm, Solna, H
Johansson Karin, Solna, T
Johnsson Elisabet, sm, Solna, H

Jonsson Gertrud, f, Djursholm
Karlsson Klara, f, Djursholm
Karlsson F N, f, Dj
Krantz Hanna, sm, Vallentuna
Larsson Anna, sm, Solna, H
Lejholm Carolina, sm, Hammarby, Väsby
Lindberg Elin, sm, Solna, H
Lindbom Britta, sm, Solna, H
Linde Ellen, f, Solna, H
Linde Matilda, f, Össeby-Garn, B
Lindgren Albin, f, Solna, T
Lundberg A, f, Markim, L
Lundberg Emma, fru, Markim, L
Lundgren C M, f, Vallentuna
Lundqvist Erl., f, Solna, T
Nilsson Anette, sm, Solna, H
Nilsson Ebba, f, Solna, H
Norrby J, f, Sandhamn
Nordenmark Marianne, f, Vallentuna
Olander Anna, f, Solna, H
Schalander Carola, f, Solna, H
Schäringsson Jenny, sm, Stavsnäs, Djurhamn
Skoglund Nanny, sm, Össeby-Garn, B
Snäll Elin, sm, Solna, Haga
Snäll Beda, sm, Solna, Haga
Storm Marta, f, Öster-Åker, Å
Sundberg Oscar, f, Ulriksdal, J
Svahn David, f, Vada, B
Svensson Ester, f, Solna, H
Thörnborg K A, f, D
Torell P F, f, Vallentuna
Törnqvist Elsa, f, Solna, T
Venner Ad. Fr., f, Solna, T
Vihlander Tekla, f, Stockholm, Kocksg. 35
Viberg B, f, Össeby-Garn, B
Öhlin C G, f, Djursholm

[B = Brottby, D = Danderyd, H = Huvudsta, J = Järva, L = Lindholmen, T = Tomteboda, Å = Åkersberg]

Seminghundra kretsförening (15)

Ordf.: G. A. Pettersson.

Brodin Edv., f, Lunda, M
* Carlsson Z, f, Frösunda
Englund Elin, sm, Orkesta, L
Eriksson Tilda, sm, Lunda, M
Ekström Ingrid, sm, Närtuna
Fredsell Hulda, sm, Skepptuna
Gardstedt Josefina, sm, Skånella, R
Johansson J F, f, Skepptuna
Magnusson J A, f, Gottröra
Markström S, f, Skånella, R
Ohlsson A, f, Närtuna
Pettersson G A, f, Gottröra
Salvén A O, f, Skepptuna
Zetterlund Hj., f, Markim, L
Åvall I, f, Husby-Långhundra, M

[L = Lindholmen, M = Mörby, R = Rosersberg]

Mellersta Roslags kretsförening (28)

Ordf.: G. Norlin.

Andersson Lova, f, R
Arvidson Laura, f, Rockesholm
Carlsson Aug., kyrkoråd, Prästgården, R
Carlsson C skolr., Grindtorp, R
Ekström Kristina, sm, Bladåker, Knutby
Enström Edla, sm, Faringe
Frohm Anna, sm, R
Greijer K, f, Faringe
Höglund Mathilda, sm, R
Johansson Althea, sm, Rb
Johansson F, f, Faringe
Karlsson And., skolr., Byhle, R
Kihlström Alb., f, Rb
Levin Ruth, sm, Rö
Norén J, sm, A
Norlin G, f, R
Norlin J, f, A
Nyberg G, handl., Ahlby, R
Sundquist P, stat.-insp., R
Söderberg Gravilda, sm, Knutby
* Veckman Ella, f, Kårsta
Vestin Maria, sm, Lenna
Vidergren Anna, f, Rb
Vålinder E, kyrkoh., A
Zetterlund Josephine, f, R
Åkerlund E, riksdagsman, Rö
Ålander Märta, fru, f, Kårsta
Åman J P, skolråd, R

[A = Almunge, R = Rånäs, Rb = Rimbo]

Norrtäljekretsen (27)

Ordf.: J. R. Asplund.

Ahlman K E G, grossh., N
Andersson G, f, Ro
Assarsson Ester sm, Husby-Lyhundra, S
Asplund J R, f, Husby-Lyhundra, S
Edberg J A, f, Gräddö, Rå
Ekblad J A, stationsinsp., N
Gerle G, f, N
Hydén Joel, f, Marum, Arholma
Håkansson J, f, Estuna
Ingman K A, f, Vätö
Ingman Hilma, fru, Vätö
Jansson O V, f, Skederid, Finsta
Jonsson Frida, sm, Malsta, S
Jonsson Mathilda, sm, N
Kjellberg Anna, sm, Rå
Lindblom Matilda, sm, Finsta
Lodenius J V, f, Grovsta
Löf P, f, Ro
Nilsson Anna, f, N
Palmér Anna, sm, N
Sundell Anders, f, S
Sundin Augusta, sm, Ro
Syrén G A, bankkamrer, N
* Säfström K N, f, Frötuna, N
Törnqvist G A, f, Rå
Törnqvist J, f, Köpmanholm, Furusund
Westman Anna, sm, N

[N = Norrtälje, Ro = Roslagsbro, Rå = Rådmansö, S = Syninge]

Nordöstra Roslags kretsförening (19)

Ordf.: K. E. Sandberg.

Andersson J V, f. d. lär., S
Andersson Terese, sm, Ytterby, H
Bergström Agnes, sm, S
Branzell G A, f, S
Dahlberg Signe, sm, Gottsta, H
Djurström J E, f. d. lär., Ahlby, U
Edström Anna, sm, U
Eklöf Lilly, sm, S
Friberg J E, f, Sättraby
Gisselson P, f, U
Jansson G, f, Edebo
Malmgren Judit, sm, Tulka, Häverö
Mattsson K O, f, Väddö
Olsson Rosa, sm, Edebo
Pettersson Karin, sm, Myra, U
Sandberg K E, f, H
Segerqvist P E F, kom., E
Sjögren Hildur, sm, Norrhanninge, U
* Vennlöf A, f, E

[E = Edsbro, H = Häverösund, S = Schebo bruk, U = Ununge]

Norra Roslags kretsförening (58)

Ordf.: K. E. Rothelius.

Ahlin E, f, Gräsö, Öd
Andersson Karla, sm, Botarsbo, Valö
Arvidsson J A, f, Valö
Bendelin P R S, f, Valö
Cederberg J A, f. d. lär., Husbacka, Ö
Cleve G, gruvförv., Vigelsbo, Valö
Dahlberg Hulda S, sm, Valö
Edlind Anna, sm, G
Eriksson Jenny, fru, Vattensta, G
Ekman K, kyrkoherde, F
Fredriksson Hulda, sm, F
Gustafsson Ester O, sm, Skepthammar, G
Hagberg E R, f, Ö
Hedin Gerda, sm, Johannesfors, F
Hurtig C, kyrkoh., Valö
Högsell Sofia, sm, Söderboda, Öd
* Jansson G, f, Öd
Jansson Mannie, sm, Öd
Johansson Maria, f, H
Kallin Hilda, f, Forsmark
Lind Emma, sm, Klockarboda, Öd
Lindqvist Augusta, sm, H
Lindstedt J, skolr., Raggarö, Ö
Lundén A, f, H
Lundqvist M, rådman, Ö
Luttrop Helga, f, Singö
Lundeborg B, skolr., Öd
Mandelgren A P, f, Valö
Nilsson Elna, sm, Öd
Nilsson Emma, sm, Gräsö, Öd

Nilsson Maria, sm, H
Nordin K Z, f, Valö
Nordkvist Anna, fru, sm, Norrboda, Öd
Nyberg E, f, F
Olsson Augusta, sm, Svalsbol, Valö
Olsson Ellen, sm, Valö
Pettersson P, f, Börstil, H
Rothelius K E, f, G
Rydberg J I, kyrkoh., Valö
Sandqvist C, riksd:n, f. d. lär., Söderby, Ö
Scherquist Amy, fröken, bokhandl., Öd
Storm Teresia, fröken, handl., Öd
Sjöqvist Hulda, sm, Ö
Sjöqvist Maria, sm, Ö
Sundberg R, handl., skolr., Ö
Svanström J, fabr., handl. Öd
Svensson E, f, Ö
Svensson Emma, sm, Sanda, H
Torbiörnsson Amanda, fru, Ö
Torbiörnsson T, postm., Ö
Thunvall A, f, Öd
Vahlqvist F J, f, Börstil, Ö
Vallquist Ester, sm, Börstil, H
Vallqvist Signe, sm, H
Vendbladh J, kyrkoh., H
Vilund J E, f, Ö
Öhlander K V, komm., Börstil, H
Östling Tora, fröken, sm, Simundö, F

[F = Forsmark, G = Gimo, H = Harg, Ö = Östhammar, Öd = Öregrund]

Uppsala län.

Älvkarleby kretsförening (53)

Ordf.: A. V. Bonander.

Ahlgren H K, f, Sö
Bergenhem Edla, sm, Sågarbo, S
Björkling C, kronolänsman, Kungsgården, Ä
Bonander A V, f, H
Borgman Ingrid, sm, Ä
Bränlund Edla, sm, S
Börjeson Teresia, sm, Västanå, Ä
Carlström B, skolr., H
Danielsson Alma, sm, Ä
Danielsson P, skolr., Östanå, Ä
Ericsson C J, f, Östanå, Ä
Eriksson Adolfina, f, S
Eriksson Hulda, sm, H
Eriksson Matilda, sm, Sö
Fischer Anna, sm, Östanå, Ä
Gustafsson Anna, sm, Sö
Hammarström Augusta, f, S
Hedmark K A, kyrkoherde, folkskoleinspektör, Sö
Hjorth F, f, S
Hjort Selma, sm, S
Jacobson E, f, Ä
Jacobson J A, inspekt., Ytterboda, S
Jansson K, pastor, S
Johansson Fr., f, Bodarne, S
Johansson Signe, sm, Bodarne, S
Karlsson Elin, sm, Gårdskär, Ä
Landin Signe, sm, Sö
Lemke Lina, f, Sö
Lindh J U, f.d. lär., hedersled., H
Lindgren A G, f, S
Lindholm K J E, lantbr., Ä
Lindmark E, kyrkovärd, S
Lundberg Maria, sm, Marma
Lundmark Maria, sm, S
Mattsson Ester, sm, Bodarne, S
Mohlin Linnea, f, H
Næssén C E, lantbr., Ä
Nordström Maria, sm, Ä
Olsson Augusta, sm, Sö
Olsson Hanna, f, Marma
Persson Maria, sm, Bodarne, S
Rosell Signe, sm, Ä
Sandén Abr. N, f, Ä
Strand R, skolr., S
* Thunholm J A, f, Bodarne, S
Thunholm Elin, fru f, Bodarne, S
Tiwell Fr., kyrkoherde, S
Ullberg Brita, f, Överboda, S
Vestrell E, kyrkov., Östanå, Ä
Viberg J, f, Sö
Villner E, f, Västanå, Ä
Öbrink J, skolr., Östanå, Ä
Österlundh O E, f, Bodarne, S

[H = Harnäs, S = Skutskär, Sö = Söderfors, Ä = Älvkarleö]

Nordöstra Upplands kretsförening (27)

Ordförande: A. S. Öhman.

Arnelius G, f, Åkerby, L
Berglund Karl, f, Åkerby, L

Eklund Ida, sm, Försäter, L
Eriksson Anna, f, Strömsberg, T
Forsman G, f, Ersta, T
Forsman Sigrid, sm, Strömsberg, T
Hillström F, kommin., Tolvta, T
Hållinder Matilda, sm, Stav, V
Höök Cecilia, sm, Hållnäs, L
Jansson Karin, sm, V
Johansson J, f, L
Kindström Ellen, f, Ersta, T
Larsson Lotten, sm, Tolvta, T
Lind C, f, Sätra, V
Lindström Matilda, sm, Strömsberg, T
Lundberg Ottilia, sm, Skärplinge, L
Lundkvist J V, f, Vahlnäs, L
Norborg J, f, Strömsberg, T
* Nordahl C, f, Ingstarbo, L
Pettersson Anna, sm, L
Pettersson Linnea, f, Carlholm, T
Renkvist Alma, sm, Fagerdal, T
Sandberg C, f, V
Vennerström Elisabeth, f, L
Videgren Valborg, sm, Långbacken, T
Öhman A S, f, Sandby, T
Östman Anna, sm, Åkerby, L

[L = Leuvsta bruk, T = Tierp, V = Vessland]

Tierps skolförening (14)

Ordförande: Joh. P. Berg.

Andersson Davida, sm, Ängsbolaget, Orrskog
Berg J P, f, T
Berglund Zelma, f, T
Boberg Erika, sm, T
Ed H E, f, T
Eriksson Hedvig, sm, Dägerbo, T
Eriksson Kristina, f, Halls, T
Hultgren Elisabeth, f, Ullfors, T
Jonsson Elisabet, sm, Anneda, T
Lindström Erika, sm, Yvre, T
Lundin J F, f, Yttre, T
* Lundqvist E, f, Munga, T
Psilander Elma, f, Odensfors, T
Tillberg Sigrid, sm, Klockargården, T

[T = Tierp]

Örbyhuskretsen (29)

Ordförande: Aug. Andrén.

* Almgren K P, f, Upplanda, Ö
Andrén Aug., f, Salsta, Vattholma
Bom Maria, sm, Kisberg, V
Engman Augusta, fru, D
Engman G, f, D
Engqvist Agnes, sm, Upplanda, Ö
Eriksson Matilda, sm, Sunnanås, T
Forsberg Signe, f, T
Holm Anna, sm, Ö
Jansson Hilda, sm, Heden, V
Jansson Rut, sm, D
Johansson Anna, f, Kisberg, V
Johansson Olga, sm, V. Ekeby, V
Liselius J, f, V. Ekeby, V
Magnusson Dora, sm, Österby, D
Nordin E V, f, Österby, D
Nordström Emma, f, Heden, V
Persson P, f, T
Pettersson Augusta, sm, D
Ranzén A, f, Film, D
Sahlström Beda, f, Esarby, T
Sandin K F, f, Granelund, T
Stenfeldt Jenny, sm, Granelund, T
Stjernström O, f, V
Sundkvist Knut, f, D
Svensson Maria, f, V
Vahlström M l, f, Ö
Vickström Emma, f, Haglösa, D
Viksell Adolfina, f. d. sm, D

[D = Dannemora, T = Tobo, V = Vendel, Ö = Örbyhus]

Södra Olands lärareförening (15)

Ordförande: E. Hedvall.

Adolfsson Edit, sm, Norrby, K
Andersson Z, f, Löddby, G
André Elsa, sm, Ramhäll, K
Ek P V, f, Voxome, Knutby
Gunnarsson O F, f, Morkarla, K
Hedvall E, f, Marma, A
Hillström Agda, sm, Marma, A
Karlsson G, f, Löddby, G
Karlsson Ida, sm, Golvsta, Svista
Lindholm Albertina, sm, Morkarla, K
Nilsson Magnhild, sm, Löddby, G

Olsson O, f, Vettsta, A
Palm Olga, sm, Vettsta, A
*Silwer K A, kommin., A
Skytt Albertina, sm, Söderby,A
[A = Alunda, G = Gimo, K = Knaby]

Rasbo härads lärareförening (13)

Ordf.: Hugo Alzén.

Alzén Hugo, f, Gåvsta, R
Andersson Mimmi, sm, Gåvsta,R
*Bjurling Edv., f, Visteby, R
Broström Ivar, f, Stymn, Frötuna, Uppsala
Haglund E J, kyrkoh., Funbo,B
Hernodius Ida, sm, Funbo, B
Mattsson Hilda, sm, Jobsby, Rk
Nilsson Eva, sm, Funbo, B
Nyström L, teol. d:r, kontr.-pr.,R
Smith Hilma, f, Funbo, B
Vahlrot H, f, Funbo, B
Vennerberg Ester, sm, Rk
Virén Ivar, f, Vaksala, Uppsala
[B = Bärby, R = Rasbo, Rk = Rasbokil]

Uppsala kretsförening (47)

Ordförande: D. Viotti.

Afzelius Lydia, sm, U
Ahlin A, f, U
Ahlzén J F, f, U
Arvidsson Alfhild, f, U
Björk Elisabet handarb.l:a, U
Blidh Hildegard, f, U
Boije Ester, f, U
Bolin Agnes, f, U
Colleen Halvi, f, U
Colleen H, musikdir., U
Colleen Ingeborg, fru, sm, U
Edlund Elin, f, U
Eklund A, f, U
Ekman F, f, U
Elfvin Sigrid, sm, G:la Uppsala
Gauffin Ester, f, U
Gauffin J B, red., f. d. lär., U
Hagström J G, f, U
Hagström K A, f, U
Hörner N O H, f, U
Javette Hanna, f, U
Johansson Anna V, f, U
Johansson Emma, f, U
Johansson J V, f, G:la Uppsala
*Levin S G, f, U
Lindblom Th., f, Vattholma
Lindström J A, f, U
Linnarsson Emmy, f, U
Lundberg A, f, U
Lundell C J, f, U
Lundgren J E, f, U
Lundström K V, f, U
Löfkvist Rut, f, U
Malmström Alma, fru, f, U
Meurling E, lärov.-adj., U
Morén Jenny, sm, U
Nordin R, f, U
Schwalbe C, f, U
Svanström E B, f, U
Thunman Elma, fru, sm, U
Thunman J, f, U
Ullberg J E, f, U
Ullstrand Emelia, f, U
Vallgren A, f, U
Viotti D, rektor, U
Virén T, f, U
Örner Lotten, fru, sm, U
[U = Uppsala]

Hagundatraktens lärareförening (21)

Ordf.: V. Söderlund.

Alström E A, f, B
Alström J A, f, Skogstibble, Å
Andersson A, f, Läby, U
Berzén H, f, Nysätra
Borgstedt J G, f, Holm, H
Brodén K A, f, H
Flodman E, f, Ramsta, U
Fredlund E, kyrkoh., Järlåsa
Gertz-Lundberg A V, f, Dalby,B
Gleissmann Elin, sm, Dalby, B
Hagberg K M, f, Giresta, Ö
Hedberg Ebba, sm, Gryta, Ö
Landelius Ester, sm, Fröjeslunda, Ö
Lundgren A, f, Hagby, Brunna
Nordlund D M, f, Gryta, B
Pettersson K G, f, Fittja, H
Rosén L E, f, Vänge, Brunna
Söderlund V, f, Järlåsa
Uggla A, f, Husby-Sjutolft, Ekolsund

Vidman Amelie, sm, Hagby, B
*Österholm Hj., f, Å
[B = Balingsta, H = Hjälstaby, U = Uppsala, Å = Åland, Ö = Örsundsbro]

Sydvästra Upplandskretsen (67)

Ordf.: K. Hansson.

Ahlberg P A, f, Ytttergran, B
Andersson Hilda, sm, Hacksta,G
Anderssson J O, f, Kalmar,B
Andersson Kristina, sm, Lundby, Simtuna, F
Andersson P J, bokhandl., E
Apelqvist Edvina, f, Sävsta, E
Apelqvist J F, f, Sävsta, E
Björkman G L, kamrer, E
Brolén P O, f, Torstunaby
Bäckström Terese, sm, Nyckelby, Övergran, B
Carlsson Gerda, sm, Fanna skola, E
Ekberg G S K, f, Simtuna, F
Eklund Gerda, sm, Lillkyrka, E
Ericsson Berlia, sm, Fanna skola, E
Eriksson K G, f, Målhammar, Östanbro
Ernlund C, f, Österunda,Brunsta
Ernström Elisabet, sm, Tillinge, E
Ernström P V, f, Tillinge, E
Fredriksson Jenny, sm, Gryta, Tillinge, E
Fröstedt V M, kyrkoh., Villberga, G
Hansson K, f, Tillinge, E
Hedin G, f, Övergran, B
Herlander A, f, Frösthult
Holm Hilda, f, Tillinge, E
Hultman K J, f, Herkeberga, E
Hylander A, kyrkoh., Simtuna, F
Jacobsson J N, f, Enköp.-Näs,E
Johansson E, f, Isby, F
Johansson Gerda, sm, Boglösa, E
Kalin Knut, f, Bred, Orresta
Karlsson C J, f, V
Karlsson Emilia, sm, kyrkskolan, G
Kjellbom G K F, f, Häggeby,B
Kristoffersson Inga, f, Gånsta, E
Larsson G V, f, Sparrsätra
Liljestrand G A, f, Svinnegarn, E
Lindblom O F, f, Kungshusby, V
Lindberg J A, f, Altuna
Lindroth V G, f, Hacksta, G
Lindqvist Emilia, sm, Sävsta, E
Ljungberg D V, kyrkoh., E
Lundberg A, f, Skokloster
Lundin A, redaktör, E
Lundin J, f, E
Löwgren J E, f, Litslena, G
Malmberg Ida, sm, Övergran,B
Mallmin O M, redaktör, E
Norberg Maria, fru, sm, Sparrsätra
Norén R, kontr. prost, Torstunaby
Norrbom J R, f, Villberga, G
Nyberg A E, f, E
Persson Matilda, sm, Litslena,G
Rörwallius Elisabet, sm, Bred, Orresta
Sandberg Amanda, sm, E
Scherlin Lydia, sm, Simtuna, F
*Sjöberg E H, f, E
Spak H F, v. komm., Vela, Tillinge, Lundby
Steenberg C A, f, Löt, G
Stenborg A F, f, Villberga,G
Streiffert Anna, sm, Gölja, Simtuna, Ransta
Tibblin J A, f, Torstunaby
Wedin A E, f, musiklär., E
Wickholm Ebba, sm, V
Wilén E G E, f, Torsvi, V
Wahrenberg C G, kyrkoh., Husby-Sjutolft, Ekolsund
Zetterlind Josefine, sm, Isby, F
Öström Anna, sm, Frösthult
[B = Bålsta, E = Enköping, F = Fjärdhundra, G = Grillby, V = Veckholm]

Södermanlands län.

Västra Jönåkers kretsförening (32)

Ordf.: Thure Hörberg.

Ackzell Ingeborg, sm, Djupviksnäs, Bj
Anderzon J F, lantbr., Edeby, Bj
Blomdin Mary, sm, Lundby, N
Ericson Selma, f, Lundaskog, N
Fredrikson G A, f, Glindran, Bj
Hedén Augusta, sm, Å
Hedén Ida, f, Lundby, N
Hellman Emma, fru, Tegnebol, B
Hellman K G, f, Tegnebol, B
Hermelin E M, frih., godsäg., Marieberg, B
Holmer Dagmar, sm, Laggarbol, Bj
Holmer Gunhild, sm, Laggarbol, Bj
Holmgren E, lantbr., Rällinge, Stigtomta
Holmgren K I, lantbr., Hönebäck, Bj
Hörberg Th., f, Virå, S
Jarl B, insp., Å
Johansson Agnes, sm, Åbo, S
Jonsson Augusta, sm, Glindran, Bj
Juhlin J M, riksdagsman, Hagbyberga, Bj
Karlsson Ester, sm, Tegnebol, B
Kihlström D R, f, Yngerstrand, Bj
Lindhe L, f, Hustorp, Å
Lindskog Elin, sm, Virå, S
Nyrén K G, f, Gammelsta, N
Paulin Genie, sm, Laggarbol, Bj
*Rindforth A, f, Laggarbol, Bj
Sandberg J, f, Lunda, N
Sederholm Elisabet, fru, Å
Sederholm G, godsäg., Å
Svensson Astrid, sm, Glindran, Bj
Tunvall C M, f. d. lär., Å
Villén Agda, sm, Vilan, N

[B = Bettna, Bj = Björkvik, N = Nyköping, S = Stavsjö, Å = Ålberga]

Nyköpingskretsen (50)

Ordförande: J. E. Sahlén.

Andersson Anna, sm, B
Andersson Edith, f, N
Andersson Gustaf, f, Råby
Andersson Therése, sm, Bogslöt, N
Berglind J E, f, N
Björck Fredrik, f, Sjösa, N
Brolin S, f, B
Börjesson K A, f, N
Edman G A, f, Svärtagård
Eriksson Alma, sm, St. Kungsladug., N
Flodkvist A, f, Vrena
Flodkvist Edith, sm, N
Fredriksson E, sm, Tuna, N
Friman Helga, sm, N
Gustavsson Ada, sm, N
Hallgren Anna, f, Ekeby, N
Hallin Agnes, fru, sm, N
Hallin O, f, N
Hellman K J, sm, Tunaberg, N
Hellström A V, f, N
Jansson Emeli, f, Larslund
Jansson Nils, v. kommin., Svärta, Svärtagård
Johansson E, f, Nävekvarn
Jonsson Maria, sm, Tuna
Karlsson Adelina, fru, sm, O
Karlsson J A, f, Tuna, N
Karlsson Oskar, f, O
Kronbladh E, f, N
*Larsson K V, f, Tunaberg, N
Lindhagen Emmy, sm, N
Ljunggren N G, f, N
Lundblad A T, f, N
Magnusson Hanna, f, N
Mörk E K, f, B
Nordin Lina, f, Helgona, N
Nyberg Valborg, sm, O
Olsson Cecilia, f, N
Pettersson Augusta, f, Svärtagård
Pettersson Elin, sm, B
Sahlén J E, f, Bergshammar, N
Silén Amanda, f, Lövhagen, N
Skoglund Signe, sm, Arnö, N
Stridh Leontine, f, N
Svensson Elsa, f, N
Virén Susanna, sm, Lövhagen, N
Åhrén P, f, Husby, B
Ölander K P, f, Väster skola, B
Örtengren Br., f, N

Österblom Ruth, f, Stjärnholm
Örström Ingrid, f, N

[B = Bettna, N = Nyköping, O = Oxelösund]

Rönökretsen (24)

Ordförande: B. B. Berg.

Andersson E, insp., Bälinge, B
Andersson Elin, sm, Bälinge, M
Berg B B, f, Vreta, G
Bergcreutz Greta, f, Runtuna
Brandt H, kyrkoh., Torsåker, G
Delander L A F, kyrkoh., Ludgo
Eriksson Anna, sm, Bälinge, M
Gillgren Albertina, f, Bälinge, M
*Hall J, f, Lästringe
Johansson Amalia, sm, Sättersta, G
Karlsson O, kyrkoh., Runtuna
Kronholm Ebba, sm Tystberga, B
Lindgren Alma, sm, Lästringe
Lindgren Hj., komm., Lästringe
Lundberg K, kyrkoh., Bälinge, B
Nilsson Hildur, f, Tystberga, B
Nilsson Ottilia, fru, f, Tystberga, B
Nyberg A, organist, Ludgo
Nyberg E, f, Runtuna
Odelius Berta, sm, B
Pettersson Agnes, sm, Runtuna
Sandsten O, kyrkoh., Sättersta, G
Vassberg Gerda, sm, Runtuna
Vassberg V, f, B

[B = Bogsta, G = Gnesta, M = Mosstena]

Trosatraktens lärare- och lärarinneförening (25)

Ordf.: A. V. Hedström.

Andersson Ester, sm, Skåäng, V
Andersson F J, f, Petersburg, H
Blomberg K A, f, Hagberg, Trosa
Bohlin Ebba, sm, Folkvik, Mosstena
Börjeson Ebba, sm, H
Evers A, f, Lökholmen, V
Flodkvist A, f, H
Frykberg L A, f, Trosa
Grahn Charlotta, sm, Tullgarn, J
Hedén V E, f, Torsåker, Gnesta
Hedström A V, f, Västerljung, Hå
Hedström Signe, sm, Västerljung, Hå
Holmer Ida, sm, Trosa landsf., V
*Högblom G, f, Trosa landsf., V
Isoz Ernst, godsäg., skolrådsl., V
Jansson H, kyrkoh., H
Johansson Emma sm, Torsåker, Gnesta
Jönsson Berta, f, Västerljung, Hå
Nylander B, f, Mörkö
Nyman Augusta, f, Tullgarn, J
Pettersson E A, kontr.-prost, Trosa landsf., V
Schwab Ebba, sm, Lökholmen, V
Schwab Eva, sm, H
Vassberg Ester, sm, Hagberg, Trosa
Österberg G, f, Skääng, V

[H = Hölö, Hå = Hållsviken, J = Järna, V = Vagnhärad]

Gnestatraktens lärareförening (21)

Ordf.: J. L. Johansson.

Andersson Augusta, sm, Gryt, S
Anderson Sofia, sm, Mölsbo
Bystedt Ludvig, f. Katrinenäs, G
Elfving Adéle, f, B
Enkvist Eulalia, sm, Frustuna, G
Erikson Maria, sm, Frustuna, G
Ingemark David, f, Gryt, S
Johansson J L, f, G
Johansson Johannes, f, B
Johansson Ottilia, sm, B
*Karlson G, f, Frustuna, G
Karlsson Hilma, sm, Gryt, S
Lindström V, f, Gryt, S
Melander Karin, f, B
Olsson Emilia, f, B
Nilsson Ester, f, G
Ringnér Elisabet, sm, G
Rundqvist Vilma, sm, Frustuna, G
Strandberg Olga, f, Frustuna, G
Strömberg C G, f, B
Svensson Signe, sm, B

[B = Björnlunda, G = Gnesta, S = Stjärnhov]

Strängnästraktens lärareförening (60)

Ordf.: Nils Hallsten.

Abraham Elsa, läroverksl:a, Sn
Adamson Naemi, sm, Toresund, S
Andersson A, direktör, S
Andersson Elin, sm, Ytterselö, S
Andersson Hanna, sm, Liljelund, Malmby
Andersson Kristina, sm, Aspö, Sn
Bedinger Ida, sm, Sn
Bejbom Hedvig, sm, Sn
Bejbom O, f, Sn
Bejbom Tyra, sm, Södertälje
Blomsköld Gerda, sm, Fjällsta, S
Broman Maria, sm, Hagalund, M
Broström C E, f, Åker, V
Bysell Pauline, f, Fogdö, Sn
Carlsson Hilda, sm, Åker, V
Ekelund V E, slöjdl., Sn
Eriksson Frida, sm, Fogdö, Sn
Erikstam T, f, Härad, Sn
*Flodman K A, f, M
Geerd V D, f, Åker, V
Gillström Lisa, sm, Taxinge-Näsby
Granbeck G V, f, Fogdö, Sn
Gustafson J G, f, Ytterselö, S
Göranson Ellen, sm, Åkers st. bruk
Hallsten N, f, Överselö, S
Hamlin Elvira, slöjdl., Sn
Hellstedt Karin, sm, Toresund, S
Höglund P J E, f, Länna, B
Jansson Selma, sm, Hægerflyktska skolan, B
Jonsson K J, f, Sn
Karlsson Alva, sm, Kjula, Sn
Karlsson Karolina, sm, Toresund, S
Kempe O F, f, Toresund, S
Lagerqvist Signe, f, M
Lagerström J V, f, Toresund, S
Larsson Ellen, f, Åkers krutbruk
Lindholm E, f, sem.-lär., Sn
Lindqvist Agnes, sm, Fogdö, Sn
Lundqvist Rosa, sm, Stenkvista, B
Lundqvist S, sem.-rektor, Sn
Lövenström R, f, Taxinge-Näsby
Malmgren Olga, f, B
Nissar D H, f, sem.-lär., Sn
Nylund Ellen, sm, Åkers st.-bruk
Olsson Ingeborg, f, Överselö
Pettersson Anna, sm, Härad, Sn
Pettersson Ida, sm, Vansö, Sn
Peterson, Maria, f, Härad, Sn
Sand A O, f, Tosterö, Sn
Suneson Rut, f, Sn
Söderberg K A, f, Helgarö, Sn
Törling Olivia, sm, Länna, B
Vahlström G, f, Vansö, Sn
Vallenström Ester, sm, Överselö
Vallin Hulda, f, Sn
Vasberg A, f, Åkers st.-bruk
Vedberg Amalia, sm, Vreta, S
Vesterlund A, redaktör, Sn
Vikholm J V, f, sem.-lär., Sn
Östlund Olga, f, Sn

[B = Byringe, M = Mariefred, S = Stallarholmen, Sn = Strängnäs, V = Valsberga]

Rekarne lärareförening (141)

Ordf.: A. S. Gustavsson.

Ahlman Dora, f, E
Ahnell Sigrid, f, E
Allander J, f, E
Andersson Frida, f, E
Andersson G, f, E
Andersson G R, f, E
Andersson Gerda, sm, E
Andersson Hanna, sm, E
Andersson Ida, sm, E
Andersson Ingegärd, sm, E
Andersson Maja, sm, HB
Andersson Maria, f, E
Andersson Olga, f, E
Andersson P, slöjdl., E
Axell Frida, f, E
Barck Selma, sm, E
Bengtsson Charlott, sm, E
Bengtsson Lucia, f, E
Bergfeldt Judit, sm, T
Bergström K, slöjdl., E
Blomkvist Gertrud, f, HB
Blomkvist Lisa, sm, HB
Björkman Karin, sm, E
Bodell Anna, sm, Skravsta, Gillberga, Skogstorp

Bondesson J G, f, E
Breisch Anna, sm, E
Brusing-Peterson V, f, Gyllenhjälmska skolan, Sundby, E
Båth K E, f, Gillberga, E
Carell Maria, f, Nb
Carlén A, f, Nb
Eklund A, f, E
Ekblom Ida, sm, Stenkvista, Helleberga
Ekman C, redaktör, E
Ekman Laura, fru, E
Eriksson Maria, f, Kjula, Ärila
Folke J E, f, E
Flodkvist Anna, sm, E
Forsberg Elin, sm, E
Forsberg Signe, f, E
Forsberg Tekla, sm, E
Forsblad Emmi, f, E
Forsling Elsa, f, E
Forsman Svea, f, E
Fredriksson Sigrid, sm, E
Gauffin A V, f, E
Gellertz Anna, f, E
Giselson Anna, f, E
Gustafsson A S, f, E
Grönberg A F, f, T
Grönberg Frida, f, T
Gustafsson Anna, f, Mälhammar, Rekarne
Hallenius J V, f, T
Hallin J, f, E
Hallman Ingrid, f, E
Hamnkvist Anna, f, E
Hedlund Hilma, sm, E
Hesselbom G A, f, E
Hilén G, f, E
Holmkvist Kerstin, f, E
Holm Hilda, f, E
Hult A M, f, E
Jakobsson Gerda, sm, E
Johansson Ellen, f, E
Johansson Ernst, f, E
Jonsson Anna, f, E
Jonsson Fredrika, f, E
Jonsson Greta, sm, E
Jonsson Ida, f, E
Jonsson Maria, f, E
Karlsson A, f, E
Karlsson Tora, sm, Ekeby, HB
Karlsson Vilhelmina, sm, Eklången
Kjellander J, kyrkoherde, Vallby, Ballersta
Kleist Helena, sm, Husby, H
Kleist Ingrid, sm, Axelsborg, H
Kropp Elsa, sm, E
Kropp Estrid, sm, E
Lagerkvist K, f, Husby, H
Landelius E, f, Öja, St. Sundby
Larsson Hulda, sm, E
Liljefors A, f, Ekeby, HB
Liljefors Anna, f, Ekeby, HB
Liljefors F V, f, E
Lindhagen Ingeborg, sm, E
Lindhagen Hildur, sm, E
Lindkvist Disa, f, E
Lindström Elin, sm, T
Lundell G A, f, E
Lundkvist Emma, sm, Nb
Lundin Hilda, sm, E
Lundin Josefina, sm, E
Löfgren Rodny, sm, Gillberga, E
Löfroth Elisabet, sm, T
Löwing J B, f, E
Magnusson C, f, Vävle, Jäderön
Magnusson Tekla, f, E
Mattsson Alida, sm, E
Mellin Ebba, sm, E
Mellin Hildur, f, E
Mellin K E, f, E
Mönner J E, f, E
Nilsson Frida, sm, E
Norberg Elin, f, E
Norling Gerda, sm, E
Norrbom B H F, f, Tandla, H
Nyström Albertina, sm, E
Odelius Edla, sm, Rosenfors, Skogstorp
Olsson Anna, sm, E
Olsson Signe, sm, E
Persson O, f, E
Pettersson Ax., f, Ärila
Qvarnström E, f, E
Rehnman Signe, f, E
Reichenberg Elin, sm, E
Roth Anna, sm, E
Rundberg Ingeborg, f, E
Ryd Lisen, slöjdl:a, E
Rydberg Rut, sm, E

Schultz Ruth, f, E
Sahlberg Hanna, f, Stenkvista, Helleberga
Selvander Alma, sm, Tandla, H
Sigfridsson Gerda, f, E
Sjölander Anna, f, E
Sundbeck Axel, f, E
Svensson G A, f, E
Söderholtz J, f, Tumbo, Rekarne
Söderqvist Anna, sm, Nb
Thelander Hj., f, E
Thunström Vilma, sm, E
*Tidén H, f, E
Törnkvist E, f, E
Törnkvist Ester, sm, E
Valler E, f, E
Veiner A, f, E
Vihlborg Augusta, sm, E
Virén L E, f, E
Vollin Tekla, f, E
Zetterberg Jeanna, sm, E
Ågren K, f, Lista
Åkerlund R, f, E
Örtenblad Nanny, f, E

[E = Eskilstuna, H = Hällsta, HB = Hellby Brunn, Nb = Nyby bruk, T = Torshälla]

Villåttinge härads kretsförening (40)

Ordf.: Malkolm Krän.

Ahlberg Augusta, f, H
*Andersson E, f, Flen
Andersson Hilma, sm, S
Andersson Matilda, sm, Stäringe, V
Bergström Ingeborg, sm, Hyltingeö, Stjärnhov
Carlsson Augusta, sm, Dunker
Carlsson Gurli, f, M
Dahlström Ellen, sm, Flen
Eriksson Ingeborg, sm, Flen
Forssling J O, f, Dunker
Franzén P E, f, Mellösa
Fridén V K, f, Flen
Gustafsson Ida, sm, M
Hedlund Olga, sm, S
Hjälm Alma, f, Björndammen, Stålboga
Johansson Hanna, sm, Malstanäs, V
Karlin Emma, fru, f, S
Karlsson Elin, f, Flen
Karlsson Märta, sm, H
Krän R M, f, S
Leyon Hildur, sm, Flen
Lindblad J L, kyrkoh., Mellösa
Lindqvist Hj. V V, f, fil.kand., t.f. förest. för h. folksk., M
Magnusson Ellen, sm, Helgesta, S
Persson Carolina, sem.-förest., f, M
Qvarnström Hanna, sm, Öja skola, St. Sundby
Qvarnström Sofie, sm, M
Sandström K E, f, musiklärare, Årdala, S
Santesson Edit, f, Bråhovda, M
Strandell F A, f, M
Svedmark Alfhild, f, Stäringe, V
Svensson Alma, f, Hårtorp, H
Svensson Alfrida, f, Mosstorp, Flen
Svensson Sigrid, f, Flen
Våhlstam Alfr., f, Granhed, H
Thorén Lisa, sm, Flen
Thorén P, f, Flen
Åberg Anna, sm, S
Åhlén L P, f, Helgesta, S
Öfverberg H K, f, Forsa, V

[H = Hälleforsnäs, M = Malmköping, S = Sparreholm, V = Vadsbro]

Oppunda kretsförening (58)

Ordf.: A. Jungnell.

Andersson A P, f, S
Andersson C L, f, Hissjö, Bie
Anderson Elin, sm, Valla
Andersson Emma, f, Ka
Andersson Hilma, sm, Ka
Bäckström Hertha, f, K
Bergman Hulda, f, K
Bergqvist Stina, f, Sjöholm, K
Bergstrand Ebba, f, Vintergatan, V
Björkén E A, f, Vintergatan, V
Björkman Hildegard, sm, Sjöholm, K
Brockman G, folkh.-förest., hedersl., Ka
Carlsson Augusta, sm, Forssjö, K
Ekström Hildegard, sm, Gropptorp
*Flodmark A G, f, Marsjö
Forsberg Gärda, f, Djulö, K
Forsman P A, red., K
Fredriksson H, f, Sköldinge, Ka
Fröistedt Edit, fru, Flodafors
Fröistedt O, f, Flodafors
Frölén F A, f, V
Granberg Agda, f, Ka
Gustafsson Rut, f, K
Hallqvist A V, f, K
Hedell Hilda, f, V
Hedlund Lydia, f, K
Heimdahl H, pastor, Sköldinge, Ka
Helén G, f, Näs, Gropptorp
Hägglund M, trädg.-m., Valla
Jakobson A E, f, V
Johansson Amanda, sm, Sjögöle, Baggetorp
Jonson Alma, sm, Julö, K
Jonsson Gärda, sm, Högsjö
Jungnell A, f, K
Kihlberg J H, f, Sjögöle, Baggetorp
Larsson Julia, f, Brebol, Vadsbro
Lindblom Sofia, fru, Högsjö
Lindblom L, f, Högsjö
Linde F G, f, Blacksta, Vadsbro
Lindström Maria, f, Ändebol, S
Lundevall O, f, K
Lundin Selma, f, Erikberg, K
Malmström Anna, f, K
Mannegard W, rektor, K
Möller Anna, fru, fil. k., Ka
Möller T, kyrkoh., Sköldinge, Ka
Nordholm Alma, sm, K
Olsson E, skolr., Skogshall, Ka
Pehrson Frida, sm, Ändebol, S
Petterson Tekla, sm, Flodafors
Sandahl K, f, Flodafors
Söderberg Jenny, sm, K
Söderström C, red., K
Valdenborg D, f, Valla
Vallin J A, folksk.-insp., hedersledamot, Ka
Vallin Sofia, fru, Ka
Verme Augusta, sm, Ka
Österlund Edit, sm, Lerbo, Valla

[K = Katrineholm, Ka = Kantorp, S = Strångsjö, V = Vingåker]

Öljarekretsen (19)

Ordförande: I. Gustafsson.

Dahlberg Ellen, sm, Täppelund, Ä
Dahlgren C, f, Hagby, Hagby
Ekholm O P, f, Hagaberg, Äs
Engstrand Hildur, sm, Äs
Eriksson Ida, sm, Tallsätter, Ä
Gustafsson I, kyrkoh., Äs
Lindholm Ester, f, Laggartorp, Äs
Lundell N J, f, Bie
Nyström Fr., f, Österby, Äs
Pettersson Beda, sm, Österby, Äs
Pettersson Emma, sm, kyrkskolan, Ä
Pettersson F, f, Äsköping, Äs
Schölin E O, f, Hagby, Ä
Svensson Anna, f, Äs
Tamm Elisabet, Fågelstad, Äs
Vesterberg Anna, sm, Gimgöl
*Vesterberg J R, f, Gimgöl
Vikman J L T f. d. lär., Äs
Åberg E G, kyrkoh., Ä

[Ä = Ättersta]

Östergötlands län.

Vikbolandskretsen (29)

Ordförande: G. A. Carlborg.

Aldén A, f, Tåby, S
Alsén J E, f, Ö H
Andersén Lina, sm, S:t Joh:s, N
Andersson K A, f, Dagsberg, N
Appelkvist E, lantbr., Ö H
Appelqvist John, f, Dagsberg, N
Carlborg G A, f, Ö H
Carlsson F O, f, Kuddby
Dahlen Bertha, sm, Skärblacka
Ekstedt Hedvig, sm, Tingstad, K
Holmberg J F, kyrkoh., Tåby, S
Holmsten O, handl., Ö H
*Issén P A, f, Furingstad
Johansson Edla, f, S:t Joh:s, N

Johansson Lovisa, sm, Styrestad, N
Jonsson J S, lantbr., Åsvittinge
Kalén A, f, Tingstad, K
Karlsson Ture, seminarist, Dagsberg, N
Levin J A, f, Mönnerum, Jonsberg
Nilsson Mathilda, sm, Ö H
Norlén Karl, f, Ö.Ny, Höckerstad
Nylander Karin, f, Mem, S
Olsson Magda, sm, Konungsund, Åsvittinge
Persson Maria, sm, S:t Joh:s, N
Rundberg A V, f, Styrestad, N
Tingvall A R, kommin., Ö H
Thomasson K V, f, H
Thorstensson Hj., f, Konungsund, Åsvittinge
Åkerberg O V, f, Gåsätter, H

[H = Häradshammar, K = Kummelby, N = Norrköping, S = Söderköping, Ö H = Östra Husby]

Norrköpings folkskollärareförening (137)

Ordf.: Hj. Lindén.

Alander Mathilda, f
Alberg Sara, sm
Andersson A E, f
Andersson Agnes, sm
Andersson Annie, sm
Andersson Jenny, f
Andersson Lovisa, sm
Andersson Maria, sm
Apelkvist Alma, f
Arén Gärda, f
* Arén P E, f
Bager-Sjögren J, folksk.-insp.
Bergh Ellen, f
Bergkvist Anna, sm
Bergsten Signe, sm
Billgren P, f
Bjurling Sigrid, sm
Björnlund Sigrid, f
Blixt Hanna, sm
Borg Agnes, f, Borgemo, K
Carlsson J, f
Cederberg Anna Stina, f
Cederberg J, f
Chambert Hildur, f
Dahlgren Maja, f
Dalgren J F L, f
Dalin E V, f, Ö. Eneby, F
Dalin Karin, fru, Ö. Eneby, F
Danielsson G, f
Danielsson Hilda, f
Danielsson Olga, f
Edberg Sara, sm
Edkvist K J, f
Edqvist P H, f, Skärblacka
Ekelund Hanna, fru
Erikson Erika, sm
Eriksson Ingeborg, f
Eriksson Marianne, f
Eriksson K, f
* Fogelkvist Ingrid, f
Fornander K G, f, Ö. Eneby, F
Forssell Emma, f
Frank A, f
Gustafsson Edit, sm
Gustafsson C G, f
Gustafson M, f
Hammarstedt Augusta, sm
Helin Gärtrud, f
Holmberg Anna, f
Holmberg E R, f
Hultin Maja, f, Borgsmo, K
Hultstrand Vasti, sm
Hällström A, f
Högfeldt Amelie, f
Högström Anna, sm
Janzon Gurli, sm
Jensén Gerda, f
Johansson Ida, sm
Johansson Julia, sm
Johansson Signe, sm
Jonsson R, f
Jonsson S E, f
Jönsson Gerda, f
Jönsson Simon, f
Jörgensen G V, f
Karlsson Hanna, sm
Källström Anna, sm
Landberg Gustava, sm
Landelius Ida, f
Larsson Ida Ulrika, f
Larsson Maria, sm
Larsson Mimmi, f
Lindén Alma, f
Lindén Hj., f
Lindholm Olga, sm, Ö. Eneby

Ljungberg A J, f, Ö. Eneby
Ljungberg Hilda, sm
Ljungström Gärda, sm
Lundahl P, f
Lundström G V, f
Löfvenius Anna, sm
Martelius P M, f
Mårtensson Hilma, f
Möllerström Anna, sm
Nelander M, f
Nilsson Hilda, sm
Nilsson Hildur, f
Nilsson K, f
Nordén M, f
Nordholm Hilma, f
Norlander J R, f, Ö. Eneby
Norrbom Sigrid, sm
Nyberg A L, f
Nyman O, f
Nyrén Ester, f
Ohlsson David, f
Olsson Jänny, f
Oxelgren Elin, sm
Pettersson Gärda, sm
Petersson M, f
Petersson Maria, f
Petersson Vendela, sm
Ringkvist A, f
Rosén Jenny, sm
Rosengren Hulda, f
Rydgren K M, f, Ö. Eneby
Rydman A, f
Sandahl Olga, sm
Sandin A E, fabrikör
Schelin Hilda, sm
Schön T G, f
Sjökvist Ida, sm
Sjöqvist K, f
Smedberg A, f
Smedberg Paul, f
Sund K, f
Svartz A, f
Svensson A, f, kantor, Ö. Eneby, F
Svensson Augusta, sm
Svensson Ebba, f
Svensson Emelie, f
Svensson Ida, sm
Svensson V, f
Söderberg Anna, f
Söderberg Elin, sm
Söderberg V, f
Söderlund Ingrid, f
Thor G, f
Thulin Kerstin, f
Törnlöw Hanna, f, S:t Johannis
Vennerblad F T, f
Vessberg Dagmar, f
Värnström K, f
Ölander Augusta, f, Ö. Eneby
Ölander Axelina, f, Ö. Eneby
Ölander Karin, f, Ö. Eneby
Östling E K, f

[K = Kneippbaden, F = Fiskeby; alla övriga med postadress: Norrköping]

Kolmårdskretsen (25)

Ordf.: E. V. Almroth.

Almroth E V, f, Åby, Å
Andersson Alma, sm, Tallebo, Klinga
Bergström Maria, sm, Kvillinge, Å
Hall P G, f, Kimstad
Hallström Josefina, sm, Marielund, N
Hansson Augusta, sm, Rodga, Graversfors
Holmgren Ellen, sm, Timmergata, Kn
Jonsson Malvina, sm, K
Karlsson Ingeborg, sm, Hult, Å
Larsson Emma, sm, Marieborg, N
Larsson Kerstin, sm, Marielund, N
Liljestam Sigrid, sm, Å
Ljungberg G A V, f, Å
Lundberg K A, f, Simonstorp
Månsson Alfrida, sm, Högtomta, Å
Nöjd O S, f, K
Olsén Ottilia, f, Tallebo, Klinga
Rehnström Albin, f, Hult, Å
* Svensson C E, f, Trönäs, Å
Synnerdal Tor, f, Tegnetorp, Simonstorp
Thanderz A E, f, Borg, N
Törnvall K A, f, Å
Valman N P A, f, Krokek, Kn
Værner E A, f, Graversfors
Vidén Ingrid, sm, Kvillinge, Å

[K = Kneippbaden, Kn = Kolmården, N = Norrköping, Å = Åby]

Finspångskretsen (40)

Ordförande: G. Nilsson.

Ahlstrand K O, f, Risinge, F
Almroth C F, f, Vånga
Andrén C E, f, S
Andersson C E, f, Vistinge, F
Andersson Elen, f, F
Andersson Elisabet, sm, Vistinge, F
Andersson Helmina, sm, Vånga
Bergsten A, f, F
Bergsten E, f, F
Blom Hilda, sm, Lotorp, F
Blomgren Hanna, sm, L
Blomgren K, f, Sandudden, F
Bohman Anna, f, F
Bruzelius Thyra, f, F
Cederwall Hanna, f, F
Ekström A, f, H
*Fransson E, f, Eliantorp, Doverstorp
Handberg Judit, sm, Sandudden, F
Hellerstedt C G, f, Lotorp, F
Hellgren Adéle, sm, F
Holmström Edit, sm, Prästköp
Hultin J V, f, Torstorp, F
Hultmark M, f, S
Karlsson Anna, sm, Lotorp, F
Kvarfordt Hedvig, sm, Eliantorp, Doverstorp
Larsson Ellen, sm, Nävstorp, F
Levin J, f, Vånga, Ljusfors
Ljungqvist Tekla, sm, Björkö, Regna
Lydahl A J, brukspredikant, F
Nilsson G, f, L
Nyström A L, kontr.-prost, H
Ohlsson J A, f, Vahlstorp, H
Olsson A, f, S
Persson Matilda, f, S
Pettersson Hedda, sm, Lotorp, F
Petrén Justus, sm, Falkström, Skönnarbo
Ringdahl Ebba, f, Grytgöl, L
Rosell Ida, sm, Vånga
Vesterberg F O, f, Häradstorp, F
Vikström G, f, Lotorp, F

[F = Finspång, H = Hällestad, L = Ljusfallshammar, S = Sonstorp]

Godegårds kretsförening (9)

Ordf.: E. A. Goding.

Almgren J, f, Frälserödja, D
*Carlén C H, f, Båseberg, G
Goding E A, f, Kyrkskolan, G
Hellman A, f, Tjälltorp, Mariedam
Johansson Elin, sm, Kyrksk., G
Jonsson J E, f, Samsala, G
Schelin Selma, sm, Samsala, G
Svidén Elsa, sm, Tjälltorp, Mariedam
Vestberg Ellen, sm, Frälserödja, D

[D = Degerön, G = Godegård]

Motala lärareförening (36)

Ordf.: G. A. Andersson.

Ahlberg G H, f, M
Almberg Ottilia, sm, Karlslund, MV
Andersson G A, f, M
Andreasson Anna, sm, Samuelsberg, M
Barthold O V, f, Vårdanst., M
Björkström C A, f. d. lär., hedersl., M
Ekstam C H, f, Holm, M
Eriksson Fanny, sm, Basteberg, M
Flodman Gertrud, f, Samuelsberg, M
*Flyckt J F, f, Samuelsberg, M
Gustafsson Anna, sm, Björketorp, MV
Gustafsson Anna, sm, MV
Holm Emma, sm, M
Holm Hanna, sm, Smedsby, M
Holm V, f, Basteberg, M
Häckner Erika, f, Samuelsberg, M
Johansson Anna, sm, MV
Johansson Helena, sm, MV
Julin Eugenia, sm, M
Larsson Elise, f, M
Larsson Hanna, sm, M
Lidén Anna, sm, MV
Lundberg Hj., f, MV
Löfman G E, f, Karlslund, MV
Nilsson Lydia, f, Vårdanst., M
Nilsson Valfr., bokhandl., M
Persson Maria, sm, Vårdanst., M

Peterson Nanna, sm, Vårdanst., M
Sjöstedt Louise, sm, MV
Stjernholm H, f, Smedsby, M
Svensson Judit, sm, Vårdanst., M
Thörnqvist C A, f, MV
Thörnqvist Signe, f, MV
Tornell Alma, sm, M
Vallén Adr., f, M
Vallén Elin, sm, Vårdanst., M

[M = Motala, MV = Motala Verkstad]

Västra Östergötlands lärareförening (43)

Ordförande: A. Johansson.

Alberg A, f, Prästtorp, Ö
Andersson A, f, V. Tollstad, Hästholmen
Andersson Hilda, sm, Prästtorp, Ö
Andersson Hilda, sm, Åsa, Ö
Andersson Maria, sm, Nässja, A
Andersson N, f, Appuna, S
Augustinsson E, f, Ö
Berg K L, f, Hagebyhöga, V
Bergdahl J G, f, V
Carlén R H, f, Fivelstad, F
Forsberg Beda, sm, Höghult, Ö
Fridström A G, f, S
Granér Edit, sm, Strå, V
Gustafsson O, f, Väderstad
Göransson K J, f, Herrestad, A
Hedberg Hulda, sm, V. Tollstad, Hästholmen
Johansson A, f, Örberga, A
Johansson Elsa, sm, Munkeryd, Ö
Johansson K E, f, Heda, Alvastra
Johansson R, f, St. Åby, Ö
Johansson Th., f, V
Jonsson A, f, Väversunda
Karlsson D G, f, V. Stenby, F
Karlsson Klara, sm, S
*Klingstedt A, f, Strå, V
Levin E T, f, Orlunda, V
Lindqvist A, f, Högby, S
Magnell J P, f, S
Nilsson A F, f, Siggeryd, Ö
Nilsson Ingrid, sm, Örberga, A
Norrby J O, f, Vinnerstad, M
Odin Hilda, sm, S
Pettersson K A, f, S
Pilström N F F, f, Ekebyborna, M
Post Anna, sm, St. Åby, Ö
Ringdahl Alma, sm, V
Sandahl Elin, sm, V
Strand A, f, Fornås
Svensson Alma, sm, Ö
Tibell Ebba, sm, Klövedala, Ö
Vallin F E V, red., V
Vahlquist Hilda, sm, S
Vidén A T, f, Roglösa

[A = Arneberga, F = Fågelsta, M = Motala, S = Skeninge, V = Vadstena, Ö = Ödeshög]

Mjölbykretsen (60)

Ordförande: E. Fredriksson.

Andersson G E, handl., Mj
Andersson Hilda, sm, Rinna, V
Andersson Matilda, sm, Normlösa
Andersson Vendla, sm, Vallstorp, Sya
Asklöf H A, f, Veta, Mt
Barr Ingeborg, f, Mj
Bergström Agnes, fru, Vadstena
Bergström J N, f, Vadstena
*Elmgren E, f, Mj
Engberg G, f, Ö. Tollstad, Mt
Eriksson B J, f, Mj
Eriksson G A, f, Ulrika
Fredriksson E, f, Mj
Gustafsson N J, f, Svanhals
Hallgren Eva, sm, Mj
Hasselberg Ida, sm, Spångsholm, Sya
Hedrén K O, f, Sya
Hjertén Elsa, sm, B
Hjertén Ingeborg, f, Kröckelekulla, Sommen
Hultberg Nanny, sm, Mj
Janson R, f, Staffansbo, Strålsnäs
Johansson Anna, f, Grönhäll, Svanhals
Johansson C O, slöjdlär., B
Johansson Helga, sm, Hogstad
Johansson Sally, sm, Flemminge, B
Jonsson Anna, sm, Mj
Karlsson E, f, Ekbacken, Mt
Karlsson Greta, sm, Mj

Karlsson Hedda, sm, Mj
Karlsson H, f, Härberga, Mt
Karlsson Hilda, sm, Ö. Tollstad, Mt
Knutsson A, f, B
Knutsson Anna, fru, B
Leander Johanna, sm, fru, Staffansbo, Strålsnäs
Lindeberg H, f, V. Harg
Lindgren Ester, sm, Reijmyre
Lindgren O N, f, Kumla, V
Lindgren Ruth, sm, Ödeshög
Lundin Irma, sm, B
Lönngren A, f, Sörby, Mj
Nilsson A, f, Flemminge, B
Pettersson V, f, Hov, Vadstena
Rahmberg Jenny, sm, Sya
Rassmuson Thorborg, fru, M
Reiner A, bokhandl., Mj
Rehnström A V, f, Mj
Rehnström Karin, sm, Mj
Rylén O, f, Hogstad
Rymond A F, f, B
Stenström H, f, B
Stenström Signe, fru, f, B
Ståhl C M, f, Åsbo, Strålsnäs
Svensson Nanny, sm, Flemminge, B
Vallendorff E, f, B
Vallendorff Olga, fru, B
Vide V, f, Mj
Villiam Hilma, sm, B
Villén O, f, Normlösa
Årsén M T, f, Rinna, V
Östling, Natalia,sm,Eriksberg,Mj

[B = Boxholm, Mj = Mjölby, Mt = Mantorp, V = Väderstad]

Valkebokretsen (19)

Ordförande: G. B. Dickman.

Andersson K V, skolr., Viby, M
Berg Ingeborg, sm,Vikingstad,B
Botvidsson J E, f, Gammalkil
Dickman G B, f, S
Ernander E T, landst.-m., B
Furustam E, f, Rappestad, B
Hedrén K A, f, Viby, M
Hell Lisa, sm, Vikingstad, B
Johansson Beda, sm, Västerlösa
Kullman Dora sm, Vikingstad,B
*Lidén N D, f, Tranås
Lilja Elin, sm, Rappestad, B
Odhner H, folkhögsk.-förest., S
Olsson A, f, Folåsa, B
Petersson K J, f, Västerlösa
Rydberg J R, f, Vikingstad, B
Ryding E, f, Älvesta
Vedell C, f, Björkeberg
Zidén G, f, direkt., Folåsa, B

[B = Bankeberg, M = Mantorp, S = Sjögestad]

Mellersta Östergötlands lärareförening (18)

Ordf.: C. A. Liljebäck.

Andersson I, f, Djupsjöhult, Ms
Bengtson Karin, sm, Ledberg,M
Berner K Hj., f, Linköping
Borg O V, f. Myra,Vreta kloster
Edoff O I, kyrkoh., Klockrike
Engström Nils, f, Ledberg, M
*Harling J V, f, Malfors, Ljungsbro
Hermansson A F A,f,Flistad,Ms
Holmer F O, f, Kärna, M
Håkansson E, f, Vreta kloster
Jensen M, skolr., Klockrike
Johansson C A, skolr., Linköping
Liljebäck C A, f, Ljung, Ms
Malmkvist David, f, Borensberg
Rydin Albert, f Stjärnorp
Thörn R, f, Klockrike
Vesterdahl P A, f, Ljungsbro
Vihlén Alma, sm, Ljungsbro

[M = Malmslätt, Ms = Maspelösa]

Linköpings folkskollärareförening (69)

Ordf.: G. A. Vallén.

Ahlborg Amelie, fru, sm, Lk
Almlöf K G, f, Kullerstad, Skärblacka
Alsterling Gunnar, f, Lk
Bergholtz Ingrid, slöjdl:a, Lk
Bergström Augusta, sm, Lk
Bergström P R, f, Törnevalla, L
Borggård Ingrid, f, Lk
Cederman Maria,sm,S:t Lars,Lk

Claesson Maria E, sm, Landeryd, Hjulsbro
Dahlgren Anna, sm, Lk
Edgar O G, f, Skeda, Skedaborg
Engdahl K, f, Lk
Engström F, f, S:t Lars, Lk
Engström Laura,fru,f,S:t Lars,Lk
Fransson A G, f, Lk
Fredriksson A, f, Lk
Fredriksson Julia, f, Vårdaberg
Fridén J A, folksk.-insp., Lk
Grahn Helena, f, Lk
Gottfriedz Elna, f, Lk
Granbom L, handl., skolr., Lk
Gustafson Ester, sm, Lk
Holmqvist Elin, sm, Lk
Holmqvist Hulda, sm, Lk
Hydén E, f, Lk
Hässler Anna, f, Lk
Jansson Alva, sm, Lk
Jansson Anna, f, Lk
Janzon G O, sem.-lär., Lk
Jonsson Emma, sm, Lk
*Jonsson J, f, Lk
Jonsson Reinhold, f, Lk
Jörgensen Agnes, sm, Lk
Karlsson A, grosshandl., skolr., Lk
Karlsson J E, f, S:t Lars, Lk
Kindvall Ellen, f, Lk
Lamberth J P J, kantor, Skeda, Skedaborg
Larsson Helena, f, Lk
Laurell Maria, sm, Lk
Lind G, f, Lk
Lindahl Hedvig, sm, Kärna,M
Lindfeldt Judit, slöjdl:a, Lk
Lundqvist Naemi, sm, Lk
Löfgren Jenny, sm, Lk
Löfgren Lisa, f, Lk
Löwendahl Anna, f, Lk
Löwendahl Hedvig, fru, sm, Lk
Löwendahl O A, f, Lk
Malmqvist Augusta, sm, Lk
Olofson Selma, sem.-lär:a, Lk
Olsson O, seminarieadjunkt, Lk
Peterson Anna, f, Lk
Peterson R, domk.-kommin.,Lk
Peterson Elin, sm, S:t Lars, Lk
Rahmberg T E, f, S:t Lars, Lk
Ringqvist C O, f, Lk
Salomonsson Maria,sm,S:t Lars,Lk
Scherling Therése,sm, S:t Lars, Lk
Sundqvist Hildur, sm, Lk
Söderberg Gertrud, sm, Lk
Vahlqvist J H, sem.-förest., Lk
Vallén G A, f, Lk
Vastesson C G, f, Ö. Harg, L
Vidén S G, f, Kaga, Bränninge
Villén Anna, sm, Kärna, M
Viman J G G, f, Slaka, Lk
Vinell Märta, f, Lk
Åbom Agda, sm, Kärna, M
Åkerlund U V, f, Lk

[L = Linghem, Lk = Linköping, M = Malmslätt]

Kindakretsen (32)

Ordförande: J. V. Jansson.

Alsén S, f, Hycklinge
Alvin A R, fil. dr.,folksk.-insp.,H
Andersson A J, gästg., K
Andersson Anna, sm, K
Andersson G, f, H
Aspeqvist G, f, Åbyboda, Horn
Aztor E G, f, Kättilstad, H
Bergman G, lantbr., Gröning, Hycklinge
Cederqvist Ester, sm, B
Dahlberg J A, komm., Rakulla, K
Davidsson O, f, Dänskebo,
Fall K E, f, Oppeby
Falck A O, f, Väsby, S
Gustafsson O, f, K
Gustafsson O, f, Horn
Helander G, f, Rothult, K
Janssén J V, f, B
Johansson G V, f, Sjögsätter, B
Jonasson A, f, Rumma, Horn
Larsson Hildur, f, Ryda, Björkfors
Lindblom K S,f,Kättilstad,H
*Lindvall C E, f, Kättestorp, K
Nilsson A, handl., K
Nordén J A, f, Mjölsefall, K
Norman Ruth, sm, Sjögsätter, B
Sandström G, fabrikör, K
Santhesson A J, lantbr., Millingtorp, K
Sjögren Ingeborg, f, K
Svensson S,f,Herrsjö,Bestorp

Söderblad Karin, sm, Briteborg, Bestorp
Thordson Ella, f, Opphem
Åbom D, f, Bjärka
[B = Brokind, H = Hägerstad, K = Kisa]

Åtvidabergskretsen (26)

Ordf.: G. E. Carlsson.

Ahlgren Anna, sm, Å
Andersson Hilma, sm, Å
Carlsson G E, f, Å
Carlström Signe, sm, Örsäter, Å
Dahl Signe, f, Å
Dahlman C R, f, Grebo
Dahlström Sigrid, sm, Björsäter
Falk H, kommin., teol. lic., Å
*Hedvall A A, f, Å
Hemmingsson Elisabet, sm, Å
Holm A F, f, Söderö, Kettilstad
Hübsch Hulda, sm, Å
Jansson Gunhild, f, Å
Johansson Elin, sm, Å
Johansson J E, f, Österby, Å
Johansson Maria, sm, Österby, Å
Kindblad K A, f, Örsäter, Å
Larsson E, f, Närstad, Å
Liljesson Anna, sm, Grebo
Magnusson Alice, sm, Å
Nilsson Anna, sm, Å
Nyberg K A, f, Måshult
Olgers O V, f, Å
Persson Erik, f, Å
Svensson K A, f, Å
Thorin J E, f, Å
[Å = Åtvidaberg]

Bankekinds- och Skärkindskretsen (21)

Ordf.: J A. Österberg.

Adell A, f, Örtomta, Ringås
Adell Gustaf, f, Yxnerum
Andersson O, lantbr., Vårdsberg, L
Andersson P J, lantbr., S
Bergholtz A, f, S
Fredriksson A F, f, Vårdsberg, L
Henricsson Aug., riksd:n, Karlslund, S
Johansson A, f, Broby, Ringstorp
Johansson Jenny, sm, Bersbo
Johansson Maria, sm, Herseberga, S
Johansson Paul, lantbr., Ö. Ryd
Jonsson E, lantbr., Ö. Ryd
Jonsson N, f, Askeby, Linghem
Kinnander G A, f, Grävsten, B
Lindstrand Ester, sm, Yxnerum
Lundgren Ernst, f, S
Salomonsson N V, lantbr., S
Svensson A, lantbr., prästg., S
*Svensson E, f, Ö. Ryd
Söderberg C L, stationsinsp., S
Österberg J A, f, Bersbo
[B = Bankekind, L = Linköping, S = Skärkind]

Hammarkinds lärareförening (31)

Ordförande: Axel Ferb.

Abrahamsson Augusta, f, Lövbo, Tryserum
Andersson C T, f, Drothem, S
Berglund Frida, sm, V
Carlstedt S, f, Tryserum
Eriksson A, f, Skönberga
Ferb A H, f, V. Husby
Friberg N V, f, V. Husby
Gasslander Anders, f, Ringarum
*Gustafsson A, f, S
Holmgren Anna, sm, Solön, Grovstad
Hyltén C, f, V
Johansson A F, f, Gryt
Jonson Lovis, sm, V. Husby
Kalén K G, f, S
Kjerrulf Elin, sm, Lövbo, Tryserum
Kronholm Konstans, sm, Gryt
Lindhé O, kyrkoh., Ringarum
Nilsson Hans, f, Gusum
Nilsson Karin, sm, Mogata
Peterson E, slöjdl., V. Husby
Petersson Signhild, sm, V. Husby
Qviberg Virginia, f, S
Rahmberg H, f, V
Ringström Anna, f, S
Sondén Hanna, sm, V
Svensson Ester, sm, Gryt
Söderlund Gunhild, sm, Gryt
Vallin Hanna, sm, S
Veiner A G, f, Drothem, S
Villén S V, f, Mogata
Åkeson Rut, sm, Tryserum
[S = Söderköping, V = Valdemarsvik]

Jönköpings län.

Tranåskretsen (38)

Ordf.: Isidor Andersson.

Ahston G, lantbr., Säbydal
Andersson A, landstingsman, T
Andersson I, f, Skobo, T
Andersson Karl V, f, Hubbarp, T
Andersson V, f, Hubbarp, T
Arpö H, f, Torpa, Ramfall
Aurell A, f, F
Berg A J, förste lär., T
Bergling J B, f, Hubbarp. T
Biloch Edla, f, Sommen
Bäckman Berta, sm, Skobo, T
Fredriksson C V, f, Hubbarp, T
Forssén C A, f, T
Gabrielsson Elsa, f, Älmås, T
Gelotte B E, fabrikör, T
Gustavsson Aug., skolr., Hubbarp, T
Hallinder T, kyrkoh., Säbydal
Hedbor J D, f, Adelöv
Hellströmer C E, f, Marbäck, A
Hybsch Amanda, sm, Marbäck, A
Jaensson H, f, Bälaryd, A
Jakobsson G O, f, Haurida
Johannesson G A, f, Säbydal
*Johansson C F, f, A
Johansson L, f, Vireda
Johansson S A, f, Noby, F
Jonsson J A, riksd:n, Hökhult, A
Karlsson Emma, sm, Hubbarp, T
Lindman C J, skolr., Skareda, F
Nilsson A J, komm.-ordf. Noby, F
Nilsson Anna, f, Skräddarp, T
Rosander G E, f, T
Rothlin Ingeborg, f, T
Rydberg R, f, Basarp, Basarpö
Sandberg J, f, Eketopp, T
Svensson Adina, f, Gripenberg
Svensson E, fabrikör, Gripenberg
Thorsell E, f, T
[A = Aneby, F = Frinnaryd, T = Tranås]

Vista härads lärareförening (16)

Ordförande: A. G. Kellner.

Aldén A, sm, org., Visingsö
Bengtsson Lovisa, sm, G
Forsmark A E, f, Ölmstad, B
Hellgren G E, f, Ingeryd, B
Jakobsson Emeli, f, Stabbarp, Förnäs
Johansson Lotten, f, G
Kellner A G, f, G
Linder Gertrud, f, Reaby, B
*Lindstedt J, f, G
Mellin J M, f, G
Ottosson Elsa, sm, Visingsö
Petersson Agnes, sm, G
Rydman J V, f, Visingsö
Sandelin Gerda, f, G
Valler Hildegard, f, G
Vallertz G A, f, G
[B = Brötjemark, G = Grenna]

Tvetakretsen (81)

Ordf.: Gustav Stagnér.

Andersson Anna, sm, H
Andersson Hilda, sm, F
Arnell E D, f, N
Beckman Ester, sm, Sund, F
Bejbom Alfhild, f, H
Carlsson Ester, sm, Sanna, R
Carlsson Elsa, l. v. h. f, H
Dahlin S A, f, Månsarp
Dalin A, överlärare, H
Dalin Anna, fru, H
Eckerberg Elin, f, H
Edström G, f, N
Ekeblad Teckla, sm, Månsarp
Engström R, f, H
Eriksson Elisabet, f, Fintorp, F
Forsberg Agnes, sm, Hakarp, H
Forsberg Emma, sm, H
Fritz Sam, f, H
Furu Signe, sm, Smål. Taberg
Grönblad Karin, sm, N
Gustafsson Helga, sm, Öggestorp, T
Gustafsson L J, f, H
Hallner Amanda, sm, H
Hede Gustav, f, Järstorp, J
Holmberg Ulla, sm, Sandseryd, J

Hultman M, f, Smål. Taberg
Hultqvist Helny, sm, N
Hultqvist Klara, sm, N
Janzon Ester, sm, H
Johansson Agnes, sm, Hakarp
Johansson Elin, sm, Ödestugu
Johansson Elvira, sm, Sanna,R
Johansson Erik, f, H
Johansson V G, f, Sanna, R
Johnsson J F, f, Sandseryd, J
Jonsson P J, f, Svarttorp, J
Jonsson Ester, sm, H
Karlson Albertina, f, N
Karlström Olivia, sm, Hakarp,H
Kronholm Jaenette, sm, N
Kronstedt A, f, Moliden, Barnarp, J
Larsson K J, f, Ödestugu
Laurenius Anna, slöjdl:a, H
Laurenius Maria, sm, H
Lidén K, f, Gisebo
Lindahl H, f, N
Lindén A, f, H
Lizell Sigrid, sm, F
Ljunggren Anna, sm, H
Lundberg Selma, f, J
Lundgren Gerda, f, H
Lykander A, f, Barnarp, J
Mohn H O, verkmäst., H
Mållberg Karin, f, H
Möller Tyra, f, H
Nilsson Hulda, sm, Barnarp, J
Nilsson Ruth, sm, H
Nygren Therese, sm, N
Nylander M, f, H
Olsson Hilma, sm, H
Palmberg K, pastor, Månsarp
Pettersson Ellen, sm, H
Pettersson Emilia, sm, Rogberga, T
Sahlström Georg, f, H
Sandström K A, kyrkoh., Hakarp, H
Schill Helga, sm, Rogberga, T
Sjöqvist K, f, H
Stagnér G A, f, H
Stjernkvist Ellen, sm, H
Ståhlberg D, f, Bankeryd
Svensson E, f, H
Söderqvist Lennart, f, H
Tubbin Ruth, sm, Rogberga, T
Vahlqvist Selma, sm, Visingsö
Vallin Rut, sm, H
Veidel A, f, N
*Vierner Tobias, f, F
Vesterberg Märta, f, H
Wetterlind Adele, f, J
Visén K M, f, Ljungarum, J
Ågren P A, f, Hakarp, H

[F = Forserum, H = Huskvarna, J = Jönköping, N = Norrahammar, R = Rosendala, T = Tenhult]

Jönköpings folkskollärare-sällskap (68)

Ordförande: H. Lindén.

Ahrenberg Klara, sm
Andersson Klara, sm
Arnell Aline, slöjdl:a
Backe Ester, sm
Bergh Ida, sm
Bergstrand K A, f
Biloch Hanna, sm
Björkman Ida, slöjdl:a
Blomqvist Emmy, sm
Blomqvist G, f
Blomqvist J E, f
Bredberg Sigrid, sm
Bredin Ingeborg, f
Bruhn J A, f,
Dittmer O, f
Ekmark A F, f
Erlandsson Ingeborg, f
Erlandsson M, f
Falck Anna, f
Franklin C V, f
Franklin Maria, f
Grahn V, f
Greek Amanda, sm
Gustafsson Nanny, sm
Gustafsson Signe, lär:a v. abnormskola
Hamnér P V, f
Hartman C E, f
Hartman S J, f
Hedman V, handl., slöjdl.
Hoffner Ellen, sm
Hoffner Hulda, sm
Johansson Amanda, sm
Johansson Elin, f
Johansson Hedvig, sm
Johansson Hilda M, sm
Johansson Hilda V, f
Johansson K E, f
Johansson C R, folksk.-insp.
Karlsson Kristina, sm
Karlsson T A J, f
Lamberg Ester, f
Liljeblad G, f
Lindén H, f
Lindskog Hilda, f
Lindstam Anna, f
Ljunggren Sigrid, sm
Lönner Herta, f
Lönner J, f
Moberg Anna, f
Nilsson Ida, sm
Nygren Ebba, sm
Olsson Eva, sm
Olsson Ida, sm
Petersson Elsa, sm
Petersson Emma, sm
Petersson Lisa, f
Platon J, f
Rundbäck Elsa, f
Rundgren Berta, lär:a v. abnormskola
Schill L, f, Kettilstorp
Stadigh Gertrud, sm
*Strander E, f
Stålberg Beda, sm
Sveningsson Elisabet, sm
Svensson A, f
Söderberg Elsa, sm
Thorén Sigrid, sm
Åberg Agda, sm

[Alla med postadress: Jönköping]

Eksjökretsen (50)

Ordf.: Justus Andrén.

Andersson Elin, sm, Brismened
Andrén J, f, N
Björkegren K J, f, Karlstorp
Bäckström Sigrid, fru, sm, N
Bäckstrand K, f, N
Dahl C G, f, E
Ekner J, f, N
Gustafsson Axel, f, Ingatorp
Gustafsson Ruth, sm, Åkersberg, Flisby
Heidel S, f, S
Hellkvist Hulda, sm, Solberga

Hemdahl Augusta, fru, sm, N
*Hult J G, f, Hult
Hägg Anna, sm, N
Hörlen G A, f, Höreda
Johansson Anna, sm, N
Johansson H, f, Höreda
Jonsson Sofia, f, N
Karlsson Edit, sm, Åker, N
Karlsson J A, f, Ormaryd
Karlsson Sigrid, sm, Ingatorp
Källström Ester, sm, S. Målen,N
Källström Hulda, sm, N
Lambére Emma, f, E
Lidström K H, f, N
Liljekvist A, f, N
Liljekvist Alfrida, fru, f, N
Lindén Frida, fru, f, Målen, N
Malmkvist O, f, Hult
Melin Anna, sm, Gamlarp, N
Nilsson A, f, E
Nilsson Hilda, sm, N
Petersson A J, f, Herrstorp,B
Petersson Henrik, f, E
Rudvall K, rektor, E
Rylander A, f, Bredestad, Aneby
Rylander Axelina, sm,Breclestad
Rylander J A, f, Flisby
Sabelström Karin, sm, B
Sjöberg Hanna, f, E
Sundell A P, f, Medalby
Svensson A, f, Anneberg, Solberga
Svensson Anna, sm, N
Svensson Hilda, f, E
Svensson Hilma, f, E
Svensson Jenny, sm, Höreda
Svensson Svea, f, Boda, N
Schelin D A, f, E
Vallerström J A, f, N
Vettermark K, f, Flisby

[E = Eksjö, N = Nässjö]

Östra härads lärareförening (29)

Ordförande: V. Åstrand.

Bergqvist Ellen, l:a v. h. folkskola, V
Bexell A, f, Nävelsjö, L
Carlström Th., f, Bexheda
Cronqvist G, f, Alsheda
Ek G, f, V

*Engqvist A, f, Skede
Erlandsson C G, f, Nye
Fagerholm V, f, V
Franzén Karin, sm, fru, Bexheda
Gustafsson M, f, V
Hermansson K O, f, Korsberga
Hultin K, f, Landsbro
Karlsson Amanda, sm, V
Karlsson Ädla, sm, Bexheda
Kjellen Berta, f, Ädelfors
Kylén Sofia, sm, V
Lorén Agnes, sm, Skirö
Löfgren G, f, Myresjö
Nelzén C A, f, Stenberga
Nilsson E, f, Skirö
Nylén A, f, V
Palmgren Hulda, f, V
Petersson Agnes, l:a v. h. folkskola, V
Sjöberg Ester, sm, V
Svensson J M, f, Ökna
Svensson N B, f, Lemhult
Svärd Amanda, sm, V
Åstrand V, f, V
Östervall Anna, sm, V

[L = Lannaskede brunn, V = Vetlanda]

Sävsjökretsen (49)

Ordförande: Per Schultz.

Almén A M, f, Almeåkra, Grimstorp
Almén Sigge, skriftst., S
Andersson Alfr., kronol., S
Björnberg J A, sm, Hylletofta, P
*Bringströmer Fok., f, Bringetofta, S
Bringströmer Sofia, sm, Nydala, V
Bromander S G, f, Hylletofta, P
Carlqvist Edla, sm, Bringetofta, S
Ekedahl J A, f, Vallsjö, S
Elvin Amanda, sm, Bringetofta, S
Franzén A, f, N. Ljunga, S
Gustafsson Elin, sm, N. Ljunga, S
Gustafsson Emma, sm, Hylletofta, P
Gustafsson O, f, N Ljunga, S
Lindberg Joh., f, S
Holmqvist J P, f, Fröderyd, Årset
Hultkvist K A, f, V
Hultstrand J P, f, Svenarum
Högberg T, f, Sa
Johansson C A, f, Möcklamo, Sa
Johansson Ester, sm, Hultsjö, S
Johansson Maria, f, V
Johansson S, f, Hook
Larsson Anna, sm, Nydala, V
Lidholm Lydia, sm, N. Ljunga, S
Holmkvist Anna, f, Hultsjö, S
Lundén J A, f, Hjärtlanda, S
Malmqvist Ellen, f, S
Malmqvist Linnéa, fröken, S
Mattson Jenny, sm, S
Mejenqvist J A, förvalt., S
Mejenqvist P A, nämndeman, Mejensjö, S
Nilsson J A, f, Nydala, V
Olsson Ida, sm, Sa
Petersson H A, f, St
Petersson Maria, sm, Fröderyd, Årset
Petersson Thora, sm, Bringetofta, S
Pontén J, pastor, Hjärtlanda, S
Roos Kristina, sm, Vallsjö, Hultegård
Rosenkvist Maria, f, Sa
Rostedt C, nämndeman, Skrapstad, S
Schultz P, f, S
Sjöberg C F, riksdagsman, S
Sjöberg Matilda, fru, S
Sjögren H, pastor, Nydala, V
Stork Mina, sm, N. Ljunga, S
Thunberg Alfr., f, Sa
Veber K J, f, Sa
Vide Anna, sm, S

[P = Pilagård, S = Sävsjö, Sa = Sandsjö, St = Stockaryd, V = Vrigstad]

Östbo lärareförening (41)

Ordförande: A. Hultqvist.

Andersson O, f, Voxtorp, Bor
Andersson P F, f, K
Andersson R, f, Hornaryd, V
Andersson V, nämndem., Gällaryd

Andrén K A, f, Åker
Berg Ingrid, sm, Lerdala, V
Björne K S, f, Gunnamo, Gällaryd
Blomberg Mina, sm, F
Blomgren A J, sm, Bor
Eliæson A J, f, Byarum
Engström Anna, sm, Horda
Engström C P, f, Horda
Ericsson J A, f, Hånger
Gustafsson Charlotta, sm, V
*Hagstrand J O, f, V
Hjertstedt K O, f, Tofteryd, S
Hultberg N P, f, Hörle
Hultqvist J A, f, Gällaryd
Johansson J, f, Hagshult, S
Johansson Emma, sm, Helmershus, V
Johansson Thyra, f, V
Jonsson Axia, f, Helmershus, V
Jönsson Selma, sm, K
Landegren A E, f, Kävsjö, Hillerstorp
Lignell Fr., f, Smål. Rydaholm
Lignell K, lantbruk., F
Lönnkvist A G, f, F
Mattsson Gerda, sm, Ohs bruk, Bor
Ohlander Mari f, Helmershus, V
Petersson Beda, sm, K
Petersson Maria, sm, Åsenhöga
Rosander O, f, Vaggeryd
Skaar Carl, f, Nederby, V
Sjöberg Ida, f, Edh Bor
Sterner A, l:ste stationsskr., V
Svenonius Signe, f, V
Svensson I, f, Ekeryd
Svensson S A, f, V
Toll Hilda, sm, Gällaryd
Toll K G, f, S
Åhlén J, f, Åsenhöga

[F = Fryeled, K = Kärda, S = Skillingaryd, V = Värnamo]

Västbokretsen (38)

Ordf.: J. S. Ljunggren.

Ahlqvist H, f, Femsjö
Andersson Elvira, sm, Villstad
Berg C A, f, Kulltorp
Bergås Ester, sm, R
Bolin Jenny, sm, Kållerstad
Bolin O, f, Våthult
Ekbom Hedvig, sm, Bredaryd
Ekström Emma, sm, S
Gustafsson E, f, Båraryd
Hansson Elsa, sm, Hylte bruk, F
Hultgren N L, f, Jälluntofta
Hultin Alexis, f, Villstad
*Ingemarsson A J, f, V
Ingemarsson Terése, sm, V
Isaksson Selma, sm, R
Johansson A, f, Kållerstad
Johansson Ester, sm, F
Johansson Hedda, sm, R
Jonsson C E, f, Bredaryd
Karlsson A, f, Forsheda
Karlsson Anna, f, Bredaryd
Karlsson J P, f. d. lär., Bosebo
Lagergren Maria, sm, Villstad
Larsson Anna, sm, F
Liljestrand C, f, F
Lindahl Ruth, sm, V
Ljunggren J S, f, Torskinge
Ljunggren Ruth, sm, Torskinge
Nilsson Matilda, sm, V
Nilsson A, f, R
Ohlin Anna, sm, Båraryd, Gislaved
Rydin A J, f, Burseryd
Sandström A, f, S. Hestra, Broare
Skoglund K E, f, Dannäs
Svensson Amanda, sm, Dannäs
Svensson Inga, sm, Jällunfofta
Svärd Emma, sm, R
Villstrand M L, f, S

[F = Färgaryd, R = Refteled, S = Smålandsstenar, V = Västbo-Ås]

Kronobergs län.

Sunnerbokretsen (81)

Ordförande: O. Videll.

Ahlgren C A, f, Odensjö, Åsen
Alexandersson Agda, sm, Haghult, M
Almqvist Anna, sm, L
Alström Maria, sm, Göteryd
Andersson Beata, sm, Delary, Elmhult
Andersson Edla, sm, Åby, Lagan

Andersson Emma, sm, Hinneryd
Andersson Matilda,sm,Hamneda
Augustson Anna, sm, Hamneda
Bengtsson Anna, sm, S. Ljunga. Boarp
Bengtsson Karolina, sm, A
Berggren K H, f, S
Bergfors Jeanna, sm, Lidhult
Bergqvist S E, sm, Annerstad
Bjerkén Selma, sm, Traheryd
Björkman A, f, L
Blad Eva, sm, L
Blomqvist B P, f, Tutaryd
Bredal M, f, Vrå
Broström Andrea, sm, Timsfors
Bondesson N A, handl., S
Ekblad Anna, fru, Traheryd
Ekblad C A, f, Traheryd
Eliasson E, handl., M
Eliasson R, handl., M
Frick F T, f, M
Gräns N, f, L
Gustavsson Sigrid, sm, Traheryd
Göransson Jenny, sm, Axhult
Hagman F, f, L
Hedbäck E, f, S
Henriksson Emma, sm, Hallaryd
Herthelius H S J, f, Ryssby
Herthelius Hildegard, f, M
Hjelmberg Amanda,sm,Prästnäs
Holmgren K G, f, Timfors, M
Hultstrand V S, f, Lagan
Högstätt J A, f, Hallaryd
Johansson Ida, sm, Hamneda, Hornsborg
Johansson J, f, L
Johansson M, f, L
Johansson Manne, f, Vittaryd
Johansson D, f, Hå̊, Hamneda
Johansson Selma, sm, Nöttja
Jonsson Ellen, sm, M
Kahnberg Rut, sm, Traheryd
Karlberg A, f, Lidhult
Karlberg Tekla, sm, Byholma
Karlsson Elida, sm, Ivla, Boarp
Karlsson Katarina, sm, Kånna
Lagerstedt C G, f, Agunnaryd, Prästnäs
Leffler G, folkskoleinsp.,Ryssby
Lönnblad A, f, L
Magnusson C M, f, Guddarp, Lagan
Nelzén S, f, M
Nilsson Alma, sm, M
Nilsson Hanna, sm, Odensjö
Nilsson Kristin, sm, L
Nilsson Ingrid, sm, Hallaryd
Norén G E, f, Delary, Elmhult
Nystrand K L, f, Nöttja
Petersson A, f, Hamneda
Petersson F E, f, S. Ljunga, Boarp
Pettersson G, f, Dörarp
Petersson J M, f, Torpa, Ränte
Petersson P J, f, Ivla, Boarp
Rydén E, f, S
Samuelsson Emilia, f, L
Samuelsson Selma, sm, Vrå
Sunnström Eufemia, sm, L
Svensson Anna, sm, Göteryd
Svensson E T, f, Berga, Lagan
Svensson F G, f, Kånna
Svensson Lydia, sm, Vittaryd
*Svensson O E, f, Annerstad
Tengbom A, f, L
Vahlgren A, f, S
Vide Matilda, sm, Hallaryd
Videll Hanna, sm, A
Videll O, f, A
Örberg Johanna, sm, Göteryd

[A = Angelstad, L = Ljungby, M = Markaryd, S = Strömsnäs bruk]

Allbokretsen (64)

Ordf.: Per Borgh.

Abrahamsson Anna, sm, Lekaryd, G
Ahlgren J B, f. d. lär.,Vetlanda
Anderberg A, f, Kylen, Osby
Andersson Edit, f, A
Andersson Selma, sm, Pjätteryd
Andersson S J, f, Tjurkö, L
Andrén Joh., f, Killeberg
Ausenius K J, f, Huseby. V
Bergqvist Kristina, sm, Ä
Blohmé Alma, sm, Ä
Blohmé E, f, Ä
Borgh A J, f, M
Borgh P, f, Lekaryd, G
Dahlman F, f, Torne
Edlund C, f, Aneboda, Lamhult
Elmén Jenny, sm, Virestad

Enestrom G, f, Hökön
Eriksson Augusta, sm, Aneboda, Lamhult
Fæltenborg L B, dir. o. ridd., Rephult, L
Friberg Hilda, sm, Bråthult, Ä
Frieberg G F, f, E
Gerok C, f. Hj
Gustafsson Hanna, sm,Gemön,Ä
Gustafsson Ida, sm, Pjätteryd
Holmbäck Jenny, sm, Gr
Holmbäck O H, f, Odensjö, Gr
Holmgren Berta, f, Diö
Holmqvist K F, f, Pjätteryd
Hällgren Enrika, f, Hultaberg
Hägerstrand E, f, Torp, M
Johansson Anna, sm, Hj
Johansson Elna, sm, Ryd, M
Karlsson K P, f, Kvenneberga, Hj
Larsson J, f, Gemön, Ä
Lindgren A, f, Regnhult, L
Lindgren Maria, fru, sm,Virestad
Lundén G E, f, Mistelås
Löfgren C H, f, A
Nylander C, f, Öhr, M
Nyqvist Ellen, sm, Hj
Olsson Ida, f, Klöxhult, Ä
Palmér Anna, sm, Öja, Gemla
Persson Sigrid,sm.Gamlelycke,L
Petersson Anna, sm, Gr
Petersson G, f, Härlöv, G
Petersson Hanna, sm, Stenbrohult, Diö
Rydén K P, f, Bråthult, Ä
Rydqvist I, f, Gylteboda,Virestad
Rylander P H, f, Slätthög, M
*Samuelsson J M,f.Nybygden,Ä
Sjöstrand K, f, Lönashult
Sjöstrand P M, f, Vislanda
Svensson A, f, Aringsås, A
Svensson Elin, sm, Regnhult, L
Svensson Ester, sm,Nybygden,Ä
Svensson O, f, Drev
Svensson Helga, sm,Aringsås,A
Svensson K, f, Skatelöv, Gr
Svensson Selma, sm. Tjurkö, L
Söderholm A I, f, Stenbrohult, Diö
Ternblad Sofia, sm, Lekaryd, G
Valdegren J, f, Blädinge, A
Viberg Axel, f, Loshult, Killeberg
Viderström Jenny, sm, M

[A = Alvesta, G = Gåvetorp, Gr = Grimslöv, Hj = Hjortsberga, L = Liatorp, M = Moheda, Ä = Älmhult]

Växjökretsen (84)

Ordf.: Fritjof Blomdahl.

Ahlgren G E, f. Vederslöv
Algren V, slöjdl:e, V
Anglin Ellen, sm, Ryd
Andersson Beda, dövst.-lär:a, V
Andersson Eva, sm, Högstorp,V
Andersson Lena, sm, V
Andersson Nina, sm, V
Arcadius Anna, slöjdl:a, V
Arcadius C O, rektor, V
*Bengtsson O, f, Hov, V
Berg Sigrid, f, V
Berggren F, f, V
Bergholtz Anna, f, V
Blomdahl F, f, V
Cederblad C F, f, Ryd
Colliander A, f, V
Dahlgren Mathilda, sm, Tävelsås
Didoff Anna, blindskolel:a, V
Ell G, teckn.-lär., V
Elmdahl K, f, K
Engqvist C A, f, Ålshult
Engström Signe, skolköksl:a, V
Follin Maria, f, Hessleholm
Eriksson C M, f, Urshult
Fredriksson Augusta, sm, V
Friesen Maria von, dövst.-l:a,V
Hemberg E, överjägm., V
Herrlin C, f, K
Holmberg Hulda, sm, V
Håkansson Elin, sm, Ålshult
Högberg Naemi, f, V
Jacobsson N O, f, V
Johannesson E, f, Urshult
Johansson A H, f, Ryd
Johansson Hanna, sm,Norrgårda
Johnsson Ester, sm, Tävelsås
Johnsson Hilda, sm, Tävelsås
Johansson Sara, sm, K
Jonasson Emmy, sm, K
Jonsson E, f, Tjureda
Karlsson Valborg, sm, Nottebäck
Kullander Ingeborg, sm, V

Lag Dorothea, sm, Ryd
Larsson F, f, V
Larsson L, lektor, V
Lindelund Emma, sm, V
Lindelöv A, f, Öjaby, Räppe
*Lindkvist K, f, V
Ljunggren A G, red., V
Ljungstedt A, f, Alshult
Ljungstedt J V, slöjdl:e, V
Malm Inez, f, V
Munter Agnes, sm, Gemla
Nilsson Jenny, sm, Norrgårda
Nilsson K, f, Gemla
Nordström Sigrid, sm, Öjaby, Räppe
Norlén R, domk.-kommin., V
Olsson Asta, sm, Skir, V
Olsson Ingeborg, f, V
Palmqvist Helena, f, V
Persson Emma, sm, Norraryd
Rubin Klara, f, Urshult
Rydberg Maria, blindskole-l:a, V
Rylander Josefina, f, V
Sandberg J M, dövst.-l:e, V
Sporsén Anna, sm, Lidnäs
Stridsberg Elin, sm, Söraby, Rottne
Ströberg Hilda, sm, V
Sundholm J, f, Söraby, Rottne
Svensson C M, sm, Urshult
Svensson Elina, f, V
Svensson Elvira, sm, Högstorp, V
Svensson Linnea, sm, V
Söderström Julia, dövst.-l:a, V
Theander Elin, sm, Ryd
Thelin A, lärov.-adj., V
Velander C G, f, V
Verring N, sem.-adj., V
Vinqvist Alma, sm, V
Vinqvist Hedvig, sm, Ryd
Zetterqvist E A, lektor, V
Åhsberg G A, f, Tävelsås
Ödvall Anna, sm, V
Övander Emma, sm, Söraby, Rottne

[K = Kalvsvik, V = Växjö]

Konga härads folkskollärareförening (56)

Ordf.: K. Elmér.

Adolfsson Elsa, sm, Skyttemåla, T
Andersson Emmy, sm, L
Berglund J, f, Hensmåla
Bergstrand P M, f, Långasjö
Blomqvist J, sm, T
Cederström Jenny, f, Ljuder, S
Colléen J P, f, Långasjö
Dahl Augusta, sm, Nöbbeled
Elmér K, f, Konga
Elofsson J G, f, Rävemåla, Elmeboda
Eriksson Amanda, sm, I
Eriksson Ester, sm, Långasjö
Fransson A, handelsförest., S
Gummesson M, f, Risinge, Åryd
Gustafsson Anna, sm, T
Heliosson Nanny, sm, L
Hjelmberg E V, f, Nöbbeled
Holmbäck E R, f, Djuramåla
Hyltén J G, f, Lessebo
Håkansson Carola, sm, L
Höijer P, fabrikör, T
Ingemarsson Jenny, f, H
Johansson C A, f, I
Johansson Elisabet, Attsjö, H
Jönsson C V, landstingsm., T
Karlsson Hilda, sm, S
Karlsson M, stationsinsp., T
Lagerkvist H, f, Uråsa
Lagerqvist Ida, sm, I
*Larsson E V, f, H
Larsson T, f, Dångebo
Liljegren J H, fanjunkare, Gädeviksås
Lindahl Anette, sm, Långasjö
Lindblad G, f, S
Lindbladh J, f. d. lär., hedersl., L
Lindbladh M P, f, L
Lindell A, f, Kvarnamåla
Lindén J G, skolråd, T
Lindell Sigrid, sm, Kvarnamåla
Lundström Alma, f, L
Melin Frida, sm, Furuby, H
Niklasson Fr. A, skolr., Långasjö
Nilsson Vilhelmina, sm, Dångebo
Norlander P, f, Nöbbeled
Petersson Ida, sm, Ljuder, S
Petrusson E, f, T
Rydholm D H, f, Ljuder, S
Sandqvist K, f, T
Sporsén G, f, Väckelsång
Strömander Hanna, f, H
Svensson Augusta, sm, Lessebo
Svensson Frida, sm, Västorp, H
Svensson Klara, sm, L
Ternblad Emma, sm, Uråsa
Ternblad Hanna, sm, Billa Åryd
Valdegren H, f, Billa Åryd

[H = Hovmantorp, I = Ingelstad, L = Linneryd, S = Skruv, T = Tingsryd]

Uppvidingekretsen (44)

Ordf.: J. E. Herrlander.

Adolfsson Amanda, sm, Helleberga
Andersson Frida, sm, A
Andersson Ida, sm, L
Asplund Nanny, f, Stödsboda, Å
Danielsson Augusta, sm, Å
Ekström P V, f, Sjösås
Ekström Sara, f, Kosta
Elmstrand A J K, f, Kosta
Gustafsson Emilia, sm, Älghult
Gustafsson F L, f, A
Hagmark Hildur, f, Sävsjöström
Hemström Linnéa, sm, L
Herrlander J E, f, Å
Herrlin C J, f, Å
Holm V, f, A
Holmgren Agnes, sm, Kosta
Johansson Augusta, sm, L
Johansson Alma, sm, Orrefors
Johansson Anna, sm, A
Johansson Karl, f, Hornaryd
Johansson Lovisa, sm, Drev
Johansson Maria, sm, A
Jonsson Edit, sm, Å
Karlsson K G, f, L
Karlsson K R, f, Gullaskruv
Lindahl D, f, Kosta
Lindström T, f, A
Lundin C V, f, Klavreström
Lövkvist Ingrid, sm, A
Mattsson Maria, sm, Kosta
Nilsson J P, f, Å
Paulsson Elisabet, sm, A
Rydstedt C V, f, Gullaskruv
Strandh Hulda, sm, Älghult
Stödberg Nanny, sm, Å
Svensson Ester, f, Älghult
Svensson Oskar, f, Drev

Svensson Sigrid, sm, Herråkra
Thoré G, f, L
Thorén C V, f, Herråkra
Trulsson Anna, sm, Kosta
Zachrisson Rut, sm, Å
Ziedéen Ida, f, Boda, Örsjö
*Astrand A, f, Nottebäck

[A = Allgutsboda, L = Lenhovda, Å = Asheda]

Kalmar län.

Norra Tjusts folkskollärareförening (34)

Ordförande: Karl Jonsson.

Ahlin Alb., ingenjör, E
Andersson Anette, sm, Norrlanda, Västervik
Björk Elin, sm, Hulehamn, L
Brilioth H, kyrkoh., V. Ed, E
Engberg A, f, Ö
Enge H j., f, Hannäs, Solvestad
Envall J, f, Ukna, S
Fornander Selma, f, Vindekulla, Lofta
Fredin A, f, L
Gabrielsson P M, f, Snötomta, S
Haller G A, f, Fårö, Ö
Holmberger Lena, sm, Vindekulla, Lofta
Jonsson C M, f, Forsby, E
Jonsson E, f, Hasselö, L
Jonsson K, f, Västra Ed, E
Karlsson Elisab., sm, Fuld, S
Larsson Emerentia, f, Skedshult
Lidberg H, komm., V. Ed, E
Linderos J, f, Risebo, Tyllinge
Lindeskog R, f, Ö. Ed, Skeppsgården
Ljungkvist Elin, sm, E
Nordfeldt A, komm., Ö. Ed, Skeppsgården
Norman A, f, Ö. Ed, Långrådna
Norman Elsa, sm, Hannäs, Solvestad
Petersson Carolina, sm, Rammendal, E
Petersson Nanny, sm, Fårö, Ö
Ringström Tekla, sm, Ö

Skjöld Anna, sm, Vråka, E
*Sköld J, f, Vråka, E
Stark K J, f, Tryserum, V. Tryserum
Vedell Edit, sm, Björka, S
Vedell K A, f, Björka, S
Vesterlund Ester, sm, Ö
Vilander Otto, f, Dalhem

[E = Eds bruk, L = Loftahammar, S = Storsjö, Ö = Överum]

Södra Tjusts folkskollärareförening (57)

Ordf.: A. Lagerström.

Andersson Elin, sm, H
Andersson Mathilda, sm, Gladhammar
Andersson Selma, f, Valstad,V
Arbin Emma, sm, Fårhult
Arvidsson Elin, sm, Mulestad, O
Bergström E,kyrkoh.,Odensvi,O
Berner C L, f, Hjorted
Blomqvist Beda, sm, B
Carlsson Hulda, fru, f, St. Skälhem, O
Carlsson S, lantbr., St. Skälhem, O
Carlstedt C J, hedersl., H
Carlstedt J, f, H
Danielsson Hanna, f, Gunnebo, V
Enstam C, f, Locknevi
Fredriksson Emilia, f, Ar
Gustafsson J A, f, Åldersbäck, Västervik
Hammarstrand Josefina, fru, sm, Kilmare, Västervik
Hansson H, folkh.-förest., G
Holmdahl I, f, Gladhammar
Hultqvist Elsa, sm, Locknevi
Karlholm Elin, sm, Törnesfall, A
Jakobsson F, fabr.,Skaftekulla,H
Jonsson Ebba, sm, Almvik
Jonsson Hilda, sm, Ängstugan,H
Krook Elin, sm, Sundsholm, Gladhammar
Lagerström A, f, Odensvi,O
Lagerström Anna, fru,Odensvi,O
Larsson Ester, sm, Näringe, O
Lindgren A O, f, Västrum
Lindqvist Helga, f, Ramstad, G
Nilsson A, f, Yxered, Totebo
Nilsson A, f, B
Nilsson C, lantbr., Karrum, O
Nilsson Hj., lantbr., Hammar,G
*Nilsson K O, f, Skaftekulla, H
Olsson Alma, sm, Valstad, V
Olsson E, fabr., Haga, O
Olsson Elin, sm, Ar
Palme C J, f, Toverum
Persson E S, f, Hummelstad,H
Petersson Gerda, sm, Lugnet,G
Petersson Lisa, sm, Ar
Peterzén J A, f, Rumma, G
Pyrrhus Axelina, sm, Odensvi, O
Sandahl Märta, sm, Gunnebo,V
Sandberg Augusta, f, Kasimirsborg, G
Svahn Hildur, sm, Ar
Svanholm G F, f, Mulestad, O
Svensson G M, f, G
Törnberg C, f, Ar
Vesterlund Maria, f, G
Vinström Amanda, sm, Törnesfall, A
Vird G, f, Gunnebo, V
Visberg Alma, sm, G
Visén Augusta, sm, Toverum
Vretman Anna, fru, Törnesfall,A
Vretman J A, f, Törnesfall,A

[A = Almvik, Ar = Ankarsrum, B = Blackstad, G = Gamleby, H = Hallingeberg, O = Odensviholm, V = Verkebäck]

Västerviks lärareförening (33)

Ordförande: A. Odén.

Andersson Anna, sm
Arvidsson B, f
Arvidsson Ingeborg, fru
Broman Hulda, f
Broman Lotten, sm
Gustavsson Ester, sm
Holm Gunhild, sm
Jacobsson Fanny, f
Jacobsson Gerda, sm
Jacobsson Hedvig, sm
Johansson Maja, sm
Karlsson Ida, f
Klint Anna, f
Ljungberg Lilly, f
Meurling Betzy, sm

Mårtensson L J, f
Nilsson Anna, sm
Nilsson Emma, sm
Nilsson Hildur, f
Odén A, f
Palén Elna, f
Palm B, f
Persson Ernst, f
Petersson Emilie, sm
Petersson E, först. f. slöjdsk.
Petersson S J, f
*Reinhard M I, f
Sandström Gärda, f
Schottenius Amelie, sm
Strömmert A Th., f
Sundell Gerda, fru, sm
Sundell L J, f
Virén Hulda, sm

[Alla med postadress: Västervik]

Tunalän-Sevede kretsförening (35)

Ordförande: I. Ängquist.

Blomberg Signe, sm, V
Danielsson A, f, Jursdala, Lindstorp
Envall A, organ., Tuna
Envall K, f, Tuna
Fröberg Gertrud, f, V
Fröström H, f, Frödinge
Haak V, f, Ljusnefall, Mariannelund
Harling Lydia, sm, Storebro
Hermansson, Anna, sm, Storebro
Holm A F, f, Hellerum
Johansson Anna, f, V
Johansson J P, org., V
Jonsson Anna, fru, sm, Pelarne, Emarp
Jonsson D, f, Pelarne, Emarp
Karlén K M, f, Tuna
Karlsson Ada, sm, V
Karlsson A, f, Skillingarum, V
Nilsson Ebba, sm, Frödinge
Nilsson S A, f, Frödinge
*Norman S R, f, Södra Vi
Rosenkvist H, f, Alstad, V
Runqvist A, f, V
Siöberg Alb., f, V
Stjerna G, f, Gullringen
Stjerna Gerda, sm, Jursdala, Lindstorp
Strömmert Hulda, sm, V
Svanberg Ida, sm, V
Svensson J, f, Vena
Söderberg G, f, Grägarp,V
Tollén L, f, Tuna
Vestrin Hj., f, Rumskulla
Veiler G G, f, Tuna
Vibeck C J, f, H
Åkesson Lydia, sm, H
Ängquist I, f, V

[H = Hultsfred, V = Vimmerby]

Misterhults skollärareförening (39)

Ordförande: J. A. Lindh.

Andersson P J, handl.,F
Bodén Anna, sm, Fårebo, J
Carlstedt V, f, F
Ekvall Viktoria, sm, Ekerum,M
Fällman Sanna, sm, Josefinelund, M
Habbe Hilda, sm, Baggetorp, Kristdala
Haglund Emelie, sm, Basthult,M
Hemdal Ester, sm, Basthult, M
Hurtig Hilma, sm, K
*Jansson J G, f, Höganäs,F
Johansson A,lantbr.,Krogstorp,J
Johansson Anna, sm, Gersebo,M
Johansson Hulda, sm, Stockshult, M
Karlsson K J,kyrkov.,Bussvik,M
Kjörling O, kyrkoh., Gölghult, M
Lindh J A, f, Lindhem, J
Lindh Linnéa, sm, O
Linderos Ester, sm, Lidhem,J
Neiglick G,kommin.,Grönhult,M
Nilsén E, f, Kristdala
Nordenskjöld H, godsäg., Fårebo, O
Nordenskjöld Ottonie, fru, Fårebo, O
Norén Sofia, f, Fredriksborg,K
Olsson K A, lantbr., Åby, M
Petersson Elise, sm,Höganäs,F
Rydmark E, f, O
Sjödin Eva, sm, F
Sjödin N A, f, Vimmerby
Svensson E,f,Stamshult,Hjorted

Svensson J F, f, Vibo, Tuna
Svensson S A, lantbr., Gässhult, M
Tengström Elvira, sm, Fredriksborg, K
Tengström S A, f, Björkvik, M
Truedsson Elna, sm, Vällehorva, M
Vikström K, kr.-länsm., Ishult
Vikberg Judit, sm, Virbo, F
Vimer Ida, sm, Krogstorp, J
Vindahl Alma, fru, F
Öberg Elin, sm, Långö, M

[F = Figeholm, J = Jämserum, K = Kallsebo, M = Misterhult, O = Oskarshamn]

Aspelandskretsen (17)

Ordförande: C. A. Nilsson.

Bergqvist Julia, sm, V
Danielsson Emma, sm, V
Danielsson K F, f, Grönkulla, Gårdveda
Delin G V, f, M
Friman Hulda, sm, Järeda, Järnforsen
Johansson C A, f, Mörlunda
Johansson J A, f, Bockara, Berga
* Lewald K M, f, M
Nilsson C A, f, Järeda, Järnforsen
Petersson Maria, sm, Hammersebo, Hultsfred
Samuelsson Cecilia, sm, V
Sundberg G, f, Lönneberga
Svensson Hilda, sm, Fridhem, V
Svensson Ida, sm, Ässhult, V
Svensson J A, f, V
Svensson Nancy, sm, Bockara, Berga
Veis K E, f, Lönneberga

[M = Målilla, V = Virserum]

Oskarshamnskretsen (30)

Ordf.: P. Edv. Lindmark.

Ahlborg O, f, O
Bökman Gunilla, sm, O
Cedström A, komm., Döderhult, O
Cederkvist A, f, Århult
Granér Sigrid, skolköksl:a, O
Gustavsson Hilda, sm, O
Helander H, f, Döderhult, O
Holmström Selma, sm, Döderhult, O
Karlsson Judith, fru, O
Kjellman Elna, sm, O
Kiall.tröm Monika, l:a v.fl.-s:a, O
Kronblad Ester, sm, Påskallavik
Liljegren A F, överlärare, O
Lindmark P E, f, O
Linde Hilma, sm, O
Norlander G, lärov.-adj., O
Petersson Anna, O
Petersson Vilgot, f, O
Rundkvist Anna, sm, O
Sjögård A, f, Mjölby
Sjöström Ester, sm, Påskallavik
Sjöström J M, f, Döderhult, O
Steenhoff G, m. d:r, prov.-läk., O
Stjernberg Herta, l:a v.fl.-sk:a, O
Tengström A, f, O
Thunberg Alice, sm, O
Thunberg Signe, sm, O
Toll Anna, teck.-l:a vid realskola, O
* Vikholm Lydia, sm, O
Öselin Josefina, fru, sm, O

[O = Oskarshamn]

Högsby skolförening (11)

Ordf.: A. H. Lagerström.

Allmér J E, f, Fagerhult
Andersson P G, f, Strömsnäs, H
Eriksson Ester, sm, Fågelfors
Johansson Anna, sm, Sinnerbo, Ruda
Johansson G, f, Basebo, Berga
Kindberg K A, f, Berga
Kindberg K E, f, Sinnerbo, Ruda
* Lagerström A H, f, H
Petersson Lina, sm, H
Rundqvist Elsa, sm, Massemåla, H
Valiin A, f, Fågelfors

[H = Högsby, L = Lilisjödal]

Mönsteråskretsen (44)

Ordf.: K. P. Lingström.

Adolfsson Anna, sm, Forssa, M
Ahlström Gertrud, sm, M

Behring Anna, f, Tålebo
Bergman Signe, sm, Å
Carlsson J E, handl., M
Carlstedt Hulda, f, M
Carlstedt C A Th., f, Finsjö, Bohult
Cedergren P, godsäg., skolr., Kronobäck, M
Cederlund J O, skolr., M
Dalhoff J, f, Å
Ekstam Olga, sm, Å
* Engstrand K, f, M
Eriksson Judith, sm, Skruvshult, P
Fransson Adelina, sm, Ramshult, Fliseryd
Fredriksson Stina, f, Blomstermåla
Gustafsson Alma, sm, Å
Gustafsson G, f, Timmernabben
Höglander Augusta, sm, Kronobäck, M
Johansson Augusta, sm, Långemåla
Jonsson Anna, sm, Vållö, M
Jonsson Klara, f, Njutemåla, Haraldsmåla
Jönsson J A, kyrkoh., M
Karlström Konstance, f, Karlslund, Ekhult
Langborg A F, f, Fliseryd
Lindén Adolf, redaktör, M
Lindgren Klara, sm, Pataholm
Lindström Maria, sm, Habbestorp, M
Lingström K P, f, Hab. bestorp, M
Magnusson Ruth, sm, M
Melin A, skolr., M
Mellin Alma, sm, Hammarglo, M
Petersson Anna, sm, Tålebo
Pettersson Anna, sm, M
Petersson J A V, f, Kronobäck, M
Rane Signe, sm, Timmernabben
Runstam K E, f, Hammarglo, M
Sandahl Emelie, sm, Fliseryd
Söderbäck F A T, f, Forssa, M
Svensson Gerda, sm, Sofielund, P
Thegerström A, skolr., M
Thegerström Maria, samsk.-l:a, M
Tydén A, f. d. lär., Habbestorp, M
Uddenberg Hedvig, sm, Å
Åkerström C M, fabrikör, M

[M = Mönsterås, P = Påskallavik, A = Ålem]

Kalmar-N. Mörekretsen (74)

Ordförande: E. Svänsson.

Andersson Anna, slöjdl:a, K
Andersson Anna, f, Dörby, S
Andersson Ester, f, R
Andersson J, f, Dörby, S
Andersson J, f, Kristvalla
Bergöö Anna, sem.-l:a, K
Blomstergren Olivia, sm, K
Bonell O, slöjdlär., K
Bonell Signe, f, K
Dahlström Ida, sm, L
Delangd H, f, K
Ericson Dolly, sm, K
Eriksson Eulalia, f, K
Fagerqvist Elvira, sm, K
Fornander Anna, f, K
Gerdes Constance, f, K
Hammerth H, f, K
Heyne Sofia, f, K
Hörnell K G, f, Kläckeberga
Jacobsson Agnes, sm, Stävlö, L
Johansson Ad., f, K
Johansson Alfrida, f, Stävlö, L
Johansson Blenda, f, K
Johansson G, f, K
Johansson Ida, f, K
Johansson Lilly, sm, L
Johansson Tyra, f, Haraldsmåla
Karlsson Emmy, sm, L
Karlsson G, f, K
Knuts A, f, K
* Lindgren H, f, K
Lindh Anna, f, K
Lindholm Nelly, sm, K
Lindström Anna, sm, K
Ljungstedt A, f, K
Ljunggren Hilda, f, K
Lorentz Maria, sm, R
Lundgren Elisabet, sm, K
Lundgren Gerda, sm, K
Lundin J A, f, K
Magnusson Jenny, f, Kåremo
Meijersson Lisa, f, K
Michaëlsson Svea, sm, K
Minnhagen W, f, K

Olsén Berta, f, K
Olsson Amanda, sm, K
Olsson C, f, K
Olsson Ellen, sm, K
Olsson Karin, sm, K
Petersson Edit, sm, Nickebo
Peterson Edla, sm, Kåremo
Petersson Eugenia, sm, K
Qvarnström H, f, K
Rignell Olga, sm, Dörby, S
Samuelsson Karin, f, K
Sandström Elsa, sm, K
Schantz G, f, K
Sjögren A F, f, K
Sjöström Mari-Louise, sem.-l:a, K
Svensson C E, f, Bäckebo
Svensson Ebba, sm, Bäckebo
Svensson Hildur, sm, K
Svensson Selma, sem.-l:a, K
Svänsson Hilda, sm, K
Svänsson E, överlärare, K
Theorell C V, f, Nickebo
Thorell J E, f, R
Tullström Jane, sm, K
Uddenberg Vilhelmina, sm, K
Unbäck Anna, f, R
Unbäck Alma, sm, Kläckeberga
Waller V, f, K
Vestberg R, f, K
Åström Maria, sm, K

[K = Kalmar, L = Läckeby, R = Rockneby, S = Smedby]

Södra Mörekretsen (88)

Ordf.: F. A. Juhlin.

Adolfsson Ester, f, Kipplingsbo, V
Adrian Hilma, f, Appleryd, Brömsebro
Ahlqvist Lilly, f, Östra Karsbo
Almer Hugo, f, Hosmo
Andersson Anna, sm, Hult, V
Andersson Stina, f, Buggehult
Andersson F O, f, Igellösa, Gräsgärde
Andreasson K O, f, Slätafly
Aurell Anna, f, N
Bengtsson Kristina, sm, Påryd
Berg Elsa, sm, T
Berg Manfred, f, L
*Björkman N, f, Påboda, S
Björnström J, f, N
Bondesson K, f, Strömby, T
Bäckstedt Gunhild, f, Hulekvill, Bidalite
Ekholm, f, Hagby, Loverslund
Ehrnström Elsa, sm, Vassmolösa
Ehrnström J, f, Örsjö
Forsén J P, f, Alsjö, Eskilsryd
Franzén Josef, handl., T
Gunér J O, f, Troxhult
Gustavsson Kerstin, sm, Påboda, S
Göransson Agnes, f, Rörsbo, V
Hartman Hj., f, Emmaboda
Hellström J, f, Mortorp, Långaström
Hansén Sofie, f, Flerohopp, N
Hjortsberg K A, f, Gullabo
Holm Hild., f, Stolpabäck, V
Höglander Louise, sm, S
Johansson Alva, f, Thorstorp, Norra Tång
Johansson Anna, sm, Lillaverke, Alsjöholm
Johansson Elise, sm, Emmaboda
Johansson Hanna, sm, Rismåla, N
Johansson Thure, f, Hulan, V
Johnsson Charlotte, sm, Troxhult
Jonzén Elin, f, Emmaboda
Jonsson Anna, sm, Troxhult
Jonsson Anna, sm, Arby, Kvarnlyckan
Jonsson Augusta, f, Runtorp, Mortorp
Jonsson Ester, f, B
Juhlin F A, f, B
Landgren Hilda, f, Harby, Trekanten
Lindbladh A V, f, S
Lindbom Maja, f, Ölvingstorp, L
Linden V, f, Sävsjölund, Påryd
Lindstedt J M, kontraktsp., T
Ljung Elsa, f, Sigislaryd, Orrefors
Lundgren A S, f, N
Malmkvist Anna, f, Ålebo, Kvarnlyckan
Malmkvist Edla, sm, Emmaboda
Malmqvist J, sm, Målatorp, V
Maurd Maria, f, Vassmolösa

Nilsson B, nämndeman, B
Nilson Ingeborg, f, N
Nilsson Terese, sm, B
Nordmark O, f, Arby, Kvarnlyckan
Nygren Viktoria, f, Flygfors, Orrefors
Nöhrman Ida, sm, Ölvingstorp, L
Olsén Hildur, sm, S
Olsson Carla, f, Oppmanna
Olsson P A, fabr., skolr., B
Paulsson Anna, f, N
Petersson Anna, sm, Bodhyltan, T
Petersson Augusta, sm, Kärr, N. Tång
Petersson Jenny, sm, Sävsjö, Påryd
Petersson Kristina, sm, Ådh, Söderåkra
Petersson J, f. d. lär., Klättorp, V
Petersson Sigrid, f, Kranklösa, L
Runbäck O E, f. d. pastor, B
Runefors J E, f, Alsjö, Alsjöholm
Sassersson Elgina, sm, Lindås, N
Solberg Ida, sm, Harby, L
Sjöstrand Amanda, f, Kvilla, T
Sjöstrand Norna, f, Sidlandsmåla, V
Svensson H, f, Skäveryd, Lindås
Svensson Hedvig, sm, Gammelbo, B
Svensson S A, f, Madesjö, N
Thordov B, f, Påryd
Thörn A, f, insp., V
Torbring S J, f, Finlabo, Dynekärr
Torée G, f, Getnabo, Dynekärr
Täckholm A F, f, T
Velander A, f, V
Velin A, f, Lindås
Velin O, f, Lindås
Vidner Kerstin, sm, T
Åstrand Hillevi, f, Skräddaregärde, Eskilsryd

[B = Bergkvara, L = Ljungbyholm, N = Nybro, S = Söderåkra, T = Torsås, V = Vissefjärda]

Norra Ölands skolförening (33)

Ordf.: Carl K. Nyström.

Andersson E, sm, kassör, Föra, Uggletorp
Andersson Anna, sm, Föra, Uggletorp
Andersson Ester, sm, Sandby, L
Adelgren C, stud., Högby, L
Ander Anna, f, Föra, Uggletorp
Ahlqvist Tekla, sm, Södvik, P
Bergstén Ida, sm, Nygård, P
Carling O, komm., Hagaby, L
Danielsson Matilda, fru, Nyby, Källaberg
*Fagerström J A, f, Vii. Källaberg
Fagerström Agnes, sm, Södvik, P
Grandin Rosalie, sm, Böda
Holmbäck E C M, f, Böda
Håkansson G, kyrkoh., Persnäs, P
Håkansson Jenny, fru, Persnäs, P
Håkansson Ingeborg, fröken, Persnäs, P
Jonsson Selma, sm, Alvidsjö, L
Johansson Valborg, sm, Vedby, L
Johansson A, handl., Södvik, P
Johansson J J, lantbr., Lotta, Uggletorp
Johansson Ida, fru, Lotta, Uggletorp
Lövgren Judit, sm, Persnäs, P
Malmquist Gerda, sm, Högby, L
Nyström C K, f, Högby, L
Nyström Anna, fru, Högby, L
Nilsson Mathias, nämndem., Hagelstad, Källaberg
Petersson Sofia, sm, Persnäs, P
Persson Karna, f, Enerum, Böda
Svedell Emma, f, Sandby, L
Vidén K A, f, Persnäs, P
Vidén Hildur, fru, Persnäs, P
Zandén Lisa, sm, Enerum, Böda
Österberg Maria, fröken, Södvik, P

[L = Löttorp, P = Persnäs]

Södra Ölands skollärareförening (20)

Ordf.: E. A. Bergström.

Almer J, f, Långlöt
Andersson N, f, Kastlösa
Bergström E A, f, B

Beronius G R, folkhögsk.-förest., Skogsby, F
Björkman C, f, Resmo, M
Björsell Ida, sm, N. Möckleby
Folkesson Hilma, sm, Vickleby
Freidenvall A H F F:son, f, Hulterstad
Hillén V, f, Runsten
Hoflund Lisa, sm, Gärdslösa
Holm A, f, Högsrum, St. Rör
*Håkansson F A, f, Löt, Alböke
Johansson G R, f, Degerhamn
Larsson Augusta, sm, Stenåsa
Lindström Lydia, sm, Algutsrum, F
Ljungberg Dagmar, f, B
Palm Alrik, f, Glömminge
Rockström Hj., f, Torslunda, F
Rydström P J, f, N. Möckleby
Vickbom J, sem.-rektor, hedersl., Kalmar

[B = Borgholm, F = Färjestaden, M = Mörbylånga]

Gottlands län.

Visbykretsen (39)

Ordförande: J. F. Bendelin.

Ahlqvist Hugo, f, Martebo
Anderberg Sigrid, f, V
Andersson L, skolr., Länna, V
Andrén S G, f, V
Bendelin J F, f, Vä
Bodin A V, f, Lokrume
*Bolin O D, f, Stenkyrka
Danielson Ester, sm, V
Gahnström J J A, f, Barlingbo
Gerdén P J, f, V
Hartman P S, f, Endre, V
Hederstedt Elise, f, Bro, Vä
Hellgren E G, kapt., skolr., V
Herlitz Sigrid, f, V
Hällström Rosa, f, V
Johansson A, handl., skolr., V
Johansson A, f, Lummelunda, Martebo
Johansson Ottonie, sm, V
Johansson V E, f, Hästnäs, V
Korsell E V, f, V
Lindqvist Anna, sm, V
Lindström V, apot., V
Lövin O, f, V
Modin Hulda, sm, V
Nilsson Ada, sm, Hästnäs, V
Nilsson Ella, f, V
Olofsson K, f, V
Persson J, slöjdlär., V
Pettersson Maria, f, Västerhejde, V
Samuelsson Anna, sm, Tingstäde
SamuelssonInez, sm, Västerhejde, V
Sassersson Cecilia, f, V
Stenqvist K N, f, Fole, Källunge
Sundahl A, f, Södervärn, V
Sundell E, f, V
Svallingsson Emelie, sm, V
Söderberg Selma, sm, Endre, V
Thorkelsson A, handl., skolr., V
Östman Rebecka, sm, Fole, Källunge

[V = Visby, Vä = Västkinde]

Klintekretsen (19)

Ordförande: S. P. Dalström.

Andersson L V, f, Tofta, E
Andersson Tekla, f, Tofta, E
Brodén K H, förest.f.h.folksk., K
Dalström S P, f, Hejde
Enekvist G, f, Stenkumla
Hammarström Ester, sm, Fröjel, K
Håkansson Olga, sm, Klinte, K
Jacobsson Elin, sm, Stenkumla
Kalström Alfrida, sm, Mästerby, B
Kalström G, f, Mästerby, B
Lindström Elin, sm, Sanda
Lingström A, f, K
Lingström Alma, f, K
Nyman Laura, sm, Västergarn
Olofsson Olina, sm, Hejde
Rosvall Anna, sm, E
*Sahlsten L, f, Västergarn
Stengård N P, f, Klinte, K
Tigerström E, f, Sanda

[B = Bander, E = Eskelhem, K = Klintehamn]

Burskretsen (13)

Ordf.: E. H. Myrén.

Barkander Anna, sm, Garda
Enström J P, f, Stånga
Gahnström K M, f, Etelhem

Gahnström Nora, sm, Etelhem
Kullberg Alvhild, sm, Lau, När
Myrén E H, f, Alskog, Garda
Nordström F O, f, När
Norrby Hulda, f, Eke, Havdhem
Pettersson Karolina, sm, När
Qviberg C P, f, Garda
Söderdal E J S, f, Lau, När
*Vallin Vendela, sm, Burs, Stånga
Veinberg J P, f, Burs, Stånga

Hemsekretsen (17)

Ordf.: J. R. Cederlund.

Amér H R V, f, Fardhem, Hs
Bergström Venda, f, Lojsta, S
*Blomqvist R, f, Slite, H
Booberg H, f, H
Cederlund J R, f, Levide, Burge
Hall O R, f, Alva, Hs
Helling P E, f, Hs
Hemmander K, f, Sproge, H
Jakobsson Bina, sm, Ejsta, K
Krook Amalia, f, Hs
Lindell Dagmar, sm, Fardhem, Hs
Norrby Lina, sm, Hs
Nyström Alerta, sm, Levide, Burge
Olsson Ester, sm, Alva, Hs
Stengård A J H, f, Gerum, Burge
Stengård Sara, sm, Hs
Verner J A, f, Ejsta, K

[H = Hablingbo, Hs = Hemse, K = Klintehamn]

Hoburgskretsen (12)

Ordförande: C. Laurin.

Ekström A, f, Hamra, B
Gahnström J, f, H
*Gardell O A, f, Näs, H
Kellström G M T, kyrkoh., folkskoleinsp., H
Laurin C, f, Öja, B
Leche Fredrika, sm, B
Lithberg O, f, Skoga, B
Nilsson Anna, sm, Näs, H
Ohlsson N, Grötlingbo, H
Olsson Karin, Grötlingbo, H
Pettersson Elin, sm, H
Pettersson Hilma, sm, Vamlingbo

[B = Burgsvik, H = Havdhem]

Torsburgskretsen (15)

Ordförande: C. Björkander.

Aurén J V, f, Gammalgarn, K
Björkander C, f, Hörsne, G H
Björkander Naima, sm, Hörsne, GH
Carlsson V, f, Gothem
Gardell Ada, sm, Ardre, Ljugarn
Hall K A, f, Ala, Kräklingbo
Herlitz Elin, sm, Halla, Roma kloster
Herlitz O, f, Halla, Roma kloster
Hermansson Agnes, sm, Gammalgarn, K
Jacobsson O, f, Östergarn, K
Pettersson Emma, sm, Östergarn, K
Schwan Artur, f, Kräklingbo
*Segerlund A, f, Sjonhem, Roma kloster
Sundin L, f, Anga, Kräklingbo
Östman E, f, Norrlanda, G H

[G H = Gottlands-Hesselby, K = Katthammarvik]

Romakretsen (28)

Ordförande: N. Vedin.

Bandelin J, f, Vänge, Bjärges
Björkegren J A, f, V
Björkqvist Emma, sm, Dalhem, G H
Boberg J H L, f, Ardre, Ljugarn
Bolin Gerda, sm, Follingbo, V
Broné H P, f, Buttle
Dahlgren R, f, Viklan, R
Dahlström J, f, Follingbo, V
Elmqvist Ester, sm, G K
*Fovelin O, f, Väte, R
Gadd Helena, sm, Väte, R
Henriksson E, f, Eskelhem
Höggren Aug., f, Hejnum, Bäl
Högdahl Juliana, sm, Björke, R
Johansson Elin, sm, Vänge, Bjärges
Lindström H, f, Björke, R
Lithberg N O, f, V
Lundgren Anna, sm, Buttle
Norrby A E, f, Tingstäde
Palmberg Anna, sm, Sjonhem, R
Pettersson Olga, sm, Hejnum, Bäl
Roland J, f, Ganthem, GH

Sandström E, f, Vänge, Bjärges
Thimgren A E, f, G K
Vahlgren O P, f, Atlingbo, Isums
Vedin N, f, Dalhem, G H
Vestring Klara, fru, sm, Ala, Buttle
Visselgren E P, f, Hogrän, Bander

[G H = Gottlands-Hesselby, G K = Gottlands Karby, R = Roma kloster, V = Visby]

Slitekretsen (13)

Ordf.: A. E. Jacobsson.

Bergvall J G E, f, Fårö
Cedergren Svea, sm, Boge, Slite
Classon Hedvig, sm, Bunge, F
Erlandsson Th., f, Bunge, F
Forsell Frida, sm, Hangvar, K
Herlitz J, f, Fårö
Jacobsson A E, f. Othem
Linder C A, f, Slite
Lyth J, f, Hangvar
*Mörrby G A L, f, Helvi
Nilsson Ester, sm, Ruthe
Olofsson A E, f, Lärbro
Tyllander Emmy, sm, Lärbro

[F = Fårösund, K = Kappelshamn]

Blekinge län.

Blekings östra kretsförening (22)

Ordförande: G. A. Aldén.

Abrahamsson Rik., f, T
*Aldén G A, f, Kristianopel
Andersson Emilia, sm, Olsäng, F
Andersson Matilda, sm, T
Björnsson Gertrud, fru, J
Björnsson J, handl., skolrådsl., J
Elborgh Elise, f, Säby, R
Elborgh H, f, J
Elmblad Anna, sm, J
Hornwall I E, f, R
Jaensson P O, stationsinsp., F
Jonasson P A, f, Skrävle, R
Lundkvist Rosalie, sm, F
Melin K V, f, hedersled., Brömsebro
Mårtensson Singhild, f, Senoren, R
Möller Alva, f, Lökaryd, J
Nilsson Nanny, sm, Kristianopel
Petersson Elina, sm, Hallarum, J
Rosenlund N, f, R
Sandgren Linnéa, f, Dragda, R
Thorsell P, f, T
Vahlström T Å, kyrkoh., R

[F = Fågelmara, J = Jämjöslätt, R = Ramdala, T = Törnåkra]

Lyckebykretsen (17)

Ordförande: V. L. Tidlund.

Aurén G E, f, L
Carlsson J E, f, Mölleåker, T
Dahl C V, f, Elmtaryd, T
*Ericsson G P, f, Augerum, T
Johansson Emilia, sm, Hästö, Karlskrona
Larsson Hildegard, sm, Stubbetorp, Lösen
Löfdahl S, f, Långö, Karlskrona
Nilsson Agnes, sm, L
Nilsson Edit, sm, Granemål, F
Olsson Hilda, sm, Mölleåker, T
Ottosson Amanda, sm, Granemåla, F
Persson Matilda, sm, L
Petersson Hilda, sm, Flymen, F
Rundkvist Betty, sm, Vedeby, L
Rundkvist Lydia, sm, Vedeby, L
Söderberg Maria, sm, Mariefröjd, T
Tidlund V L, f, Vedeby, L

[F = Fjärdsjömåla, L = Lyckeby, T = Torskors]

Karlskrona folkskoleförening (100)

Ordförande: E. B. Billqvist.

Ahlén J E, f, K
Andersson Ester, f, K
Andersson Maja, f, K
Andersson J, f, K
Andersson Maria, f, K
Andersson Signe, f, K
Berg Hilda, sm, K
Bergman Hilda, f, K
Billqvist Adéle, fru, K
Billqvist E, överlärare, f, K

Blomberg Edla, fru, sm, K
Blomberg J J, överlärare, f, K
Bolander Mathilda, sm, K
Bovin Maria, skolköksl:a, K
Bråberg O, f, K
Carlsson A, f, Tving
Dorff A V, f, Stubbelycke, R
Dunér O, f, K
Dunér V, f, K
Ericsson Ellen, fru, K
Ericsson Hedvig, sm, K
Eriksson F, f, K
Franzén Anna, sm, K
Gustafsson N, f, Fridlevstad, R
Hagman G, f, Alnaryd
Hagström Amanda, sm, K
Hansson Ellen, sm, K
Harberg Gerda, f, K
Hartman Fr., f, Johannishus
Hedlund Therese, sm, Sturkö
Herrlin C J, f, K
Herrlin Gunhild, f, K
Holgersson Ebba, sm, Johannishus
Jænsson J, f, K
Johansson H O, f, K
Johansson Amanda, sm, K
Johansson Maria, sm, Sturkö
Johnsson Hilda, f, K
Jonsson Ester, f, K
Jönsson Gerda, sm, Långö, K
Jönsson Lilly, sm, K
Karlsson Nanny, f, K
Kjellberg Josefina, sm, K
Kruse Ester, skolköksl:a, K
Larsson G, skeppsgosselär., K
Laurén P J, f, Rosenholm
Lindén J O, slöjdlärare, K
Lindahl I, skolråd, K
Linden E S, f, K
Lindgren J V, f, R
Lindkvist Anna, sm, K
Lindskog Ester, f, K
Lindstrand E, f, K
Lundberg E, f, K
Lundberg Olga, sm, K
Malmbeck Emelie, sm, K
Malmkvist Jenny, sm, K
Mattsson Anna, fru, sm, K
Mattsson H, f, K
Möllerström D, f, K
Nilsson Amanda, sm, K
Nilsson Betty, sm, K
Nilsson C P, f, K
Nilsson Emelie, sm, K
Nilsson Gerda, sm, K
Nilsson J, skeppsgosselär., f, K
Nordstrandh Hilda, f, K
Olén K, f, Skillinge, Nättraby
Olsson Nanny, sm, Tjurkö
Olsson Olga, sm, K
Pettersson Agda, sm, K
*Petersson Emil, f, K
Petersson Marie, sm, K
Petersson Mia, sm, K
Pihl Th., kyrkoh., K
Regnell Anders, f, K
Ringheim E, skolköksl:arinna K
Sandberg Ruth, f, K
Sandholm Anna, f, Ingatorp, Torskors
Schött Calla, f, K
Sjögren F A, f, Edestad
Steiner Anna, f, K
Svanbeck F A, f, Blåningsmåla
Svensson Anna, sm, K
Svensson Ida, sm, K
Svensson Iris, sm, K
Svensson K, skeppsgosselär., K
Svensson Oskar, f, K
Svensson Zelma, f, K
Thorén I, f, K
Thorén S, f, Tjurkö
Thorsell Selma, sm, K
Törnbom N G, skeppsgosselär., K
Vahlström Agnes, sm, K
Vikner Kerstin, slöjdl:a, K
Vikner S G, f, K
Vogel Alma, sm, K
Zetterberg Ester, sm, Långö, K
Ågård K V, f, K
Österberg Signe, sm, K

[K = Karlskrona, R = Rödeby]

Ronnebykretsen (50)

Ordf.: N. M. Sällström.

Almér E, f, Ettebro
Andersson Astrid, f, R
Andersson Edla, sm, R
Andersson Julia, f, Kallinge
Andersson Serafia, sm, L
Boethius J, folkhögskol:e, R

Ekstrand Emmy, sm, Bredåkra
Falk Ellen, f, Persborg, R
Fredman A B, f, R
Fredman Ida, f, Bredåkra
Gummesson Ida, sm, Persborg, R
Hallberg O, f, L
Hansson Jenny, sm, Guttemåla, R
Johnsson Karolina, sm, R
Jönsson Anna, sm, Persborg, R
Jönsson Hilda, sm, R
Karlsson Natalia, sm, Djupadal
Krull K, f, Djupadal
Lagergren T, f, Vambåsa, L
Liljestrand J F, f, Öljehult
Lindholm J, f, Kallinge
Lindgren Selma, sm, Bredåkra
*Lundgren O, f, M
Magnusson Olga, sm, Djupadal
Nelson Zelma, sm, R
Nilsson Ada, sm, Bredåkra
Nordin P, f, Humblamåla, Backaryd
Olsson E, f, Lockansmåla, M
Olsson Hanna, sm, R
Persson Ebba, sm, Gunnetorp, Tving
Persson P, f, R
Petersson H, f, Yxnarum, L
Petersson Hilda, sm, Millegarne, L
Petersson Hilma, sm, Guttamåla, R
Petersson Julia, f, R
Petersson Tora, f, R
Petersson Ruth, sm, Lockansmåla, M
Pettersson Emma, f, R
Pettersson Hanna, f, Bredåkra
Rydorff A, f, R
Rydorff Lydia, sm, R
Samuelsson Emmy, sm, R
Segerpalm Karin, sm, Förkärla, Hjortshammar
Sjögren Götilda, sm, Saxemara, R
Sunesson Ellen, sm, Vambåsa, L
Sunesson O, f, Lindås, Hallabro
Sverkersson Nanny, sm, Kuggaboda, L
Sällström N M, f, R
Tegnér Ingrid, sm, L
Thulin M A, f, Guttamåla, R

[L = Listerby, M = Möljeryd, R = Ronneby]

Bräkne-Hoby lärareförening (18)

Ordf.: S. G. Johansson.

Andersson A A, f, Röaby, B
Carlsson Hulda, sm, Näs, B
Gustafsson Emil, f, Årsjömåla, Hallström Bengta, sm, Sipinge, Härsjön
Håkansson Elfrida, sm, Hoby, B
Johansson S G, f, Hoby, B
Johansson Valborg, sm, Hesseldalen, B
Jönsson Karolina, sm, Årsjömåla, Backaryd
Jönsson Blenda, sm, Kulleryd, K
Magnusson Irma, sm, Örseryd, B
Ohlsson Rosa, sm, Hoby, B
Svensson F O, f, Silpinge, Härsjön
Svensson Gerda, sm, Hoby, B
*Svensson J, f, Kulleryd, K
Svensson Matilda, sm, Lillagärde, B
Svensson V, f, Lillagärde, B
Vilt V, f, Örseryd, B
Åkesson Elin, sm, Röaby, B

[B = Bräkne-Hoby, K = Kullåkra]

Karlshamns skollärareförening (63)

Ordf.: J. A. Johansson.

Appelros Hanna, sm, Dala, T
Arnell A, f, Svängsta
*Berglund G, f, K
Bergqvist Amelie, f, K
Braun Tora, sm, K
Brorsson N E, f, A
Eriksson Betty, sm, A
Hall P, f, K
Harms Anna, f, K
Hellberg Karolina, sm, Holje
Hemberg J, f, Åryd, M
Herrlin A, f, K
Herrlin Olga, f, K
Hjelm Signe, sm, K
Håkansson A, f, K
Jakobsson Elisabet, sm, Långshult, T
Jansson Heléne, sm, K
Johansson J A, f, Stilleryd, K
Johansson Ida, sm, K
Johansson R, f, H
Johnsson Hanna, sm, Kåraboda
Jönsson E, f, K
Karlsson A, f, T
Karlsson Gerda, sm, K
Karlsson Greta, sm, Mö
Krantz Hilma, sm, Långeboda, Ringamåla
Kroon N, f, K
Kronblad C M A, f, Nötabråne, A
Kullenberg N A, kyrkoh., A
Larsson Augusta, sm, Stilleryd, K
Larsson Gerda, sm, K
Liljeqvist Lydia, sm, Holje
Lundberg A, f, Siggarp, T
Malmgren N P, f, Vikerum, Mö
Mattsson Elfrida, sm, A
Nilsson Karolina, sm, Åryd, M
Nilsson O, f, Kåraboda
Nordström O, f, Stärnö, K
Ohlsson A, f, T
Ohlsson J O, f, Ebbemåla, Hovmansbygd
Olsson Anna, sm, Stilleryd, K
Olsson Gerda, f, K
Palm Ellen, f, Mö
Persson Hilda, sm, Mö
Petersson Augusta, sm, K
Petersson Nikolina, sm, Gustavstorp, Mö
Sandholm Berta, f, Gustavstorp
Sjöstedt Elvira, sm, A
Stenstrand Anna, f, K
Stenstrand Signe, f, K
Ströberg Anna, sm, Ö. Härnäs, H
Svensson Hilda, sm, Hovmansbygd
Svensson Hilda, sm, Skrubbeboda, H
Svensson Rut, sm, Stilleryd, K
Theorin L, f, Toarp, A
Thorén S, f, K
Tillström B O, f, Ringamåla
Tode Eva, f, K
Vahlberg Elisabet, f, K
Valldén L, f, Gungvala, Svängsta
Vilborg J, f, H
Vihlborg Olga, sm, Ringamåla
Ågren Johanna, sm, K

[A = Asarum, H = Hemsjö, K = Karlshamn, M = Merserum, Mö = Mörrum, T = Trensum]

Sölvesborgsortens lärareförening (38)

Ordf.: H. Josefsson.

Andersson Ellen, sm, Hörby, M
Andersson Ida, sm, S
Appelgren L, f, Kulla, Sandbäck
Bengtsson Hilda, sm, Hörvik, M
Bengtsson Jenny, sm, Stiby, M
Hansson Hulda, sm, Sölve, S
Hedin Magna, sm, S
Hedin O, f, S
*Heimer N, f, Norjeby
Hellberg B, f, Istaby, M
Holm N, f, Hosaby, M
Johansson Pella, sm, Siretorp, S
Jonasson Nelly, sm, S
Johnsson Jenny, sm, Norjeby
Josefsson H, f, Siretorp, S
Jönsson A, f, Hellevik, M
Jönsson B, f, Hanö, M
Karlsson Signe, sm, Lörby, S
Kosack Elsa, sm, Siretorp, S
Landgren Jenny, sm, S
Malmquist Karin, sm, Ysane
Mårtensson Elna, sm, Hörby, M
Nilsson B, f, Ysane, S
Nilsson Emelia, sm, S
Nilsson Emma, sm, Högtofta, G
Nilsson Hilda, sm, S
Nilsson Kerstin, sm, Tossö, M
Nyström C A, f, M
Ohlsson N P, f, Lörby, S
Olsson Aura, sm, Hosaby
Olsson Hilda, sm, Agerum, Sandbäck
Persson Anna, sm, Hörvik, M
Persson Hanna, sm, Bjäraryd, Sandbäck
Rylander E, f, S
Rylander V, f, Bjäraryd, Sandbäck
Svedberg J, f, G
Tillström Jenny, sm, Ynde, S
Vingren G, f, Sölve, S

[G = Gammalstorp, M = Mjällby, S = Sölvesborg]

Kristianstads län.

Bjärekretsen (34)

Ordf.: A. Linderberg.

Blomberg Emilia, sm, Båstad
Brodén G, f, Ljungby,Förslöv
Collin A E, f, Boarp, H
Dahl Ida, sm, Söndrebalg, H
Eskilsson Alma, sm, Påarp, V K
Fridolf A, f, B
Göransson Maria, sm, Errarp,S
Hedlund S, f, H
Iwarsson Mandla, sm, Skepparkroken, S
Jansson Ida, sm, Varan, T
Johansson Evelina, sm,Huntly,H
Jönsson Hanna, sm, Houv
Kristiansson Ida, sm, Ugglehult, H
Larsson Kristine, sm, Vejby, B
Lilja G M, f, Magnarp, B
Liljegren O M, f, Tostarp,Ä
Linderberg A, f, Båstad
Ljungner Ellen, sm, Förslöv
Löfdahl Anna, sm, Vantinge,B
Malmström Edit, sm, VK
Malmström L, f, Houv
Nilsson A, kyrkoh., VK
Nilsson Erika, sm, Magnarp, B
Nilsson Lydia, sm, Svenstorp, Houv
Olsson Ida, sm, Ängeltofta, B
Pettersson Anna, sm,Ramsjö,VK
Svensson Amanda, sm, Hålebäckserud, H
Svensson Ida, sm, Förslöv
*Söderholm P A, f,Förslöv
Söderman Emil, f, Svenstorp, Houv
Thorell J E, f, B
Thörnqvist J S E, skolförest., Båstad
Wulff Inez, sm, T
Våhlström Hulda, sm, Heljarp, V K

[B = Barkåkra, H = Hjärnarp, S = Skälderviken, T = Torekov, V K = Västra Karup, Ä = Ängelholm]

Ängelholmsortens lärareförening (37)

Ordf.: P. Håkansson.

Ahlfeldt O, f, Lönnhässle, Å
Ahlgren N, f, M
Andersson Mathilda, sm, M
Berner N P, f, M
Bengtsson S, insp.,Rössjöholm,M
Carlsson Alfrida, sm, Å
Dahlström M, f, Ä
Edberg N, f, Å
Fogelgren Ingrid,sm,StidsvigÖLj
Hedin N, f, Å
Hulten P, f, Stidsvig, Ö Lj
Hultgren Margith, sm, Ä
Håkansson P, f, Tossjö, M
Johansson Tekla, sm, Å
Josefsson Augusta, sm, M
Kristiansson Nelly, sm, M
Landgren O V, f, Ä
Ljungfeldt Ester, sm, M
Ludvigsson Hilma, sm, Lärkeröd, M
Lundgren Märta, f, Ä
Melin Ester, sm, Ä
Melin N, f, Ä
*Olin S A, f, Ö Lj
Olsson Elise, sm, Ö Lj
Persson Anna, sm, Tossjö, M
Persson Anna, f, Ä
Pålsson Karin, f, Ä
Sahlin O P, f, M
Sjöström O, f. Lärkeröd, M
Svensson Augusta, sm, Ä
Svensson Hulda, sm, Vadensjö
Swerin Emilie, sm, Ö Lj
Thysell E, f, Tånga, Rögle
Velin Klara, f, Tossjö, M
Vennhagen B J, f, Rebbelberga, Ä
Vind Selma, sm, Å
Ysberg Eleonora, sm, Tossjö, M

[M = Munka Ljungby, Å = Åsbo-Össjö, Ä = Ängelholm, Ö Lj = Östra Ljungby]

Åstorpstraktens kretsförening (86)

Ordf.: S. Löfdahl.

Ahlberg A, f, K
Abrahamsson Amanda, sm, B
Andersson Alma, sm, B
Andersson Frida, sm, Hyllinge
Andersson Karolina, sm, Kv
Asp Fr., f, Bg
Bengtsson Agda, sm, Sånna,Kv

Bengtsson Hj., kamrer, Bg
Bengtsson P, f, S. Vram, Bg
Bengtsson Vilma, sm,S.Vram,Bg
Bergendorff F, f, B
Björklund P, f, Valleberga, E
Blohmé Gerda, sm, S. Vram, Bg
Brorström O, f, Å
Dahlgren A, f, B
Ekström E, f, Hyllinge
Francke S P, f, Humlarp, Å
Grönvall Mylo, f, Kärreberga
Gometz Signe, sm, Å
Hansson Lovisa, sm, Kärreberga
Hellberg O, f, E
Holm Anna, sm, Valleberga, E
Holm Emma, sm, Skromberga,E
Höök P A, f, Å
Hörberg Nelly, sm, Sönnarslöv, Kv
Jönsson Emilia, sm, Ormastorp, Broby
Jönsson Johan, f, Haberga, E
Jönsson Johanna, sm, E
Jönsson Karin, sm, Bg
Jönsson Kristina, sm, Haberga,E
Jönsson Lydia, sm, E
Karlberg K Aug., f, Hyllinge
Karlberg K, f, Ormastorp, Broby
Karlsson O F, f, Bg
Kortz A B, f, Böketofta
Kristensson A, f, Skromberga,E
Krog Hedvig, sm, Haberga, E
Larsson Hanna, f, Å
Larsson Petronella,sm,Böketofta
Laurin B N, f, B
Lech O, f, E
Liljeström Hulda, sm, A
Lundahl A, f, Bg
Lundin Valborg, sm, Hyllinge
Lundquist Ida, sm, N. Vram
Lundqvist N, f, Tranarp, Kv
Lundstedt Edla, sm, Bg
Löfdahl Betty, sm, K
Löfdahl S, f, Kv
Löfstedt Frida, sm, B
Löfstedt Hulda, sm, B
Malm P, f, S. Vram, Bg
Mathèrn Edit, sm, K
Matsson Mathilda, sm, E
Månsson Anna, sm, B
Månsson Hj., f, B
Nilsson Betty, sm, Tranarp, Å
Nilsson Olga, sm, S. Vram, Bg
Nilsson Thilda, sm, Magleby, Kv
Nydén J, f, Risekatslösa, E
Ohlin Anna, sm, Skromberga, E
Olsson Eva, sm, Truedstorp, E
Olsson Maria, sm, B
Persson Anna,sm,Åvarp,N. Vram
PerssonKristina,sm,Björnekulla,Å
Petersson Gerda, sm, Skromberga, E
*Qvidinq H, f, B
Rhodén N,f,Knutstorp,Axelvald
Severin Signe,sm,Skromberga,E
Sjöberg N, f, V. Broby, Ormastorp
Stenqvist sior J, handl., Kv
Stockenberg Anna, f, Kv
Strandell Dikta, f, Å
Sundén K N, f, Stenestad, K
Svensson Gerda, sm, Vram, Bg
Svensson K J, f, Härninge, Spannarp
Troedsson Frida, sm, Skromberga, E
Tullberg Gerda, sm, N. Vram
Vallin R, f, Hyllinge
Verne C, f, Magleby, Kv
Vessman Elisabet, sm, K
Videll Ruth, sm, B
Vihlborg Gerda, sm, Å
Zetterholm N, f, N. Vram
Åkerman Annette, sm, Bg
Åkesson Sigrid, sm, Bg

[B = Bjuv, Bg = Billesholms gruva, E = Ekeby, K = Kågeröd, Kv = Kvidinge, A = Åstorp]

Norra Åsbo skolförening (32)

Ordf.: K. E. Svensson.

Bengtsson Hulda, sm, Ulvs, H
Cedervall J, f, Oderljunga,P
Danielsson A, lantbr., skolråd, Sonnarp, Å
Danielsson Selma, sm, Å
Forssell J, kamrer, Ö
Forssell Nils, kantor, Ö
Giertz Hilda P:son, f, Lärkesholm, Å
Hallberg M, f, Eket
Hansson J M, f, Lärkesholm, Å

Hansson Sigrid, sm, Lärkesholm, Å
Johansson Anna, sm, Tockarp, Å
Johansson E, f, Lärkesholm, Å
Johansson Hulda, sm, Eket
Johansson Klara, sm, Ö
Jönsson Hilda, sm, Harbäckshult, Ö
Lundahl J L, fabrikör, Ö
Malmström R, f, Ulvs, P
Mattsson Dorotea, sm, Oderljunga, P
Nilsson A, lantbr., skolr., Ringarp, Ö
Nilsson E, handl., Ö
Novén N, f, Åsbo, Fagerhult
Olofsson E, f, Englarp, Röke
Persson Blenda, sm, Flinka, Ö
Petersson Alma, sm, Eljalt, Röke
Sanders S J, f, Spång, Ö
Sondén A, f, Värsjö
Sjöholm C, f, skyddshemsförest., Spång, Ö
* Stensson Annie, f, Ö
Svensson Elsa, sm, Ö
Svensson K E, f, Örkelljunga, Ö
Tjus A G, f, Spång, Ö
Åkerman A S, pastor, Ö

[P = Perstorp, Å = Åsljunga, Ö = Örkelljunga]

Klippans skolförening (31)

Ordförande: N. Theander.

Andersson Anna, sm, Rösa, G
Antoni C V, postexpeditör, K
Borg O, f, K
Borgström Marie Louise, skolköksl:a, K
Celander N I, f, Ugglarp, Stidsvig
Forsberg M J, grossh., K
Hagerman Jonanda, sm, Smålarp, K
Hansson Hulda, sm, Bjärröd, K
Hjerner Hedvig, sm, Vedby, K
Håkansson Signe, f, K
Karlsson Hilda, sm, K
Linder N, skolrådsl., K
Lundberg Matilda, sm, K
Magnusson J P, fabrikör, K
Malmqvist Hj., f, Perstorp
Nilsson Helesine, sm, Vedby, K
Norén Anna, fru, sm, Hyllstofta
Norén K P, f, Hyllstofta
Nygren Betty, sm, K
Olsson Therese, f, K
Persson Anna, sm, K
Pålsson Agda, sm, Forsby, K
Rylén A, f, G
Rylén Gerda, f, G
Rydqvist B F, f, Bjärröd, K
Schönberg Olga, sm, G
Sjunnesson J, f, V. Sönnarslöv, Kvidinge
Theander N, f, K
* Thulin Fr., f, Forsby, K
Vihlborg Alfr., v. pastor, Oderljunga, Perstorp
Åkesson P A, handl., skolr., Hyllstofta

[G = Gråmanstorp, K = Klippan]

Riseberga pastorats kretsförening (13)

Ordförande: P. Haller.

Borg Anna, sm, Riseberga, L
Haller P, f, L
Holmstedt C, f, Riseberga, L
Lenander S, f, Klosterhagen, L
Lövdal H A, f, Riseberga, L
Olsson Olga, sm, Forestad, R
Olsson Selma, sm, Klosterhagen, L
Petersson Marie, sm, Bonarp, L
Romberg K, f, Bonarp, L
Rosenkvist J, f, Brandsberga, Skäralid
Sandberg Callie, fru, Riseberga, L
Sandberg E F, k. hovpr., Riseberga, L
* Segerström A, f, Riseberga, L

[L = Ljungbyhed, R = Röstånga]

Hessleholmstraktens lärareförening (48)

Ordförande: A. Ekström.

Andersson C, f, Sandby
Andersson S, handl., H
Bark Emma, sm, S
Bark Sigrid, sm, S

Bengtsson O, f, KS
Berglund P A, f, Verum
Ekström A, f, Gumlösa
Eliasson Ruth, sm, Emmaljunga
* Ernhard N, f, H
Franzén Anna, sm, Grantinge, Attarp
Gillén N, kyrkoh., K S
Hansson Gerda, f, Vittsjö
Hörberg Axel, f, Ranseröd
Hörberg N, f, H
Johansson Hulda, sm, H
Jonasson J, f, Tjörnarp
Johnsson Anna, f, H
Johnsson Libert, f, H
Jönsson Anna, sm, H
Jönsson Elise, sm, Balingslöv
Jönsson S, handl., Balingslöv
Karlsson A, f, Finja
Kulldorff O, f, Vittsjö
Larsson Maria, sm, N. Sandby
Lindskog C, f, H
Malmros M, f, Balingslöv
Nilsson Anna, sm, K S
Nilsson Anna, sm, Vanneröd, S
Nilsson Cecilia, sm, Vankiva, H
Nilsson E, f, F
Nilsson E, lantbr., Torm, H
Nilsson Maria, sm, Ranseröd Sandby
Olofsson Selma, sm, H
Petersson C, f, S
Rignell Anna, sm, H
Samuelsson K G, f, Tågarp, F
Servin N, f, B
Sivarclsson J, pastor, H
Svensson R, f, Häglinge, S
Thynell Kerstin, sm, H
Thynell Mathilda, sm, H
Troedsson Nils, lantbr., Kylhult, Verum
Troedsson T, riksdagsm., B
Vallberg Per, f, Tvärskog, Tyringe.
Valter G, f, Brönnestad
Vesterberg N M, f, Röinge, H
Vestergren Sv., f, B
Vol'in P, kontr.-prost, B

[B = Bjärnum, F = Farstorp, H = Hessleholm, K S = Kyrk-Stoby, S = Sösdala]

Vinslövsortens lärareförening (17)

Ordf.: A. E. Vidén.

Agrup P, kyrkoh., V
Bosson P N, lantbr., riksdagsm., Vanneberga, V
Bosson S, sågverksäg., V
Frostensson NP, f, Vanneberga, V
Hallin Dagmar, f, Lonmarp, V
Härström Blenda, sm, V
Kristensson Eljena, sm, Vanneberga, V
Kronberg C, grossh., V
Larsson Anna, sm, Åraslöv, V
Linderberg P A, f, Ignaberga, Attarp
Månsson Anna, sm, Nävlinge
* Nyman Klara, f, V
Olinder Ored N, f, Sörby, S
Persson Bengta, sm, V
Petersson Rob., f, V
Vallendorff J A, f, Åraslöv, V
Vidén A E, f, V

[S = Sörbytorp, V = Vinslöv]

Brobyortens lärareförening (25)

Ordf.: N. J. Vilander.

Andersson Alma, sm, V
Bengtsson S, landst.-m., Norup, V
Berger Anna M, sm. Möllarp, G
Elovson B, f, Hjärsås, V
Eriksson Sigrid, sm, Bivaröd, V
Holmqvist Maria, sm, B
Johansson Emma, sm, Västraby, B
Johnsson P, lantbr., Emitslöv, B
Källblad J, kyrkoh., Hjärsås, V
Lagerholm A, f, Oröd, B
* Linder Astrid, sm, Emitslöv, B
Lundbärj J E, f, Västraby, B
Lundqvist R V, f, Värestorp, Immeln
Löfqvist Ellen, sm, Möllarp, G
Moberger E, rektor, Osby
Olsson A, f, Sävlacka, Sibbhult
Olsson G, f, Hanaskog
Persson Anna, sm, Sävlacka, Sibbhult
Persson G, pastor, B
Persson J, f, Bivaröd, V

Sigfrid N J, disp., Solvik, V
Stigner N E, handl., V
Tuvesson Th., f, Knislinge, V
Viding L, f, Möllarp, G
Vilander N J, f, B
[B = Broby, G = Glimminge, V = Vanås]

Näsums kretsförening (18)

Ordf.: O. P. Velander.

Andrell N, f, Holje
Bergdahl P J A, f, Råby, B
Carlsson A, f, Strömhult, Gylsboda
Englund K G, f, Grödby, Håkanryd
Hallström Agnes, f, Östafors
Jonasson J G, pensionär, Sölve, Sölvesborg
Jönsson Ellen, sm, Oloftström
Karlsson Emma, sm, N
Larsson N, riksd:n, Klagstorp, N
*Lovén S, f, Axeltorp
Lovén Zidonia, fru, Axeltorp
Olsson Hilda, sm, Västanå, N
Olsson Ruth, sm, Drägsperyd, N
Persson O, skolr., Västanå, N
Rundkvist Anna, sm, Biskopsmåla, Holje
Svensson Inga, sm, Grödby, B
Velander O P, f, N
Venander K G, f, Västanå, N
[B = Bromölla, N = Näsum]

Kristianstadsortens lärareförening (141)

Ordförande: O. Th. Huldén.

Ahlgren M, f, Sönnarslöv, Everöd
Almgren P, f, Viby
Andersson Anna, sm, K
Andersson A, f, Näsby, K
Andersson Elise, sm, Bjärnhult, Önnestad
Andersson Ester, sm, Färlöv
Andersson J Bernh., f, K
Andersson Maria, sm, Trolle-Ljungby, G
Andersson Octavia, sm, K
Arvastsson C O, f, Huaröd
Augustsson P A, insp., Gyevik, Immeln
Aurell P B, f, Gl
Balmér S, f, Ekestad
Bergqvist Gerda, sm, K
Billing Ella, fru, K
Björkman Pauline, slöjdl., K
Blomkvist Ida, fru, sm, Vittskövle
Bring Ebba, slöjdl., K
Börjesson Th., f, Färlöv
Carlsson Elna, sm, Vanneberga, G
Carlsson Hilda, sm, Vä, K
Cederholm Anna, sm, Vilan, L
Ekberg E, f, Ullstorp, Önnestad
Ekdahl H O, f, K
Ekedahl V, rektor, K
Elert Josefina, sm, Kaffatorp
Engberg P E, f, K
Engeström Vega, slöjdl., K
Eriksson Ellen, sm, Bjärlöv
Fredriksson L, f, Vä, K
Friberg A, slöjdl., K
Gustafsson Johanna, sm, K
Hedberg Sigrid, f, Värestorp, Immeln
Helin N A, f, Kaffatorp
Holm Tekla, sm, Önnestad
Holmberg A, kamrer, K
Holmberg Anna, sm, K
Holmer Birgit, slöjdl., K
Huldén Anna, fru, f, K
Huldén O Th., f, K
*Hulthén A, f, Vilan, L
Håkansson Anna, f, K
Håkansson Elisabeth, sm, K
Håkansson Ruth, sm, K
Idén N J, f, Ivetofta, B
Ihrén M, f, Edenryd, G
Johnsson Sigrid, sm, Österslöv
Jönsson Emma, sm, Vilan, L
Karlsson Augusta, sm, K
Karlsson Ida, slöjdl., K
Kjell N, f, Nymö, Bäckaskog
Kjellman Elna, sm, Önnestad
Knutsson A, f, Oppmanna
Kristensson Anna, sm, Gl
Krook Alfrida, sm, Djurröd
Kruse Charlotte, f. d. sm, K
Larsson Anna, f, K
Larsson Ester, sm, Vilan, L
Larsson Ida, sm, K

Larsson Johanna, sm, Balsby
Lindell N H, f, Trolle-Ljungby, G
Lindgren M, f, Åreslöv, Vinnö
Lindholm A P, f, Hammar, K
Lindstedt Aug., f, Gualöv
Ljunggren Anna, f, K
Ljunggren Martina, sm, G
Ljungquist Amanda, sm, Högsma, Sibbhult
Lohmander C L, folksk.-insp., K
Lundh Augusta, sm, Ekestad
Lundgren Maria, sm, Näsby, K
Lundmark Alfr., f, Kjellstorp
Lundmark Märta, sm, Högsma, Sibbhult
Lundqvist Anna, skolr., K
Malmgren Clara, sm, K
Malmström L O A, f, Kiaby, Bäckaskog
Martinsson Elna, sm, Gl
Mattsson Gerda, sm, Öllsjö, Sk
Molin Matilda, sm, Fjälkinge
Möller Nanny, sm, Vilan, L
Nelander N, f, Venestad, Ovesholm
Niklasson Hanna, f, Hästveda
Nilsson A, slöjdl., K
Nilsson Anna, sm, K
Nilsson Ellen, sm, Vilan, L
Nilsson Emma, sm, Östaröd, Gl
Nilsson Erland, f, Sk.-Tranås
Nilsson Emma, sm, K
Nilsson Gunhild, sm, Roalöv, Färlöv
Nilsson Hedvig, sm, Ullstorp, Önnestad
Nilsson Ida, sm, K
Nordlund A, tandläk., skolr., K
Norén J, f, Balsby
Norén Olga, slöjdl., K
Norrman Sigrid, sm, Härlöv, L
Novén P, f, Tosteberga, G
Olsson Johanna, sm, Fjälkinge
Olsson Johanna, f, Högsma, Sibbhult
Olsson Johanna, sm, Rickarum, Esphult
Olsson Klara, sm, Kiaby, Bäckaskog
Olsson Lotten, f, K
Olsson Oskar, f, Vilan, L
Ohlsson Bengta, sm, Råby, G
Petrén Gerda, f, Ivetofta, B
Persson Bengta, sm, Påarp, Immeln
Persson Elna, sm, Vesslarp, Gl
Persson Hanna, sm, Knaggatorp, Sibbhult
Persson J, f, Åby, B
Persson J, f, G
Persson Johanna, f, K
Peterson Bertha, f, K
Rignell H, f, Fjälkinge
Rignell S G, f, Träne, Ovesholm
Rosengren Edith, sm, K
Sandberg Pamela, sm, K
Sandgren E, f, Vilan, L
Schultz C A, f, Österslöv
Selin Elly, sm, K
Selin Sofi, sm, K
Sjödahl J, slöjdl., K
Sommarin Anna, sm, Solberga, Vanås
Sommelius Hanna, slöjdl., K
Stenborg Hj., dir., Viby
Stockenberg C J, direkt., Nosaby
Ståhlberg Judith, f, Oppmanna
Svanlund Augusta, sm, Venestad, Ovesholm
Svensson Bengta, sm, Gl
Svensson Cecile, f, K
Svensson Maria, sm, K
Svensson N, f. d. lär., Åldersro, Vinslöv
Svensson S, f, Fjälkestad
Trolander Adina, f, K
Vedin A, f, K
Verlin M, f, Önnestad
Vessel C, f, K
Vessel Elsa, slöjdl., K
Vestesson Mathilda, sm, Trolle-Ljungby, G
Viderberg Ellen, f, sem.-l:a, K
Vittlander Vilhelmina, sm, Åby, B
Zelander Eufemia, f, Mjönäs, Boana
Östberg P, f, Rinkaby
Östergren J N, f, Sk
[B = Bromölla, G = Gualöv, Gl = Glimåkra, K = Kristianstad, L = Långebro, Sk = Skepparslöv]

Gärds kretsförening (16)

Ordförande: Th. Högfeldt.

Almqvist G A,f,Hovby,Åsumtorp
Andell J, Segesholm, D
Areschoug O, Skettilljunga, Tollarp
Borggren J E,f,Gärds-Lyngby,E
Carlberg O, f, N. Lökaröd, D
*Dahlstein A, f, D
Högfeldt Th., f, Åsumtorp
Johnsson Anette, N. Lökaröd,D
Larsson Märtha, sm, Segesholm, D
Lidén A, f, Tollarp
Lindström O, f, E
Månsson Ellen, sm, D
Nihlen J, f, Ö. Vram, Tollarp
Nilsson L, sparb.-sekr., f. d.lär.,D
Svensson Karl G, Bökestorp, D
Viberg N, f, Vittskövleby

[D = Degeberga, E = Everöd]

Åhusortens lärareförening (17)

Ordf.: Gustav Paulin.

Andersson Elise, sm, Å
Carlsson C R, f. d. insp., Å
Eklund I, f, Å
Eksjö A P, handl., Å
Erwe N, f, Yngsjö
Lindgård P, f, Horna
Neander L, f, Yngsjö
Osterman Minny, sm, Å
Palmér J F, arbetsförm., Å
Paulin G, f, Å
Persson Bengta, sm, Yngsjö
Persson Elna, sm, Å
*Pettersson Anna, Å
Sandin S, f, Ripa
Vallengren Amanda, sm, Å
Vendel Jenny, sm, Å
Volff Hanna, sm, Horna

[A = Åhus]

Albo och Södra Gärdskretsen (26)

Ordf.: K. E. Danielsson.

Ahlström O N, f, Månslunda, Fågeltofta
Alander J, f, Bästekille, V
Andersson Anna, sm, Svinaberga, K
Andersson Bengta, sm, Bästekille, V
Andersson E, f, Fågeltofta
Andrén P, f, S:t Olof
Bartholdsson Ester,sm,AxlahultV,
Danielsson K E, f, Ravlundabro
Evander A, f, Brösarp
Hallin L, f, Åkaröd, Brösarp
Hedlund Elin, sm, Vitemölla,V
Hedvall A, f, Hörröd,Degeberga
Holmgren O,f,Raskarum,S:tOlof
Nelin J P, f, Svinaberga, K
Nihlén J, f, Andarum,Lövestad
Nilsson Johanna, sm, K
Novén J N, f, Holma, S:t Olof
Skare P M, f, Lillehem, Maglehem
Sundgren B, f, V
Sundgren J P, f, Grevlunda, V
Sundgren O, f, Eljaröd
*Sundell J, Vitemölla, V
Svensson Anna, sm, Brösarp
Svensson Elise, sm, Degeberga
Thorell J, f, Gussaröd, Brösarp
Vahlqvist Ellen, sm, Eljaröd

[K = Kivik, V = Vitaby]

Simrishamnsortens skolförening (27)

Ordförande: A. Löfberg.

Andersson Charlotta, S
Appelin A, f, Baskemölla, S
Clausson Elna, sm, Vallby, H
Eriksson A, f, Hoby,Holmåkra
Erlandsson M, f, Tomarp
Forsell Ada, f, B
Forsell N P, f, B
Guldstrand F A, f, Gladsax, Järrestad
Hemberg Antoinette, sm, S
Liljengren C P, f, Vik, S
Lindqvist Emilia, sm, S
Lundfors N N, Simris, S
Lundén N, f, Gislöv, S
*Löfberg A, f, Vallby, H
Löfberg Boel, f, Vallby, H
Löfstedt P E, f, Järrestad
Löfström Johanna, sm, Simris, S
Nelin N, f, B

Nordin A, f, Hagestad,Löderup
Olsson L O, agron., Tornås,Skillinge
Osterman J, red., S
Persson Nils, f, S
Schultz Thyra, f, S
Sjölin P H, sm, Grönhult
Ström Anna Justina, sm, S
Thulin M, f, Bolshög, Tomarp
Trulsson Hanna, sm, Gislöv, S

[B = Brantevik, H = Hammenhög, S = Simrishamn]

Smedstorpsortens skolförening (29)

Ordförande: N. Rosenberg.

Aldén Olof, f, Onslunda
Andersson Zelia, sm, S
Bengtsson Jöns, lantbr., Ö. Ingelstad, S
*Eriksson N M, f. Hannas, H
Hofvander H, f, H
Hörstedt Elof, f, Ö. Ingelstad, S
Jönsson Kristina, sm, Petersborg, S
Kristoffersson Karin, sm, Ingelstad, S
Lundblad D, f, Komstad, G
Malmström Elma, sm, Gyllebo
Malmström P T, f, Kvärrestad,L
Mattsson Maria, sm, S
Mohlin A, f, Ö. Herrestad, G
Mårtensson Betty, sm, Ö. Herrestad, G
Mårtensson J,insp.,Ulriksberg,G
Mårtensson Maria, sm, Hannas, H
Nilsson Anna,sm,Ljungstorp, S
Nilsson Karna, sm, L
Nordqvist M, f, Petersborg, S
Olsson Hilda, sm, Onslunda
Persson Jenny, f, H
Persson Signe, sm, Onslunda
Rosenberg A H, f, Onslunda
Rosenberg N, f, Tunbyholm, S
Rosenqvist Joh:na, sm, Tunbyholm, S
Sjöblom J A, f, Stiby, G
Ståhl Anna, sm, Stiby, G
Thunell N, f, S
Åkesson Cillu, sm, Kvärrestad, L

[G = Gärsnäs, H = Hammenhög, L = Lunnarp, S = Smedstorp]

Sydöstra Skånes lärare- och lärarinneförening (58)

Ordf.: Joh. Vilh. Paradis.

Aldén J, f, Ullstorp, T
Almkvist J, f, Sandby, B
Andersson Ingrid, sm,Fröslöv,H
Blomstrand N, f, Everöd, T
Carlsson O P, f, Löderup
Danielsson Ellen, sm, K
Ehrnberg A, disp., Simrishamn
Ekander H, l:e v. h. folksk:a,B
Ekborgh P, f, Ingelstorp, G
Elborgh L, f, B
Engdahl Louise,sm,Ingelstorp,G
*Fryzell L J, f, Spjutstorp
Grönvall O J, f, Blästorp, B
Hjort O, skolförest., T
Hoflund S, f, Vranarp, Tomarp
Holmberg Anna, sm, Kabusa,K
Holst K H, f, Hörup, Löderup
Hyllén AL,f.Tosterup,Svenstorp
Håkansson Matilda, sm, Tingshög, K
Hörlén M, f, Valleberga, H
Jakobsson Hanna,sm,Hammar,G
Johansson, Selma, sm, Hörup, Löderup
Jönsson Kristina, sm, Everöd, T
Knutsson Ellen, sm, Löderup
Larsson M, f, B
Larsson Joh., lantbr., Löderup
Lindholm N, sm, Kåseberga, H
Liljenroth V, kyrkoh., Vallby, Hammenhög
Lundahl Ingrid, sm, Hörup, Löderup
Lundberg Klara, sm, Tryde, T
Lundberg Maria, sm, Tosterup, Svenstorp
Lundberg Matilda, sm, Hammenhög
Löfström J, f, K
Molin T J, f, Övraby, Svenstorp
Mårtensson Cecilia, sm, T
Mårtensson Karolina, sm, Svenstorp
Nilsson Elna, sm, B
Nilsson Johanna, sm, Ullstorp,T
Nilsson Maria, sm, Sälshög, T
Olsson Anna, sm, Tingshög, K

Olsson J, landstingsm., Nyhem,B
Olsson N O, f, Lunnarp
Paradis J V, f, Benestad, T
Persson A, landst., St. Köpinge, Svenstorp
Persson E, f, St. Köpinge, Svenstorp
Persson P, f, T
Schultz Emma, sm, Benestad, T
Sjögren J H, f, Tingshög, K
Skog Johanna, sm, Ullstorp, T
Stenström Sigrid, fru, sm, T
Svedman E, kyrkoh., Tryde, T
Svensson Hilma, sm, Spjutstorp
Svensson Karna, sm, Blästorp, Borrby
Svensson Ulrika, sm, Löderup
Thorell NS,f,Bollerup,Svenstorp
Trulsson Johanna, sm, Holmåkra, Skillinge
Vallin J A, f, T
Veisel C, f, Tryde, T

[B = Borrby, G = Glemmingebro, H = Hedvigsdal, K = Köpingebro, T = Tomelilla]

Malmöhus län.

Ystads skolförening (27)

Ordf.: O. Cronholm.

Andrén J, handlande
Bengtsson Elna, sm
Björk Ida, sm, Y
Cronholm O, f
Edén N, f
Gisselqvist N, f
Helgesson Anna, sm
Josefsson Eva, sm
* Lindqvist J E, f,
Lindström Anna, handarbetsl:a
Lövenborg G, f
Malmborg Ida, f
Månsson Botilda, sm
Nilsson Elsa, sm
Nilsson Tekla, sm
Nyström Ida, sm
Ohlsson Anna, f
Olsson Selma, sm
Petersson Anna, sm
Salomonsson Selma, sm
Ståhl Amelie, f
Svensson G, f
Valdén Klara, f
Vestesson Kerstin, sm
Vestin N, f
Vennerberg Gerda, f
Vinter V, stadsläkare

[Alla med postadress: Ystad]

Ystadstraktens skolförening (48)

Ordförande: N. Lindeberg.

Andersson Cecilia, sm, Öja, Y
Andersson E, f, Sövestad, K
Andersson Hanna, sm, Balkåkra, Ch
Cederqvist M, f. d. lär., Skurup
Cronqvist N, f, Kastlösa, R
Dahlqvist Albertina, sm, Högestad
Ekstrand O J, f, Bromma,Y
Engström Emma, sm, Hedeskoga, Y
Engström Kristina, f. d. lär., Balkåkra, Ch
Gyllander Hedvig, sm, Slimmingeby
* Hagman A, f, V. Nöbbelöv
Hagman O J, f, Baldringe, Högestad
Hansson Hedvig, sm, Ry
Hansson Sigrid, sm, Bjäresjö,Y
Hasselgren Hilda,sm,Sövestad,K
Håkansson M, f, St. Herrestad, Y
Jakobsson N, f, Skårby, M
Jeppsson N, stat.-insp., Sjörup
Jönsson Cecilia, sm,Högasten,Ch
Jönsson Teresia, sm, Borrie, Y
Landgren Anna, sm, Rögla, M
Lindeberg N, f, Västerholmen, Y
Lindskog A, kyrkoh., Sövestad,K
Lundberg J, f, Balkåkra, Ch
Morgan H, f, Snårestad
Nilsson Betty, sm, Krågarp, V. Nöbbelöv
Nihlèen B, f, Öja, Y
Nilsson J, f, Bjäresjö, Y
Odéen A, f, Årsjö, K
Olsson Anna, sm, Snårestad
Olsson M, f, Ch

Nordén N, f, Hedeskoga, Y
Norén Martha, sm, Västerholmen, Y
Norlin Hedvig, sm, St. Herrestad, Y
Palm G, f, Varmlösa, R
Paulsson Elise, sm, Baldringe, Högestad
Pering Ingeborg, sm, Balkåkra, Ch
Persson Karna, sm, Skårby, M
Persson Mathilda, sm, Karlstorp, K
Ringberg Elfrida, sm, Sjörup
Rosengren P, f, Ekarp, R
Sjöholm A, f, Högestad
Söderberg J G, f, Ry
Söderman Rut, sm, Vallösa, Ry.
Valdén N H, f, Vallösa, Ry
Valdén Ellen, sm, Snårestad
Vesterberg Elvira,sm,Kastlösa,R
Österlin Martha, sm, Ekarp, R

[Ch = Charlottenlund, K = Krageholm, M = Marsvinsholm, R = Rydsgård, Ry = Rynge, Y = Ystad]

Vemmenhögs härads kretsförening (67)

Ordf.: J. L. Bergkvist.

Andersson Hanna, sm, Sk
Anderberg J A, f, S. Åby
Andersson S, f, Solberga, Tånebro
Assarsson Selma, sm, Svaneholm, Sk
Bengtsson Hanna, sm, Klagstorp
Bengtsson P, f. Skurup
Bergkvist J L, f, Brönnestad, Klagstorp
Berglund Ida, sm, Nyvång, N
Berglund P N, f, Gärdslöv,N
Bergström O N, f, Espö
Christoffersson, C, lantbr., Möllerup, S
Cronholm N, f, Lemmeströ, Börringe
Cronsjö Anna, sm, V. Vemmenhög, Sk
Ekdahl A, f, Hörte, S
Ekstrand Anna, sm, Abekås, S
Ekström Emilia, sm, V. Torp, S. Åby
Ekström O, f, V.Torp,Ö.Torp
Esping A, f, Kellstorp, Jordberga
Haglund Aug, f, Jordberga
Hansson Anna, sm, Ölöv, T
Hansson F, f, Örsjö, Rydsgård
Heideman O J, f, Dybäck, T
Holmgren L E, f, V. Vemmenhög, Sk
Håkansson Alma, f, Hönsinge
Jönsson Anna, sm, Ö. Vemmenhög, T
Jönsson P, f, Sillesjö, N
Kellner O, f, Ö. Vemmenhög,T
Landgren Thea, f, V. Torp, S. Åby
Larsén L, f, Sörby, Anderslöv
Larsson Anna, sm, B
Larsson F, f, Sandåkra, Sk
Lindgårdh H, f, S
Lundqvist F O,f,Öremölla,S
Malmström Agnes, sm,Abekås,S
Moberg N, f, Önnarp, N
Muhrbeck G, f, Vallby
Månsson Gerda, sm, Gärdslöv,N
Nihlén J, f, Sk
Nilsson Gerda, sm, L. Bedinge,B
Nilsson H, landst., Brunsbo, B
* Nilsson N, f, Hemmesdynge,Espö
Nordholm Hilda, sm, Hemmesdynge, Espö
Olseni Gulli, f, Bedinge, B
Olsson Boel, sm, Svaneholm, Sk
Olsson Johna,sm,Örsjö.Rydsgård
Olsson Sigfrid, sm, Ö. Torp
Persson Elisa, sm, Brönnestad, Hönsinge
Persson N, f, Torsjö, Sk
Persson N,lantbr.,Krabbeholm,S
Persson P L, lantbr., skolr., Brunsbo, B
Potschari Ingrid, sm,Tullstorp,B
Ragnarsson Hanna, sm, Sk
Ringberg P O, f, St. Bedinge, B
Sandell O A, f, Svaneholm, Sk
Sjölander N, f, Tornäs, Sk
Sjövall M, f, Nyvång, N
Svensson Benedikta, sm, S
Söderlind J P, f, Sk

Tell Olga, f, Hasele, Bosarp, Sk
Trulsson J M, f, Lilla Bedinge, B
Tullberg M, f, Ö. Torp
Verlin Anna, sm, Dybäck, T
Vikborn J, lantbr., skolråd, Sjöslätt, B
Åberg N, f, Lindby, Sk
Åkerman C V, kyrkoh., Gärdslöv, N
Öhrström Klara, sm, Sk
Övall A, mejeriförest., S

[B = Bedinge, N = Näsbyholm, S = Skivarp, Sk = Skurup, T = Tofthög]

Skytts skollärareförening (91)

Ordförande: J. Rosén.

Almström Anna, sm, T
Andersson Anna, f, Kyrkoköpinge, T
Andersson H, f, Modeshög, T
Andersson Joh:a, sm, Klörup, A
Aulin P, f, Anderslöv
Bobeck Anna, sm, Vellinge
Bokander N, f, T
Bokander N H (j:or), f, T
Borgström Emma, sm, T
Bäckström M, f, T
Cervin Ester, sm, Gylle, F
Eriksson N, f, S
Fagerström C P, f, V. Alstad, A
Grönkvist Anna, sm, Hammarlöv, Sk V
Hamfeldt Edla, sm, T
Hansson Ester, sm, St. Slågarp, Slågarp
Hansson Johanna, fru, sm, T
Hedberg H A, f, Reng, Håslöv
Henriksson J, f, Skytts Tomarp
Herrström N, f, T
Jeppsson Kerstin, sm, Modeshög, T
Johnsson Elisabeth, f, Haglösa, A
Johnsson Maria, sm, T
Jönsson Elina, sm, Håslöv
Jönsson Emma, sm, T
Karlsson G, f, Bösarp, F
Kjell A, f, T
Kristiansson Elna, sm, V. Ingelstad, Jordholmen
Kristensson Kerstin, sm, V. Vemmerlöv, Sk V
Landgren A, f, Vellinge
Larsson Alma, sm, T
Larsson Anna, fru, sm, Alstad, A
Larsson Gerda, sm, T
Larsson Emma, sm, Marieberg
Larsson Ingrid, f, T
Larsson Klara, sm, Vellinge
Laurell N J, f, T
*Laurén A, f, Sk V
Liljekvist O, f, V. Virestad, F
Lindgren Hulda, sm, T
Lindqvist G, f, T
Ljunggren Hedvig, sm, T
Lundh Elna, sm, S
Löfdahl E, f, St. Hammar, Fotevik
Löfdahl Emilia, fru, sm, St. Hammar, Fotevik
Malmqvist P, lantbr. V. Vemmerlöv, Sk V
Meijer F, kontraktspr., Hammarlöv, Sk V
Månsson N, skolr., Sk V
Möller L, lantbr., T
Neander H, f, Hammarlöv, Sk V
Nihleen Mathilda, sm, T
Nilsson Anna, sm, T
Nilsson E, f, St. Slågarp, Slågarp
Nilsson Elfrida, sm, Fuglie, Håslöv
Nilsson Karin, sm, T
Nordin J, f, Klörup, A
Nilsson N, lantbr., Bothildenlund, Sk V
Olander Anna, fru, sm, T
Olander F, f, T
Olbers E, hovpredikant, T
Oldén N, f, Lilla Alstad, A
Ohlsson Adéle, sm, Skanör
Olsson Joh:a, fru, sm, Alstad, A
Olsson Karolina, sm, V. Ingelstad, Jordholmen
Olsson N, skolr., Sk V
Olsson P, lantbr., Ö. Värlinge 6, Sk V
Palmkvist G, f, T
Persson Cecilia, sm, T
Persson P, lantbr., Ö. Värlinge, S
Peterson-Carlie C V, f, fru, Alstad, A
Rosén J, f, T

Rosén N P, f, Dalköpinge, Gislöv
Roupé A P, f, Håslöv
Rydén K P, f, Vellinge
Sandberg Emma, sm, Bösarp, F
Severin P S, f, T
Svensson Botilda, sm, Oxie
Svensson Sofia, sm, T
Tellander Fredrika, sm, T
Thorell M N, lantbr., Gislöv
Tonning O, riksd.-man, Hammarlöv, Sk V
Törnqvist F, f, Gylle, F
Vallberg J, f, V. Värlinge, Håslöv
Velander L, f, Maglarp, T
Vennow A, f, Fuglie, Håslöv
Vilén L, f, Villie, Slågarp
Vinblad Justina, sm, T
Vinqvist N G, f, Ö. Värlinge, Sk V
Voll G, f, T
Åberg Olga, sm, T
Österling O, f, T

[A = Alstad, F = Fjärdingslöv, S = Skegrie, Sk V = Skytts Vemmerlöv, T = Trelleborg]

Svedalaortens lärare- och lärarinneförening (19)

Ordf.: A. Fagerström.

Burling P, f, Sjödiken, S
Fagerström A, f, Ö. Svenstorp, S
Ekström Anna, sm, Hyltarp, Sk
Groothoff Emma, sm, S
Hallgren Maria, sm, Sjödiken, S
Hallqvist Hilda, sm, S
*Hylén N, f, Lindholmen, S
Jahrén P, f, S
Jönsson Hulda, f, S
Jönsson Karolina, S
Larsén O, f, Aggarp, S
Nilsson Anna, sm, S
Nilsson Maria, Lindholmen, S
Nyman Anna, sm, Sjödiken, S
Oldén O R, f, Hyltarp, Sk
Olsson Botilda, sm, O. Svenstorp, S
Sellberg A, f, S
Simonsson Anna, sm, S
Thylén N, f, S

[S = Svedala, Sk = Skabersjö]

Malmöortens lärareförening (55)

Ordförande: O. Vahlstein.

Bengtsson Hilma sm, Sofielund, S
Byman J, f, Naffentorp, V
Dahlqvist N, f, Gessie, H
Ekdahl Kerstin, sm, Sofielund, S
Ekelin Augusta, sm, Fosie, K
Ekstam Sofia, sm, Sofielund, S
*Forsell J A, f, Sofielund, S
Fredriksson A, f, V
Göransson P, f, Sofielund, S
Hallgren A, f, Hindby, K
Hansson Ingrid, sm, Bunkeflo, V
Heister Arvid, f, Fosie, K
Holmqvist M, f, Skabersjö
Hylmö Nanna, sm, Fosie, K
Jansson N P, f, Sofielund, S
Jönsson Sofia, sm, Åkarp, Vellinge
Krook Alma, sm, Sofielund, S
Levan A, f, Tygelsjö
Linde Ida, sm, Sofielund, S
Linderoth S, f, Fosie, K
Lovén M, f, V, Klagstorp, Klagshamn
Lundberg Joh., f, H
Lundh Elvira, f, H
Lundh Malin, sm, H
Lydén F, f, S. Åkarp, Vellinge
Mårtensson Hilma, sm, Sofielund, S
Mårtensson Matilda, sm, Sofielund, S
Nilsson Emilia, sm, Fosie, K
Nilsson Thyra, sm, Sofielund, S
Norén A V, f, Skrävlinge, Hindby
Nordberg P H, f, Ö. Skrävlinge, Kvarnby
Olsson Bettina, sm, Bunkeflo, V
Ohlqvist Emma, sm, V
Olsson Ida, sm, Fosie, Fosieby
Persson Bengta, sm, Sofielund, S
Persson Matilda, sm, V. Skrävlinge, Hindby
Pålsson Julia, sm, Sofielund, S
Rosberg E G, f, Tygelsjö
Rosendahl A, f, Fosie, Fosieby
Rosengren J, f, S. Åkarp, Vellinge
Roskvist Magda, sm, Sofielund
Rynell N, f, Gessie, H

Sandberg Mary, sm, Mellan-Grevie, Jordholmen
Schoug Ingrid, sm, Klagshamn
Schönbeck Cassandra, sm, Sofielund, S
Servin Karolina, sm, Sofielund, S
Silvén J, f, Eskilstorp, Vellinge
Simonsson J, f, Klagshamn
Sjögren O, f, Keglinge, Lockarp
Svanberg F, f, Sofielund, S
Svenow S A, f, Glostorp, Lockarp
Svensson A, f, Sofielund, S
Vahlstein O, f, Bunkeflo, V
Vinström Thea, sm, Sofielund, S
Årnell Nils, f, Mellan-Grevie, Jordholmen

[H = Hököpinge, K = Kulladal, S = Södervärn, V = Vintrie]

Limhamns lärareförening (41)

Ordförande: T. Verner.

*Antonsson M, f
Bondesson Botilda, f
Boström Hedda, f
Carlsson C J, f
Ekström Gunhild, skolköksl:a
Flensburg Mariana, sm
Fredriksson Johanna, sm
Hallin Ax., f
Hallin Matilda, f
Hemberg Johanna, sm
Holmberg Jeanna, sm
Janson Maja, f
Johansson Anna, f
Johansson Elin, sm
Johnsson Vilhelmina, sm
Jungner Ingrid, slöjdl.
Jönsson Anna, sm
Jönsson Hilda, sm, Hyllie
Jönsson Ingeborg, sm
Kjellén Anna, f
Knutsson Sofia, f
Larsson Matilda, sm
Lindmark Helmi, f
Lundqvist O, f
Lundström S M, f
Neymark Th., f, Hyllie
Nilsson Johanna, sm
Nordström E, f
Olsson Anna, sm
Olsson Augusta, sm
Olsson Ingrid, sm
Persson Elsa, sm, Hyllie
Rasmusson Kerstin, sm
Roslund Ida, sm
Sellberg C, f, Hyllie
Sjölin Emmy, sm
Sjölin Anna, sm, Hyllie
Svensson Lovisa, sm
Verner Emma, sm
Verner T, f
Vennerth A, f

[Alla med postadress: Limhamn]

Malmö folkskollärareförening (192)

Ordförande: A. Svanlund.

Ahlgren Ebba, f
Anderberg A, f
Andersson A, f
Andersson Anna, sm
Andersson Cecilia, f
Andersson Charlotta, sm
Andersson Emma, sm
Andersson Hilma, sm
Andersson Laura, sm
Andersson Mimma, sm
Andrews Lydia, f
Asp Carla, sm
Berg Ebba, sm
Berg Hilma, sm
*Berggren K, f
Berggren M, f
Bergqvist Elfrida, sm
Björklund Elsa, f
Björklund Sabina, sm
Borgquist Marie Louise, f
Borgquist Sigrid, sm
Borgström Gerda, sm
Bring Eva, f
Brundin Olga, sm
Bäckström Anna, sm
Bäckström L, f,
Carlsson Maria, sm
Cederberg Maria, f
Culné M, f
Davidsson K H, f
Ekström N O, f
Efverlund Hanna, sm
Ekberg Emma, sm
Ekström P, f. d. lär.
Engdahl J, f

Erman Siri, sm
Florén O, f
Forsberg Vera, sm
Fredriksson Ester, sm
Fridlund J, f
Friberg Otto, f
Fristedt A, f
Giese Anna, f
Groothoff Hedvig, f
Hallgren F, f
Hagström N J, f
Hammarlund J, f
Hansson Hilda, sm
Hansson Sigrid, sm
Hansson Siri, lärarinna vid Malmö högre läroverk för flickor
Haraldsson Johanna, sm
Harris Ida, sm
Hellberg Gerda, f
Hellgren Kerstin, f
Hemming Anna, f
Holm Lovisa, sm
Holmberg N, f
Holmgren Mathilda, f
Håkansson Berta, sm
Höglund Sofia, f
Ivarsson Ida, sm
Jansson Hanna, sm
Jeppsson Teresia, sm
Johansson A, f
Johansson Anna, f
Johansson Betzy, fru, f
Johansson Hilma, sm
Johnsson Anna, sm
Juhlin A L, f
Jönsson Anna, sm
Jönsson Anna L, sm
Jönsson Emma, sm
Jönsson Margareta, sm
Kihlbom Mary, f
Kjellmark K, folkskoleinsp.
Korp Olga, f
Kristensson Kerstin, sm
Krook Charlotte, sm
Krook Hilda, sm
Källström Ida, sm
Lagerquist Elin, f
Larsson Betty, sm
Larsson Betty Desideria, sm
Larsson Elna, sm
Laurin Ebba, sm
Laurin J O, f
Lilja H, f
Lindberg A, f
Lindell Alma, sm
Lindell Eleonora, sm
Lindell Hilma, sm
Lindén P, f
Linders Nils, f
Lindgren Anna, sm
Lindh A, f
Lindholm Alfrida, f
Lindskoug A, med. d:r
Lovén L, f
Lundberg Maria, fru, f
Lundberg M B, f
Lundgren Emma, f
Lundgren Olga, f
Löfberg Hilda, skolkökslär.
Malmberg Cecilia, sm
Malmberg Hilma, sm
Malmén S J, f
Mellén O, f
Molin Emma, sm
Möller Hanna, f
Möllerström Ebba, sm
Nelander Jenny, f
Nilsson Bengta, f
Nilsson Botilda, sm
Nilsson E, f
Nilsson Herta, sm
Nilsson Hildegard, f
Nilsson Ida, sm
Nilsson Julia, sm
Nilsson Karolina, fru, f
Nilsson Maria, sm
Nilsson P, f
Nilsson Signe, sm
Norgren Hedvig, f
Norgren Ida, f
Norgren N, f
Norgren Sigrid, fru, f
Norin Siri, sm
Nyberg C O, f
Ohlsson Anna, sm
Ohlsson Hanna, sm
Olsson Alma, sm
Olsson Anna, sm
Olsson Elise, sm
Olsson Kerstin, sm
Olsson Sigrid, sm
Persson Anna Sofia, sm

Persson Anna Sofia, sm
Persson Ellen, sm
Persson Erika, sm
Persson Hulda, sm
Persson Johanna, sm
Persson Johanna, f
Persson Klara, sm
Persson Thea, sm
Petersson Agneta, sm
Petersson Bernhardina, sm
Petersson G A, f
Petersson Selma, f
Pålsson Karolina, sm
Qvint J, f
Ramstedt J A, f
Rosengren J, ingenjör
Rundqvist Magda, sm
Råland A, f
Ryberg S, f
Rydén Malin, fru, f
Rydén V, f
Rydholm A, f
Sandberg Hilda, sm
Sandström Anna, sm
Schmidt Ada, f
Silvén N, f
Silfverberg Ida, sm
Silfverberg M J, f
Simonsson Anna, f
Simonsson P, f
Sjöbohm Ida, f
Stenkula Andrea, sm
Stolpe Charlotte, f
Ström Ellen, sm
Strömsten Anna, sm
Svanlund A, f
Svanlund Kerstin, fru
Svanlund M E, f
Svensson Betzy, sm
Söderberg Ester, sm
Tufvesson Hulda, sm
Tufvesson Klara, sm
Tuneld Charlotte, sm
Tuneld Johanna, f
Turesson J, f
Uddenberg Naemi, f
Vallén P, f
Vimmermark Hulda, f
Vahlgren A, f
Velin P O, f
Vigstrand Tekla, f
Värner K, f
Åkesson E, f
Österlind Selma, sm
Övall Anna, sm
Övall Emma, sm

[Alla med postadress: Malmö]

Västra Barakretsen (57)

Ordförande: N. O. Bruce.

Ahlbeck Ellen, f, Å
Björkholtz Emma, f, L. Uppåkra, Å
Blücker Bengta, sm, Lomma
Borglin Maria, sm, A
Bruce N O, f, A
*Carlsson C, f, Sunnanå, N
Carlsson Johanna, sm, K
Dahlqvist H, l:e v. h. folksk. A
Ebbesson A, f, A
Eckerberg P A K, f, A
Genell Ellen, sm, A
Hansson Bengta, sm, Lomma
Hasselgren E, f, Brågarp, S
Hemelin Hulda, f, Tottarp, D
Holmgren P, f, Mölleberga, D
Holmstedt Elfrida, sm, A
Holmstedt Tina, sm, Å
Hörman O, f, A
Ingers E, fil. d:r, folkhögskoll., Vilan, Å
Johansson C, f, K
Johansson E, f, Görslöv, N
Kullenberg F, f, Hjerup, Å
Landgren E, f, Alnarp, Lomma
Larsson Hanna, sm, Alnarp, Lomma
Liedholm J M, f, Fårabäck, Kvarnby
Linell O, f, Nevitshög, S
Lindkvist Aurora, sm, Nevitshög, S
Lückander O, f, Lomma
Möller E, f, A
Nilsson Elin, sm, Sunnanå, N
Nilsson Elvira, sm, A
Nilsson Mathilda, sm, Lomma
Norrman N A, f, Särslöv, D
Olsson Kerstin, sm, Alnarp, Lomma
Olsson L, lantbr., A
Olsson Thilda, sm, A

Oscarsson C V, f, Tottarp, D
Persson Betty, sm, A
Persson Dorotea, sm, Å
Persson J, skolråd, A
Persson Nina, sm, A
Pettersson Charlotta, sm, Görslöv, N
Rundcrantz A, f, Uppåkra, Å
Rundcrantz Betty, sm, Uppåkra, Å
Rundcrantz Hilma, sm, Bjällerup, K
Rundcrantz Ruth, sm, Knästorp, Lund
Sjölin S, f, Å
Sjöström Augusta, sm, Lomma
Sjöström Hulda, sm, Flackarp, Lund
Sjövall Matilda, sm, Hjerup, Å
Svensson Selma, sm, Å
Tornberg S A, f, A
Vereen N, f, Nevitshög, S
Verin Ida, sm, Lomma
Verner L M, f, Lomma
Vestman P G, f, A
Viberg Augusta, sm, Brågarp, S

[A = Arlöv, D = Djurslöv, K = Kyrkheddinge, N = Nordanå, S = Staffanstorp, Å = Åkarp]

Östra Barakretsen (35)

Ordf.: Nils Rosén.

Ahlner D, f, Hyby, Kl
Ahlstrand Hedvig, sm, Espet, Toppeladugård
Andersson J, f, Bara
Andersson Rut, f, Eserup, K
Ejder G H, f, Vinninge, Kl
Eklund P N, f, G
Eriksson Elina, sm, Torup, Bara
Göransson Emma, sm, Vinninge, Kl
Hansson Johanna, sm, Assartorp, K
Hansson Maria, sm, Gödelöv, B
Holmbäck Anna, sm, Häckeberga, G
Holmqvist C, f, Vismarlöv, Kl
Holst Karin, sm, Tejarp, Kl
Hörstedt Ester, sm, Vismarlöv, Kl
Jönsson A, f, Assartorp, K
Jönsson Elna, sm, Bökesåkra, K
Jönsson Boel, sm, G
Karlsson Anna, sm, Hästskobäck, G
Lindberg H, f, Häckeberga, G
Lindell N P, f, H
Lundgren Nina, sm, Bara
Lydén Ida, sm, Degeberga, G
Lydén P, f, Degeberga, G
Malmertz E J, f, Lyngby, K
Nilsson Augusta, sm, Hyby, Kl
Nilsson Kristina, sm, Troberga, H
Nyberg Betty, sm, G
Persson Ida, sm, H
Rosén Bengta, sm, Tegelbruk, G
Rosén N, f, Tegelbruk, G
Svensson Kerstin, sm, Lyngby, K
Troberg A, f, Sturup, Börringe
Velander N, f, Gödelöv, B
*Velander P, f, Eserup, K
Åkesson Ellen, sm, Bara

[B = Björnstorp, G = Genarp, H = Holmeja, K = Kongsmarken, Kl = Klågerup]

Lunds kretsförening (75)

Ordförande: N. Lundahl.

Ahlström Helena, sånglärarinna
Andersson Anna, f
Angberg L, f
Arcadius G E, sem.-adj.
Aurell K, f
Bengtsson Emma, slöjdlärarinna
Berggren G, f
Bergman Anna, f
Bergquist N J, rektor
Bjerkén F, f
Burman P, f, Stävie
Dahlberg A, f, Lackalänga
Eklund P, domprost
Erlandsson Ada, sm
Forsell G E, f
Giertz-Petersson Ida, skolköksföreståndarinna
Gröhn J, f
Gustafsson K A, f
Hansson Emma, sm, Ö. Odarslöv
Hector Erika, sm
Heurgren Clara, sm
Holmstedt Anna, sm
Josephsson Thilda, sm, Källby
Lagergren A V, f
Landén Hilma, f

Landén Karl, f, Lackalänga
Larsson Hilda, sm
Larsson L T, sem.-adj.
Liljenberg Anna, slöjdlär:a
Lindahl Selma, f
Ljunggren Hilda, f
Ljungström Augusta, f
Lindeborg Maria, sm
Ljunggren Maria, sem.-lär:a
Lundahl Anna, fru
Lundahl N, f
Lundborg Elin, f
Lundgren A, f, Ö. Torn
Malmlundh L L, dövstuml.,skolr.
Malmström G, f
Månsson A P, byggmäst.
Mårtensson Ingeborg, f
Nilsson A, f, Klosterskolan
Nilsson Anna, f
Nilsson Anna Teodora, sm
Nilsson Elisabeth, sm
Nilsson Ellen, sm
Nilsson Hanna, f
*Nilsson Karin, f
Ohlqvist Bothilda, sm
Olsson Elisabet, f
Olsson Emmy, slöjdl:a
Petersson Rut, sm
Pålsson Alma, sm
Pålsson Augusta, slöjdlär:a
Rosenberg Ellen, f
Roth Augusta, slöjdl:a
Rönström Anna,skolförest.,skolr.
Sandén Eugenia, fru
Schönhult Rosalie, sm, Ö. Torn
Strömberg J, rektor
Trägårdh, Mathilda, sm
Tullberg A, f
Valgren Klara, sm
Vallin A R, sem.-lär.
Vennström A, folkskoleinsp.
Vennström Maria, fru
Vilke J, f
Vode O, sem.-adj.
Vollmer L, pastor
Zimmerdahl E, seminarielärare
Åkerlund L V, f
Åkesson Maria, f
Österlind Gerda, sm
Östner Lars, f, Lackalänga

[Alla med postadress: Lund]

Torna härads skollärareförening (28)

Ordf.: Erik Rydén.

Bergman O, f, Björnstorp
Eklund Johanna, sm, S
Gerard Aug., f, D
Isaksson Ingrid, sm, Bonderup, D
Jönsson Anna, f, D
Jönsson J, riksd:n, Revingeby
Jönsson Kerstin, sm, Flädie
Karlsson J, f, Hällestad, D
Larsson Boel, sm, Revingeby
Lindqvist M, f, Sjöstorp, D
*Lindqvist O T, f, Värpinge, L
Ljungdahl A, f, Flädie
Lundgren Ingrid, sm, S
Lundgren J, f, Flyinge, S
Molén P, f, S
Nilsson A, f, Klosterskolan, L
Nilsson Ellen, sm, S
Nilsson Karin, sm, D
Rydén E, f, Fjelie
Rydholm Anna, sm, Önnerup
Sandén J H, f, Stora Råby, L
Stenberg Hulda, sm, Hardeberga
Sällström N M, f, Bonderup, D
Tullberg N Th., f, Önnerup
Vilander Ida, sm, S
Vilhelmsson Alma, sm, D
Vindén K, f, Revingeby
Vindén Tekla, sm, Abusa, S

[D = Dalby, L = Lund, S = Södra Sandby]

Romelekretsen (24)

Ordförande: R. Hællquist.

Assarsson Ebba, sm, Herreberga, V
Ewertz N, f, Develstorp
Hællquist R, f, S
Hagström Ingeborg,sm,Rödde,V
Hallén O J, f, Sövde,Sövdeborg
Hallin Johanna, sm, Sövde, Sövdeborg
Hammarlund A,f,Everlöv,V
Hansson O, f, Tegelladan, S
Ivarsson Jenny, sm, Ramsåsa, Tomelilla

Jönsson Elna, sm, V
Jönsson Mathilda, sm, Tegelladan, S
Kromnow F S, f, Skönabäck, Skurup
Lagergren Karolina, sm, Dörröd, V
Larsson Anna, sm, B
Lindberg P, f, Vasaholm, Björnstorp
Lindeblad Olga, sm, Ågerup, B
Löfgren Hilda, sm, Silvåkra
*Löfgren P, f, Silvåkra
Malm Cecilia, sm, V
Malmén J, f, Ågerup, B
Nilsson G, f, Vomb
Nilsson J, f, Dörröd, V
Nordlund H, f,Stenberget,V
Thorsén H, f, V

[B = Bläntarp, S = Slimmingeby, V = Vebcröd]

Färs skolförening (40)

Ordförande: O. Dunér.

Ahlberg J, f, Jönstorp, Önneköp
Anderberg H, f, Esperöd
Andersson Edla, sm, Öved, Ö
Björk Elina, sm, Skartofta,B
Cederholm P, f, V
Dunér O, f, Gummastorp, A
Ekman H N, f, Björka, Klostersågen
Frenne O, f, Ry, L
Frithiof Sigrid, sm, Vallarum, V
Genéll N, sparbankskamrer, S
Hallberg A, f, L
Hemberg M, f, Öved, Ö
*Heimer P, f, Brunslöv, B
Jönsson Gustav, f, Västerstad, A
Karlsson Hulda, sm, Rönås, B
Landgren B, f, Tågra, Sövdeborg
Lasson Kristina, sm, Skolhemmet, Skäralid
Lidén A, f, Östraby
Lindgren Olga, sm, Åsa, A
Lundberg Ada, sm, Gummastorp, V
Mårtensson Anna, sm, Boaröd, Esperöd
Mårtensson O, f, S
Nilsson Maria, sm, Esperöd
Nilsson Maria, sm, Öved, Ö
Nilsson N A, f, S
Nordenheim A, f, Röddinge, Eriksdal
Norlander N, f, Heinge, L
Oldén B, f, Ö. Kärrstorp,B
Onsdorff A P, f,Vallarum,V
Persson Ella, sm, Alestad, B
Persson Elin, sm, Vanstad, Esperöd
Persson H, f, Åsum, S
Rosenqvist Hanna, sm, L
Sandén A, f, Tolånga
Siegwan N J, f, Brandstad, V
Sjöberg Karl, f, Rönås, B
Ström Elna, sm, Västerstad, A
Steen C M, f, Skartofta, B
Svensson Johanna, sm, Vanstad, Esperöd
Vedin N, f, Västerstad, A

[A = Askeröd, B = Bjärsjölagård, L = Lövestad, S = Sjöbo, V = Vollsjö, Ö = Övedskloster]

Frosta härads kretsförening (38)

Ordf.: A. Frankman.

Andersson Beata, sm, Gårdstånga
Andersson Johanna, sm, Ullstorp, Höör
Andrén J, f, Höör
Berner N, f, Espinge
Björnqvist O B, f, Maglasäte, Höör
Dörschlag Hilma,sm,Borlunda,S
Frankman A, f, L
Fridén P, f, Roslöv, Gårdstånga
Guldstrand Flavia, sm, Viderup
Haglund H, f, Hb
Hammar C, f, Fulltofta
Hammarstrand Elsa, sm, Höör
Hansson N, f, Herröd, Hb
Hellmer N, f, Lyby, Hb
Henriksson Sigrid, sm, Ö.Strö,S
Hessing J C, syssloman, Hb
Jansson KO,f,Kulleberga,Stehag
Kristensson A, f, V. Gårdstånga, Lund
Landén J N, f, Högserud, L

Larsson Anna, sm, Högseröd, L
Lindberg M, f, Orup, Höör
Lindström Anna, fru, Höör
Lundell J, f, Vennberga,Kungshult
Lundqvist N L, f, Tengelsås, H
Löfström O, f, Viderup
Mohlin N, f, Gårdarp, H
Nihlén N, f, Ö. Strö, S
Nilsson M, sm, Hb
Nylander L R, f, Hb
Olsson Anna, sm, Fulltofta
Persson A, f, H
Persson Ida, sm.Maglasäte,Höör
Rosberg J, f, Satserup
*Schultz N E, f, Fogdarp
Sjövall N, f, Hellmanarp, Hb
Svensson Ulrika, f, Hb
Vindén O, f, Borlunda, S
Åkesson F A, f, Gudmuntorp, Snogeröd

[H = Hurva, Hb = Hörby, L = Löberöd, S = Skarhult]

Onsjöhärads skolförening (55)

Ordförande: K. Olofsson.

Ahlström Therese, f, Rävetofta, Sv
Andersson Anna, sm, Högestorp, M
Andersson Alice, sm, Sibbarp, M
Andersson Hildes, sm, N. Skrävlinge, Teckomatorp
Andersson Kerstin,sm.Gullarp,T
Andersson Maria, sm,Trolleholm
Borg M, fil. kand., Billinge
Brage Anna, sm, Ask, Sonnarp
Brodén J E, f, Högestorp, M
Bäckström Hanna, sm, Gryttinge, Sv
Cronvall A, f, Munkarp
Elmkvist E, f, Teckomatorp
Engström Elna, sm, Konga, Sonnarp
Engström J, f, T
Eriksson Augusta, sm, Långaröd, Trolleholm
Eriksson P, f. d. f, Skälderviken
Franke Dagmar, sm, Stockamöllan
Grenzdorf P G, f, Norra Rörum
Gyllander I, f, Bosarp, S
Hagberg M, f, Torrlösa, Sv
Hammar O M, f, Sibbarp, M
Hanssen Emma, sm, Hasle, St
Herdenberg Beata, sm, Vittskövle, Sv
Hindersson Katarina, sm, Olstorp, M
Holm J, f, Skrävlinge, Teckomatorp
Holmkvist Emma sm,Stabbarp,S
Holmqvist K, f, Billinge
Hultén N, f, Eslöv
Jakobsson Carolina, sm, Kärrstorp, St
Jeppsson D, f, V. Strö, T
Johnsson B, f, Ljushem, S
Jönsson Johanna, sm, St
Jönsson Kristina, sm, Ö. Karleby, M
Karlberg Anna, f, Ask, Sonnarp
Karlén A, f, Norra Rörum
Klarén J N, kyrkoh., Billinge
Kristensson N P, f, Reslöv, M
Langlet A E, f, Vittskövle,Sv
Larsson J, f, Ö. Karleby, M
Lindgren Ebba, sm, Konga, Ö. Sonnarp
Melin H M, f, Gullarp, T
Nilsson Matilda,sm.Rävetofta,Sv
Nilsson M, f, St
Nilsson O, f, Röstånga
Olofsson K, f, Hallaröd, St
Olsson Emma, sm, Värlinge, St
Olsson Hilda, sm, Hallaröd, St
Persson Elise, sm, Ask, Sonnarp
Strandkvist F S, f, Ask, Sonnarp
Tengstrand C J, f, Röstånga
*Trulsson B, f, Värlinge, St
Uppling Hanna, sm, Konga, Axelvold
Vestin J, f, Hasle, St
Viknerz Charlotte, sm, Billinge
Vinqvist G, f, Stabbarp, S

[M = Marieholm, S = Stabbarps gruva, St = Stehag, Sv = Svalöv, T = Trollenäs]

Harjagerskretsen (82)

Ordförande: O. A. Hultén.

Agne C M, f, Örtofta

Andersson A, f, Ålstorp, D
Andersson Ingrid, sm,Kastberga
Andersson Kersti, sm, Kvärlöv, Annelöv
Andréll A V, f, Igelösa, Örtofta
Benander P, f, Borgeby, Flädie
Bergqvist Emma, f, L
Bergkvist P, f, L
Bergstrand Amelie, sm, Vallkärra, Lund
Bergstrand Th.,f,Vallkärra,Lund
Cederberg Johanna, sm, Lackalänga
Dahlgren Anna, sm, E
Dahlström Edith, f, K
Ekelund Emma, sm,V.Karleby,D
Ekelund G, f, Vermö,Billeberga
Eklund Agnes, sm, St. Harrie, Rinnebäck
Falck J, f, Norrviddinge
Friberg Sv., f, Kastberga
Friberg V, f, K
Grönborg Otto, f, N. Nöbbelöv, Lund
Hagberg E, f, Råga, Hörstad, Asmundtorp
Hansson Ida, sm, Örtofta
Hansson Sigrid, sm, K
Hindersson H, f, Sjöbo, B
Holm A, f, Virke, E
Holm H, f, S. Möinge, Billeberga
Holmgren A, f, Saxtorp
Holmkvist Eleonora, sm, Stävie
Hultén O A, f, L
Håkansson Maja, f, Saxtorp
Johansson Brita, sm, E
Johansson J, f, Håstad, Örtofta
Jönsson Blenda, f, K
Jönsson Sigrid, sm, Annelöv
Jönsson Maria, f, Håstad,Örtofta
Karlsson Elina, sm, Örtofta
Larsson Alfrida, sm, Borgeby, Flädie
Larsson J E, f, K
Lidén O P, f. d. lär., B
*Lindberg K, f, B
Lindblad A, f, Söderviddinge
Lindblad Tilda, sm, E
Linder Nils, f, Billeberga
Lindstedt Bengta, sm, Saxtorp
Lindstedt J V, f, Karleby, D
Lundell Betty, sm, Håkantorp,D
Lundgren Carl, f, Håstenslöv, Norrviddinge
Lundström H, f, Höj,Västanhög
Magnusson Emelia, sm, Saxtorp
Malmgren Bengta, sm, E
Mårtensson N, f, Ö. Odarslöv, Lund
Nilsson Cerny, f, K
Nilsson J P, kontrollör, f. d. lär., Söderviddinge
Nilsson Thilda, sm, K
Nohrlander O, f, Lilla Harrie
Olin Ernst, f, Kvärlöv, Annelöv
Olsson N P, lantbr., Kvärlöv, Annelöv
Persson Beata, sm, Slättäng, Örtofta
Persson Elin, sm, E
Persson Kerstin, sm, Rönneberga, Asmundtorp
Petrén M, f, Dagstorp
Petersson P, f, Annelöv
Rasmusson Anna, f, Annelöv
Ravsten N, f, N. Möinge, Billeberga
Ringdahl Nils, f, Remmarlöv, E
Roos Augusta, sm, L
Sandford Per, f, V. Sallerup, E
Sjunnesson Theodora, sm, K
Stål Aug., f, E
Sundén J, f, Håkantorp, D
Svensson Clara, sm, B
Svensson Karolina, sm,Dagstorp
Svensson N P, las.-syssloman, f. d. lär., Landskrona
Thelander Ester, f, K
Trulsson Kerstin, sm, Höj, Västanhög
Vilke Anna, sm, Lackalänge
Åkerblom L, f, Hofterup, B
Åkesson Karolina, Råga, Hörstad, Asmundtorp
Åkesson Karolina, sm, L
Åkesson N, f, Nöbbelöv, E
Årman P, f,St.Harrie,Rinnebäck
Öhberg Emma, sm, Virke, E

[B = Barsebäck, D = Dösjöbro, E = Eslöv, K = Kjevlinge, L = Löddeköpinge]

Landskrona kretsförening (68)

Ordförande: N. Sjögren.

Ahlström Maria, f
Andersson Hilma, f
Andersson N J, f
Bengtsson Alma, f
Berlin Hanna, sm
Berlin Helge, f
Bjarne O, f
Bogren Hedvig, semin.-lär.
Brante Oskar, f
Carz Herta, f
Cavalli Anna, sm
Cinthio Emma, sm
Dahlgren J, f
*Eliasson H A, f
Ekdahl Johanna, f
Elofsson Ellida, sm
Gütersloh Ida, slöjdlärarinna
Hallgren Ellen, sm
Hauge Berta, f
Hasselgren Anna, sm
Hasselgren Ida, sm
Holmstedt N, f
Holmstedt Regina, sm
Johnsson Klara, f
Jönsson Ebba, f
Lemchen Elin, skolkökslär.
Lindberg A, f
Linder Gunhild, seminarieadj.
Ljunger N O, f
Ljungqvist Lydia, sm
Lundgren Emma, f
Lundqvist Berta, sm
Malmgren Anna, f
Malmsten Algi, slöjdlär.
Malmström Elin, f
Manfred A, f
Nelzén P, f
Nilsson Alfrida, f
Nilsson G, f
Nilsson Hertha, f
Nilsson Ida, sm
Nilsson Jenny, sm
Nordén F, f
Norén Amalia, f
Olsson Hedvig, sm
Persson Sofia, f
Roslund F, kyrkoh.
Rydholm A, f
Sahlberg Louise, sm
Schwarmann Ester, slöjdlär.
Sjögren N, överl.
Svensson Hilda, sm
Svensson Kristina, sm
Söderström Jenny, f
Thüberg Hillevi, f
Turesson Turenia, f
Turesson Elvira, sm
Valdén O, f
Valdén Ida, sm
Vallqvist A, f
Verner J V, f
Vestergren N, f
Vinqvist Klara, sm
Åradsson J J, f, kantor, Örja
Åström Charlotta, sm
Öhrqvist Augusta, slöjdl.
Öhrqvist Nanna, slöjdl.
Österberg Anna, sm

[Alla med postadress: Landskrona]

Rönnebergs o. Södra Luggude kretsförening (45)

Ordförande: L. G. Broomé.

Andersson A J, sm, Gluggstorp, T
Andersson Assarina, sm, Fjärrestad, V
Andersson Kerstin, sm, Billesholms gruva
Bengtsson Anna, sm, Bårslöv, Gantofta
Bengtsson N E, f, Felestad, Svalöv
Bengtsson Petronella, sm, V
Berglin B, f, Hesslunda
Bokelund N J, f. d. lär., Frillestad, Påarp
Bokelund O, f, Frillestad, Påarp
Dalén A F, f, Vadensjö
Ekdahl A A, skomakare, T
Ekdahl T, f, Bårslöv, Gantofta
Eliasson N, f. d. lär., Rönneberga, Asmundtorp
Evander Hj., kyrkoh., Halmstad, A
Grönvall Karolina, sm, Ormastorp, V
Guldstrand A, f. d. lär., Fjärrestad, V

Göransson C V, kyrkoh., G
Holmer J O, f, G
Hultgren Augusta, sm, G
Johansson Botilda, sm, Halmstad, A
Jönsson Emma, sm, T
Jönsson Maria, sm, Katslösa, Gantofta
Lenander L P, f, Kingelstad, T
Leth Nanna, sm, G
Lindberg Alfrida, sm, Hilleshög, Vadensjö
Lundblad J, handl., T
Lundell N H, f, Fjärrestad, V
Lundqvist Anna, sm, Kingelstad, T
Malmström N, f, Tirup, Svalöv
Melander P H, f, Ormastorp, V
Nilsson Cecilia, sm, G
Nilsson Emma, sm, Kvistofta, V
Nilsson N, f, Holgerstorp, Källstorp
Olsson Bengta, sm, Gentarp, T
Palmkvist P A, f, Kvistofta, V
Petersson K, f. d. lär., Halmstad, A
Sjunnesson H, f, Herslöv, Vadensjö
Stille N, f, Hildesborg, Landskrona
Svensson A, f. d. lär., Sireköpinge, T
Svensson Frida, sm, Kattarp
Theander I, f, Halmstad, A
Thordsson J S, f, Säby, Landskrona
Trulsson Dora, sm, Halmstad, A
Zetterholm Anna, sm, Tarstad, Svalöv
Zetterholm Kerstin, sm, Hedgården, T

[A = Axelvold, G = Glumslöv, L = Landskrona, T = Tågarp, V = Vallåkra]

Raus skolförening (32)

Ordf.: Emil Agnér.

Agnér E, f, Råå, R
Andersson N, skolr., Raus pl. H
Bengtsson Hedvig, sm, Fältorpsbacken, H
Bolin Naemi, fröken, Raus pl., H
Chronquist Aug., f, Råå, R
Ekenberg Hilma, sm, Raus pl., H
Engström O, f, Rya, G
Ewald E, handl., Råå, R
Fredriksson E, f, Anneberg, H
*Hansson Hilda, f, Pålstorp, R
Hellberg Lilly, sm, Raus pl., H
Håkansson Augusta, sm, Råå, R
Ingelsson N, Råå, R
Johansson Amanda, sm, Raus pl., H
Jönsson Ida, f, Raus pl., H
Jönsson Lisa, sm, Råå, R
Jönsson Matilda, f, Köpinge, Ramlösa brunn
Jönsson P, byggm., skolr., Raus pl., H
Knutsson Ebba, sm, Raus pl., H
Lindgren N J, f, Raus pl., H
Lund, Olga, sm, Petersgat., H
Lydén A, f, Välluv, Påarp
Nilsson Amanda, sm, Raus pl., H
Nilsson A, byggmäst., H
Nilsson Elida, sm, Råå, R
Otterström Ida, sm, Pålstorp, R
Persson N P, skolr., R
Reinhold Betty, sm, Raus pl., H
Trulsson Frida, sm, Rya, G
Vide A, f, Råå, R
Vinblad Josefina, sm, H
Vittzäll J, skolr., Råå, R

[G = Gantofta, H = Hälsingborg, R = Raus]

Hälsingborgskretsen (80)

Ordförande: Hj. Forsberg.

Adell N A, f,
Andersson Betty, f
Andersson Frida, f
Andersson V, f
Berg Anna, f
Berg Marie Louise, f
Borg Siri, f
Borgström Irenes, f
Broddén Olivia, f
Bölling Emilie, skolkökslär.
Ekdahl Joh., f
*Ericsson Alma, f

Ericsson Ellen, sm
Forsberg Hj., f
Fries M E, f
Guldstrand J A, f
Halldén N, f
Hammarlund A, grosshandl.
Hansson Hulda, slöjdl.
Hansson C Hj., f
Hedström O, f
Hede Sofia, f
Helmertz C A, f
Henrikz H, f
Hildestrand Bertha, f
Hjorth Carola, f
Holmström Matilda, f
Hultberg Valborg, sm
Jakobsson Anna, f
Jakobsson Ida, f
Jansson Märta, f
Juhlin Lydia, sm
Jönsson Elvira, sm
Kanér R, f
Krok N, f
Lannér A, f
Læstadius Ellen, f
Lilja Anna, sm
Lindén M A, f
Linderot A, f
Lundblad A, f
Malmberg V S, f
Mårtensson Alva, f
Mårtensson N V, f
Nilsson Anna, sm
Nilsson Ida, sm
Nilsson Ida, f
Nilsson J, f
Nilsson Sofia, f
Nord O, f
Olsson Signe, f
Palm J, f
Persson Carolina, sm
Persson Ellida, f
Persson Nancy, f
Persson N, f
Peterson Amanda, f
Pettersson Anna, sm
Raab Gotty, slöjdl.
Ringdahl O, f
Rydén N S, f
Rydén P A, f
Rydén Stina, f
Schultz Anna, slöjdl.,
Sonesson Hildevig, f
Steiner O E, f
Stenberg Agnes, f
Svenson Anna, f
Sällström Ina, f
Vallin Anna, sm
Vallin Milli, sm
Wallmark D, f
Walter J, f
Vedberg O, f, Pålsjö
Wessman Maria, sm
Vestman Elisabet, sm
Vestman Inez, f
Yström K O, f
Åhlin Ester, sm
Åkerman A A, f, Ljungaskog, Örkelljunga

[Alla med postadress: Hälsingborg]

Fleninge-Strövelstorps-kretsen (19)

Ordf.: S. M. Tullberg.

Andersson Maria, sm, Hasslarp
Cedervall G, kantor, Allerum
Ebbesson O E, f, Ö
Gustafsson Ester, sm, Erikslund, Strövelstorp
Håkansson Anna, sm, Ö
Håkansson Emma, sm, Ingeltorp, Ormastorp
Liljegren G, f, Vegeholm
Ljung K, f, Erikslund, Ängelholm
Malmsten N, f, Fleninge, Ö
Melin Ester, sm, Gunnarlunda, Ö
Nilsson Alma, sm, Ö
* Persson Karin, sm, Fleninge, Ö
Petersson J, f, Strövelstorp
Svensson Bertha, sm, Vegeholm
Svensson Ellen, sm, Ö
Svensson Maria, sm, Fleninge, Ö
Tullberg S M, f, Hasslarp
Vallin C, f, Ljungberga, Mörarp
Åkesson Cecilia, sm, Strövelstorp

[Ö = Ödåkra]

Allerumskretsen (12)

Ordförande: H. S. Schultz.

Boklund Sofia, sm, Ryy, A
Clarksson Ida, sm, A
Delin N O, f, A
Hammar A N, folkskoleinsp., A
Landgren N, f, Kulla Gunnarstorp, H
Månsson Anna, sm, Domsten, H
Persson Alma, sm, Döshult, H
Rosengren Hulda, sm, Djuramåsa, Mjöhult
Schultz H S, f, A
Stensson A, lär. v. h. folksk., A
Stensson Maria, fru, A
* Söderlund Ada, sm, A

[A = Allerum, H = Hälsingborg]

Välinge-Kattarps skolförening (16)

Ordförande: P. S. Hjerthén.

Andersson Hilda, sm, Tånga, R
Bengtsson Albertina, sm, H
Bengtsson Emilia, sm, Välinge, R
Bengtsson Hilma, sm, H
Bergström Ellen, sm, H
Hansson Lotta, sm, Höghult, S
Herdenberg P, f, Höghult, S
Hjerthén P S, f, Välinge, R
Jönsson Emma, sm, Kattarp
Lundahl N, f, Kattarp
Nilsson Elin, sm, Tånga, R
Olsson Ruth, sm, Tånga, R
Olsson Elina, sm, R
Persson Anna, sm, Kattarp
* Sonesson S, f, H
Velander Augusta, sm, Västraby

[H = Hasslarp, R = Rögle, S = Stureholm]

Kullenskretsen (40)

Ordf.: O. Berg.

Berg O, f, J
Berglund Anny, sm, Smedstorp, N
Bohman Alma, sm, Farh. Gunnestorp, M
Brandin Olga, sm, H
Brodin K, f d. f., redaktör, H
Carlsson Alma, sm, Vinköp, M
Dahlström O A, f, H
Denker Ida, sm, Glimminge, H
Eneroth M, f, H
Eriksson N O, f, H
Fredholm K, lär. v. h. folkskola, Väsby, H
Gullberg Joh., f, H
Hedelin M G, f, Farhult, M
Hernström Anna, f, H
Horndahl N P, kantor, Brunnby
Jönsson Augusta, sm, Lerhamn, Krapperup
Jönsson Ester, sm, Tjörröd, H
Jönsson F V, f, Brunnby
Jönsson Olivia, sm, Görslöv, J
Jönsson P A, f, Nyhamn, H
Larsson Karolina, sm, Nyhamn, N
Lidén O, lär. v. h. folksk., J
Liljedahl Ida, sm, H
Linder J, f, H
* Lindskog G, f, Väsby, H
Ljungnér H, f, Farh. Gunnestorp, M
Malmer Ingeborg, f, H
Mathiasson Emma, sm, H
Nilsson Anna, sm, Väsby, H
Nilsson Gerda, sm, H
Nilsson Kristina, sm, Bräcke, N
Olsson Johanna, sm, Heljaröd, M
Paulsson Anna, sm, J
Persson Signe, sm, Viken
Sandell A J, f. d. lär., hedersl., J
Svensson Ida, f, H
Söderberg A P, f.d. lär., Väsby, H
Tufvesson Ester, f, H
Vikstrand I, f, Viken
Åberg Palmi, sm, H

[H = Höganäs, J = Jonstorp, M = Mjöhult, N = Nyhamnsläge]

Hallands län.

Höks häradskretsförening (39)

Ordf.: Clæs Hagström.

Aurell Anna, sm, V
Beijer C R, f, L
Bengtsson Anna, sm, Årnaberga, L
* Bengtsson A, f, Ala, L
Berntsson Hulda, sm, Knäred
Carlsson A, f, Hishult
Erlandsson Karolina, sm, Vallberga
Hagström C, f, Hasslöv, Hallandsås

Holmdahl G A, f, R
Johansson Joh:a, sm, Kattarp, S
Johansson Math., sm, Ala
Karlsson Eva, sm, L
Karlsson Klara, sm, Vråkärr, Hallandsås
Kalén Frida, sm, Mästocka, V
Kronqvist J F, f, Ålstorp, Bytorp
Kristiansson Ebba, sm, Hasslöv, Hallandsås
Larsén Klara, sm, Voxtorp
Larsson Anna, sm, Voxtorp
Linddal N A, f, Göstorp, V
Lundgren Emelie, sm, L
Lundin J A, f, Vessinge, V
Lövgren Klara, sm, Knäred
Mellström Klara, sm, Värestorp, R
Nilsson Bina, sm, Mellby, L
Nilsson Hilma, f, R
Nilsson Signe, f, Ö. Karup
Nordin Axel, f, Mellby, L
Nordin O, f, Köpinge, L
Olsson Gärda, sm, Bästhult, V
Persson Julia, f, Ålstorp, Bytorp
Persson Otto, f, Skummeslöv
Renström D E, f, Kattarp, S
Rundberg Axel, f, Nyby, L
Ryander Robert, f, Knäred
Svennberg E G, f, L
Svensson Alma, sm, Knäred
Svensson Vilhelmina, sm, V
Svärd Augusta, sm, Voxtorp
Vessman Karl, f, V

[L = Laholm, R = Renneslöv, S = Skogaby, V = Veinge]

Halmstadstraktens skolförening (78)

Ordf.: S. Sandqvist.

Allinger Helga, f, H
Andersson Emma, sm, H
Andersson H, f, Stenstorp, H
Andersson Hilda, sm, S
Andrén J, f, Skedala
Boklund Anna, sm, H
Boström Viktoria, f, H
Carlsson Amalia, sm, Tönnersjö
Carlsson Jenny, sm, Vapnö, H
Cronberg Karin, sm, H
Elvin P O, f, H
Essbjörn J I, f, H
Fogelqvist G A, f, H
Gasslander A H, f, H
Gyllensten Emma, sm, Nyhem, H
Götharson Knut, f, H
Hallander A L, f, H
Hallengren Annie, sm, Harplinge
Hammar Augusta, f, H
Hansson Alma, sm, H
Hansson Hanna, sm, Öppinge, S
Johansson Elisabeth, sm, Stenstorp, H
Johansson Ester, sm, Söndrum, H
Johansson Ida, f, H
Johnsson Gurli, f, H
Jönsson B, lantbr., Röinge, S
Jönsson O, f, Röinge, S
Karlsson Astrid, f, H
Kjellman J V, f, Nyhem, H
Knutsson K P, f, H
Krutmejer Justina, f, H
Köhlberg Ida, sm, H
Larsén G A, f, H
Larsson Anna Maria, sm, H
Larsson Emma, sm, H
Larsson Maria, sm, H
Liljenqvist Anna, sm, H
Lindblad Sigrid, sm, H
Lindström Anna Lovisa, sm, H
Lindqvist Amy, sm, Stenstorp, H
Linncranz P, fängelsedirektör, H
Ljungberg Anna K, f, H
Ljungberg Jenny, sm, H
Lundberg Ida, sm, H
Lundgren J A, f, S
Lundin A P, f, Trönninge
Magnusson Ida, sm, Eldsberga
Nilsson Anna Maria, sm, H
Nilsson Jenny, sm, H
Norrgren L P, f, Harplinge
Olihn Nils, f, Nyhem, H
Olsson Lisa, sm, H
Otto Helga, sm, Eldsberga
Pagander G, f. d. lär., Harplinge
Palmer K V, f, H
Ridderström Hanna, sm, H
Rittfeldt A E, f, H
Rydholm Selma, sm, Harplinge
Sandqvist S, f, H
Sanner Hugo, f, H

Sjöborg Fr., f, Fyllebro, H
Sjölin Pella, sm, H
Sjövall Amelie, sm, H
Starke K A, f, H
Staving K B, f, H
Stenman Ida, f, H
Svensson Emma, sm, H
Svensson Maria, f, H
Svensson Selma, sm, H
Tegnell P A, f, Harplinge
Thorin G, f, Stjärnarp, Eldsberga
Thunberg Hedvig, sm, Stenstorp, H
Vessman A, f, Getinge
Wetterstrand J N, f, H
Vinquist K D Natalia, f, H
Vissén A, f, Sperlingsholm, H
Vittlander Ida, sm, H
Ysenius J Aug., f, Eldsberga

[H = Halmstad, S = Snöstorp]

Torupskretsen (39)

Ordf.: C. S. Rydberg.

Abrahamsson E, landstingsm., Kinnared
Ahlberg Alfrida, sm, T
Alström M, f, Slättåkra
Andersson Emilie, sm, T
Arnell A J, f, Vrenninge, O
Arvidsson Gerda, sm, O
Bartilsson J A, f, Fegen
Bengtsson Alma, f, O
Bexell H, f, Åled
Brolén O, f, Rydö bruk
Ekelöv Hilma, sm, T
Eriksson Tyra, sm, L
Eriksson Maria, sm, Gryteryd
Franzén Karolina, f, L
Gudmundsson Johanna, sm, O
Hahn Matilda, sm, Rydö bruk
Hansson Elsa, sm, Hyltebruk
Holmberg Matti, f, Vrenninge, O
Holm Frida, sm, O
Johansson Frida, sm, Landeryd
Johansson K, f, T
Karlsson E, f, Skavböke
Lindberg K A, f, Gryteryd
Lindqvist Ellen, sm, T
Ljunggren Helga, sm, L
Lund J E, f, Johansfors
Lundin Anna, sm, Rydö bruk
Nilsson Anna, sm, O
Paulsson Alma, f, Åled
Persson Emma, sm, Fegen
Petersson Agneta, sm, Kinnared
Pålsson Alma, sm, Johansfors
*Rydberg C S, f, O
Samuelsson J A, f, Kinnared
Sandros K V, f, Fröslida
Sterner Alma, sm, Skallinge
Svensson Signe, sm, L
Thornqvist Elfrida, sm, Rydöbruk
Öfverberg Hanna, f, Brännö, T

[L = Långaryd, O = Oskarström, T = Torup]

Falkenbergs folkskoleförening (28)

Ordf.: Joh. Thylén.

Andersson Elmina, sm, Folkared, Risen
Barkman Ester, sm, Stavsinge, F
Boon O, f, Eftra, Slöinge
Dahl E, f, F
Dahlstrand Ingeborg, sm, Skrea
Dahlstrand K E, f, Skrea
Elwing G, f, F
Erlandsson J, f, Abild, Årstad
Fagrell Stina, f, F
Fogelqvist Hj., f, Vinberg, F
Hansson Emilie, sm, Morup
Hansson Emma, sm, Morup
Jakobsson Annie, f, Slöinge
Johnsson J A, f. d. lär., F
Jönsson Frida, sm, Eneskogstorp, F
Larsson A, f, Vinberg, F
Lidén J A, f, Ljungby, Ätrafors
Lindblad H, f, Sibbarp, Risen
*Lindquist O, f, F
Ljung A, f, Stavsinge, F
Magnusson Lovisa, sm, Stavsinge, F
Nilsson Hedvig, sm, Hesslås, Långås
Sandholm Hulda, sm, Eneskogstorp, F
Salander Stina, sm, F
Sjöberg Seth, f, Morup
Stéhn Jenny, sm, F

Södergren C A, f. d. lär., Alvshög, Vessigebro
Thylén J, f, F
[F = Falkenberg]

Varbergskretsen (56)

Ordf.: A. H. Hermansson.

Almqvist G, f, Träslöv, V
Andersson Agnes, f, V
Andersson Emma, fru, sm, V
Andersson Jeanette, sm, V
Andersson Olivia, f, V
Bengtsson Hulda, sm, T
Bengtsson Jenny, sm, T
Bertilsson Teresia, sm, Skällinge, V
Boman B, f, Stamnared
Bäckman F T, f, Värö, B
Ehn Elvira, f, Bua, B
Eliasson Olivia, sm, V
Elmgren Maria, f, V
Eriksson Elin, f, V
Eriksson Ida, sm, V
Fahlander A H, skyddshemsförest., Mäshult, V
Fridlund J, f, Värö, B
Gustafsson J B, f, Veddige
Hansson Annie, sm, V
Hellerstedt A V, f, V
Henriksson Anna, sm, Tofta
Hermansson A H, f, V
Holmberg, H, f, V
Johansson Berna, sm, V
Jonasson Selma, sm, V
Larsson E, f, Träslöv, V
Lenberg G, f, Valinge
Lenberg G, f, Lindberg, Tofta
Linder J R, f, T
Lönnergren A V, f, V
Lönnergren G R, f, T
Lönnergren Tyra, fru, f, T
Magnusson Jenny, sm, Grimeton
*Malmström Vilhelmina, f, V
Nilsson A, f, Träslöv
Nilsson Bertha, sm, V
Nilsson, E M, f, V
Nilsson Helena, sm, Ås, Derome
Nilsson Ida, sm, V
Nordin J, f, T
Nyberg Astrid, redaktris, V
Olsson Lovisa, sm, Skällinge, V
Olsson Maria, sm, V
Olsson O A, f, Skällinge, V
Orup Gerda, f, V
Paulsson Anna, sm, Grimeton
Pershow C, f, Bläshammar, V
Persson C J, sm, T
Pettersson Jenny, sm, T
Sandström Emma, f, Ås, Derome
Svensson J A, f, Grimeton, V
Thorbjörnsson Maria, sm, V
Thölin J, f, Spannarp, Himle
Thölin J O, f, Värö, B
Venander A, f, Dagsås, T
Vingård J R, redaktör, V
[B = Backa station, T = Tvåker, V = Varberg]

Okomekretsens skolförening (15)

Ordförande: J. Johnsson.

Andersson L A, f, U
Andrén K J, f, Källsjö
Aurell E, f, G
Bengtsson J A, f, O
Bertilsson Klara, sm, U
Brink A, f, O
Börjesson Emmy, sm, S
Hællberg J O, sm, O
Johansson Anna, sm, U
Johnsson J, f, K
*Johnsson Elsa, sm, K
Kalén J, f, Fagered, F
Landberg C, f, Svartrå, S
Lundgren Maria, sm, G
Svensson Hulda, sm, G
[F = Fridhemsberg, G = Gällared, K = Köinge, O = Okome, S = Svartråhed, U = Ullared]

Kungsbacka skolförening (17)

Ordförande: A. Ekeblad.

Ahlberg J A, f, Hanhals, K
*Bolinder J V, f, Fjärås
Dahlqvist Gertrud, sm, Lindome
Ekeblad A, f, K
Forsén A, f, Tölö, K
Fries, Nanny, f, K
Jonell J A, f, Älvsåker, Anneberg
Landén A, f, Lindome

Mjöberg Alma, sm, Örmevalla, A
Olsson Maria, sm, Fjärås
Sandén F, f, Landa, F
Sandgren Selma, sm, Landa, F
Stenbock Charlotte, sm, Fjärås
Thyrén Elin, sm, F
Thyrén O V, f, Gällinge, Idala
Velén J S, f, Fjärås
Vikander O, f, F
[F = Frillesås, K = Kungsbacka, Å = Åsa station]

Vallda och Släps lärareförening (12)

Ordförande: J. A. Thorén.

Andersson Matilda, sm, N
Bark Josefina, sm, N
Enqvist Amanda, fru, S
Enqvist O, f, S
Fogelberg Hildur, sm, Kullen
Jakobsson A, f, Kullen
Lindhardt Emelia, sm, S
*Peterson P N, skolr., N
Svensson Hedvig, sm, S
Söderberg Maria, f, N
Thorén Blenda, fru, N
Thorén J A, f, N
[N = Norbyvallda, S = Släp]

Göteborgs och Bohus län.

Fässbergs skolförening (25)

Ordförande: C J. Lahger.

Ahlström B, f, Kållered
Andersson Amalia, f, M
Aurell V E, folkhögskoll., Vendelsberg, Mö
Backlund Maria, sm, M
Björklund J A, f, M
Björstedt O A, f, Fässberg, M
*Gustafsson A, f, M
Hagström Rosa, sm, M
Hallgren J L, past., skolförest., M
Hägg Elin Kat., f, Råda, Mö
Johansson Mathilda, f, M
Jonsson Charlotte, f, M
Jonsson Emilia, sm, M
Lahger C J, f, M
Larsson Matilda, sm, M
Lindvall Vendela, f, Mö
Lundgren O, folkhögsk.-förest., Vendelsberg, Mö
Lundqvist Amalia, sm, M
Lundskog J, f, Kärra, M
Pettersson Viola, sm, Mö
Rydberg Charlotte, f, M
Sager A M, kyrkoh., M
Uddgren Anna, f, Mö
Vesterlund Selma, f, Kärra, M
Zetterberg Hilma, sm, Mö
[M = Mölndal, Mö = Mölnlycke]

Göteborgs skolförening (501)

Ordförande: F. Schöldéen.

Aaröe M C, bokhandl.
Ahlén G V, f, H
Ahlén R, slöjdl.
Ahlqvist Märta, f
Ahlstrand A, f
Alin Elma, slöjdl.
Alin J, f
Almegren Anna, f
Almén V E, f
Almstedt Karin, f
Ambrosius J M, fil. d:r, f. d. folkskoleinsp.
Anderén Gertrud, sm
Andersson Alma, sm, Brännö
Andersson Alpha, sm
Andersson Anna, sm, H
Andersson Annie, f
Andersson Augusta, sm
Andersson Bertha, sm
Andersson E F, f
Andersson Ebba, sm
Andersson Emilia, slöjdl., Ö
Andersson Gust. S, f
Andersson H, f, H
Andersson Hildur, sm
Andersson Hulda, sm
Andersson Ida, sm, Backa
Andersson J, lär. vid skeppsgossekåren i Marstrand
Andersson L, f, Ö
Andersson Olivia, sm
André Alfa, sm
André Helfrid, sm
André J, sånglärarinna
André K R, f

Andreasson Märta, sm
Andréasson J A, f, Ö
Andrén A, f, Ö
Andrén Helena, sm
Appelberg Elin, sm
Appelgren E, kamrer
Apelman Elsa, slöjdl.
Arfvidsson Klara, sm, Mölndal
Armini Harriet, sm, Ö
Axelsson T, f, Ö
Barkman Therese, slöjdl.
Bengtsson J, f
Bengtsson Valdus, teol. kand., kyrkoherde
Berg Sonja, l:a v. privatsk.
Berghult Emilia, f
Bergman Emma, f
Berggren Emma, f
Bergqvist Selma, f
Bergstrand Elin, f
Bernhard T J, f
Berntsson Maria, slöjdl.
Berntsson, Ida, f, Marstrand
Binning Axel, f
Björklund G, f
Björkstrand M, f
Blomqvist K F, f
Boberg Anna, f, Skårdala, Surte
Bolmstrand J A, f
Boman Maria, sm
Borgström Anna, förest. för priv. folksk.-seminariet
Boustedt Anna, sm
Brandell N J, f
Brattberg Elsa, kontorist
Bremer Therese, f
Broberg Hulda, f
Brodén J B, f
Bylander Gunborg, sm
Carlsson Elin, slöjdl.
Carlsson Esther, f
Carlsson J A, f
Carlsson Verther, f
Cavallin Erika, skolköksl:a
Cederblom Elisabet, sm, Ö
Cederqvist R A, f, Ö
Celander Ester, f, Ö
Cervin Anna, f, Ö
Cervin Elin, f
Christensson Blenda, f
Christensson Helena, f
Christensson Hilma, f
Corsy Jeanne, f
Dahlberg Mathilda, sm
Dahlberg T, f
Dahlgren Malvina, sångl:a
Dahlgren O V, f
Dahlstrand J A, f
Danell G, fil. d:r, docent, seminarieadjunkt
Davidsson Anna Sofia, sm, Ö
Edström Ida, slöjdl.
Ehrenström Serena, f
Ekermann Elsa, f
Ekfeldt Agnes, sm, Ö
Ekman Anna, f, Ö
Ekman E, f
Ekström J, f
Elam E A, f
Elam Ester, f
Elander Elin, f
Elander P, f. d. lär.
Elfström J A, överlär.
Eliasson And., f
Engelbrektsson Rosa, f
Engholm Vilma, lär:a v.privatsk.
Engqvist O, f
Engström A, f. d. överlär.
Engvall Hanna, f
Engvall J, f
Enstam A, f
Ericson G, musikdir., lär. vid folkskolesem.
Ericson Kerstin, f
Ericsson Elisabeth, f
Eriksson A G, slöjdl.
Eriksson Elsa, slöjdl.
Erlanson F G H, f
Essén E P, f
Fahlander Anna, slöjdl.
Fjellström Berta, f
Frankman Emma, f
Fredén A, f, H
Freeman Signe, f
Fredriksson C, f
Fridlizius J, f
Frunck Ingrid, f
Fröberg Anna, sm
Fröberg L, f, Ö
Gardell C J, f
Gisslow G, f

Glimstedt J, f
Grankvist Maria, f
Graners Lilly, sm
Grauers Karin, sm
Grimberg Ebba, f
Grimberg J, f
Grimberg Linnéa, slöjdl.
Gunnesson K G, f. d. lär.
Gustafsson K A, f
Gustavsson E, f, Ö
Hagard Elsa, sm
Hage D, f
Haglund A B, f
Hall K L, f
Hallén H, slöjdinsp.
Halling Rud., f
Halling Ingeborg, sm
Hammar Gertrud, f
Hammar Carin, f
Hansson Achsna, fru
Hansson Hildegard, sm
Hansson Hilma, f
Hansson Ingeborg, f
Hansson Olivia, f
Hedfors A E, f,
Hedfors Dagmar, f
von Heine Hilda,l:a v. privatsk:a
Hejll Anna, f
Hellberg Märta, sm
Helgesson F, f
Helgesson G, f
Heljesson Helga, sm
Henriksson Karin, skolköksl:a
Hermansson Alexandra, sm, Ö
Hjertstrand Ella, f
Hofstedt L, f
Holm Anna, fru
Holm Hanna, sm
Holm Hildur, f
Holm Imri, fil. kand.
Holm Rurik, fil. d:r, folksk.-insp.
Holmberg C O, f
Holmberg E, f
Holmberg Hanna, sm, H
Holmblad Ingrid, f
Holmén Amanda, sm
Holmén Ester, f, Ö
Holmén P, f
Holmkvist J A, f, H
Holmkvist J A, teckningsl:e
Holmstrand A, f
Holmstrand G, f
Hult Julia, f, Ö
Hultén H, f, Ö
Hultén Jenny, sm
Hultgren T, f
Hulthén A, f, Ö
Hulthén Beda, sm
Hulthén N, f
Hyberg J, kamrer, konsul
Hålander M, f, H
Högmark Nanna, sm
Ingvarsson Johan, f
Ingvarsson Julius, f
Isgren Hilda, sm
Jakobsson M, f
Jakobsson Tekla, sm, H
Jarlén J A, överlär.
Johansson J A B, f
Johansson Ada, sm, H
Johansson Ebba, slöjdl.
Johansson Elida, sm
Johansson Elin, f
Johansson Elin, sm, H
Johansson Hilda, f
Johansson Hj, f
Johansson Hulda, f
Johansson Ingeborg, f
Johansson J,f.d.överl.,hedersled.
Johansson K A, f
Johansson Maria, f
Johansson Sofia, sm
Johansson Viveca, sm
John O, f
Johnsson G, f
Johnsson G A, f, Ö
Johnsson Hanna M, slöjdl.
Jonsson Anna, sm
Jonsson Klara, f
Josefsson J, f, Ö
Jönsson C G, slöjdl.
Jönsson Kerstin, slöjdl.
Kalin Maria, sm, H
Karlsson Beda, sm, L
Karlsson Selma, f
Kihlberg Agnes, sm
Kihlberg Hilda, f
Kjellberg G, f
Kristensson Alfrida, f
Kristensson E, f
Kristensson K I, f
Kristensson Valborg, f

Kristiansson Selma, sm, Stretered
Kronstrand Thyra, slöjdl.
Kruhsberg I, f
Kullberg Sofia, kontorist
Kylander Edith, slöjdl.
Kylander Gerda, slöjdl.
Källman Elsa, lär:a vid privatskola
Källner N A, f, Ö
Lagerstedt E, f
Lagervall Charlotte, f
Landegren Hildur, sm
Larsén K L, f
Larsén Nelly, sm
Larsson Anna, sm
Larsson Clara, f
Larsson Elsa, f, Ö
Larsson Ester, sm
Larsson Gunhild, sm
Larsson Hilda, sm
Larsson Karin, sm
Larsson Lizzie, sm
Larsson Märta, sm, Ö
Larsson Sigrid, l:a v. privatsk:a
Larsson Sofia, sm, Ö
Le Moine Eva, f
Lessel Anna L, f
Lidström Hedvig, sm
Lindberg K J, f
Lindberg Klara, l:a v. privatsk:a
Lindbom Frida, f
Lindell Emma, f
Lindén O P, f
Lindén L, f
Linder J A, f
Lindholm J, f
Lindqvist J G, f
Lindström Karin, f
Lindström Signe, sm, Ö
Ljungström H U, f
Lundberg Anna, sm
Lundén Olaus, skolförest.
Lundén O N, ingenjör
Lundgren Augusta, sm
Lundgren F, järnvägstjänsteman
Lundin H G, f
Lundmark J, slöjdl.
Lycke P, f
Lysell Agda, fru
Långström H, f
Löfgren Inez, sm, Ö
Lövgren A V, slöjdl.
Lövgren, Tekla, sm
Magnusson A E, f
Magnusson A H, f
Magnusson Anna, f, H
Magnusson Ellen, sm
Magnusson Hillevi, f
Magnusson Lydia, f
Magnusson N A, lär. vid skeppsgossesk. i Marstrand
Magnusson O G, f
Malcolm J, f
Mally Allfrida, f
Malmborg J L, f
Mandahl Alma, f
Mandahl Hilma, sm, Ö
Melander Anna, sm
Möller Anna, sm
Möller Fanny, slöjdl.
Möller Nanna, f
Möller Olivia, sm, Marstrand
Möller, Ulla, f
Nelander H, f
Nero Hilma, f
Niklasson Ester, sm
Nilsson C A, f
Nilsson Cecilia, f
Nilsson Ebba, f
Nilsson Emma, sm
Nilsson Hedvig, f
Nilsson Hildur, f, Marstrand
Nilsson Mårten V, f, Ö
Nilsson Naemi, sm
Nilsson Napolea, sm
Nilsson Ottilia, f
Nilsson Otto, f
Nilsson Svea, f, Ö
Norborg Ruth, sm
Nord J, f
Nordh A, f
Nordh Olga, f
Nordlund Elin, sm
Nordlund R, slöjdl.
Norlin J A, f
Norrman Lilly von, lär. vid privatskola
Norrman Helena, f
Nyberg C V, f
Nyberg E, f
Nyman Maya, l:a vid priv.-sk:a

Nystedt B J S, f
Nystrand A, slöjdl.
Odher Anna, sm
Ohrlander Emmy, slöjdl.
Ohlander J, överl.
Olsson A, lär. vid skeppsgossekåren i Marstrand
Olsson Alida, sm
Olsson Anna, sm, Ö
Olsson Anna, sm
Olsson Elsa, sm
Olsson Erik, f
Olsson G O, f
Olsson H C, kantor
Olsson John E, slöjdl., H
Olsson Karin, sm, H
Olsson Martina, f
Othenius Olga, sm
Ouchterlony Elsa, slöjdl.
Paradis Anna, f
*Paradis N O S, f
Park Gustav, grosshandlare
Parker Judith, sm
Pedersen Ellen, lär:a vid priv.-sk.
Pedersen Signe, l:a vid privatsk.
Persson Ch., slöjdl.
Persson Emma, f
Persson Karin, skolköksl:a
Persson Olivia, sm
Persson R, f
Pettersson Emma, sm, H
Petersson Hilda, sm
Petersson Ingeborg, f
Petersson Klara, sm, Ö
Petersson Olivia, sm
Pettersson Alma, föreståndl:a vid skolkökssem.
Pettersson Hilda, slöjdl.
Petersson Selma, slöjdl., Ö
Pettersson Kerstin, sm
Pettersson Klara, f, H
Pettersson Lilly, sm, Ö
Pihlquist A, f, Ö
Richter Leonie, sm
Pålsson Ida, f
Pålsson Teresia, slöjdl., H
Raab A, f
Rasin Anna, sm
Renström Hanna, f
Roos A, slöjdl.
Rosén A, f
Rosén K J, f
Rosenbund Benno, direktör
Rune Sigrid, lär:a vid privatsk.
Ryberg Maria, sm
Rydberg L, f
Rydén J A, seminariel:a
Rydh Nanny, sm
Rådlund E V, f, Ö
Sahlberg Maria, f
Samuelsson Josefina, sm
Samuelsson S A, f, Ö
Sandberg Alvida, f
Sandberg Lilly, f
Sandelin, Hilma, lär:a vid privatskola
Sandkvist Magda, sm
Sandström Anna, sm
Sandström G, lär. vid skeppsgossekåren i Marstrand
Schedwin Anna von, lär:a vid privatskola
Schultz Fanny, f
Schütz Josefine, f
Schöldéen F, f
Schöldström Thyra, sm
Selander Hilda l:a vid priv.-sk.
Selvén G, f. d. lär.
Siberg C A, f, Ö
Silander Agnes, sm
Sjöblom J A, f
Sjöholm L G, f
Sjöstrand O, f
Skantze Charlotta, slöjdl.
Skog N, f
Skog Torborg, f, Ö
Skogsberg Alva, f
Skogsberg J P, f
Slätt Frida, f
Slätt J, f
Sohlman Ruth, sm
Spetz Elsa, f, Ö
Stærner Elfrida, f
Stenberg Olga, sm
Stene A, f
Stenkvist, Anna, sm
Stensson Signe, skolkökslär:a
Stenström Helena, f
Sterner Signe, f
Stenquist Ada, f
Stigner Berta, fru, Ö
Stolze Theresa, sm, H

Streiffert H A, f, Ö
Strömsten Anna, sm
Strömvall M, slöjdl.
Svedberg A, handl.
Svedberg S, f
Svensson Alma, sm
Svensson Anna, slöjdl.
Svensson Helga, f
Svensson Hulda, sm
Svensson O, agent
Svensson Sigfrid, f
Svensson Sofia, f
Säfström Theresa, sm
Södergren G, f
Sölvén Emmy, f
Sölvén Ester, f
Sörensson Marianne, f
Sörman Anna, skolköksl:a
Testman Charlotte, f, H
Thelin Hilma, sm
Thiberg K O, f
Timæus Selma, sm, Marstrand
Thomée P J, f
Thorell A, f
Thorén J V, f
Thorén Lova, f
Thorén N S, f
Thorstensson Elin, f
Thoulin Hildur, sm
Thunberg Matilda, sm
Thyrén Ellika, f, Ö
Toivo Andersson Elise, fru
Tyrén A, f, Ö
Tärnstedt Anna, f
Törnberg Anna, f
Törnkvist Hedvig, f
Ullman Astrid, lär. v. privatskola
Vadell Ellen, skolköks.-l:a
Vahlgren Charlotta, sm
Vahlgren Bertha, f
Vall Karin, sm
Vallin Hulda, fru
Vallin Ragnhild, sm, H
Vassén Sigrid, f
Weijdling Hedvig, f
Weijdling Ottilia, f
Velin O, slöjdl.
Vennergren Edith, sm
Vennergren Selma, slöjdl., H
Vennersten Alma, musikl:a
Ventzel Dagny, sm
Verner Ada, sm, Ö
Vessberg E F, f, H
Vestelius Ester, musikl:a
Vestelius Signe, f
Vesterlund Ruth, sm
Vesterlund Sara, sm
Vigforss Elin, f
Vikander Kerstin, f
Vikander K G, f
Vikander O M, f
Vikander Ruth, f
Vretlind Hedvig, gymnastik.-l:a
Ållander Elin, f
Åström R, f
Åkermark J V, fil. kand., adjunkt
Åkesson K, f
Åkerblom Karin, sm
Åkerlund A R, f
Årnell Signe, f
Ölander H, f
Österberg Hildur, sm
Österlind Johanna, f
Österling Ola, f

[H = Hisingsholm, Ö = Örgryte; alla övriga med postadress: Göteborg]

V. Frölunda-Styrsökretsen (23)

Ordf.: G. Cedergren.

Andersson Dagmar sm, Sandås, Billdal
Andersson Hilda, f, Dala, Nya Varvet
Andrée Lovisa, sm, Donsö
Axelsson Anna, sm, Lilsegården, Billdal
Carlsson Fanny, f, Högen, J
Cedergren G, f, Backa skola Askim
Dahlgren Ester, sm, Öckerö
Ekström Mathilda, sm, Östra skolan, Järnbrott
Gustavsson Berta, sm, Hönö, G
Hultén A, f, Östra skolan, Järnbrott
Johansson Elin, sm, Långedrag, Långedrag
Landström Josefina, sm, Styrsö, S
Larsson J, f, Björlanda, Hovgården

Larsson Minerva, sm, Björlanda, Hovgården
Lindkvist Alice, sm, Dala, Nya varvet
Olsson Klara, sm, Grötö, G
Palmgren V, f, Långedrag, Långedrag
Petersson Beata, sm, Backa skola, Askim
Pettersson Ellen, sm, Hälsö, G
Risbeck Helga, sm, Hönö, G
Rydén O, f, Kalvsund
Strömberg Elin, f, Sandås, Billdal
*Tallberg I, f, Donsö, S

[G = Göteborg, S = Styrsö]

Södra Inlands kretsförening (34)

Ordf.: A. N. Strömberg.

Almqvist G A, f, Hunnebostrand
Andersson Alma, sm, Kareby, K
Andersson Andréa, sm, K
Andersson A, f. d. lär., J
Andersson Carolina, sm, J
Carlberg Gerda, sm, Romelanda
Ekeblad J, f, H
Ekedahl A V, f, Klöverön, Marstrand
Gustafsson C G, f. d. lär., K
Hansson Ingeborg, sm, Lycke
Herder J H, f, Ekenäs, Ödsmål
Hippel Agnes, f, K
Jansson J A, f, Ucklum
Johansson Ottilia, sm, J
Jonsson Emma, f, S
Karlsson Agda, sm, H
*Karlsson E, f, Jr
Karlsson Emelie, fru, sm, Jr
Karlsson Emilie, fru, sm, Jr
Karlsson Hilma, sm, Vena, Ytterby
Karlsson K J, f, Hermansby, H
Laurin Anna, sm, K
Lidén J S, f, Hålta, Vävra
Liljegren Julia, sm, Kareby, K
Lindgren Agnes, f, Ytterby, K
Lysén J O, f, Ytterby
Markander E T, f, Rödbo, K
Rydberg A, f, Kareby, K
Stenberg K A, skolförest., Lundby, Hisingsholm
Strömberg A N, f, J
Svensson Paulina, sm, Jr
Söderström Hj., f, Romelanda, K
Torsein C, f, Norum, S
Vidén K J, f, K

[H = Harestad, J = Jäger, Jr = Jörlanda, K = Kungälv, S = Stenungsund]

Tjörns lärareförening (12)

Ordf.: A. Börjeson.

*Anderson Elfrida, sm, Valla, Hj
Andersson Hilda, sm, Bleket, Stockevik
Börjeson A, f, Valla, Hj
Eriksson K, folkhögskoll., Tyft, H
Johanssson Linnéa, sm, Kållered, H
Jönsson Olga, sm, Myggenäs, Hj
Nilsson Hilma, sm, Dyrön, Rönnäng
Petersson Berta, sm, Kållekärr, H
Romanus M, f, Klädesholmen
Sundström Ingeborg, f, St. Sebräcka, H
Timæus Valborg, sm, Klädesholmen
Östman H, folkhögskoleförest., Tyft, H

[H = Hoga, Hj = Hjältebyn]

Orusts kretsförening (21)

Ordf.: J. E. Berg.

Ahlquist O, kyrkoh., Tegneby, Tavlebord
Berg J E, f, Gilleby, Tavlebord
Blomgren K T, f, Myckleby, S
Borgström B, f, Hede, S
*Bratt K A, f, Slätthult, Ellös
Dikriksson Daga, sm, Nösund
Eriksson Berta, sm, Långeby, V
Gyllin Anna, f, Ilandafors, K
Jansson Anna, sm, Hoga, V
Johansson Agda, sm, Havberg, S
Johansson Anna, sm, V
Johansson Edit, sm, Lalleröd, Nösund
Jonsson Stina, f, Bräcke, Nösund

Longnell Martina, sm, Henån
Mattsson S, f, Vassön, Stussen
Niklasson C J, f, hedersl., Stenungsund
Olsson G A, f, Käringön
Olsson Magna, sm, Långelanda, Sv
Olsson Maria, sm, Hjälmvik, V
Vetterström E V, f, Röra, Sv
Vik O, f, Mollösund

[K = Kårehogen, S = Stillingsön, Sv = Svanesund, V = Varekil]

Uddevallakretsen (28)

Ordf.: Erik Bohlin.

Ammelin Ellen, sm, U
Andersson Gerda, f, U
Arvidsson J A, f, Herrestad
Björkander H, f, Grohed
*Björklund Hedvig, f, U
Bohlin E, f, U
Carling H, f, U
Carling Hildur, sm, Kapelle, U
Dahlén E, f, U
Engelke Signe, f, U
Jacobsson Maria, f, U
Jansson Ernst, f, U
Johansson Brita, sm, Backen, Grohed
Johansson Elvira, sm, Kasen, U
Johansson O, f, Gnällen, U
Karlberg J L, f, U
Larsson Jenny, sm, Grohed
Ljungner J R, f, Ljungskile
Lundberg E, f, Gustavsberg, U
Olson Albert, f, U
Olsson Alban, f, U
Olsson Ellen, sm, Kapelle, U
Salomonsson O S, f, Grohed
Strandberg Hanna, sm, U
Sundström K, f, Kyrkbyn, Lane
Särnqvist K O, f, U
Thorell Lilly, sm, U
Thorell O E, f, U

[U = Uddevalla]

Lysekilstraktens lärareförening (33)

Ordförande: J. S. Lidell.

Bengtsson Axelina, sm, Skaftö, F
Dahlqvist Klara, sm, Hjälmedal
Engvall J E, f, Hjälmedal
Falk A E, f, Brodalen
*Hedén O, f, L
Jungnell F, f, B
Kristensson Albertina, sm, Gravarne
Kumlin N, f, Lyse
Lidell J S, f, Dragsmark
Ljunggren Hanna, sm, St. Kornö, L
Lycke O C, f, L
Löfberg Amanda, f, L
Mattsson B, skolråd, Brodalen
Mylander Anna, sm, Lyse
Nilsson Gerda, sm, Lyse
Nilsson K, f, Grundsund
Olander N J, f, Gullholmen
Olsson Anna, sm, L
Olsson Augusta, sm, L
Olsson Charlotta, sm, S
Olsson Hilda, sm, Bokenäs
Olsson Hildegard, sm, L
Olsson ON, riksd., skolr., Heden, B
Persson K V, f, S
Pettersson Elise, sm, Gravarne
Pettersson P A, f, Gunnesbo, F
Sandén C, f, Bokenäs
Strandén Gerda, sm, L
Svensson Lovisa, sm, Lyse
Tollén G F, F
Vahlström Hedvig, f, L
Vikander Beata, f, L
Ödman C J, riksd., skolr., Sälvik, F

[B = Brastad, F = Fiskebäckskil, L = Lysekil, S = Smögen]

Munkedalskretsen (17)

Ordf.: B. H. Palmgren.

Andersson Beda, sm, Svarteborg, H
Berg K, urmakare, M
Bruselius K V, f, Folkesberg, Dingle
Börjesson S, f, Foss, M
Gerdes Elin, f, M
Grundberg E, skolrådsl., M
Johansson Sigrid, sm, Foss, M
Karlsson Alexandra, sm, Germunneröd, M
Karlsson A E, f, M
Karlsson Hildur, sm, Saltkällan, M
*Lidén A V, f, M
Lindqvist R, f, Håby, Dingle
Lindqvist V, f, M
Mellander A P, f, Svarteborg, H
Nykvist Alma, sm, Svarteborg, H
Palmgren B H, f, Saltkällan, M
Thorén Elin, f, Stene, M

[H = Hällevadsholm, M = Munkedal]

Kville skolförening (21)

Ordförande: Oscar Udén.

Ahlin Klara, sm, H
Berggren Gerda, sm, H
Björklund J O, f, K
Gill Maria, sm, Bronneby, K
Hansson Alfred, f, Hög-Edsten, F
Johansson Anna, sm, N. Torp, F
Johansson Gerda, sm, F
Johansson Helen, fru, sm, Tegelstrand, H
Johansson Helene, sm, H
Johansson Hildur, sm, K
Johansson Josefine, f, Slättna Gerlesborg
Johansson Nora, sm, Kärild, F
*Karlsson Hanna, sm, K
Källander A, f, Todderöd
Nygren Amanda, sm, H
Olofsson Olga, sm, F
Olsson Alma, fru, sm, F
Olsson Lotta, sm, F
Pehrsson Anna, f, F
Stubelius C R, f, F
Udén O, f, H

[F = Fjällbacka, H = Hamburgsund, K = Kville]

Norrvikens lärareförening (24)

Ordf.: Axel Lundberg.

Andersson Helga, f, Rävö, Ö
Andersson Hilda, sm, S
Andersson Jeanette, sm, S
Banck Elise, sm, S
Carlson Anna, sm, S
Dahlgren G, f, Grebbestad
Fägersten Hilda, sm, Rogstad, S
Fägersten I A, f, Ånneröd, S
Gustafsson Hedda, sm, Ånneröd, S
Hallin Adele, sm, Råssö, Ö
*Hansson J H, f, Tjärnö
Häggblom L J, f, Björneröd
Johansson Thyra, f, S
Korneliusson Elsa, sm, Näsinge
Landén Beda, sm, Koster
Landén E A, f, Hoger, Ö
Lindqvist J A, f, Råssö, Överby
Lindstedt J H, f, S
Lundberg A, f, Hogdal, S
Norrby C H, f, Lommelanda
Olander B G, f, Skee
Rasmusson Hulda, sm, Vässby, S
Rötterberg Maria, sm, S
Vetterqvist Anna, f, Björneröd

[S = Strömstad, Ö = Överby]

Alvsborgs län.

Valbo härads folkskollärareförening (27)

Ordförande: H. Frennberg.

Andersson Hildur, sm, Torp, E
Bodell G, f, Lerdal, Tångelanda
Brunsson Alma, sm, E
Engqvist A F, landstingsm., F
Forsmarker C V, f, H
Frennberg, H, f, F
Frennberg, N H, f, F
Godén A, f, F
Gunnäs J S, fil. kand., F
Hamberg Augusta, sm, H
Helldén A, f, H
Jansson Albertina, sm, S
Johansson Sofia, sm, H
Jonasson Sofia, sm, H
Karlsson Klara, sm, F
Levin J, f, S
*Linder A, f, Ödeborg
Magnusson D, f, Krokstad

Nilsson A G, f, Torp, E
Nilsson Matilda, sm, Torp. E
Nylén G, f,ValboRyr,Enkelsrud
Svensson Lovisa, sm, Torp, E
Svensson Sofia, sm, S
Söderlind J D, f, Nättjebacka
Thedin K A, f, Rådanefors
Thorson J, rektor, F
Zetterdahl L F, f, Hjärtsäter

[E = Ellenö, F = Färgelanda, H = Högsäter, S = Skällsäter]

Steneby kretsförening (13)

Ordf.: Otto Edquist.

Bergström A G, f, Ramdalen, Tisselskog
Edquist O A, f, Bäckefors
Forsberg H, f, Laxarby
Gräslund K, f, Långed
Holmén Ester, sm, B
Lagerkvist E, f, Bergane, D
Lidberg Hilda, sm, B
Lindskog H, f, Skåpafors
Nyström Nils F, Ertemark, B
* Olsson Aug., f, Asslebyn, D
Palm S P, f, B
Stendahl A, f, Steneby, D
Svensson S, f, Alltorp, Iväg

[B = Bengtsfors, D = Dingelvik]

Markernas lärareförening (29)

Ordförande: F. Lindberg.

Abrahamsson Gerd, sm, Blomskog
Andersson Elisabeth, sm, Rök Sil
Albinsson Agnes, sm, Blomskog
Andersson G, f, Åslanda, Å
Brask Hilma, sm, Bön, G
Bryngelsson Amanda, sm, S
Bryngelsson Augusta, sm, Kesnacken, T
Bäckström Amanda, sm, Gyltnäs, L
Croné A H, f, Höglian, Å
Dalström A, f. Trankil, L
Delén Maria, sm, Flolanda. T
Engman Agda, sm, Blomskog
Fagerlind Märta, f, Vambervi-ken, G
Fredlund A, f, Hjällen, S
Holmblad J, f, Flolanda, T
Höggren K J, f, Kesnacken
Karlsson Klara, sm, Lugnet, K
Larsson Hildur, sm, Sundstabyn, Fölsbyn
* Lindberg F, f, Lugnet, K
Lyckström J A, f, G
Mörne J, f, S
Nilsson Anna, sm, Gällesnäs,K
Nilsson D, f, L
Norling J A, f, Gällesnäs, K
Paulsson Sara, sm, N. Boda, S
Sandgren G, f, Sundstabyn, Fölsbyn
Stahlén A G, f, Bortveten, S
Ullström Lilly, sm, G
Vallin V, f, Lysed, Å

[G = Gustavsfors, K = Kråkviken, L = Lennartsfors, S = Sillerud, T = Torrskog, Å = Årjäng]

Åmålskretsen (28)

Ordförande: Axel Nylén.

Backert V. f, Ånimskog
Beckman Emma, f, Å
Brantenberg Ingrid. sm, Å
Branzell N F, f. d. lärare, Å
Bågenholm Ingeborg, sm, Å
Edfors J, f, Å
Edquist G, f, Å
Edqvist Selma, sm, Björkil. Å
Elfvendahl Ester, slöjdlär., Å
Erling R, pastor, Movik
Fagerström Klara, sm, Å
Hedrén T, f. d. lärare, Tösse
Hägg Johanna, sm, Å
Jonsson Ada, sm, Å
Larsson Kajsa, sm, Å
Magnusson Augusta. sm, Tösse
Magnuson Brita. sm. Tösse
* Meyer Anna, f, Å
Nylén A, f, Å
Olsson S, f, Å
Olsson Öda, sm, Å
Schölin E A, f, Å
Stark Ester. f, Å
Svensson Alma, sm, Å
Svensson Elin, sm, Å

Vahlbäck L J, kontr.-prost, skolr.-ordf., Å
Vassholm Sofia, sm, Ånimskog
Vessel M, f, Ånimskog

[Å = Amål]

Nordals lärareförening (18)

Ordförande: L. V. Norén.

Andersson Valborg, sm, Ör
* Berger C, f, Dalskog
Ekblom A, f, Ör
Helsing J, f, Järn, M
Höglund A, f, Skållerud, U
Jansson Stina, sm, Ransberg, Köpmannabro
Johansson Alma, sm, U
Johansson Hildur, f, Ransberg, Köpmannabro
Jonsson Matilda, f, Gerserud, M
Larsson Elise, sm, Korserud,U
Larsson Olga, sm, Ör
Lindvall G, komminister, M
Norén L V, f, U
Pettersson Hulda, sm, Skållerud, U
Qvänsel K A, f, Grinstad
Rinnblad Amalia, f, Gunnarsnäs Dals-Rostock
Rödholm P J, M
Örtendal A, f, Dalskog

[M = Mellerud, U = Upperud]

Brändefors pastorats lärareförening (26)

Ordf.: J. S. Blomqvist.

Bergqvist C E, f, Gömman, F
Blomqvist J S, f, B
Danielsson Hilda,sm,Bjurhem,F
Elgh Emma, sm, Ris, F
Elovsson Anna, sm, Anolfsbäcken, F
Eriksson Anna, sm, Erikstad
Hallqvist Alma, f, Forsane, F
Hulting Anna, sm, Lövnäs, F
Isaksson Sara, sm, Sivikan, F
Kjell Hanna, sm, B
Jakobsson J A, f, Sivikan, F
Johansson Anna, sm, Grottetorp, F
Johansson Hanna, sm, Bollerud, S R
Johansson Ida, sm, Bollungsnäs, SR
Josephson Anna, sm, Bollungsnäs, S R
Juhlin G, komm.,Hönseberg, B
Karlsson Anna, sm, Åttersrud, B
Larsson Betty, sm, Årbol, SR
* Lundgren J A, f, Erikstad
Nilsson Anna, sm, Thån, B
Nilsson Olivia, sm, Sivikan, Vänersborg
Palmqvist A, f, Bollerud, SR
Persson Lovisa, sm, Bollungsnäs, SR
Svanqvist C A, stat.-insp., B
Svensson Hilma, sm, B
Vesterdahl C R, f, Flicksäter, F

[B = Brålanda, F = Brändefors, S R = Sundals Ryr]

Vänekretsens lärareförening (50)

Ordförande: K. Vikström.

Abrahamsson Annie, sm, T
Andrée Hedvig, sm, T
Aronsson R, f, T
Bengtsson Anna, sm, Ryr
Bengtsson, J M, f, Rånnum
Berndtsson Ellen, f, V
Björklund Josefine, sm, T
Björklund Sofia, sm, Väne-Åsaka
Brobeck Anna, sm, V
Börjesson Selma, sm, V
Ekeroth Fritz, f, Gärdhem
Engblom J, kamrer, T
Eriksson H, f, Strömslund, T
Fransén J E, f, Myrtuvan, T
Hallgren Elin, sm, T
Hansson Jenny, sm, V
Hellner O, överlär., T
Holmdahl I, f, T
Jakobsson Edit, sm, Båberg,V
Jakobsson Hilma, f, Brinkebergskulle, V
Jacobsson J A, f, Ryr
Jakobsson Sofia, sm, Brinkebergskulle, V
Johansson Inez, f, T
Johansson Vilhelmina, sm, Strömslund, T
Källner C A, pastor, skolr., T

Larsson H S, f, T
Levin R, f, Torsered
Lindell S, f, V
Ljung Augusta, sm, T
Lundblad G T, kyrkoh., T
Lundgren A, f, V
Nyström A J, f, Väne-Åsaka
Olander Maria, f, T
Olsson Hjördis, f, T
Olsson Jane, sm, V
Persson Elin, f, T
Pehrsson Hj., f, V
Peterson Emilia, f, V
Rahne K O, f, Strömslund, T
Rask E, f. Strömslund, T
Salander V, f, Väne-Åsaka
Samuelsson Emma, sm, Strömslund, T
Strandman Agda, f, Skoftebyn, T
Stenholm Signe, sm, Torsered
Tengström J V, f, Väne-Åsaka
Vennerström Anna, sm, V
Viking E, f, Gustavsberg, V. Tunhem
Vikström K, överlär., V
Vogel Tyra, sm, Strömslund, T
*Åström S, f, V. Tunhem

[T = Trollhättan, V = Vänersborg]

Lilla Edet-Lödösekretsen (60)

Ordförande: P. E. Nyström.

Agtingius Clara, f, E
Agtingius Gertrud, sm, E
Ahlberg R v. ordf. i skolrådet, Skepplanda, Ä
Andersson O, skolr., Alvhem
Andersson Emma, sm, Hedan, Fors, S
Andersson Maria, sm, Tunge, Garn
Andersson Olga, sm, Ä
Andrée Hanna, f, Surte
Banck Constance, fru, sm, Intagan, Åkerström
Christiernin Hildur, sm, U
Dahlby Maria, org.o.musikl:a, E
Dahlby O, f, E
Eckerdahl Julia, sm, Västerlanda
Engberg J A, f, Starrkärr, Ä
Fridén A, f, Ström, E
Grundell I, f, U
Hallén A, f, S
Halvorson Elsa, sm, E
Hermansson Berta, sm, Assleröd, Västerlanda
Hollender A, f, Hålanda, Nygård
Holm C V, f, Nödinge, Nol
Jacobson C A, f, Hjärtum
Jansson Hedvig, f, Tunge, Garn
Johansson A, f, Sörby, S
Johansson Anna, sm, Hulan, Ä
Johansson Augusta, fru, sm, Hasteröd
Johansson Hilma, sm, Västerlanda
Johansson Maria, sm, Helltorp, U
Jonsson Augusta, sm, Västerlanda
Jonsson Ellen, sm, E
Jonsson Maria, sm, E
Jönsson Jenny, sm, E
Karlsson A, överlärare, Surte
Karlsson Alma, f, Åsbräcka, E
Karlsson Alma, sm, Öresjö, Ryr
Karlsson K F, skoltillsyningsm., Kattleberg, Ä
Lenberg A O, f, skolr., Ä
Lenberg Signe, sm, Ramstorp, Alvhem
Linderoth R A, f, Amneröd, L
Lindqvist T, reg.-past., överl., E
Ljungh N H, f, E
Lundgren Hanna, sm, E
Mellström C O, f, Angered, Agnesberg
Mjöberg Ida, sm, U
Mollén J A, f, Sålanda, Ä
Nilsson Beda, sm, Ström, L
Nilsson C, f, L
Nilsson E, f. d. riksdagsman, Kattleberg, Ä
Nilsson Hildur, sm, Göta
Norberg Hildur, sm, E
Nyström P E, f, Västerlanda
Osterman Lotten, sm, Fars, S
Pettersson Matilda, f, E
Rhodin S J G, f, Ramstorp, Alvhem
Strömberg G, f, Skepplanda, Ä
*Vallén J, f, E
Wallerius A, fil. dr, kyrkoh., Hjärtum

Venner Anna, sm, Surte
Wermcrantz G S, f, E
Wettergren E P, f, Romeled, S

[E = Lilla Edet, L = Lödöse, S = Skrehall, U = Upphärad, Ä = Älvängen]

Alingsåstraktens skolförening (50)

Ordf.: A. P. Johansson.

Andersson G, skolr., Fölene, H
Andersén Alfhild, sm, Eggvena, H
Andersson Johanna, sm, H
Andersson Josefina, sm, Fölene, H
Andreasson A P, skolr., Remmene, H
Andreasson K, direktör, Remmene, H
Bergström Hanna, f, A
Borgstrand C V, redaktör, A
Brobäck E H, f, Floda st.
Bryngelsson A, skolr., Tarsled, H
Båth J, f, A
Carlsson H, riksdagsm., H
Edgren F E, f, Lerum
Edqvist H L, f, Hemsjö, Norsesund
Ekengren B, f, Skövde-Tumberg, V
Eriksson Einar, f, Bälinge, A
Falk F, komm., Tumberg, V
Fogelberg J L, f, Långared
Hedlund Augusta, sm, A
Hjort Ida, f, Floda st.
Holmstrand A, f, Lygnared, A
Hulting Hj., disp., H
Häger J A, f, Lena, Östadkulle
Johansson A G, f, A
Johansson A P, f, Remmene, H
Johansson Edith, sm, Remmene, H
Karlberg K, f, A
Karlsson Viktoria, sm, Tarsled, H
Larsson Jenny, f, H
Lindelöv A, f, Brottensby, H
Lindqvist Ruth, sm, Siene, L
Loocrantz A P, f, A
Lundgren Hilda, f, A
Magnusson Gerda, f, Horla, L
Mellin Kristina, sm, Skövde-Tumberg, V
Molin Alb. J, jägmästare, H
Nordgren Matilda, sm, H
Nyberg Jenny, sm, Skövde-Tumberg, V
Olsson Beda, sm, Landa, V
Pettersson C B, direktör, skolråd, H
Pettersson C J, skolr., Tarsled, H
Petersson Ester, sm, V
Petersson Johanna, f, Risveden, Anten
Rylander H, grossh., skolr., H
Ryman G E, f, Tarsled, H
Sahlstrand Anna, slöjdl., A
Sjödin S G, f, H
Sjöström Ingeborg, f, A
Velin S, folkhögskoleförest., H
*Öhrberg Bengt, f, Siene, L

[A = Alingsås, H = Herrljunga, L = Lagmansholm, V = Vårgårda]

Bollebygd-Sätilakretsen (15)

Ordförande: F. Dahlén.

Andersson Agda, sm, Gesebohl, Hultafors
Andrén N E, f, B
Bryngelsson Betty, sm, By, Töllesjö
Börjesson Betty, sm, Nordtorpa, B
Dahlén F, f, Björketorp, R
*Elander H, f, Töllesjö
Gustafsson Matilda, f, B
Jansson Augusta, sm, Eriksmyst, R
Jonasson Karin, f, Nordtorpa, B
Karlsson B M, f, Hyssna
Karlsson Berta, sm, Morghult, Töllesjö
Lidsell Lydia, sm, Hedegärde, B
Nordling J A, sm, Björketorp, R
Strandberg E, f, Sätila
Vednell K H, f, Hedegärde, B

[B = Bollebygd, R = Rävlanda]

Marks lärareförening (47)

Ordf.: F. E. Vinblad.

Andersson A, f, Haratången, K
Andersson Alma, sm, Gullberg, K
Andersson Charlotta, sm, Kinnaroma, F
Andersson Josefina, sm, Foutskäl, Björketorp

André D, f, K
Bertilsson Jenny, sm, Brunabo, Karl Gustav, Ks
Bexell Alma, sm, Öxabäck
Bolin Maria, sm, Öxabäck
Brodin C N, kyrkoh., Ks
Djurberg L A, f, Rydboholm
Ek F V J E, f, Hult, K
*Elmqvist F A, f, Örby, K
Eriksson Anna, sm, Halla, Gunnarsjö
Forsman Olivia, sm, Skene
Hagnell K F, f, Foutskäl. Björketorp
Hansson A, f, Öxnevalla, Sundholmen
Hellman K A, f, Backen, K
Hjälström Ellen, sm, Tostared
Hjälström Johan, f, Tostared
Johansson Emma, sm, Nödinge, Hjorttorp
Johansson Matilda, f, Gunnarsjö
Johansson Sigrid, sm, Istorp, Horred
Jonsson Tekla, sm, Grimmared
Kållberg N A, f, Öxabäck
Larsson Amanda, f, Istorp, Horred
Lindegren O A, f, Torestorp
Lundell B, f, Hajom, Hjorttorp
Malmqvist J A, f, Istorp, Horred
Mellander Ingeborg, f, Skene
Modin Anna, sm, Karl Gustav, Ks
Nilsson Maria, sm, Haratången, K
Norlander N J O R, f, Rydal, K
Norling J S, f, F
Olsson Amanda, sm, Karl Gustav, Ks
Rygren A B, f, Grimmared
Strömer Ture, f, Hulud, F
Strömqvist A H, f, Horred
Svensson A, f, Ks
Svensson Ida, sm, Brunabo, Karl Gustav, Ks
Sylvén C A, f, Björketorp
Söderholm Agnes, sm, Björketorp
Tellander J, f, Ellekulla
Torén J, f. d. lär., Örby, K
Törngren J, f, Seglora, F
Törngren Selma, sm, Seglora, F
Vinblad F E, f, Gullberg, K
Vångstedt A, f, Kinnaroma, F

[F = Fritsla, K = Kinna, Ks = Kungsäter]

Kinds kretsförening (61)

Ordförande: J. P. Olsson.

Abrahamsson A, f, S
Ahlberg G, past. Ljushult, Aplared
Almén E R, pastor, S
Andén Elisabeth, sm, Kalv, K
Andén H, f, Håksvik
Andersson Alfrida, sm, Sjötofta
Andersson Amanda, sm, Ullasjö
Andersson Anna, sm, Mårdaklev
Andersson C, f, G
Andersson K A, f, Sjötofta
Bengtsson J A, Ljushult, Aplared
Bexell J F, f, Tranemo
Bexell M, sm, Tranemo, Uddebo
Bondesson Åke J, Sexdrega
Busck Rosa, f, Tranemo, Uddebo
Carlsson C A, kyrkoh., S
*Edén C A, f, S. Åsarp, L
Elmqvist C J, Ambjörnarp
Fogelquist A V, f, Gällstad
Forsberg Josefine, S
Franzén L J, Hillared
Frizell A, f, Ö. Frölunda, Hid
Gustafsson Selma, sm, Revesjö, S
Hedenlund Hulda, sm, Länghem
Heland P, f, Älvsered
Hellberg C, kyrkoh., Tranemo
Isaksson Ida, sm, Strömsfors
Jakobsson Anna, f, Påbo, Gällstad
Johansson E M, disponent, Tostorp, Tranemo
Johansson Joh:a, sm, Älvsered
Johansson Sara, sm, Ljushult, Aplared
Kampe Emma, sm, Örsås, Axelfors
Karlén J H, f, Mossebo
Karlsson M, f, Mjöbäck
Kjellberg J, Roasjö
Kärrman, Anna, L
Larson Agda, sm, Örsås, Hid
Lindegren Ester, sm, Mårdaklev
Lundstedt C P, f, Dannike

Löfman A F, kyrkoh., Kalv, K
Lönnerblad J H, f, Månstadskulle
Magnell K J, f, Ambjörnarp
Markusson Ada, sm, Hulared, Dalstorp
Melander A, f, Holtsljunga
Melander Elsa, sm, Torp, Månstad, Månstadskulle
Nilsson Hulda, sm, Ullasjö, S
Nordvall Karolina, sm, Dalstorp
Olsson Anna, sm, Nittorp, G
Olsson Elna, sm, Nittorp, G
Olsson J P, f, Nittorp, G
Olsson Olivia, f, Påbo, Gällstad
Perslow P A, kyrkoh., Mjöbäck
Petersson M, f, Ambjörnarp
Sjöqvist J A, f, Säm, Vegby
Strömberg A J, f, Kalv, K
Sundblad A, f, Ullasjö, S
Sveningson Anna, sm, Grimsås
Svensson G, Örsås, Axelfors
Sylvén E J, f, Åsunden
Ternblad A E, f, Länghem
Vallén J G, sm, Åsunden
Öfverström Agnes, sm, Fellingsryd, L

[G = Gölingstorp, K = Kalvsjöholm, L = Limmared, S = Svenljunga]

Borås kretsförening (76)

Ordf.: J. F. Benjaminsson.

Ahlström Alice, f
Andersson Anna, sm
Andersson Annie, f
Andersson E, sm
Andersson Ebba, sm
Andersson Hanna, f
Andersson Olivia, sm
Andersson Ottilia, f
Andersson Signe, f
Benjaminsson J F, f
Bergmansson Ellen, f
Björk Anna, sm
Björkén Clara, sm
Broddelius Gerda, f
Carlsson Elin, sm
Dahlin Signe, f
Ekström Lilly, f
Gabrielsson Gerda, fru, f
Gabrielsson S N, f
Glans Alfhild, f
Granar K V, f
Gustavsson Betty, sm
Hagård A, f
Hedin Estrid, f
Holmström Anna, f
Jansson Helena, sm
Jansson Maria, sm
Johansson Ida, f
Johansson Jenny, f
Johansson K, slöjdl.
Johnsson Anna, sm
Johnsson G, f
Jonsson Ingeborg, f
Jönsson J, f
Lagerqvist Emma, sm
Larsson S, f
Lindberg Ester, f
Linnander K, f
Ljungqvist Agda, f
Molin Alma, sm
Möllerstedt Amy, f
Nilsson Vilhelmina, fru, sm
Nordendahl C, folkskoleinsp.
*Persson D, f
Persson Maria, fru, f
Petersson Alma, sm
Redlund Ruth, sm
Roman Anna, sm
Rydén J, f
Rydén K, f
Sandberg C D, f
Sandberg I, f
Scheutz Karin, f
Segerberg Ebba, fru, sm
Sjölin Karin, sm
Sjöman Hildur, f
Ströberg Gustav, f
Ströberg Helga, fru, f
Sundén Leontina, sm
Svensson Gunhild, f
Svensson Hilda, sm
Svensson Ida, sm
Söderberg A, f
Tengroth G, f
Tengroth Rosalie, fru, f
Thorsell Hanna, sm
Torgersrud Anna, f
Uhlin Anna, f
Ulén G V, f, seminarierektor
Valborg Judit, f
Valborg Naemi, slöjdl.

Valborg Rut, f
Vesterlund Greta, sm
Vingqvist Elsa, f
Visborg C J, f
Visborg Ester, f

[Alla med postadress: Borås]

Åskretsen (28)

Ordf.: K. J. Johansson.

Ahrén K, f, Sandhult
Andersson Elma, sm, Viared, B
Aronsson Ada, sm, F
Aronsson Josefina, f, Forshälla
Hagberg Elin, sm, Bredare, Myrekulla
Hjelmgren G, f, F
Johansson A J, f, Övrarp, Toarp
Johansson A O, f, Nordfors, Sandhult
Johansson Bertha, sm, Varnum, Nitta
Johansson C A, f, Väla, F
Johansson Charlotta, Övrarp, Toarp
Johansson K J, f, Fenneslunda, Nitta
Johansson S A, f, Germundared, Målsryd
Kirsten Anna, sm, Toarp
Kjellgren S A, f, Torpa, B
Lagerström Frida, sm, Bredare, Myrekulla
Lidén F H, f, Borgstena
Lindberg Göta, sm, Rya, B
Lundqvist Agnes, sm, F
Olsson Maria, sm, Torpa, B
Rydén Julia, sm, Toarp
*Sandberg G, f, Rångedala
Sandblom A, f, Gingrid, F
Sandblom Elsa, sm, Gingrid, F
Svantesson S, f, Bredare, Myrekulla
Svensson Olivia, sm, Tärby, F
Wærn Josef, f, Toarp
Vennerberg Hulda, sm, Katrinedal, B

[B = Borås, F = Fristad]

Gäsenekretsen (16)

Ordförande: E. Roos.

Andersson Thea, sm, Gällby, H
Brandberg Ester, f, Vesene, L
Carlsson G, f, Od
Engstrand A Th., f, Broddarp
Engstrand Einar, f, Alboga, Od
Engstrand Elin, f, Stegelviken Storfors
Grönbeck Hanna, sm, Od
Hellstrand A, f, Molla, Mollaryd
*Källström J A, f, Hov, L
Ljungstrand Julia, sm, Hov, L
Petersson Vivan, sm, S
Roos E, f, Grude, L
Sandberg F, godsägare, L
Stjärnström A G, f, Öra Stom
Tunblad E, f, S
Venander Joh. S, f, Eriksberg

[H = Herrljunga, L = Ljung, S = Skölvene]

Ulricehamnskretsen (24)

Ordf.: Fritz Kållberg.

Andersson Emilia, sm, Kylingared
Andersson Olga, sm, D
Appelqvist R, f, Hällstad, Elmestad
Berger J, f, Blidsberg
Engström K, lantbr., Lena
Eriksson F O, f, Murum
Fagrell Beda, fru, U
Hellstrand V, f, Brunn, U
Holmqvist H, f, Liared
Höjer Hildur, sm, Liared
Johansson C A, f, Gullered
Johansson Selma, sm, Knätte, D
Kraft S, f, U
Kållberg F, f, Timmele, Lena
Lannér Signe, sm, Böne, D
Lindskog John G, f, D
*Lundskog V, f, Strängsered
Lennmark A H, f, Knätte, D
Peterson Hildegard, sm, Timmele, Lena
Pettersson Lisa, sm, U
Skoglund Anna, sm, Hössna
Svensson Anna, sm, Gullered
Vestfelt Emma, sm, U
Öhlin A, f, Böne, D

[D = Dalum, U = Ulricehamn]

Skaraborgs län.

Mullsjökretsens lärareförening (18)

Ordförande: D. Hennix.

Blomqvist G, f. d. lär., Mullsjö
Cedervall Ellen, sm, Härstorp, S
*Dahlström A, f, Härja, T
Dahlström Olga, sm, Velinge, T
Engström A P E, f, Näs, Kjelvene
Florin Amanda, sm, Landtorp, M
Florin Nanny, sm, Gust. Ad. kapell
Fredriksson G, handl., skolr., S
Glansén T, f, Varv, Ekedalen
Hennix D, f, Härstorp, S
Jonsson Artur, kommin., M
Kjellander C, f, Sjöbacka, S
Strandh J, kontr.-prost, H
Svensson Zelma, f. d. lär., M
Thorén J, f, H
Tonell Regina, sm, M
Törnbom Eva, f, Landtorp, H
Åhman S, slaktare, S

[H = Habo, M = Mullsjö, S = Sandhem, T = Tidaholm]

Falköpings kretsförening (56)

Ordförande: J. P. Kjellén.

Abrahamsson K A, f, Broddetorp
Andersson Anna, sm, Lovened, V
Andersson Hanna, sm, F
Bergstrand A E, f, Ullened, Sörby
Bergström Maria, f, F
Bohlin K J, f, Mösseberg
Bogren O, redaktör, F
Bom Matilda, sm, Åsled, S
Colléen E D, f, Vistorp, Kettilstorp
Dalborg P J A, komm, Kölaby, Trädet
Dahlstein Ruth, sm, F
Ekman A P, f. d. lär., F
Fogelgren Emma, sm, Slöta, V
Fredriksson Anna, fru, f, Rud leråsa, Sandhem
Fridén S N, f, Slöta, V
Göransson J A, f, Hellestad, Sörby
Hall Georg, f, F
Hallenius A H, förste lär., F
Hallenius Augusta, fru, f, F
Holmgren K A, f, Broddetorp
Johansson Hulda, sm, Ö. Gerum, Hångsdala
Johnsson Amalia, f, F
Josefsson Maria, sm, F
Karlsson, Hildur, sm, F
Karlsson Sofia, f, Amnehärad, O
Kjellén Elsa, sm, Kinnarp
Kjellén J P, f, Kinnarp
Källén S B, f, Torbjörntorp
Lidén E O R, f, Kölingared
Linder S P, f, Odensberg
Linderoth A G, f, V. Kleva
Lindqvist A, f, Högstena, S
Lindqvist A J, f, Luttra, F
Lithander S V, f, Åsarp
Ljungdahl G F, f, Åsled, S
Lyberg Calla, sm, F
Magnusson Elin, sm, Vårkumla, V
Mollstedt Ester, sm, St. Bjurum
Netzén Anna, fru, Karleby, V
Netzén K G, f, Karleby, V
*Netzler G N, f, V. Åsaka, V
Nyberg C, f. d. lärare, hedersledamot, Vårgårda
Nyqvist C G, f, Karlsborg, Trädet
Qvänsel Hulda, fru, F
Qvänsel S, slöjdlär., F
Runstedt A F, kyrkoh., Gökhem
Sandgren A G, f, Utvängstorp, Skarpemo
Selander A, f, Floby, Sörby
Svanberg Alida, sm, Karleby, V
Svensson Anna, sm, Torbjörntorp
Svensson Emma, sm, Hångsdala
Söderberg Teodor, f. d. lär., F
Söderqvist V, f, F
Thomander Gerda, f, Amnehärad O
Thorulf J, bruksinsp., Falköping-Ranten
Vennersten I T, patron, Hallestorp, V

[F = Falköping, O = Otterbäcken, S = Stenstorp, V = Vartofta]

Varakretsen (42)

Ordf.: A. G. Thedén.

Alvén Ester, sm, Barne Åsaka, Lekåsa

Andersson Gerda, sm, Foglum
Andersson Hedvig, sm, V
Andersson Maria, sm, Ö. Bitterna, V
Bohlin J Z, f, Fyrunga
Brandström E T, f, Häggesled. Hjärpås
Elg Kristina, sm, Jungskola
Florén A F, f, Öttum
Fogelgren J, f, Gendalen
Fors Kristina, sm, Naum. V
Hedner A, f, Uvered
Hendén H, f, Åsaka, Lekåsa
Hillström K, f, Levene, St. Levene
Johansson Emma, sm, Öttum
Johansson K J, lantbr. Matsagården, S. Lundby, Ve
Johansson Olivia, sm, Trässberg, Saleby
Jonsson N, f, Foglum
*Jungqvist S A, f, V
Karlsson Ida, sm, Tråvad
Karlsson Selma, sm, Fyrunga
Lidén J A, f, Larv
Lidén S O, f, Jungskola
Ljunggren A G, f, Ve
Lövgren P O G, f, Eling, Ve
Lönngren J V, f, Ryda. Helås
Nilsson J H, f, V. Bitterna, Ve
Nordén R H, f, Naum. V
Nordström K J, f, Ö. Bitterna, Ve
Petersson C A, f, Skarstad, Bya
Peterson Ingegärd, sm, Ryda, Helås
Rozell J P, lantbr., Önum, V
Skoglund J A, f, Edsvära
Svensson Hilma, sm, Kvänum
Svensson Kristina, sm, V
Särnqvist G, Skedum, Arentorp
Thedén A G, f, S. Lundby, Ve
Thorsell J, f, Tråvad
Vahlin J, f, Essunga
Vallentin O, f, Tråvad
Varholm Elin, sm, V
Vedner L J, f, Kvänum
Vidén A E, f, Önum, V
[V = Vara, Ve = Vedum]

Åse- och Vistekretsen (18)

Ordförande: J. G. Grönvall.

Alström K E, f, Tun
Grönvall J G, f, Tun
Hallén Hanna, sm, Ås, G
Hernqvist S V, f, Bjärby, G
Högblom Stina, sm, Håle, G
Johansson A, f, Hyringa, U
*Kjellén G f, Bäreberg, Nossebro
Kruus Hilda, sm, Malma, Viste-Askjum
Lidberg S H, f, Trökörna, T
Ljungström J A, f, Sparlösa, U
Nilsson Ida, sm, Flakeberg, G
Nilsson K I, f, Ås, G
Nyström F, f, Främmestad
Sahlbom A J, f, Sal, Salstad
Sandholm O, f, Trökörna, T
Vennerholm G L, f, Tengened
Vidén C A, f, Flakeberg, G
Åström K T, f, Främmestad
[G = Grästorp, T = Thamstorp, U = Ulvstorp]

Lidköpingskretsen (44)

Ordförande: J. A. Vallner.

Bergqvist F, f, Ö
Bergström Elin, f, L
Björklund Anna, f, N. Kedum
Björsell Hedvig, sm, L
Björselius E B, f, Söne, Ö
Blomqvist A P, f, Råda, L
Bohlin F Z, f, L
Clason Ellen, sm, Hovby, L
Dalstrand I, f, Trässberg, Saleby
Ekdahl, J A, f, Örslösa
Engström E, f, Mellby, Lovene
Engström Zuleima, sm, Mellby, Lovene
Fredell A, f, Gösslunda, L
Gillkvist G H, f, Åsaka, Lovene
Gustafsson Olivia, sm, L
Hellsjö A R, f, Väla. Ö
Holmberg Maria, f, L
Högdahl Karin, sm, Väla, Ö
Johansson Ida, sm, Gillstad, Ö
Johansson J, f, Björksäter, L
Karlin Anna, sm, L
Karlsson Hedvig, sm, Rackeby, Ö

Lafqvist Amalia, sm, L
Larsson L P, f, Hovby, L
Lidén Charlotta, sm, Ö
Lind Agda, sm, L
Lindström J, f, K
Lundell D, f, Sunnersberg, L
Löfgren K, f, L
Moberg Julia, sm, Skalunda, Ö
Nordqvist Edit, sm, L
*Nyqvist A N, f, Härene, Bronäs
Olsson Anna, sm, N. Härene, Bronäs
Pettersson Emelie, sm, Sunnersberg, L
Rudenschöld A, greve, Leckö, K
Sahlström E G, f, L
Schill A J, f, Sävared, Vinninga
Schmeidrich Amilie M, f, L
Svensson Ellen, sm, L
Svensson Terese, sm, K. Åsaka, Lovene
Söderström A B C, f, L
Tunblad H, f, Råda, L
Vallner J A, f, L
Öst Anna, sm, Söne, Ö
[K = Kållandsö, L = Lidköping, Ö = Örslösa]

Skarakretsen (33)

Ordf.: K. V. Velander.

Andersson J A, f, Götened
Bengtsson Greta, sm, S
Båth T, f, Österplana, Hellekis
Cavallin Maria, f, S
Cederbom Carl, f, Händene, S
Dahlqvist E G, f, Vinköl
Engman Dagmar, sm, Stenum, A
Essén Sara, f, S
Falk Anna, sm, Hangelösa, V
Forss Sven, f, Härlunda, S
Gustafsson G E, f, S
Hammar Helena, sm, Norra Lundby, A
Jörlander A, f. d. överlärare, S
Kalin A F, f, Ledsjö, Lundsbrunn
Kjellgren Anna, sm, Husaby, Källängen
Kjellman Ida, fru, sm, N. Ving, A
Källén Emil, f, Hasslösa, V
Larsson A, slöjdl., S
Larsson Anna, sm, Vattlösa, Götened
Lundin C A, f, N. Ving, A
*Lundqvist K A, f, S
Lundström Alma, sm, Skärv, A
Nilsson CJ, f, Skallmeja, Synnerby
Palmblad A F, f, Lerdala
Sahlberg R, f, Hangelösa, V
Sandell T E, f, Skånings-Åsaka, S
Sjögren A G, f, Österplana, Gössäter
Stenberg Svea, semin.-elev, S
Telander A J, f, Stenum, A
Torgny E G, redaktör, S
Vahlin A G, f, Vättlösa, Götened
Velander K V, f, Skärv, A
Vesterdahl A, f, Marum, S
[A = Axvall, S = Skara, V = Vinninga]

Mariestad-Kinnekulle lärareförening (42)

Ordf.: G. Hultgren.

Andersson G, slöjdl. Medelplana, Blomberg
Andersson Hulda, f, Kinneskogen, Äskekärr
Apelqvist A G, f, Källby
Bengtsson Anna, sm, Björsäter, L
Bengtsson B, f, Björsäter, L
Berg Elin, f, M
Bergqvist A, f, Lyrestad
Björkman A J, f, Siggarud, Lyrestad
Blom Augusta, sm, Fullösa, Gössäter
Breding Hildur, sm, Utby, Jula
Carlsson Alma, sm, Leksberg
Carlsson Elin, sm, M
Dahlberg F G, f, Vedum, G
Ekendahl E, f, Berga, H
Embring P G, f, M
Fredriksson Anna, slöjdl., M
Grönberg K, f, M
Hansson Selma, sm, Holmestad, G
Helander F O, musikdir., M
Holmstrand F H, f, Gössäter
Hultgren G, f, Leksberg

Landén Maria, sm, M
Lannér R, kyrkoh., H
Larsson Anna, sm, Berga, H
Lidén A P, f, Ullervad
Ljungnell Maria, sm, Sjöberg, L
Lund Maria, f, Böja, Låstad
Lundgren J, f, M
Lundh Josefina, f, M
*Löfgren Elin, f, Bredsäter, Svaneberg
Magnusson Elin,sm,Eliselund,G
Nordin A, f, M
Norén Hilma, sm, T
Norén N J, f, T
Persson Anna, sm, Ekby, Ekbyvall
Rask Emma, sm, Russlingen, Ullervad
Sandberg Hanna,f,Torpelund, L
Schill Emma, sm, Fågelö, T
Sjögren Ida, sm, Ullervad
Svantesson Frida, sm, Berga, H
Tyrén F, f, Husaby,Kållängen
Vlennerholm K A, f, Holmestad, G

[G = Götened, H = Hasslerör, L = Lugnås, M = Mariestad, T = Torsö]

Skövde skolförening (80)

Ordf.: A. T. Vahlström.

Abrahamsson Anna, sm, Hjälstad, Moholm
Adamsson J G, f, Sjogerstad,St
Andersson C M, f, Segerstad, St
Andersson Ebba, sm, Skoltuna,S
Arnborg M, f, Älgarås
Arvidsson G, f, Halna
Beckman C H, godsägare, Sörbylund, S
Beckman N, rektor, S
Billqvist J V, f, S
Björkblom F N, kommin., S
Björklund C V, f, Ransberg, Fagersanna
Bondesson A, f, Götlunda,Tidan
Brodén C L, f, Fägred
Bromander A, f, St
Carlsson C J,f,Lindhult,Undenäs
Dahlberg O L, f, Våmb, S
Dahlén Gerda, f, Karlsborg
Dahlin K H,f,Sventorp,Igelstorp
Eckerdahl M, f, Tiarp, St
Ekstrand V, f, Frösved
Eriksson Lovisa, sm, Våmb, S
Eriksson Otto, f, S
Fredin F, f, S
Halén E, f, St
Hedberg R, f, Fagersanna
Hemberg J, kontr.-prost, S
Henriksson Lilly, sm, S
Hyström K J, f, Götlunda, Tidan
Johansson Gerda, f, Tibro
Johansson P E, f, Häggum
Johansson Selma, f, S
Karlsson A, f, Karlsborg
Karlsson Berta, sm, Götlunda, Tidan
Karlsson Lotten, sm, Lunden, S
Karlsson R, f, Beateberg
Kjellberg N, f, Töreboda
Kjellgren A, f, Granvik,Svanvik
Kylander Sigrid, sm, Töreboda
Källgren J A, f, Altona, Sk
*Kärrlander B, f, Karlsborg
Kärrlander Valda, f, Karlsborg
Larsson Elsa, sm, Dala
Larsson Ida, sm, S
Lennström D, f, Hjälstad, M
Lewerén H M, f, Bahult, Hova
Liljeblad O L, f, Skoltuna, S
Lindberg G, f, Undenäs
Lindstein J, f, Odensåker,Väring
Lindström Klara, sm, Rådene,Sk
Lindvall K J, f, Forsvik
Lundmark Selma, f, S
Lundvall Hilda, sm, Björkäng, Töreboda
Löving M, f, Tibro
Mellner G, f, Forsby, Igelstorp
Molin A, f, S
Nelson H, fil. dr,folkhögskolef., St
Nilsson KG,f,Yllestad,Kettilstorp
Norberg A, f, Ransberg, Fagersanna
Nylén E, f, Väring
Nyström K A, f, Flistad,Tidan
Peterson Emma, f, Öhm, S
Ramberg J R, f, Borgunda, Dala
Rinnblad Karin, f, Mo, M
Rydén C M, f, S
Rydén Olga, f, S

Rydner J F,Locketorp,Väring
Sandberg C, kyrkoh., Sjogerstad, St
Sandberg Edla, sm, S
Sandgren Hildur,sm,Vad, Tidan
Sanzén A T, f, Anten
Sjögren M H, f, Fredsberg
Sjöqvist Karin, sm, Väring
Ternström G, f, Mölltorp
Thunberg Maria, sm, S
Torén N A, f, Dala
Törnqvist J A, f, Bellefors, M
Vahlström A T, f, S
Vallkvist Edla, sm, S
Vennerholm J A, f, Mölltorp
Åstrand Anna, sm, Sjogerstad,St

[M = Moholm, S = Skövde, Sk = Skulltorp, St = Stenstorp]

Guldkrokens skolförening (63)

Ordförande: P. A. Kjellén.

Andersson Anna-Maria, f, H
Andersson D, f, H
Andersson Elin, sm,N.Fågelås,H
Andersson Hilda, sm, S. Fågelås, Gate
Andrén G, f, Kyrkefalla,Tibro
Asplund O V, f, Versås
Bergström Lotten, sm, Fröjered, Fridened
Bäckman Hilda, sm, K
Carling Anna, sm, T
Carling H V, f, T
Carlsson Charlotta, sm, H
Edin Anna, sm, Grevbäck, H
Edström Augusta, f, Klämmesbo, K
Ekblad Natalia, f, Daretorp,T
Engström Julia, f, H
Falk Lydia, sm, H
Fridén Matilda, sm, T
Fritioff I M, f, Vreten
Frydén J M, f, Grevbäck, H
Frydén K R, f, Horn, Väring
Frydén R, f, Brevik, Kyrkebo
Gustafson E, f, Varola, Skövde
Gustafsson Elisabeth, sm, H
*Hall F A, f, K
Hvarfner Ellen, sm, Varv, E
Höglund K J, f, T
Isaksson J A, f, Svärtan, H
Jansson L J, riksd., skolråd, Djursätra, Versås
Johansson Elna, sm, T
Jonsson Hanna, sm, Vreten
Jonsson Rut, sm,S.Fågelås,Gate
Jonsson Selma, sm, Acklinga,E
Karlsohn C E, f, Fröjered, Fridened
Kjellén Karin, sm, fröken, T
Kjellén P A, f, T
Larsson B, skolr., Hammaren,H
Lindström Ester, sm, T
Löfgren Maria, sm, H
Nilsson C A, f, Varv, E
Norlander Hanna, sm, N. Fågelås, H
Norlander J F, f, N. Fågelås, H
Norlén Anna, sm, S. Fågelås
Nydén Josefina sm,N.Fågelås,H
Olsson A, f, hedersl., Solliden, Skara
Olsson Greta, fru, sm, S. Fågelås, Gate
Olsson J T, f, S. Fågelås, Gate
Olsson Signe, f, Vreten
Otterström E, bokh., T
Otterström Elvira, sm, T
Persson C, riksd., skolr., Stallerhult, K
Pettersson Märta, sm, Brevik, Kyrkebo
Salomonsson Hilma, sm, Kungslena, Kavlås
Stenvall A V, f, Acklinga, E
Ström Turinna, sm, T
Svedberg J, f, T
Svensson Emilia f,Mobacken,T
Thomasson Ester, sm, T
Timmander Augusta, f,Baltack,T
Torsell Nanna, sm, Grevbäck,H
Törner S, f, Fridened
Varén K A, f, Dimbo, E
Zandrén G, f, Daretorp, T
Öberg Gösta, tandläkare, H

[E = Ekedalen, H = Hjo, K = Korsberga, T = Tidaholm]

Värmlands län.

Holmedalskretsen (46)

Ordförande: K. A. Östlind.

Ahlner C L, f, Sillerud
Andersson A, skolr., timmermärkare, Elovsbyn, T
Andersson A, skolr., Lilla Sundsbyn, H B
Andersson A, skolr., Hån, T
Andersson Annie, f, T
Andersson Augusta, sm, Hån, T
Andersson Hulda, sm, Karlanda
Andersson Matilda, sm, Stenbyn, T
Andersson O, skolr., Strömmer, Ö
Andersson S, lantbr., Bryngelsbyn, T
Andréen K B, f, Ö
Bryngelsson Amanda, sm, Ö
Christoffersson Albin, handlande, skolråd, Sundsby
Eriksson A, f, Djurskog, Ö
Eriksson K, skolr., Amunderud, Ö
Eriksson P, handl., skolr., Ö
Erixson Ellen, sm, H B
Gustafsson Elida, sm, Töresbyn, T
Haglund P, f, Sundsby
Hammar F., ingenjör, T
Hämqvist Ellen, sm, Karlanda
Högdahl R, f, H B
Jansson Lars, flottningsinsp., T
Johansson O F, komm., T
Kylander R, skolr., gränsrid., Ö
Larsson F, f, Karlanda
Lidén Alma, sm, Sollom, H B
Lidén Elof, sågverksäg., skolr., T
Lidström Gerda, f, Töresbyn, T
Lindelöv Inez, sm, V. Fågelvik, Sundsby
Nikander Th. A, f, Ö
Nilsson O, skolr., Hån, H B
Nordmark A A, tullst.-förest., T
Norelius N O, f, Holm, Bergerud
Olsson Hanna, sm, Skrädene, T
Olsson Olava, sm, H B
Olsson Hulda, sm, Fågelvik, Sundsby
Pehrsson J, tullstationsförest., skolråd, Ö
Persson A B, skolr., handl., Karlanda
Pettersson Jenny, sm, Karlanda
Pettersson M, f, Karlanda
Pettersson T, f, Karlanda
Sjögren Anna, sm, H B
Tolfsson Edla, sm, V. Fågelvik, Sundsby
Ullström E Z, kassör, T
*Östlind K A, f, T

[H B = Holmedals-Bergerud, T = Töcksfors, Ö = Östervallskog]

Gillbergakretsen (12)

Ordf.: A. Andersson.

Andersson A, f, L
*Andersson A Fr., f, Gillberga
Carlsson Augusta, sm, L
Danielsson C, f, V
Eriksson Jenny, sm, L
Jonasson Hulda, sm, V
Lindgren J F, f, Heljebol
Myrén K J, f, Stömne
Nilsson C, f, Heljebol
Olsson Anna, sm, V
Rosén E G, f, Borgvik
Rydberg O H, f, V

[L = Långserud, V = Värmskog]

Värmlands-Näs lärareförening (28)

Ordförande: H. S. Edqvist.

Berg Otto, f, Södra Ny
Björlin J, f, Ölserud
Blom A, f, V
Bystedt, Hulda, sm, S
Carlstedt Hugo, f, S
Edqvist H S, f, By, S
Eriksson Betty, sm, S
Eriksson Hulda, sm, V
Fernlöf A G, f, Huggenäs
Fredlund Elin, sm, V
Fredriksson Augusta, sm, S
*Fröderberg A, f, S
Frösell I, f, S
Gätje V A, f, Tveta, Karud
Hagström Amalia, sm, SödraNy
Johansson Ada, sm, Gunnarsbol, S
Jonsson Signe, sm, Kroksta, S
Magnusson Kerstin, sm, Botilsäter
Meijer Ester, sm, S
Melander C, f, S
Melander Lydia, sm, S

Olsson B A, redaktör, S
Olsson Hedvig, sm, Sjögnås, S
Schoster A G, f, V
Selldin G, kyrkoherde, S
Svensson Lovisa, sm, Huggenäs
Svensson Naemi, sm, S
Törnqvist B, f, Millesvik

[S = Säffle, V = Värmlandsbro]

Nors pastorats lärareförening (28)

Ordf.: J. E. Myrén.

Andersson Anna, sm, G
Andersson Lovisa, sm, Björnevål, G
Borg A, f, Skane, E
Brunzell Karolina, sm, Slottsbron
Ekström, Astrid, sm, Slottsbron
Ekström Magnus, f, Liljedal, S
Ekström Sigrid, sm, Jonsbol, S
Eriksson Elin, sm, E
Heintz Klara, sm, Liljedal, S
Jakobsson Anna, sm, Bryngelserud, E
Johansson A, f, Berg, S
Johansson Elisabeth, sm, Liljedal, S
Jonsson Maria, sm, E
Kjellman Augusta sm, Vålberg, G
Kjellman Johanna, sm, Nor
Lager V, f, S
Larsson Augusta, sm, Longstad, Boda
Lilja H, f, Slottsbron
Lindqvist A E, f, Liljedal, S
Lindqvist H A, f, Segerstad
Lindskog G, f, Slottsbron
Myrén J E, f, Vålberg, G
Norling J A, f, hedersl., G
*Nyborg G, f, Malsjö, G
Sandin G M, f, G
Söderbom Jenny, sm, Liljedal, S
Vesterlind A F, f, Ulvsby
Wiel-Andersén Mary, sm, Liljedal, S

[E = Edsvalla, G = Grums, S = Segmon]

Karlstads lärareförening (62)

Ordförande: N. F. Lindh.

Almström Alma, f
Andersson Annie, sm,
Ankers E, boktryckare
Bergström Signe, sm
Bore Ida, f
Borgman Vendela, f
Brander C J, f
Bryntesson Elsa, sm
Carlstedt J, f
Dahl O, f, seminarielärare, Ö.
Dyhlén Ragnhild, f
Eklund Astrid, sm
Eklund Hilma, sm
Enholm Bror, f
Forsman Tekla, sm
Freding Irma, sm
Freding Thyra, sm
Gelin D, f
Gelin E V, f, tillsyningslär.
Gustafsson A R, f
*Gustafsson G A, f, tillsyningslär.
Gren Sam. Th., f, tillsyningslär.
Heintz Ruth, sm
Henrikz Hj., f
Holmstrand E, seminarielärare
Jacobsson Claes, pastoratsadj.
Janson Signe, f
Johansson Maria, sm
Johnsson Mathilda, fru, f
Karlström Anna, fru, f
Karlström G, f
Karlström D, f
Larsson Anna, sm
Larson Bror, folksk.-insp.
Leufvén Anna, f
Lindh N Fredr., översångläraré
Lindberg Thérese, f
Linder E, f, Hammarön
Lindgren K J, f
Lingren A G, f
Lindström Anna, sm
Ljungkvist Anna, f
Nordvall Fr., domkyrkokommin.
Nyman Clary, f
Olsson Albertina, sm
Pettersson Gerda, sm
Rinman Aina, skolköksl:a
Roth Greta, sm
Setterblad Helena, f
Skeppstedt Hanna, sm
Strandman E, f

Strandman Helena, fru, sm
Sundin A, f, Skattkärr
Svensson Anna, sm
Svensson Sara, sm
Svensson Sigrid, f
Söderqvist Maria, f
Tubbin Hedvig, fru, f
Vestberg Anna, f
Virén Hanna, f
Ödqvist Elsa, sm
Ödqvist Ida, sm
[Alla med postadress: Karlstad]

Kilskretsen (38)

Ordförande: G. Moberg.

Ahlström K E, f, K
Andersson E, f, Fagerås
Andersson Lotten, sm, Deje
*Bergström O H, f, Dejefors bruk
Bergström Olga, sm, Mölnbacka
Blom Alma, sm, K
Blomqvist V, f, Deje
Bodin Elin, sm, F
Boström Edit, f, K
Fryklund Sofie, sm, K
Graflund Anna, sm, Skived
Hamberg Anna, f, S
Hassel K, f, K
Höglind Axel, f, T
Jonsson Hanna, sm, Deje
Karlsson K, insp., Älvsbacka
Kjellberg V, f, T
Melén Augusta, sm, F
Melinder Ester, sm, T
Moberg G, f, K
Modén B J, f, T
Norling J A, f, Frykerud
Nygren Ester, sm, Deje
Nyström Agnes, sm, K
Nyström B, f, S
Nyström E J, f, F
Olsson Anna, f, Skived
Olsson Augusta, sm, Dejefors bruk
Olsson Emilia, sm, T
Pettersson Hildegard, sm, Skived
Pettersson Hildegard, sm, S
Renvall A, f, S
Stål Anna, sm, Skived
Svensson Elin, sm, F
Svensson Emma, sm, S
Svensson Maria, sm, K
Sundin G, f, Mölnbacka
Törnqvist Olivia, sm, F
[F = Forshaga, K = Kil, S = Skåre, T = Trångstad]

Västra Värmlands lärareförening (70)

Ordf.: A. Gräslund.

Andersson Ester, f, Koppom, Skönnerud
Andersson LD, f, Glava glasbr., G
Andersson Ingrid, sm, Eda glasbr., Ch
Andersson Ragnhild, sm, A
Andrén S, f, Hammar, Ch
Arvidsson E A, f, Furtan, Edane
Berglund E G, f, Högvalta, A
Creutzer Thérése, sm, Hillringsberg, Glava
Dahl Hedvig, sm, Daln, A
Edgren P, f, Gränsjön, Sulvik
Elofsson Hilma, sm, Perserud, A
Eriksson Karin, sm, Ottebol
Granér Ester, sm, Vickene, Edane
Gräslund A, f, Boda
Gustafsson Beda, sm, A
Gustafsson K, f, Högerud
Hanell H, f, Hillringsberg, G
Israelsson Hedvig, f, Ch
Jacobsson Anna, f, Ch
Johansson A V, f, A
Johansson Hilda, sm, Morast, Ch
Järling A, f, Noreborg, Åmot
Kalén K A, f, Haga, A
Karlsson Karolina, sm, Haga, A
Karlsson Anna, sm, Åmot
Karlsson Hilma, sm, Åmot
Karlsson Maria, sm, Haga, A
Kihlgren G, f, A
Larsson A, f, Ch
Larsson Maria, f, A
Larsson N, f, A
Lind K, f, Järnskog, Åmot
Lindgren Beda, sm, Stömne
Lindmark D, f, Boda
Lundén A, f, Beted
Lundmark Thekla, sm, Ålgården, A

Mattsson M, riksdagsman, hedersl., Gunnarskog
Myrén Valborg, sm, Haga, A
Nilsson Ester, sm, Dottevik, A
Nilsson H, f, Myre, Åmot
Nilsson Maria, sm, Brunsberg
Nyborg A, f, Rackstad, A
Nygren Maria, sm, Edane
Närman G, f, Rinnen, Mangskog
Olsson Anna, sm, Åstenäs, Mangen
Olsson K, f, Sulvik
Olsson Kristina, sm, H
Olsson Mathilda, sm, Kortlanda, Ch
Palm Anna, sm, A
Palm Beda, sm, A
Persson Emilia, sm, Boda
Persson K, f, Vickene, Edane
Pettersson Emil, f, G
Renvall J, folkskoleinsp., A
Rhodin J A L, f, Eda glasbr. Ch
Skeppstedt K P, f, Ålgården, A
*Sundén K F, f, Dottevik, A
Sundqvist V, f, Koppom, Skönnerud
Svensson Anna, sm, A
Svensson G, f, Brunsberg
Svensson Hilda, f, A
Söderlund O, f, A
Thorenius Anna, sm, Ch
Thorenius Beda, sm, Ch
Vikström J M, f, Edane
Vilhelmsson Klara, sm, H
Vinblad G A, redaktör, A
Yngve J O, redaktionssek., A
Åkerblom Anna, f, A
Östlund H B, f, A
[A = Arvika, Ch = Charlottenberg, G = Glava, H = Helgebodafors]

Sunne lärareförening (24)

Ordf.: J. Ramström.

Björkblom P A H, lärare vid Sunne h. folkskola
Bäckström E, f, Gårdsjö, S
Enkvist Anna, sm, S. Soneby, R
Eriksson Fr., f. d. lär., hedersl., S
Eriksson Signe, sm, N. Borgeby, S
Helliksson Hilma, sm, S. Borgeby, S
Håkansson Lydia, sm, Östanbjörke, S
Höjde J, f, Hånsjö, S
Karlsson A G, f, Arnstorp, S
Källström J E, f, Stöpafors, S
Lindkvist Anna, sm, Skäggeberg, S
Lindkvist K G, f, Skäggeberg, S
Löfdahl E G, f, Hensgård, Västra Emtervik
*Melander A, f, Ivarsbjörke, S
Nilsson Anna, sm, Torsby, S
Nilsson Elin, sm, Annefors, S
Olsson C M, fabr., Torvnäs, S
Olsson O E, f, Hälserud, S
Ramström J, f, N. Borgeby, S
Sjökvist A V, f, Bäck, S
Sundén S, f, Östanbjörke, S
Svensson Augusta, sm, Ivarsbjörke, S
Uhr G G, f, Askersby, S
Vestrin Maria, f, Torsby, S
[S = Sunne, R = Rottneros]

Övre Fryksdals lärareförening (16)

Ordf.: G. A. Frykholm.

Andersson Signe, sm, Vasserud, T
Björlin L, f, T
Fernström O G, f, Mårbacken, T
Frykholm G A, f, T
*Gustafsson R G, f, Vitsand
Hasselgren J, f, Fensbol
Henriksson B, f, Fensbol
Hult G, f, Bada, L
Hult K, f, L
Johansson Ester, sm, Rådom, T
Lindén S, f, T
Lindgren K G, f, L
Nordqvist Edit, f, Rinn, T
Nylén C H, f, Rådom, T
Svedberg Amanda, sm, Fensbol
Versén Maria, sm, Gullsby, Bjälverud
[L = Lysvik, T = Torsby]

Dalbykretsen (16)

Ordförande: Anna Melin.

Dahlström J, Persby, L

Ekblom E, Transtrand, L
*Ekblom I S, f, Transtrand, L
Halvardsson Kristina, sm, Långov, L
Häggström K P, f, Sysslebäck
Janzon Pauline, f, Branäs, R
Jönsson Karin, sm, Transtrand, L
Larsson L, skogvaktare, Persby, L
Lundin Signe, sm, R
Magnusson Maria, sm, Hole, R
Melin Anna, f, Hemmet, A
Melin E F, handl., Hemmet, A
Modén Sigrid, sm, Sysslebäck, R
Olsson Hanna, sm, Sysslebäck
Sandegren H, f, Hole, R
Viding E, kyrkoh., R
[A = Ambjörby, L = Likenäs, R = Ransby]

Ekshärads lärareförening (14)

Ordf.: H. Bergqvist.

Bergqvist Anna, sm, Kyrkheden, Ek
Bergqvist H, f, Ek
Blomkvist Olivia, f, Emtbjörk, E
Borgström A, f. d. lär., Tönnet, Ek
Cederborg Anna, f, Berga, E
Forsberg Ottonie, sm, Solberga, Ek
Hill J L, f, Byn, Ek
Johansson Emma, sm, Skoga, Råda
Kuylser A, f, Halgå, Fastnäs
Lundell O, A, f, Bergsäng, E
Nilsson Hanna, sm, Gällsjön, E
*Nilsson O, f, Hole, Ek
Södergren P J, f, Ek
Viberg E, f, Skoga, Råda
[E = Edebäck, Ek = Ekshärad]

Norra Råda pastorats lärareförening (50)

Ordförande: G. Hedrén.

Alsterlind A, f, Sunnemo
Andersson Matilda, sm, Åleby, R
Berggren O, kyrkoh., hedersl., R
Broman Stina, sm, H
Christiansson G, past.-adj., H
Dahlgren Ida, sm, Hö
Danielsson Selma, sm, Mjönäs, Hö
*Edström J, f, H
Edström Matilda, sm, G
Ekelund J, f. d. lär. och org., hedersl., R
Ejner Anna, fru, sm, Uddheden, Hö
Ejner S, f, Uddheden, Hö
Enlund Hanna, sm, H
Eriksson Emma, sm, H
Eurén E G, f, Hö
Forsberg E, bruksförv., H
Fredrikson G, grossh., H
Fredriksson K, f, Mjönäs, Hö
Frisk H, f, Sundsjön, Mokärnshyttan
Geijer R, bruksp., hedersl., U
Gustafsson Sofia, sm, Råda
Haag J, f, Prästbol, R
Haag J L, f, Gust. Ad., G
Hagberg A D, f, H
Hedrén G, f. o. organist, H
Högberg Hanna, sm, Ullen, H
Johansson Alma, sm, Gustavsfors, G
Johansson Theresia, fru, sm, U
Johnson L N, f, Hö
Kjellgren J, kapellpred., Gust. Ad., G
Kjellgren Lydia, sm, Stjärnfors, U
Källberg O A, f, Sunnemo
Larsson Olivia, sm, H
Lagerlöf M, kommin., Sunnemo
Lidén V, kassör, H
Nilsson Ottilia, sm, Sunnemo
Olsson Anna, sm, H
Olsson Elsa, sm, H
Pettersson P, byggmäst., H
Rönn Hedvig, sm, R
Sporsén F, f. o. organist, R
Sundelin Olga, sm, Sunnemo
Svensson Mia, sm, H
Tempelman Helena, sm, Stjärnfors, U
Verner L G, f, Sunnemo
Åhs J, f, Stjärnfors, U
Örtendal J, f, Gustavsfors, G
Österling E, f, Gust. Ad., G
Österling P O, f, Edebäck
Östlund N, f, Torsby, U
[G = Geijersholm, H = Hagfors, Hö = Höje, R = Råda, U = Uddeholm]

Ulleruds pastorats lärareförening (30)

Ordf.: P. J. Nordqvist.

Ander T G, f, M
Andersson E, f, R
Andersson Emma, sm, M
*Andersson J, f, Olsäter
Andersson Johanna, sm, R
Andersson Maria, sm, M
Bergh A U, prost, Ullerud
Boman E, kom., R
Ekeberg Jenny, sm, M
Erlander E G, f, R
Grundmark K J, f, R
Johansson Alfrida, sm, Ullerud
Johansson Signe, sm, O
Jonsson Mathilda, sm, Olsäter
Larsson A, f, M
Lindkvist Fr., f, R
Ljungmark Hulda, sm, R
Magnusson Anna, sm, M
Nilsson Alfrida, sm, R
Nordqvist Anna, sm. M
Nordqvist P J, f, M
Rudberg H, kom.adj.
Sjögren Ester, sm, M
Sjökvist N G, f, M
Sköld Rut, sm, M
Stenbäck J, f, M
Stensjö Agnes, sm, Olsäter
Söderlind E, f, Ullerud
Turesson Olga, sm, M
Vennerlöf E, f, Ullerud
[M = Munkfors, R = Ransäter]

Nyed-Älvsbackakretsen (18)

Ordf.: M. Ekman.

Alm Emilia, fru, sm, Lindfors
*Alm Karl, f, Lindfors
Andersson Amalia, sm, Mångstorp, Lindfors
Axelsson E, f, M
Bjarke Karl, f, Bergstorp, M
Edgren Elisabet, sm, M
Ekman M, f, M
Johansson J, redaktör, M
Johansson Ragnhild, sm, S:a Råum, M
Lindblom Ida, sm, Nybacka, M
Lundberg Maria, sm, Lindfors
Nygren J E, f, Geijersdal
Olsson Ivar, f, Älvsbacka
Roth Gunhild, f, M
Stenström Emma, f, Näs, M
Vadman Harald, fabrikör, M
Wieweg Helena, sm, Älvsbacka
Österlund Signe, f, Acksjön, M
[M = Molkom]

Gåsbornskretsen (10)

Ordförande: A. Norén.

Andersson Hulda, sm, Örling, G
Asplöf C, f, Gustavsström, Ä
Engman O, f, Gräsåsen, G
Helger N, f, G
Helger Sigrid, fru, f, G
Karlsson Matilda, sm, G
Konradsson G, f, Ä
Norén A, f, Norekärn, L
Norén Maria, fru, slöjdl:a, Norekärn, L
*Vidman Berna, fru, sm, Igelhöjden, Ä
[G = Gåsbornshyttan, L = Långbansände, Ä = Älvsjöhyttan]

Filipstads bergslags kretsförening (70)

Ordförande: O. Hellgren.

Andén Anna, sm, Horrsjön, L
Andersson Augusta, f, F
Andersson Eugenia, sm, F
Andersson J, f, Ö. Emtervik
Andersson Sofia, slöjdl:a, P
Berggren Anna, f, Lf
Bergqvist Emma, sm, Skålkärn, F
Bergström V, f, P
Bjurstedt Kristina, sm, N
Bondeson B O, f, Finnmossen
Bratt Ruth, sm, F
Brattlöv Lydia, sm, F
Dahlström F G, f, F
Dixner A, f, Storbron, F
Ekblom H R, f, Finnmossen
Ericsson Ester, sm, Brattforshyttan
Fagerkvist Hilda, f, P
Fernblad Judith, slöjdl:a, F
Franke H, f, Storfors
Franke H, f, Lf
Franke Maria, sm, Lf

Gräslund Hanna, sm, F
Göransson Anna, f, F
Hellgren O, f, F
Hultcrantz J, f, Geijersdal
Häggström A, f, N
Häggström Augusta, fru, sm, N
Häggström C E, f, Lungsund, Storfors
Häggström Emma, sm, Näsgundet
Höglund Kristina, f, Saxån, P
Ifvarsson Elly, f, N
Jansson C, bergsman, Daglösen
Jansson Emma, sm, Pardix, Brattfors
Jansson Matilda, sm, P
Johansson Gerda, sm, Rämen
Johnsson Anna, sm, Finnmossen
Johansson Terese, sm, Storfors
Jonsson Maria, sm, N
Josefsson C, handl., F
Larsson L A, f, P
Libert Birger, f, Daglösen
Lindholm A, f, Bograngen
Lydén Anna, sm, S
Malmberg Anna, sm, L
Nilsson Emma, sm, Finnmossen
Nilsson Emma, sm, Storfors
Nilsson Gunhild, sm, Finnmossen
Nilsson Hanna, sm, Lf
Nilsson Kristina, sm, N
Nordengren Anna, sm, Daglösen
Nordström Hilda, f, Lf
Nordström Kristina, sm, F
Nygren Emilia, sm, Persberg
Nygren Viktoria, sm, P
Olsson Agnes, sm, Rämen
Palmqvist J V, f, Rämen
Persson-Gustafsson Anna, fru, sm, Fors, Sunnemo
Renström U V, f, Fogdhyttan
Schagerholm A, f, L
Sjögren Hilma, sm, F
Stengård Olof, f, Storfors
Strandh E, f, Finnmossen
Sundin Naemi, sm, Lf
Svensson Hanna, sm, F
Syrén Anna, f, F
*Syrén K, f, F
Vallinder Elna Alson, sm, M
Vallinder Emma, fru, sm, M
Vallinder G, f, M
Vallinder J O, f, M

[F = Filipstad, L = Långbanshyttan, Lf = Lesjöfors, M = Mokärnshyttan, N = Nykroppa, P = Persberg]

Sydöstra Värmlands skolförening (39)

Ordförande: J. L. Nyrén.

Ahlén Aug., f. d. lär., K
Andersson Ester, f, Strand, K
Andersson Paulina, sm, K
Aronsson Tyra, sm, K
Bengtsson Amanda, sm, K
Bergqvist J A, f, Norrtälje
Björklund E, f, Gärdsberg
Broström Alma, f, K
Carlstedt C G, f, Benneberg, Ö
Eriksson Hilma, sm, K
Grund Elin, fru, K
Hedin Ester, sm, Hackelhem, K
Hedström Nanna, sm, K
Hjärtstedt O V, f, K
Johansson Elin, sm, Lövås, Ö
Jonsson Ada, sm, Malta, K
Larsson Anna, f, K
Laurell L A, f, Vassgårda, K
Lindskog D, f, Bergsjö, K
Lindskog Maria, sm, Hejnola, K
Ljungberg Assarina, f, K
Löfström Agnes, sm, Gärdsberg, K
Mårtensson Gerda, sm, K
Nilsson Emmy, sm, K
Nilsson F, f, Torpåsen, Björneborg
Nilsson Maria, sm, K
Nyberg H, f, Rävtorp, Ö
Nyrén J L, f, K
Ohlson C, slöjdl., K
Palmertz Ida, sm, K
Planman Lotten, f, Strand, K
Sikström Elin, sm, K
Stålnacke Stina, slöjdlära, K
Söderlund Klara, f, K
Söderlund S, f, K
*Telning J P, f, K
Vahlström Ida, sm, K
Valberg Kristina, sm, K
Åhlander K V, f, K

[K = Kristinehamn, Ö = Ölme]

Visnums skolförening (12)

Ordförande: A. Rosenberg.

Andersson Augusta, sm, Jordsbol, Konsterud
Andersson Edla, sm, Kärr, VS
Andersson Maria, sm, Jonsbol, VB
Beckman Agnes, sm, V B
Eriksson Albertina, sm, Gerstad, K
*Franke C J, f, Sjöåsen, VB
Gardéen V, f, Kärr V S
Norrby Ester, sm, V B
Rosenberg A, f, V S
Stålfeldt Sten, f, Vike, K
Sundqvist J, f, Krontorp, V B
Svensson K A, f, V B

[K = Kristinehamn, V B = Värmlands Björneborg, V S = Värmlands Säby]

Örebro län.

Karlskoga lärareförening (68)

Ordförande: K. J. Karlsson.

Ahlström Ella, sm, Linnebäck
Asplund Kristina, f, Högåsen, K
Borgman Beda, sm, D
Börjesson Helga, sm, Brickegården, B
Börjesson J A, f, Brickegården, B
Ekman K A, ingenjör, K
Elffors Märta, sm, B
Elwin A G, f, Dalbäcken, Bj
Eriksson Anna, sm, Agen, D
Eriksson Elin, sm, Kedjeåsen
Frykman Maria, sm, K
Gullberg A, f, Skranta, K
Gustafsson Anna, sm, Mörkviken, Bj
Gustafson Gerda, sm, B
Gyberg L G, possessionat, Viviken, Bj
Hallner Kristina, f, Åtorp, Bj
Hellberg P G, f, Strömtorp
Henriksson Maria, sm, D
Hjerdin Hilma, f, D
Hjerdin Märta, sm, D
Hjorth K, f, Sandmo, K
Holmberg Karin, f, Agen, D
Holmstrand Laura, sm, Stockforsen, Kedjeåsen
Hultin Hilda, f, B
Håkansson Emma, sm, B
Jakobsson G A, f, Agen, D
Jansson Karolina, sm, B
Jansson Kerstin, sm, Knutsbo, V
Jern Hj. F, f, Agen, D
Johansson Edla, sm, Strömtorp
Johansson Otto, f, B
Johnsson Hilda, sm, B
Jonsson Kristin, sm, Agen, D
Josefsson Matilda, f, Sibbo, V
Karlsson Helene, fru, sm, Skranta, K
Karlsson K J, f, Granbergsdal
Karlsson P J, f, Kedjeåsen
Larsson Hilma, sm, K
Larsson K, lantbr., Sörby, Bj
Ledén Lida, sm, K
*Leyler L E, f, Lonntorp, K
Lignell Ebba, sm, Västernäs, Nässundet
Lindblad A, f, Linnebäck
Lunderqvist Astrid, f, Granbergsdal
Lindgren E, sm, Brickegården, B
Lindholm J, skolförest., K
Nygren G V E, f, K
Magnusson Mathilda, sm, Sibbo, V
Myhrén K L J, f, D
Nilsson J, f, Knutsbo, V
Nilsson K, lantbr., Bj
Norlin G, f, B
Nylander A, kapellpred., D
Olsson Anna, sm, Agen, D
Person O, prost, Karls Åby, K
Pettersson G, grossh., K
Pettersson Lovisa, f, K
Råde E J, f, Alkvettern, B
Rålin Anna, sm, Öfalla, Kortfors
Svensson Hanna, sm, Lonntorp, K
Thorén N G S, f, Karlsdal
Tångring Sofia, sm, K
Vallgren Agnes, sm, K
Vallquist O E, kyrkoh., Bj
Vesterlind C A, f, Laxfallet, Bj
Vikberg N H, f, D
Våhlström Aurora, sm, B
Österberg G E, f, Vagnhärad

[B = Bofors, Bj = Bjurkärn, D = Degerfors, K = Karlskoga, V = Valåsen]

Sydvästra Närkes kretsförening (20)

Ordförande: A. Sahlgren.

Andersson Ebba, sm, H
Berglund K G, f, Gropen
Bergström Olga, sm, Åtorp
Edlund K, f, Svartå
Hedgren A, f, Långåsen, Åtorp
Höglind A, f, Åtorp
Högmark G V, f, Lugnet, H
Jansson Elisabet, f, Svartå
Kjellander A, f, M
Kjellström Tora sm, Baggetorp, Laxå
Larsén Hilda, sm, Fågelåsen, Svartå
*Mogren J, f, H
Nordberg Hildur, sm, H
Rundberg P A L, f, Vekhyttan, Kvistbro
Sahlgren A, kyrkoh., H
Saxén Elvira, sm, Gropen
Simonsson A, f, Siggestorp, M
Sjödell P O, f, Bodarne, Laxå
Svensén E, f, Stenkulla, H
Tiderman Anna, sm, M

[H = Hasselfors, M = Mullhyttemo]

Södra Närkes skolförening (41)

Ordförande: C. A. Molin.

Ahlberg J E, f, Skyllbergs bruk
Algoth C A, f, Dalmark, Medevi
Berntsson Augusta, sm, A
Bjurström A F, f, Blommedal, Å
Bjurström Hanna, sm, A
Bäck Selma, sm, Axsjö, A
Bäckström Fr., f, Tomtevik, Å
Bäckström Hanna, sm, Å
Carling Aug., f, Z
Dahlberg Henrietta, sm, Z
Dahlberg J A, f, A
Dahlén Fridolf, f, Å
Dahlin G A, f, Lunna, Hammar
Dalkvist Kerstin, sm, Blommedal, Å
Eriksson Gerda, sm, Hammar
Franzén Nelly, sm, Å
Green K, f, Z
Hultstrand Hanna, sm, Edö, A
Jansson Ebba, sm, Mårsäter, Z
Johansson Lovisa, sm, Skirebråten, A
Johansson Maria, sm, Å
Johansson Mina, sm, A
Johansson P, f, Harge, Hamnlai
*Lönner K J, f, A
Molin C A, f, Aspa, A
Nehrman Elly, sm, Algrena, A
Nilsson Hulda, sm, Bergshult, A
Odén Adolf, f, Läggesta, A
Persson Emma, sm, Björstorp, A
Petersson Frida, fru, Hammar
Petersson Henrika, sm, Å
Petersson T, f, Hammar
Petersson Maria, sm, Aspa, A
Schöldström Lisa, f, Ljungås, A
Sundén Hj., f, A
Svensson Fredrique, f, Algrena, A
Söderberg F, f, Axsjö, A
Varenius Martina, sm, A
Viberg Teodor, f, Mårsäter, Z
Åberg E G, kyrkoh., Hammar
Östblom Elin, sm, Harje, Hammar

[A = Askersund, Z = Zinkgruvan, Å = Ammeberg]

Lerbäcks skolförening (17)

Ordförande: K. G. Hempel.

Alm J B, f, Skyllbergs bruk
Andersson Signe, sm, Ladängen, I
Axelsson N, f, Gårdsjö, R
*Bergström P, f, Ladängen, I
Björk Olga, sm, Gårdsjö, R
Engström J, f, Berg, M
Eriksson, Maria, sm, M
Gahm Alexandra, sm, Blåberga, Å
Hempel K G, f, M
Ignell Annie, sm, Skyllbergs bruk
Jansson Ida, sm, Skyllbergs bruk
Karlsson Anna, sm, Karintorp, Å
Norrman Ida, sm, Å
Pettersson Ebba, sm, M
Sahlström M G, f, Lugnet, Lerbäck
Sjöberg Emelie, sm, Joxtorp, R
Vidén Karin, sm, Lugnet, Lerbäck

[I = Ingelsby, M = Mariedam, R = Rönneshytta, Å = Åsbro]

Sydöstra Närkes kretsförening (32)

Ordf.: Arv. Tegni.

Alander G, f, Skogaholm, S
Andersson A, disp., Gamby, H
Andren L, f, S
Aspling H, fil. dr, f. d. rektor, hedersledamot, Örebro
Bromander Lucia, sm, Haddebo, H
Ericsson A, handl., H
Eriksson Matilda, sm, Bäck, H
Essén Lydia, f, Gillberga, S
Fritzell C, stationsinsp., S
Hallberg Gust., handl., S
Inger A, v. past., Närkes Bo
Karlsson Elisabet, sm, R
Karlson Georg, f, Bäck, H
Kindblad Anna, fru, R
Kindblad K G, f, R
Melin Klara, fru, R
*Melin R, f, R
Lagergren C A, kyrkoh., R
Möller Hilma, fru, Gillberga, S
Möller T, löjtn., Gillberga, S
Olsson Kristina, sm, H
Petersson B, handl., S
Pettersson Amalia, fru, S
Pettersson G H, kyrkoh., S
Sandberg A G, f, Haddebo, H
Setterqvist Alma, sm, S
Skjöldebrand F, agr., Boskulla, H
Söderbäck C T, förv., Iboholm, H
Södervall Hjalmar, f, Gryt, H
Tegni A, f, Närkes Boo
Tornell J, f, R
Vestblad I, bruksförv., Igelfors, R

[H = Hjortkvarn, R = Regna, S = Svennevad]

Mellersta Närkes skolförening (39)

Ordf.: Jakob Jansson.

Andrén Adolf, f, musikdir., K
Andrén Balder, f, V
Aulin Emma, sm, V
Berger C F, f, Åbytorp, K
Cederberg G, f, H
Ekdahl E, f, K
Eklund S J, f, Kräklinge
Hallblom Anna, sm, V
Holm Hanna, sm, Esplunda, V
Hult Hilma, sm, V
Jansson Gunhild, f, H
Jansson Jakob, f, K
Johansson Gabriella, f, Ålsta, H
Lagerberg Bror, f, K
Larsson Alma, sm, Östansjö
Larsson Per, f, K
Lindqvist K V, f, V
Ljungqvist Olof, f, H
Lundin E, f, Hd
Morén Erhard, regementsp., K
Möller Sofia, f, H
Ohlin Annie, sm, K
Olsson A, bankkassör, K
Olsson Hj., f, K
Palmberg Otto, f, H
Pettersson Elin, sm, Kräklinge
Pettersson Maria, sm, Kräklinge
*Sandahl C J, Hallsberg
Schill Helga, sm, Hd
Schill K E, f, Hd
Skog Hj., f, V
Sterner Johan, f, H
Strandell Lisa, sm, Hd
Ström Greta, sm, K
Strömer Axel, f, K
Svensson Josef, f, K
Wallin Tora, f, K
Wallström Signe, fru, f, Kräklinge
Wennerlöf Anna, sm, K

[H = Hallsberg, Hd = Hardemo, K = Kumla, V = Vretstorp]

Askers skolförening (25)

Ordf.: A. V. Hellström.

Almqvist Sofia, sm, Lännäs
Andrén Maria, sm, Valsta, O
Bergström Beda, sm, Lännäs
Chrusander Hilda, f, A
Engström Gerda, sm, Breven, K
Forsman K Fr., f, Svennevad
Fridal J, f, Äsbron, A
Haage Fr., f, A
Hedengren Beda, sm, Äsbron, A
Hellström A V, f, S
*Jansson V, f, Talby, A
Kjellin A, f, Åkerby, Talsta
Linder N J, f, Bysta, K

Lönroth C, kyrkoh., A
Nilsson Ida, sm, S
Petersson E, nämndeman, Malgräva, A
Pettersson Frida, sm, Alltorp, A
Pettersson Tora, sm, Fiskinge, A
Sahlén Ester, sm, Alltorp, K
Sjölander K O, f, S
Stenbäck R, komm., A
Sörkvist H Th., f, Alltorp, K
Vallin G, handl., S
Vallin R, f, Lännäs
Vennerlund J, lantbr., Led, A

[A = Asker, K = Kilsmo, O = Odensbacken, S = Sköllersta]

Stora Mellösa kretsförening (21)

Ordförande: A. Söderborg.

Abenius K V, f, G
Andersson Edit, sm, Kyrkskr., H
*Bohman M, f, Knarsta, St. M
Brandt Amalia, f, Pålsboda
Dahlander F, f, Pålsboda
Elander Anna, sm, Fridhem, H
Elander C V, f, Fridhem, H
Ericsson A, f, Göksholm, St. M
Flyckt Malvina, sm, Egeby, St. M
Franzén K K, f, Ökna, G
Hedin Lovisa, sm, Göksholm, St. M
Håkansson K E, f, Kyrkskol., H
Johansson Alma, sm, Pålsboda
Jonsson Ellen, sm, Ökna, G
Lindgren Ester, sm, Usta, O
Nyrén Agnes, sm, Kyrksk., St. M
Pettersson Marta, sm, Knarsta, St. M
Skeppstedt F, f, Egeby, St. M
Strand K J, f, Ekeby, G
Söderborg A, f, Kyrkskol., St. M
Uddman K J, f, Usta, O

[G = Gellersta, H = Hidingsta, O = Odensbacken, St. M = Stora Mellösa]

Örebro skolförening (73)

Ordförande: J. Blomberg.

Almqvist Freja, sm
Andersen O, f
Anderson J P, f
Andersson Jenny, slöjdl.
Anderson Karin, sm
Anderson Maria, sm
Anderson Sofia, sm
Andrén Ellen, fru, f
Arvedson Hilda, f
Axén Julia, f
Berg F O, f
Blomberg J, f
Blomqvist G, f
Bohlin Anna, f
Bäckman Gärda, fru, f
Carlsson Jenny, f
Celander Ebba, f
Dahl Sigrid, fru, f
*Dahl V, f
Dahlén Anna, sm
Edlund L J, f
Eklund Hedvig, f
Elander N G, f, Karlslund
Englund K J, f
Ericsson Ida, slöjdl.
Gelhaar Gulli, f
Gralén J, f
Grahn Elisabet, sm
Gustavsson R G, f
Hahn A, fabrikör
Hansson Ebba, sm
Hedenlund A, f
Hedenlund Helena, fru, sm
Hellman Elin, f
Hellström Signe, slöjdl.
Holme Naemi, f
Holmstedt J, f
Hydner Ellen, fru, f
Ingvaldson Eva, f
Jansson Anna, sm
Jansson G L, f
Landahl Signe, f
Larson Augusta, sm
Larsson G, grosshandl.
Larsson Maria, slöjdl.
Lindh Elsa, sm
Linder A, f
Lindkvist Selma, sm
Lindström Alma, sm
Lindström Anna, sm
Lindström Karolina, f
Ljunggren E, redaktör
Lundberg O V, f
Lundell K A, f, Almby
Malmrot K, redaktör

Molander Ingrid, sm
Nilsson Anna, sm
Nilsson G O, slöjdl.
Palmblad A, f
Perselli Elsa, fru, f
Persson Anna, sm
Sandberg Daghild, sm
Sandberg Ingeborg, sm
Sandholm Ebba, sm
Sandholm Elin, sm
Sjöholm D, f
Smith Josefina, fru, sm
Sundelius O, förste stadsläkare
Svanström Annie, f
Svensson Ingrid, f
Tengvall Matilda, f
Vallin Mia, f
Österberg Karin, sm

[Alla med postadress: Örebro]

Örebro läraresällskap (16)

Ordf.: K. R. Linderholm.

Björling E, f
Booberg K, dövst.-skolförest.
Hydner E R, f
Ingvarsson Ivar, dövst.-lär.
Karlsson L, dövstumslärare
Liedner N, f
Linderholm K R, f
Lindskoog Hj., f
Lundh E S, journalist
Nilsson C R, f
Nilsson N E, f
Nordenmark F, dövst.-lär.
Norelius J, f
*Nyholm A V, f
Stenquist K G, f
Vennerholm F E, klockare

[Alla med postadress: Örebro]

Nordvästra Närkes kretsförening (27)

Ordf.: Axel Holmberg.

Andersson A, kyrkov., L
Andersson Agnes, sm, N K
Andersson Rakel, sm, Fjugesta
Berglund A, f, Lekhyttan, H
Dahlstedt J, komminister, V
Dreborg Gunilla, sm, N K
Fagerlund Arv., f, N K
Gustavsson K J, f, Eker, Örebro
Hedin Matilda f, Ramshyttan, NK
Hovgren Vanda, sm, V
Holmberg Axel, f, L
Johansson Hildur, sm, Hagaby, Örebro
Järd V, f, V
Karlberg Elvira, sm, N K
Landström Edla, f, Blankhult, N K
Larsson Daniel, f, Hovsta
Larsson Maria, sm, L
Lillieroth Karl, kommin., N K
Lindgren David, f, L
Lindkvist H, f, V
Löthgren Matilda, sm, L
Sandberg Elsa, sm, V
Svensson Beda, sm, Torstorp, Dalkarlsberg
Södergren O, f, H
*Thanderz G, f, N K
Tiderman Ebba, sm, Gräveby
Österberg Viktoria, sm, Ramshyttan, N K

[H = Hidingebro, L = Latorps bruk, N K = Närkes Kil, V = Vintrosa]

Väringens kretsförening (23)

Ordf.: J. E. G. Peterson.

Andersson Anna, sm, Ervalla
Andersson Göta, sm, Backsäter, Gö
Carlsson S A, f, Gö
Dalén Bertha, sm, Gö
Gustafsson A P, riksd., Örebro
Gustafsson Hanna, sm, R
*Haglind Hulda, f, Björka, G
Hektor A, f, Hagaby, G
Johansson Lovisa, sm, Torp, Gö
Jonsson Hanna, sm, Slyte, L
Karlsson Emma, sm, Brandstorp, L
Knutsson Kristina, f, Björntorp, L
Kristoffersson K, hemmansäg., Sticksjö, G
Kruse Beda, sm, R
Larsson Anna, sm, Björka, G
Larsson L, kyrkovärd, Skälv, G
Larsson Vilhelmina, sm, G
Lindelius K J, f, Ervalla
Nord E, f, Lund, Järle
Oskarsson K A, f, Örebro

Peterson J E G, f, G
Sandberg L A, hemmansäg., Valsta, G
Valdner A, f, Nanberga, Arboga
[G = Glanshammar, Gö = Götlunda, L = Lillkyrka, R = Ringkarleby]

Nora pastorats lärareförening (33)

Ordf.: **Arv.** Larsson.

Andersson Hanna, sm, Öskeviksby
Andersson Helfrid, sm, Pershyttan, N
Andersson Hulda, sm, Lilla Mon, Järle
Andersson Valborg, sm, Born, N
Andrén O f, Ringshyttan Striberg
Engvall E, stud., Västgöthyttan, G
Engvall Naemi sm, Västgöth:n, G
Engvall O, f, Västgöthyttan, G
Ekström Anna, f, Stadra, R
Fredriksson Elin, sm, Stadra, R
Hedén J S, f, Skrekarhyttan, Vikersvik
Holmberg H, kassör, N
Jansson Erik, f, Vikersvik
Järnh Tora, sm, Västgöthyttefors, G
Karlsson G, bokbind., N
Karlsson S, f, Ås, N
Larsson Arv., f, N
Larsson A G, f, Fåsjöhyttan, N
Larsson J V, järnvägskontr., N
Larsson Anna, sm, Fogdhyttan, G
Lindén Hanna, sm, Greksåsar, G
Lundkvist P J, f, Mon, Järle
Löthner Nelly, sm, Klacka-Lerberg
Norberg Alma, sm, G
Nyvall Berta, fru, f, N
*Nyvall Carl, f, N
Sandelin Ingrid, sm, Ås, N
Schmidt Anna, sm, V. Sund, N
Strömvall G, f, Klacka-Lerberg
Thedéen E P, f, Born, N
Thegerström Elsa, sm, N
Velin Maria, sm, N
Ånberg Gärda, sm, Hammarby, Järle
[G = Gyttorp, N = Nora, R = Rockesholm]

Hjulsjö-Järnboås lärareförening (20)

Ordf.: And. Berglind.

Andersson A J, kyrkoh., H
Andersson Gunhild, sm, B
Andersson Vilma, J
Behrman C L, skolr., J
Berglind And., f, J
Elander Valborg, sm, H
*Forsberg O H E, f, J
Franson Elin, sm, J
Garpe Olsson, pastor, H
Johansson Hilda, sm, Grängen
Johansson Vendla, sm, J
Karlsson Matilda, sm, B
Levin Alma, sm, J
Ohlsson K O A, f, H
Olsson Laura, fru, sm, H
Parme Konrad, f, J
Persson Anna, f, B
Ramström P E, kyrkoh., J
Sköld Karolina, sm, H
Zeidlitz Matilda, f, Grängen
[B = Bredsjö, H = Hjulsjö, J = Järnboås]

Grythyttekretsen (6)

Ordförande: P. Vallin.

*Almberg Karin, sm, G
Hedenström Rosa, sm, Saxhyttan, G
Hellberg Hanna, sm, Kjervingeborn, Elvestorp
Larsson Selma, sm, G
Pettersson Matilda, sm, R
Vallin P, f, G
[G = Grythyttehed, R = Rockesholm]

Hällefors lärareförening (15)

Ordförande: G. H. Blixt.

Berger Emilia, sm, H
Blixt G H, f, H
Johansson Amanda, sm, H
Jonzén J, f, Pansartorp, Gravendal
Larsson P A, f, S
Larsson Selma, fru, S
Lindh Alma, sm, Sävsjön, H
*Lindberg C G, f, Sirsjön, S
Mogren Hedvig, sm, H
Pettersson Maria, sm, H

Sandberg Gerda, sm, Silvergruvan, H
Ström Josefina, sm, Sirsjön, S
Svensson Emerentia, sm, S
Zetterström P O, f, H
Öhrman Selma, f, Sången, H
[H = Hällefors, S = Sikfors]

Ljusnarsbergskretsen (25)

Ordf.: Vilhelm Eurén.

Ahlbom Hildegard, f, Ställberg
*Arvidsson Anna, f, Bångbro
Carlsson Alma, sm, Högfors, S
Degerstedt Johanna, sm, Holmsjön, S
Eurén Vilhelm, f, Hörken
Eurén H, fru, sm, Hörken
Fahlin A E, f, K
Gustavsson Elin, sm, Sigfridstorp, K
Jansson Hanna, sm, Hörken
Johansson Anna, sm, Lomberg, Grängesberg
Johansson B, f, Högfors, S
Karlsson Anna, sm, Dammen, Rällså
Lindgren Hanna, sm, Ridgards, K
Lindstén Evelina, sm, Bångbro
Mohlin S A, f, Rällsö, Rällså
Norén O F, f, Ridgards, K
Persson P J, sm, Örtjärn, Grängesberg
Persson Lovisa, sm, Ställdalen
Pettersson Emma, sm, K
Pettersson Erik, f, K
Pettersson Hilma, sm, Rällsö, Rällså
Pettersson Olga, sm, Bångbro
Samuelsson Astrid, sm, Kumlan, Ställdalen
Söderling Hulda, sm, Hörken
Ternkvist, f, Dammen, Rällså
[K = Kopparberg, S = Silverhöjden]

Ramsbergs skolförening (18)

Ordförande: J. H. **Lindahl.**

Andersson Justina, sm, Kårberg
*Andersson Marianne, sm, R
Bäckman G H, f, Kårberg
Damberg G, predikant, Löa, Rällså
Gustafsson Karin, sm, R
Johansson Freja, sm, Norra Almhöjden, R
Johansson Hanna, sm, Källkärn, K
Lindahl J H, f, Löa, Rällså
Norling N V, kommin., R
Olsson Gunhild, sm, Löa, Rällså
Persson Edla, sm, K
Petersson H A, f, Morskoga, R
Strandberg G, f, K
Svahn Alva, sm, Kårberg
Törnqvist K R, f, R
Vidén Anna, fru, sm, Kårberg
Vidén K V, f, Kårberg
Öfverström Hilma, f, Gammelbo, R
[K = Kloten, R = Ramsberg]

Linde lärareförening (33)

Ordf.: P. J. Andersson.

Andersson Hulda, sm, L
Andersson P J, Björkhyttan, L
Anér Gottfrid, f, Björka, L
Backström Hulda, sm, G
Blomkvist G M, f, org., G
Carlsson Alma, sm, Vasselhyttan
Dahlstein Naemi, sm, Vedevåg
Ekroth Elin, f, Rya, L
Erlandsson Agnes, sm, Torphyttan, L
Eriksson Emma, sm, Björkhyttan, L
Fahlström Anna, sm, G
Gustavsson Beda, sm, Aspa, Gb
Gustavsson Matilda, sm, Bohr, Vedevåg
Göthblad A R, f, Mårdshyttan, Fanthyttan
Hansson Augusta, sm, Björka, L
Israelsson Jenny, sm, G
Jansson Anna, sm, Fornaboda, L
Jansson Elvida, sm, Hammarn, L
Klingström Märta, sm, Bohr, Vedevåg
Lennkvist Ellen, sm, Gb
Linder Erik, f, L
Peterson Anna, sm, Storå
Pettersson R, f, organist, Frövi
Regnström A, f, Öskeviksby
Sjöberg Hanna, fru, Gb
Sjöberg L, f, Gb

Sjöberg Amanda, sm, G
Skånberg E G V, f, Yxe, Järle
*Ringström I, f, Storå
Thegerström O F, f, Fornaboda, L
Vedberg Oskar, f, Aspa, G
Vinkvist G, f, Vasselhyttan
Örbom K V, f, Torphyttan, L

[G = Guldsmedshyttan, Gb = Gusselby, L = Lindesberg]

Fellingsbrokretsen (21)

Ordf.: P. O. Hermansson.

Andersson Emma, sm, F
Andersson Olga, f, Korvike, F
Berggren Valborg, sm, Finnåker, F
Berglund A, f, Fors, Blixterboda
Björklund K, f, Nyckelby, Å
Cederblad K A,f,Österhammar,F
Falk Hilma, sm, Nyckelby, Å
Gustafsson O F, f, Sverkesta, U
Hagner O, f, Rockhammar, Sällinge
Hallmén Elsa, sm, Finnåker,F
Hermansson P O, f, Ekeby, Å
Jansson J E, kontraktspr., hedersled., Nyköping
Klingström CE,f,Pilkrog,Kåfalla
Knutsson Rosa, sm, Korvike, F
Larsson Amanda, sm, Pilkrog, Kåfalla
Lindelöv J A, f, Finnåker, F
*Lundahl G E, f, F
Lundin A H, f, Korvike, F
Olsson Olga, sm, Y. Ekeby, Å
Zetterljung Hanna, sm, Österhammar, F
Östlund K E, f, Bergaby, F

[F = Fellingsbro, U = Ullersäter, Å = Ålsäng]

Västmanlands län.

Kungsörs skolförening (25)

Ordf.: F. Aug. Andersson.

Ahlner Anna, f, Slogkärr, K
Andersson Dagmar, sm, Slogkärr, K
Andersson Ellen, sm, Hogsta, K
Andersson F Aug., f, K
Eckerberg C G.kyrkoh.,Torpa,Ö
Ek Elna, sm, K
Ekelund A F, f, Torpa, Ö
Ekelund Edla, sm, Torpa, Ö
Fridén A, f, Kungs-Barkarö, V
Gustafsson Hildur, sm, K
Hansson Ida, sm, K
Hansson Th., f, Torpa, Ö
Johansson Malla, sm,Kungs-Barkarö, V
*Larsson Joh., f, K
Mandahl Edv., f, Skäftruna, K
Olsson H, f, Forsbacka, Ö
Persson C, kommin., K
Röse Vendla, sm, K
Salmén Maria, f, K
Skog Josefina, f. d. lär., K
Stille Olga, f, K
Thorbjörnsson A, sm, Skäftruna, K
Vallén Lotten, f. d. lär., K
Vidén Tekla, sm, Forsbacka, Ö
Åkerlund Anna, f, Hogsta, K

[K = Kungsör, V = Valskog, Ö = Öster Tibble]

Södra Västmanlands lärareförening (57)

Ordförande: F. Edén.

Ahlgren J V, kyrkoh., Malma, Åsby
Alfvengren E, f, Solbacka, Karmansbo
Andersson Erika, sm, Kö
Andersson Frida, sm, S
Andersson Sally, f, Kolsva
Berg Anna, f, Kö
Bergström Matilda, sm, Kö
Björk C E, f, Björskog, Valskog
Björkegren G, f, Munktorp
Bäckström A G, f, S
Dahlström E, f, Säby, K
Edén F, f, Svedvi, K
Ekedahl Emma, sm, Kö
Eklund Jenny, sm, Kolsva
Eneström Signe, f, Arboga
Engberg K, f, K
Eriksson Jenny, sm, Säby, K
Eriksson Maria, sm, Munktorp
Flodmark L A, f, A
Forsberg P V, f, Jäders bruk
Franzén Nils, f, V. Skedvi
Gabrielsson G E, f, A
Hagelin J E, f, Gisslarbo
Hellqvist L, f, Björskog,Valskog
Holm Amalia, sm, Kö
Ihrmark Eva, f, Kö
Jansson Anna, sm, Kolsva
Johansson Elsa, sm, Hallstah:r
Kalleberg A,f,Östtuna,Hallstah:r
Karlsson Hanna, sm, A
Karlström K I, f, Ryttern, S
Klint Alma, sm, Kö
Larsson A, f, Odensvi, Kö
Larsson Gunnilla, f, A
Levén J G, f, Bro, Åsby
Levén Stina, f, Ytterberga, Kö
Lindskog E, f, Amsta, Svedvi,K
Lindström Albertina, sm, Malma, Åsby
Lundqvist L, f, Kö
Melén K A, f, Kolsva
Nilsson G, f, Kö
Olsson Anna, sm, Berg, K
Olsson Antonia, sm, Kolsva
Olsson Tora, sm, Munktorp
*Persson G, f, Kö
Robsahm K H, f, A
Sahlberg Dagmar, f, Alvesta, Skedvi
Sahlén V E, f, Odensvi, Kö
Sjöblom J A, f, Malma, Åsby
Sjölander Selma, f, A
Strandell Maria, f, Kö
Stärner A, redaktör, Kö
Söderholm O V, f, Kolsva
Vassberg Sara, sm, Täljsta, Kö
Victorson E, f, Himmeta, Kö
Villhard A, red., K
Österberg K J, f, Kö

[A = Arboga, K = Kolbäck, Kö = Köping, S = Strömsholm]

Skinnskattebergs skolförening (23)

Ordf.: A. G. Eriksson.

Andersson Elin, sm, U
Andersson G, sm, Torbo,Dagarn
Andersson Ingeborg, sm, Harnäs, S
Andersson Signe, sm, U
Damberg C E, f, Godkärra, S
Damberg C T, f, Baggå
Eriksson A G, f, Hed, B
*Holmström G D, f, S
Holmström Tecla, fru, sm, S
Lind Hilda, sm, R
Lindberg G, kamrer, U
Ljungberg G A, f, R
Löf Eva, f, Bysala, B
Niklasson Mathilda, f, Valbricka, B
Niklasson Gunhild, sm, Bysala,B
Norström Eva, sm, S
Ohlsson C F V, f, U
Ohlsson Signe, sm, Hed, B
Pettersson Anna, sm, Svansbo, Gisslarbo
Peterson Agda, sm, Hed, B
Rönn J, f, U
Söderberg Selma, sm, Hed, B
Viklund O A, f, Färna br.

[B = Bernshammar, R = Riddarhyttan, S = Skinnskatteberg, U = Uttersberg]

Västeråsortens skolförening (24)

Ordf.: A. Molander.

Bergström C A, f, Barkarö
Bergström E G,f,Berg,Kolbäck
Christersson Ingrid, sm, D
*Forsberg Oskar, f, D
Forsell J, f. d. riksdagsm., Kolbäck
Franzén Ellen, sm, D
Gustavsson A, handl., Backa,H
Hellén I T, f, T
Högberg Anna, f, D
Johansson J A, f, Kungsåra, V
Johansson O, f, Sevalla, H
Larsson Kristina, sm, Berg, Kolbäck
Lindén E, f, Irsta, V
Lindgren G, f, Haraker, Skultuna
Lund A, f, Kolbäck
Lundgren Edit, sm, D
Molander A, f, Tortuna
Nilander Anna, sm, T
Nilander O, f, Hubbo, T
Nilsson K F, f, Badelunda, V
Svensson C A, kyrkoh., Irsta, V
Söderholm F G, f, Lundby, V

Vigström Allida, sm, D
Vinkvist Gust., f, Kungsåra, V
[D = Dingtuna, H = Hedensberg, T = Tillberga, V = Västerås]

Västerås lärareförening (56)

Ordförande: I. Fröier.

Ahlström Maria, sm
Almberg Greta, sm
Andrén I, f
Bergh Olga, sm
Bohlin I, f
Bohman Unda, f
Boije Signe, sm
Bostrand Fanny, f
Eriksson Anna S, sm
Eriksson Anna V, sm
Eriksson Hilda, sem.-förest.
Fernqvist Elin, f
Fogelberg Ester, sm
Fröier I, f
Fröman Emma, f
Fröström Alice, sem.-lär:a
*Granér N E, f
Hammarskiöld Signe, f
Hellman Lisa, f
Holmer Amelie, f
Häggroth Alma, f
Isacsson Karin, sm
Johansson A, f
Johansson Jenny, sm
Kolmodin Ester, f
Krantz A, f
Köhlberg Elin, f
Leontein G, f
Lindberg T, f
Lindeberg E G, f
Lindqvist Hilda, slöjdlär:a
Ljung F, slöjdlärare
Malmberg J P, f
Maunsbach Rut, f
Melin Anna, f
Molander Signe, slöjdlär:a
Morberg Tora, sm
Månsson Fanny, f
Næslund J T, f
Norén-Fröier Hildur, f
Nordlander F E, f
Norling Olga, sm
Norman F, f
Olsson G A, f
Pettersson Agnes, sm
Rudkvist A, f
Strandberg M, folkskoleinspektör
Stenström Anna, f
Svanholm Beda, f
Svensson Elisabet, f
Söderholm Selma, sm
Vahlberg Gunhild, sm
Vahlberg Märta, sm
Vahlbäck Emma, slöjdlär:a
Vahlström Gertrud, slöjdlär:a
Vallander M, f
[Alla med postadress: Västerås]

Norra Fjärdhundra lärare- och lärarinneförening (14)

Ordförande: P. Blomberg.

Almkvist Alma, sm, H
Andersson Edit, sm, Aspnäs, Tierp
Andersson Tyra, sm, H
Berg Stina, sm, Högsbo, Tärnsjö
Blomberg P, f, Ö
Eriksson Ebba, sm, Bjurvalla, Ö
Lindblom Kristina, sm, Ö
Olsson N E, f, Ärligbo, Tärnsjö
Pettersson J E, f, Ön, H
*Serrander G V, f, Bjurvalla, Ö
Söderberg O, f, H
Vall Maria, f, Kanickebo, Ö
Vallman Frideborg, sm, Kanickebo, Ö
Vallman J, f, Aspnäs, Tierp
[H = Harbonäs, Ö = Östervåla]

Väster Färnebokretsen (21)

Ordf.: N. Lundborg.

Andersson I, f, V F
Fahlander Asta, f, Viggarne, R
Fröier Gerda, sm, Häggebäcken, Krylbo
Gustafsson Ida, sm, Gärdsbo, VF
Gustafsson Selma, sm, F
Johansson Anna, sm, Vangsbro, V F
Johansson J, sm, Salbo, S
Johansson Matilda, sm, Lasjö, R
Johansson Viktoria, sm, R
Hallberg Kerstin, fröken, Prostg., V F

Klang Ingeborg, sm, Nystnäs, VF
Lindkvist A E, f, R
Lundborg N, f, F
Moberg G, komm., V F
Myrberg O J, v. ordf. i skolr., Engsholm, S
Rimström Hulda, sm, Västerbykil, R
Roos J A, prost, V F
*Rosenius P A, f, Salbo, S
Rosenius Ruth, sm, Salbo, S
Törnell N V, f, V F
Åhlberg Hildur, sm, Nötmarken, R
[V F = Väster Färnebo, F = Fläckebo, R = Rosshyttan, S = Salbohed]

Norbergs lärareförening (25)

Ordförande: B. Kjellin.

Berglund N M, f, Högfors, Högfors
Bergström Frida, sm, Näs, Kl
Edholm Elin, sm, Bondfallet, Ä
Enkvist Elvira, sm, Bråfors, Fagersta
Eriksson Helena, f, Olovsfors, Avesta
Eriksson Sofia, f, Långgruvan, K
Friberg A, f, N
Gustafsson Anna, sm, Spännarhyttan, K
Gäfvert Alma, sm, Ä
Hammerberg A H, f, Trättsbo, N
Hessling Anna, f, Malmkärra, N
Johansson Anna, sm, Näs, Kl
Johansson Magda, f, Spännarhyttan, K
Kalm A, f, K
Karlén G, f, Näs, Kl
Kjellin B, f, Ä
Landgren E E, f, Nickebo, Karbenning
Laurent Maria, f, Fragg, N
Nilsson Olivia, f, N
Palmé K J, f, Västansjö, Virsbo
Rosell Agnes, sm, Folkhyttan, Virsbo
*Sahlén A J N, f, Söby, Ä
Thulin P, f, Karsbo, K
Torbring A, f, K
Vestman Beda, f, Kallmora, K
[K = Kärrgruvan, Kl = Klackberg, N = Norberg, Ä = Ängelsberg]

Salaortens lärareförening (33)

Ordförande: C. A. Norén.

Andersson Agnes, sm, Österby, R
Andersson K V, f, Vittinge
Berggren A V, f, Kila, S
Berglund Cecilia, sm, Enåker, Rh
Bjurling P F, f, M
Blom Alf., f, Kumla, Tärna
Borgstedt P E, f, Kila, S
Ekholm J, f, Gruvan, S
Enagrius Elin, sm, Kumla, Tärna
Engren Ester sm, Kumla, R
Falk Ida, sm, Käpplinge, R
Forssell J, f, Tärna
Hallander E J, f, Gillberga, Vittinge
*Harring Em., f, Kumla, R
Hedler K J, f, Kumla, R
Hernkvist Anna, f, Sätra Brunn, S
Holmström K E, f, Ölsta, S
Höggren G, f, Kila, S
Karlin Beda, sm, S
Klar Maja, sm, Enåker, Rh
Lagergren F G, f, M
Lagerstedt J M, f, V. Lövsta, Heby
Lindberg Lovisa, sm, M
Mogren Hanna, f, S
Molin Julia, sm, Kila, S
Norén C A, f, Varmsätra
Palmér Georg, f, Enåker, R
Pettersson J F, f, Norrby, S
Sundqvist E, f, Käpplinge, R
Uhlin H, f, S
Vallander J A, f, Forsbo, R
Vallén Anna, sm, Kumla, Tärna
Vretström Edla, sm, Enåker, Rh
[M = Möklinta, R = Ransta, Rh = Runhällen, S = Sala]

Ramnäskretsen (28)

Ordförande: O. A. Härje.

Andersson Augusta, sm, Su
Andersson Linnea, f, Seglingsberg
Bergström F, skolr., kassör, S
Bergström Hilda, sm, Su

Bergström J, f, Lisjö, Su
*Carlsson E, f, H
Eriksson Johanna, sm, Svedvi, Kolbäck
Fors Amanda, sm, S
Frösell S, f, Su
Fröström Anna, sm, Lisjö, Su
Gustafsson Helga, sm, Ramnäs
Heldén J, f, Su
Håkansson Ester, f, Ramnäs
Härje O A, f, S
Höggren Emma, sm, S
Larsson Elin, f, S
Larsson Ellen, sm, Su
Larsson Gerda, f, Su
Lind Maria, sm, Vretbacken,H
Nilsson Magda, sm, Amsta, Kolbäck
Nylén Ottilia, sm, Ramnäs
Pettersson Hilma, sm, S
Rindforth A H, f, Ramnäs
Segerberg Anna, sm, Ramnäs
Sjölander Ebba, sm, H
Sundqvist Vilma, f, H
Vestberg Emilia, f, S
Öström Vilhelmina, sm, Su

[H = Hallstahammar, S = Skultuna, Su = Surahammar]

Västanfors lärareförening (22)

Ordf.: C. G. Gustafsson.

Bergman Sofia, sm, V
Bergström Hanna, fru, F
Bergström G, f, F
Bomb Clara, f, F
Borglund Anna-Greta, f, Moren, Dagarn
Carlsson Hulda, f, F
Forsman Greta, sm, F
Gustafsson C G, f, V
Hedström Alma, sm, Åvästbo, V
Hjort Anna, sm, Hedkärra, F
Hofving Margit, f, F
Jakobsson A, f, Hedkärra, F
Johansson Anna, sm, F
Nilson Hanna, sm, Bastmora, V
Nylund Vilhelmina, f, V
Nyström Signe, sm, F
Ohlséen Elida, sm, F
Ramberg A R, f, F
Ramberg K O, f, Åvästbo, V
Ramberg Maria, fru, F
*Rydberg G K, f, F
Vegener J A, pastor, V

[F = Fagersta, V = Västanfors]

Kopparbergs län.

Västerbergslagens lärare- o. lärarinneförening (108)

Ordf.: E. Hansson.

Adolfsson Hanna, sm, Skattlösberg, Norhyttan
*Ahlström P M, f, Morgårdshammar
Aldén G E, f, L
Andersson Anna, sm, Björnberget G
Andersson Elin, sm, Simmelsjön, S
Andersson Elisabet, sm, F
Andersson Hulda, sm, Nyhammar
Andersson Tora, sm, Nyhammar
Berg A J, f, Finnbo, S
Berggren Gerda, f, Strömsdals bruk
Bergvik Anna, sm, Nyhammar
Bergqvist Magnus, f, G
Björklind O, f, L
Brodin Carl, f, S
Carrl F, f, Larsbo, Sö
Carlsson A J, slöjdlär., G
Danielsson Ada, f, Snöån, L
Danielsson D, f, Iberbo, S
Danielsson Maria, fru, f, Sörvik
Danielsson Tage, f, L
Ehnbäck O, f, L
Enderberg O, f, G
Ericson Sigrid, f, Sunnansjö
Eriksson Emma, f, G
Eriksson G, f, Gonäs
Ericson Josefine, sm, Rävvåla
Eriksson Matilda, sm, Gravendal
Eriksson Paul, f, G
Falk Elin, f, Gubbo, S
Forsman-Andersson Anna, f, Hellsjön, G
Gustafsson Gerda, sm, G
Hagman Olga, sm, L
Hagström A V, sm, Norhyttan

Hall Emma, sm, Storsand, S
Hansson E, f, Viksberg
Hedblom Anders, f, Marsnäs, L
Hedblom A, f, Jägarnäs, L
Hedlund Maria, sm, G
Hedrén Emma, f, Hagge
Heimer A V, f, G
Hermansson J A, f, Åsmansbo, S
Hildebrand Viktoria, sm, S
Hultin Ellen, sm, Sö
Häger-Karlsson Anna, sm, Gräsberg
Häggkvist E A, f, Hagge
Höglund T, f, Klenshyttan
Jansson Anna, sm, S
Johansson Anna, sm, Sunnansjö
Johansson Anna, sm, Tyfors,Neva
Johansson Augusta, sm, Lövkullen, Rävvåla
Johansson Elin, sm, Sävsnäs, Strömsdals bruk
Johansson Elin, sm, Västansjö, Nyhammar
Johansson Lisa, sm, G
Johansson Sofia, sm, Busjön, Västerbyhyttan
Karlsson A G, f, Stimmerbo, S
Karlsson Maria, sm, G
Karlsson Sofia, sm, L
Kronholm C J A, f, Tyfors,Neva
Kvarnström Sofia, sm, Gärdsjöbo, Malingsbo
Larsson Alma, sm, Sö
Larsson C, f, Nyhammar
Larsson Elin, sm, Aborrberg, Norhyttan
Linder Hilda, sm, Gonäs
Lindgren Frida, sm, Sörvik
Lindgren J, f, Sävsnäs, F
Lindman K G, sm, Gesberg,S
Lundén Elin, sm, Jägarnäs, L
Lundqvist M, f, By, S
Löfdahl Maria, sm, Vad
Magnusson Anna, sm,Blötberget
Magnusson Hilma, sm, Nyhammar
Nilsson Ida, sm, Dymossen, Fredriksberg
Nilsson Karin, sm, Stensbo
Nordvall J F, f, S
Nyström Carl, f, G
Olsson A G, f, Persbo, Gräsberg
Olsson E N, sm, Bergsbo, Gd
Paulsson Ebba,sm,Tolvsbo, Sö
Pettersson Emelie, sm, G
Petersson Helena, f, G
Rosell F, f, Schisshyttan, Gräsberg
Rosvall Hilma, sm, Kybacken, S
Sahlén J, f, Björsjö, S
Sandstedt Elsa, sm, L
Sjögren K E, f, Gd
Stenqvist Ellen, sm, Holen, Gd
Svensson Frida, sm, L
Svensson Maria, sm, L
Svensson Selma, sm, Gonäs
Sätterström Hanna, fru, f, Nyhammar
Söderberg Ester, sm, G
Thonell Agda, f, G
Trankvill E, f, Sö
Turén A, f, Gräsberg
Turén Anna, fru, Gräsberg
Törnqvist H, f, Malingsbo
Vadman Hj., f, L
Vallenström Sigrid, sm, G
Vedberg Karin, sm, Nyhammar
Vennberg Hilda, sm, Viksberg
Vidlund Henrika, fru, f, Vad
Vikander P A, f, Ulriksberg, Norhyttan
Yngström Elin, sm, F
Åkerlind Hilda, f, Hellsjö, G
Örtqvist P G, f, Backbyn, S
Österberg P A, f, Moren, Sö
Östling Knut, f, Saxhyttan, Nyhammar
Östlund O, f, Tolvsbo, Sö

[F = Fredriksberg, G = Grängesberg, Gd = Grangärde, L = Ludvika, S = Smedjebacken, Sö = Söderbärke]

Södra Dalarnes kretsförening (84)

Ordförande: J. F. Ryding.

Ahlin Matilda, sm, K
Andersson Albert, ing.,skolf., K
Andersson Konrad ing., lärare,K
Andersson Maria, f, H
Anderson K A, f, Stjärnsund
Andersson K, f, Vikmanshyttan
Berglund Bertha, sm, Folkärna

Bergstedt J A, f. By, B
Bergström K. ingen., skolr., Hd
Bertran Therese, fru, slöjdl., K
Bertrand F H, f, K
Björkman A, f. Bäckeby, R
Chronvall K, f, S
Edqvist K A, f, Brovallen, R
Elfström G A, fabr., Tyskbo,Hd
Engström K E N, f, Smedby, Dala-Husby
Eriksson A, skolråd, F st.
Eriksson A J, skolr., Smatsbo, R
Eriksson Anna, sm, Svensbo, K
Eriksson Emma, sm, A
Eriksson H, byggm., Rossö, B
Eriksson John, f, Folkärna
Eriksson O A, riksdm, lantbr. Björka, B
*Floberg J H, f, By, B
Frisk Hanna, sm, A
Gillberg A J, martinmäst., Hd
Haglund Oliv., f, Garpenbergs kyrkoby
Hasselgren Emma, sm, Hede,M
Hedlund Ida, f, Myckelby, Dala-Husby
Heiding K G, f, Rossberga, M
Herou C A, handl., Hd
Hjorth Elisabeth, f, H
Hjorth H, f, H
Ingman Maria, f, S
Jakobsson Anna, sm, Stjärnsund
Jacobsson Anna, sm, K
Jakobsson Charlotta, sm, Brovallen, R
Jansson Emma, sm, Råby, R
Jansson Josefina, f, H
Jobs Karin, f, H
Jonsson Therése, f, Åsgarn, F
Karlsson Asta, sm, Färjan,Näst.
Kihlström H, f, Nyhyttan, A
Larsson Er., kom.-ordf., Västanbäck, B
Larsson Karin, f, H
Liander M, f, Hovnäs, B
Lindroth Anna, sm, Rudö, B
Lundin Emma, f, H
Mellberg P E, f, Hd
Melin P A, sm, Östanberg, R
Nilsson C A, kassör, Stjärnsund
Norell K V, f, G
Peters L O, f, Hd
Pettersson A P, f, Grytnäs, Jularbo
Pettersson Hanna, fru, sm, S
Pettersson Hulda, sm, Stjärnsund
Pettersson J A, lantbr., Näs stat.
Pettersson Tea, sm, Kullsveden
Reuner Z, f, Månsbo, A
Roos Ingeborg, f, Yttre heden,S
Rydén A, f, A
Ryding Anna Linnea, fru, sm,A
Ryding J F, f, A
Samuelsson Selma, f, H
Sandberg Anna, sm, Folkärna
Sander Matilda, f, S
Stenberg Jenny, sm, Smedby, Dala-Husby
Söderström Mina, sm, Rossberga, M
Troberg Agnes, f, Svinö, Dala-Husby
Törner A, f, F
Vahlbäck Sofia, sm,Strandmora,B
Vallin Gerda, sm, Bispberg
Velander K M, f, A
Vestin O, predikant, Hd
Vännerberg Emma, fru, f, Vikarby, Dala-Husby
Västfelt Laura, f, Bispberg
Zamore Ada, f, A
Zamore A P, f, A
Åberg C, skolr., Västmossa, B
Åkerlund C V, f, Garpenbergs bruk, G
Österberg E, f, Ryllshyttan
Östling H, f, H
Östlund Elsa, f, K
Östlund J E f, Åkersbyn, B

[A = Avesta, B = Bredgrind, F = Fors stat., G = Garpenberg, H = Hedemora, Hd = Horndal, K = Krylbo, M = Morshyttan, R = Rosshyttan, S = Säter]

St. Skedvi skolförening (14)

Ordf.: G. A. Lundkvist.

Andersson Elin,sm Arkhyttan,K
Andersson Lydia, f, Stocksbro,K
Arnberg J A, f, Säter

Eriksson Hildur, sm, Tyskbo, K
Eriksson Maria, sm, Gussarvshyttan, K
Forsberg Signe,sm,Södersätra,K
Johansson Anna, sm, A
Lundkvist G A, f, Kyrkbyn, K
Sandberg Julia, sm, Nyberget,K
*Spross Elsa, f, Gammalgården, K
Vallén Ottilia, f, Fäggeby, A
Vallström Edith, sm,Kyrkbyn,K
Vestling Maria, sm, Gammalgården, K
Östlund E G, f, Lövåsen, K

[A = Anstahyttan, K = Kvista]

Svärdsjötraktens skolförening (29)

Ordförande: O. Vidner.

Andersson Brita sm, Hillersboda, S
Andersson O, f, Över-Tänger, E
Engström Lisa, sm,Korsnäs,Sb
*Eriksson J, f, Österbyn, S
Eriksson Anna, sm, Lumsheden, Åshammar
Ericson Ruth sm,Bengtsheden,S
Flodin Emma, f, Boda, S
Forström Anna, sm, E
Frantzich Viktoria, sm, Kvarntäkt, S
Giös Alida, sm, Sb
Hagman Dora, sm, Björkboda,E
Hammar Mina, sm, Ytter-Tänger, E
Hallander A, f,Buskabo,Korsnäs
Hedström G, f, Sb
Helling Hulda, sm, Sb
Isberg Lisa, sm, Rupstjärn, Sb
Jansson Elisabet, sm, Åg, S
Jansson Hulda, f, Tofta, S
Kriberg K, f, Rönndalen, E
Leksell P, f, Baggärdet,Korsnäs
Möller P G, f, Linghed
Möller Emma, sm, Linghed
Olsson Jenny, f, Bengtsheden, S
Olsson Mina, sm,Hedgårdarne,E
Persson Anna, sm, Sb
Söderling K V, f, Vintjärn
Torell Ulla, f, Marnäs, E
Vidner O, f, Källånget, S
Västerberg Math.,f.Klockarnäs,E

[E = Enviken, S = Svärdsjö, Sb = Sundborn]

Stora Tuna skolförening (70)

Ordförande: J. Tunander.

Berggren Emma, f, Kvarnsveden, B
Bergvall Edgar, f, Ulvshyttan
Bolling O, past.-adj., B
Broberg Emma, sm, Frostbo, S
Dahlström Erika, sm, D
Dalberg E, kommissionär, B
Edström Anna, sm, Fornby, B
Ericzén Cecilia, f, Hemberg, S
Eriksson Elin, sm, D
Eriksson Erika, f,Borlänge by,B
Eriksson Helena, sm, Borlänge by, B
Eriksson Hulda,sm,Hovgården,T
Forsberg Linda, sm, B
Forslund Ellen, sm, D
Fredriksson Fanny, sm, B
Göransson Valborg, sm, Islingby, B
Hedlund Stina Lisa, sm, D
Hedrén Ingeborg,sm,Svärdsjö,T
Hellgren Ingeborg, sm, Alsbäck, O
Hellström Karin, sm, Idkerberg, Ramshyttan
Hessman Matilda, sm, Kvarnsveden, B
*Hilmerin A T, f, Halvarsgårdar, S
Hjort K, förste lär, D
Håkansson Gertrud, f, D
Höjer Ellen sm, Borlänge by,B
Jansson Lina, fru, Dalsjö, O
Johansson Frida, f, Alsbäck, O
Johansson H, f, Idkerberg, Ramshyttan
Johansson Lovisa, sm, Tjärna,B
Johansson Selma, sm, Kvarnsveden, B
Jonsson Alma, sm, Dalsjö, O
Jonsson Ellen, sm, Ulvshyttan
Jonsson Emelie, sm, B
Karlin Ellen, sm, B
Karlsson Ellen,sm,Borlänge by,B
Karlsson Gerda, sm, D

Karlsson Maria, sm, Tjärna, B
Klingsell J V, f, Amsberg, Duvnäs
Larsson Eva, sm, Hönsarvet, D
Lind Märta, sm, D
Lundberg Anna, f, Västanäng, B
Lönnqvist Olga, sm, D
Mattsson Karin, sm, Amsberg, Duvnäs
Nilsson Ida, sm, D
Nygren Maria, sm, Åby, O
Nyström Maria, sm, Sångberget, Ramshyttan
Näslund Beda, sm, Kvarnsveden, B
Olsson Hulda, sm, Lennheden, Duvnäs
Olsson Klara, sm, Kvarnsveden, B
Olsson Mary, f, D
Persson Alma, sm, Västanäng, B
Rosen Ester, sm, Svärdsjö, T
Setterberg Alida, f, Kvarnsveden, B
Settergren Anna, sm, Kyrkskolan, T
Sten Signe, sm, Islingby, B
Sterner Matilda, sm, D
Svensson Anna, sm, D
Svensson Hanna, sm, D
Svensson Hulda, sm, Kvarnsveden
Svensson Sandelia, sm, D
Tengman, kommin., Arnsberg, Duvnäs
Tunander E, f, D
Tunander J, f, Kyrkskolan, T
Turin Karolina, sm, Myggsjön, Ulvshyttan
Tägtlund Arvida, sm, Frostbo, S
Vallén F, sm, Gallsbo, S
Vidigsson Maria, f, D
Vidicksson E, f, Islingby, B
Vigren Teresia, sm, Koppslahyttan, S
Vijkman Josefina, sm, D

[B = Borlänge, D = Domnarvet, O = Ornäs, S = Sellnäs, T = Stora Tuna]

Falutraktens lärare- och lärarinneförening (97)

Ordf.: Viktor Ekelund.

Andersson Hanna, sm, F
Arnberg Augusta, f, Ornäs
Berg Matilda, sm, F
Berggren H, komminister, F
Bergkvist Jenny, sm, Bjursås
Björkman Sten, red.-sekr., F
Blomqvist A, f, Bjursås, Sågmyra
Boberg A, f, Morbygden, F
Boman A, folkskoleinsp., F
Boström E, f, F
Brickman Signe, f, G
Brandell G A, f, F
Bröms P, f, Runnvika
Dohlwitz Eva, sem.-lär:a, F
Ekelund Viktor, f, F
Ekelund Hanna, fru, F
Ekström G, kyrkoh., F
Elovsson D, f, F
Ericsson E, f, F
Eriksson E, f, F
Eriksson Signe, sm, F
Falk Stina, f, F
Frid J, f, G
Forsell G, f, Rog, F
Glasell Th., teckningslärare, F
Gullander Emma, f, F
Hagstrand F, f, K
Hedblom E, direktör, F
Hedbom Matilda, sm, Aspeboda
Hedén Elisabet, f, Österå, F
Hedman Stina, sm, F
Hellberg Nanny, sm, F
Hellsten G, f, Borlänge
Hult Ester, f, K
Håkansson Isabella, sm, Bjursås
*Israelsson I, f, F
Jansson Hanna, f, F
Johansson Anna, sm, F
Karlsson Emmy, sem.-lär:a, F
Lagerlöf Selma, fil.d:r, hedersl., F
Lalander Maria, f, F
Larsson Anna, f, K
Larsson E J, f, Bjursås
Larsson F H, pastor, G
Lidell Alma, f, F
Lindberg J E, f, Runnvika
Lindén P O, f, G
Lindqvist E, f, K
Lund Sigrid, sm, G
Lundevall Elin, f, F
Lundgren Frida, sm, Runvika
Lundin Anna, sm, F
Lundin Visen, f, F

Lundholm Jenny, f, Bergsgården
Mattsson Elisabeth, sm, Lustebo G
Mattsson M, f, Aspeboda
Nordenmark K R, f, F
Nordqvist Eva, sm, St. Kpbg, F
Olander Valborg, sem.-adj., F
Olsson Alma, f, K
Olsson P, f, K
Pettersson Anna-Lisa, sm, F
Pettersson Berta F, f
Pettersson Elsa, f, Kpbgs s:n, F
Renström Karolina, sm, F
Rosén A, f, F
Roström E, f, K
Roström Ingeborg, sm, K
Runvik Mathilda, sm, F
Sallin Anna, f, Korsån
Sallin Dalia, sm, Bjursås
Sandkvist Selma, sm, Sågsbo, Bjursås
Seger J E, f, F
Sjögren K M, f, Sandviken, K
Sohlman Augusta, sm, K
Stillberg Fredrika, sem.-lär:a, F
Sundberg Anna, sm, F
Sundberg Hanna, sm, F
Sundberg Math., sm, Aspeboda
Svahn Emma, sm, F
Svahn Hilda, f, F
Svanberg Signe, f, K
Söderkvist Edit, sm, Bjursås
Söderlund Signe, f, F
Sörensen Anna, sem.-adj., F
Thelin K L, f, Torsång
Thunberg Anna, sm, Aspeboda
Tingvall Elisabet, slöjdl:a, F
Toll Maria, sm, Främby, F
Tundahl A, f, Domnarvet
Venngren Edit, sm, K
Vester Vendela, f, Kpbgs s:n, F
Vestlund Svea, f, F
Vikblad Anna, sm, Hosjö, K
Vindahl G, förste prov.-läk., F
Virén Lydia, sm, G
Zpjut Selma, sm, Olsbacka

[F = Falun, G = Grycksbo, K = Korsnäs]

Gagnefskretsen (14)

Ordf.: Gust. Andersson.

Andersson G, kyrkoh., Prostgården, Gagnef
Andersson N O, f, Nordåker, D
Berglund A, sm, Björka, Arvslindan
Brandt D, f, Mockfjärd
Holm A, f, Utby, Ds
Lind P, f, Gruvan, D
Lindén O, sm, Arvslindan
Lunell Hilda, f, Lindan, D
*Mohlin O F, f, Gagnef
Mört E, f, Utby, Ds
Olsson Märta, sm, Sifferbo, Ds
Persson Emma, sm, Lindan, D
Ros Kerstin, sm, Djurmo, Ds
Östlund E, sm, D

[D = Djurås, Ds = Duvnäs]

Nedan-Siljanskretsen (62)

Ordf.: A. Linder.

Andersson Augusta, sm, Plintsberg, V
Andersson Brita, sm. Lindberg, L
Andersson E, f, Tällberg, L
Andersson Karin, fru, sm, Torrberg, L
Andersson Karin, sm, Mjälgen, L
Andersson Kristina, sm, Brednäs, I
Andersson Margreta, fru, sm, Laknäs, L
Andersson Margreta, fru, sm, Sätra, L
Andersson Maria, sm, Boda, L
Asplund Margreta, sm, L
Bröms Karin, sm, Noret, L
Bröms Kerstin, sm, Djura
Carlsson A, komminister, L
Danielsson L, f, Djura
Danielsson Maria, sm, N. Lindberg, L
Elin Karin, sm, Plintsberg, V
Eriksson Anna, fru, sm, Lindberg, L
Eriksson Karin, sm, Backbyn, S
Eriksson Karolina, sm, Tällberg, L
Eriksson M, f, Holen, I
Färdigs Maria, sm, Mjälgen, L
Granlund Elvira, sm, I
Gröndal E, sm, Romma, L
Göransson Hanna, sm, I
Hedblom N, f, Djura
Jakobsson Anna, fru, sm, Gärde, I

Knubb Stina, sm, Åkerö, L
Larsson Karin, sm, Västannor, I
Lindell A, f, Holen, I
Linder A, f, Gärde, I
Linder Anna, sm, Gärde, I
Linder Anna, fru, sm, S
Linder Karin, sm, Björken, S
Linder Kerstin, fru,sm,Gärde,I
Linnman M, f, S
Markus Elin, fru,sm,Hjortnäs,L
Markus O, f, Hjortnäs, L
Mattsson A, f, S
Mattsson A M, f, L
Mohlin Agda, sm, Tasbäck, L
Nohrén A, sm, N.Heden, I
Nygren L, skolr., Hedby, Djura
Olsson Anna, sm, Åkerö, L
Olsson Cecilia, sm, I
Persson Anna,sm,S.Bergsäng, V
Persson Brita, fru,sm,Björken,S
Persson Karin, fru, sm, Djura
Persson P, f, Tällberg, L
Petersson E L, kontr.-prost, hedersledamot, L
Pilt Anna, fru, sm, Djura
Rönnblad P, sm, Rönnäs, L
Siljestrand Anna, fru, sm,Tällberg, L
* Sjöblom P, f, Karlsarvet, L
Sjöman A, f, L
Sjöström Johanna,sm,Risholen,I
Skröder Märta f,Romma,L
Thorell A, landsfiskal, L
Vahlström J V, f, S
Vallgren G M, f, L
Vesterdal E, f, Västberg, L
Villner Brita, sm, Rönnäs, L
Öström O, kyrkoh., S

[I = Insjön, L = Leksand, S = Siljansnäs, V = Västgärde]

Rättvik-Bodakretsen (22)

Ordf.: H. Sjöberg.

Andersson Brita, f, V
Andersson Fräs Er., nämndem. Kärvsåsen
Andersson Jonas, sm, O
Andersson P O, sm,Röjeråsen,V
Andersson Bunis Margreta, sm, Gärdsjö
Andersson Storgärds And., f, Nittsjö, R
Bergfeldt Signe, sm, Västberg,R
Dalin A,f,Söderås, Västgärde
Dalin Anna, sm, Kärvsåsen
Danielsson Anna, sm, Söderås, Västgärde
Ericsson Jones Erik, sm, O
Eriksson Snis Karin, sm,Gärdsjö
Eriksson Staffas Brita, sm,Sätra, R
Haglund Kerstin, sm, O
Karlsson Erik, f, Kärvsåsen
Hansson Lisbet, sm, O
Hansson Öst O, sm, O
Hedblom Petrus, f, Stumsnäs
Lönnqvist Elvira, sm, Nittsjö, R
Mogren Julia, sm, Kärvsåsen
* Momqvist O A,f,Röjeråsen,V
Sjöberg H, f, O

[O = Ovanmyra, R = Rättvik, V = Vikarbyn]

Morakretsen (35)

Ordförande: V. Vallman.

Andersson Elin, sm, Långlet,M
Andersson Maria,sm,Färnäs,MN
Boström Alva, sm, M N
Ehlin Anna, sm, Nusnäs, Fu
Fernström Judit.sm,Kråkberg,M
Frid V, f, Garsås
Hedblom Johanna, sm, Färnäs, M N
Hedblom M, f, Färnäs, M N
Larsson Alma, f, Sollerö
Larsson Matts, f, Sollerö
Lennart Maria, sm, M
Lindén P, f, Sollerö
Ljungkvist Beda, sm, Garsås
Matsson Kerstin, sm, Nusnäs, Fu
Möller P A, f, Vika station
Nordin P, f, Nusnäs, Fu
Norén Margit, sm, M N
Olsson J A, journalist, M
Olsson Kings Helena, sm, Risa, M N
Persson Anna, sm, M
Persson Karin, sm, M
Pålsson Gerda, sm, Vika station
Romsson Karl, handlande, M
Sandbäck Olof, f, Kråkberg, M

Sandén Anna, sm, M N
* Sandén E S, f, M N
Sars Anna, sm, Östnor, M
Sars Kerstin, sm, Isunda, M
Signell Anna, sm, Utmeland, M
Sisell M, f, Öna, M
Säfström Hanna, sm, Öna, M
Turén Karin, sm, Gopshus
Täpp Lars, f, Bonäs, M
Vallman V, f, Bergkarlås, M N
Önell L, f, Oxberg

[M = Mora, M N = Mora Noret]

Orsa lärareförening (45)

Ordförande: L. Karlsson.

Andersson Anna, sm,Hansjö,O
Andersson Helga, sm, Stackmora, O
Berger A, f, Nederberga, M
Berggren O, pastor, S
Björck D, f, Hornberga, O
Björklund Maria, sm, S
Bonander Ida, f, Hansjö, O
Bäckman E, trävaruhandl. O
Dahl Elin, fru, O
Eriksson E, f, Kyrkbyn, O
Eriksson Margit, sm, Hansjö, O
Frelin And., fabrikör, O
Gabrielsson J, kyrkoh., O
Hammar Gustava, sm, Trunna, O
Hägglund Hanna,sm,Hansjö,O
Höglund Joh., fabr. O
Johansson E A, f,Slättberg, O
Johansson E, f, Stackmora, O
Johansson Maria, f, Hansjö, O
Jonsson Karin, sm, Kyrkbyn, O
Karlander Fredrika, sm, Nederberga, M
Karlsson L, kommin., O
Larsson H L, f, Kallmora, M
Knorring Th., sm, Heden, O
Larsson Ida, sm, Kyrkbyn, O
Lindqvist Klara, sm, O
Louthander H, f, Gravberg, S
Mårtensson Anna, f, berga, O
Montelius A, f, Torr ål, O
Nilsson Anna, sm, ;
Ohlsén O, handlande, O
Olsson And., f, Ky kbyn, O
Olsson Hanna, sm, Maggås, O
Olsson Matilda, sm, Holen, O
Orsén Eva, sm, S
Palmén Carolina, f, Kårgärde,O
* Pettersson C F, f, S
Pettersson E, sm, Myggsjö, O
Sandberg Alma, sm,Kallmora,M
Sjödén P, byggmästare, O
Stenqvist E, sm, O
Ståbi A, sm, Kårgärde, O
Sundström Elin, sm, M
Uhlin Margit, sm, Hansjö, O
Vestberg Vilhelmina, sm, Orsbleck, O

[M = Mässbacken, O = Orsa, S = Skattungbyn]

Ore lärareförening (15)

Ordf.: E. Larsson.

Andersson Margareta, sm, Näset, F
Andersson Ester, sm, Arvet, F
Andersson Kerstin, sm,Dalbyn,O
Fröberg Nils Otto, f, Dalbyn, O
Hallqvist L, verkmäst., F
Johansson C, sågverksäg., F
Johansson Ingeborg, sm, Sörboda, O
Johnsson Anna, sm, F
Larsson E, f, Östanvik, O
Larsson Brita, sm, Östanvik, O
* Lövström O, f, F
Persson S E, kaféidkare, F
Rydén J, stationsinsp., F
Sundell Ester, f, Dalfors
Sundén And., f, Sunnanhed, O

[F = Furudal, O = Ore]

Älvdalens kretsförening (25)

Ordf.: O. Dalborg.

Adolphsson Hilda, f
Adolphsson Vendla, f
Andersson H, f
Andrén L, f
Bergman Anna, fru, sm
Dalborg O, f, Älvdalsåsen
Granström Jenny, sm
Hedman Johanna, sm
Helsing Johanna, sm
Isaksson P, sm, Blyberg
Jansson Anna, sm
Jansson Emma, fru, sm
Johansson Kristina, sm

Jonsson Emma, fru, sm
Kettisen Hilma, sm
Lalander Ingrid, f, Gåsvarv
Landstedt Agnes, sm
Larsson Beda, sm, Älvdalsåsen
Lindorff L, f
Malmberg L, f
Norman R, sm
Persson Johanna, sm
Sellström M, f
*Sillén Eleonora, sm
Åhs L, f, Blyberg
[Alla med postadress: Älvdalen]

Västerdalarnes lärareförening (55)

Ordförande: Lars Hollner.

Andersson Karin, sm, Y
Andersson Kerstin, sm, M
Blom L, f, Äppelbo
Carlman F O, f, Björbo
Dahl Karin, sm, Äppelbo
Elfving L, f, Björbo
Eriksson T J, handl., Y
Färdigsson A, f, Risätra, L
Garpe J O, pastor, folksk.-insp., Mockfjärd
Gillén H, f, Trekärn
Gudmundsson G, f, M
Gylin L, f, M
Göransson Anna, sm, L
Halvarsson Anna, fru, sm, Nås
Hollner L, f, L
Hulander Agnes, f, Öje Kapell
Inander L J, f, Dala-Järna
Jakobsson Kristina, sm, Långstrand, T
Jansson E, sm, Torgås, L
Jansson G L, skogv., Äppelbo
Jansson Klara, sm, T
Johnsson Johna, sm, Limedsforsen
Jonsson Amalia, f, M
Jonsson Berta, fru, f, Torgås, L
Jonsson Brita, sm, Tandö
Jonsson Ingeborg, sm, M
Jonsson J, f, Nås
Larsson Emilia, sm, Vansbro
Larsson Johanna, sm, Limedsforsen
Larsson Johanna, fru, sm, Torgås, L
Larsson Johanna, sm, Sälen
Lindberg J, f, Tyngsjö
Lisell O, handl., M
Lundh J, f, Sälen
Malme A, f, M
Malmén E, f, Malungs Fors
Matsson P, f, Holsåker
Nilsson Mina, sm, Nås
Nylén J, f, Dala-Järna
Olsén Lina, sm, Öje Kapell
Olsson Karin, sm, Nås
Olsson L S, skolr., Skördåker, M
Olsson M P, sm, M
Persson Matilda, sm, Limedsforsen
Pettersson Elna, Nås
Sjödahl N, f, Y
Skoglund P, f, Dala-Järna
Smedberg H, f, Vansbro
Ström Emmy, f, T
Ström J, f, T
Thomsson Hilda, fru, f, Hulån
*Thomsson O, f, Hulån
Thune B F, skolpräst, Vansbro
Thunstedt J, f, Holsåker
Östensson Kristina, sm, Sälen
[L = Lima, M = Malung, T = Transtrand, Y = Yttermalung]

Särna och Idre lärareförening (8)

Ordf.: K. Ringqvist.

Bergsten Ester, sm, Särna
Bergström, Selma, sm, I
Danielsson D, f, I
Heed Hildur, sm, I
Johansson Regina, sm, Flötningen
Persson Hulda, sm, I
*Ringqvist K, f, S
Viström Sofia, sm, S
[I = Idre, S = Särnaheden]

Gävleborgs län.

Södra Gästriklands lärareförening (19)

Ordf.: G. O. Anjou.

Abrahamsson E, f, Årsunda
Anjou G O, f, Ö

Berger A J, f, Ö
Carlström A V, f, Ö
Eldblom Anna, sm, Ö
Eriksson Kristina, sm, Ö
Fromm Elin, sm, Årsunda
Hansson Edit, sm, Berga, Främlingshem
Jakobsson Edla, sm, Trösken, Torsåker
Larsson Signe, sm, Ö
Lindevall Anna, sm, Ö
Nilsson Klara, sm, G
Nilsson Maria, sm, G
Söderbäck Fanny, sm, Årsunda
Viberg D E, f, G
Viberg Johanna, f, Trösken, Torsåker
Viking Erik, f, G
*Viking P O, f, Ö
Östnæs Therese, sm, Ö
[G = Gysinge, Ö = Öster Färnebo]

Hedesunda lärareförening (24)

Ordf.: Emanuel Elfving.

Andersson A, komm.-ordf., Brunn
Andersson A, landstingsman, Brunn, H
Andersson Lydia, sm, Brunn, H
Bergqvist Hanna, sm, Brunn, H
Bergström Pauline, sm, Heden, Främlingshem
Bylander A, stat.-insp., Rångsta, H
Carlsson J, f, Lövåsen, S
Eklund A, f, Berg, H
Elfving A E, f, Brunn, H
Eriksson Jenny, sm, Sevalbo, S
Fredriksson Sigrid, sm, Brunn, H
Hilding A, landstingsman, Sevalbo, S
Jonsson Ester, sm, Berg, H
Kompas Lina, sm, Landa, H
Lund E, kyrkovärd, Brunn, H
Löf A, skolr., Åhlbo, Smedsäng
Norman E, f, Brunn, H
Pettersson Elisabeth, sm, Sundby, H
Pettersson Lovisa, sm, Åhlbo, Smedsäng
*Rosenborg Gunhild, f, Landa, H
Sandgren Maria, sm, Mälbo, H
Skogh A, f, Sundby, H
Tunberg Frida, sm, Viken, S
Uggla Frida, sm, Öhn, H
[H = Hedesunda, S = Söderfors]

Gävle lärareförening (119)

Ordförande: J. Lindholm.

Ahlberg K G, skolföreståndare
Ahlin V, f
Ahlner G O, dövstumslär.
Andersson Hilda, f
Andersson Johanna, sm
Andersson K H, slöjdl.
Andersson O P, f
Anjou N E, musikdir.
Asplund Lisa, f, B
Aurell K E, rektor
Bengtsson Elsa, f
Bengtson Emelie, f, B
Bergstrand Elsa, f
Bergvall Gertrud, sm, B
Björklund Tekla, f
Blom F E, barnhemsföreståndare, Mackmyra
Boström Signe, sm
Bring Eva, f
Davidsson O F, f, S
Eklund Fanny, sm
Elfstrand Nanna, slöjdl.
Elias E, S
Elmgren A, f
Enberg Maria, sm
Englund G, fattigvårdsdir.
Eriksson Jenny, sm
Forsman Lina, sm
Forsberg Malin, fröken
Forsgren Elisabeth, sm, B
Forsmark Rut, f
Forsström Ellen, sm
Frölander Lydia, f, B
Gillberg Anna, f
Gillberg Lisa, f
Gripenberg Louise, f
Gunnard B, pastor, B
Gäfvert G R, f, B
Gäfvert Kristina, sm, B
Hedin P E, slöjdl.
Hellenius Augusta, f
Hellgren Elin, f
Herrmansson Anna, f
Holmgren P, kommin.
Håkansson Blenda, sm,

Jansson Anna, sm
Johansson Hilma, sm
Klein Hildur, f
Kramer Sofie, f
Krook Agnes, f
Landberg Hanna, slöjdl.
Larsson Karin, sm
Larsson L, slöjdl.
Lindberg Anna, sm
Lindblom Ester, sm
Linder C E, f, B
Lindholm A, dövstumlär.
Lindholm J, f
Lindqvist Agnes, sm
Lindqvist L, f
*Lundén G, f
Lundgren Cecilia, f
Lundgren P, f
Lundgren P V, f
Lundgren Tyra, f
Lundin Naemi, sm
Lundqvist Brita, f, S
Lötman S, f, B
Moberg Adéle, f
Myhra Lotten, f
Nilsson Astrid, f
Nilsson Maria, f
Nordin K G, f
Nordin Laura, sm
Nordlander A, fil. d:r, folksk.-inspektör
Nordlöf Edvina, f
Nordman L, f
Nordqvist H, f
Nordqvist Ragnhild, f
Nordström Anna, sm
Norman Eda, sm, B
Normark P E, f, B
Nyborg Alma, sm
Nyström Elisabeth, sm, B
Olsson P, slöjdlär.
Persson Hildur, f
Pettersson Judit, sm
Pettersson Olivia, f
Pilblad Elisabet, f
Rehnberg Lydia, sm, B
Roos Ester, sm, B
Rosenborg O, f
Rosengren P O, f
Rosenquist Emelie af Åkershult,f
Runnbäck Emma, f
Sahlin Elisabet, sm, B
Sahlqvist L, f, B
Samuelsson R, f
Sandin Maria, sm, B
Schrewelius Marta, f
Schöning Hulda, sm
Sporrong Elin, sm
Sundbom Anna, f
Sundgren Anna, sm
Söderholm Elisabet, sm
Torolf Stina, sm, B
Uhr G, f, B
Vadström Maria, sm
Vahlman Jenny, f
Vallin Maria, sm
Vallström Alma, sm
Vessler Elin, sm
Vestling Hanna, sm
Vikner Ida, f
Vinquist Hilda, f
Vestlund Hanna, sm
Åkerlund P O, direktör
Åsbrink Anna, sm
Öberg Anna, f
Öberg Maria, f

[B = Bomhus, S = Strömsbro; alla övriga adr.: Gävle

Hille kretsförening (9)

Ordf.: Joh. H. Holmström.
Edlund A P, skolr., Hälsan, Gävle
Holmström J H, f, Hilleby, S
*Johansson Ester, sm, Hillevik, S
Källander K P E, f, Björke, S
Lindblom Lydia, sm, Hilleby, S
Nordlund Elin, f, Hilleby, S
Samuelsson Maria, sm, Stigslund, S
Vidén K J, f, Stigslund, S
Östlin Elisabet, sm, Stenmark, Råhällan

[S = Strömsbro]

Valbo kretsförening (33)

Ordf.: J. F. Forssell.
Alving Kerstin, sm, H
Andersson Hanna, sm, Hemlingby, G
Andersson P O, f, Lund, Valbo

Berg Anna, sm, Hemlingby, G
Blom Therése, sm, S
Brovall G, f, M
Brovall Hedvig, sm, M
Bruno Edv., fil.kand., sem.-lär., H
Dahlmé Signe, sm, Hästbo, G
Ekström J, f, Grååsen, G
Eriksson A, f, Ytterharnäs, Harnäs
Eriksson Anna, sm, V
Eriksson K E, f, H
Fagrell Zelma, sm, Ytterharnäs, Harnäs
Forssell J F, f, Hemlingby, G
Gustafsson C A, red., Bomhus
Göransson Elsa, sm, Hemlingby, G
Johansson Hedvig, sm, M
Johansson Linnea, sm, M
Larsson Agnes, sm, Lövlund, Harnäs
Lindström Hulda, sm, Ösaren, M
Olsson J, f, Lövlund, Harnäs
Pettersson Malin, f, F
Samelius Gertrud, f, H
*Tjärnström J, f, S
Ulff J, teol. kand., H
Vestbom J, f, Mårtsbo, G
Wockatz J B, rektor, H
Västergren Jenny, sm, M
Ågren Lovisa, sm, H
Åselius Anna, sm, F
Öberg N, f, org., S
Östlund Maria, sm, H

[F = Forsbacka, G = Gävle, H = Hagaström, M = Mackmyra, S = Sveden]

Västra Gästriklands kretsförening (43)

Ordf.: A. V. Ljunggren.
Ahrne V, f, H
Anderson O, f, Österberg, S
Backman Matilda, sm, J
Danielsson E, f, Sa
Eriksson Astrid, sm, Sa
Fahlander H, f, Sa
Falk Ingrid, f, H
Florell E, f, J
Forss Hanna, sm, Sa
Frölén A T, f, H
Grane A, f, S
*Grane A J, f, S
Gramér L O, f, Åshammar
Hagardt A, pastor, H
Hilding Anna, sm, Hammarby, S
Holldorff V E, f, Åshammar
Hällberg A, f, Kungsgård
Ingvaldsson P T, f, Sa
Johansson Maria, sm, Högbo, Sa
Johansson Selma, sm, J
Jonsson Hilma, sm, T
Jonsson N J, folkskoleinsp., Sa
Karlsson Anna, sm, J
Lager Gerda, f, H
Lalander Terése, f, Kungsgård
Ljunggren A V, f, Hammarby, S
Lundin Ester, sm, T
Lundgren Hilda, f, H
Lundström F, f, Sa
Lönnberg H J, f, J
Lövgren A, f, Olsbacka, Sa
Malmgren C E, f. d. lär., S
Norberg R, f, Sa
Persson P G, f, Hästbo
Rehnberger M, l. v. h.folksk., Sa
Rydeen F A, f, T
Rydén Yngve, f, Sa
Skog Juliana, f, Hammarby, S
Ståhlnacke Alma, f, Sätra, Sa
Tysklind Emy, sm, Toretorp, S
Vahlqvist E V, f, Högbo, Sa
Ågren A E, f, Hammarby, S
Ågren Margreta, sm, Högbo, Sa

[J = Järbo, S = Storvik, Sa = Sandviken, T = Torsåker]

Norra Gästriklands kretsförening (33)

Ordförande: L. E. Berglund.
Andersson Selma, f, Hagsta, Åbydal
Annell A P, f, J
Berglund L E, f, Brattfors
Bergsten K G, f, Östby, O
Blom Clementine, sm, Norrsundet
Blomkvist Adelaide, f, Västerbo, O
Brodin Eva, sm, Östby, O
Dybeck Ebba, sm, B
Enberg Gustava, f, Rabelöt, O
Eriksson Elida Kristina, sm, Axmarbyn, B

*Forsander A E, f, Norrsundet
Halsius Lotten, sm, Gammalboning, J
Holm Sofia, sm, Vij, O
Hägg E F, f, Åmots bruk
Karlberg Edla, sm, B
Lagergren K E, f, Norrsundet
Lindell C H, f, B
Lindgren A, f, J
Lindgren Olga,sm,Säbyggeby,O
Lindqvist Maria, f, B
Lindvall O D, f, Åbron,Brattfors
Löthman Anna, sm, J
Löthman Gerda, sm, Säbyggeby, O
Malm Jenny, sm, B
Nordenfors J, f, Säbyggeby, O
Nordlund A, f, Nordanåsbo, O
Stengård Selinda, f, O
Stenvall N V, f, O
Vallin Josefina, sm, Rabolöt, O
Öberg Elsa, sm, Axmarby, B
Österberg Klara, sm, B
Östman Agnes, sm, Norrsundet
Östman Jenny, sm, Norrsundet
[B = Bergby, J = Jädraås, O = Ockelbo]

Söderala lärare- o. lärarinneförening (34)

Ordf.: N. A. Trönnberg.

Andersson Hilma, fru, f, Askesta, S
Andersson Jenny, sm, Vallvik, L
Björklind Elisabet, sm, Myskje
Blomstrand S M, f, Vallvik, L
Bromeson Ellen, f, Myskje
Bromeson J A, stat.-för., Myskje
Bäckström Hulda, sm, L
Danielsson Kerstin,sm,Östanbo,S
Delin Märta, sm, Kinstaby
Ekström Ida, sm, L
Elmblad M, handl., Vansäter, B
Eriksson Hanna, sm, L
Eriksson Julia, f, L
Eriksson L, f, Myskje
Fisk Amanda, sm, L
Forsberg Kristina, sm, Askesta,S
Forsberg Tekla, sm, Vansäter,B
Hammarstedt Maria, sm, L
Hedblom E, f, Vansäter, B
*Hydman K A, f, L
Hydman Karolina, f, L
Johnson Gerda, sm, Lynäs, B
Larsson Hanna, sm, Ina, Söderhamn
Löfgren Blenda, sm, B
Olsson Maria, sm, Vansäter, B
Olsson S lantbr., Vansäter, B
Pettersson P, handl., Vansäter,B
Sporre O, f, Lynäs, B
Ströberg P O, f, Håv, Söderala
Timan Anna, fru, sm, L
Trönnberg N A, f, Kinstaby
Vallin Hilma, fru, sm, L
Villborg A G, f, L
Åkerman Anna, sm, Karmor, S
[B = Bergvik, L = Ljusne, S = Sandarne]

Söderhamnstraktens lärareförening (45)

Ordförande: E. Bergman.

Andersson Agnes, sm, Lervik, S
Andersson Lisa, sm, Sö
Bengtson O, f, Sö
Bergman E, f, St
Blomstrand Hanna, sm, N
Bodin Matilda, sm, St
Eriksson Anna, f, St
Fernkvist R, f, Sö
Fredberg Teresia, sm, Grundvik, St
Grönkvist Kristina, fru, Sö
Hartman Hedvig,sm,Mariehill,St
Hægermark Hanna, sm, Sö
Hedenmark F, f, Lervik, S
Hedvall Anna, sm, Sö
Hellström Ruth, sm, S
Hollander Anna, f, Sö
*Igglund Ingeborg, f, Sö
Karlgren A, pastor, S
Krok Nanna, f, Sö
Lindblom Anna, slöjdlärare, Sö
Lindström Greta,sm,Marbäck,N
Lindström Göthilda, sm, Sö
Lönngren Anna, f, Sö
Melin Aurore, sm, Haga, N
Nordlund Margareta, sm, Forsbacka, N
Nordlund O, f, Vågbro, N
Norin Elsa, f, S
Nyberg G A, f, N
Rosenlind Rosa, f, Sö
Rödström O, f, S
Sahlstedt Ester, sm, St
Söderberg Regina, sm, Sö
Söderlund Ida, sm, St
Tollin C A, kyrkoherde, Sö
Vallin Augusta, fru, f, Sö
Vallin C J, f, Sö
Vennerberg Elin, sm, Sö
Vennerberg Tyra, sm, Sö
Vikström Hanna, sm, Sö
Vikström Hilda, fru, f, Sö
Vixner Ida, sm, Lervik, S
Vilson B L, fabrikör, riksd.-n,Sö
Åberg Olga, sm, Sö
Åhlén Hanna, sm, N
Öhman Hilda, sm, Trönö
[N = Norrala, S = Sandarne, St = Stugsund, Sö = Söderhamn]

Södra Hälsinglands skolförening (24)

Ordf.: K. A. Frantzell.

Axlund Cecilia, sm, Löten, K
*Ericstam A, f, Lingbo
Eriksson P, v. ordf. i skolr., L
Fahlström Anna, sm, Sörfly, K
Frantzell K A, f, K
Hammarlund Emilie, sm, Acktjära, K
Hernkvist Maria, sm, Västansjö
Hultin Ivar, reg.-past., Lingbo
Israelsson Emma, sm, Granbo,K
Jansson Karin, sm, K
Leffler Ily, f, L
Linden J A, f, Lingbo
Lundgren Anna, sm, K
Nordin K Z, f, Granbo, K
Norell H, sm, Tönsen, K
Rydberg J I, skolr.-ordf., K
Rydén Helma, Raman, Katrineberg
Sandelin Beda, sm, Djupa, L
Skogsberg Anna, fru, sm, K
Skogsberg L E, f, K
Sköld Helga, sm, L
Strandberg C, f, L
Thunér H, f, K
Vixner I, Djupa, L
[K = Kilafors, L = Landa]

Bollnäs-Arbrå-Rengsjökretsen (50)

Ordförande: A. Johansson.

Andersson Anna, sm, Vexsjö, Lottefors
Andersson Brita, sm, Hå, B
Andersson Ester sm, Freluga,B
Andersson Augusta, sm,Sörbo,B
Backlund Tyra, sm, Vexsjö, Lottefors
Backström Märta, sm, Koldemo, A
Berg Märta, sm, Ren, B
Berge Agnes, sm, Hamre, B
Brunzell N G, f, Vallsta
Collini Elsa, sm, Hertsjö, B
Dalhem Aug., f, A
Edlund N, f, B
Folcker Elsa, f, Vallsta
Forsberg J A, f, Röste, B
Forsell Isabella, f, Hertsjö, B
*Forsling E A, f. Hamre, B
Forsmark K J, f, Hå, B
Frykholm L, f, Freluga, B
Frykholm Selma, sm, B
Hallbohm Ottilia, sm, Söräng, B
Hansson Katarina, f, Voxsäter,B
Hedman J A, f, Söräng
Johansson Alexius, f, B
Jonsson Brita, sm, Lottefors, B
Jonsson Ida, sm, Hamre, B
Karlgren Gurli, sm, Ren, B
Karlsson Anna, f, sem.-förest.,B
Köllner L, f, Ren, B
Liander Dagmar, sm,Häggesta,B
Lundvall Frida, sm, B
Meurling C, f, B
Meurling Hilda, sm, B
Morin J, f, Vexsjö, B
Nilsson Alida, sm, B
Nilsson Nelly, sm, Häggesta, B
Nilsson Klara, sm, Hamre, B
Pettersson Karin, sm, Björktjära, B
Romare Sonja, sm, Björktjära, B
Ronell Sigrid, sm, Vallsta
Ruuth A, f, Björktjära, B
Ruuth Anna, fru, f, Björktjära,B
Sahlström Agnes, sm, Häggesta, B
Storm M, f, Växbo

Strömberg Signe,sm,Koldemo,A
Sundström E, f, Stocksätter, B
Tengdelius Maja, sm,Koldemo,A
Tidén Brita, sm, Höle, Rengsjö
Västberg Anna, sm, Sörbo, B
Åhman Anna, sm, Röste, B
Åkerman Elsa, sm, Björktjära,B
[A = Arbrå, B = Bollnäs]

Voxnadalens lärareförening
(36)

Ordf.: J. E. Nordqvist.

Andersson Linnéa, f, A
Brink Ellida, sm, A
Brun H, f, A
Carlsson F V, pastor, A
Carlgren Inez, sm, A
Elin Hilma, sm, O
Eriksson Amelie, f, A
Eriksson K F, f, E
Eriksson Marta, sm, E
Forsell K A, sm, Lobonäs
Färdin P, f, E
Granell Erika, sm, Vb
Granell Johanna, sm, Voxna
Granell Mina, f, Vb
Hedin J, f, E
Johansson Alma, sm, V
Johansson Betty, f, Näsbyn, A
Johansson Hilda, sm, Stugslått, Lövriset
Larsson Kerstin, sm, A
Liljegren Agnes, f, Långhed, A
Lisell Anna, f, A
Lundberg Elin, sm, O
Lundberg Karin, sm, E
Nordman J, f, Mattsmyra, Lövriset
Nordqvist J E, f, O
Olsson Lisen, sm, E
Pettersson Anna, sm, E
Sahlström A E, f, Vb
Sahlström Naemi, sm, A
Schwartz G, skolr., A
Strandgren Lina, f, Runemo
Svensson A V, f, E
Svärd Anna, sm, Stenkullen,E
*Varpman A G, f, O
Varpman Alma, f, A
Varpman Gust., f, O
[A = Alfta, E = Edsbyn, O = Ovanåker, Vb = Voxna bruk]

Västra Hälsinglandskretsen
(78)

Ordförande: Erik Selling.

Anderson Agnes, sm, Gryttjesbo, Hybo
Andersson Carolina sm,Heden,L
Andersson Maria, sm, Hedsta,T
Assarsson Anna, sm. F
Berg E, f, Bäckänge, L
Berg Eva, sm, Bäckänge, L
Bergman A, fabrikör, Hennan
Bergström A, skolförest., L
Bitzén Anna, sm, Öije, J
Brovall A, f, Lörstrand
Brundin A, kyrkoh., F
Carlén Hilda, sm, F
Carlsson Anna, sm, Hybo
Dahlberg Ebba, sm, Kläppa, L
Edbom Jenny, sm, Hybo
Edlund Sally, sm, L
Edqvist J, sm, Kallmyr, L
Eklund Amalia, sm, Stocksbo,F
Eklund Anna, sm, F
Elowsson E, f, Sillerbo, T
Elowsson fru, sm, Sillerbo, T
Eriksson Anna, sm. L
Fahlander Amalia, f, Heden, L
Granström Ada, sm, L
Gravström B, f, Föne, F
Haglund Anna, sm, Yg, L
Hammarlund Margreta, sm, Tegeltjär, L
Hansson Sara, sm, Nybo,Ramsjö
Holmén E L, f, Välje, Hennan
Holmstrand E, sm, Uvås, J
Hultman Kerstin, sm, Yg, F
Hydén A J, f, L
Häggblom N, f, Hennan
*Häggman J A, f, Sunnanås, L
Jansson Ella, sm, Sund, Ramsjö
Jansson J, f, Öije, J
Jansson Rut, sm, Kläppa, L
Johansson Anna, sm, Kläppa, L
Johansson Karin, sm, Stråsjö, J
Johansson Karolina, sm, Kåsjö, J
Jonsson J, skolr., T
Jonsson Signe, f, Ramsjö
Jonsson Tora, fru, L
Jonzon B G, kyrkoh., L

Lindkvist I, urfabrikör, L
Lindström J, f, F
Lindström, fru, F
Malmqvist J, f, Skästra
Medelberg Amelie, sm, L
Medelberg E, organist, L
Melander Ester, sm, J
Mårtensson Karin, f, Ångsäter,
Nordgren J, hemmansägare, L
Nordin Lina, sm, Tevansjö, Ramsjö
Nordström Emma, sm, N. Veckebo, F
Olofsson P, kyrkovärd, L
Olsson Anna, sm, N. Veckebo,F
Olsson Anna, sm, Stenhamre, L
Olsson Edit, student, L
Olsson Emma, sm, Letsbo, T
Olsson Eva, f, stud., L
Persson A, kyrkovärd, L
Persson Anna, sm, Vattuvalla, Hennan
Pettersson Herta, sm, Hybo
Rosén Karin, f, Nordsjö, J
Schölander E, f, Hybo
Sjöblom Svea, sm, Lövvik, Karsjö
Skedin L, f, Undersvik, Karsjö
Selling E, f, Stenhamre, L
Svensson Anna, sm, Ygsbo, F
Thunvall A, f, Ramsjö
Vagenius C F, f, Yg, F
Vallén Anna, fru, L
Vallén J A, v. pastor, L
Vesterlund Maria, f, Kläppa, L
Zakrisson Hulda,sm,Bäckänge,L
Öberg Emma, sm, J
Öhman Olivia, sm, Sjöbo, L
[F = Färila, J = Järvsö, L = Ljusdal, T = Tallåsen]

Norra Hälsinglands lärareförening (34)

Ordf.: L. Stein.

Andersson Hedda, sm, Rogsta
Anjou Hjalmar, f, Delsbo
Böhmer E, redaktör, H
Carlsson P S, f, Iggesund
Carlsson M M, f, Hög
Dahlström Anna, sm, Idenor
Ekman I, stadsläkare, H
Elfner E P, f, Näsviken
Forsman Elin, sm, Ångebo
Hedström L G, f, Idenor
Johansson Klara, sm. H
Karlsson Gerda, f, H
Karlsson Matilda, sm, H
Kjellander Agnes, sm, Bjuråker
Levander E, överlärare, H
Lidell A J, redaktör, H
Lilja A T, sm, Hälsingtuna
Mattsson H, f, Iggesund
Melén Anna, sm, H
Persson Alma, f, H
Pontén Ester, f, H
Rydén Alma, sm, Idenor
Rönnander A, f, Bjuråker
*Skantz P, f, Idenor
Skantz Jenny, f, Idenor
Stein L, f, Åvik, H
Söderbäck E A, f, H
Thedéen H, f, Åvik, H
Tillberg Anna, f, H
Vestberg E, folkskoleinsp., H
Vestberg Karin, f, H
Voxberg P A, f, H
Öhrn K E, f, Iggesund
Österholm Edith, f, H
[H = Hudiksvall]

Bergsjö kretsförening (18)

Ordförande: M. Bergman.

Andersson K A, f, Hånick
Asplund G, f, G
Berglund T, f, Rogsta
Bergman M, f, Harmånger
Boman Hanna, sm, G
Colldén A F A, f, G
Frändin E, f, Gränsfors
Hellström L, f, F
Larsson Matilda, sm, B
Lindblad Hulda, sm, G
Lindström Lotten, sm,Jättendal
Lundgren Anna, sm, G
Nyberg E B, f, Bergsjö
*Rahne E A, f, B
Sjödin Anna, sm, F
Stendahl Rut, f, Gränsfors
Vadin Elisabet, sm, Högen
Ögren Tora, sm, F
[B = Bergsjö, F = Franshammar, G = Gnarp]

Västernorrlands län.

Torps och Borgsjö lärareförening (29)

Ordförande: M. Hallberg.
Alberg Elise, sm, Alby
Almström Anna, f, Ånge
Andersson Olivia, sm, F
Behm G, f, E
Berglund Laurina, sm, T
Blomstrand Hilma, f, Alby
Boström Elin, sm, Alby
Curtelius Amelie, f, Alby
Dahlgren J, F, f, Ånge
Ekeblad Therésie, f, F
Engström Amanda, f, Boda, Viskan
Eriksson J, f, Vallen, Haverö
Hallberg M, f, Hallsta, Parteboda
Hansén O, skolråd, Parteboda
Jonsson Alma, sm, Alby
Johansson Levi, f, F
Lindberg J F, f, F
Lindén Mauritz, f, F
Lundkvist Ellen, sm, Alby
Nilsson Lina, sm, T
Norberg Emma, sm, E
Nordgren Ali, rektor, F
Nordgren Svea, f, Näset, E
Olsson Olov D, Boda, T
Olsson Signe, f, Johannisberg
Pettersson Maria, sm, Ånge
Sjönell Jenny, sm, E
Unæus J H, f, Alby
Vågström Tekla, sm, Hallsta, Parteboda

[E = Erikslund, F = Fränsta, T = Torpshammar]

Njurunda lärareförening (39)

Ordförande: J. A. A. Nyberg.
Barth J Chr., disp., Sv
Bergfast R, f, Ängom, N
Bergström Hanna, sm, N
Björklund Karin, sm, Ängom, N
Enquist Elvira, f, Kvitsle, S
Flodström, f, Sv
Gustavsson O C E, fabrikör, Nolby, S
Holmlund G, f, Baggböle, N
Holmström Amanda, sm, Sv
Hägglund Frideborg, sm, Västanå, N
Häggström A, f, Ulvberg, N
Häggström K, f, Nyland, N
Höglund Anna, sm, N
Jansson Anna, f, Galtström, S
Lindström, sm, N
Long Karin, fru
Lundgren Anna, sm, Essvik, S
Löfgrén S E, f, N
Nordin Olga, sm, Västanå, N
Nordling E J, kyrkoh., N
Norlén E G, f, Vapelnäs, Sv
Nyberg Elin, sm, Essvik, S
Nyberg J A A, f, Essvik, S
Ohlson A, f, Klampenborg, S
Palmqvist Selma, f, Essvik, S
Sellström Albertina, sm, Sv
Stenberg G, förv., Klampenborg, S
Sunnqvist O, f, Sv
Thungren Erika, sm, Klampenborg, S
Vesterlund Maria, sm, Kvitsle, S
Vestin Dana, sm, Ortsjön, N
Viberg, f, Sv
Vikström Gustava, sm, Nyhamn, S
Vikström Hulda, sm, Nyland, N
*Vikström J, f, Nyhamn, S
Värström Linnéa, sm, Vapelnäs, Sv
Öhrwall P, fil. d:r, v. pastor, N
Örnfeldt J E, f, Sv
Östgren N, kommin., N

[N = Njurunda, S = Sundsvall, Sv = Svartvik]

Mellersta Medelpads lärareförening (25)

Ordf.: J. A. Vesterberg.
*Arbman Hulda, f, M
Björck J, v. pastor, Selånger, Su
Björklund J, f, M
Ekeroth Märtha, sm, L
Elfving R, f, M
Engström J O, f, Ede, S
Eriksson Nanny, sm, Selånger, Su
Flodén J A, landstingsm., L
Fällgren M A, f, L
Gottvall Otto, förest., S
Granberg E A, f, S
Hallberg K, kyrkoh., Selånger, Su
Hammarlund J, kronolänsm., M
Johansson Margret, sm, Selånger, Su
Kalm K J, f, Sättna, Kovland
Lindén G R, f, Nedansjö
Lindgren L, f, Selånger, Su
Lindqvist Anna, f, L
Ljungkvist Oscaria, sm, Allsta, M
Lodin Irene, sm, M
Lundquist Maria, sm, M
Ohlsson A, kyrkoherde, M
Skogman Cecilia, f Allsta, M
Vesterberg J A, f, M
Ågren Signe, sm, M

[L = Lucksta, M = Matfors, S = Stöde, Su = Sundsvall]

Sundsvalls lärareförening (21)

Ordförande: C. V. Dahlén.
Backlund O P, f, Holm, Anundgård
*Björklund A, f
Boström Augusta, f
Boström Olga, fru, f
Dahlén C V, f
Fjellström Nanna, f,
Hedström O, läroverksadj.
Hedström Kristiane, fru
Hellgren J, bokhandl.
Hjorth Anna, f
Hägglund Valborg, fru, f
Lander G, vaktmäst.
Lidblom Hilma, flicksk.-l.
Lidblom Nanny, f
Lindmark H, f
Lindmark Maja, fru, f
Nilsson Elin, f
Norberg Maria, sm
Staaff Ottila, f
Vallin J O, f
Vidmark Olga, sm

[Alla med postadress: Sundsvall]

Sundsvalls läraresällskap (20)

Ordförande: N. Stenlund.
Allberg Teodora, f
Bolin R J, f
Boström J O, teol. d:r, kontr.-pr.
Brodin I O, f
Hall Johanna, sm
Hamrin Elsa, f
Hasselhuhn Augusta, f
Hellström E M, f
Kihlbaum Signe, f
Larsson N S, skolrådsled.
Nordlander C A, folksk.-insp.
Nordlander Elisabeth, f
Nylén A R, skolrådsled.
Nyström N J, f
Näsholm Laura, skolköksl.
Palmqvist Z P, f
Sjöstrand Hulda, f
Sjöstrand Maria, f
Stenlund N, f
*Öberg S, f

[Alla med postadress: Sundsvall]

Sköns, Alnö och Timrå lärareförening (91)

Ordf.: P. Nordqvist.
Anagrius Ingrid, f, Sk
Andersson J A E, f, Heffners, S
Askling Signe, f, Usland, A
Bergström Jenny, sm, Gärde, S
Biberg Eva, sm, Gärde, S
Billström S J, f, V
Bohlin Anna, f, Skön, S
Carlsvärd Zaide, f, Hovid, A
Dahlén Maria, slöjdl., Tunadal, S
Elfving J A, f, Skönsmon, S
Elfving Anna, fru, Skönsmon, S
Enhörning E A, disp.-dir., skolr., Kubikenborg, S
Eriksson E G, f, Sund, S
Eriksson Olga, skolköksl:a, Monsångsåg, S
Eriksson R, f, Ortviken, S
Flink Anna, sm, Nacka, A
Forsander K A, f, Skönsberg, S
Forsander Maria, f, Ortviken, S
Forteen Jean, f, Kubikenborg, S
Fromell Hulda, sm, Sk
Granström A J, f, Timrå, S
Granström K V, f, Timrå, S
Grundström Ellen, sm, Skönsberg, S
Göransson E, f, Hovid, S
Hammarberg H E, disp., skolr., Sund, S

Hedström Amalia, sm, Hillsta, Skön, S
Hedström Hedvig, sm, V
Hellberg A, skolr., Skön, S
Hertzell P, f, Sk
Holmstrand Elsa, sm, Kubikenborg, S
Hübinette F A, f, Sk
Höglin Anna, sm, Östrand, Sk
Höglund Thora, sm, Monsångsåg, S
Johansson Alice, f, V
Johansson E, f, Kubikenborg, S
Jonsson Hj. N, f, Fagervik, V
Jonsson J, f, Skönsberg, S
Kihlström K E, f, Usland, A
Kvarnzelius S H, riksdagsman, Skönsmon, S
Larsson Alb., f, Skönsberg, S
Larsson L P, f, Ala, Fjäl
Lindgren Lydia, sm, Skönsmon, S
Lindholm J D, f, V
Lundberg P, fattiggårdsförest., Skön, S
Lundqvist Anna, sm, Sk
Nilsson Anna, sm, Finsta, Skön, S
Nilsson Hilma, sm, Carlsvik, A
Nilsson N, skolr., Skönsberg, S
Norberg P, f, Skönsmon, S
Norberg E, f, Ankarsvik, A
Nordborg C O B, f, Östrand, S
Nordlander Sofia, f, Sund, S
Nordqvist P, f, Skön, S
Norlén J, f, S
Norrman Venny, f, Gärde, S
Näslund O, skolr., Skön, S
Olsén B R, skolr., Tunadal, S
Olsson Anna, sm, Skönsmon, S
Paradis Sigrid, f, Sk
Persson Hanna, f, Ankarsvik, A
Pettersson Beda, f, Timrå, Sk
Renström O A, f, Fagervik, S
Rodling Gerda, sm, Birsta, Skön, S
Rodling L A, f, Skönsberg, S
Rödén O, f, Gärde, S
Samuelsson P A H, f, Gustavsberg, A
af Sandeberg Frida, skolr., S
Selander Hanna, sm, Släda, A
Sjöstrand Lina, sm, Hillsta, Skön, S
Stendahl Hildur, sm, Öråker, Skön, S
Strandberg B F, f, Hörningsholm, A
Sundqvist Gerda, f, Skön, S
*Sundqvist K H, f, Skön, S
Svedberg M O J, lantbr., Skön, S
Svensson Elin, f, Skönvik
Sångberg Anna, sm, Heffners, S
Söderlund Hildegard, sm, Östrand, Sk
Tjernberg Svea, f, S
Vahlström Erika, fru, sm, Ankarsvik, A
Vahlström Selma, sm, Skönsberg, S
Vallin Astrid, f, Skönsmon, S
Vassberg Siri, sm, Kubikenborg, S
Vennerström Emma, sm, Strand, A
Vesterlund E O, f, Skönsberg, S
Vestrin Signe, f, Sk
Vågberg N J, f, V
Ärnström J, f, Berge, Lövudden, S
Öberg Charlotta, sm, Sund, S
Öhgren J E, f, Kubikenborg, S
Öhgren Maria, fru, Kubikenborg, S
Öhman V G, f, Skönsmon, S

[A = Alnö, S = Sundsvall, Sk = Skönvik, V = Vivstavarv]

Härnösandskretsen (48)

Ordf.: O. Lundgren.

Almkvist N J F, f, H
Andersson Ester, sm, H
Bergström Anna, sm, Bondsjöstaden, H
Björzén Stina, f, Veda
Dahlbäck Jenny, f, Ramvik
Dahlström J, f, Veda
Degerman A, f, H
Dryselius Hilda, f, H
Dyberg Ester, sm, H
Edström S, f, H
Engström Jenny, sm, H
Eriksson E, f, H

Franz A V, f, Säbrå
Fällström Ida, sm, Veda
Glifberg J M, f, H
Granström D F, f, H
Granström Sofi, sm, H
Holmvall Patrik, folksk.-insp., H
Karlsson Maria, f, H
Lené Lotten, f, Ramvik
*Lindholm E, f, Nya varvet, H
Lindholm Lilly, sm, Nyavarvet, H
Lindström E, f, H
Lundgren Alfhilda, f, H
Lundgren O, f, H
Lök Beda, sm, Veda
Nilsson J, f, Ramvik
Norberg Elvira, f, Vagnsta, H
Nyberg Theres, sm, Oringen
Pettersson Thérese, f, H
Pettersson Hanna, sm, H
Ringnér Karin, sm, H
Sahlén H O, f, Ä
Setterlind Emma, f, H
Setterlind G, f, H
Sjölander Linnéa, sm, H
Ström Hanna, f, Dal, Veda
Strömberg Aurelia, f, Dal, Veda
Svensson K J, dövstuml., H
Sydow Göta, f, Brattås, H
Ulander J, f, Bondsjöstaden, H
Vallmark P R, f, H
Vedin Jenny, sm, H
Vestberg Betty, f, H
Vestberg Karin, sm, Vagnsta, H
Öberg A G, f, H
Öberg Cornelia, sm, H
Öberg Nelly, sm, H

[H = Härnösand]

Sydöstra Ångermanlandskretsen (30)

Ordf.: S. A. Blomkvist.

Berglund J, f, Utvik, U
Blomqvist Ester, sm, T
Blomkvist S A, f, T
Broman E K, v. pastor, U
*Edlund E, f, Östaned, T
Engman Karin, sm, Häggvik, N
Engman Math., sm, Vennersta-Veda, N
Hamberg Anna, sm, Björås, T
Hedlund Hilma, sm, Myckelsjö, U
Königsson Augusta, sm, Getberg, U
Lindbäck Agnes, sm, Träsk, Skog
Lindgren J, fabrikör, riksd.-n, Gallsäter, Skog
Malmborg Olga, sm, Dal, V
Melander Emmy, sm, Klockestrand, Sandöverken
Melander J, f, Skog
Nordin H, f, Salsåker
Sjödin Emma, fru, sm, Mäja, U
Sjölander Olga, f, Lugnvik
Sundelin Elsa, f, Lövvik, T
Sundelin H, pastorsadj., T
Söderström E R, f, N
Tjärnlund Emil, kommin., Skog
Ullander Elin, sm, Docksta
Vallgren D, f, Hemsö, Oringen
Vesterlund Selma, sm, Salsåker
Vestman J A, f, Salteå, T
Vestman P, skolr., Rossvik, T
Vik Emma, sm, Håll, U
Öhman Hilda, fru, sm, Lövvik, T
Östberg Ebba, f, Dal, V

[N = Nordingrå, T = Torrom, U = Ullånger, V = Veda]

Gudmundråkretsen (40)

Ordförande: E. Norberg.

Almkvist Stina, sm, K
Bergfors Knut A, f, D
Berglund Emma, f, K
Björner Maria, sm, K
Brunberg Hilda, sm, F
Buræus Anna, f, K
Ekman Klara, sm, S
Eriksson Karin, sm, K
Frånberg Jenny, fru, f, F
Gillner Maria, f, K
Granberg A J, f, F
Hedlund Märta, f, K
Hellhoff Thérese, f, K
Häggdahl J P, f, Dynäs
Larsson Emil, f, F
Markström K J, f, S
Molin Teres, sm, F
Nilsson Ester, sm, K
Norberg E, f, F
Nordin E, f, K

Nordlinder J, f, K
Nordling E M, kyrkoh., K
Nordling Ida, fru, K
Nordling J, f, K
Nordling Svea, fru, f, K
*Nordqvist S, f, F
Nordström G E, f, F
Nyström Carl, f, K
Olofsson Olga, sm, F
Olsson Ingrid, sm, F
Sellbin K E, f, K
Sjölander Hilma, sm, S
Smedberg Selma, sm, K
Svensson Beata, sm, K
Svensson Gerda, sm, F
Vesterlund N A, f, F
Viklund Anna, sm, K
Viklund Herta, sm, F
Åkermark Karin, sm, F
Östberg Anna, sm, F

[F = Frånö, K = Kramfors, S = Sprängsviken]

Bjärtrå lärareförening (19)

Ordförande: A. Viklund.

Andersson A E, f, Locknö, B
Bergman Anna, f, Geresta, B
Bärlin N, f, Klocke, S
Eriksson V, f, S
Godner Erika, sm, Köja, Nyland
Karlsson Alma, sm, Geresta, B
*Larsson F E M, f, S
Norberg Beda, sm, S
Nordin Anna, sm, S
Nordenstam, f, Kungsgården, B
Norlin J, slöjdl., Lugnvik
Näsholm D E, f, Marieberg, K
Näsholm J E, insp., Marieberg, K
Tennman M, f, S
Vallén Johanna, sm, Marieberg, K
Viklund A, f, Köja, Nyland
Viklund Karin, sm, Lugnvik
Vidén Mina, sm, Vallen, B
Zeier Maria, sm, S

[B = Bjärtrå, S = Sandöverken]

Ytterlännäskretsen (30)

Ordf.: P. A. Altin.

Altin P A, f, Sandslån
Andersson J A, slöjdinsp., B
Asplund O H, f, Hällsjö, Kyrkdal
Berglund J, f, F
Berglund E, f, F
Bäckström Helga sm, Hammar, N
Davidsson Alida, sm, Näs, F
Edström Hilma, sm, Ed, N
Edström O, f, Västansjö, F
Gellerstedt Sofi, f, B
Hellström E O, fattigförest., skolråd, B
Johansson P, f, Rossö, N
Larsson Anton, f, B
Löf Hilda, sm, B
Mellberg Elisabet, sm, Viksbäcken, Prästmon
Mogren S J A, f, B
Nordell K, f, Kyrkdal
Norlander Kristina, sm, Ed, B
Olsson Ellen, sm, B
Sahlin K, f, Väija, B
Sandler J, direktör, f, Prästmon
Stattin Anna, sm, Rossö, N
*Sundbaum Ingeborg, f, Väija, B
Svanholm Hanna, sm, Sunnanåker, B
Tyden Vendla, lär. vid högre folkskola, B
Vahlberg P O B, f, B
Vänglund Selma, sm, Väija,
Åkerlund Anna, sm, Forsed
Östman J, hem.-äg. skolr., Väija, mar, N
Öström J G sågst., skolr., Väija, Dynäs

[B = Bollsta bruk, F = Forsed, N = Nyland]

Boteåkretsens lärareförening (23)

Ordf.: G. E. Söderholm.

Andersson Christina, sm, G
Bergström Hilda, f, U
Bergström Johan, f, P
Bergström Karin, sm, P
Bodin Margreta, sm, U
Bolander Antoinetta, sm, Lökom
Eriksson Erik Magnus, f, G
Fellström Kr., kom., P
Holmqvist Frans, f, U
Lundgren Vigilia, sm, U

Moritz Emili, fru, sm, U
Norberg O, f, Björkå bruk
Näsholm Hilma, sm, Björkå br.
Sahlén Stina, sm, U
Sjöström Emili, sm, U
Sommelius Ester, f, Lo, Nyland
Stattin Johan, lantbr., Lökom
Söderholm Gustaf Emil, kom., U
Vidén Jonas, f. d. lär., L
*Vidén Jonas Petter, f, Lökom
Viklund Karin, sm, P
Viklund Maria, sm, P
Åkerstedt M O, kyrkoh., U

[G = Gårdnäs, P = Prästmon, U = Undrom]

Sollefteåkretsen (29)

Ordförande: A. Ericsson.

Bergh A, f, Graninge
Boman Klara, f, Hellgum
Bostedt Frida, sm, S
Ericsson A, f, Multrå
Ericsson Gerda, sm, Resele
Fahlén B E, f, Resele
Forssell Andreetta, sm, L
Granlund Emma, f, S
Harlin A, f, S
Hultman G V, skolr., S
Höglin J, f, L
Janzon N, f, S
Jonsson Ellen, sm, L
Karlsson P, f, Resele
Liander G Halfdan, redaktör, S
Lindberg Elisabet, sm, Resele
Löfgren S, f, Graninge
*Näslund P Am, f, S
Näsström J P, f, Tåsjö
Sjölund J O, f, Junsele
Strindlund Hanna, sm, S
Strömstedt O, f, Näsåker
Ulin N, f, S
Undin J A, f, Edsbordet
Vallin A O, f, L
Vidén B E, f, Österås
Vikberg Frans L, f, Multrå
Åkerberg Carl, reg.-pastor, S
Åmell Elin, sm, Multrå

[L = Långsele, S = Sollefteå]

Örnsköldsviks kretsförening (27)

Ordförande: J. E. Nyberg.

Bergström Pauline, sm, Ö
*Björne F, f, Domsjö, Ö
Blomberg Ottilia, f, Ö
Boman Selma, f, Järved, Ö
Byland M, f, Landsjö, Arnäsvall
Edblad P, f, Anundsjö, Bredbyn
Elfving E, f, Järved, Ö
Erikson Göta, f, Bonäset, Ö
Henriksson J A, f, Björna
Hesselgren E, f, S
Johansson Sofia, sm, Domsjö, Ö
Lind Emilie, f, Kroksta, Ö
Lundgren Nanna, f, Järved, Ö
Lundström A, f, Moälven
Löf Emma, f, S
Martinsson Emma, f, Alfredshem, Ö
Norenius A, f, Domsjö, Ö
Näslund J, kommin., S
Nyberg J E, f, Ö
Palmquist P, kyrkoh., Ö
Peterson Tekla, f, Ö
Schönfeldt Anna, f, Ö
Sjödin Hulda, sm, Ö
Sjödin Ida, sm, Ö
Sollen H, f, Arnäsvall
Söderlind P, kyrkoh., Arnäsvall
Videll Ester, f, Ö

[S = Själevad, Ö = Örnsköldsvik]

Jämtlands län.

Östra Härjedalens lärareförening (23)

Ordförande: A. F. Almström.

Almberg Maria, sm, S
Almström A F, f, S
Andersson Helga sm, Vänsjö, Kårböle
Björkström K V, f, Kyrkbyn, L
Bäcklund Hilma, sm, Kyrkbyn, L
Börne E, f, Glöte
Dahlgren J, f, Ängersjö, Kårböle
Enander S J, kyrkoh., L
Forsmark C O, f, Glissjöberg
Franzén E, kommin., Linsell

Franzon Anna, sm, Herrö, S
Fridolf Karin, sm, Ytterhogdal
*Hellström J E, f, Ytterhogdal
Jonsson Gertrud, sm, Glissjöberg
Jonsson Hj., f, Älvros
Lilja Maria, sm, Ytterhogdal
Lundmark K H, f, Överhogdal
Olander Sally, sm, Kolsätt, Älvros
Pettersson Hilma, fru, Glissjöberg
Sjögren Märta, sm, Älvros
Svensson Emma, sm, S
Tiger Ulrika, sm, Lovsdalen, Glöte
Ångman Anna, sm, Byvallen, S
[L = Lillherrdal, S = Sveg]

Ragundakretsen (14)

Ordf.: F. A. Flemström.

Blomkvist Olivia, sm, Bispfors
Borgh Ida, sm, P
Borgh Hulda, sm, P
Edström Greta, sm, P
*Engholm Lotten, sm, P
Flemström Hanna, sm, H
Flemström F A, f, P
Hamberg J E, f, P
Johansson Hj., f, P
Malmström F, f, P
Nilsson Engla, sm, Bispfors
Nordling Sigrid, f, Överammer
Nylander E, f, H
Svensson Linnéa, sm, P
[H = Hammarstrand, P = Pålgård]

Revsunds pastorats lärareförening (29)

Ordf.: E. G. Risberg.

Alenius C E, f, Nyhem
Aronsson Anna, sm, Kälen, Våle
Berg A, f, Våle
Dillner Elisabet, sm, Tavnäs
Ericsson Beata, sm, Rissna
Eriksson Margit, sm, Svedje, P
Fladvad I, f. d. inspekt., B
Fladvad O E, inspekt., B
Hallström Ingeborg, sm, Grötingsjö
Hansson N, f, Frösön, Östersund
Holmberg Borghild, sm, Gällö
Johansson Anna, sm, Tavnäs
Jönsson Anna, sm, Gällö
Kall Math., f, Stavre
Lindberg J G, f, Gällö
Lindholm Ester, sm, Hunge, Våle
Lundgren Nanny, f, Bräcke
Nilsson Hilma, sm, R
Nillsson N O, skolr., Fanbyn, P
Olsson Jenny, sm, R
Olsson O, f, Bräcke
Pettersson E S, skolr. Lövsta, P
Risberg E G, f, R
Rohdén Elsa, sm, Kvitsle, Mattmar
Salomonsson Olivia, sm, Döviken, R
Sefastsson Ellen, sm, Tavnäs
*Selander L G, f, Tavnäs
Svedén L J, pastorsadj., R
Tirén O, kommin., Bräcke
[B = Bodsjö, P = Pilgrimstad, R = Revsund]

Östersundskretsen (46)

Ordf.: Aug. Svedberg.

Andersson Bror, f, Nälden
Andersson Magnina, sm, Odenslund, Ö
Andersson Margar., sm, Odenslund, Ö
Andrén Hilda, sm, Ö
Blomkvist Ellen, sm, Odenslund, Ö
Blomstrand R, f, Ytterån
Bonde K, f, Marieby, Brunflo
Bredberg J, f, Aspås
Byström O, f, Ö
Bäcklund Tilda, sm, Rödön
Christensson C, f, Ö
Christensson Hulda, fru, f, Ö
Dahlström Astrid, f, Ö
Dahlström Signe, f, Ö
Damberg Hilma, sm, Ö
Ekberg Anna, f, Ö
Erikson E, folkskoleinsp., Ö
Erikson Kristina, sm, Aspås
Flodén D, f, Ö
Gudmundson G M, f, Ö
Holm Elin, f, Ö

Jansson Hildur, sm, Ö
Janson Thea, f, Krokom
*Johanson J, f, Hornsberg, Ö
Jonsson J A, f, Frösön, Ö
Larsson A, f, Ås, Täng
Lidström Maria, sem.-lär:a, Ö
Ligner Alma, f, Odenslund, Ö
Lindelöf Gerda, f, Ö
Lundin Klara, sm, Ö
Lysén M, f, Ö
Nilsson Ada, sm, Frösön, Ö
Nilsson Emma, f, Ö
Nilsson F, f, Nälden
Olsson A, f, Brunflo
Roman Olava, sm, Ö
Rydén A, f, Ö
Sandgren Lisa, f, Ö
Svedberg A, f, Krokom
Svensson Elsa, sm, Ö
Sundberg Kristina, sm, Nälden
Vikberg A S, f, Rödön
Åne Gertrud, f, Krokom
Åström J, v. pastor, Brunflo
Öberg Karin, f, Hägra, Krokom
Övre Ellen, sm, Ö
[Ö = Östersund]

Hammerdal-Föllinge lärareförening (18)

Ordförande: N. Hammer.

Andersson H, f, G
Blix Signe, sm, H
Eng Ida, sm, H
Eriksson Linnea, sm, Laxviken
Hammer Minni, sm, G
Hammer N, f, Laxsjö
Hamrén H, f, H
Hansson Signe, sm, Laxsjö
Hemmingsson Kristina, sm, H
Jonsson J, skolr., Yxskaftkälen, G
Jonsson N, skolr., Yxskaftkälen, G
Jonsson Gunilla, sm, Yxskaftkälen, G
Jönsson Alma, sm, Laxsjö
*Lundberg E, f, F
Månsson P, skolr., H
Nilsson, Margreta, sm, Ottsjö, F
Nilsson P, skolr., Ottsjö, F
Persson Märta, sm, Sikås, H
[F = Föllinge, G = Gåxsjö, H = Hammerdal]

Västra Jämtlands kretsförening (31)

Ordf.: S. J. Lidsell.

Almström Sofia, sm, U
Andersson Kristina, sm, Mattmar
Callenberg E, f, Järpen
Danielsson Katarina, sm, Åre
Edholm L, f, O
Edlund Brita, sm, O
Eriksson G, lantbr., M
Eriksson Juliana, sm, Valne, Alsen
Eriksson Katarina, sm, Alsen
Eriksson O, disp., M
Forsgren E M, sm, Alsen
Gabrielsson Signe, sm, Medstugan
Kårfeldt Emma, sm, Duved
*Lalander A J, f, Järpen
Larsson Kerstin, sm, Åre
Lidsell S J, f, Åre
Lindberg Lydia, sm, O
Molund O V, f, O
Nilsson Ester, sm, Järpen
Nilsson Kristina, sm, U
Ocklind J, kyrkv., Ocke, M
Olsson Joh., f, Duved
Olsson O, handl., Ocke
Pettersson E, skolr., Ocke
Skogman H, f, Hålland
Skogman O, f, Trångsviken
Stenkvist S, komm., Duved
Sundberg Erika, sm, Järpen
Söderberg-Rehn, f, O
Vestin L O, f, Alsen
Vimmercrantz F, kyrkoh., O
[M = Mörsil, O = Offerdal, U = Undersåker]

Västerbottens län.

Nordmalings lärareförening (24)

Ordförande: Otto Sjödin.

Bergmark Gina, sm, N
Bäckman Mandelina, sm, Aspeå, N
Bäcklund Augusta, sm, Hummelholm, N
Dahlström J E, f, N

Eriksson Josefina, sm, Öre. N
Frid Olga, sm, Bredvik, N
Gustafsson Alma, sm, Ns
Höglund Ester, sm, Ns
Hörnstén P E, skolr., Hörnsjö
Jansson Johanna, sm, Rundvik N
Lindmark Betty, sm, Kylörn, N
Lydig Hanna, sm, Rundvik, N
Nieman Maria, f, Håknäs, N
Nilsson Klara, sm, Ns
Norling Signe, sm, Brattfors, N
Nygren Alfr., kyrkoh., N
Nygren J R Th., f, N
*Näslund J A, f, N
Sjödin Otto, f, Ns
Sjölund Nils, f, N
Siöström Hedvig, sm, Rundvik, N
Vikberg Maria sm. Lögdeå, N
Vinnberg Josefina, sm, N
Öhman Hedvig, sm, Nyåker

[N = Nordmaling, Ns = Norrbyskär]

Bjurholms skolförening (12)

Ordförande: V. Bäckström.

Andersson Augusta, sm
Andersson J, sm
Berg Anna, sm
Bäckström Verner, f
Eriksson Emilia, sm
Eriksson Fanny, sm
Fjellström Hj., kyrkoh.
Johansson Hedvig, sm
*Jonsson Ida, sm
Olsson Emmy, sm
Strandberg Anna, sm
Ulander Ida, sm

[Alla med postadress: Bjurholm]

Umeåkretsen (28)

Ordf.: A. F. Sortelius.

Bergström Maria, f, Röbäck, U
Byström Tekla, f, U
Bäckman Magda, f, Böle, U
Bäckström Hulda, f, U
Dahlman Sigrid, f, U
Eklöf Th., slöjdlärare, U
Glas Ebba, f, U
Johansson Albertina, sm, U
Kjellin Axel, f, Sandvik, U
Kollberg Klara, f, H
Lagerqvist Matilda, sm, S
Lilja Sven, f, U
Linder Hilda, f, Teg, U
Lindholm P A, f, hedersl., V
Lundberg Erika, sm, Röbäck U
Lundström Tilda, sm, U
Löfroth Matilda, sm, H
Mannberg Henny, sm, U
Mörtsell Ellen, sm, U
Nilsson O, f, Vindeln
Nordmark Emilie, f, U
*Persson G A, f, V
Sandström Mia, sm, U
Schödin N, f, S
Sortelius A F, f, U
Vallmark Hilma, f, U
Ölund Ida, sm, Lövön, U
Österberg L F, folkskoleinsp., Lycksele

[H = Holmsund, S = Spöland, U = Umeå, V = Vännäs]

Bygdeåkretsen (34)

Ordf.: P. O. Lundkvist.

Andersson Anna, sm, Sikeå
Andersson G V, grossh., R
Bäckström Maria, sm, Överklinten
Dalkvist Charlotta, sm, B
Dalkvist Selma, sm, B
Dillström Henny, sm, R
Dillström Naima, sm, R
Dillström Siri, sm, R
Forsberg Sofia, sm, R
Fossum Ottilia, sm, B
Gradin, fru, sm, B
Hedberg Emma, sm, B
Hedlund Anna, sm, Överklinten
Högström Fanny, f, R
Johansson Jenny, sm, Sikeå
Johansson Kristina, sm, Överklinten
Jonsson Eva, sm, R
Klum Aug., brukspred., R
Larsson Augusta, sm, B
Lundkvist P O, inspektör, f, B
Löfroth Petrus, kronojägare, B
Markgren A, kyrkoh., B
Nilsson Hanna, sm, Sikeå
Nilsson Johan, nämndeman, B
Olsson Edla, sm, B
Pettersson Lydia, f, Överklinten
Pettersson Nanny, sm, Överklinten
Sadén Frida, f, Sikeå
Sundström Ellen, sm, B
Säfsten Johan, grossh., R
Vahlberg Gerda, sm, B
Vahlberg L, kronolänsm., B
Viesterlund A, f, R
Vikström Jenny, sm, B

[B = Bygdeå, R = Robertsfors]

Skellefteåkretsen (17)

Ordf.: O. L. Burström.

*Ahlman F S, f, Klemensnäs, U
Bergstedt Helmer, f, Bergsbyn, B
Brännström Lova, sm, U
Burström O L, f, Brännan, S
Grahn Signe, f, Sävenäs, U
Hedlund Hilma, sm, Bureå
Lindholm Paulina, sm, Klemensnäs, U
Lundkvist Elisabet, f, Medle
Lundkvist Ester, f, Brännan S
Löv Augusta, sm, U
Norgren Charlotta, f, Bergsbyn, B
Normark Hulda, sm, Bergsbyn, B
Stensson Anna, f, S
Åberg E N, f, Bureå
Åberg Hildur, sm, Bureå
Åström E O, f, U
Öhstedt Magda, f, Innervik

[B = Bergsholmen, S = Skellefteå, U = Ursviken]

Norrbottens län.

Piteåkretsen (42)

Ordf.: K. A. Dahlberg.

*Andersson I. f, Ö
Andersson Signe, sem.-lärare, Ö
Bengtsson Lilly, sm, Munksund
Berglund Amanda, sm, Långnäs, Ö
Berglund Augusta, sm, R
Berglund P A, sm, Bergsviken, Ängesviken
Berglund Signe, sm, Svensbyn
Bergstedt Tekla, sm, Lillpite
Bergström Anna, f, Hortlax
Bergström Svea, sm, P
Blom Lova, sm, P
Burman F F, f, P
Dahlberg Hilda, fru, sem.-lärare, Ö
Dahlberg K A, sem.-förest., Ö
Davidsson J A, f, Munksund
*Falk Agda, sm, Ö
Heldner J A, f, Lillpite
Holmkvist Sofia, fru, sm, Ö
Holmstedt Emma, sm, Storfors, P
Lidström J D, sem.-elev, Luleå
Lindström Ingrid, sm, Kopparnäs, H
Lindvall Maria, sm, Ö
Ljung Hilda, f, Svensbyn
Lundström Frida, sm, Höglandsnäs, Hortlax
Nilsson Anna, sm, Stockbäcken, R
Nilzon J P, sm, Rosvik
Nyström Elsa, sm, Munksund
Nyström Valborg, sm, Ö
Pettersson Hilda, sm, Ö
Renkvist K A, f, P
Ridderstråle Elin, sm, Harrbäcken, H
Risberg Selma, sm, Svensbyn
Salomonsson S, redaktör, P
Sandberg Maria, sm, Nyböle, Ö
Sandström Alma, f, Sjulnäs, R
Stenberg E A, f, Porsnäs, H
Vallstén Andrea, sm, P
Vinberg Signe, sm, Ö
Åkerlund Augusta, sm, H
Åkerlund Hilda, sm, Sjulsmark, H
Öberg Hilda, fru, sm, Kopparnäs, H
Ögren Amanda, sm, Sjulnäs, R

[H = Håkansön, P = Piteå, R = Roknäs, Ö = Öjebyn]

Neder Luleå kretsförening (25)

Ordf.: A. Nordström.

*Adell Anders, f, Gammelstad
Bergman Agnes, sm, S
Bergman Augusta, sm, Ersnäs
Bergström Frida, sm, S L
Bergström Hanna, sm, Rutvik
Blomqvist Hulda, sm, S

Furtenbach Ellen, sm, S
Hedman Alina, sm, Börjelslandet, Persön
Holmgren A F, f, Persön
Johansson R, f, Ängesbyn
Karlsson Petronella, sm, Börjelslandet, Persön
Lindberg A E, f, N. Smedsbyn
Malmsten Anna, sm, S
Nilsson Erika, sm, Persön
Nilsson Ida, sm, Ersnäs
Nordberg Hilda, sm, S L
Nordström A, f, Ersnäs
Ruth Ax., f, S
Rutqvist J O, f, S. Sunderbyn
Segergren Hilma, sm, N. Sunderbyn
Sist Kristina, sm, Rutvik
Sundqvist B, f, S L
Svensson Anna, sm, S L
Vikström Beda, sm, S
Östling Sofia, sm, Gammelstad
[S L = Skurholmsstaden, Luleå, S = Svartöstaden]

Luleå skolförening (39)

Ordf.: Ellen Sundberg.

Bohlin O, f
Berglund Selma, sm
Carlsson Beda, f
Dahl Georgina, f
Dahl Sigrid, f
Ekroth D, f
Eriksson Tona, sm
Eurén Dagmar, f
Falk A V, f, Mjölkudden
Falk N N, lokomotivförare
Gunnarsson Hildegard, sm
Gunnarsson J, f
Hallborg P, f, Karlsvik
*Hammarström M, f
Höglander Nanna, sm
Högström Gurli, f
Jacobsson Hulda, f
Lagermark J A, lektor
Landström G, f
Lindberg Ellen, sm
Lindgren Hulda, sm
Lundh Annie, fru
Lundh J Reinhold, överlärare
Mörtsell Hildur, f
Nilsson N V, sm, Mjölkudden
Norrby G, sem.-rektor.
Nordin, seminarie-lärare
Nyman Hilma, sm
Ridderstråle Gertrud, sm
Rydoff A, f
Segerstedt P S J, lektor
Sjölander Elin, sm
Sundberg Ellen, f
Sundström Lydia, sm
Svensson Karl, sem.-adj.
Vester O E, f
Vingård Ellen, sm
Åhrström C Br., f
Åhrström O, f
[Alla med postadress: Luleå]

Bodens lärareförening (39)

Ordförande: S. Benjamin.

Aldén O J, sm, Brobyn, B
Andersson Augusta, sm, Storrödingen-Sävast
Andreé N P, sm, Rasmyran, Hednoret
Benjamin S, f, Svartbjörnsbyn, B
Bergstedt Eva, sm, B
Blom Elsa, f, Svartbyn, B
Boman Augusta, sm, B
Brännman A, f, B
*Brännman Agda, f, B
Carlssén Svea, sm, Unbyn, B
Carlssén Helny, sm, Unbyn
Eklund Fanny, sm, Hundsjön
Engström Sigrid, sm, Norträsk, Skogså
Eriksson Eugenia, sm, Bredåker, Åkernäs
Esp Augusta, sm, Bredåker, Ekernäs
Flodström A, f, Buddbyn, B
Fröberg B, f, B
Hedman Elna, sm, Buddbyn, B
Högström Anna, sm, B
Isaksson Alvina, sm, Hednoret
Isaksson L L, f, B
Johansson Emilia, sm, B
Johansson Maria, f, B
Larsson Maria, sm, B
Marklund Elin, f, B
Nilsson Emma, sm, Svartbjörnsbyn, B

Nilsson Hulda, sm, Sävast
Nordlander Jenny, sm, Svartbjörnsbyn, B
Nyberg Anna sm, Svartbjörnsbyn, B
Olsson A J, maskininspektor, B
Olsson Selma, sm, Syden, B
Pedersson Ebba, sm, Vittjärv, B
Persson E M, f, Sävast
Pettersson Matilda, sm, B
Rutkvist Signe, fru, f, Vittjern, B
Tidström Edit, sm, B
Wallendorff A, f, B
Vennblad O, f, Unbyn
Åström Petrovia, sm, Svartbjörnsbyn, B
[B = Boden]

Edefors lärareförening (13)

Ordf.: J. E. Granlund.

Granlund J E, f, H
Granlund Svea, sm, H
Granström Hilma, sm, H
Grape Maria, sm, H
Larsson Ida, sm, H
Lidman Amalia, f, Lakaträsk
Moosberg Hulda, sm, H
*Mörtberg P A, f, H
Nordström Alma, sm, H
Rutström Gertrud, sm, H
Sandgren Ida, sm, H
Svanberg Jenny, sm, Svartlå
Öberg Nora, sm, Lakaträsk
[H = Harads]

Gellivare-Malmbergets skolförening (37)

Ordf.: Tycho Landström.

Burlin Olle, f, M
Curtelius Hilma, sm, G
Danell O H, f, M
Forsell Gunhild, f, G
Forsman O, f, Nattavaara
Glas D, bokh. vid K.L.A.B., M
Glas Maja, fru, sm, M
Gyllensvaan-Göthe C, järnvägstj., M
Gyllensvaan-Göthe Lisa, fru, M
Hellberg J O, f, M
Holmström Tyra, f, Dennevitz, M
Höijer K J M, f, M
Karlén Hanna, sm, M
Krantz Augusta, fru, sm, G
Landström Johanne, fru, M
Landström S A, f, M
Landström Tycho, f, M
Leijon Amanda, fru, sm, G
Leijon K J G, f, G
Lindberg Anna, sm, M
Lindberg Anna, sm, Dennevitz, M
Lundgren Helga, sm, G
Löfqvist Rode, f, M
*Matinlassi Ingeborg, f, M
Petrini Hildur, fru, f, G
Petrini K H G, f, G
Pettersson Emma, fru, sm, M
Schäder Elin, f, M
Sidén Hulda, fru, sm, M
Sortelius Amalia, sm, M
Stenberg Märta, f, G
Stenudd Arvid, komminister, G
Svenonius Gusti, f, Dennevitz, M
Söderberg Joh., f, G
Söderberg Nanna, fru, f, G
Vestberg Maria, sm, M
Vicksell Ruth, f, M
[G = Gellivare, M = Malmberget]

Kiruna skolförening (76)

Ordf.: J. E. Björkman.

Andersson Ottilia, sm
Berglund Sigrid, fru
Berglund Vilh., fil. dr, lärare vid högre folksk.
Björkman Frideborg, fru
Björkman J Emil, överlärare
Borglund Charlotte, f
Bäckman Hulda, fru, sm
Bäckman O, slöjdlärare
Curtelius Agda, sm, Riksgränsen
Dahlberg Elin, sm
Dahlén Vendla, sm
Dahlqvist Blenda, f
Fredriksson Anna, sm
Frid J K, skolnämndsled.
Frieman Elsa, teckningslärare
Fromén Gertrud, sm
Fryklund E V G, slöjdlärare
Georgii Jenny, fru, sm
Hallén O R, slöjdlärare
Hallin V, f

Hannu Alma, fru
Hedin, Gurli, lär:a vid h. folkskola
Henriksson C R, slöjdlärare
Hjorth Lina, sm
Hoflund Elsa, slöjdlär:a
Hoffström Ragnhild, sm
Holm Ester, f
Holm J O, f, Svappavaara
Hurtig Ebba, fru
* Hurtig J A, f
Johanson Hildur, sm
Juliebö A N, gruvpastor
Karnell V, kyrkoh., skolinsp., Karesuando
Kihlgren Maria, slöjdlär:a
Kriström Ester, f
Kullin A G C, lär. vid h. folksk.
Lahti Hilma, sm
Landahl A P, handl.
Landström F G, f
Landtmanson Kerstin, lär:a vid högre folksk.
Larsson Adina, sm
Larsson Emilia, sm
Læstadius Hedvig, f
Lenander A, ingenjör
Lindström Laura, sm
Lindvall Eilisiv, sm
Lundbohm Hj., fil. d:r, disponent
Lundgren B, ingenjör
Lundgren Eva, fru
Lundin N E, f
Lundström Albin, f
Lundgren Maria, f, Bergfors
Malmborg Anna, sm
Mesch Borg, fotograf
Nilsson J K, f, Masugnsbyn, Vittangi
Norrbom Anna, fru
Norrbom J A, handl.
Norrbom Signe, sm, Abisko
Nylander Elsa, f
Pettersson Maria, skolköksförest.
Rabén Birgit, slöjdlär:a
Ramström L J, järnvägspastor
Ridderstråle J A, f
Rosell Matilda, fru
Silfverbrand Hanna, fru
Sjöström J A, murarmäst.
Stenudd Hulda, fru, f
Stenudd O V, f
Smedberg Anna, sm
Svanholm Elida, f, Riksgränsen
Thimgren A O, f
Thornéus Hilma, fru, sm
Vickbom Anna, f
Åkerström Maria, skolkökslär:a
Ånstrand Teresa, f
Öström Siri, fröken

[Alla med postadress: Kiruna, såvida icke särskild adress finnes utsatt]

Nederkalix lärareförening (36)

Ordf.: P. A. Sundkvist.

Almkvist J A, f, Nyborg
Andersson E, f, Töre
Andersson Hanna, sm, Töre
Bergman Ingeborg, sm, N
Bergstedt Gina, sm, Töre
Enström Alida, sm, N
Englund Tea, sm, Nyborg
Eriksson Jenny, sm, Sangis
Eriksson Klara, sm, V
Fredriksson Mia, sm, Nyborg
Fredriksson Tea, sm, Bondersbyn
Frisk Anna, sm, Nyborg
Grönros Aina, sm, Båtskärsnäs
Innala Alma, sm, Sangis
Lundbäck Edla, sm, Nyborg
Markgren Disa, sm, N
Nilsson K R, sm, N
Nilsson Alida, sm, Bondersbyn
Nybom Edla, sm, N
Ohmnell Anna, sm, Nyborg
Persson Hulda, sm, V
Rönnkvist Ester, sm, Töre
Sjöberg K G, f, N
Sandberg Maria, sm, N
Strömberg Julia, sm, Månsbyn
Stenberg Ida, sm, N
Sundkvist P A, sm, Sangis
Taube Ester, sm, V
Vallsten O, sm, Nyborg
Vesterberg Anna, sm, Nyborg
Vikström Hilma, sm, V
Umbom Tekla, sm, N
Åkerström Hanna, sm, N
Ökvist Augusta, sm, N

Öhman Ingeborg, N
Örnberg Jenny, sm, Sangis

[N = Nederkalix, V = Vånafjärden]

Överkalix lärareförening (26)

Ordf.: L. H. Engström.

Andersson Tekla, sm, S
Bergman Alida, telefonförest., Ö
Bergman Signe, sm, Ö
Brännström Mia, sm, Ö
Enge L E, kyrkoh., Ö
Engström L H, f, S
Hansson Karolina, sm, Bohe-den, S
Johansson A, sm, Ö
Jönsson Emma, sm, Grelsbyn, Ö
Jönsson Hilda, sm, S
Jönsson Maria, sm, Nybyn, Ö
* Landström Anna, sm, Ö
Larsson Hilma, sm, Vännäs, G
Larsson Kristina, sm, Rödupp, Ö
Larsson N H, sm, Vännäs, G
Lindgren A, f, Bränna, Ö
Lundberg Alma, sm, L. Edet, G
Mörtberg Hanna, sm, Jock, Ö
Nilsson Hilda, sm, Landsjärv, G
Nilsson Kristina, sm, Nybyn, Ö
Olsson L E, sm, Kypasjärv, Ö
Stenberg Vilma, f, G
Strömbäck Betty, sm, Rödupp, Ö
Söderholm Agnes, sm, Alsån, Ö
Törnkvist Hilda, sm, G
Vikman Jenny, sm, S

[G = Gyljen, S = Svartbyn, Ö = Överkalix]

Tornedalens nedre krets (42)

Ordförande: H. Nilsson.

Alamaa Emma, sm, Säivis, H
Alatalo Maria, sm, Tossa, K
Asplund Eugenia, sm, Lannavaara
Bäckström Ellen, sm, Mattila, H
Drugge L V, f, L
Eklund Frida, sm, L
Eriksson E U, f, K
Finnberg Jenny, sm, Nikkala, H
Grape Svea, sm, Vojakkala, H
Granberg Anna, Mattila, H
Granberg Kristina, f, Kukkola
Hedlund Mariana, sm, K
Hortman I A, sm, Nikkala, H
* Häggberg G, förste lär., H
Hynylä Hulda, sm, Kukkola
Isaksson Sofia, sm, Vojakkala, H
Jatko Amalia, sm, Mattila, H
Jernstedt Hulda, sm, H
Johansson Maria, f, Korpikylä, K
Jonsson Emma, sm, Seskarö
Juto Alma, sm, H
Kandelin Hulda, sm, K
Lehto Karin, sm, Kukkola
Lindbäck E, f, Jockmock
Lindkvist Hulda, sm, Dorotea
Lindroth Maria, sm, Keräsjoki, K
Lindvall H, f, Salmis
Lugnet Ellen, sm, Mattila, H
Mathlein Hilda, f, Vojakkala, H
Nilsson H, f, Haparanda by, H
Nylund J V, f, Erkheikki, Pajala
Nyman J A, kontr.-prost, H
Palo Maria, sm, Korpilombolo
Persson Hulda, sm, K
Pikkuniemi Anna, sm, Vuono, H
Rönngrén Ellen, sm, Korpikylä, K
Sänkelä H, sm, Vuono, H
Tornberg Adriana, sm, L
Vallström Anna, sm, Kukkola
Vester R, pastor, K
Vikström Nanna, sm, Säivis, H
Vuolo Ida, sm, H

[H = Haparanda, K = Karungi, L = Lappträsk]

Mellersta Tornedalens lärareförening (20)

Ordförande: L. de Vylder.

Alexandersson A, kyrkoh., H
Baudin Amanda, f, H
Danell Alma, f, Kuivakangas, Ö
Engström J A, f, Juoksengi
Grapensson J, past., Junousando
Heikkilä Anna, sm, Päkkilä, H
Henriksson Beda, sm, Tärendö
Henriksson C, f, Pajala
Henriksson Maria, sm, Kuivakangas, Ö
Lundh Alma, sm, Pajala
Müller Ingeborg, f, Svanstein, Ö
Mörtberg Anna, sm, Armasjärvi, H

Översiktstabell.

Stad eller län	Folkskol-lärare	Folkskol-lärarinnor	Småskol-lärare	Småskol-lärarinnor	Övnings-lärare	Övriga	Sum-ma	+ eller —	Antal kretsar
Stockholms stad	152	377			14	13	556	— 14	1
Stockholms län	156	84	1	171	7	64	483	+ 9	11
Uppsala län	116	41		92	2	35	286	— 16	9
Södermanlands län	150	102	1	168	5	44	470	— 18	10
Östergötlands län	264	81		194	5	51	595	— 4	15
Jönköpings län	180	54	3	138	4	32	411	— 8	9
Kronobergs län	134	26	3	130	2	34	329	— 8	5
Kalmar län	180	82		184	5	64	515	+ 27	13
Gottlands län	84	11		54	1	6	156	— 11	8
Blekinge län	114	39		140	5	10	308	— 7	7
Kristianstads län	261	35	2	273	15	69	655	— 1	17
Malmöhus län	498	147	1	532	19	89	1286	— 74	25
Hallands län	114	32	2	125		11	284	— 10	8
Göteborgs o. Bohus län	240	157		226	48	68	739	+ 1	11
Älvsborgs län	232	69	2	214	4	47	568	— 5	16
Skaraborgs län	200	34		126	3	33	396	— 6	9
Värmlands län	224	52	1	241	6	59	583	— 13	18
Örebro län	211	51	2	236	5	68	573	— 18	20
Västmanlands län	125	58	2	118	5	20	328	+ 16	11
Kopparbergs län	198	89	22	308	5	61	683	— 33	15
Gävleborgs län	174	96	5	260	7	57	599	— 11	15
Västernorrlands län	173	84		152	5	57	471	— 16	14
Jämtlands län	51	15		71		24	161	— 30	6
Västerbottens län	25	15	1	62	1	11	115	+ 19	5
Norrbottens län	72	48	12	203	10	50	395	+ 4	11
Summa	4328	1879	60	4418	183	1077	11945	— 227	289
År 1909	4391	1792	78	4388	182	1341	12172	+ 315	290
Skillnad	— 63	+ 87	— 18	+ 30	+ 1	— 264	— 227	—	— 1

Mörtberg Margret, sm, H
Planting Anna, f, Niemis, H
Stenudd Eva, f, Ö
Stråhlberg Maria, sm, Niemis, H
Vallin A T, f, Jänkisjärvi, Ö

Vennberg Teckla, sm, Konto-järvi, H
De Vylder E, fru, Ö
De Vylder L, pastor, Ö
[H = Hietaniemi, Ö = Övertorneå]

Alfabetiskt register över kretsarna.

	Sid.
Albo-S. Gärds	88
Alingsås	121
Allbo	66
Allerums	104
Askers	139
Aspelands	72
Bankekind-Skärkinds	60
Bergsjö	163
Bjurholms	172
Bjäre	82
Bjärtrå	168
Blekings östra	78
Bodens	174
Bollebygds	121
Bollnäs-Arbrå-R.	161
Borås	123
Boteå	168
Broby	85
Bräkne-Hoby	80
Burs	76
Bygdeåkretsen	172
Dalby	133
Edefors	175
Eksjö	63
Ekshärads	134
Falkenbergs	107
Falköpings	125
Falu	152
Fellingsbro	144
Filipstads bergslags	135
Finspångs	56
Fleninge-Strövelstorps	104
Frosta	99
Frändefors	119
Färentuna	40
Färs	99
Fässbergs	109
Gagnefs	153
GellivareMalmbergets	175
Gillberga	130
Gnesta	49
Godegårds	56
Grythytte	142
Gudmundrå	167
Guldkrokens	129
Gåsborns	135
Gävle	157
Gärds	88
Gäsene	124
Göteborgs	109
Hagunda	46
Halmstadstraktens	106
Hammarkinds	60
Hammerdal-Föllinge	171
Harjagers	100
Hedesunda	157
Hemse	77
Hessleholms	84
Hille	158
Hjulsjö-Järnboås	142
Hoburgs	77
Holmedals	129
Hällefors	142
Hälsingborgs	103
Härnösands	166
Högsby	72
Höks	105
Jönköpings	62
Kalmar-N. Möre	73
Karlshamns	80
Karlskoga	137
Karlskrona	78
Karlstads	131
Kils	132
Kinda	59
Kinds	122
Kiruna	175
Klinte	76
Klippans	84
Kolmårds	55
Konga	68
Kristianstad ortens	86
Kullens	105
Kungsbacka	108
Kungsörs	144
Kville	117
Landskrona	102
Lerbäcks	138
Lidköpings	126
Lilla Edet-Lödöse	120
Limhamns	94
Linde	143
Linköpings	58
Ljusnarsbergs	143
Luleå	174
Lunds	97
Lyckeby	78
Lysekilstraktens	116
Malmö	94
Malmöortens	93
Mariestad-Kinnekulle	127
Markernas	118
Marks	121
Mellersta Medelpads	164
Mellersta Närkes	139
Mellersta Roslags	42
Mellersta Tornedalens	177
Mellersta Östergötl.	58
Misterhults	71
Mjölbyortens	57
Mora	154
Motala	56
Mullsjö	125
Munkedalskretsen	116
Mönsterås	72
Nacka	40
Nedan-Siljans	153
Nederkalix	176
Neder Luleå	173
Njurunda	164
Nordals	119
Nora	142
Norbergs	147
Nordmalings	171
N. V. Närkes	141
N. Ö. Roslags	43
N. Ö. Upplands	44
N. Fjärdhundra	146
N. Gästriklands	159
N. Hälsingl ands	163
N. Roslags	43
N. Råda	134
N. Tjusts	69
N. Åsbo	83
N. Ölands	75
Norrköpings	54
Norrtälje	43
Norrvikens	117
Nors	131
Nyköpings	48
Nyed-Älvsbacka	135
Näsums	86
Okome	108
Onsjö	100
Oppunda	52
Ore	155
Orsa	155
Orusts	115
Oskarshamns	72
Piteå	173
Ragunda	170
Ramnäs	147
Ramsbergs	143
Rasbo	46
Raus	103
Revsunds	170
Rekarne	50
Riseberga	84
Roma	77
Romele	98
Ronneby	79
Rättvik-Boda	154
Rönneberg-S. Luggude	102
Rönö	49
Salaortens	147
Seminghundra	42
Simrishamns	88
Skara	127
Skellefteå	173
Skinnskattebergs	145
Skytts	92
Skövde	128
Sköns, Alnö o. Timrå	165
Slite	78
Smedstorpsortens	89
Sollefteå	169
Sollentuna	41
Steneby	118
Stockholms	32
Stora Mellösa	140
Stora Skedvi	150
Stora Tuna	151
Strängnästraktens	50
Sundsvalls	165
Sundsvalls lär.-sällsk.	165
Sunne	133
Sunnerbo	65
S. V. Närkes	138
S. V. Upplands	47
S. Ö. Närkes	139
S. Ö. Skånes	89
S. Ö. Värmlands	136
S.Ö. Ångermanlands	167
Svedalaortens	93
Svärdsjö	151
Särna och Idre	156
Sävsjö	64
Söderala	160
Söderhamnstraktens	160
Södertörns	38
S. Dalarnes	149
S. Gästriklands	156
S. Hälsinglands	160
S. Inlands	115
S. Möre	74
S. Närkes	138
S. Olands	45
S. Roslags	41
S. Tjusts	70
S. Västmanlands	144
S. Ölands	75
Sölvesborgsortens	81
Tierps	45
Tjörns	115
Torna	98
Tornedalens	177
Torps och Borgsjö	164
Torsburgs	77
Torups	107
Tranås	61
Trosatraktens	49
Tunalän-Sevede	71
Tveta	61
Uddevalla	116
Ulleruds	135
Ulricehamns	124
Umeå	172
Uppsala	46
Uppvidinge	69
Valbo	158
Valbo härads	117
Valda och Släps	109
Valkebo	58
Vara	125
Varbergs	108
Vemmenhögs	91
Vikbolands	53
Villåttinge	52
Vinslövsortens	85
Visby	76
Visnums	137
Vista	61
Voxnadalens	162
Välinge-Kattarps	105
Väne	119
Väringens	141
Värmlands-Näs	130
Västanfors	148
Västerbergslagens	148
Västbo	65
Västerdalarnes	156
Västerviks	70
Västerås	146
Västeråsortens	145
V. Bara	96
V. Frölunda-Styrsö	114
V. Färnebo	146
V. Gästriklands	159
V. Hälsinglands	162
V. Jämtlands	171
V. Jönåkers	48
V. Värmlands	132
V. Östergötlands	57
Växjö	67
Ystads	90
Ystadstraktens	90
Ytterlännäs	168
Åhusortens	88
Åmåls	118
Ås	124
Åse och Viste	126
Åstorpstraktens	82
Åtvidabergs	60
Älvdalens	155
Älvkarleby	44
Ängelholmsortens	82
Överkalix	177
Övre Fryksdals	133
Öljare	53
Örbyhus	45
Örebro	140
Örebro lär.-sällsk.	141
Örnsköldsviks	169
Östbo	64
Östersunds	170
Ö. Bara	97
Ö. härads	63
Ö. Härjedalens	169
Ö. Södertörns	40

Sverges allmänna folkskollärareförenings

Pedagogiska Litteratursällskap

1910.

Medlemsförteckning.

Agné C H, Örtofta
Ahlbeck Ellen, Åkarp
Ahlfeldt M, Nävlinge
Ahlgren Ebba, Malmö
Ahlin A V, Gävle
Ahlstrand A, Göteborg
Alfving Kerstin, Hagaström
Algren V, Växjö
Alin J, Göteborg
Almer V, Arlöv
Almin K A, Stockholm Kh
Altin P A, Sandslån, Nyland
Andersson Ad., Dalarö
Anderson Cecilia, Malmö
Andersson E A, Fågeltofta
Andersson Hilma, Landskrona
Andersson Johanna, Gävle
Andersson L A, Ullared
Andersson N J, Landskrona
Andersson O, Voxtorp, Östbo-Bohr
Andrell N A, Olovström
Andrén I, Västerås
Andrén J, Höör
Apelqvist J F, Sävsta, Enköping
Arcadius C O, rektor, Växjö
Asp F, Billesholms gruva
Aurell P B, Kjellstorp, Glimåkra

Bæckström Hertha, Katrineholm
Benjamin S, Boden
Berg Fridtjuv, Stockholm St
Berg Hjalmar, Stockholm Kl
Berg O, Jonstorp
Berg Sigrid, Växjö
Berggren F, Växjö
Bergh Gust., Stockholm Kh
Bergman Hulda, Katrineholm
Bergqvist J A, Stockholm Matt.
Berglund L E, Brattfors
Berglund J, Ullånger
Bergsten K G, Östby, Ockelbo
Bergström J, Lomfors, Lobonäs
Berner N, Ö. Espinge
Billgren P, Norrköping
Bjerkén F, Lund
Björkbäck N, kyrkoh., Järbo
Björklind O, Ludvika
Björklund A, Sundsvall
Björklund Joh., Matfors
Björkman G, Stockholm AF
Björkman J E, överlär., Kiruna
Blindinstitutet, Tomteboda
Blohmé E, Elmhult
Blomberg J J, Karlskrona
Blomdahl F, Växjö
Blomqvist G, Jönköping
Bodén O, Gävle
Bohlin F Z, Lidköping
Bokander N, Trelleborg
Bolin O, Stenkyrka, Gottl.
Boman Selma, Lagavik, Örnsköldsvik
Borg O, Klippan
Borgh P, Lekaryd Gåvetorp
Borglin Maria, Arlöv
Brandt Th., sem.-adj., Lund

Branzell A, Värtan, Stockholm Ö
Brodin J O, Fagervik, Sundsvall
Bucht G V, rektor, Härnösand
Burén G A, Munkarp, Kungshult
Burling P, Sjödiken, Svedala
Båth K E, Gillberga, Skogstorp
Bäckström V, Bjurholm
Börjesson J A, Brickegården, Bofors

Carling A, Zinkgruvan
Carlsson C, Önnerup
Carlsson C, Limhamn
Carlstedt S H, Tryserum
Cederberg J, överlär., Norrköping
Christensson C, Östersund
Cronholm N, Lemmeströ, Börringe

Dahl Vilh., Örebro
Dahlström M, Ängelholm
Dahlin Signe, Borås
Dalhem A, Vallsta
Dalin A, Huskvarna
Dalin E, Ö. Eneby, Fiskeby
Dalström J J, överlärare, Stockholm GV
Danielsson Amanda, Stockh. M
Degerman A, Härnösand
Dickman G B, Sjögestad
Diderichsen Frida, Norrköping
Dövstuminstitutet, Lund

Ebbesson A, Arlöv
Edberg N, Ängelholm
Edlund N, Bollnäs
Edström Sv., Härnösand
Ek F V, Kinna
Ek G, Tomteboda
Ekdahl P, Hörja
Ekdahl Kerstin, Södervärn
Ekelund G, Billeberga
Ekelund G V, Falun
Ekenberg Hilma, Raus plantering, Hälsingborg
Eklund P, domprost, Lund
Eklundh F, döfstumlär:a, Lund
Ekman Ernst, överl., Hisingsholm, Göteborg
Ekner Joh., Nässjö
Ekström J, Göteborg
Eliasson H A, Landskrona
Elborgh H, Jemjö
Elfving A, Skönsmon, Sundsvall
Elmgren A, Gävle
Elofsson E, Tallåsen
Embring P G, Kosta
Engdahl J, Malmö
Engström K, Dala-Husby
Engström K P, Rydaholm, Horda
Engvall J, Göteborg
Ericsson A L, Årdala, Sparreholm
Ericsson Berlia, Fanna, Enköping
Ericsson F, Karlskrona
Ericsson Hj., Stockholm M
Eriksson Augusta, Södertälje
Eriksson E, folkskolinsp., Östersund
Eriksson E U, Karungi
Eriksson Elisabeth, Kexle, Stärnhov
Eriksson Ellen, Vinslöv
Eriksson K F, Edsbyn
Eriksson K M, Insjön
Eriksson Kerstin, Solarv, Sågmyra
Eriksson N, Skegrie
Ernhard N, Hessleholm
Evertz N, Blentarp

Fagerqvist E, Kalmar
Fagerström C P, Alstad
Falck J, Norrvidinge
Fant Fr., direktör, Hall, Södertälje
Flodén D, Östersund
Flodkvist A, Hölö
Florén O, Malmö
Follin Maria Hessleholm
Folkskoleseminariet i Göteborg
Folkskoleseminariet i Härnösand
Folkskoleseminariet i Kalmar
Folkskoleseminariet i Landskrona
Folkskoleseminariet i Linköping
Folkskoleseminariet i Luleå
Folkskoleseminariet i Lund
Folkskoleseminariet i Växjö
Folkskoleseminariet i Uppsala

Forsberg Hj., Hälsingborg
Forsell Joh. A, Södervärn
Forsell Ragnhild, Vånevik, Påskallavik
Forsén J, Eskilsryd
Forsman Lina, Gävle
Fransén J E, Myrtuvan, Trollhättan
Fransson E, Elisatorp, Doverstorp
Fredrikson E, Mjölby
Fredriksson O, Vintrie
Friberg Aug., Norberg
Friberg S E, Kastberga
Fridén A, folkskolinsp., Linköping
Fridlizius Joel, Göteborg
Fridlund J, Malmö
Frykholm A, Torsby
Frändén E, Gränsfors
Färdigsson A, Risätra
Fässbergs skolförening, Fässberg

Gabrielsson Emma, Sthlm M
Gauffin A, Eskilstuna
Garpe J O, folkskolinspektör, Mockfjärd
Gasslander A, Mixdala, Ringarum
Genell, Ellen, Arlöv
Gierow C V, folkskolinspektör, Hälsingborg
Giertz Hilda P, Lärkesholm, Åsljunga
Gottvall O, Stöde
Granér Cyrus, överl., Brännkyrka, Älvsjö
Granlund J E, Harads
Granström A J, Timrå, Skönvik
Gröhn J, Lund
Grönberg A F, Torshälla
Grönborg O E, Nöbbelöv, Lund
Gudmundsson J, Höör
Gullberg J, Höganäs
Gunnarsson J, Luleå
Gunnesson K G, Göteborg

Hagman O, Baldringe, Högestad
Hagstrand J O, Värnamo
Hagström C, Hasslöv, Hallandsås
Hall F A, Korsberga
Hallén H, slöjdinsp., Göteborg
Hallin Dagmar, Lomarp, Vinslöv
Hallgren F, Malmö
Hallström, Märtha, Södertälje
Hammar O, Marieholm
Hammarlund J, Malmö
Hammarstedt Augusta, Norrköping
Hamnér V, Jönköping
Hansson A, Hög Edsten, Fjällbacka
Hansson Elna, Herslöv, Vadensjö
Hansson J M, Lärkesholm, Åsljunga
Hansson N, direktör, Experimentalfältet
Harling J, Ljungsbro
Hasselgren J, Vägsjöfors
Hedelin M, Farhult, Mjöhult
Hedrén G, Hagfors
Hedrén J A, Långshyttan
Hedvall A, Åtvidaberg
Heidel S, Solberga
Hellberg O, Malmberget
Hellgren O, Filipstad
Herlander A, Frösthult, Enköping
Herlitz O, Halla, Roma
Herrlin Åke, Karlshamn
Hertzell P, Skönvik
Hessing J C, Hörby
Hilén G, Eskilstuna
Hofstedt L, Göteborg
Hofvander H, Hammenhög
Holm H, S. Möinge, Billeberga
Holmberg R, Norrköping
Holmén E, Hall, Södertälje
Holmgren K J E, Neglinge
Huldén O Th., Kristianstad
Hult Gust., Bada, Lysvik
Hultén O A, Löddeköpinge
Häggberg G, Haparanda
Häggdahl J, Dynäs
Högfeldt Th., N. Åsumtorp
Höggren A, Hejnum, Bäl
Högre allm. lärov., Kristianstad
Högre allm. lärov., Lund
Högre latinläroverket, Göteborg
Högre lärarinneseminariet, Lund
Högre reallläroverket, Stockholm
Hörberg Th., Virå, Stavsjö
Hörlén M, Valleberga, Hedvigsdal

Hörner H, Uppsala

Ingers E, fil. d:r, Vilan, Åkarp

Jacobsson N O, Växjö
Jaensson J, Karlskrona
Jakobsson A E, Stenstorp, Vadsborg
Jansson Eric, Vikersvik
Johansson A, Malmö
Johansson A, Bollnäs
Johansson A O, Sandared
Johansson Axel, Berg, Segmon
Johansson E, Lärkesholm, Åsljunga
Johansson G R, Degerhamn
Johansson Ida, Borås
Johansson J, Östersund
Johansson J, Ljungby
Johansson Lilly, Västertälje, Södertälje
Johansson P, Rossö, Nyland
Johansson R, folkskolinsp., Jönköping
Johansson S, Sthlm M
Johnsson Anna, Hessleholm
Johnsson Gust., skolförest., Avsöndringsskolan, Göteborg
Jonsson A, överlär., Stockholm St
Jonsson C J, folkskolinsp., Sandviken
Jönsson G, Västerstad, Askeröd
Jönsson Ida, Raus plantering, Hälsingborg

Kalén Joh., Fridhemsberg
Karlsson A, Surte
Karlsson E, Ovanmyra
Karlsson Elin, Flen
Karlsson, Elsa, Sundbyberg
Karlsson J, Hällestad, Dalby
Karlsson P J, Kedjeåsen
Karlström D, överlärare, Karlstad
Kellner G, Gränna
Kihlberg, Hj., Sjögöle, Baggetorp
Kihlqvist J L, disponent, Nässjö
Kihlström K E, Alnö
Kiell N, Nymö, Bäckaskog
Kjellberg G, Göteborg
Kjellén Per Aug., Tidaholm
Klint E, Sthlm M
Krok Nils, Hälsingborg
Kronqvist J F, Ålstorp, Laholm
Kullenberg F, Hjerup, Åkarp
Kållberg F, Timmele, Lena
Kållberg N A, Öxabäck, Kinna

Lagerblad P, Tumba
Lagergren A V, överlär., Lund
Lagergren T, St. Vambåsa, Johannishus
Lagerstedt N G V, läroverksråd, Stockholm
Lagerström A H, Högsby
Landberg Gustava, Norrköping
Landström F G, Kiruna
Larsén L, Grönby, Develstorp
Larsson Elin, Bromma, Sundbyberg
Larsson H, professor, Lund
Larsson H L, Kallmora, Orsa
Larsson Ingrid, Trelleborg
Larsson L T, sem.-adj., Lund
Larsson F, Sandåkra, Skurup
Leffler G, folkskolinsp., Ryssby
Lessel Anna L, Göteborg
Levander L, fil. d:r, Södertälje
Lidén J A, Hule, Ätrafors
Lidén K, Gisebo
Lidholm K E, Stockholm A F
Lidman C, Stockholm M
Liljebäck O A, Ljung, Maspelösa
Lindahl K, Växjö
Lindahl N A, Göstorp, Veinge
Lindberg F A, Kråkviken
Lindberg M, Orup, Hör
Lindblom Anna, Sthlm M
Lindblom L, Högsjö
Lindbäck E, sem.-rektor, Haparanda
Lindén A, Huskvarna
Lindén J P, Stockholm Kt
Lindén M A, överlärare, Hälsingborg
Linder J R, Tvååker
Lindén P O, Bladåker, Knutby
Lindgren J, Fredriksberg
Lindh J A, Lindhem, Misterhult
Lindholm J, Gävle
Lindholm P A, Vännäs

Lindqvist G, Botkyrka, Tumba
Lindqvist L, Gävle
Lindqvist O, Falkenberg
Lindskog Elin, Virå, Stavsjö
Lindskogh C, Hässleholm
Lindström J, organist, Färila
Lindström Maria, Ändebol, Strångsjö
Lindvall E, Nättraby
Ljung A, Lund
Ljungberg A J, Norrköping
Ljungstedt J V, sem.-lär., Växjö
Ljungström Augusta, Lund
Lovén L R, Malmö
Lundahl N, Lund
Lundberg A, Siggarp, Trensum
Lundberg A, Hogdal, Strömstad
Lundborg Elin, Lund
Lundborg A G, Henriksdal
Lundell J, Vennberga, Kungshult
Lundén G E, Gävle
Lundén N, Gislöv, Simrishamn
Lundevall E, Falun
Lundgren P V, Gävle
Lundqvist N, Tengelsås, Hurva
Lydén P, Degeberga, Genarp
Lärarebiblioteket, Eskilstuna (Hj. Thelander)
Lärarebiblioteket, Härnösand (P. O. Vestberg överlär.)
Lärarebiblioteket, Karlskrona (E. Billqvist)
Lärarebiblioteket, Kyrkhult (O. Nilsson, Kåraboda)
Lärarebiblioteket, Mellersta Roslags kretsförening (G. Norlin, Rånäs)
Lärarebiblioteket, Nordöstra Roslagskretsen (P. Gisselsson, Ununge)
Lärarebiblioteket, Norra Ölands skolförening (E. A. Bergström, Borgholm)
Lärarebiblioteket, Nyköping (O. Hallin)
Lärarebiblioteket, Skövde (A. Th. Vahlström)
Lärarebiblioteket, Västra Jämtlandskretsen (L. O. Vestin, Hov, Alsen)
Lärarebiblioteket, Ytterlännäskretsen (Sixten J. Mogren, Bollsta bruk)
Lärarebiblioteket, Åhusortens lärareförening (Anna Petersson, Åhus)
Löfdahl E, St. Hammar, Fotevik
Löfdahl S, Kvidinge
Löfgren Naemi, Brännkyrkag. 77, Stockholm
Löfving M, Tibro

Malm P S, Vram, Billesholms gruva
Malmberg J P, Västerås
Malmén Joh., Agerup, Bläntarp
Malmén S J, Malmö
Malmlundh L, dövstumlär., Lund
Melin K V, Brömsebro
Melin N, Ängelholm
Meuller G, rektor, Malmköping
Moberg Adéle, Gävle
Moberg G, Runnevål, Kil
Mogren S J, överlär., Bollsta bruk
Mårtensson O, Sandbäck, Sjöbo

Neander L, Yngsjö, Åhus
Nelin M, Brantevik
Nilsson A, Kloster, Lund
Nilsson A F, Nälden
Nilsson Bertha, Varberg
Nilsson Elvira, Arlöv
Nilsson G, Vomb
Nilsson Gottfrid, Ljusfallshammar
Nilsson J E, Skirö
Nilsson N, Hemmesdynge, Espö
Nilsson N E, Ladugårdsskogen, Örebro
Nilsson Olof, Röstånga
Nilsson Ottilia, Tystberga, Bogsta
Norberg E, Frånö
Norberg P, Skönsmon, Sundsvall
Norbäck Stina, Storvik
Nord A, Göteborg
Nord E O V, Lund, Jerle
Nordberg P H, Ö. Skrävlinge Kvarnby
Nordén M, överl., Norrköping
Nordendahl C, folkskolinsp. Borås

Nordlander A, fil. d:r, folksk.-insp., Gävle
Nordlund O, Gräsmark
Norgren N, Malmö
Norlander G, läroverkskollega, Oskarshamn
Norlin Gabr., Bofors
Norlind N P, direktör, Lund
Norrby J, Sandhamn
Norrgren P, Harplinge
Norstedt A, kommin., Vitsand
Nya elementarskolan för flickor, Hälsingborg
Nyberg C O, överlär., Malmö
Nyberg Erik, Göteborg
Nyberg E, Runtuna, Nyköping
Nylander B, Mörkö
Nylund S, Stockholm
Nyström C, Grängesberg
Nyström N J, Sundsvall

Ohlander Joh., överlär., Göteborg
Olofsson E, Englarp, Röke
Olofsson K, Hallaröd, Stehag
Olsson Anna, Berg, Kolbäck
Olsson Anna, Limhamn
Olsson G, Kviinge, Hanaskog
Olsson Jänny, Norrköping
Onsdorff A P, Vallarum, Vollsjö
Oscarsson C, Djurslöv

Palm A, Glömminge
Palmer K V, Halmstad
Paradis S, Göteborg
Ped. biblioteket, Gävle (H. Nordqvist)
Ped. biblioteket, Landskrona (N. Sjögren)
Ped. biblioteket, Norrköping (Folkskolinsp.)
Ped. biblioteket, Sundsvall (S. Öberg, Långg. 3)
Ped. biblioteket, Visby (O. N. Ljungberg)
Ped. biblioteket, Örebro (J. Blomberg)
Pehrsson G S, Dörarp
Persson Ellida, Hälsingborg
Persson H, Åsum, Sjöbo
Petersson A, Skarstad, Bya
Petersson E, Karlskrona
Pettersson M, Norrköping
Pettersson V, fil. kand., Göteborg
Pihlblad Lisa, Gävle
Pihlqvist A, Torpa, Sävenäs, Göteborg
Qviding H, Bjuv

Raab And., Göteborg
Ramstedt J A, Malmö
Rask E, Trollhättan
Reinhold Betty, Planteringen, Hälsingborg
Ringqvist A, Norrköping
Risberg E G, Revsund
Rosberg E, Tygelsjö
Rosén K J, Göteborg
Rosenius P A, Väster Färnebo
Rosensson Elin, Göteborg
Rudvall K, sem.-förest., Eksjö
Rundcrantz A C, Uppåkra, Åkarp
Rundberg A, Laholm
Runstam E, Mönsterås
Rydberg Sam., Malmö
Rydberg C S, Oskarsström
Rydén Erik, Fjälie, Flädie
Rydén P A, Hälsingborg
Rydén Värner, Malmö
Rydmark E A, Oskarshamn
Rynell N, Gessie, Hököpinge
Råland A E, Malmö
Rönström Anna, skolföreståndarinna, Lund

Sahlin Cecilia, Stockholm M
Sahlin Elisabet, Bomhus
Sahlin O P, Munka Ljungby
Samuelsson J, Nybygden, Elmhult
Sandberg Alvida, Göteborg
Sandberg J, Lunda, Nyköping
Sandberg K E, rektor, Linköping
Sanders Sv., Malmö skyddshem, Örkelljunga
Sandford P, V. Sallerup, Eslöv
Sandler J, Prästmon
Sandqvist S, överlär., Halmstad
Sandström V, Kungsholms Villastad

Santesson Edit, Bråhovda,Malmköping
Schill K, Sorunda
Segrell K, Kungsholms villastad
Selander A, Floby, Sörby
Sellberg A, Svedala
Sellberg K, Hyllie
Servin N P, Bjärnum
Sjöberg E H, Enköping
Sjöberg E S, Morup
Sjöblom J A, Stiby, Gärsnäs
Sjöblom P, Karlsarvet, Leksand
Sjögren G, Österplana,Gössäter
Sjögren N, överlär.,Landskrona
Sjöholm Gottfrid, Göteborg
Sjölund J O, Junsele
Sjökvist K, Norrköping
Skjöld J, Vråka, Eds bruk
Skoglund P, Myrbacka, Dala-Järna
Skogsberg E, Kilafors
Skogsberg J P, Göteborg
Sortelius A F, överl., Umeå
Sprinchorn C, rektor, Malmö
Stadener S, folkskolinsp., Ystad
Stagnér G, Huskvarna
Steen C M, Skartofta, Bjärsjölagård
Stein R, sem.-elev, Strängnäs
Stenberg K A, direktör,Hisingsholm, Göteborg
Stenudd O V, Kiruna
Stenbäck J, Munkfors
Stille N, Hildesborg,Landskrona
Stjernström O, Vendeln
Strand Alb., Fornåsa
Strandberg M, folkskolinspekt., Västerås
Strandell F, Malmköping
Strömmert A, Västervik
Sundell H P, Skönsmon, Sundsvall
Svan Lydia, Västanfors
Svanlund A, överlär., Malmö
Svanström Annie, Örebro
Svanström E B, Uppsala
Svedberg F, folkskolinsp., Vännäs
Svedberg J, Gammalstorp
Svensson Amos, Alvesta
Svensson Edv., Huskvarna
Svensson J, Kulleryd, Kullåkra
Svensson K A, Åtvidaberg
Svensson Kristina, Landskrona
Svensson Lovisa, Limhamn
Svensson Selma, Arlöv
Syrén K, Filipstad
Söderberg J G, överlärare, Stockholm Kl
Söderberg V, Norrköping
Söderbäck A, Hudiksvall
Södergren O, Hidingebro
Söderholm Elisabet, Gävle
Söderström Jenny, första lärarinna, Landskrona
Sörensen Anna, sem.-adj., Falun

Tennman M, Sandöverken
Thomée P, Göteborg
Thorell Alb., Göteborg
Thorén N S, Göteborg
Thorén P, Flen
Thorsén H, Veberöd
Thunholm A, Skutskär
Thylén Joh., Falkenberg
Thylén N, Svedala
Thyréen C J, Berga, Västerhaninge
Tornberg S A, Arlöv
Torpson N, rektor, Landskrona
Torsén Claes, Norum,Stenungssund
Trulsson B, Verlinge, Stehag
Tullberg Th., Önnerup
Tunblad G E, Skölvened
Turesson J, Malmö
Törner A, Fors station
Törnqvist Elsa, Solna prästgård, Tomteboda

Uhr G, Bomhus

Vahlin Vilhelmina, Karlshamn
Vahlman Jenny, Gävle
Vahlqvist J, sem.-lär., Linköping
Valdén N H, Vallösa, Rynge
Valdén O H, Landskrona
Valldén N, Eskatorp, Vallåkra
Vallén P, Malmö
Vallendorff J A, Araslöv, Vinslöv
Vallerström J A, Nässjö

Vallqvist A, Landskrona
Vannerberg K F, Karlshamn
Vasberg A, Åkers styckebruk
Vassberg C, Stockholm J
Vassberg K, Bogsta
Velander N, Björnstorp
Vennström A, folkskolinspektör, Lund
Vernborg A, Munsö, Ekerö
Vestberg P O, överlärare, Härnösand
Vestelius Signe, Göteborg
Vestergren N, Landskrona
Vesterin G A, Sthlm, Kh
Vestling K G, rektor, Göteborg
Vetterstrand J N, Halmstad
Viberg N, Vittskövle, Vittskövleby
Vickbom J, rektor, Kalmar
Vigård Signe, Duvbo, Sundbyberg
Vimmercrantz Fredr., Alsen
Virén E J, Avelsbol, N:a Fjöle
Vistrand A J, Sundsvall
Wockatz J., sem.-rektor, Gävle
Vänergrund P Y, Arbrå

Zandell Lydia, Sthlm M
Zimmerdahl E, sem.-lär., Lund

Ågren Lova, Hagaström
Åhlén L, Helgesta, Sparreholm
Åkerlund A R, Göteborg
Åkerlund P O, Strömsbro
Åkerman A A, Ljungaskog, Örkelljunga
Åström R, Göteborg

Öberg Maria, Gävle
Öhgren J, Kubikenborg, Sundsvall
Öhman A R, Stockholm
Öhman V G, Skönsmon, Sundsvall
Öhman S, Sandby, Tierp
Öhrqvist Nanna, Landskrona
Östergren A E, Södertälje
Östergren J, Skepparslöv
Österlind Gerda, Lund
Östner L, Lackalänga
Överstyrelsen för Stockholms stads folkskolor

Norges Lærerforening,Kristiania
Qvigstad J, statsråd, Kristiania

Av

"Pedagogiska skrifter",

utgivna av *Sverges allmänna folkskollärareförenings litteratursällskap*, hava utkommit följande häften:

Första årgången.

1) *Hartman, B.*, Undersökning av barnets föreställningskrets (utgången) ..... Kr. 1: 60
2) *Bergqvist, B. J.*, Frågans formulering vid undervisningen „ 1: 25
3) *Sjövall, B.*, Filantropinismen (utgången) ..... „ 0: 85
4) *Martig, E.*, Åskådningspsykologi, del I (utgången) ... „ 1: 35

Andra årgången.

5) *Beckman, N.*, Språkpsykologi och modersmålsundervisning ..... „ 1: 50
6) *Martig, E.*, Åskådningspsykologi, del II ..... „ 1: 50
7) och 8) *Lay, W. A.*, Rättskrivningsundervisningens metodik „ 2: —

Tredje årgången.

9) *Monroe, Will. S.*, Det sociala medvetandets utveckling hos barn ..... „ 1: —
10) *Messer, A.*, Förutfattade meningars inverkan på skollivets personliga förhållanden ..... „ 1: —
11) *Bager-Sjögren, J.*, Uppfostran till och genom det sköna, 1:sta häftet ..... „ 1: 25
12) *Fuchs, A.*, m. fl., Bidrag till den pedagogiska patologien „ 1: 50
13) *Diesterweg, A.*, Ur »Vägvisare till bildning för tyska lärare» ..... „ 0: 75

Fjärde årgången.

14) *Ziehen, Th.*, Handledning i Fysiologisk psykologi ... „ 1: 50
15) *Ziehen, Th.*, Barnets idéassociation ..... „ 1: 50
16) *Junge, Friederich*, Bydammen såsom natursamhälle jämte en avhandling om Den naturhistoriska undervisningens mål och metod ..... „ 1: 50
17) *Pestalozzi, Johann Heinrich*, Enslingens aftonstund... „ 0: 40
18) *Rein, W.*, Grunddragen av pedagogiken. Med författarens biografi ..... „ 1: 50

Femte årgången.

19) Tre avhandlingar i barnpsykologi ..... Kr. 2: —
20) *Scholder, Weith* och *Combe*, Ryggradskrökningar i Lausannes skolor, samt *H. Otth*, Upprätt skrift..... „ 1: 50
21) *Leubuscher, G.*, Stats-skolläkare ..... „ 1: —
22) *Tadd, J. Liberty*, Nya uppfostringsmetoder. Med talrika illustrationer ..... „ 2: 50

Sjätte årgången.

23) *Wagner, Ernst*, Luther såsom pedagog ..... „ 1: —
24) *Martig, E.*, Lärobok i pedagogik ..... „ 2: 25
25) *Brüggeman, F.*, och *Groppler, F.*, Frankrikes folkskola, del I ..... „ 1: 50
26) *Tadd, J. Liberty*, Nya uppfostringsmetoder. Med talrika illustrationer ..... „ 1: 50

Sjunde årgången.

27) *Baumgarten, O.*, Kristendomsundervisningens reformering efter den nyare teologiens principer ..... „ 1: 50
28) *Brüggeman, F.*, och *Groppler, F.*, Frankrikes folkskola och hennes överbyggnader år 1900, del II ..... „ 1: —
29) *Eklund, Pehr*, Evangelisk Fadervårsdyrkan I ..... „ 1: 25
30) *Eklund, Pehr*, Evangelisk Fadervårsdyrkan II..... „ 2: 50

Åttonde årgången.

31) *Tadd, J. Liberty*, Nya uppfostringsmetoder. Med talrika illustrationer ..... „ 1: 50
32) *Fridén, Alfr.*, Fortsättningsskolan och yrkesundervisningen ..... „ 1: 25
33) *Eklund, Pehr*, Evangelisk Fadervårsdyrkan III ..... „ 1: 25
34) *Olofsson, K.*, Mannheimersystemet ..... „ 1: 25

Nionde årgången.

35) *Olofsson, K.*, Rörelsernas pedagogiska betydelse ..... „ 1: 25
36) *Hallsten, Nils*, Lärobok i naturkunnighet för folkskolan „ 1: 25
37) *Olofsson, K.*, Vilja och handling såsom grundval för uppfostran ..... „ 1: 25
38) *Geijer, Relnhold*, Om uppfostringskonsten, dess teori och historia ..... „ 1: 25

Tionde årgången.

39) *Geijer, Reinhold*, Studier i pedagogikens historia. I. Hellas ..... „ 1: 25
40) *Hallsten, Nils*, Lärobok i naturkunnighet för folkskolan „ 1: 50
41) *Pérez, B.*, Våra barns moraliska uppfostran, I ..... „ 1: 25
42) *Bergh, G.*, Skolhusets hygien..... „ 1: 50

Elfte årgången.

43) *Hagelin, Hugo*, Adenoider och skolundervisning ..... Kr. 0: 30
44) *Pérez, Bernard*, Våra barns moraliska uppfostran II... „ 1: 50
45) *Hald, H. A.*, Iakttagelseundervisning i småskola och folkskola. Metodiska anvisningar ..... „ 2: 25
46) *Tews, J.*, Modern uppfostran i hem och skola ..... „ 1: 75

Tolfte årgången.

47) *Leffler, G.*, Skolhygien ..... Kr. 1: 50
48) *Paulsen, F.*, Det tyska undervisningsväsendet i dess historiska utveckling I ..... „ 1: 50
49) *Paulsen, F.*, D:o D:o II „ 1: 25
50) *Geijer, R.*, Studier i pedagogikens historia II. Rom „ 0: 60

Trettonde årgången.

51) *Thorell, A.*, och *Nylund, S.*, Yrkesundervisningen ..... Kr. 1: 75
52) *Frye, A. E.*, Naturstudium eller geografiundervisning med modellering ..... „ 2: 50
53) *Kurzpers, F.*, Förenta staternas folkskola och lärarebildning ..... „ 1: 75
54) *Kerschensteiner, G.*, Grundfrågor rörande skolans organisation ..... „ 0: 60

Litteratursällskapets medlemmar erhålla Pedagogiska skrifter hos litteraturkommitténs ordförande till ett pris av *3 kr. pr årgång*. Av första årgången äro dock 1:a och 4:e häftena utgångna. 2:a och 3:e häftena kosta tillsamman 1,50 kr. Lösa häften betalas efter bokhandelspris.

Medlemmar av Sverges allmänna folkskollärareförening erhålla inträde i litteratursällskapet, om anmälan göres hos litteraturkommitténs ordförande, folkskoleinspektören *J. Franzén* i *Södertälje*. Om årsavgiften, 3 kronor, på förhand insändes, erhållas Pedagogiska skrifter häftesvis i korsband, eftersom de utkomma. I annat fall sändes hela årgången mot postförskott, då den blir färdig.

Av

Studiehandbok för lärare,

avsedd att vara till tjänst för dem, som i något särskilt ämne vilja idka självstudier, och därför innehållande anvisningar å lämplig litteratur samt på sättet för studiernas bedrivande, har utkommit:

Första häftet:

Ingers, E., Om självstudier.
Cederschiöld, G., och *Olander, Valborg*, Modersmålet. Plan A.
Noreen, Adolf, Modersmålet. Plan B.
Afzelius, J. A., Engelska språket. Plan B.

Andra häftet:

Berg, Hjalmar och *Lindén, And.*, Om undervisningen i naturkunnighet. Plan A.
Sernander, R., Botanik. Plan B.
Henning, A., Geologi. Plan B.
Larsson, Hans, Filosofi. Plan B.

Plan A. innehåller anvisningar av mera praktiskt-pedagogisk art. Plan B. är avsedd för vetenskapliga studier.

Vartdera häftet erhålles hos Centralstyrelsens kassaförvaltare, överläraren *J. J. Dalström, Stockholm*, till ett pris av endast *50 öre.*

FULLT TIOSENLIGA, BILLIGA SKOLBÖCKER.

Geografisk Atlas. *N:r 2.* För folkskolor och allmänna läroverkens lägre klasser. Av Dr *Magnus Roth.* Reviderad och tillökad av Lektor *Arvid Kempe.* 13:e uppl. Pris: häft. kr. 1: 25; kart. kr. 1: 50.

Geografisk Atlas. *N:r 3.* För folkskolor. Av Dr *Magnus Roth.* Reviderad av Lektor *Arvid Kempe* under medverkan av folkskolläraren *Sven Nylund.* 12:e omarb. uppl. *Större editionen*: pris kart. 75 öre; *ordinära uppl.* pris kart. 60 öre.

Lärobok i Geografi för folkskolor och andra lägre skolor. Av *Erik Bergsten*, överlärare vid Finspångs folkskola. *N:r 1.* 7:e uppl. med en flaggkarta, 27 kartbilder och 56 illustrationer. Pris: kart. 55 öre.

D:o *N:r 2.* Andra uppl. (För skolor enl. typ. Litt. C. D. E. F.) Pris: kart. 40 öre.

Sverges Historia berättad för folkskolans barn av *Georg Brandell*, folkskollärare. Med illustrationer och kartbilder. *N:r 1.* 3:e uppl. kart. 85 öre; *n:r 2.* 4:e uppl. kart. 60 öre.

En förträfflig bok, som inom sitt begränsade utrymme innehåller *en fullständig språklära*, är: **Satslära** *med skrivövningar jämte ordlista* för folkskolan, av *Sven Nylund*, lärare vid Stockholms folkskolor. 2:a uppl. Pris 45 öre.

Övningsbok i Modersmålet för folkskolor. Av *K. E. Lindén*, folkskollärare. Tredje upplagan. Pris kart. 40 öre.

Småskolans Övningsbok i Modersmålet av *K. E. Lindén.* Tvänne årskurser i ett band. Kart. 25 öre.

Folkskolans räkneövningar av *K. P. Nordlund. I. Hela tal* jämte tillämpningar. Andra upplagan 87 sid. kart. 50 öre. *II. Bråk* jämte tillämpningar. Kart. 60 öre.

Lärobok i hälsolära för folkskolan av Dr *Henrik Berg.* 6:e upplagan kart. 50 öre.

Kortfattad undervisning i alkohologi av *Henrik Berg.* Kart. 60 öre.

Småskolans Metodik i kort sammandrag för folk- och småskoleseminarier av *Fredrik Sandberg*, 7:e uppl., omarbetad av *K. E. Sandberg, Josef Wahlqvist, Andr. Wallgren* och *Erik Zimmerdahl.* Pris inb. kr. 1: 25.

Skolkören, Två- och trestämmiga sånger samlade och arrangerade av *Axel Wahlgren* och *Sam. Lyberg*, lärare vid Malmö folkskolor, samt *Christian Nilsson*, organist i S:t Johannes i Malmö. Kart. 70 öre; klotb. 1 kr.

Kyrkliga högtidssånger, samlade och i sättning för sopran, alt och bariton, utgivna av *Christian Nilsson.* Kart. 60 öre.

Förestående böcker äro tillgängliga i varje välsorterad bokhandel samt hos

A. V. Carlsons Bokförlagsaktiebolag, Stockholm.

INNEHÅLL:

	Sid.
Årsberättelse	3
Föreningens tionde ombudsmöte i Stockholm	9
Revisionsberättelse	13
Stadgar	17
Anvisningar för länsombuden	23
Anvisningar för sockenombud	23
Föreningens centralstyrelse	24
Föreningens revisorer	24
Föreningens länsombud	25
Kommittéer och styrelser	26
Representanter i andra institutioner	27
Ombud för främjande av resor	28
Katalog över föreningens medlemmar	32
Översiktstabell	179
Alfabetiskt register över kretsföreningarna	180
Pedagogiska litteratursällskapets medlemsförteckning	182

Stockholm 1911. Gustaf Lindstedts bokförlag.

FÖRENINGEN

TIDSKRIFT FÖR SVERGES ALLMÄNNA FOLKSKOLLÄRAREFÖRENING

1911

ANDRA HÄFTET A.

FÖRENINGEN

TIDSKRIFT FÖR SVERGES ALLMÄNNA FOLKSKOLLÄRAREFÖRENING

UTGIVEN

AV

CENTRALSTYRELSEN

TRETTIOANDRA ÅRGÅNGEN AV SVERGES ALLMÄNNA FOLKSKOLLÄRAREFÖRENINGS ÅRSSKRIFT

1911

ANDRA HÄFTET: FÖRENINGSÄRENDEN.

STOCKHOLM
GUSTAF LINDSTRÖMS BOKTRYCKERI
1911.

Föreningsärenden 1911.

ÄRENDEN BEHANDLADE AV KRETSARNA 1910.

1. **Ansvarsfrihet för 1909 års räkenskaper och förvaltning.** I revisionsberättelsen av den 28 februari 1910 hade föreningens revisorer tillstyrkt kretsföreningarna »att bevilja centralstyrelsen full och tacksam ansvarsfrihet för 1909 års räkenskaper och förvaltning».

Denna hemställan behandlades av 278 röstberättigade kretsföreningar samt blev av dem alla bifallen.

2, 3. **Val av fyra centralstyrelseledamöter och en revisor.** Genom det den 12 november 1910 avslutade valet utsågos till centralstyrelseledamöter för 1911, 1912 och 1913 Fridtjuv Berg i Stockholm med 5,116 röster, Alfr. Dalin i Huskvarna med 5,091 röster, Sven Nylund i Stockholm med 5,089 röster och Gustava Landberg i Norrköping med 5,068 röster. (Kvarstående centralstyrelseledamöter voro: för 1911 och 1912 J. Franzén i Södertälje, Anna L. Lessel i Göteborg, Per Borgh i Lekaryd och Gottfrid Björkman i Stockholm; för 1911 J. J. Dalström i Stockholm, Mauritz Tennman i Sandöverken, J. Cederberg i Norrköping och N. O. Bruce i Arlöv.)

Närmast i röstetal kom C. F. Pettersson i Skattungbyn med 12 röster. Därjämte erhöllo 58 personer vardera 1—11 röster.

Vid revisorsvalet utsågs till revisor för 1910, 1911 och 1912 Nils Lundahl i Lund med 3,374 röster. (Kvarstående revisorer voro för 1910 och 1911 Alfr. Fridén i

Linköping samt för 1911 Otto Bejbom i Strängnäs). — Till revisorssuppleanter för 1910 valdes G. A. Vesterin i Stockholm med 812 röster samt Aug. Björklund i Sundsvall med 160 röster.

Närmast i röstetal kommo Fa'e Schöldeéen i Göteborg med 144 röster, Frans Berggren i Växiö med 130 röster, J. P. Lindén i Stockholm med 81 röster och Nils Krok i Hälsingborg med 33 röster. Dessutom erhöllo 37 personer vardera 1—31 röster.

4. **Sekreterarearvode för 1910.** Centralstyrelsen hade föreslagit, att detta arvode skulle utgå med ett belopp av 1,000 kronor.

Ärendet behandlades av 280 röstberättigade kretsföreningar, av vilka 279 kretsar beviljat 1,000 kronor och 1 krets 2,000 kronor.

I enlighet med de flesta kretsföreningarnas beslut har ett sekreterarearvode av 1,000 kronor blivit utanordnat för år 1910.

5. **Kassaförvaltarearvode för 1910.** Centralstyrelsen hade för detta arvode föreslagit ett belopp av 400 kronor.

Ärendet behandlades av 280 röstberättigade kretsföreningar, vilka alla beviljade det föreslagna beloppet.

I enlighet härmed hava 400 kronor blivit för ändamålet utanordnade.

6. **Folkskollärarnas fortbildning.** Under år 1910 hava kretsarna haft att avgiva yttranden över frågan om folkskollärarnas fortsatta utbildning: å ena sidan den, som kräves för undervisningen i fortsättningsskolorna och delvis är av mera speciellt »praktisk» art, å andra sidan den, som erfordras för undervisningen i högre folkskolor och kommunala mellanskolor och delvis måste hava en mera vetenskaplig läggning.

De framställda frågorna voro följande:

1. *Anser kretsen önskvärt, att särskilda fortbildningskurser anordnas, för att folkskolans lärare och lärarinnor må erhålla tillfälle till inhämtande av de kunskaper och färdigheter, som erfordras för meddelande av undervisning i olika slag av fortsättningsskolor?*

2. *Anser kretsen, att Aug. Abrahamsons stiftelse å Nääs skulle lämpa sig såsom en centralanstalt för dylika fortbildningskurser jämte andra av övervägande »praktisk» art?*

3. *Anser kretsen önskvärt, att folkskolans lärare och lärarinnor erhålla tillfälle till sådan fortbildning, som är erforderlig för meddelande av undervisning i högre folkskolor och kommunala mellanskolor?*

4. *Anser kretsen, att det sistnämnda slaget av fortbildning lämpligast bör förvärvas*

a) vid en för ändamålet särskilt upprättad lärarehögskola?

b) vid universitetet?

5. *Vilka uttalanden för övrigt vill kretsen göra rörande det föreliggande ärendet?*

Enligt de inkomna protokollsutdragen har ärendet behandlats av 276 röstberättigade kretsföreningar.

1. Genom att jakande besvara den första frågan hava 270 kretsar uttalat önskvärdheten av, att sådana kurser av praktisk art, som i denna fråga avses, måtte anordnas för folkskolans lärare; 1 krets har besvarat frågan med nej, och de övriga 5 kretsarna hava lämnat densamma obesvarad.

2. Såsom svar på den andra frågan hava 250 kretsar uttalat såsom sin mening, att August Abrahamsons stiftelse å Nääs skulle lämpa sig som en centralanstalt för de praktiska kurserna; 12 kretsar hava besvarat frågan nekande, och 14 kretsar hava icke uttryckt någon mening rörande detta spörsmål.

3. I avseende på den mera vetenskapliga utbildningen, hava 271 kretsar i anslutning till den tredje frågan uttryckt den önskan, att folkskolans lärare och lärarinnor måtte erhålla tillfälle till sådan fortbildning, som är erforderlig för meddelande av undervisning i högre folkskolor och kommunala mellanskolor; 1 krets har besvarat denna fråga med nej, och 4 kretsar hava lämnat den obesvarad.

4. Beträffande den fjärde frågan hava 262 kretsar ansett, att det sistnämnda slaget av fortbildning lämpligast bör förvärvas vid universitetet; 5 kretsar hava uttalat sig för upprättandet av en särskild lärarehögskola, och 3 kretsar hava uttalat sig alternativt för universitet eller en lärarehögskola. 6 kretsar ha icke gjort något särskilt uttalande i denna fråga.

5. Bland övriga uttalanden rörande det föreliggande ärendet med anledning av den femte frågan märkas följande önskemål, framställda av flera än 5 kretsar: att kurser för lärare av den art, som i första punkten omnämnas, måtte anordnas även på andra ställen än Nääs (23 kretsar), att sådana kurser måtte förläggas till varje län (8), att de måtte hållas vid nu befintliga lantbruksinstitut (7), att stipendier av statsmedel eller annan eko-

nomisk lättnad måtte beredas åt dem, som genomgå kurserna (52), att fortsättningsskolan må bliva obligatorisk (9), att genomgången seminariekurs vid de reformerade seminarierna måtte medföra rättighet till universitetsstudier (23), att äldre lärare må få rätt att vid de ombildade seminarierna komplettera sin examen (5), samt att för tillträde till universitetsstudier studentkunskaper må fordras endast i de ämnen, som skola bliva föremål för vidare studier (10).

Centralstyrelsen har i avseende på frågan om folkskollärarnas fortsatta utbildning genom universitetsstudier ingått till k. m:t med den framställning, som återgives såsom Bilaga I längre fram i detta häfte. Till denna petition hade, såsom ock i densamma omnämnes, centralstyrelsen såsom bilaga fogat en skrivelse, vilken på uppdrag av de större städernas folkskollärarekongress i Malmö den 24—26 mars 1910 utarbetats av fem för ändamålet utsedda kommitterade. Bilaga II. K. m:t har anmodat läroverksöverstyrelsen och universitetsmyndigheterna att yttra sig över petitionen.

Beträffande åter den fortbildning, som är behövlig med hänsyn till undervisningen i fortsättningsskolan, så har centralstyrelsen i betraktande därav, att frågan om fortsättningsskolans omläggning och i samband därmed även spörsmålet om den lärareutbildning, som denna reform kräver, är föremål för Folkundervisningskommitténs utredning, funnit lämpligt att i avvaktan på kommitténs betänkande göra denna del av frågan vilande.

7. **Lärarinnornas pensionsålder.** Bestämmelserna angående såväl folkskole- som småskolekårens pensionering ha vid upprepade tillfällen varit föremål för behandling inom skilda kretsar av Sverges allmänna folkskollärareförening. Såsom frukter av denna behandling ha tid efter annan till centralstyrelsen insänts motioner, i vilka framställts åtskilliga förslag till förändring av dessa bestämmelser. Synnerligen ofta har därvid frågan om den lämpligaste pensionsåldern blivit bragt å bane, och ehuru i detta avseende olika meningar gjort sig gällande från olika kretsar, ha dock motionerna i allmänhet haft det gemensamt, att de tillkommit i avsikt att få till stånd en för lärarekåren gynnsam sänkning i det antal år, som fordras

för erhållande av pension, vare sig nu denna sänkning ansetts böra företagas med såväl levnads- som tjänsteåren eller med blott endera.

Utom de framställningar av detta slag, som gällt både lärare och lärarinnor, ha under de senare åren dylika yrkanden blivit gjorda beträffande enbart lärarinnornas pensionsålder.

Vad först angår folkskollärarinnorna, så inkom Nordöstra Upplandskretsen år 1908 med en motion, vari framställdes de önskemålen, att åt ifrågavarande lärarinnor borde beredas tillfälle att avgå från tjänsten med hel pension efter 25 tjänste- och 50 levnadsår, samt att avkortad pension måtte kunna erhållas efter 20 tjänsteår.

Rörande småskollärarinnornas pensionsålder ha följande framställningar blivit gjorda:

År 1907 väckte Uppvidingekretsen en motion, vari anhölls om centralstyrelsens medverkan till att helt ålderdomsunderstöd komme att till småskollärarinna utgå efter 30 tjänsteår, oavsett levnadsåldern, och detta önskemål framhölls även av Sölvesborgskretsen i en samma år väckt motion rörande småskollärarinnornas pensionsfråga. Sistnämnda krets uttalade även som sin mening, att småskollärarinna måtte kunna erhålla avkortad pension redan efter 20 tjänsteår, även om ej egentlig sjukdom förelåge. Följande år anhöll Nordöstra Upplandskretsen i motion, att centralstyrelsen måtte, på sätt den funne lämpligt, arbeta för att småskollärarinna bleve berättigad till helt ålderdomsunderstöd vid uppnådda 50 levnadsår och 25 tjänsteår samt avkortat understöd vid 45 levnadsår och 20 tjänsteår. Slutligen har ock Malmöortens lärareförening under år 1909 inkommit med en motion, vari bland annat föreslagits, att småskollärarinnornas pensionsålder måtte bestämmas till 50 levnads- och 30 tjänsteår.

*

Då ett arbete för de sålunda angivna önskemålen i första rummet förutsatte en närmare kännedom om lärarinnornas allmänna mening beträffande en dylik endast för dem avsedd sänkning av pensionsåldern, beslöt cen-

tralstyrelsen att anställa en undersökning i ändamål att få denna mening utrönt.

Frågan om lärarinnornas pensionsålder utsändes sålunda under år 1910 till behandling inom allmänna föreningen på det sättet, att de olika lärarinnegrupperna var för sig skulle erhålla tillfälle att inom föreningens kretsar uttala sina önskemål i ärendet. För detta ändamål uppställde centralstyrelsen följande frågor:

I. Anse kretsens lärarinnor, att en sänkning av pensionsåldern är önskvärd för

a) folkskolans lärarinnor?

b) småskolans lärarinnor?

II. Under förutsättning att så är fallet, efter huru många levnads- och tjänsteår bör

1) hel pension kunna erhållas av

a) folkskolans lärarinnor?

b) småskolans lärarinnor?

2) avkortad pension kunna erhållas av

a) folkskolans lärarinnor?

b) småskolans lärarinnor?

III. Om ökat statsanslag ej kan erhållas, anse kretsens lärarinnor då fördelaktigast för vinnande av en sänkning i pensionsåldern, att

a) pensionsavgifterna höjas, eller att

b) pensionsbeloppen sänkas?

IV. Vilka skäl vilja kretsens lärarinnor anföra för sina uttalanden?

I.

Folkskollärarinnornas uttalanden.

Av de inkomna protokollsutdragen framgår, att ärendet kunnat företagas till behandling inom 210 kretsföreningar. Inom 7 av dessa kretsar hava lärarinnorna beslutat att icke göra något uttalande, varemot inom de övriga 203 kretsarna svaren fallit på följande sätt:

1. Frågan, huruvida en sänkning av pensionsåldern anses önskvärd, har av folkskollärarinnorna inom 27 kretsar besvarats jakande och inom 174 kretsar nekande, varjämte de inom 1 krets ansett, att en sänkning av pensionsåldern är önskvärd endast i avseende på den avkortade pensionen, och inom 1 krets hållit före, att frågans behandling bort uppskjutas till lämpligare tidpunkt.

II. Flertalet av dem, som uttalat sig för pensionålderns sänkning, hava ock i anslutning till centralstyrelsens andra fråga närmare angivit den pensionsålder, som ansetts önskvärd.

Hel pension			Avkortad pension		
Levnadsår	Tjänsteår	Kretsar	Levnadsår	Tjänsteår	Kretsar
50	30	3	50	20	1
50	25	16	45	20	9
—	30	7	42	20	1
			42	20	1
			—	25	2
			—	20	3
			—	15	1
			—	10	1

Bland dem, som uttalat sig för 50 levnadsår för erhållande av hel pension, ha uttryckts de önskemålen, att lärarinna måtte få rätt att kvarstå i tjänsten till fyllda 55 år (3 kretsar) och till 60 år (3 kretsar).

III. Den tredje frågan har besvarats inom 22 kretsar. Inom 19 av dessa har den meningen uttalats, att om ökat statsbidrag ej kan erhållas, så är det för vinnande av den önskade sänkningen i pensionsåldern fördelaktigare, att pensionsavgifterna höjas, än att pensionsbeloppen sänkas, och inom 3 kretsar har man uttalat den förhoppningen, att ingendera av dessa båda möjligheter skall inträffa.

IV. Endast inom 10 kretsar ha lärarinnorna närmare motiverat sitt yrkande, att pensionsåldern måtte sänkas. De motiv, som anförts, äro, att kvinnan med sin svagare fysik i allmänhet tidigare än mannen kan vara i behov av vila efter ett nervslitande arbete, och att det under sådana förhållanden bör vara en vinst för skolan att erhålla nya arbetskrafter.

Motiv för önskemålet, att pensionsåldern icke bör sänkas, ha anförts inom 51 kretsar. Skälen äro i allmänhet de i centralstyrelsens utredning framhållna, nämligen att man måste räkna med antingen en sänkning av pensionsbeloppen eller en höjning av pensionsavgifterna, samt att det blir ekonomiskt fördelaktigare att kvarstå i tjänsten, även om sjukvikarie måste hållas, än att avgå med pension. Därjämte har inom ett tjugu-

tal kretsar betonats, att lärarinnorna icke önska få den likställighet med de manliga lärarna, som nu råder, rubbad.

Övriga önskemål rörande pensionsfrågan, som av folkskollärarinnorna inom enstaka kretsar framställts till centralstyrelsens omprövning, äro:

att folkskollärarinna, som förut varit småskollärarinna, måtte få räkna sin tjänstgöring vid småskolan sig till godo vid beräkningen av tjänsteår för pension;

att varje lärare och lärarinna måtte för pensions erhållande få räkna sig till godo all tjänstgöring i folkskolan utöver de två första åren;

att all tjänstgöring som vikarie eller extra ordinarie måtte få medtagas vid tjänsteårsberäkningen,

att pensionen höjes till 80 procent av delaktighetsbeloppet samt

att pensionen måtte utbetalas kvartalsvis.

II.

Småskollärarinnornas uttalanden.

Enligt de inkomna protokollsutdragen har ärendet behandlats inom 270 kretsföreningar. Inom 9 av dessa kretsar ha lärarinnorna beslutat att icke göra något uttalande, varemot inom de övriga 261 kretsarna svaren avgivits på följande sätt:

I. Frågan, huruvida en sänkning av pensionsåldern anses önskvärd för småskolans lärarinnor, ha dessa besvarat med ja inom 120 kretsar och med nej inom 136 kretsar. Inom 1 krets ha de ansett, att en sänkning av pensionsåldern är önskvärd endast beträffande den avkortade pensionen, inom 1 krets, att svaret måste bli beroende av de i tredje frågan angivna möjligheterna, och inom 3 kretsar, att frågan ännu någon tid hade bort få vila.

II. De, som uttalat sig för pensionsålderns sänkande, ha närmare bestämt sina önskemål rörande denna punkt i enlighet med tabellen å följande sida.

Vidare ha de önskemålen uttalats, att om lärarinnorna bliva berättigade till hel pension tidigare, de dock måtte få stå kvar i tjänsten till fyllda 55 år (23 kretsar) och till 60 år (7 kretsar).

III. Den tredje frågan har besvarats inom 112 kretsar. Inom 99 av dessa har den meningen uttalats, att om ökat statsbidrag ej kan erhållas, så är det för vinnande av den önskade sänkningen i pensionsåldern fördelaktigare, att pensionsavgifterna höjas, än att pensionsbeloppen sänkas, och inom 13 kretsar har den förhoppningen uttryckts, att intetdera av dessa alternativ måtte inträffa.

Hel pension			Avkortad pension		
Levnadsår	Tjänsteår	Kretsar	Levnadsår	Tjänsteår	Kretsar
55	30	1	50	25	1
50	30	70	50	20	1
50	25	26	45	25	17
45	25	2	45	20	12
	30	21	40	25	1
			40	20	26
				30	1
				25	3
				20	15
				15	2
				10	2
Vid obotlig sjukdom					
	30	3		30	1
	25	1		10	1
	15	1		0	1
	0	1			

IV. Såsom motiv för den önskade sänkningen av pensionsåldern har inom 48 kretsar anförts, att lärarinnorna på grund av ansträngande tjänstgöring och ofta usla yttre levnadsförhållanden tidigt bli utslitna i skolans tjänst, och att det därför är en vinst för både skolan och dem själva, att de få avgå tidigare, varjämte inom 22 kretsar även framhållits, att småskollärarinnorna i allmänhet börja sin tjänstgöring vid unga år, vadan de hinna få flera tjänsteår vid en viss levnadsålder än folkskollärarinnorna.

De, som uttalat sig emot en sänkning av pensionsåldern, ha inom 47 kretsar grundat detta på den åsikten, att det, särskilt efter de senaste bestämmelserna om vikaries avlönande vid sjukdomsfall, är ekonomiskt fördelaktigare att stå kvar i tjänsten än att avgå med pension, varjämte inom 16 kretsar blivit betonat, att småskollärarinnorna så vitt möjligt är önska likställighet med folkskolekåren i avseende på grunderna för pensioneringen.

Dessutom hava småskollärarinnorna i avseende på pensionsfrågan framställt följande önskemål till centralstyrelsens omprövning:

att pensionsbeloppen måtte höjas så, att de i likhet med pensionen inom folkskolekåren komma att utgöra 75 proc. av slutlönen (14),

att vid beräkning av tjänsteår för pensions erhållande från tjänstetiden avdrages endast sådan ledighet, som varat minst ett helt läsår (5), samt

att ålderdomsunderstödsanstalten ombildas till en pensionsanstalt.

Centralstyrelsen har beslutat att upptaga detta ärende i samband med pensionsfrågan i sin helhet, då denna kommer att bli föremål för allmän behandling inom föreningens kretsar.

ÄRENDEN UNDER CENTRALSTYRELSENS BEHANDLING.

I. Pedagogiska ärenden.

A. Frågor rörande skolväsendets organisation.

Utvecklingen har småningom fört dithän, att striden om »folkskolans plats i vårt skolsystem» kommit att gälla

folkskolans överbyggnader,

den högre folkskolan och den kommunala mellanskolan.

Genom de betydligt ökade anslag av allmänna medel, som vid 1909 års riksdag kommo högre folkskolan till del, och genom det uppslag till ordnad förbindelse med de allmänna läroverken, som då bereddes folkskolans överbyggnader genom inrättandet av den kommunala mellanskolan, blev nämnda riksdags beslut i ärendet av grundläggande betydelse för folkskolans utveckling till gemensam bottenskola för alla samhällsklasser. I tidskriften förra året (andra häftet sid. 85—107) meddelades dels de av k. m:t utfärdade författningar, som röra dessa skolor, dels en redogörelse för skolreformens innebörd och betydelse för folkskolan jämte anvisningar för upprättande av högre folkskolor och kommunala mellanskolor.

Under det gångna året ha flera högre folkskolor börjat anpassa sig för uppgiften att föra sina lärjungar fram till realskoleexamen. Dessa skolor komma antagligen att under 1911 ställas under läroverksöverstyrelsens inseende såsom »kommunala mellanskolor». Inom flera skodistrikt ha ock åtgärder vidtagits i syfte att folkskolans högre avdelning må komma att undergå samma förvandling. Många lärare

ha ansökt om behörighet att undervisa i högre folkskola och kommunal mellanskola eller sträva att skaffa sig meriter härför.

I syfte att få lärarekompetensen för de högre folkskolorna och de kommunala mellanskolorna ordnad på ett för framtiden tillfredsställande sätt ingav centralstyrelsen den 4 januari till k. m:t den petition i ärendet, vilken återfinnes såsom Bilaga I längre fram i häftet.

Med anledning av skrivelse från 1909 års riksdag har regeringen detta år inkommit till riksdagen med förslag angående avlönings- och pensionsförhållandena för de kommunala mellanskolornas lärare. I detta förslag framhäves starkt det nära sambandet mellan de högre folkskolorna och de kommunala mellanskolorna. Vad lärarnas kompetens angår, uttalar departementschefen den meningen, att de fordringar, som nu gälla för behörighet såsom ordinarie lärare vid högre folkskola, med någon skärpning även böra gälla för behörighet till ordinarie lärarebefattning vid kommunal mellanskola. I samband härmed framhåller han betydelsen av att frågan om folkskollärarnas fortsatta utbildning blir ordnad och erinrar i detta sammanhang om centralstyrelsens ovannämnda förslag.

Departementschefens förslag till löner och pensioner, är alltigenom byggt på de bestämmelser, som gälla för högre folkskolor. För att kunna fasthålla sambandet de båda skolarterna emellan ha i flera avseenden avvikelser skett från det förslag i ärendet, som av läroverksöverstyrelsen förra året framställdes.

Frågan om

fortsättningsskolan

har varit utsänd till behandling inom föreningens kretsar 1889, 1907, 1909 och 1910.

År 1889 uttalade kretsarna så gott som enhälligt den meningen, att en fortsatt undervisning efter folkskolekursens genomgående är nödvändig, varjämte flertalet kretsar voro av den åsikten, att den fortsatta undervisningen förr eller senare bör bliva obligatorisk.

I syfte att fästa allmänhetens och vederbörande myndigheters uppmärksamhet vid behövligheten av denna undervisning samt på de mest praktiska sätten att ordna densamma vidtog centralstyrelsen åtskilliga åtgärder. Bland annat förbereddes utgivandet av en skrift rörande detta ärende, varjämte upplysande artiklar intogos i Svensk Läraretidning. Spörsmålet om fortsättningsskolan upptogs ock vid större och mindre skolmöten.

År 1907 uttalade kretsarna som sin åsikt, att en kraftig uppryckning av fortsättningsskolan bäst torde åstadkommas därigenom, att den underkastas en grundlig inre omdaning, varigenom den beredes för det slutliga målet: fortsatt undervisning intill viss ålder för alla från den egentliga folkskolan avgående barn. Föreningen förordade därför en ändring i de nuvarande bestämmelserna rörande såväl fortsättningsskolans uppgift som läroämnen och lärokurser i syfte att den mera än hittills måtte komma att tillgodose det rent praktiska bildningsbehovet å varje särskild ort.

Med anledning därav ingick centralstyrelsen den 23 maj 1908 till k. m:t med en petition, vari omnämnda reformkrav framställdes. Ifrågavarande framställning blev av k. m:t remitterad till Folkundervisningskommittén, som redan i november 1906 med anledning av en riksdagsskrivelse i ärendet erhållit regeringens uppdrag att avgiva yttrande och förslag rörande ifrågasatt omorganisation av fortsättningsskolan.

Under år 1909 sattes kretsarna i tillfälle att yttra sig angående en speciell typ av fortsättningsskolor, nämligen sådana, som böra förekomma på den rena landsbygden, och uttalade kretsarna det önskemålet, att ämnet naturkunnighet, tillämpad på lanthushållningen, bör ingå i läroplanen för sådana fortsättningsskolor, ävensom att särskilda fortbildningskurser, omfattande allmän lanthushållning och husdjursskötsel, böra anordnas för folkskolans lärare.

Dessa föreningens önskemål framlade centralstyrelsen för Folkundervisningskommittén i en skrivelse den 10 maj 1910.

I frågan om folkskollärarnas fortsatta utbildning, som under 1910 förelagts kretsarna, har inbegripits även den praktiska utbildning, som folkskolans lärare behöva särskilt för att kunna meddela undervisning i fortsättningsskolan, vilken utbildning bäst torde tillgodoses genom olika

slags specialkurser. Rörande kretsföreningarnas uttalanden i detta ärende hänvisas till redogörelsen å sidan 4.

Då frågan i sin helhet sålunda är under Folkundervisningskommitténs behandling, har centralstyrelsen i avvaktan på dess betänkande gjort densamma vilande.

Frågan om

yrkesutbildning

för de från den egentliga folkskolan avgångna eleverna har tidigt stått på föreningens program och är fortfarande föremål för centralstyrelsens uppmärksamhet.

Såsom häftet 51 av »Pedagogiska skrifter» har under året utgivits: »Yrkesundervisningen och dess ställning till folkskolan i Tyskland, Österrike, Schweiz, Holland, England och Nordamerikas förenta stater av Albert Thorell».

I samma häfte förekommer en översiktlig framställning av yrkesskolefrågan i Sverge, särskilt dess läge i Stockholm. För närvarande har folkskoleöverstyrelsen härstädes tagit den om hand, och det förberedande arbetet inom denna för upprättande av yrkesskolor har fortskridit så långt, att utsikt möjligen kan finnas till deras förverkligande redan under nästa hösttermin.

De föredrag om fortsättnings- och yrkesskoleväsendet, som folkskoleinspektören i Mynchen, dr Georg Kerschensteiner höll i Stockholm, Göteborg m. fl. orter under förra våren, bidrogo i sin mån att inom inflytelserika kretsar väcka intresse för denna viktiga angelägenhet.

Vid nordiska skolmötet 1910 hade frågan om folkskolan och yrkesundervisningen en framskjuten plats å programmet. Ett längre föredrag med diskussion om densamma hölls. Föredraget av hr Alfr. Dalin är återgivet i n:r 39 av Svensk Läraretidning 1910.

Då särskilt den fortsatta undervisningens tidsenliga ordnande genom fortsättningsskolor och yrkesskolor är i hög grad beroende av beskaffenheten av den skyddslagstiftning, som reglerar

minderårigas anställande i förvärvsarbete,

har centralstyrelsen sedan länge ägnat den viktiga frågan om nämnda skyddslagstiftning sin synnerliga uppmärksamhet. En särskild anledning att nu taga upp denna fråga utgör det betänkande, som den s. k. yrkesfarekommittén avgivit till k. m:t.

Centralstyrelsen har den 12 april ingått till k. m:t med den framställning i ärendet, vilken såsom Bilaga III återfinnes längre fram i häftet.

Hjälpklasser för psykiskt efterblivna barn.

År 1907 inhämtade centralstyrelsen statistiska uppgifter rörande i vårt land befintliga hjälpklasser. Dessa uppgifter offentliggjordes i tidskriften 1908. Sedan dess har intresset för sådan undervisning åt psykiskt efterblivna barn, som hjälpklasserna avse att meddela, varit i ständigt stigande. Under år 1910 har detta intresse tagit sig ett särskilt uttryck genom det möte, som i samband med nordiska skolmötet hölls i Stockholm för överläggning om hithörande frågor. Till belysning av frågan har föreningens literaturkommitté innevarande år i »Pedagogiska skrifter» utgivit ett arbete »Om hjälpskolor i London», av folkskollärarinnan Alvida Sandberg i Göteborg.

Centralstyrelsen vill fortfarande hava sin uppmärksamhet riktad på denna fråga och vid lämpligt tillfälle söka ytterligare främja lösningen av densamma, vadan centralstyrelsen beslutat att göra ärendet vilande.

Folkskoleväsendet i de större städerna.

Vid början av 1910 trädde den lag i kraft, genom vilken det blev möjligt för de större stadskommunerna att överflytta vården om folkskolan från kyrkostämman till stadsfullmäktige. En hel mängd städer hava redan inrättat sitt skolväsen i överensstämmelse med denna lag. Flerstädes hava representanter för folkskolan blivit invalda som ledamöter i de nya skolstyrelserna.

Den 31 juli 1909 ingick centralstyrelsen till k. m:t med de önskemål, som inom föreningen framställts i avseende på den väntade särskilda folkskolestadgan för de större städerna. Någon sådan stadga har ännu icke utkommit, utan gälla tills vidare de bestämmelser, som utfärdats genom k. kungörelsen den 11 september 1909 rörande tillämpning i vissa städer av stadgan angående folkunder-

visningen i riket den 10 december 1897 m. fl. författningar.

Då Folkundervisningskommittén fortfarande är sysselsatt med utarbetande av förslag till en

ny normalplan

och de centralstyrelsens ledamöter, vilka arbeta inom kommittén, sålunda äro i tillfälle att så långt som möjligt är söka främja de ledande synpunkter, som varit grundläggande vid frågans förberedande behandling inom centralstyrelsen, har ärendet i avvaktan på kommitténs förslag gjorts vilande.

Överbefolkningen inom folkskolan.

Detta ärende är fortfarande under utredning inom Folkundervisningskommittén. Med anledning av framställning därom från centralstyrelsen har den officiella statistiken i »Berättelse om folkskolorna» för åren 1907 (sid. 14) och 1908 (sid. 14) lämnat utredning angående medeltalet lärjungar på varje lärare eller lärarinna i läsämnena, och befanns därvid medeltalet för hela riket 1908 vara i fasta skolor 41, i flyttande 38, i samtliga 41 barn pr lärare. Motsvarande siffror för 1907 voro 42, 39 och 42.

Småskolan.

Det berättigade kravet på småskoleundervisningens reformering synes med varje år, som går, göra sig mer och mer gällande. Sålunda har denna angelägenhet under året varit föremål för behandling vid tionde nordiska skolmötet i Stockholm. Vid detta tillfälle framhölls med styrka dels vikten av, att småskolan vid sin undervisning upptager och använder de arbetsmetoder, som barnet under flitigt bruk av sina sinnen och lemmar använt för att förvärva sig det ganska stora kunskapsförråd och den jämförelsevis rika föreställningsvärld, det äger redan vid sitt inträde i skolan, dels nödvändigheten av att för barnet underlätta övergången från det fria rörliga livet i hemmet och hembygden till det mera regelbundna arbetet i skolan genom att från första början vid undervisningen taga mera hänsyn till barnets natur och omgivande värld, varjämte betonades, att livet i småskolan ej så mycket bör bestå i att sitta stilla instängda inom skolans väggar som fastmer uti små ofta förekommande utflykter i omgivningen, vilka lämna barnen rika tillfällen att använda sina sinnen och lemmar.

Under hösten besöktes vårt land av den framstående holländske pedagogen Jan Ligthart, vilken i sina föredrag framförde liknande synpunkter, och som även kraftigt betonade sina på egen erfarenhet grundade principer om den sakliga undervisningens och koncentrationens betydelse för den första undervisningen.

Att småskoleundervisningen redan nu sakta men säkert utvecklas i rätt riktning därom vittnade i sin mån småskoleavdelningen av den skolutställning, som var anordnad i samband med tionde nordiska skolmötet.

Centralstyrelsen har under det gångna året ägnat sin särskilda uppmärksamhet åt sådana angelägenheter, som röra småskolan och äro ägnade att främja dess utveckling samt småskolekårens intressen. Genom utdelande av rese och kursstipendier har den på ett mera direkt sätt sökt befordra den viktiga grundläggande undervisningen i skolans lägsta årsklasser. En skrift i upplysningssyfte med titeln: »Småskolekårens rättsliga och ekonomiska ställning. En upplysningsskrift till småskolekårens tjänst» har av centralstyrelsen utgivits och genom länsombudens medverkan blivit spridd inom småskolekåren.

På initiativ från centralstyrelsen anordnades i Stockholm den 10 aug. ett möte för småskollärarinnor, till vilket vid nordiska skolmötet närvarande svenska småskollärarinnor inbjödos. Vid detta tillfälle framhölls med styrka och övertygelse betydelsen av småskolekårens allmännare anslutning till S. A. F. samt det viktiga spörsmålet om småskollärarinnornas rättsliga ställning.

I fråga om småskoleseminariernas ombildning ingav centralstyrelsen den 19 jan. till k. m:t en petition, som återfinnes bland bilagorna längre fram, och i den konferens, som i början av februari månad förberedde förslag till ny lönereglering för lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor deltogo på anmodan av centralstyrelsen även fem småskollärarinnor från olika delar av landet.

I övrigt har under de senast förflutna månaderna åtskilligt inträffat, som tyder på, att intresset för den första skolundervisningen är i stigande, och som i sin ordning kommer att återverka på intresset härför inom småskolekåren själv. Så har från och med innevarande år på Svensk Läraretidnings förlag börjat utgivas en ny tidning, benämnd »Småskolan, Veckoblad för den första undervisningen», vars syftemål är att främja småskolans och småskolekårens framåtsträvanden samt bereda tillbörligt utrymme åt pedagogiska och metodiska spörsmål, som beröra den första undervisningen.

Den 1 mars detta år beslutade riksdagen, på k. m:ts förslag — föranlett av en hemställan från centralstyrelsen — att ett anslag av 3,000 kr. skall under 1912 utgå till resestipendier åt lärare och lärarinnor vid småskoleseminarier samt mindre folkskolor och småskolor ävensom biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor.

B. Frågor rörande lärarebildningen.

Frågan om

folkskoleseminariernas ombildning

har ännu icke blivit slutbehandlad inom Folkundervisningskommittén, vadan centralstyrelsen i avvaktan därpå fortfarande gjort ärendet vilande.

Under år 1908 behandlade föreningens kretsar frågan om

småskollärarinnornas utbildning,

och har centralstyrelsen den 19 januari detta år ingått till k. m:t med den framställning i ärendet, vilken såsom Bilaga IV finnes införd längre fram i detta häfte.

I avseende på frågan om

lärarekårens fortsatta utbildning

hänvisas dels till den redogörelse, som förekommer å avdelningen »Ärenden behandlade av kretsarna 1910», sid. 4, dels till Bilaga I längre fram i häftet.

Av hittills tillgängliga medel till folkskollärarekårens fortbildning intaga

de akademiska sommarkurserna

fortfarande första rummet. Under år 1910 höllos sådana kurser i Stockholm under tiden 24 juli—5 augusti och i Uppsala under tiden 15—29 augusti. Den förra räknade omkring 450, den senare omkring 350 deltagare. Föreläsningarna i Stockholm avhandlade 1) samhällsfrågor, 2) kulturhistoria, 3) biologi och moderna medicinska spörsmål, 4) upplysningsfrågor. I Uppsala voro föreläsningarna sammanförda till följande tre grupper: 1) ur den svenska odlingens utveckling, 2) biologi, 3) fristående kurser. Utom föreläsningar förekommo förevisningar av museer och vetenskapliga institutioner under sakkunnig ledning.

Den önskan, som Växjökretsen i till centralstyrelsen ingiven motion tidigare uttalat, att särskilda

kurser i biologi

måtte anordnas för folkskolans lärare och lärarinnor, har centralstyrelsen hittills icke sett sig i stånd att realisera. Genom de föreläsningsserier i biologi, som ingått i de senaste akademiska sommarkurserna, har dock det föreliggande behovet i berörda avseende i någon mån blivit tillgodosett. Då centralstyrelsen emellertid anser det högeligen önskvärt att få sådana kurser i biologi tillstånd, som vore något närmare avpassade efter folkskolans behov, har centralstyrelsen genom sin ledamot J. Franzén i sådant avseende vänt sig till organisationskommittén för de akademiska sommarkurserna i Lund instundande sommar, och torde förefinnas skäl till den förhoppningen, att försök med en kurs i biologi, sådan som den åsyftade, kommer att göras i samband med nämnda sommarkurser.

Föreningens

femte teckningskurs

hade centralstyrelsen under år 1910 anordnat i Varberg, och lämnas i Bilaga V längre fram i häftet en särskild redogörelse för densamma.

Av de hittills hållna teckningskurserna hava tre varit förlagda till Stockholm, en till Lund och en till Varberg. Hos kommittérade för dessa kurser hava upprepade gånger gjorts anhållan av norrlandslärare om förläggandet av någon av föreningens teckningskurser till norra Sverge. Med anledning av framställning från Södra Hälsinglands skolförening har dessutom folkskolinspektören Ernst Westberg i Hudiksvall i skrivelse den 8 december 1910 hos centralstyrelsen gjort förfrågan, om och på vilka villkor en fortbildningskurs i teckning kan av centralstyrelsen anordnas inom hans inspektionsdistrikt. Givet är, att samma skäl, som förmått centralstyrelsen att förlägga en föregående kurs till södra och en annan till västra Sverge, tala för att även Norrland må få sin särskilda kurs. Centralstyrelsen har därför beslutat att under tiden den 10 juli—5 augusti 1911 anordna föreningens sjätte teckningskurs i Hudiksvall samt uppdragit åt den förutvarande teckningskommittén (folkskolinspektör J. Franzén i Södertelje, slöjdinspektören Hj. Berg och teckningsläraren J. Ekström i Stockholm) att verkställa detta beslut. Anmälningar till deltagande i denna kurs insändas senast den 27 maj till folkskolinspektören J. Franzén under adress: Folkundervisningskommittén, Birger Jarlsgatan 33, Stockholm. I likhet med vad som förut ägt rum har centralstyrelsen till stipendium åt varje deltagare anslagit 25 kr. att utgå av föreningens medel.

Ett annat slag av fortbildningskurser har Filipstadskretsen ansett vara av nöden. På förslag av kretsens ordf. hr Otto Hellgren, som fäst uppmärksamheten på behovet av en fortbildning särskilt med hänsyn till nyare metoder rörande tonbildning och tonträffning, har nämligen kretsen till centralstyrelsen inkommit med anhållan, att denna måtte taga i övervägande, huruvida det ej vore på tiden att till förmån för föreningens medlemmar få till stånd

kurser i pedagogisk sång

och, om så befunnes vara fallet, att centralstyrelsen då också måtte taga initiativ till anordnande av dylika kurser.

Centralstyrelsen anser visserligen, att det vore önskvärt, att sådana kurser, som kretsen föreslagit, kunde komma till stånd. Men den finner därjämte, att även andra specialkurser för folkskolans lärarekår kunna synas behövliga. Då nu Folkundervisningskommittén har under behandling frågan om hela folkbildningsväsendets omläggning och därmed även frågan om den lärarekårens fortbildning, som härför kan anses erforderlig, har centralstyrelsen ansett sig först böra avvakta Folkundervisningskommitténs betänkande och förslag i berörda avseende, och med anledning härav beslutat att tillsvidare göra denna fråga vilande.

Under år 1910 hava

pedagogiska skrifter

utkommit på samma sätt som förut, och utgivandet av dessa skrifter fortgår även under 1911. Särskild redogörelse för litteraturkommitténs verksamhet under året förekommer som Bilaga VI i slutet av detta häfte, och en förteckning å litteraturkommitténs medlemmar 1911 återfinnes å sid. 26 i »Föreningens» första häfte.

Till revisorer att granska föreningens räkenskaper för tiden 1 juli 1910—30 juni 1911 har centralstyrelsen valt fröken Vilhelmina Vahlin, Karlshamn och hr J. Jaensson, Karlskrona.

Enär den senaste treårsperiod, för vilken teckningen till medlemsskap inom litteratursällskapet varit gällande, med år 1910 gått till ända, har centralstyrelsen velat erinra föreningens medlemmar om önskvärdheten såväl av litteraturföretagets fortsättning som ock av ett livligt deltagande från föreningsmedlemmarnas sida och har fördenskull utfärdat det upprop, som återfinnes såsom Bilaga VII längre fram i häftet.

Till alla dem av litteratursällskapets medlemmar, vilka till litteraturkommitténs ordförande på förhand erlagt årsavgiften 3 kronor, utsändas skrifterna häftesvis, i mån som de utkomma från trycket. Övriga medlemmar erhålla hela årgången på en gång mot postförskott, då alla häften blivit tryckta. Inträde i litteratursällskapet erhål-

ler varje medlem av Sverges allmänna folkskollärareförening, som till litteraturkommitténs ordförande hr J. Franzén insänder anmälan härom.

Främjande av lärarekårens studieresor.

Såsom i tidskriftens andra häfte 1910 (sid. 16 och 116) meddelades, ingick centralstyrelsen den 29 okt. 1909 till k. m:t med en petition, vari begärdes, att k. m:t måtte för riksdagen föreslå dels att det hittills för folkskollärare och folkskollärarinnor utgående statsanslaget till resestipendier måtte höjas till 8,000 kronor, dels att ett anslag av 4,000 kronor måtte anvisas till resestipendier åt lärare och lärarinnor vid småskolor och mindre folkskolor. Sedan under år 1910 domkapitlen och folkskoleinspektörerna blivit hörda över den gjorda framställningen samt i allmänhet, fast stundom med någon prutning, tillstyrkt densamma, äskade k. m:t såsom extra anslag av 1911 års riksdag för ändamålet 8,000 kr. åt folkskollärare och folkskollärarinnor (nu 4,000 kr.) samt 3,000 kronor åt lärare och lärarinnor vid småskoleseminarier och småskolor ävensom biträdande lärarinnor vid folkskolor (sistnämnda anslag nytt). Denna framställning har sedan blivit av statsutskottet tillstyrkt samt av riksdagens båda kamrar utan debatt bifallen.

Centralstyrelsen anser fortfarande, att inga utsikter förefinnas att kunna genomföra önskemålet om fria resor för lärarekåren på statens järnvägar.

En förteckning över personer, som åtagit sig att stå resande föreningsmedlemmar till tjänst med behövliga råd och upplysningar, finnes införd å sid. 28 i tidskriften Föreningens första häfte innevarande år. För fullständigande av denna förteckning torde hrr kretsordförande även i år lämna uppgifter över personer, som äro villiga att åtaga sig dylikt förtroendeuppdrag samt av kretsstyrelsen anses vara därför lämpliga.

C. Frågor rörande undervisning, undervisningsmedel, skolornas utrustning m. m.

Ny undervisningsbok i kristendom.

Centralstyrelsen har under en lång följd av år med uppmärksamhet följt frågan om kristendomsundervisningens förbättrande och om hjälpmedlen härför. Den har gång på gång som sin mening hävdat, att denna undervisning liksom all annan måste, vad angår innehållsurval och framställningssätt, anpassas efter barnens och ungdomens fortgående utveckling. Därvid har framhållits den stora betydelse, som folklig, konstnärlig framställning i ord och bild visat sig hava särskilt för barndomsstadiet. Från denna synpunkt har utgivandet av religiöst och konstnärligt goda bibliska tavlor med statsunderstöd besörjts av en medlem av centralstyrelsen. I årsskriften för 1909 sid. 40 lämnas en kort översikt av vad som från olika håll gjorts för att få den nu använda katekesen ersatt av en annan undervisningsbok i ämnet. Särskilt omnämnes det försök, som privat gjorts att genom en pristävlan anordnad av en granskningsnämnd framkalla produktion i detta syfte, ävensom att detta försök slagit mindre väl ut.

Förra årets kyrkomöte upptog katekesfrågan och anhöll i likhet med kyrkomötena 1903 och 1908, att k. m:t täcktes låta utarbeta en ny, efter barnaålderns mottaglighet och behov avpassad och av framställningen i Luthers lilla katekes bestämd handledning i den kristna tros- och sedeläran. En stark minoritet ville utesluta ordet »ny» under förmenande, att en omarbetning av den nuvarande katekesen också kunde tänkas bli tillfredsställande. Minoritetens mest framträdande medlem var biskopen över Växjö stift, Lindström, som förklarade, att denna omarbetning dock icke finge stanna vid en revision i vanlig mening.

För att tillmötesgå kyrkomötets framställning har k. m:t genom beslut den 24 mars i år utsett en nämnd med uppdrag dels att uppmuntra till författande av nya läroböcker i den kristna tros- och sedeläran, dels att verkställa granskning av vad som därigenom eller på annat sätt åstadkommes till frågans lösning.

Det mest anmärkningsvärda i det uttalande, varmed föredragande departementschefen motiverat k. m:ts förutnämnda beslut, är följande: »För att författa en sådan bok är det icke nog med teologisk insikt och pedagogisk erfarenhet. Härutöver erfordras jämväl något av den skapande konstnärens förmåga att blicka in i deras själsliv, för vilka arbetet är avsett. Först då kan den erhålla den enkla och folkliga framställningsform, som är erforderlig, för att den skall fylla sin uppgift.» Häri är en tanke uttalad, som är nära besläktad med den uppfattning, som centralstyrelsen verkat för.

Till medlemmar i granskningsnämnden äro utsedda: biskopen i Växjö stift N. J. O. H. Lindström (ordförande), överdirektören och chefen för läroverksöverstyrelsen B. J:son Bergqvist, professorn i dogmatik och moralteologi i Uppsala E. M. Billing, föreståndaren för Arlövs högre folkskola överläraren N. O. Bruce, e. o. hovpredikanten kyrkoherden i Södertälje friherre K. A. Leijonhuvud samt kanslirådet och byråchefen i ecklesiastikdepartementet I. A. Lyttkens.

Kommitténs uppdrag är begränsat till tre år.

Departementschefen uttrycker den förhoppningen, att, sedan katekesarbetet under nämndens tillsyn »pågått en längre eller kortare tid, därur skall som resultat framgå ett arbete, som fullt motsvarar sitt ändamål.»

Ny läsebok för folkskolan.

Följande delar av nya läseboken hava hittills utkommit å Albert Bonniers förlag:

I. Nils Holgerssons underbara resa genom Sverge av Selma Lagerlöf, 2 band, vartdera 95 öre, i ett band 1 kr. 70 öre.

II. Svensk vers, psalmer, sånger och visor, valda och sammanställda av Alfr. Dalin. 80 öre.

III. Svenskarna och deras hövdingar av Verner von Heidenstam, 2 band, vartdera 95 öre, i ett band 1 kr. 70 öre.

Härmed äro de delar av läseboken avslutade, som äro avsedda för den egentliga barndomsskolan.

Den nya läsebokens olika delar förekomma i folkskolebyråns förteckning över undervisningsmateriell för 1911 såsom n:r 14 a, b och c.

En utförlig redogörelse för det nya läseboksverket, de grundsatser, som varit bestämmande för dess planläggning, samt anvisningar för bokens användning, författad av Alfr. Dalin, förekommer i Svensk Läraretidning n:r 38, 39 och 40, år 1909. Dessa uppsatser äro ock samlade i en särskild liten skrift, som utdelas till intresserade.

Under utarbetande är en bok med geografiskt innehåll, författad av dr Sven Hedin.

Undervisningsmateriell.

Av den serie konstnärliga tavlor, som på centralstyrelsens föranstaltande utgives å Alb. Bonniers förlag under den gemensamma titeln »Våra husdjur», föreligger den första: »Brunte hämtas på söndagsmorgonen», målad av Nils Kreuger och utförd i litografi hemma i Sverge. Den tillhandahålles skolorna till det billiga priset av 1 kr. 25 öre. (Blad av motsvarande storlek och beskaffenhet, som inköpas från utlandet, få betalas med 5—15 kronor). En utförlig redogörelse för tavlans innehåll och syftemål förekommer i n:r 10 av Svensk Läraretidning, och i samma tidning n:r 12 finnes införd en skildring över gjorda erfarenheter vid bildens användning i skolbruk.

Nästa tavla i serien kommer att föreställa oxar i arbete.

Det är emellertid icke nog med att rikhaltig och ändamålsenlig undervisningsmateriell frambringas. Av största vikt är ock, att den bekantgöres för lärarekåren, och att dess anskaffande till skolorna underlättas. I sådant syfte utgives årligen från ecklesiastikdepartementets folkskolebyrå »Förteckning på undervisningsmateriell för folkskolorna», upptagande jämväl föremålens pris och den rabatt, som lämnas skolorna. (Bil. VIII). Av stor betydelse i detta hänseende var ock den omfångsrika, gedigna utställning av modern undervisningsmateriell, som var anordnad i Stockholm i samband med förra årets nordiska skolmöte. En ständig institution för samma ändamål har centralstyrelsen upprättat i Svenska skolmuseet. Centralstyrelsens ansökan om statsanslag till museet förekommer såsom Bilaga

XII, och museistyrelsens berättelse över verksamheten under 1910 utgör Bilaga XIII i slutet av häftet.

Konsten i skolan.

De båda organisationerna, »Konsten i skolan» och »Sydsvenska föreningen Konsten i skolan», vilka tidigare verkat för de estetiska kravens tillgodoseende i skolorna, ha även under det gångna året varit i verksamhet. Flera skolor ha genom deras försorg och genom andra initiativ erhållit konstverk i original eller i värdiga reproduktioner.

Det förut nämnda planschverket »Våra husdjur» kommer att bliva ett värdefullt bidrag till främjande av konsten i skolan. Det har härom blivit sagt: »Genom sitt fulländat konstnärliga utförande äro de synnerligen ägnade att väcka lärjungarnas sinne för det vackra och egenartade i vår svenska natur. Den nu tillgängliga tavlan utgör en verklig prydnad ej blott för skolsalen utan även för hemmet.»

Centralstyrelsen har alltjämt sin uppmärksamhet riktad på den viktiga frågan om

barn- och ungdomslitteratur,

vars främjande i god riktning är av synnerlig betydelse för de ungas intellektuella och moraliska fostran. Samarbetet med Svensk Läraretidnings förlagsaktiebolag i och för utgivande av barnbiblioteket Saga har på samma sätt som förut fortgått även under det gångna året. Följande delar av Saga hava utkommit under 1910:

32. Diamantäpplet. En samling folksagor från Flandern, Ungern och Siebenbürgen, bearbetade av Louise Zegolson. Med teckningar av Aina Stenberg.

33. Buffalo Bill. Översatt och bearbetad av Hugo Gyllander. Med teckningar av D. Ljungdahl.

34. Ädelstenen. Legender, sagor och sägner, samlade och bearbetade av Henning Wendell, Hugo Hultenberg, Hugo Gyllander m. fl. Teckningar av C. Ahltin, Hildur Kjerner, D. Ljungdahl m. fl.

35. Barndomslandet. Barndomsminnen av Jultomtens författare och konstnärer. Med deras porträtt och smärre teckningar.

Centralstyrelsen vill rikta en varm vädjan till föreningens samtliga medlemmar att kraftigt och

energiskt verka för, att den erkänt goda barn- och ungdomslitteratur, som utgives från Svensk Läraretidnings förlagsaktiebolag, blir känd och spridd och hänvisas till de synpunkter härutinnan, som framhållas dels i redogörelsen för »Jultomtens och Tummelitens gåvomedel», dels i den mot slutet av häftet förekommande Bilaga IX.

Nära besläktat med detta ärende är det om

skol- och folkbibliotek,

vilkas upprättande i varje skola och inom varje kommun borde vara en hjärteangelägenhet för varje lärare. Centralstyrelsen vill hänvisa till de i andra häftet av »Föreningen» 1909 sid. 56—59 lämnade anvisningarna om lärjungebibliotek, deras upprättande och skötsel. — Föreningens vandringsbibliotek äro fortfarande mycket efterfrågade och i flitigt bruk. En förteckning över dessa tio boksamlingar har blivit tryckt.

Skolutfärder.

Sedan centralstyrelsen efter anmodan med ledning av inkomna ansökningar upprättat förslag till fördelning av för ändamålet anslagna medel, erhöllo i allt 42 folkskoleklasser understöd av Svenska Turistföreningen till företagande av studieresor sistlidna sommar. Högsta anslaget utgjorde 70, lägsta 40 kronor, och summan av de belopp, som tilldelades folkskolor, uppgick till 2,335 kronor. Turistföreningen har redan i februari tillkännagivit sin avsikt att även under innevarande år utdela skolvandringsstipendier och meddelat villkoren för erhållande av sådana.

Centralstyrelsen har, såsom i förra årsskriften utlovades, efter att hava inhämtat yttrande av skolresekommittén i Stockholm, utarbetat och tillhandahållit råd och anvisningar för ledningen av skolutfärder (tidskriftens andra häfte 1910 sid. 125) samt vidtagit åtgärder för anskaffande av sakkunnig ledning åt skolresegrupper, som vid uppehåll i Stockholm önska besöka de större museerna.

Skolresekommittén i Stockholm har fortsatt sin verksamhet som förut och därom avgivit berättelse, vilken som Bilaga nr X återfinnes i slutet av detta

häfte. Kommittén utgjordes av fröken Hulda Lundin, ordförande, fru Amanda Hammarlund, v. ordf., hr And. Branzell, sekreterare, samt fru Alma Wik, kassaförvaltare och byråföreståndare, och samma personer ha jämväl innevarande år mottagit samma uppdrag. Under maj månad meddelas i Svensk Läraretidning upplysningar om den skolresebyrå, kommittén ställer till skolresandes förfogande.

I Göteborg fortfar samma skolresekommitté, som förra året hade ifrågavarande angelägenhet om hand, att förmedla skolresor till och från Göteborg. Dess skolresebyrå, som förestods av fröken Hanna Holmberg, hölls öppen juni—juli månader och anlitades av 1,113 barn i 29 grupper under ledning av 89 äldre personer. Av dessa begagnade sig 326 barn och 54 ledare av byråns inkvartering i Kvarnbergsskolan, medan 65 barn och 13 lärare genom byråns bemedling mot billig avgift inlogerades å hotell. En hel del förmåner, såsom nedsättning i biljettpris, fritt tillträde till åtskilliga stadens sevärdheter, billig kost o. s. v. hade utverkats.

Längre eller kortare utfärder från Göteborg ordnades av kommittén för 6,589 barn från 251 klasser i Göteborgs och den bredvidliggande Örgryte församlings folkskolor, varav till Trollhättan 696 barn från 26 klasser, till Kinnekulle 83 barn från 7 klasser och till Falun 50 barn från 4 klasser.

Kommittén utgöres av samma personer som föregående år, nämligen hrr J. L. Malmborg, ordförande, Sigurd Paradis, sekreterare, Carl Fredriksson, kassaförvaltare, J. Slätt, Julius Ingwarsson och K. J. Lindberg samt fröken Hanna Holmberg, föreståndarinna för skolresebyrån.

Angående byråns verksamhet instundande sommar lämnas upplysningar i Svensk Läraretidning.

Även i Hälsingborg, Karlskrona, Kalmar, Visby, Jönköping, Uppsala och Falun äro skolresebyråer upprättade, som för skolresande anordna billig inkvartering, utverka tillträde till sevärdheter och i övrigt bistå de resande på liknande sätt som skolresebyråerna i Stockholm och Göteborg.

*

Den ansökan om ytterligare nedsättning i biljettpriset för skolbarn, som företaga studie- eller ferieresor, vilken centralstyrelsen år 1909 ingav till k. m:t, och som k. järnvägsstyrelsen sedermera i infordrat utlåtande tillstyrkte, blev i början av förra året av k. m:t avslagen. Härav föranleddes centralstyrelsens ordförande d:r Fridtjuv Berg att i sin egenskap av ledamot av riksdagens andra kammare till statsrådet och chefen för civildepartementet, på vars föredragning ärendet avgjorts, rikta en förfrågan, huruvida k. m:t hade för avsikt att på något sätt underlätta de i centralstyrelsens petition åsyftade folkskolebarnens sommarutfärder. Sedan förenämnda statsråd nekat att besvara spörsmålet, meddelade statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet, att han ämnade låta utreda, huruvida och på vad sätt det i petitionen åsyftade ändamålet lämpligen skulle kunna främjas.

I k. m:ts statsverksproposition innevarande år begärdes under åttonde huvudtiteln, rubriken »Folkundervisningen», på ordinarie stat för 1912 ett förslagsanslag av 30,000 kronor för understödjande av dels folkskolebarns resor till landet under sommarferierna, dels ock folkskolebarns studieresor. Detta förslag har av båda kamrarna bifallits.

I motiveringen till nämnda anslag har ecklesiastikministern i huvudsak förordat de grunder för skolbarns resor, vilka i centralstyrelsens petition föreslagits. Biljettpriset kommer sålunda att sättas till 5 öre för zon oberoende av barnens ålder.

Under innevarande år komma emellertid de hittills gällande bestämmelserna att tillämpas, enligt vilka resande skolbarn befordras i tredje klassens vagn mot en avgift av 15 öre pr zon och halva detta pris för barn under 12 år.

För utsändande av

feriebarn

har i Stockholm arbetat dels en för ändamålet bildad centralkommitté och dels styrelserna för därvarande arbetsstugor. Genom sina ombud i de olika församlingarna kunde centralkommittén vid vårterminens slut utsända 456

barn. Arbetsstugorna utsände 233. Genom folkskolorna utsändes omkring 4,000 feriebarn. Till kolonierna i skärgården och i fjällen utsändes nära 2,000 barn.

Från Göteborg utskickades under medverkan av därvarande förening »för barnbespisning och skollovskolonier» 741 barn, vilka dels erhöllo bidrag till resekostnader och dels understöddes på annat sätt. Därjämte begagnade sig ett stort antal folkskolebarn av medgivandet att vid feriesor erhålla nedsättning i biljettpriset å järnvägarna.

Ehuru inga siffror från andra orter föreligga, är det ett känt förhållande, att en betydande utvandring äger rum från städerna till landet under sommarmånaderna.

De lättnader i biljettpriset för resande skolbarn, som genom ovannämnda riksdagsbeslut med anledning av centralstyrelsens petition komma till stånd, bliva givetvis av allra största betydelse för feriebarnsverksamheten.

Hälsovårdsförhållandena i skolan.

På sätt närmare omnämnes i tidskriften förra året har centralstyrelsen gjort framställningar till k. m:t om *renhållningen och luftväxlingen* i skolorna, om *lärarna och tuberkulosen* i skolorna samt (i samband med frågan om skolstadga för de större städerna) om *skolläkareinstitutionen*. Dessutom har centralstyrelsen under 1910 i skrivelse till chefen för folkskolebyrån framställt det önskemålet, att folkskolinspektörerna måtte på ett verksammare sätt övervaka skolornas hygieniska förhållanden.

Några direkta resultat av dessa framställningar hava ännu icke försports, men då flera av de förhållanden, som i skrivelserna beröras, äro föremål för Folkundervisningskommitténs behandling, har centralstyrelsen anledning hoppas, att frågan om bättre hygieniska förhållanden i skolorna kommer att främjas genom de reformförslag, som från kommittén väntas.

Under det gångna året har i Svensk Läraretidning offentliggjorts en artikelserie om »Folkskolan och smittosjukdomarna» av provinsialläkaren d:r G. Stéenhoff. Centralstyrelsen har ock lämnat sin medverkan till en statistisk undersökning rörande hälsoståndet inom lärarekåren, vilken undersökning utföres av en för skolans hygieniska förhållanden intresserad läkare.

Svenska provinsialläkareföreningen har ävenledes föranstaltat en undersökning rörande hälsovårdsförhållandena vid folk- och småskolor i Sverges landsbygd. Enligt uppgjord plan kommer dess utredning att omfatta, »förutom en kortare historisk översikt av skolhygienens utveckling, 1) skolhuset med inredning, 2) undervisningens hygien, 3) lärjungarnas hälsotillstånd och 4) förslag på grund av denna utredning». På av nämnda förening gjord ansökan äskade k. m:t av årets riksdag ett anslag å 5,000 kronor till bestridande av utgifter för de ifrågavarande undersökningarna, vilket anslag även av riksdagen beviljats.

Folkskolestatistiken.

De senast utgivna officiella berättelserna om folkskolorna (för åren 1907 och 1908) ha lämnat betydelsefulla utredningar om folkskolans anordning efter olika skolformer och därmed även om hel- och halvtidsläsningens förekomst. Den statistik, som ombesörjes av Folkundervisningskommittén, kommer att i flera stycken fullständiga nämnda redogörelser, varigenom frågan om överbefolkningen i folkskolan kommer i klarare belysning.

Den på föranstaltande av centralstyrelsen under 1910 utkomna folkskolematrikeln, utarbetad av d:r Clas Gustafsson, innehåller en hel del betydelsefulla statistiska uppgifter.

Väckande av intresse för folkskolan.

Den viktiga frågan, hur man skall kunna hos den stora allmänheten väcka intresse och förståelse för folkskolan, så att hennes mål blir rätt uppfattat och behjärtat, har även under gångna året varit föremål för centralstyrelsens uppmärksamhet. Genom ett cirkulär till länsombuden har centralstyrelsen sökt deras medverkan vid frågans lösning och i anslutning till de beslut, som fattades vid länsombudsmötet i Gävle 1908, påpekat några av de vägar, som kunna leda till målet, i första rummet före-

drag för allmänheten samt artiklar i dagspressen, ägnade att giva en riktig uppfattning av folkskolan och hennes uppgift. Flera länsombud ha i sina rapporter till centralstyrelsen yttrat sig rörande detta ärende. Behovet av en dylik upplysningsverksamhet vitsordas allmänt, och de erfarenheter, som vunnits av redan vidtagna åtgärder i syfte att medelst det talade och skrivna ordet väcka intresse för folkskolan, ha varit av uppmuntrande art. Jämte föredrag, anordnade av föreläsningsföreningarna, och lämpliga tidningsartiklar nämnas såsom värdefulla medel att nå syftet även föräldramöten samt allmänhetens inbjudande till kretsmötena. Centralstyrelsen kommer fortfarande att ha frågan på sitt program och vill särskilt beakta densamma vid behandlingen av förslaget om länsombudsinstitutionens utveckling, vilken fråga i år utsändes till allmän behandling inom kretsarna.

D. Frågor rörande folkskolans ledning och underhåll.

Folkskolans centrala ledning.

Frågan härom, som år 1907 varit föremål för behandling inom föreningens kretsar, har under 1910 upptagits av Folkundervisningskommittén. Centralstyrelsens ordförande har därvid haft tillfälle verka för de önskemål om en överstyrelse för folkundervisningen i närmaste samband med den för läroverken tillsatta, vilka framkommit såväl inom föreningen som i riksdagen. Under sådana förhållanden har centralstyrelsen ansett, att den förut påtänkta petitionen i ämnet för närvarande vore obehövlig, och att man borde avvakta Folkundervisningskommitténs förslag.

Folkskolans lokala ledning.

Rörande detta ärende inkom förra året den motion från Mjölbykretsen, vilken då återgavs å sid. 26 i andra häftet av »Föreningen». Centralstyrelsen anser, att bemödandena för närvarande böra samla sig på erhållandet

av en tillfredsställande c e n t r a l ledning. Först sedan en sådan kommit till stånd, synes det lämpligt att taga spörsmålen om den lokala ledningen och om formerna för lärarnas tillsättning under närmare omprövning. På grund härav har ärendet fortfarande gjorts vilande.

Skolutgifternas jämnare fördelning.

Redan vid föregående behandling av denna fråga har centralstyrelsen uttalat sin livliga anslutning till de strävanden, som åsyfta att få kostnaderna för folkundervisningsväsendet utjämnade genom att låta dem, i långt högre grad än nu är fallet, övertagas av staten och i anslutning därtill uttalat den förhoppningen, att de föreningsmedlemmar, som tillhöra riksdagen, måtte inom denna på det kraftigaste understödja förevarande önskemål.

Ett tillfälle härtill förelåg vid innevarande års riksdag. Greve Raoul Hamilton hade nämligen (med flera instämmanden) i andra kammaren väckt motion om »att riksdagen måtte medgiva, att staten må bidraga till avlöning åt lärarna vid folkskolor och småskolor med 90 procent i stället för nu 66 $^{2}/_{3}$ procent av fastställda minimilöner samt bestrida utgifterna för ålderstillägg och öka det under riksdagens åttonde huvudtitel uppförda förslagsanslaget till lönetillskott åt lärare vid folkskolor och småskolor med 2,600,000 kronor eller från det i statsverkspropositionen föreslagna beloppet 10,650,000, till 13,250,000 kronor». Sedan statsutskottets majoritet avstyrkt men en stark minoritet (varibland folkskolemännen Fridtjuv Berg, J. Ström och Värner Rydén) tillstyrkt förslaget, blev motionen bifallen i andra kammaren men avslagen i den första. Huvudsakligen genom ordförandens i statsutskottet energiska bedrivande vägrade första kammaren gemensam omröstning i ärendet, vadan frågan denna gång föll. Det har emellertid blivit allt klarare — icke minst vid ärendets senaste behandling inom riksdagen — att lösningen av denna fråga är en samhällsangelägenhet, som icke i längden k a n undanskjutas.

E. Frågor rörande skolans historia.

Under år 1910 hava insänts följande skolhistoriska bidrag:

1. Skytts skollärareförenings 30-åriga tillvaro. En överblick. Föredrag den 26 augusti 1909 av A. Laurén. Insänt av folkskolläraren J. Rosén, Trelleborg.
2. Protokoll vid kyrkorådets sammanträde i Fru Alstad den 11 mars 1818. Insänt av folkskolläraren C. V. Pettersson-Carlie, Fru Alstad.
3. Stadgar för Tommarps skollärareförening, antagna den 22 augusti 1857. Insänt av folkskolläraren C. V. Pettersson-Carlie, Fru Alstad.
4. Protokoll, förda hos föreningen »Sydvästra Upplands förening av folkskolevänner» åren 1865—1899. Två band. Insänt av Sydvästra Upplandskretsens styrelse.

Dessa skolhistoriska bidrag komma att granskas tillsammans med dem, som väntas inkomma under 1911. Uppmärksamheten torde allt fortfarande böra vara fästad därpå, att sådana föremål, vare sig möbler eller undervisningsmedel, vilka kunna tjäna till belysning av vårt folkskoleväsendes tidigare ståndpunkt och utveckling, ej få förfaras utan tillvaratagas och bevaras. Uppgift om sådana föremåls beskaffenhet och nuvarande förvaringsplats insändes till centralstyrelsen. Tanken på åstadkommandet av ett skolhistoriskt museum ämnar centralstyrelsen icke övergiva, även om intresset för detsamma ute i bygderna ännu icke synes vara synnerligen stort. Lyckligtvis behöva de här ifrågasatta meddelandena icke förorsaka vare sig arbete eller kostnad med undantag av den, som uppstår genom ett brev eller ett brevkort till centralstyrelsen.

I samband härmed vill centralstyrelsen påpeka betydelsen av, att de olika kretsföreningarnas handlingar, vilka ju utgöra viktiga dokument till belysning av såväl folkskolans som skolföreningsväsendets utveckling, på ett betryggande sätt förvaras.

F. Frågor rörande lärarepersonalens ekonomiska och rättsliga ställning.

Folkskolekårens lönefråga.

Vid centralstyrelsens sammanträde i januari förelåg till behandling frågan om en ny och allmän löneförbättring för landets lärarekår. Till centralstyrelsen hade inkommit icke mindre än åtta motioner och skrivelser, vilka alla hade till ändamål att framhålla det trängande behovet av en allmän löneförbättring liksom ock att angiva vissa synpunkter för åvägabringandet av en dylik förbättring. Sådana framställningar hade gjorts av Onsjökretsen, Färskretsen, Välinge-Kattarpskretsen, Gnestakretsen, Flening-Strövelstorpskretsen, Stockholmskretsen och S. Mörekretsen samt av hr Värner Rydén.

Rörande behovet av en ny lönereglering funnos inom centralstyrelsen inga delade meningar; detta behov syntes var och en så påtagligt, att någon debatt därom ej ens ansågs behövlig. Det gällde således endast att få klarhet beträffande de principer, enligt vilka en allmän lönereglering kunde önskas komma till stånd.

Centralstyrelsen hade sig väl bekant, att härutinnan olika uppfattningar gjort sig gällande inom skilda grupper av vår stora kår. Ett absolut villkor för framgång i kårens lönesträvanden är emellertid — det var centralstyrelsens bestämda och enhälliga åsikt — att dessa olika uppfattningar sammanjämkas, eller, med andra ord, att en överenskommelse mellan de skilda intressena inom lärarekåren på förhand träffas. Först när goda garantier för en dylik överenskommelse förefinnas, kan på grundvalen härav frågan föras vidare mot sin lösning.

I överensstämmelse härmed beslöt centralstyrelsen uttala sig i lönefrågan på följande sätt:

1. En ny lönereglering för folk- och småskolans samt högre folkskolans lärarekårer är av behovet påkallat.
2. En sådan lönereglering kan icke komma till stånd utan efter proposition från k. m:t.
3. K. m:t kan icke väntas framlägga någon dylik proposition utan visshet därom, att densamma åtminstone till sina grunddrag är i överensstämmelse med en samfälld mening hos det

övervägande flertalet inom samtliga de huvudgrupper, av vilka lärarekåren är sammansatt.

4. Första förutsättningen för att lärarekåren med någon utsikt till framgång skall kunna vända sig till k. m:t med anhållan om en löneproposition är därför, att en sådan samfälld mening kommer till synes under frågans behandling inom kårens allmänna förening och finner sitt uttryck i de uttalanden, vartill denna behandling leder.

5. För undvikande av den risken, att en allmän behandling inom kretsarna till äventyrs endast skulle åstadkomma, att intressena och meningarna inom lärarekåren själv beträffande de huvudgrunder, på vilka en lönereglering rättvisligen bör vila, för närvarande äro med varandra oförenliga, bör i förväg noga undersökas, huruvida möjlighet till en utjämning och uppgörelse mellan dessa intressen och meningar kan anses under den närmaste tiden tänkbar, och i så fall på vilken väg den möjligen skulle kunna uppnås.

6. För detta ändamål beslutar centralstyrelsen att, i fall sig göra låter, redan under innevarande månad anordna en konferens i Stockholm rörande frågan mellan ett antal föreningsmedlemmar, representerande olika kategorier inom kåren: högre folkskolans lärare, folkskolekåren och småskolekåren, stadslärare och landsbygdslärare, manliga och kvinnliga lärare, anhängare av olika meningsriktningar o. s. v., vilken konferens skall hava till uppgift att utröna möjligheten av och villkoren för åstadkommande av ett förslag, om vars huvudprinciper de skilda grupperna inom kåren kunna ena sig.

7. Skulle nämnda konferens komma till den övertygelsen, att ett förslag av sådan beskaffenhet är tänkbart, vill centralstyrelsen genom en särskild kommitté låta utarbeta ett dylikt och snarast möjligt under årets lopp utsända detsamma till skyndsam behandling inom kretsarna.

Den i punkten 6 härovan beslutade konferensen hölls i Stockholm under tiden 8—11 februari. Beträffande bland annat tiden för löne- och pensionsfrågornas behandling gjorde konferensen följande uttalande:

Konferensen har efter ingående överläggning funnit, att lönefrågan icke kan framföras till lösning vid 1912 års riksdag, och anser, att före frågans utsändande till kretsarnas definitiva avgörande ett omfattande utredningsmaterial angående lärarnas levnadskostnader m. m. bör genom kretsarnas försorg ställas till centralstyrelsens förfogande.

Den i nu anförda punkt åsyftade förberedande utredningens nödvändighet och syfte uttryckte konferensen på följande sätt:

Då lönebeloppen i möjligaste mån skola svara mot de faktiska levnadsbehoven, bör en grundlig och omfattande utredning rörande de senare föregå det slutliga uppställandet av förslag om bestämda lönebelopp.

Vid sitt i april hållna vårsammanträde upptog centralstyrelsen lönefrågan till förnyad behandling i anslutning till de ovan anförda uttalandena av konferensen. Därvid fastställdes planen för återkommandet av utredningsmaterialet rörande lärarnas levnadskostnader m. m. För ändamålet erforderliga blanketter jämte anvisningar medfölja detta häfte. Tiden för dessa statistiska uppgifters insändande har bestämts till den 15 augusti.

Sedan centralstyrelsen därefter hunnit utarbeta en allsidig utredning och på denna grundade förslag i ärendet, omfattande frågans såväl principiella som ekonomiska sidor, torde ärendet i sin helhet kunna mot slutet av året föreläggas kretsföreningarna.

Folkskollärarnas lagstadgade bostad och övriga naturaförmåner.

Med ytterligare hänvisning till den utredning rörande bestämmelserna om lärarebostäder, som lämnades i tidskriften Föreningen för 1908, samt i avvaktan på offentliggörande av de sedan en lång tid förberedda normalritningarna till folkskolebyggnader har centralstyrelsen fortfarande gjort detta ärende vilande.

Den 10 maj 1910 (se tidskriftens andra häfte 1910, sid. 128!) ingick centralstyrelsen till chefen för folkskolebyrån med en skrivelse, vari bland annat med anledning av motion från Lysekilskretsen hemställdes, att statens folkskoleinspektörer vid utarbetandet av ny instruktion måtte åläggas tillse, att lärare och lärarinnor ordentligt utfå sina naturaförmåner. Då ny instruktion för statens folkskoleinspektörer antagligen icke utfärdas förr än i samband med den väntade organisationen av hela folkskoleinspektionen, har centralstyrelsens skrivelse överlämnats till Folkundervisningskommittén.

I övrigt är ju frågan om lärarnas naturaförmåner av beskaffenhet att böra upptagas i samband med löne- och pensionsfrågorna.

Folkskolekårens pensionsfråga.

Till centralstyrelsen ha även inkommit flera framställningar rörande pensionsfrågan, nämligen från Frändeforskretsen, Tunalän-Sevedes- och Aspelandskretsarna, Fleninge-Strövelstorpskretsen, Bräkne-Hobykretsen, Norra Roslagskretsen, Villåttingekretsen, Rönökretsen, Stockholmskretsen, Sverges folkskollärarinneförbund och fröken Maria Larsson i Arvika.

Då pensionsfrågan mycket nära sammanhänger med lönefrågan, så att en lösning av den förra även måste inverka på lösningen av den senare, har centralstyrelsen beslutat att låta frågorna följas åt såväl vid den förberedande behandlingen inom föreningen som vid deras framförande till statsmakterna.

I fråga om lärarinnornas pensionsålder, vilket ärende under 1910 varit utsänt till föreningens kretsar, hänvisas till redogörelsen å sid. 6.

Folkskollärarnas rättsliga ställning

har under det senaste året varit ganska livligt diskuterad icke blott inom skolvärlden utan även i dagspressen. Orsaken härtill är i främsta rummet den uppseendeväckande varning, vilken skolrådet i Malmö i fjol beslöt tilldela folkskolläraren Värner Rydén, för det han påskdagen 1910 i egenskap av riksdagsman höll ett politiskt föredrag, samtidigt med att högmässa pågick i stadens kyrkor. Ett annat varningsmål, som även tilldragit sig stor uppmärksamhet, är det s. k. Häpplingemålet, vilket givit en rätt slående föreställning om hurudana trakasserier en folkskollärarinna ute på landsbygden ännu i våra dagar kan bliva utsatt för.

Direkt anledning att taga dessa fall under övervägande har givits centralstyrelsen genom en motion från Malmökretsen, som anhållit, att centralstyrelsen »måtte vidtaga åtgärder i syfte att bereda åt folkskollärarekåren en i rättsligt avseende mera tryggad ställning och att frågan fortast möjligt upptages till allmän behandling inom föreningen».

Denna anhållan är, som man finner, av synnerligen allmänt innehåll och anger icke, i vilket avseende kretsen tänker sig, att den rättsliga ställningen behöver större trygghet. Frågan om folkskollärarnas rättsliga ställning har ju mycket stor omfattning, och att i hela dess vidd, utan begränsning och förtydligande, utsända denna fråga till allmän behandling inom kretsarna, skulle säkerligen vara ganska litet fruktbringande. Skall en sådan behandling äga rum, måste man tydligtvis inskränka sig till något visst område, där ett verkligt missförhållande gjort sig kännbart.

Med tanke på ovannämnda, enligt centralstyrelsens mening obefogade varningsbeslut ligger det nära till hands att antaga, att Malmökretsen också i främsta rummet åsyftat ett dylikt bestämt område i fråga om folkskollärarnas rättsliga ställning, nämligen skolrådens varningsrätt, rörande vilken kretsen redan vid ett föregående tillfälle, år 1902, motionerat, att den tillika med avsättningsrätten borde tagas ifrån skolråden och förläggas till någon annan myndighet. Frågan härom hänsköts till 1903 års ombudsmöte, som uttalade, att varningsrätten borde förläggas till »skolrådets närmaste överordnade skolmyndighet». Centralstyrelsen förklarade sig emellertid redan då icke kunna gilla detta önskemål, och då de skäl härför, som anfördes i årsskriften 1904, fortfarande gälla, har centralstyrelsen icke funnit anledning frångå sin i detta hänseende uttalade mening.

Vad nu den Rydénska varningen beträffar, så har den ännu icke ådagalagt något annat befintligt missförhållande i fråga om folkskollärarekårens rättsliga ställning. Varningen har hittills prövats endast av domkapitlet, som upphävt densamma. Först när k. m:ts utslag fallit, synes tiden vara inne för centralstyrelsen att taga denna fråga i förnyat övervägande. Centralstyrelsen finner icke heller Häpplingevarningen vara av beskaffenhet att påkalla några åtgärder från dess sida. Även denna varning har nämligen upphävts av domkapitlet, och några klagomål över detta utslag ha icke försports.

Emellertid ha dessa varningshistorier föranlett en särskild granskning av de bestämmelser, som ha avseende på eller sammanhänga med lärares varnande, och därvid har åtminstone ett missförhållande av särdeles tydlig art till-

dragit sig uppmärksamheten. Det gäller varnad lärares tjänsteårsberäkning för uppflyttning i högre lönegrad. De beräkningsgrunder, som härvidlag tillämpas, ha synts centralstyrelsen vara förbundna med så uppenbara orättvisor, att de ej längre böra få gå oanmärkta, och därför har centralstyrelsen beslutat låta föreningen i år uttala sig i frågan. Rörande densamma hänvisas sålunda till utredningen längre fram i häftet under rubriken: »Ärenden utsända till kretsarna 1911».

Till centralstyrelsen har inkommit en skrivelse jämväl från Fleninge-Strövelstorpskretsen, vari bland annat påpekas ett av domkapitlet i Lund framställt förslag till avhjälpande av lärarebristen. Det gick ut därpå, att nyutexaminerade lärare skulle påbördas lagstadgad skyldighet att antaga dem erbjudna vikariat. Centralstyrelsen, som anser, att ingen som helst anledning förefinnes till inskränkande av den rätt att söka och mottaga ordinarie tjänst, vilken enligt lag tillkommer varje examinerad lärare, kommer att med uppmärksamhet följa de förslag i detta avseende, som redan framkommit eller möjligen framkomma.

Frågan om ändring i bestämmelserna rörande

folkskollärarnas tjänstgöringsbetyg

har på senaste tiden varit föremål för diskussion såväl i skolpressen som inom en och annan kretsförening. Särskilt har frågan varit brännande i Stockholm, i det folkskoleöverstyrelsens ordförande väckt motion i ändamål att få till stånd nya grunder vid tilldelande av tjänstgöringsbetyg. Med anledning härav kom frågan att diskuteras av Stockholms folkskolors ombudsförsamling under detta års vårtermin, varvid allmänna föreningens sekreterare i ett inledande föredrag framhöll de synpunkter, ur vilka denna fråga enligt hans mening bör ses. Anförandet, som delvis återgavs i Svensk Läraretidning n:r 14, torde i sin mån belysa frågans i praktiskt hänseende svårlösta karaktär och motivera centralstyrelsens beslut att fortfarande låta ärendet vila.

Småskolekårens lönefråga.

Ehuru endast tvänne år förflutit, sedan småskolekåren tillerkändes en ganska avsevärd löneförbättring, beslöt centralstyrelsen att upptaga även detta ärende vid den konferens, som i syfte att uppdraga grundlinjerna till ny lönereglering för folkskolekåren sammanträdde i Stockholm i början av februari månad. I denna konferens deltogo fem representanter för småskolekåren.

Rörande förhållandet mellan småskolekårens och folkskolekårens löner gjorde konferensen efter en längre överläggning följande uttalande:

Förhållandet mellan småskolekårens och folkskolekårens lönebelopp bör göras förmånligare för den förra kåren, än för närvarande är fallet. Fixerandet av detta förhållande bör dock ske först efter noggrann utredning med hänsyn till olikheten dels i utbildningstiden dels i tjänstgöringstiden. På frågans nuvarande ståndpunkt håller konferensen emellertid för troligt, att förhållandet icke bör understiga 2/3.

Rörande tiden för lönefrågans lösning uttalade sig konferensen sålunda:

Ehuru det torde vara möjligt, ja sannolikt, att frågan om folkskolans och småskolans löneförhållanden icke lämpligen kunna framföras till avgörande alldeles samtidigt, anser konferensen dock, att de båda samtidigt böra förberedas genom anställande av för ändamålet nödiga utredningar.

I den utredning rörande lärares och lärarinnors levnadskostnader, som centralstyrelsen genom kretsarnas medverkan föranstaltat, har sålunda även småskolekåren inbegripits, och hänvisas till de detta häfte åtföljande blanketterna.

Småskolekårens pensionsfråga.

Frågan om småskollärarinnornas pensionsålder har under 1910 varit utsänd till behandling inom föreningens kretsar, på det att lärarinnorna själva skulle erhålla tillfälle att uttala sina önskemål i ärendet. Redogörelse för detta ärende återfinnes på sid. 6.

Motioner rörande småskollärarinnornas pensionsfråga ha ingivits av Lilla Edet-Lödöse, Väringens, Fi-

lipstads, Bräkne-Hoby samt Skölns, Alnö och Timrå kretsföreningar.

Den först nämnda kretsföreningen anhåller, att centralstyrelsen ville verka för, att pensionen för småskollärarinna måtte beräknas efter samma grunder som för folkskollärarekåren, och den sammanfattar sina önskemål i följande punkter:

1) att hel pension måtte utgå med 3/4 av lönen, 2) att avkortad pension vid obotlig sjukdom måtte erhållas redan efter 10 års tjänstgöring samt efter samma grunder, som gälla för folkskolans lärarepersonal, och 3) att från tjänstetid, varå rätt till pension grundas, avdrag ej göres för den tid, under vilken tjänstledighet åtnjutes, såvida icke denna ledighet oavbrutet fortfarit minst ett läsår.

Väringens krets yrkar, »att centralstyrelsen måtte vidtaga de åtgärder, som fordras för sådan ändring av reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, att ålderdomsunderstödet i likhet med folkskollärarepensionen kommer att utgöra 3/4 av slutlönen». Såsom motiv för detta yrkande framhålles, dels att bestämmelserna angående ålderdomsunderstödsanstalten ej överensstämma med de för pensioneringen av folkskolans lärare och lärarinnor fastställda, dels att ålderdomsunderstödet utgår med ett belopp, som är otillräckligt att betäcka levnadskostnaderna, då det ej kan ifrågasättas, att lärarinnorna skola av lönen kunna göra besparingar för ålderdomens dagar.

Bräkne-Hobykretsen anhåller om centralstyrelsens medverkan till, att småskollärarinna, som blivit obotligt sjuk och på grund därav icke kan uppehålla sin tjänst eller åter inträda i tjänstgöring, måtte kunna erhålla avkortad pension, oaktat hon icke innehar 15 tjänsteår.

Filipstadskretsen uttalar det önskemålet, att obotligt sjuk småskollärarinna måtte erhålla hel pension efter samma antal uppnådda tjänste- och levnadsår som de för för folkskolekåren stadgade.

Skölns, Alnö och Timrå kretsförening framhåller önskvärdheten av, »att benämningen ålderdomsunderstödsanstalt ändrades till pensionsinrättning, och att således småskolans lärarepersonal ägde rätt att utbekomma pension ur pensionsinrättning i likhet med att ordinarie lärare vid folkskola äga rätt till pension ur folkskollärarnas pensionsinrättning.»

Dessutom hava småskollärarinnorna i många kretsar i samband med frågan om lärarinnornas pensionsålder uttalat liknande önskemål. (Se sid. 121)

Centralstyrelsen, som för sin del vid flera tillfällen uttalat önskvärdheten av, att småskollärarinnornas pensionsförhållanden bleve ordnade enligt samma grunder, som gälla för folkskolekårens pensionering, häri inbegripet ålderdomsunderstödsanstaltens ombildande till pensionsinrättning, remitterade även detta ärende till den förut nämnda konferensen.

Denna, som behandlade båda kårernas pensionsfråga gemensamt, uttalade sig utan minsta meningsskiljaktighet för,

att löneturs beräkning och pensionsåldersberäkning samt förhållandet mellan lön och pension måtte bliva för folkskolekåren och småskolekåren likformiga.

I syfte att snarast möjligt undanröja en av de många olikheter, som förefinnas mellan reglementet för folkskollärarnas pensionsinrättning och reglementet för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, väckte centralstyrelsens ordförande dr Fridtjuv Berg den 24 januari inom riksdagens andra kammare en motion, vari efter en utredande motivering hemställdes, »att riksdagen måtte hos k. m:t anhålla om sådan ändring i § 11 av nu gällande reglemente för småskollärares m. fl. ålderdomsunderstödsanstalt, att däri medgives rätt för lärare, som förut uppburit understöd från anstalten men genom att antaga nytt förordnande såsom lärare vid någon för den allmänna folkundervisningen inrättad skola förlorat sitt understöd, att, om han vid sådant förordnande kvarbliver under minst fem år, vid därefter erhållet avsked undfå det större understödsbelopp, vartill detta förordnande kan honom berättiga.»

Denna motion har av riksdagen bifallits, vadan förslag i ärendet från k. m:t torde vara att förvänta till kommande riksdag.

Småskolekårens rättsliga ställning.

Rörande detta ärende inkom till centralstyrelsen under 1910 dels en motion från Lilla Edet-Lödösekretsen, dels uttalanden från tvänne större lärarinnemöten, det ena hållet i Stockholm den 10 augusti och det andra i Malmö den 3 december 1910.

I den förstnämnda motionen framställdes i korthet det önskemålet, att fast anställning måtte tillerkännas småskollärarinna i likhet med vad därom är stadgat för folkskolekåren.

Den vid Stockholmsmötet antagna resolutionen hade följande lydelse:

1) Småskollärarinnor, samlade till möte, uttala som sitt önskemål, att fast anställning må tillkomma småskolans lärarinnor i likhet med vad härom stadgas för folkskolans lärare och lärarinnor.

2) Mötet hänvänder sig till centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening med begäran, att denna alltjämt måtte kraftigt verka för, att fast anställning för småskollärarinnorna må bliva full verklighet.

Uttalandet från Malmö var följande:

Småskollärarinnor från skilda delar av Skåne, till ett antal av omkring 300 samlade till möte i Malmö den 3 dec. 1910, uttala såsom sitt önskemål, att fast anställning måtte tillerkännas småskollärarinna i likhet med vad därom är stadgat för folkskolans lärare och lärarinnor samt hänvända sig till centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening med en vördsam anhållan, att centralstyrelsen måtte redan under 1911 anställa utredning i frågan och så bedriva saken, att den snarast måtte lösas i önskad riktning.

I anledning av dessa framställningar har centralstyrelsen, nu liksom den tidigare gjort, förklarat sig vilja verka i den av motionärerna önskade riktningen.

Ombudsmötet i Gävle 1908, vid vilket småskolekårens rättsliga ställning behandlades, uttalade bland annat önskvärdheten av en undersökning om, »hur den k. förordningen av den 17 november 1905 i stort sett verkat och vilken räckvidd den har».

Närmast i syfte att förbereda insamlandet av uppgifter i nämnda hänseende har centralstyrelsen under förra året föranstaltat en liten skrift med titeln: »Småskolekårens rättsliga och ekonomiska ställning. En upplysningsskrift till småskolekårens tjänst». Denna skrift, som är författad av centralstyrelseledamoten Gottfrid Björkman, har såsom tredje häftet av tidskriften »Föreningen» 1910 tillställts S. A. F:s samtliga ledamöter, varjämte den genom länsombudens medverkan blivit spridd till alla de medlemmar av småskolekåren utom föreningen, vilkas adresser kunnat anskaffas. Det är centralstyrelsens avsikt att under innevarande år verkställa den undersökning rörande verkningarna av ovan nämnda k. förordning, som förut beslutats, för att därigenom erhålla en säker grund och utgångspunkt för det fortsatta arbetet i syfte att förverkliga det gamla önskemålet om en fastare anställning för småskolekåren.

En särskild sida av småskolekårens rättsliga ställning beröres i frågan om »oförvitlig tjänstgöring såsom löneturs villkor», vilken i år utsändes till kretsarna, och hänvisas till den utredning i detta ärende, som förekommer längre fram i häftet.

II. Speciella föreningsärenden.

Centralstyrelsearbetets anordning.

Ärendenas beredning har för år 1911 fördelats mellan centralstyrelsens ledamöter på följande sätt:

I Pedagogiska ärenden.

a) Skolans organisation: Sven Nylund.
Folkskolans plats i vårt skolsystem, överbyggnader på folkskolan, landsbygdens skolväsen och ny normalplan: Alfr. Dalin.
Hjälpklasser: J. Franzén.
Småskolan: Gustava Landberg.
b) Lärarebildningen: J. Franzén.
Lärares studieresor: Per Borgh.
Studiehandbok: N. O. Bruce.
Småskollärarinneutbildningen: Anna L. Lessel.
c) Undervisning, undervisningsmedel, skolornas utrustning m. m.: Alfr. Dalin.
Skolutfärder: Anna L. Lessel.
Hälsovårdsförhållandena inom skolan; barn- och ungdomslitteratur: J. Cederberg.
Väckande av intresse för folkskolan: N. O. Bruce.
d) Skolans ledning och underhåll: F. Berg.
e) Skolans historia: J. J. Dalström.
f) Folkskollärarnas ställning i ekonomiskt och rättsligt hänseende:
Folkskollärarnas ekonomiska förhållanden: Per Borgh.
Folkskollärarnas rättsliga ställning: Gottfrid Björkman.
g) Småskolekårens ställning i ekonomiskt och rättsligt hänseende:
Småskollärarinnornas ekonomiska förhållanden: Gustava Landberg.
Småskollärarinnornas rättsliga ställning: Mauritz Tennman.

II Speciella föreningsärenden.

h) Föreningens organisation: Sven Nylund.
Skolmuseet: Alfr. Dalin.

Upplysningsbyrån: Gottfrid Björkman.
Föreningens eget hem: J. J. Dalström.
i) Föreningens ekonomi och förvaltning: J. J. Dalström.
k) Föreningens förhållande till andra institutioner: F. Berg.
l) Samverkan med andra lands allmänna lärareföreningar: N. O. Bruce.

Varje centralstyrelseledamot har till åliggande att under årets lopp med särskild uppmärksamhet följa de företeelser, som stå i samband med de honom tilldelade ärendena, samt att vid nästa årsmöte föredraga dessa.

Från de flesta av

föreningens länsombud

inkommo vid årsskiftet meddelanden angående verksamheten under det gångna året.

Tidigare under året hade länsombuden på anmodan av centralstyrelsen yttrat sig rörande frågan om en utvidgning av deras uppgift och en därav betingad ändring av »anvisningarna» för länsombuden. Efter denna förberedande utredning i frågan om länsombudsinstitutionen har centralstyrelsen beslutat att i denna sak höra även föreningsmedlemmarna, vadan hänvisas till den utförligare redogörelsen för frågan under rubriken »Ärenden utsända till kretsarna 1911».

Föreningens utveckling.

I tidskriften förra året meddelades en översiktstabell, utvisade den dåvarande anslutningen till föreningen inom de olika läraregrupperna och i de olika länen, och i stort sett torde de då angivna procenttalen fortfarande gälla såsom en avspegling av förhållandet mellan de grupper av lärarekåren, vilka tillhöra föreningen, och dem, som ännu stå utanför. Den å sidan 179 i tidskriftens första häfte innevarande år befintliga statistiken utvisar, att medan någon, om än ringa, minskning skett i föreningsnumerären inom de manliga lärarnas grupp såsom en följd av årsavgiftens höjning, så har däremot en ökning skett inom lärarinnornas grupp, och gäller detta både folkskol-

lärarinnorna och småskollärarinnorna. För hela riket utvisa nu följande procenttal av de respektive kårernas storlek anslutningen till föreningen inom de olika lärareg rupperna: folkskollärarna 79,2 %, folkskollärarinnorna 65,2 %, småskollärarna 21,4 %, småskollärarinnorna 44,9 %.

Bland de åtgärder från centralstyrelsens sida eller eljest inträffade händelser under det gångna året, som varit ägnade att verka främjande för föreningens inre och yttre utveckling, märkes i första rummet den under året ikraftträdande höjningen av årsavgiften, genom vilken föreningen blir i stånd att energiskt fullfölja sina uppgifter.

Firandet av 30-årsminnet, för vilket lämnats en särskild redogörelse å sid. 9 i tidskriftens första häfte, har helt säkert bidragit att höja kamratkänslan och stärka föreningsbandet. De erhållna donationerna av de förutvarande ordförandena E. Hammarlund och J. Molin kunna ock väntas verka i samma riktning.

Av de under året utgivna tidskriftshäftena hava särskilt det fjärde: »Kommen med i föreningen!» samt det femte, minnesskriften med anledning av föreningsjubileet, haft direkt syftning att väcka intresse för föreningen och främja dess utveckling. Genom ett cirkulär till kretsordförandena i de orter, där folkskole- eller småskoleseminarier finnas, har centralstyrelsen anmodat kretsstyrelserna att på lämpligaste sätt söka hos de avgående seminarieeleverna väcka samhörighetskänslan med kåren till liv samt intressera dem för föreningsarbetet.

Under innevarande år kommer centralstyrelsen att på enahanda sätt arbeta för föreningens utveckling, särskilt genom utsändande av de i fjol tryckta upplysningsskrifterna samt genom åtgärder i syfte att stärka och utveckla länsombudsinstitutionen, så att föreningens intressen på ett allt verksammare sätt kunna tillvaratagas.

På anmodan av överståthållareämbetet i Stockholm har centralstyrelsen avgivit yttrande över ett inom kommerskollegium utarbetat förslag till lag om ideella föreningar. Då ifrågavarande lagförslag, ifall det i då föreliggande skick bleve fastställt, skulle komma att verka

synnerligen menligt på vår förenings organisation och verksamhet, avstyrkte centralstyrelsen detsamma (Bilaga XI).

Föreningens eget hem.

Under året hava kretsföreningarna insänt bidrag till resande av en vård å Emil Hammarlunds grav under tillkännagivande, att ett möjligt överskott skulle läggas till fonden för föreningens eget hem. Beloppet av de insända bidragen utgjorde 4,234 kr. och 13 öre. Kostnaden för gravvården uppgick till 1,425 kr., vadan överskottet belöper sig till 2,809 kr. 13 öre. Detta belopp har enligt centralstyrelsens beslut överförts till fonden för S. A. F:s eget hem under benämningen Emil Hammarlunds minne.

I testamente av den 29 november 1909 hade inspektören J. Molin, som avled den 16 maj 1910, bestämt, att av hans efterlämnade tillgångar 10 aktier i Svensk Läraretidnings förlagsaktiebolag samt 2,000 kronor kontant eller tillsammans 3,000 kronor skulle tillfalla Sveriges allmänna folkskollärareförening. Centralstyrelsen har beslutat, att detta belopp skall under benämningen Johan Molins testamente överföras till egnahemsfonden.

Genom dessa tillskott jämte räntor och gåvor från kretsföreningar till ett sammanlagt belopp av 861 kr. 91 öre har fonden ökats, så att den vid årets slut uppgick till 19,018 kr. 85 öre.

Föreningens tidningsorgan, Svensk Läraretidning,

utsänder under innevarande år sin 30:e årgång.

I fjolårets andra häfte av Föreningen erinrade centralstyrelsen om den för lärarekårens sammanslutning och dess strävanden betydelsefulla uppgift, som tillkommer Svensk Läraretidning, samt manade föreningens medlemmar, att var i sin stad stödja och främja detta organ såsom varande en oundgänglig förutsättning för hela vårt föreningsliv.

Under detta Svensk Läraretidnings jubileumsår finner centralstyrelsen en särskild anledning att ånyo rikta föreningsmedlemmarnes uppmärksamhet på de möjligheter, som

en ökad prenumerantanslutning skulle skänka tidningen och därmed även vårt föreningsarbete. Redan nu är visserligen Svensk Läraretidning den största, till innehållet omfångsrikaste skoltidningen icke blott i vårt land utan i hela norden. Men den livaktighet, som i vår tid är rådande på folkundervisningens område, ställer alltjämt ökade krav på en skolpress, som vaksamt vill följa de skiftande företeelserna och med sitt ord söka öva inflytande på den fortgående utvecklingen. Dessa krav kunna icke nöjaktigt tillgodoses utan ökade utrymmesresurser, vilka i sin tur ej kunna åstadkommas utan rikligare tillgångar.

Det ligger i föreningsmedlemmarnas hand att i detta avseende stå sin tidning bi. Det behövdes ej mer, än att varje medlem vore ständig prenumerant å densamma, ty med ökat prenumerantantal följer icke blott ökat antal prenumerationsavgifter utan även rikligare annonsering. Ingen torde kunna påstå, att det är något o f f e r, centralstyrelsen med dessa ord vill sätta i fråga för föreningens ledamöter.

I sammanhang härmed vill centralstyrelsen ock erinra om det m i n d r e skolblad, som detta år börjat utgivas under redaktion av föreningens ordförande, nämligen »S m å s k o l a n, veckoblad för den första undervisningen». I likhet med Svensk Läraretidning har denna tidning från början gjort sig till en banerförare för vår allmänna förening, ehuru den särskilt vänder sig till den mångtusentaliga lärarinnekåren vid våra småskolor. Av denna kår är ännu icke hälften ansluten till föreningen, och här har Småskolan alltså ett stort missioneringsvärv att söka fylla. Skall den lyckas häri, kräves ett starkt stöd hos föreningens medlemmar såväl inom folk- som småskolekåren, och centralstyrelsen tillåter sig uttala den förhoppningen, att ett dylikt stöd icke heller skall utebliva.

Beträffande

Svenska skolmuseets

verksamhet under 1909 hänvisas till den berättelse härom, som av styrelsen avgivits. Den återfinnes som n:r XIII bland Bilagorna i slutet av detta häfte.

Med anledning av centralstyrelsens hemställan till k. m:t lom ett statsanslag om 3,000 kronor (Bilaga XII), äskade regeringen i statsverkspropositionen till årets riksdag detta belopp att utgå till skolmuseet under 1911, vilket även av riksdagen blivit beviljat.

Upplysningsbyrån

har under år 1910 varit synnerligen flitigt anlitad. Byråsekreteraren har avlåtit och inregistrerat ej mindre än 109 skrivelser, vilka — med hänsyn därtill, att många av de rådsökande begärt upplysningar i flera ärenden — representera ett antal av mer än 200 utredda spörsmål, däribland ett flertal av synnerligen invecklad beskaffenhet.

De av byråns jurist handlagda ärendena ha uppgått till 27.

Beträffande s ä t t e t för byråns anlitande föreskrevs i det tillkännagivande, som i fjol meddelades i Svensk Läraretidning n:r 10 samt andra häftet av »Föreningen», att alla skrivelser skola insändas till byråns sekreterare, vilken sedan, om byrån så anser erforderligt, har att överlämna ärendena till juristen. Denna regel har emellertid icke alltid blivit följd. För vinnande av enhet i byråns arbete och garanti för att endast mål av rättslig eller ekonomisk art, som angå läraren i hans t j ä n s t, bliva av föreningen understödda, beslöt centralstyrelsen uppdraga åt upplysningsbyrån att formulera bestämd föreskrift därom, att a l l a ärenden m å s t e, om bidrag till besvärskostnader eller dylikt skall kunna erhållas, insändas till upplysningsbyråns sekreterare. I överensstämmelse härmed utfärdades sedermera det meddelande, som finnes infört i detta häfte som Bilaga XIV.

I övrigt fortgår byråns arbete som hittills.

Jultomtens och Tummelitens gåvomedel.

Sedan år 1894 har ägaren av jultidningarna Jultomten och Tummeliten, Svensk Läraretidnings Förlagsaktiebolag, årligen ställt till centralstyrelsens förfogande ett större penningebelopp, utgörande en viss procent av nämnda jultidningars försäljningssumma. J u l t o m t e n s gåvomedel ha under åren 1894—1910 uppgått till en summa av 19,705 kronor och T u m m e l i t e n s gåvomedel under

åren 1896—1910 till ett belopp av 4,710 kronor, sålunda tillsammans 24,415 kronor. En förteckning å de ändamål, vartill dessa medel under de sjutton senaste åren av centralstyrelsen anslagits, lämnas här nedan:

86 resestipendier om sammanlagt 11,700 kronor;
78 bidrag till deltagande i korrespondenskurser med sammanlagt 775 kronor;
33 bidrag för deltagande i sommarkurser om sammanlagt 1,500 kronor;
20 bidrag till grundande av lärarebibliotek om sammanlagt 2,000 kronor;
72 understöd åt sjuka småskollärarinnor om sammanlagt 5,435 kronor;
bidrag till fonden för S. A. F:s eget hem 500 kronor;
bidrag till vandringsbibliotek för folkskoleungdom om sammanlagt 1,000 kronor;
bidrag till instruktionskurser i teckning 862 kr.;
andra understöd å 150 kr.

Såsom framgår av ovanstående ha de från Svensk Läraretidnings förlagsaktiebolag utgivna jultidningarna för föreningen utgjort en givande inkomstkälla, och de stora belopp, som bolagsstyrelsen under de gångna åren ställt till centralstyrelsens förfogande, ha på mångahanda sätt blivit till välsignelse för föreningsmedlemmarna. Det bör noga bemärkas, att det är lärarekåren själv, som bestämmer storleken av dessa gåvomedel: det är nämligen från början fastställt, att en viss procent av inkomsten å den försäljning av julpublikationerna, som går direkt genom lärarekårens förmedling, skall tillfalla föreningen. Det är ett nedslående faktum, som förut i tidskriften påpekats, att de efter denna beräkning erhållna gåvomedlen under de senaste åren ansenligt minskats. Detta är så mycket beklagligare, som det ju vittnar om, att lärarekåren lägger i dagen en viss likgiltighet för det, som på det närmaste rör dess egna intressen. Åtminstone borde man kunnat vänta, att föreningens egna medlemmar icke skulle med så stor iver, som nu ofta sker, taga om hand försäljningen av de många konkurrenter till julpublikationerna från Svensk Läraretidnings förlag, vilka efter hand uppstått, och av vilka en del äro rena geschäft, som varken i avseende på innehåll eller konstnärlighet fylla de krav, som böra ställas på god barnlitteratur.

Då Jultomten och Tummeliten i dessa hänseenden allt jämt hävda sitt gamla rykte såsom de främsta, kunna lärare och lärarinnor med gott samvete bjuda dem åt barnen. Och då härtill kommer, att de genom att främja avsättningen av denna goda barnlitteratur direkt bidraga till en ökning av de penningeanslag, som komma deras egen kår och kamraterna inom denna direkt till godo, vill centralstyrelsen hoppas, att alla föreningens medlemmar vilja vara med härom och åtminstone icke av rent förbiseende motarbeta denna viktiga sida i vår förenings verksamhet. Enhet och god anda inom lärarekåren — detta bör vara ledstjärnan icke blott för föreningen i sin helhet utan för varje hennes medlem i den praktiska gärningen.

*

Under år 1910 har centralstyrelsen av de Jultomtens och Tummelitens gåvomedel, som Svensk Läraretidnings förlagsaktiebolag ställt till dess förfogande, tilldelat en kretsförening (Norrvikens) 100 kronor för upprättande av ett lärarebibliotek; tre småskollärarinnor (Augusta Hammarstedt i Norrköping, Anna Olsson i Skönsmon och Ida Nilsson i Varberg) ha erhållit sammanlagt 300 kr. till resestipendier; sju småskollärarinnor erhöllo sammanlagt 300 kronor för bevistande av sommarkurserna i Uppsala eller Stockholm, och sex småskollärarinnor erhöllo sjukunderstöd å tillsamman 450 kronor. (Tidskriften Föreningens andra häfte 1910 sid. 43 och 44).

För innevarande år har Svensk Läraretidnings förlagsaktiebolag av Jultomtemedel överlämnat ett belopp av 800 kronor samt av Tummelitens försäljningsmedel 200 kronor, och har centralstyrelsen beslutat, att dessa medel jämte från föregående år överblivna 493 kronor, eller tillsammans 1,493 kronor, skola användas på följande sätt:

1) 200 kronor för upprättande av lärarebibliotek på sätt och i enlighet med de villkor, centralstyrelsen förut fastslagit;
2) 100 kronor till instruktionskurser i teckning;
3) 300 kronor till resestipendier åt småskollärarinnor;
4) 300 kronor till stipendier åt småskollärarinnor för bevistande av sommarkurser;

5) 450 kronor (därav Tummelitens gåvomedel å 200 kronor) till understöd åt sjuka småskollärarinnor;
6) 143 kronor tills vidare odisponerade.

Inbjudningar till sökande av resestipendier samt sjukunderstöd hava varit införda i Svensk Läraretidning n:r 16; tillkännagivande om sökande av bidrag till grundande av lärarebibliotek återfinnes såsom Bilaga XV.

Ludvig von Platens donation.

Den för 1910 upplupna räntan å L. von Platens donation utgjorde 1,483 kr. 52 öre. Under året har djurskyddsfonden ej haft någon utgift, då visserligen arbetet med åstadkommande av konstnärligt utförda tavlor av svenska husdjur fortgår efter den uppgjorda planen men någon av de under arbete varande tavlorna ej hunnit bliva färdig. Fonden uppgick vid årets slut till 5,489 kr. 80 öre.

Samverkan med andra institutioner.

Med följande institutioner och föreningar har S. A. F. även under det gångna året samarbetat, och kommer enligt centralstyrelsens beslut förbindelsen med dem att fortfara under 1911 på enahanda sätt som förut. En förteckning å de representanter, vilka av centralstyrelsen utsetts att förmedla denna samverkan, återfinnes å sid. 26 i första häftet av tidskriften »Föreningen».

1) **Svensk Läraretidnings Förlagsaktiebolag.** Liksom förut är Svensk Läraretidning föreningens organ; föreningen är delägare i bolaget och i enlighet med bolagsordningens föreskrift representerad i bolagets styrelse genom en rådgivande ledamot, och centralstyrelsen har genom tre av densamma utsedda kommitterade medverkat vid urvalet av de arbeten, som ingått i det av bolaget utgivna barnbiblioteket Saga.

Från och med 1911 utgives från förlaget en ny skoltidning: »Småskolan. Veckoblad för den första undervisningen».

2) **Folkbildningsförbundet.** Förbundets biblioteksbyrå står fortfarande till tjänst vid bokförmedling för lärare- och lärjungebibliotek. Adress: Lästmakaregatan 6, Stockholm. Föreningen har 3 representanter i förbundet.

3) **Centralförbundet för socialt arbete.** Detta förbund har till uppgift att inom olika samhällslager söka väcka intresse för och sprida kunskap om sociala spörsmål för att därigenom medverka till lösningen av viktiga samhällsfrågor. Sin uppgift vill förbundet i främsta rummet söka att fylla dels genom en social upplysningsbyrå (Lästmakaregatan 6, Stockholm), varest samlas och bearbetas uppgifter rörande sociala frågor från olika länder för att tillhandahållas föreningar, kommuner och enskilda personer, dels genom att i Stockholm och, där så ske kan, även på andra orter anordna föreläsningar eller kurser i skilda samhällsfrågor. I huvudstaden har förbundet anordnat en ständig social utställning (Birgerjarlsgatan 23). — Föreningen har 5 representanter i detta förbund. Under det gångna året hava representanterna varit i tillfälle att för nedsatta avgifter deltaga i de av centralförbundet anordnade kurserna i samhällslära samt inbjudits att närvara vid de möten, som förbundet anordnat för dryftande av sådana på dagordningen stående frågor, vilka ligga inom dess verksamhet.

4) **Föreningarna Konsten i skolan.** I såväl stockholmsföreningen som den sydsvenska föreningen »Konsten i skolan» har S. A. F. en representant.

5) **Andra lands allmänna lärareföreningar.** Utom med de nordiska lärareföreningarna har S. A. F. stått i mer eller mindre livlig förbindelse med allmänna lärareföreningarna i England (The National Union of Teachers, London), Tyskland (Deutscher Lehrerverein, Berlin), Nederländerna (De Bond van Nederlandsche Ondervijzers, Amsterdam), Schweiz (Schweizerische Lehrerverein, Zürich), och Frankrike (La Fédération des Amicales d'Instituteurs et d'Institutrices publics de France et des Colonies, Paris).

Efter mottagen inbjudning har S. A. F. låtit representera sig vid den engelska lärareföreningens årsmöte den 18—21 april, nämligen genom fröken Anna Lessel, som vid den tiden befann sig på en studieresa i England.

Sedan S. A. F. under de senare åren flera gånger mottagit inbjudningar från andra länders lärareföreningar, beslöt centralstyrelsen att till S. A. F:s ombudsmöte i augusti 1910 och därmed sammanhängande minnesfest inbjuda en representant för vardera av de allmänna föreningarna i Norge, Danmark, Finland, England, Tyskland och Schweiz, på sätt närmare angivas i redogörelsen för mötet å sid. 9 i första häftet av Föreningen.

Från och med 1909 är S. A. F. ansluten till Internationella byrån för lärareföreningar, vilken enligt sina stadgar utgör en sammanslutning av lärareföreningar från alla länder och har till ändamål att åstadkomma ett band av internationell vänskap och samhörighet mellan sina medlemmar, att befrämja folkundervisningens utveckling, att verka för förbättring av lärarekårens ställning och att befordra endräkt och broderskap folken emellan. Föreningen har 3 medlemmar i byrån.

Till sina representanter vid världsfredskongressen i Stockholm den 1—5 augusti 1910 hade Internationella byrån för lä-

rareföreningar utsett folkskolinspektören J. Franzén i Södertälje samt överläraren J. G. Söderberg i Stockholm. Centralstyrelsen har utsett hr N. O. Bruce till S. A. F:s ombud vid Internationella byråns för lärareföreningar årsmöte i Berlin i början av augusti 1911.

6) **Svenska Turistföreningen.** Samverkan med denna förening har sedan 1898 bestått däri, att centralstyrelsen på anmodan avgivit förslag till fördelning av de medel, Turistföreningen årligen anslagit till folkskolornas sommarvandringar.

7) **Livförsäkringsbolaget Svecia.** Nytt kontrakt med detta bolag rörande livförsäkring å fördelaktiga villkor för föreningsmedlemmar upprättades den 10 april 1909. Redogörelse för läraregruppen inom bolaget finnes längre fram i detta häfte. (Bil. XVI. Rörande val av livförsäkringsrevisorer se »Minneslistan»!
Avgående revisor är J. J. Dalström.

ÄRENDEN UTSÄNDA TILL KRETSARNA 1911.

1. **Ansvarsfrihet för 1910 års räkenskaper och förvaltning.** Häröver hava de av föreningen för ändamålet utsedda revisorerna avgivit den berättelse, som återfinnes å sid. 13 i första häftet av tidskriften innevarande år. Enligt stadgarnas paragraf 22 hava kretsföreningarna att vid sammanträde för val av ledamöter i centralstyrelsen samt efter tagen kännedom om revisionsberättelsen antingen bevilja den av revisorerna tillstyrkta ansvarsfriheten eller ock neka densamma. I senare fallet skall kretsföreningen fatta särskilt beslut över de åtgärder, som med anledning härav böra vidtagas.

2, 3. **Val av fyra centralstyrelseledamöter och en revisor.** De centralstyrelsens ledamöter, som vid 1911 års slut stå i tur att avgå, äro J. J. Dalström i Stockholm, Mauritz Tennman i Sandöverken, J. Cederberg i Norrköping och N. O. Bruce i Arlöv. — Avgående revisor är hr Otto Bejbom i Strängnäs.

Enligt paragraferna 11 och 12 av föreningen stadgar väljas i år fyra centralstyrelseledamöter och en revisor, alla för en tid av tre år.

För vinnande av tid kunna båda valen ske samtidigt genom ifyllande (t. ex. med blyerts) av de tryckta blanketter, som åtfölja årsskriften. Naturligtvis står det emellertid var och en fritt att på annat sätt avgiva sin röst, blott valsedeln bliver till innehåll och avfattning riktig. Anvisningar i detta avseende lämnas å nämnda blankett.

4, 5. **Sekreterare- och kassaförvaltarearvoden för 1911.** Allt efter som föreningens verksamhet vuxit i omfång, hava såväl sekreterarens som ock kassaförvaltarens göromål ökats. Särskilt sekreterarens arbetsbörda har så tilltagit, att det härför utgående arvodet icke kan anses stå i skäligt förhållande därtill. De fordringar, som föreningen måste ställa på sin sekreterare såväl i fråga om arbetets mängd som med avseende å dess beskaffenhet, äro så betydande, att de personer äro högst få, vilka på ett tillfredsställande sätt skulle förmå uppfylla dem. Står en person med de för ändamålet erforderliga egenskaperna till buds, måste han givetvis erhålla en gottgörelse, som åtminstone i någon mån motsvarar vad han genom annat, i de flesta fall långt mindre krävande arbete skulle kunna förtjäna. Centralstyrelsen har därför länge hyst den övertygelsen, att hittills utgående sekreterarearvode varit mycket för lågt. Och något liknande gäller, ehuru visserligen ej i samma grad, om kassaförvaltarearvodet.

Då nu genom medlemsavgiftens höjande möjlighet blivit beredd att lämna en något bättre ersättning för den tid och möda, som sekreterare och kassaförvaltare nedlägga på fullgörandet av sina uppdrag, har centralstyrelsen beslutat att för 1911 föreslå i arvode åt sekreteraren 1,500 kr. och åt kassaförvaltaren 500 kr.

Sekreteraren och kassaförvaltaren hava icke deltagit i detta ärendes behandling inom centralstyrelsen.

6. **Oförvitlig tjänstgöring såsom lönetursvillkor.** »Förbättring av lärarens ställning i allmänhet» — så lyder den tredje och sista punkten i Sverges allmänna folkskollärareförenings program. Under sina strävanden att söka fullfölja denna programpunkt, att söka åt folk- och småskolans lärarekår förvärva en ställning, som i ekonomiskt, rättsligt och socialt hänseende kan anses svara emot det ansvarsfulla kallet, har föreningen ock, som känt är, kunnat glädja sig åt icke så få framgångar.

Vad särskilt folkskollärarekårens rättsliga ställning beträffar, ha emellertid dessa framgångar i allmänhet icke vunnits på så sätt, att man lyckats få till stånd för kåren gynnsamma förändringar i de bestämmelser, som röra de rättsliga förhållandena. Redan den alra

äldsta folkskolestadgan av 1842 tillförsäkrade nämligen folkskolläraren en så fast anställning, att han ej kunde utan föregången men fruktlös befunnen varning för oskicklighet eller vanhederligt uppförande skiljas från sin tjänst, och denna förmån fullständigades genom 1882 års folkskolestadga, som medgav läraren rätt att besvära sig över såväl varnings- som avsättningsbeslut. Men icke desto mindre är folkskollärarens rättsliga ställning i våra dagar långt tryggare än på 1880-talet, då de här ifrågavarande stadgandena visserligen funnos men långt ifrån allmänt efterlevdes. Genom att noggrant övervaka varje förekommande rättsfall och i föreningsorganet, Svensk Läraretidning, blotta orättvisor och godtyckligheter gent emot lärare, har det så småningom lyckats vår allmänna förening att hos de lokala skolmyndigheterna ingjuta respekt för kårens i lag tillförsäkrade rättsförmåner och att få till stånd prejudikat, som ytterligare klargjort de förhandenvarande bestämmelserna. Blotta medvetandet, att föreningen genom sin centralstyrelse uppmärksammar varje anlopp mot kårmedlemmarnas lagliga rätt och genom sin upplysningsbyrå tillhandagår med behövliga råd och anvisningar vid denna rätts värnande, torde på sådana håll, där man gärna skattar åt godtycket, verka avskräckande.

Emellertid är härmed icke sagt, att allt nu skulle vara väl beställt, och att beträffande lärarekårens rättsliga ställning ingenting skulle återstå att önska. Tvärtom är det nog så, att hithörande bestämmelser i vissa avseenden ännu äro rätt svävande och allt fortfarande lämna rum för självgjorda tolkningar. Det torde ock vara i känslan härav, som Malmökretsen under förlidet år till centralstyrelsen inkom med en motion, vari hemställdes, att centralstyrelsen »måtte vidtaga åtgärder i syfte att bereda åt folkskollärarekåren en i rättsligt avseende mera tryggad ställning, och att frågan fortast möjligt upptages till allmän behandling inom föreningen».

Det har synts centralstyrelsen uppenbart, att »folkskollärarekårens rättsliga ställning», betraktad såsom en enda fråga, icke lämpligen kan upptagas till sådan behandling inom föreningen, som motionen antyder. Detta skulle nämligen innebära, att en allmän revision rörande de i detta

avseende gällande lagbestämmelserna skulle vara önskvärd. Enligt centralstyrelsens mening är emellertid detta icke fallet. Såsom redan framhållits, kan den rättsliga ställningen i stort sett icke för närvarande anses otillfredsställande, och att under sådana förhållanden utsända frågan till diskussion i hela dess vidd kan icke anses vara av behovet påkallat.

Däremot finner centralstyrelsen tiden nu vara inne att till närmare granskning upptaga en särskild sida av folkskollärarekårens rättsliga ställning, vilken med anledning av vissa under förra året timade varningshistorier tilldragit sig förnyad uppmärksamhet. Det gäller varnings inverkan på lärares löneturs rätt. Denna fråga, som under nuvarande förhållanden berör enbart folkskollärarekåren, sammanhänger emellertid på det närmaste med vissa för folk- och småskolekåren gemensamma avlöningsbestämmelser och blir därför, såsom längre fram skall visas, en fråga av stor vikt även för småskolekåren.

*

Som bekant gäller för folkskolans lärarekår den bestämmelsen, att uppflyttning i högre lönegrad sker efter fem, tio och femton års »oförvitlig tjänstgöring». Samma uttryck förekommer ock i kungörelsen angående statsbidrag till folkskollärares avlönande, där det heter, att högre statsbidrag erhålles till lärare, som »oförvitligt tjänstgjort» under så lång tid, att han äger rätt till ålderstillägg.

Uttrycket »oförvitlig tjänstgöring» hör till de begrepp, som inbjuda till självtagna tolkningar och ledsamma trakasserier gent emot misshagliga lärare. Att sådana ock förekommit är allom bekant. Exempel ha icke saknats därpå, att skolmyndigheter sökt beröva lärare ålderstillägg endast på den grund, att de för sin del icke velat vitsorda tjänstgöringen såsom »oförvitlig». Dess bättre har folkskollärarekåren på sistone funnit skydd emot dylika godtyckligheter genom tillvaron av en annan lagbestämmelse, nämligen folkskolestadgans § 32. Från högsta ort har nämligen lämnats prejudikat, varav den slutsatsen kunnat dragas, att folkskollärares tjänstgöring är »oförvitlig»,

så länge den ej givit anledning till varning enligt nämnda paragraf.

Lärare, som blivit varnad, kan däremot icke i fråga om sin tjänstgöring göra anspråk på vitsordet »oförvitlig», och följaktligen inverkar varningen på hans löneturs beräkning. Detta har, alltsedan ålderstillägg första gången i lag bestämdes, stått klart för vederbörande skolmyndigheter, men i vad mån varningen bör inverka på uppflyttningen i högre lönegrad har icke alltid varit lika tydligt. Till en början, då endast ett ålderstillägg fanns, företogo sig folkskoleinspektörer och länsstyrelser att tolka bestämmelsen om fem års oförvitlig tjänstgöring så, att läraren måste under de fem senaste åren ha tjänstgjort oförvitligt, om statsbidrag skulle kunna erhållas efter det högre beloppet, d. v. s. en lärare, som varnades, skulle under sådana förhållanden flyttas ned i den lägre lönegraden och där förbliva, till dess han ånyo hade fem oförvitliga tjänsteår å rad. Genom upprepade utslag visade emellertid k. m:t, att denna tolkning var oriktig, samt förklarade, att om lärare, innan varning tilldelas honom, oförvitligt tjänstgjort under mera än fem år, så hade han rätt till ålderstillägg.

Sedan det härigenom kommit att stå klart för myndigheterna, att en folkskollärare icke kan, sedan han en gång kommit i åtnjutande av ett högre lönebelopp, åter nedflyttas i en lägre lönegrad, och sedan ålderstilläggen blivit flera, har en annan tolkning blivit allmänt vedertagen. Den kan i korthet uttryckas sålunda: All den tjänstgöring läraren bestritt, sedan han senast uppflyttades i högre lönegrad (eller om han är i första lönegraden: från den dag han tillträdde ordinarie lön) och till den dag, då han varnades, räknas som icke oförvitlig och får alltså icke medtagas vid lönetursberäkningen. Men från den dag, då varningen meddelades och försumligheten eller oskickligheten så att säga »sonades», vidtager åter den »oförvitliga» tjänstgöringen.

I denna tolkning, hur olikformigt och — man må väl säga — orättvist den låter straffet drabba de felande, vilket strax skall påvisas, ligger dock en viss reda, och,

om den utan inskränkning finge göra sig gällande, visste man åtminstone, vad man hade att hålla sig till.

Men det har visat sig, att den icke under alla omständigheter kan få gälla. Helt nyligen, den 16 mars i år, har från regeringsrätten, som numera prövar alla till k. m:t överlämnade varningsmål, givits ett utslag, som i väsentlig mån avviker från hittills tillämpad praxis i fråga om varnad lärares lönetursberäkning, och som faktiskt, i strid mot såväl vederbörande länsstyrelses som kammarkollegii mening, medgivit, att en lärare blivit på grund av varning nedflyttad i lägre lönegrad.

Förhållandet var i korthet följande:

En lärare hade vid 1906 års slut fem ordinarie tjänsteår. År 1905 hade han blivit varnad, men varningen hade följande år av k. m:t upphävts, och lärarens femåriga tjänstgöring måste alltså vid 1906 års utgång anses som »oförvitlig». Han blev ock med år 1907 uppflyttad i andra lönegraden och uppbar detta år sitt första ålderstillägg. År 1908 beslöt emellertid skolrådet »vidhålla» sin varning, varvid jämväl åberopades en del förseelser, som läraren skulle låtit komma sig till last år 1906. Varningen av år 1908 blev av k. m:t stadfäst. Men nu indrog församlingen ålderstillägget för läraren under år 1908 och utbetalade till honom lön endast efter första lönegraden. Häröver besvärade sig läraren hos länsstyrelsen, som förklarade honom berättigad till lön efter andra lönegraden, i vilken han ju redan inträtt, och enahanda förklaring gav kammarkollegium, varest skolrådet anförde besvär. Men regeringsrätten, där ärendet sist hamnade, hävdade, att då de förseelser, för vilka läraren erhållit varning, blivit begångna under 1905 och 1906, och den första femårsperioden alltså icke finge tagas med vid lönetursberäkningen, hade läraren blott ett års »oförvitlig» tjänstgöring, nämligen 1907, och följaktligen ägde han icke under 1908 uppbära lön i andra lönegraden.

Utan att inlåta sig på, huruvida det sålunda anvisade sättet att tillämpa här ifrågavarande bestämmelser kan anses vara mera överensstämmande med lagens mening, än det, som de underordnade myndigheterna förordat, vill centralstyrelsen endast påpeka, att ärendet i sin mån på ett slående sätt illustrerar behovet av klarare och tydligare föreskrifter i detta avseende.

*

Vare sig nu den i det föregående berörda mera enkla beräkningen av varnad lärares lönetur blir tillämpad, eller de i regeringsrättens utslag anvisade, i vissa fall mera krångliga beräkningsgrunderna få göra sig gällande — i båda fallen blir förhållandet i ett avseende lika: varningsstraffet, hur rättvist en lärare, som drabbas därav, må ha förtjänat själva varningen, blir genom sina ekonomiska följder ett i hög grad orättvist straff.

Vad som i främsta rummet motiverar ett dylikt omdöme är den olikhet, som visar sig i fråga om dessa varningens ekonomiska verkningar. En lärare, som varnas under första året av den femårsperiod, som erfordras för uppflyttning i högre lönegrad, förlorar i sin lönetursberäkning endast ett år, under det en lärare, som i slutet av en liknande femårsperiod erhåller varning, vid beräkning av sina tjänsteår går förlustig hela perioden. Eller, om man vill hålla sig till regeringsrättens beräkningsgrunder i ovan meddelade utslag: den lärare, som detta ärende gällde, hade visserligen varnats under andra året av sin andra lönetursperiod men går likafullt förlustig hela fem år vid sin lönetursberäkning, därför att förseelserna ägt rum under den första femårsperioden. Om varning tilldelas en lärare, som redan har femton tjänsteår bakom sig och således befinner sig i högsta lönegraden, gör den honom i lönehänseende intet avbräck, för så vitt nämligen förseelsen ej blivit begången, innan de femton tjänsteåren uppnåtts.

Vill man med siffror åskådliggöra denna olikhet, sådan den framträder under nu gällande löneförhållanden och på orter med lagliga minimilöner, så sker det enklast genom den å nästa sida meddelade tablån.*)

Den förlust, som varningsstraffet åsamkar en felande kårmedlem, växlar, som man finner, för en lärare från 0 till 2,250 kronor och för en lärarinna från 0 till 1,500 kronor. Och denna olikhet beror icke alls av förseelsernas art eller mängd eller under vilka omständigheter de ägt

*) Vid tablåns uppgörande har förutsatts, att varningsförseelserna icke ägt rum så lång tid före varningens tilldelande, att följderna skulle kunna bli sådana, som regeringsrättens ovannämnda utslag angiver.

Varning under tjänstgöringens	Förorsakar förlust till nedanstående belopp:							
	För lärare				För lärarinna			
	Andra 5-årsper.	Tredje 5-årsper.	Fjärde 5-årsper.	Summa	Andra 5-årsper.	Tredje 5-årsper.	Fjärde 5-årsper.	Summa
1:a år	150	150	150	450	100	100	100	300
2:a »	300	300	300	900	200	200	200	600
3:e »	450	450	450	1,350	300	300	300	900
4:e »	600	600	600	1,800	400	400	400	1,200
5:e »	750	750	750	2,250	500	500	500	1,500
6:e »	—	150	150	300	—	100	100	200
7:e »	—	300	300	600	—	200	200	400
8:e »	—	450	450	900	—	300	300	600
9:e »	—	600	600	1,200	—	400	400	800
10:e »	—	750	750	1,500	—	500	500	1,000
11:e »	—	—	150	150	—	—	100	100
12:e »	—	—	300	300	—	—	200	200
13:e »	—	—	450	450	—	—	300	300
14:e »	—	—	600	600	—	—	400	400
15:e »	—	—	750	750	—	—	500	500
16:e o följ. år	—	—	—	—	—	—	—	—

rum utan endast och allenast på vid vilken tid under lärarens eller lärarinnans tjänstgöring de råkade att inträffa!

Beloppen utvisa, som förut sagts, förlusterna för varnade lärare med nu gällande minimilöner. Skulle i en framtid nya bestämmelser komma att utfärdas i fråga om såväl lönebelopp som lönetursperioder, komme en liknande tabell givetvis att få ett helt annat utseende, men den stora olikformigheten skulle dock alltjämt finnas kvar.

Slutligen må ock erinras, att på platser, där lärarelönerna utgå med högre belopp, än lagen föreskriver, bli förlusterna på grund av varning betydligt större, i det de t. ex. i Stockholm kunna i visst fall uppgå för lärarinna till 3,000 och för lärare ända till 6,000 kronor.

*

Enbart detta förhållande, att ett och samma straff kan i fråga om sina verkningar drabba så ytterst olika, är enligt centralstyrelsens mening tillräcklig orsak att härvidlag söka få en ändring till stånd. Men härtill kommer en annan omständighet.

Då en lärare erhåller varning, är detta som bekant första steget till avsättning. Denna varningens egenskap att göra den felande lärarens ställning otryggare, är redan i och för sig ett ganska strängt straff. När 1842 års folkskolestadga utfärdades och varningen däri föreskrevs såsom första straffgrad för en lärare, var det heller aldrig ifrågasatt, att den såsom sådan skulle komma att medföra någon ekonomisk förlust för den varnade; några ålderstillägg funnos som bekant ej på den tiden. Men sedan 1890 års riksdag beslutat att göra det första ålderstillägget — det s. k. »sjunde hundradet» — obligatoriskt, infogades i de på grund härav utfärdade nya lönekungörelserna den 5 oktober 1891 såsom villkor för åtnjutande av nämnda ålderstillägg uttrycket »oförvitlig tjänstgöring», varigenom en varning blev förenad med ekonomiska påföljder, och under det efter hand flera ålderstillägg tillkommit, ha bestämmelserna om »oförvitlighet» fått stå kvar. Härigenom kan en varning för ett måhända juridiskt sett tämligen obetydligt fel förorsaka en lärare böter till belopp, som endast vid mycket svåra förbrytelser kan komma i fråga. Men något sådant var ju aldrig avsikten med den äldsta folkskolestadgans § 11 och dess föreskrift rörande den första behandlingen av en oskicklig lärare: att, innan avsättning fick äga rum, varning skulle tilldelas den felande.

*

Med det ovan sagda har centralstyrelsen sålunda velat visa på ett område i fråga om folkskollärarekårens rättsliga ställning, där ett synnerligen påtagligt missförhållande är rådande, och där klarare och tydligare bestämmelser synas vara högligen av nöden. Frågan blir då, på vad sätt man lämpligast kan anse dessa bestämmelser böra avfattas, så att de å ena sidan åstadkomma

största möjliga likformighet i fråga om varningsstraffets verkan och å andra sidan ställa straffet i rimlig proportion till den begångna förseelsen. Centralstyrelsen har tänkt sig detta kunna ske på två sätt.

Utgår man från varningens ursprungliga egenskap att endast utgöra ett första steg till avsättning, ligger den tanken nära till hands att söka få avlägsnade alla sådana bestämmelser, som förvandlat varningen till ett bötesstraff. Härför behövdes icke mer än att i kungörelserna rörande lärares avlöning och statsbidrag därtill få bort ordet »oförvitlig». Om så skedde, skulle varningen icke på något sätt komma att inverka på en lärares lönetursberäkning. Härigenom nåddes ock full likformighet icke blott mellan alla, som ännu ha att beräkna lönetur, utan även med dem, som redan nått högsta lönegraden, och för vilka en varning således även under nuvarande förhållanden icke omedelbart medför några följder i ekonomiskt avseende. För en dylik åtgärd talar därjämte den omständigheten, att ålderstilläggen ju icke äro att i första hand betrakta såsom uppmuntringar eller belöningar för visat välförhållande inom och utom tjänsten utan huvudsakligen äro att anse som nödvändiga tillskott för betäckande av de med åren ökade levnadskostnaderna för läraren och hans familj, vilka omkostnader tydligen ej bliva mindre, därigenom att läraren varnas.

Mot detta sätt att söka lösa frågan talar dock även åtskilligt. Först och främst är det visst, att ett försök från föreningens sida att ur lönebestämmelserna få bort ordet »oförvitlig» skulle på vissa håll utanför kåren komma att svårt misstydas. Man skulle i försöket se en önskan hos folkskolans lärarekår att vilja negligera kraven på en lärares sedliga halt samt få en ny anledning att inför den stora allmänheten misstänkliggöra allmänna föreningens strävanden. Vidare skulle det säkerligen vara fullkomligt lönlöst att söka beträffande folkskollärarekåren få avlägsnat varje annat villkor för uppflyttning i högre lönegrad än viss tids tjänstgöring, så länge det för läroverkens lärare är stadgat, att de skola »med nit och skicklighet» ha bestritt sin tjänst under den femårsperiod, som de vilja lägga till grund för sin anhållan om att bli flyttade i högre lönegrad.

Man kan emellertid tänka sig en annan utväg, varigenom visserligen icke full likformighet i förevarande avseende skulle vinnas, liksom icke heller varningens egenskap att medföra förlust av ålderstillägg helt skulle försvinna, men varigenom dock de största orättvisorna skulle bliva undanröjda och all tveksamhet vid lönetursberäkningen bliva avlägsnad. Denna utväg kan i korthet uttryckas sålunda: man bibehåller i lönetursbestämmelserna villkoret om »oförvitlig tjänstgöring» men söker få till stånd ett tillägg av ungefär följande lydelse: »Av lärares tjänstgöring frånräknas vid lönetursberäkning det år, varunder han blivit varnad, såsom icke oförvitligt.»

Centralstyrelsen ifrågasätter, huruvida icke ett dylikt sätt att söka åstadkomma förbättring i här avhandlade missförhållande i flera avseenden må anses vara tillfyllest.

För det första kan det icke från någon synpunkt betecknas såsom ett försök att förringa de rättmätiga fordringarna på ett sant nit och en ren vandel hos folkskolans lärare. För det andra skulle det likafullt i sin tillämpning komma att fullständigt omöjliggöra varje försök att frånkänna en misshaglig lärare, som man ej tror sig om att varna, oförvitlighet i avsikt att förhindra hans uppflyttning i högre lönegrad. Vidare skulle varningens ekonomiska följder bliva desamma, vare sig varningen erhållits i början eller i slutet av en löneturs period. Följderna av varningen skulle ock komma att stå i rimlig proportion till den begångna förseelsen, i det icke mera än ett år någonsin behövde på grund av varning bortfalla vid lönetursberäkning. Slutligen må ock framhållas, att ett förslag i denna riktning givetvis måste ha vida större utsikt att vinna myndigheternas bifall än ett förslag att helt och hållet borttaga villkoret om »oförvitlig tjänstgöring».

Som redan nämnts, skulle emellertid en på dylikt sätt genomförd förändring icke komma att medföra full likformighet i fråga om varningsstraffets verkningar. De växlingar, som skulle uppstå, framgå av omstående tablå.

Som synes skulle förlusterna komma att växla mellan 0 och 450 kronor för lärare samt 0 och 300 kronor för lärarinna. I jämförelse med nu rådande förhållanden

Varning under tjänstgöringens	Skulle förorsaka förlust till nedanstående belopp:							
	För lärare				För lärarinna			
	Andra 5-årsper.	Tredje 5-årsper.	Fjärde 5-årsper.	Summa	Andra 5-årsper.	Tredje 5-årsper.	Fjärde 5-årsper.	Summa
1:a-5:e år	150	150	150	450	100	100	100	300
6:e-10:e »	—	150	150	300	—	100	100	200
11:e-15:e »	—	—	150	150	—	—	100	100
16:e o. f. »	—	—	—	—	—	—	—	—

måste dessa växlingar betecknas såsom synnerligen obetydliga. Att söka komma rättvisan närmare, torde knappast vara möjligt, såvida man icke vill tillgripa det förut omnämnda sättet att söka få varningens inverkan på löneturs-beräkningen helt och hållet avlägsnad. Man skulle ju visserligen kunna tänka sig en anordning, varigenom aldrig mer än ett ålderstillägg, d. v. s. 150 eller 100 kronor, ginge förlorat, men i så fall skulle löneturs-perioden närmast efter den, under vilken varningen erhölls, minskas med ett år, vilket väl icke lär kunna ifrågasättas.

*

Allt vad hittills sagts har, som man finner, endast berört folkskolans lärarekår. Emellertid gäller även för småskolans lärarekår den bestämmelsen, att uppflyttning i högre lönegrad äger rum efter fem, tio och femton års »oförvitlig tjänstgöring», och då denna fråga just avser att få till stånd klarhet beträffande detta villkors inverkan på löneturs-beräkningen, framställer sig osökt den frågan: när har en småskollärarinna enligt hittills tillämpad lagtolkning tjänstgjort »oförvitligt»?

Det ligger ju nära till hands att antaga, att även en småskollärarinnas tjänstgöring bör bli bedömd efter samma grundsatser som en folkskollärares, och att den alltså bör anses som »oförvitlig», så länge den ej givit anledning till varning. Ett dylikt antagande synes ock berättigat, då man erinrar sig, att fast anställd småskollärarinna numera enligt k. kungörelsen den 17 november 1905 kan entledigas endast av sådana orsaker, som omförmälas i folkskolestadgans § 32 — just samma paragraf, som handlar om folkskollärares varning och avsättning.

Att denna paragraf genom tillkomsten av ovannämnda kungörelse blev utvidgad till att helt omfatta även småskolans lärarekår, torde ha varit en allmänt utbredd föreställning. Detta framgår bland annat därav, att ett och annat skolråd begynte gent emot småskolans lärarepersonal tillämpa § 32 och tilldela varning, något som förut ej kommit i fråga. Föreställningen blev till visshet, då k. m:t den 14 december 1906 fastställde en varning, som tilldelats en lärare vid mindre folkskola, därmed givande — som det såg ut — fullt besked därom, att varning enligt § 32 verkligen kan tilldelas lärare vid mindre folkskola och således även lärare vid småskola.

Om det hade stannat härvid, så hade saken varit klar, och småskolekårens likställighet med folkskolekåren i fråga om vad som menas med »oförvitlig tjänstgöring» hade icke behövt dragas i tvivelsmål.

Icke fullt ett år efteråt hade emellertid k. m:t alldeles ändrat mening beträffande 32:a paragrafens tillämplighet på småskolekåren. Den 11 oktober 1907 behandlade k. m:t ett varningsmål av här ifrågavarande art och förklarade då, att »skolrådet icke lagligen ägt att tilldela småskollärarinnan X. varning enligt § 32 folkskolestadgan, vilken paragrafs bestämmelser därutinnan avse allenast ordinarie folkskollärare och folkskollärarinna». Härmed var tydligen k. m:ts föregående ståndpunkt uppgiven, och uttrycklig förklaring hade lämnats, att småskollärarinna icke kan i likhet med folkskollärare varnas enligt folkskolestadgans § 32.

Vid flyktigt påseende kunde någon måhända tycka, att detta utslag var till fördel för småskolans lärarinnekår. Varning är ju ett straff, och nu hade man k. m:ts ord på att detta straff icke kan drabba en småskollärarinna. Vid minsta eftertanke finner man emellertid, att ett sådant betraktelsesätt är fullständigt oriktigt, och att k. m:ts utslag tvärtom berövade småskollärarinnorna en förmån, som man förut trott dem ha gemensam med folkskolekåren. Ty vad innebär det för en småskollärarinna, att hon ej

kan varnas? Det innebär, att hon, så snart hon blir befunnen »oskicklig till eller försumlig i förrättandet av sin tjänst eller ådagalägger sådant uppförande, att hon ej bör såsom lärarinna längre bibehållas», kan av skolrådet utan föregående varning avskedas. Hon är således i saknad av den förmån, som tillkommer folkskollärare, och som består däruti, att avskedandet måste föregås av en första straffgrad, vilken har till ändamål att väcka den felande till besinning, så att han till äventyrs må kunna avlägsna de fel, som vidlåda hans tjänstgöring eller hans vandel.

Sedan det blivit av k. m:t upplyst, att varning ej lagligen kan tilldelas en småskollärarinna, måste man alltså frångå den uppfattningen, att hennes »oförvitlighet» skall bedömas efter samma grunder som en folkskollärares. Ty om man fortfarande vidhölle, att tolkningen av ordet »oförvitlig» skall vara densamma för båda kårerna, så bleve följden den, att en småskollärarinnas tjänstgöring alltid måste anses »oförvitlig» — ty den kan ju enligt k. m:ts egna ord aldrig ge anledning till varning!

Vore man fullt säker på att alla skolmyndigheter droge denna enkla slutsats, funnes visserligen ingen anledning att oroa sig. Men härför finnas inga som helst garantier. Så länge »oförvitlig tjänstgöring» står såsom villkor för småskollärarinnas uppflyttning i högre lönegrad, måste man alltid förutsätta, att hennes tjänstgöring under vissa förhållanden måste kunna anses som icke »oförvitlig». Vem skall då avgöra, när dessa förhållanden inträffa? Det måste tydligen bli skolrådet, som härutinnan fäller sitt omdöme, och man har ingen säkerhet för att det icke kan bli grundat på rena godtyckligheter. Ett skolråd, som vore missnöjt med en småskollärarinna men ej ansåge sig ha tillräcklig anledning att kunna avskeda henne, skulle ju kunna hitta på att straffa henne genom att neka vitsorda hennes oförvitlighet, och följden skulle måhända bli, att ålderstillägg förvägrades henne. Man vet visserligen icke, huru en högre myndighet skulle komma att ställa sig gentemot ett dylikt bestraffningssätt, men så länge ingen klar tydning finnes rörande begreppet »oförvitlig», för så vitt det har avseende på småskollärarinnas tjänstgöring, kan man alltid befara, att godtycket här, som i så många andra avseenden i fråga om denna kår, får göra sig gällande.

Centralstyrelsen har med ovanstående velat visa på ett förhållande, vari likställighet mellan småskolekåren och folkskolekåren med snaraste synes böra komma till stånd. Förhållandet är desto mera anmärkningsvärt, som k. m:t själv — såsom ovan visats — inom kort tid givit uttryck åt två alldeles motsatta uppfattningar rörande detsamma.

Sättet för åstadkommande av denna likställighet kan icke bli mer än ett. Det bör gå ut därpå, att entledigande av småskollärarinna enligt folkskolestadgans § 32 må, i likhet med vad som är fallet beträffande folkskollärare, alltid föregås av i skolrådets protokoll intagen men fruktlös befunnen varning, över vilken besvär i vederbörlig ordning må kunna anföras, eller med andra ord: folkskolestadgans § 32 bör i alla avseenden äga tillämpning jämväl på småskolans lärarekår. Därmed faller av sig självt, att tolkningen av uttrycket »oförvitlig tjänstgöring» komme att bli densamma för såväl folk- som småskolekåren, och att den i det föregående avhandlade beräkningen av varnad lärares lönetur skulle ha sin tillämpning även på småskolekåren.

*

I anslutning till vad här sålunda blivit anfört anhåller centralstyrelsen att till kretsarna få framställa följande frågor:

1. *Anser kretsen, att de grunder, som hittills tillämpats i fråga om varnad lärares löneturssätt, motsvara sådana anspråk på billighet och rättvisa, som även en felande lärare bör kunna påräkna?*
2. *Anser kretsen, att en lagändring i syfte att åstadkomma lättnad och större likformighet i varningens ekonomiska påföljder är önskvärd?*
3. *Om så är fallet, anser kretsen,*
   a) att denna lagändring bör gå ut på att ur löneförfattningarna för folk- och småskolans lärarekår avlägsna det villkor för uppflyttning i högre löne-

grad, som föreskriver, att tjänstgöringen skall vara »oförvillig»?

b) att villkoret om »oförvitlighet» bör bibehållas men i stället lönetursbestämmelserna erhålla ett tillägg av innehåll, att endast **ett år** *må såsom icke oförvitligt förräknas vid bestämmandet av vanad lärares lönetur?*

c) att frågan bör lösas på annat sätt och i sådant fall vilket?

4. *Anser kretsen, att sådan lagändring är önskvärd, att även småskolans lärarekår blir inbegripen i den bestämmelse rörande* **varning,** *som föreskrives i folkskolestadgans § 32?*

5. *Vilka uttalanden vill kretsen i övrigt göra med anledning av förestående frågor?*

7. **Föreningens länsombud.** Den organisation och de former för föreningsarbetets bedrivande, vilka grundades i de stadgar, som antogos vid Sveriges allmänna folkskollärareförenings bildande 1880, äro ännu i dag väsentligen desamma. Ett mer än 30-årigt framgångsrikt arbete under en lyckosam utveckling av föreningen vittnar om, att den konstitution, som föreningen från början erhöll, var för sitt ändamål väl avpassad. Själva grundtanken i S. A. F:s organisation kännetecknas av centralisation i ledningen samt enhetlig samverkan mellan föreningens alla medlemmar för vinnande av ett gemensamt mål. Med bibehållen enhetskaraktär i syfte och verksamhet har organisationen även kunnat inrymma behövlig självständighet åt varje länk i den stora kedjan, de särskilda kretsföreningarna.

Tid efter annan ha emellertid framställts förslag till förändringar i föreningens organisation och arbetssätt, vilka yrkanden, ehuru välmenande, dock varit av sådan innebörd, att om de blivit genomförda, allvarlig fara förefunnits, att ovannämnda enhetstanke äventyrats. Sådana förslag hava gällt exempelvis förändring av valsättet, större befogenhet åt ombudsmötena, bildande av länsföreningar m. m. En översiktlig redogörelse för dessa framställningar och deras behandling finnes i tidskriften »Föreningens» femte häfte (minnesskriften) 1910 å sid. 57—58. De ha dock

alltid av såväl centralstyrelsen som föreningen själv, då den haft tillfälle att därom uttala sig, avvisats.

I samma mån som föreningen och arbetsuppgifterna inom henne växte, blev emellertid spörsmålet om centralstyrelsearbetets anordning samt anskaffande av nödiga organ och krafter för arbetets utförande en livsfråga för föreningens utveckling. Överläggningar härom ha också förts vid flertalet av föreningens ombudsmöten.

Så förekommo vid ombudsmötet i Göteborg 1893 flera frågor rörande åtgärders vidtagande i syfte att få till stånd en kraftigare yttre tillväxt av föreningen samt större livaktighet inom densamma. Bland de uttalanden, vartill dessa frågors behandling föranledde, var även följande:

»Centralstyrelsen bemyndigas att i varje län utse ett eller flera ombud med uppgift att verka för en rätt uppfattning av föreningen och för lärares och lärarinnors allmänna tillslutning till henne.»

Redan följande år vidtog centralstyrelsen åtgärder till förverkligande av detta önskemål, och i årsskriften 1895 finnes införd en förteckning över de först valda länsombuden, ett för varje län, varjämte samtidigt offentliggjordes av centralstyrelsen uppsatta »anvisningar för Sveriges allmänna folkskollärareförenings länsombud», vilka i huvudsak oförändrade alltsedan tjänat såsom rättesnöre för länsombudens verksamhet.

Så småningom ökades länsombudens antal till två inom varje län, och från och med innevarande år ha trenne ombud utsetts för det nordligaste länet. Sedan 1907 ha även kvinnliga ombud utsetts, och ha dessa tillhört dels folkskolekåren och dels småskolekåren. Hittills hava icke mindre än 105 personer tjänstgjort som allmänna föreningens länsombud. För närvarande äro länsombuden 49, och av dessa äro 26 folkskollärare, 12 folkskollärarinnor och 11 småskollärarinnor.

Alldeles påtagligt är, att länsombudsinstitutionen under de 17 år, den ägt bestånd, haft en viktig uppgift att fylla och på ett kraftigt sätt medverkat till föreningens tillväxt under denna tid.

För att fullständigare avpassas efter sin uppgift har, såsom synes av den anförda historiken, länsombudsinstitu-

tionen alltjämt varit stadd i utveckling: med hänsyn till föreningens allt större omfattning såväl i lokalt avseende som inom lärarekåren ha länsombuden ökats i antal, och de skilda intressen, som de olika läraregrupperna inom den stora kåren avspegla, ha blivit tillgodosedda därigenom, att till länsombud utsetts representanter för dessa olika grupper.

Men därtill kommer ytterligare en sak, som i sin mån bidragit att framkalla behovet av en fortgående utveckling av länsombudsinstitutionen. Det är de nya uppgifter, som även på detta område med livets egen inneboende makt framväxa och kräva att bliva omhändertagna av därtill lämpliga organ. Vår förening själv har satt som sitt mål att vara ett medel för folkskolans och folkundervisningens främjande. Och ju allvarligare hon tränger in i den uppgiften, i desto högre grad bli alla de levande, arbetande krafterna inom henne uppfordrade att på ett så direkt sätt som möjligt gripa sig an med de skilda folkbildningsspörsmålen och på varje punkt söka tillvarataga folkskolans intressen. När föreningen t. ex. på sitt program upptog den viktiga frågan om väckande av intresse för folkskolan, fann centralstyrelsen, att länsombudens medverkan härtill ute i de olika landsdelarna kunde bliva av ovärderligt gagn.

Tanken på, att de uppgifter och det arbete, som de olika folkbildningsbehoven av mera lokal natur här och var ute i bygderna kräva, på något sätt borde inordnas under Sverges allmänna folkskollärareförening såsom den naturliga målsmannen för dylika intressen, vare sig de mera speciellt gälla lärarekåren eller skolan, har lett till framställandet av en del organisationsförslag i detta syfte. Ett sådant var, såsom förut nämnts, förslaget om bildandet av särskilda länsföreningar inom S. A. F., vilket inkom från Norskretsen år 1907. Centralstyrelsen hänsköt denna motion till behandling av ett länsombudsmöte i Gävle 1908. Efter en ingående överläggning om frågan beslöt detta möte att avstyrka förslaget, i vad det avsåg organiserandet av dylika föreningar, men fann dock syftet i motionen behjärtansvärt och uttalade sig »för utbildandet — i anslutning till länsombudsinstitutionen — av

organ för tillvaratagande av de folkbildningsintressen, som kunna vara speciella för varje län».

Då ett förverkligande av det vid länsombudsmötet i Gävle uttalade önskemålet otvivelaktigt skulle komma att inom lärarekåren befordra intresset såväl för allmänna föreningen som för folkbildningsfrågor i allmänhet, har centralstyrelsen ägnat sin synnerliga uppmärksamhet åt detta ärende. Meningen är sålunda att efter verkställd utredning utfärda nya anvisningar för länsombuden, vari hänsyn tages i första rummet till de behov av nya former för föreningsarbetets bedrivande, vilka under verksamheten hittills framträtt, men också till de nya uppgifter, vilka böra bliva föremål för deras uppmärksamhet.

*

Såsom ett förberedande steg till frågans utsändande till behandling inom föreningens kretsar anmodade centralstyrelsen under förra året länsombuden att avgiva yttranden i ärendet med ledning av följande frågor:

1. Vilka speciella skol- och folkbildningsfrågor inom Edert län äro av den beskaffenhet, att de böra bliva föremål för särskild uppmärksamhet från lärarekårens sida och kunna föranleda hänvändelser från kåren till exempelvis länstyrelse eller landsting?

2. Vilka angelägenheter av ifrågavarande slag röra särskilt stiftet och kunna föranleda framställningar från kåren till exempelvis domkapitlet?

3. Huru bör enligt Eder mening den i Gävle-resolutionen förordade utvecklingen av den nuvarande länsombudsinstitutionen genomföras, för att den skall komma att motsvara det avsedda ändamålet?

4. Anser Ni, att de nya uppgifter, vilka sålunda skulle tillkomma länsombudskapet, kräva någon särskild, regelbunden samverkan mellan länsombudet och kretsföreningarna eller deras styrelser inom området, och i så fall: hur bör denna förbindelse organiseras?

5. Anses en dylik organiserad samverkan med kretsföreningar eller kretsstyrelser önskvärd med hänsyn till länsombudens huvuduppgift att på det mest verksamma sätt befordra föreningens intressen?

6. Efter vilka grunder anser Ni, att samarbetet (arbetsfördelningen) mellan länsombuden inom samma län bör ordnas, för att deras arbete för föreningens bästa skall kunna giva det bästa resultatet?

7. Vilka synpunkter i övrigt rörande det föreliggande ärendet anser Ni beaktansvärda?

Utan att anföra en detaljerad redogörelse för de svar, som avgåvos på dessa frågor, vill centralstyrelsen i korthet meddela en sammanfattning av det väsentliga i yttrandena för varje särskild fråga, varav kommer att framgå, i vilken riktning önskemålen i allmänhet gå beträffande det föreliggande ärendet.

1. Såsom svar på den första frågan nämnas följande ärenden:

Främjande av skolkök, gymnastik, trädgårdsskötsel, slöjd, lek och yrkesundervisning; skolbad, tandvård, läkareundersökningar och andra hygieniska förhållanden; skolor för tuberkulösa barn, skyddshem för vanartade; skol- och folkbibliotek; småskollärarinneutbildningen; stipendier och anslag till sommarkurser, nykterhetskurser, teckningskurser, hembygdskurser; föreläsningsverksamheten; länsskolmöten; åtgärder för väckande av intresse för och förståelse av folkskolans arbete.

2. I anslutning till den andra frågan hava följande ärenden blivit nämnda:

Skolorganisatoriska frågor, reglementsbestämmelser; högre folkskolor, kommunala mellanskolor, fortsättningsskolor; bättre skolformer, heltidsläsning; lämplig anordning av skolterminerna, samlad lästid; läxfrihet till måndagarna; barns fostran efter slutad skolgång; skolkök, trädgårdsskötsel, slöjd, gymnastik; skol- och folkbibliotek; folkskoleinspektionen; skolhusen; kallortstillägg.

3, 4. Dessa båda frågor hava i allmänhet besvarats i ett sammanhang.

Första delen av frågan 4 har så gott som enhälligt besvarats jakande.

Vad beträffar antalet ombud inom varje län, ha flertalet av dem, som yttrat sig härom, förordat tre. Dessa borde, heter det, bilda en »länskommitté» och eventuellt ha rätt att i denna kommitté med sig adjungera även andra personer. Denna kommitté skulle dels vara ledande och befrämjande i avseende på sådana frågor, som omnämnas i punkterna 1 och 2, dels utöva verkställandet av de beslut, som i dylika ärenden kommit till stånd genom samarbete mellan länsombuden och föreningsmedlemmarna inom länet. Ett dylikt samarbete förutsättes nämligen, och nödvändigheten av ett sådant betonas starkt. Olika sätt för detta samarbete hava föreslagits. I allmänhet uttalas blott det önskemålet, att länsombuden träda i livlig förbindelse med kretsstyrelserna. Därjämte förordas dock särskilda former för denna förbindelse. Så föreslås t. ex. från flera håll, att länsombuden tillsamman med samtliga kretsordförandena inom länet bilda ett lärareråd, vilket årligen, eller så ofta behovet påkallar, sammanträder för överläggning. Ett annat förslag är, att länets kretsföreningar och länsombudskommittén ordna sitt samarbete efter mönstret av förhållandet mellan föreningens kretsar och centralstyrelsen. Andra åter framhålla som önskligt, att det nödvändiga samarbetet mellan länsombuden och kretsarna kommer att ordnas under så fria former som möjligt.

5. Vikten av att en organiserad samverkan mellan länsombuden och kretsstyrelserna kommer till stånd med hänsyn till arbetet för allmänna föreningens utveckling framhålles allmänt och energiskt. De organisationsformer, vilka förut framhållits, ha naturligtvis även för detta ändamål ansetts tjänliga.

I samband härmed framhålles, att till organisationens fullständigande bör höra, att sockenombud överallt utses, samt att det måtte tillkomma kretsstyrelserna att till länsombuden årligen lämna sådana uppgifter, som för de senares arbete äro oundgängligen nödvändiga.

6. Av svaren på denna fråga framgår, att för närvarande är arbetsfördelningen mellan länsombuden ordnad efter olika grunder. I somliga län har en rent geografisk uppdelning i arbetsområden skett, i andra åter verka de särskilda ombuden företrädesvis inom den kår, var och en tillhör. I övrigt betonas nödvändigheten av ständig samverkan och överenskommelse mellan ombuden i samma län.

7. I denna punkt framhållas åtskilliga önskemål, av vilka följande äro de mest framträdande: länsombuden böra vid läns- och stiftsmöten bevaka föreningens intressen; i så stor utsträckning som möjligt besöka kretsmötena samt i tidningspressen noga följa med det, som gäller folkskolan och hennes lärarekår inom länet; därjämte betonas nödvändigheten av, att länsombuden för fullgörande av sina åligganden erhålla nödiga penningeresurser.

Såsom framgår av denna redogörelse, ha de nuvarande länsombuden givit beaktansvärda uppslag till bedömande av frågan, huruvida en ytterligare utveckling av länsombudsskapet är av behovet påkallad, och efter vilka riktlinjer denna utveckling bör genomföras. Dessa uppslag äro så mycket värdefullare, som de ju grunda sig på erfarenheter gjorda under arbetet för föreningens främjande.

Centralstyrelsen vill för sin del i det följande ytterligare understryka det väsentligaste i de framförda synpunkterna.

I. Vad först beträffar länsombudens uppgifter, så synes det tydligt, att dessa i första rummet böra innefatta det, som angives i första punkten av de hittills gällande »anvisningarna», nämligen att ombuden »inom sitt område i allmänhet bevaka och befordra föreningens intressen samt särskilt verka därför, att hennes mål blir rätt uppfattat och behjärtat, så att hon vinner

så allmän anslutning som möjligt». Läges härtill, att länsombuden även böra, i den mån de det kunna, söka verka för att hos den stora allmänheten väcka intresse och förståelse för folkskolan, så är ju detta egentligen icke någon ny uppgift, enär de på anmodan av centralstyrelsen redan tagit sig an denna även för framgången av föreningens strävanden så viktiga angelägenhet. Det nya skulle sålunda bliva, att länsombuden efter en för uppgiften avpassad organisation åtoge sig att — såsom det uttrycktes i det ovan nämnda Gävle-uttalandet — tillvarataga de folkbildningsintressen, som kunna vara speciella för varje län. Att dessa folkbildningsintressen icke äro vare sig få eller betydelselösa utan tvärtom kräva den största uppmärksamhet från lärarekårens sida inom de olika länen framgår med all önskvärd tydlighet av de ovan anförda förteckningarna över dylika ärenden (sid. 78). I samband med de där uppräknade rent pedagogiska frågorna har ock blivit framhållet, att länsombuden tillsammans med kretsarnas förtroendemän böra taga ledningen vid anordnandet av de allmänna läraremötena inom länen.

II. I avseende på länsombudens antal synes den naturliga och mest ändamålsenliga utvecklingen vara den, att de bliva trenne inom varje län, motsvarande de tre stora huvudgrupperna av medlemmar inom S. A. F., sålunda: en folkskollärare, en folkskollärarinna och en småskollärarinna.

Av praktiska skäl torde det vara lämpligt, att ombuden inom varje län erhålla en gemensam benämning, t. ex. länsnämnd, varigenom betecknas, att de beträffande vissa av sina uppgifter för sig utgöra ett initiativtagande och verkställande organ. Av samma skäl blir behövligt, att en ordförande inom dem utses, och torde sådant ordförandeval lämpligen kunna ske på föranstaltande av det till tjänsteåren äldsta ombudet.

Länsombuden böra i förhållande till föreningens centralstyrelse allt fortfarande hava samma ställning som hittills, och kommer centralstyrelsen givetvis söka att på ändamålsenligt sätt förvissa sig om, att den finner för det viktiga uppdraget lämpliga personer.

III. När det blir fråga om de för länsombudens arbete erforderliga organisationsformerna, så är det för det första tydligt, att dessa måste bli beroende av uppgifternas olika art. Vare sig det gäller det egentliga föreningsarbetet eller tillvaratagandet av de lokala folkbildningsintressena, framträder emellertid ett starkt behov av samarbete mellan länsombuden och kretsstyrelserna, för att de föreliggande uppgifterna skola kunna med framgång skötas. Formerna för detta samarbete måste naturligtvis, såsom ovan framhållits, avpassas efter uppgifternas olika beskaffenhet, men de kunna ju även bli beroende av de lokala förhållandena. I allmänhet torde man beträffande organiserandet av den samverkan, som här ifrågasättes, kunna uppställa det önskemålet, att det icke insnöres i några byråkratiska, tungrodda former, utan att formerna göras så enkla och praktiska som möjligt och helst anknytas till de förhållanden och de organisationer, som redan finnas, så att de komma att utgöra en naturlig utveckling av dessa.

1. Vad först beträffar länsombudens huvuduppgift att såsom centralstyrelsens förtroendemän arbeta för allmänna föreningens bästa må följande synpunkter framhållas.

De organ, S. A. F. nu har till sitt förfogande vid föreningsarbetets bedrivande, äro — jämte centralstyrelsen — länsombuden, kretsstyrelserna och sockenombuden.

Ett utvecklande och stärkande av dessa organ särskilt med hänsyn till det inbördes samarbetet dem emellan har erfarenheten visat vara av behovet påkallat. Det är emellertid alldeles icke fråga om någon ändring av det i stadgarna bestämda förhållandet mellan kretsföreningarna och centralstyrelsen.

Såväl med hänsyn till arbetet för föreningens yttre utveckling som beträffande det inre arbetet i föreningen är det av allra största betydelse, att länsombuden, kretsstyrelserna och sockenombuden äro så organiserade i förhållande till varandra, att de verka på ett sätt, som fullt motsvarar arbetets syfte. Centralstyrelsen bör genom dessa organ när som helst snabbt och effektivt kunna nå ut icke blott till varenda föreningsmedlem utan ock till varenda medlem i hela lärarekåren. Än gäller det

utsändande av tryckta handlingar och meddelanden av olika slag, än infordrande av statistiska uppgifter eller annat utredningsmaterial i för kåren viktiga frågor, som stå på dagordningen. För att detta skall kunna ske, behöves en verklig mobiliseringsapparat, vilken när som helst kan anlitas. Det ämne till en sådan, som nu finnes, har visat sig i flera hänseenden bristfälligt. Särskilt har det varit svårt att komma i förbindelse med alla de lärare och lärarinnor, som ännu stå utanför föreningen. Därför må här lämnas några antydningar om, hur dessa bristfälligheter böra avhjälpas.

Först och främst måste sockenombud överallt utses. Och detta icke blott inom de områden, där föreningen har kretsar. Det är ock nödvändigt att förmå enstaka, intresserade lärare i alla de bygder, där kretsar ännu icke kunnat bildas, att såsom medlemmar ingå i närmaste kretsförening för att tjänstgöra såsom ombud. Sockenombuden böra avlämna behövliga uppgifter till kretsordförandena, ej till länsombuden såsom hittills varit anbefallt. De senare stå i direkt förbindelse endast med kretsordförandena och få behövliga uppgifter från dessa. Såväl sockenombuden som kretsordförandena och länsombuden upprätta fullständiga förteckningar över alla inom sina områden tjänstgörande lärare och lärarinnor. Åtminstone länsombuden måste ha provinskartor, å vilka de olika kretsarna finnas utmärkta ävensom alla folk- och småskolor inom länet jämte deras postadresser. Dubblettexemplar av dessa kartor böra finnas hos centralstyrelsen.

Länsombuden inom samma län fördela arbetet mellan sig efter överenskommelse på lämpligaste sätt. Vissa slags arbeten torde kräva en uppdelning av länet i geografiska områden, andra däremot vara av den natur, att var och en får den kår, han tillhör, till sitt verksamhetsfält. Vid årets slut avgiva länsombuden var för sig redogörelse till centralstyrelsen över verksamheten under det gångna året.

Tydligt är — såsom enligt redogörelsen för länsombudens yttranden också blivit av dessa framhållet — att länsombudens verksamhet kommer att kräva utgifter. Redan nu är det emellertid så, att för de nödiga utlägg, som

länsombuden måste vidkännas för att kunna fullgöra sin uppgift, hållas de skadeslösa av föreningens allmänna kassa. Dessa utgifter, som hittills varit mycket små, komma givetvis att ökas i samma mån som länsombudens verksamhet blir mera effektiv. Att emellertid redan nu, innan någon erfarenhet i detta hänseende vunnits, föreslå några detaljerade föreskrifter rörande länsombudens blivande ekonomiska mellanhavande med centralstyrelsen torde knappast låta sig göra. En sak synes dock från början böra vara klar, nämligen att de utgifter, som komma att stå i samband med främjandet av de speciella folkbildningsintressena inom länen och stiften, alltså de mera rent lokala, icke böra bestridas av allmänna föreningens medel.

2. Vad slutligen beträffar formerna för det samarbete mellan länsombuden och kretsarna, som avser främjandet av de för länen speciella folkbildningsfrågorna, vill centralstyrelsen i korthet framhålla följande.

Det från flera håll framställda förslaget, att de förtroendemän, kretsarna redan ha, nämligen ordförandena i desamma, tillsammans med länsombuden bilda en större länsförsamling eller länsråd, synes centralstyrelsen ändamålsenligt.

I avseende på de mera detaljerade bestämmelserna rörande arbetet med dessa uppgifter av provinsiell natur, såsom sammanträden, ordningen för frågornas behandling och dylikt, anser emellertid centralstyrelsen, att dessa icke böra regleras genom några allmänna föreskrifter utan ordnas efter lämplighetshänsyn inom de olika länen. De bästa anordningarna i nämnda hänseenden torde så småningom framgå ur någon tids erfarenhet. Även dessa enskildheter kunna emellertid lämpligen bliva föremål för överläggning vid ärendets allmänna behandling inom kretsarna såsom vägledning för en blivande försöksanordning.

Lämpligt torde vara, att årsberättelse rörande denna sida av länsombudens verksamhet insändes till centralstyrelsen av länsnämndens ordförande.

*

Det ovan anförda kan sammanfattas i följande punkter:

I. Länsombudens uppgifter böra vara

a) att främja föreningens utveckling,

b) att söka väcka intresse för folkskolan samt i samband därmed

c) att tillvarataga de lokala folkbildningsintressena inom länet.

II. Länsombudens antal m. m.

a) Inom varje län utses trenne länsombud: en folkskollärare, en folkskollärarinna och en småskollärarinna.

b) Dessa bilda tillsammans en länsnämnd, som på föranstaltande av det till tjänsteåren äldsta ombudet inom sig utser ordförande.

III. Organisationsformer.

1. Med hänsyn till den i punkten I a) angivna uppgiften:

a) Sockenombud utses överallt, och skola dessa stå i förbindelse med kretsordförandena.

b) Kretsordförandena stå i förbindelse med länsnämnden.

c) Med ledning av från kretsordförandena erhållna uppgifter samt för ändamålet upprättade kartor upplägga länsombuden behövliga adresslistor över skolorna och lärarepersonalen i länet.

d) Länsombuden överenskomma om sådan arbetsfördelning, som är bäst ägnad att främja föreningens utveckling.

2. Med hänsyn till den i punkten I c) angivna uppgiften:

a) Länsnämnden tillsamman med kretsordförandena i länet bilda ett länsråd för främjande av allmänna folkbildningsspörsmål inom området.

b) Sättet för arbetets bedrivande i nämnda hänseende och de ytterligare organisationsformer, som härför anses erforderliga, bestämmas av länsrådet självt inom varje län.

*

Centralstyrelsen anhåller, att kretsföreningarna måtte taga detta ärende under omprövning samt formulera sina uttalanden med ledning av följande frågor:

1) I vilka av ovanstående önskemål vill kretsen instämma?

2) Vilka önskemål vill kretsen uttala i de punkter, där den har en från ovanstående avvikande mening?

3) Vilka uttalanden i övrigt vill kretsen göra rörande detta ärende?

Minneslista

för

kretsordförandena och sekreterarna.

I. Kretsmöte utlyses så tidigt, att av centralstyrelsen utsända ärenden kunna vara slutbehandlade samt vederbörligen styrkta och justerade uppgifter och protokollsutdrag inkomna: statistiska uppgifter rörande lärarekårens levnadsomkostnader m. m. före den 15 augusti och nedannämnda trenne protokollsutdrag före 1 november.

II. För att möjliggöra de gemensamma ärendenas snabba avgörande och sålunda vinna nödig tid även för kretsföreningens egna angelägenheter bör kretsordföranden så snart som möjligt anmoda kretsstyrelsens ledamöter eller andra lämpliga föreningsmedlemmar att på förhand göra sig förtrogna med var sitt av de utsända överläggningsämnena samt vid kretsmötet inleda diskussionen därom. Kunna ej andra lämpliga inledare erhållas, torde ordföranden känna sig förpliktad att själv tjänstgöra som sådan.

III. Följande allmänna föreningens ärenden föredragas:

1. Revisorernas hemställan om ansvarsfrihet bifalles eller avslås; i senare fallet skall, enligt stadgarnas föreskrift, fattas beslut om nödiga åtgärder (s. 59).
2. Fyra centralstyrelsemedlemmar väljas (s. 59). Märk: 8 ovalbara!
3. En föreningsrevisor väljes (s. 59). Märk: 14 ovalbara!
4. Arvode beviljas åt sekreteraren (s. 60).
5. Arvode beviljas åt kassaförvaltaren (s. 60).
6. En livförsäkringsrevisor och suppleant för denne väljas (s. 58). Märk: samtliga föreningens medlemmar äro valbara, men endast de i den särskilda gruppen inom livförsäkringsbolaget Svecia försäkrade äga deltaga i valet!

7. Uttalande göres i fråga om oförvitlig tjänstgöring såsom löneturvillkor (s. 60).
8. Uttalande göres i fråga om föreningens länsombud. (s. 74).
9. Åtgärder vidtagas för skyndsamt anskaffande och insändande av statistiskt material rörande lärarekårens levnadskostnader m. m. (särskilda blanketter medfölja detta häfte).
10. Sockenombud utses.
11. Ombud utses, som kunna å orten främja lärares studieresor (1:a häftet s. 28).
12. Påminnelse göres om Sveriges allmänna folkskollärareförenings pedagogiska litteratursällskap (s. 23), om det fortsatta insamlandet av material till en svenska folkundervisningens historia (s. 36) och om tillvaratagande av äldre skolmateriell.
13. Påminnelse göres rörande önskvärdheten av åtgärder för åstadkommande inom kretsens område av skolbibliotek och folkbibliotek (s. 29).
14. Erinran göres om vikten av att stödja föreningens organ Svensk Läraretidning samt tidningen Småskolan (s. 51).
15. Erinran göres om betydelsen för föreningen och dess medlemmar av att verka för spridning av barnbiblioteket Saga samt jultidningarna Jultomten och Tummeliten (s. 28 och 53).
16. Erinran göres om möjligheten att på fördelaktiga villkor erhålla livförsäkring (s. 58).
17. Påminnelse göres rörande insamling av bidrag till fonden för S. A. F:s eget hem. (s. 51).
18. Minst två personer utses att justera kretsmötets protokoll (såvida justering ej verkställes av kretsföreningen själv före protokollsutdragens insändande till centralstyrelsen).

IV. I valprotokollen upptagas alla de valbara personer, på vilka röster avgivits, jämte vederbörliga röstetal.

På det att arbetet med sammanställandet av kretsföreningarnas beslut och uttalanden måtte kunna samtidigt utföras av flera personer, är det nödvändigt, att dessa beslut och uttalanden fördelas på å skilda papper skrivna protokollsutdrag: ett för de årligen återkommande förvaltningsärendena (1—6 i formulären här nedan), ett för oförvitlig tjänstgöring såsom löneturvillkor (7) och ett angående föreningens länsombud (8).

Så tidigt som möjligt ombesörjer ordföranden, att pro-

tokollsutdragen bliva på behörigt sätt utskrivna samt därpå till centralstyrelsen insända före den 1 november, samtliga under adress: Centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärareförening, Stockholm Ö.

(Förkortningen S. A. F. bör ej användas, enär den visat sig medföra förväxling).

För bevarandets och begagnandets skull böra utdragen göras på fast papper av vanligt skrivarksformat, icke — såsom understundom skett — på tunt genomskinligt papper i oktav eller kvart. Vid inre kanten lämnas en bred marginal.

För att sammanförandet av utdragens innehåll ej måtte onödigt försvåras, är det synnerligen fördelaktigt, om de avfattas i enlighet med efterföljande formulär.

[Utdraget 1.] **N-kretsen.**

Allmänna föreningens ärenden.
Utdrag av protokoll, hållet vid N-kretsens möte i N. den ..... 1911.

§ 00.

1. Med anledning av revisorernas hemställan .....
2. Vid med slutna sedlar företaget val av fyra centralstyrelsemedlemmar erhöll
   A. i B. ..... 00 röster
   C. i D. ..... 00 »
3. Vid med slutna sedlar företaget val av en föreningsrevisor erhöll
   A. i B. ..... 00 röster
   C. i D. ..... 00 »
4. I arvode åt sekreteraren beviljades 00 kronor.
5. I arvode åt kassaförvaltaren beviljades 00 kronor.
6. Vid av de i den särskilda gruppen inom Livförsäkringsbolaget Svecia försäkrade företaget val av en livförsäkringsrevisor erhöll
   A. i B. ..... 00 röster
   C. i D. ..... 00 »

§ 00.

Att justera mötets protokoll utsågos.....

Justerat: ..... N. som ovan
Rätt avskrivet intygar: ....
Sekreterare. Sekreterare.

[Utdraget 2.] **N-kretsen.**

Allmänna föreningens ärenden.
Utdrag av protokoll, hållet vid N-kretsens möte i N. den ..... 1911.

§ 00.

7. I fråga om oförvitlig tjänstgöring såsom lönetursvillkor gjordes följande uttalanden:
   Frågan 1:
   o. s. v.

§ 00.

Att justera mötets protokoll utsågos..... .....

Justerat: ..... N. som ovan
Rätt avskrivet intygar: ....
Sekreterare. Sekreterare.

[Utdraget 3.] **N-kretsen.**

Allmänna föreningens ärenden.
Utdrag av protokoll, hållet vid N-kretsens möte i N. den ..... 1911.

§ 00.

8. I fråga om föreningens länsombud gjorde kretsen följande uttalande:

   Frågan 1:
   o. s. v.

§ 00.

Att justera mötets protokoll utsågos.....

Justerat: ..... N. som ovan
Rätt avskrivet intygar: ....
Sekreterare. Sekreterare.

V. Före den 15 augusti insändas till centralstyrelsen de av densamma begärda statistiska uppgifterna rörande lärarekårens levnadskostnader m. m. Närmare upplysningar härom lämnas i de detta häfte åtföljande blanketterna.

VI. Före instundande 1 november insänder kretsordföranden till centralstyrelsens kassaförvaltare J. J. Dalström, Stockholm Va (ej till centralstyrelsen):

1. Förteckning över kretsföreningens medlem-

mar under 1911, upptagande deras namn, titel och adress.

Vid uppgörandet av denna förteckning användes den blankett, som kommer att tillsändas varje kretsordförande. De å blanketten lämnade anvisningarna böra på det noggrannaste iakttagas. I händelse av så stora ändringar, att ifrågavarande blankett ej kan begagnas, bör annan sådan rekvireras eller ock särskild lista skrivas, denna senare dock alltid med strängt iakttagande av samma uppställning som i den tryckta katalogen. Endast halvarksformat må användas. Varje slags avvikelse från de för dessa listor lämnade anvisningarna åstadkommer en mängd onödigt arbete för centralstyrelsen samt ökade kostnader för sättning och korrektur. Kretsordförandena torde omsorgsfullt tillse, att namnen äro rätt stavade och att adresser samt övriga uppgifter äro korrekta. Förteckningen kommer nämligen att i dessa fall troget återgiva de insända manuskripten.

Av medlemsförteckningarna har stundom framgått, att i en del kretsar föreningsmedlemmar helt plötsligt försvunnit men under ett följande år återkommit som medlemmar. Orsaken till uteblivandet har visat sig huvudsakligen bero därpå, att dessa medlemmar saknat direkt tillfälle att erlägga årsavgiften. Till förekommande av dylika ofta ofrivilliga uteblivanden torde lämpligen hos medlem, som ej vid kretsmöte eller annorledes kommit i förbindelse med kretsens kassör, årsavgiften kunna uttagas medelst postförskott å ett brevkort, varå avgiften är kvitterad.

2. Årsavgifterna för 1911, för varje å medlemsförteckningen upptagen person två (2) kronor, (stadgarnas § 17 och 18) samt reversal å beloppet. (Blankett till reversal sändes samtidigt med blankett till medlemsförteckningen).

Härvid torde beaktas:

att avgifterna helst sändas på en gång för hela kretsen:

att penningar helst sändas genom postanvisning, i alla händelser icke i orekommenderat brev;

att frimärken icke mottagas i likvid;

att insända avgifter kvitteras i Svensk Läraretidning och i tidningen Småskolan inom 14 dagar efter mottagandet eller, ifall uttrycklig begäran härom framställes, å särskilt brevkort.

Bilagor.

Bilaga I.

Folkskollärarnas fortsatta utbildning.

Till Konungen.

För folkundervisningens tidsenliga utveckling är folkskollärarekårens fortbildning ett oundgängligt villkor. Hittills har denna fortbildning tillgodosetts huvudsakligen genom pedagogiska föredrag och diskussioner vid större och mindre lärarемöten, pedagogiska studieresor, akademiska sommarkurser, enstaka kurser i främmande språk, teckning och modellering, gymnastik och lek, slöjd och huslig ekonomi jämte åtskilliga andra av skolans ämnen samt genom de av Sverges allmänna folkskollärareförening utgivna serierna av pedagogisk litteratur m. m. dylikt. Det torde ock böra erkännas, att de åtgärder, som sålunda för ändamålet vidtagits, väsentligt främjat det folkbildningsarbete, som folkskolan haft att utföra.

Men å andra sidan torde dylika åtgärder av mera tillfällig art icke ensamma kunna anses tillfyllestgörande för framtiden. Med folkskolans stigande utveckling har behovet av en mera ordnad fortbildning för folkskolans lärare och lärarinnor gjort sig allt starkare kännbart, detta dels i fråga om folkskolan själv, dels och framför allt med hänsyn till hennes överbyggnader.

Dessa senare äro av två huvudslag: dels fortsättningsskolor, som avse att tillgodose behovet av en mera prak-

tisk utbildning för det stora flertalet barn, som efter avgången från folkskolan övergå till olika yrken, dels läroanstalter med mera teoretisk läggning, avsedda för de särskilt studiebegåvade av de från folkskolan avgångna barnen. Av sistnämnda anstalter hava förut funnits endast två arter: »folkskolans högre avdelning» och »högre folkskolan». Genom beslut av 1909 års riksdag och Eders Kungl. Maj:ts kungörelse den 29 oktober samma år hava de ökats med en tredje: den kommunala mellanskolan.

I sin skrivelse till Eders Kungl. Maj:t med hemställan om utredning och förslag i fråga om avlönings- och pensionsförhållandena för lärarepersonalen vid de kommunala mellanskolorna framhöll 1909 års riksdag å ena sidan såsom önskvärt, »att såväl kompetensfordringar som avlöningsförmåner avvägdes med hänsyn därtill, att mellanskolans undervisning måste hållas uppe på samma plan som realskolans och dess examen bliva fullt likvärdig med examen vid realskolan», men tillika betonade riksdagen å andra sidan, »att kompetensfordringarna icke finge ställas så, att dugliga lärare och lärarinnor, som vore behöriga för ordinarie anställning vid högre folkskolor, utestängdes från möjligheten att, sedan deras reella kompetens prövats av läroverksöverstyrelsen, vinna anställning vid kommunal mellanskola».

I senare delen av det anförda uttalandet framhöll riksdagen således såsom sin mening, att dugliga lärare och lärarinnor vid de högre folkskolorna böra under vissa villkor kunna vinna anställning vid de kommunala mellanskolorna. Sådana lärares och lärarinnors övergång från högre folkskolan till kommunala mellanskolan ligger ju också i sakens natur, om man besinnar, att den kommunala mellanskolan helt säkert i de flesta fall kommer att uppstå av den högre folkskolan på så sätt, att den senare småningom ökas med klass efter klass, tills den består av de erforderliga fyra årsklasserna och då kan övergå i mellanskola.

Vad åter lärarepersonalen vid de högre folkskolorna beträffar, så utgöres denna till stor del av folkskollärare, som av Eders Kungl. Maj:t på särskild ansökan förklarats behöriga att söka och innehava lärarebefattning vid dessa skolor. Frågan om lärares anställning icke blott vid de högre folkskolorna utan ock vid de kommunala

mellanskolorna berör således i mycket hög grad folkskolans lärarekår, och spörsmålet om folkskollärarekårens fortbildning med hänsyn till detta slag av överbyggnader på folkskolan har sålunda nu blivit så aktuellt, att en snar lösning av detsamma måste sökas.

Med avseende på fortsättningsskolorna åter hava från olika håll framkommit yrkanden på dessa skolors omläggning i speciellt »praktisk» riktning, och att dessa yrkanden i mycket hög grad äro berättigade torde icke från något håll nekas. För genomförandet av en sådan omläggning tarvas emellertid för folkskolans lärare en särskild fortbildning av övervägande praktisk art. Även frågan om detta slags fortbildning kräver således under den närmaste tiden sin lösning.

*

På grund av det läge, i vilket folkskollärarekårens fortbildningsfråga i sin dubbla gestalt sålunda nu inträtt, har centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening ansett sig böra inhämta föreningsmedlemmarnas yttrande i sagda fråga. Centralstyrelsen har fördenskull under år 1910 utsänt ärendet i dess helhet till behandling av föreningens samtliga kretsar.

I här föreliggande framställning har centralstyrelsen emellertid begränsat sig endast till sådant, som rör den v e t e n s k a p l i g a, på högre folkskolan och kommunala mellanskolan närmast syftande fortbildningen. Sina önskemål härutinnan hava föreningsmedlemmarna satts i tillfälle att uttala genom att besvara följande av centralstyrelsen uppställda frågor:

1. *Anser kretsen önskvärt, att folkskolans lärare och lärarinnor erhålla tillfälle till sådan fortbildning, som är erforderlig för meddelande av undervisning i högre folkskolor och kommunala mellanskolor?*
2. *Anser kretsen, att det sistnämnda slaget av fortbildning lämpligast bör förvärvas*
   a) *vid en för ändamålet särskilt upprättad lärarehögskola?*
   b) *vid universitetet?*

Enligt de till centralstyrelsen inkomna protokollsutdragen har ärendet behandlats av 276 av föreningens 291 rösträttigade kretsföreningar.

Av dessa 276 kretsar hava 271 besvarat första frågan jakande och sålunda uttryckt den önskan, att folkskolans lärare och lärarinnor måtte erhålla tillfälle till sådan fortbildning, som är erforderlig för meddelande av undervisning i högre folkskolor och kommunala mellanskolor, 1 krets har besvarat frågan med nej, och 4 kretsar hava lämnat den obesvarad.

Beträffande den andra frågan hava 262 kretsar ansett, att det nämnda slaget av fortbildning lämpligast bör förvärvas vid universitetet, 5 kretsar hava uttalat sig för upprättandet av en särskild lärarehögskola och 3 kretsar alternativt för universitetet eller en lärarehögskola. Övriga 6 kretsar hava icke gjort något uttalande härom.

*

Centralstyrelsen delar de av kretsarna så gott som enstämmigt uttalade önskemålen.

Med avseende på sättet för åstadkommande av den fortbildning, varom här är fråga, torde knappast några andra vägar kunna ifrågakomma än de ovan anförda: studier vid en särskilt för ändamålet upprättad lärarehögskola eller vid universitetet. Om bådadera har man erfarenhet från utlandet.

Den första av nämnda båda vägar har sedan lång tid tillbaka kommit till användning i Danmark. Redan år 1856 fick dåvarande »överdirektören» för skolorna därstädes, den vidsynte och varmhjärtade biskop Monrad till stånd en 2½ års fortbildningskurs för begåvade folkskollärares vidare utbildning till lärare vid folkskolor i städerna. När de danska »realskolorna» sedermera började uppblomstra, omdanades år 1889 den »Monradska kursen» till en »ettårig kurs för realskollärare». Snart nog befanns dock denna mindre tillfredsställande, varför en grundlig ombildning ägde rum 1895. Från sistnämnda år daterar sig egentligen tillvaron av »Statens lärarehögskola», ehuru den först 1904, då den fick eget hus med tillräckliga och ändamålsenliga lokaler, antog detta namn.

Tillträde till den danska lärarehögskolan är öppet för lärare och lärarinnor vid alla slags skolor. Kurserna äro fortfarande ettåriga och givas i ett stort antal ämnen. Kursdeltagarna få själva välja de ämnen, som de skola studera.

Under läsåret 1908—1909 gåvos kurser inom följande ämnen: pedagogik, fonetik, allmän språkhistoria, danska (en större kurs med isländska samt en mindre kurs), svenska, tyska, engelska, världslitteraturens historia, allmän historia, kyrkohistoria, religionshistoria, konsthistoria, dansk statsförfattning och statsförvaltning, allmän samhällslära och samhällsekonomi, geografi zoologi, botanik, geologi, kemi, fysik och matematik. Härtill kommo åskådningsteckning och åskådningsundervisning samt en supplerande religionsundervisning; dessutom en teoretisk, praktisk och pedagogisk kurs i skolköksundervisning (i vilken ingingo bland annat kemi, näringshygien, hushållsbakteriologi, barnavård och sjukvård i hemmet), en kurs i gymnastik med anatomi och fysiologi, gymnastikteori och praktisk gymnastik, undervisningsövningar samt ordnade lekar jämte handledning rörande hjälp vid olycksfall. Några deltagare erhöllo undervisning i den belgisk-finska sångformelmetoden och några i dissektion av döda djur.

Lärarna utgöras till största delen av professorer och docenter vid universitetet men dessutom av läkare, konstnärer, lärare och lärarinnor vid andra skolor m. fl., var och en specialist i sitt ämne. Undervisningen har i allmänhet samma karaktär som den akademiska. Övningar av olika slag, såsom självständiga iakttagelser och laborationer, spela en viktig roll. Avslutningsexamen, som varit frivillig, har numera alldeles bortfallit.

Utgifterna för 1908—1909 års kurser uppgingo till 58,830 kr. Av denna summa åtgingo 20,630 kr. till stipendier, 2,740 kr. till bokhjälp och 30,678 kr. till lärareavlöningar.

På liknande sätt skulle folkskollärarekårens fortbildningsfråga tydligen kunna lösas även i vårt land, i fall så befunnes lämpligt. Huruvida detta kan vara det sätt, som bäst passar för våra förhållanden, är emellertid en annan fråga. Som synes, drager Danmarks lärarehögskola årligen ganska avsevärda utgifter. Därtill kommer den betydande summa, som behövts för erhållande av det stora antalet nödiga lärosalar och laboratorielokaler m. m. samt för anskaffande av tillhörande apparater och undervisningsmateriell i övrigt. Att i vårt land erhålla nödiga medel till upprättande av en dylik anstalt torde måhända, i synnerhet under nuvarande finansiella förhållanden, vara förenat med stora svårigheter. Beaktas måste nämligen, att det är ett vetenskapligt undervisningsarbete, som skall i lärarehögskolan utföras, och flertalet av lärarna i denna

måste därför, såsom ock i Köpenhamn är fallet, vara universitetslärare. Till följd härav kan en dylik anstalt icke gärna tänkas förlagd till annan ort än en universitetsstad. Men just detta, att man i en universitetsstad, där lärosalar och laboratorielokaler redan finnas, skulle enkom för det här ifrågavarande ändamålet ytterligare anskaffa nya sådana torde icke kunna anses som god statshushållning. Ur ekonomisk synpunkt förefaller det då vida enklare att låta de fortbildningssökande folkskollärarna få i universitetets auditorier åhöra de föreläsningar i olika ämnen, som där i alla fall skola hållas, samt å universitetets laboratorielokaler och seminarier, där arbetet ändå skall hållas i gång, utföra sina försök.

Sistnämnda sätt är också det, som på de flesta ställen i utlandet, där man sörjt för folkskollärarnas vetenskapliga fortbildning, kommit till användning.

Konungariket Sachsen var det första land, som slog in på denna väg. Från flera håll uttalades visserligen starka farhågor, att lärarna icke skulle kunna följa med universitetsundervisningen, och att de genom denna skulle dragas bort från folkskolan. Men det oaktat erhöllo folkskollärarna redan 1865 rätt att vid universitetet i Leipzig idka vissa studier, och denna rätt hava de sedan fått bibehålla.

Den lärare eller lärarinna, som i sin andra lärareexamen (Wahlfähigkeitsprüfung) i huvudbetyg erhållit högsta vitsordet, har utan inträdes- och kompletteringsexamen rätt att vid universitetet inskrivas. Även den, som erhållit näst högsta vitsordet, kan få inskrivas vid universitetet, dock endast med kultusministeriets särskilda medgivande. I båda fallen fordras dessutom ett gott tjänstgöringsbetyg från lokalinspektör eller överlärare samt statsinspektörens instämmande i detta.

Enligt examensstadgan av 1908 får »pedagogisk examen» avläggas, utom i filosofi (filosofiens historia, logik och psykologi) och pedagogik, vilka båda ämnen äro obligatoriska, i två av följande ämnen: religion, modersmålet, latin, franska, engelska, historia, geografi, matematik, fysik, kemi, botanik, zoologi och mineralogi med geologi, d. v. s. i folkskolans ämnen jämte pedagogik, filosofi och främmande språk. Minst 3 års studier vid universitetet fordras för rätt att undergå »pedagogisk examen». Denna medför kompetens för erhållande av lärarebefattning icke blott vid överbyggnader på folkskolan utan ock vid lärare- och lärarinneseminarier, realskolor, högre flickskolor samt med dem jämförliga undervisningsanstalter.

Folkskollärarna hava i Sachsen alltid betraktat sin rätt till universitetsstudier såsom mycket värdefull. Omkring 10 proc. av dem hava haft rätt till inträde vid universitetet, och något

mer än hälften av de sålunda berättigade hava ock gjort bruk av sin rätt. De invändningar, som i början gjordes mot folkskollärarnas universitetsstudier, hava, uppgives det, fullständigt vederlagts av erfarenheten. Deras flit och framgång i studierna hava visats i examina med mycket vackra resultat. De hava härutinnan hållit sig fullt i jämnbredd med övriga studerande, något som även upprepade gånger offentligen påvisats såväl av regeringsmedlemmar som ock särskilt av universitetslärarna. En del vinna anställning såsom överlärare, folkskoleinspektörer eller seminarielärare, men många stanna även kvar såsom folkskollärare.

I storhertigdömet Hessen kunna folkskollärare enligt lag av 1903, i fall de i avgångsexamen från seminariet erhållit högsta och i den andra lärareexamen (Definitorialprüfung) högsta eller näst högsta betyget samt i minst 3 år tjänstgjort vid offentlig skola, av inrikesministeriet erhålla tillåtelse att såsom »pedagogie studerande» idka studier vid universitetet. Efter minst 5 terminer få de avlägga en examen, som berättigar att sedermera meddela teoretisk undervisning vid lärarebildningsanstalterna. I denna examen äro filosofi med pedagogik samt skolhygien obligatoriska. Dessutom måste de studerande välja minst två ämnen, antingen inom gruppen: 1) tyska, 2) franska, 3) historia och 4) geografi eller ock inom gruppen: 5) matematik, 6) fysik, 7) kemi och mineralogi samt 8) botanik och zoologi.

I storhertigdömet Sachsen kunna enligt lag av 1900 sådana folkskolans lärare, som avlagt sina båda folkskollärareexamina med högsta betyget och dessutom av folkskoleinspektören vitsordats för vetenskaplig duglighet och gott uppförande, få vid universitetet i Jena immatrikuleras med rätt att där idka studier i filosofiska fakultetens ämnen och att i dessa ämnen avlägga examen. Även vid det med universitetet förenade pedagogiska seminariet mottagas folkskolans lärare.

I Bäjern äga de folkskollärare, som vunnit anställning som lärare vid seminarierna, enligt en kungl. förordning den 31 mars 1908 tillträde till universitetet och rätt att där efter 4 terminers studier avlägga »examen för lärarebefattning vid lärare- och lärarinnebildningsanstalterna».

I Wyrttemberg hava folkskolans lärare genom en kungl. förordning den 1 mars 1910 erhållit tillträde till universitetet. Som inträdesvillkor fordras, att de sökande tjänstgjort två år i folkskola samt avlagt sin andra lärareexamen eller præceptors- och reallärareexamen med högsta eller näst högsta totalbetyget. Efter 2½ års akademiska studier få de avlägga »högre examen för befattning inom folkskoleväsendet». Denna berättigar till anställning ej blott som folkskolinspektör utan ock som lärare vid seminarium.

I Braunschweig och Gotha får en och annan folk-

skollärare efter ansökan tillåtelse att vid universitetet idka studier.

I det övriga Tyskland, där folkskollärarna ännu icke fått tillträde till universitetet, har under många år pågått ett energiskt arbete för att förvärva dem denna rätt. Den tyska lärarekåren har upprepade gånger genom sin allmänna förening, som nu räknar mer än 100,000 medlemmar, framhållit, att folkskolans lärare för sin fortbildning behöva tillträde till universitetet. Härutinnan hava de understötts av seminariernas lärare samt av ett mycket stort antal kända och framstående universitetslärare, såsom Rein och Eucken i Jena, Rehmke och Bernheim i Greifswald, Ziegler i Strassburg, Natorp i Marburg, Kinkel i Giessen Paulsen i Berlin m. fl. Och alla tecken tyda på att universiteten i flera tyska stater snart nog skola öppnas för folkskolans lärare.

Även i Schweiz är man sedan många år tillbaka inne på samma väg. Så har t. ex. Basels universitet en särskild pedagogisk sektion, som utbildar lärare för primärskolan.

I England har genom den bekanta s. k. »University extension» för folkskolans lärare öppnats tillträde till universiteten, detta dels genom sommarkurser, dels genom föreläsningskurser, som av utsända universitetslärare anordnas i olika städer. Vanligen hålles en föreläsning i veckan. Denna föregås av tryckta grundlinjer, som åhörarna på förhand studera, och efterföljes av samtal mellan föreläsare och åhörare. Under veckans lopp idka åhörarna vidare studier med tillhjälp av litteratur och korrespondens. Vid kursens slut få åhörarna avlägga tentamen. Sedan vidtager en ny kurs på samma sätt. Efter genomgåendet av ett visst antal sådana kurser (i vissa fall 4) får den studerande inskrivas vid universitetet.

I Amerika finnas ännu rikare möjligheter för folkskolans lärare att idka akademiska studier. De flesta universiteten hava numera särskilda pedagogiska professurer; somliga hava t. o. m. hela pedagogiska fakulteter, några av dessa mycket stora. Folkskolans lärare äga lätt tillträde. Universitet finnas till och med, där det väsentligaste av själva folkskollärareutbildningen äger rum. Över huvud taget är man i Amerika, liksom även i England, alls icke rädd för att öppna universiteten för sådana personer, vilka anse sig för sin verksamhet behöva universitetsstudier, och att låta universitetens fördelar sträcka sig ut över mycket vida kretsar.

I Finland hava från och med år 1907 särskilda fortbildningskurser för folkskolans lärare och lärarinnor varit anordnade vid Hälsingfors universitet. Dessa kurser ledas av en för ändamålet utsedd extra ordinarie professor.

Erfarenheterna från utlandet peka således i stort sett i riktning av den vetenskapliga fortbildningens förläggande till universitetet.

Ett synnerligen tungt vägande skäl för den uppfattningen, att sagda väg bör anlitas även i vårt land, finner centralstyrelsen i den omständigheten, att folkskollärarekårens fortbildning i vetenskapligt avseende, såsom förut är antytt, numera nödvändiggöres hos oss med hänsyn till den kommunala mellanskolan, varav följer, att frågan om detta slags fortbildning för närvarande måste bedömas framför allt ur synpunkten av den kompetens, som lämpligen bör fordras av ursprungligen seminariebildade lärare, för att dessa lärare skola erhålla befattning vid kommunal mellanskola.

Spörsmålet om den omfattning, som för sådan kompetens kan eftersträvas, sammanhänger emellertid på det närmaste med frågan om avlöningsförhållandena vid de kommunala mellanskolorna. Av flera skäl torde man kunna taga för givet, att lärarelönerna vid dessa skolor icke kunna komma i jämnhöjd med adjunktslönerna vid de allmänna läroverken utan måste stanna vid avsevärt lägre belopp. Under sådana förhållanden kan man omöjligen vänta, att adjunktskompetenta lärare till något större antal skola söka sig till de kommunala mellanskolorna, och framför allt icke, att de där skola kvarstanna. Snarare torde man böra beräkna, att det måste bliva eliterna inom folkskolans lärarekår, som, med högre folkskolan såsom genomgångsled, komma att rekrytera de kommunala mellanskolornas lärarekår. Att examenskompetensen för dessa från folkskolan kommande lärare måste bestämmas annorlunda än examenskompetensen för adjunktstjänst vid allmänt läroverk faller av sig självt.

Vad som dock härvid bör vara normerande är givet genom den kommunala mellanskolans uppgift att föra sina lärjungar fram till realskoleexamen. Ur denna synpunkt måste enligt centralstyrelsens mening krävas, att den folkskollärare, som skall anställas såsom ämneslärare vid kommunal mellanskola, har idkat fortsatta studier i minst två av realskolans läroämnen, vilka med varandra äro besläktade, och att han under dessa sina studier kommit fram till användning av vetenskapliga arbetsmetoder. Såsom garanti härför synes lämpligen böra fordras, att han bedrivit sina studier till sådan omfattning, att de åtminstone i ett ämne motsvara fordringarna för betyget Med beröm

godkänd och i ett annat fordringarna för betyget Godkänd i filosofisk ämbetsexamen. Men därjämte torde, med hänsyn till hans blivande tjänstgöring i kommunal mellanskola, vara nödigt, att han skall i folkskollärareexamen eller i särskild fyllnadsprövning hava erhållit kvalificerat betyg — minst Med beröm godkänd — i ett par andra ämnen, som ingå i realskolans läroplan.

Av vikt är emellertid icke blott att möjligheter öppnas för här ifrågavarande lärare att bedriva ovannämnda studier, utan även att dessa studier bliva på lämpligt sätt vitsordade. Under förutsättning, att de få idkas vid universitet eller högskola, är enklaste formen för sådant vitsordande utan tvivel den, att den studerande folkskolläraren får för vederbörande universitetslärare avlägga tentamen i varje ämne för sig. I sammanhang härmed torde dock vara behövligt att vidtaga ytterligare en åtgärd. Enligt centralstyrelsens mening skulle det nämligen icke i något avseende vara önskvärt, att förevarande studier bleve ett slags brygga, som skulle kunna leda begåvade folkskollärare över till andra banor än dem, som höra samman med folkskoleväsendet. Tvärtom måste bestämt fastslås, att dessa studier uteslutande skola avse förvärvande av kompetens för lärarebefattning i kommunal mellanskola (varmed tydligen av sig själv skulle följa kompetens även för lärarebefattning i högre folkskola). För studiernas inriktande på detta syfte torde knappast något medel vara lämpligare, än att man läte dem utmynna i en examen, vars namn bestämt angåve deras ändamål.

Uppenbart är emellertid, att en folkskollärares tillträde till den akademiska undervisningen ej kan medföra åsyftat gagn, om han icke äger de förutsättningar, som äro erforderliga, för att han skall kunna tillgodogöra sig densamma. Härvid måste betonas, att den fastställda seminariekursen och de i folkskollärareexamen ingående fordringarna icke utan vidare garantera befintligheten av dylika förutsättningar. Då nu universitetets undervisning är byggd på studentkursen, och det icke kan begäras, att universitetet i sin undervisning skall avpassa sig efter seminariekursen, måste tydligen såsom villkor för folkskollärares tillträde till universitetet krävas en komplettering av seminariekursen i de ämnen, där sådan prövas

behövlig, till sådan utsträckning, att det nödvändiga kunskapsunderlaget för universitetsstudierna förefinnes. Vad som i sådant avseende bör fastställas torde erfordra särskild utredning av sakkunniga på förevarande område.

I fråga om det sätt, på vilket en folkskollärare borde förvärva och ådagalägga sagda kunskapsunderlag, kunna olika möjligheter tänkas. Ett sätt vore, att han genom självstudier eller privatundervisning eller bådadera förvärvade sig nödiga förkunskaper och sedermera efter enskild prövning av sådan läroverkslärare, som har att i studentexamen examinera, härom erhölle intyg. Då emellertid detta sätt redan för annat ändamål varit försökt men befunnits mindre lämpligt och därför i viss mån råkat i misskredit, torde det icke vara att rekommendera. För intygs erhållande vore måhända lämpligare, om det medgåves sådan folkskollärare, varom här är fråga, att såsom privatist avlägga studentexamen i enstaka ämnen. Men även detta sätt har otvivelaktigt sina olägenheter, av vilka den förnämsta torde vara det ökade arbete, varmed läroverken härigenom bleve belastade. Ett tredje, i alla avseenden ändamålsenligare sätt låter ock tänka sig, nämligen inrättande av särskilda propedeutiska kurser vid universitet eller högskola, vilka kurser skulle avse att i behövliga fall fylla luckan mellan seminariekurs och studentkurs. Härigenom erhölles antagligen den säkraste garantien för att det behövliga underlaget för universitetsstudierna verkligen vunnes. Ifrågavarande propedeutiska undervisning skulle lämpligen kunna meddelas av universitetets eller högskolans docenter.

Eftersom erhållande av lärarebefattning vid den kommunala mellanskolan bör utgöra en befordran endast för sådana folkskolans lärare, som ådagalagt skicklighet i sin praktiska läraregärning, torde såsom ytterligare villkor för tillträdet till universitetet böra fordras ett par års tjänstgöring i folkskola eller dennas överbyggnader, väl vitsordad av vederbörande myndigheter.

*

På grund av det sålunda anförda får centralstyrelsen i underdånighet anhålla,

att frågan om folkskollärarnas fortbildning i vetenskapligt hänseende måtte genom Eders Kungl. Maj:ts försorg erhålla sådan lösning,

1. att behörighet till ämneslärarebefattning vid kommunal mellanskola skall tillkomma den, som på sätt Eders Kungl. Maj:t kan komma att föreskriva, vid universitet eller högskola avlagt för ändamålet särskilt inrättad examen;
2. att inom de filosofiska fakulteterna vid rikets universitet skall inrättas en dylik examen, avsedd att medföra behörighet till anställning som lärare vid kommunal mellanskola;
3. att denna examen skall i huvudsak så anordnas, att de i densamma ingående examensämnena motsvara — enligt de grunder, som gälla för motsvarighet av examensämnen i filosofisk ämbetsexamen och läroämnen vid de allmänna läroverken — minst två av de i realskoleexamen ingående ämnena;
4. att för godkännande i nämnda examen skall fordras, att den studerande i minst ett av de däri ingående ämnena erhållit efter fordringarna för filosofisk ämbetsexamen minst betyget Med beröm godkänd och i det eller de återstående minst betyget Godkänd;
5. att behörighet till avläggande av sagda examen skall tillkomma den, som avlagt godkänd folkskollärareexamen och däri eller i fyllnadsprövning, i fall sådan införes, erhållit minst betyget Med beröm godkänd i fyra läroämnen samt därefter under minst två läsår med goda vitsord tjänstgjort som lärare vid folkskola eller dennas överbyggnader, ävensom därutöver i de fall, där sådant kan komma att föreskrivas, vid universitet eller högskola genomgått särskild propedeutisk kurs, avseende att förbereda de i här föreslagna examen ingående fackstudierna;
6. att propedeutiska kurser med dylikt syfte skola i de examensämnen, där sådant efter verkställd utredning kan komma att anses erforderligt, vid universiteten upprättas.

Till vad som sålunda hemställts tillåter sig centralstyrelsen foga en skrivelse med därtill hörande bilaga, vilken denna dag inkommit från en kommitté, tillsatt av den kongress med folkskollärare i rikets större städer, som hölls i Malmö den 24—26 mars 1910. Då de uppfattningar och önskemål, som i nämnda kommittéskrivelse framställas, synas, frånsett några mindre betydande skiljaktigheter, nästan fullständigt sammanfalla med de ovan utvecklade, kan centralstyrelsen i allt väsentligt instämma i dess innehåll.

Underdånigst

För Sveriges allmänna folkskollärareförening

Dess centralstyrelse:

Stockholm den 3 januari 1911.

Bilaga II.

Folkskollärarnas fortsatta utbildning.

(Bilaga till förestående petition).

Till centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärareförening.

Genom 1909 år riksdags beslut inrättades de kommunala mellanskolorna, utan att samtidigt frågan om dess lärares kompetens vann någon definitiv lösning. Denna fråga har, med den allmänna anslutning den nya skolarten vunnit, blivit allt mera brännande. Det nära sammanhang, som råder mellan denna skola och folkskolan med dess överbyggnader, framställer som en naturlig lösning av frågan om rekrytering av mellanskolans lärarekår, att denna till stor del äger rum ur folkskollärarekårens led. En sådan ordning föresvävade också, som uttalanden i betänkande och reservationer giva vid handen, vid 1909 års riksdag såväl majoriteten som minoriteten inom det särskilda utskott, som behandlade k. m:ts proposition angående statsunderstöd till kommunala och enskilda läroanstalter. Erfarenheten beträffande de dispenser för anställning som lärare vid kommunal mellanskola, som k. m:t under år 1910 beviljat, peka också tydligt i samma riktning.

Klart är emellertid, att med den starka utveckling, som den nya skolarten synes komma att erhålla, det ur alla synpunkter är önskvärt, att frågan om kompetensen för kommunala mellanskolans lärare erhåller en lösning, som giver fasthet och stadga åt densamma.

Visserligen synas fortbildningssträvandena inom folkskollärarekåren omfattas med alltjämt stegrat intresse. Och det torde sålunda icke vara uteslutet att ett rätt betydande antal folkskollärare genom deltagande i universitetens sommarkurser, genom självstudier och genom det praktiska arbetet i folkskolan med dess överbyggnader kan förvärva sig den reella kompetensen för lärarebefattningar i mellanskolan, särskilt i vissa ämnen. Men å andra sidan torde det i längden icke bli möjligt, att lärarekompetensen för en hel skolart till stor del regleras på dispensvägen. Frågan kräver uppenbarligen ett snart ordnande.

Behovet av denna frågas lösning förde densamma upp som överläggningsämne vid den kongress med folkskollärare i rikets större städer, som under tiden den 24—26 mars 1910 avhölls i Malmö. Efter en ingående debatt beslöt kongressen enhälligt att tillsätta en kommitté för utarbetande av förslag i ärendet. Kommittén, som bestått av undertecknade, påbörjade omedelbart sitt arbete. Kort därefter utsände centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening samma fråga till de olika kretsföreningarnas behandling. Kommittén, som då utfört åtskilligt arbete, ansåg sig det oaktat böra självständigt slutföra detsamma, viss om att den belysning, frågan genom dess arbete kunde komma att erhålla, i någon mån skulle kunna bidraga till en lycklig lösning av densamma.

Under överlämnande av sitt förslag med motiver får kommittén därför anhålla, att centralstyrelsen måtte skyndsammast möjligt ingå till k. m:t med framställning i ärendet, och att kommitténs förslag och utredning därvid måtte bifogas den underdåniga skrivelse, centralstyrelsen kan komma att till k. m:t ingiva.

*

Rekryteringen av mellanskolans lärarekår synes huvudsakligen kunna ske på tre olika vägar. Dels böra helt naturligt personer, som förvärvat kompetens för lärarebefattning vid de allmänna läroverken, utan vidare kunna vinna ordinarie anställning vid de kommunala mellanskolorna. Dels torde den nuvarande dispensvägen för särskilt meriterade lärare vid folkskolans högre avdelning kunna bereda mellanskolan tillgång på en viss kontingent av kompetenta lärare. Men därutöver synes det nödigt, att en tredje, nu icke förefintlig utväg för anskaffande av lärare vid mellanskolan öppnas. Kommittén menar härmed utvägen, att staten bereder därtill skickade lärare vid folkskolan tillfälle att, under kontroll från det allmännas sida, vid någon statens läroanstalt förvärva den vidare utbildning, som lärareverksamheten vid mellanskolan kräver.

Denna senaste anordning synes nödvändig ur flera synpunkter. Dels är för närvarande tillgången å lärarekrafter vid de allmänna läroverken, särskilt inom vissa ämnesgrupper, synnerligen knapp, dels synas löneförhållandena vid mellanskolan — antagligen även efter en blivande lönereglering — icke bliva

sådana, att mellanskolan kan locka till sig andra sökande ur de för läroverkslärartjänst kompetentas led än dem, som där icke kunna vinna ordinarie anställning. Vad dispensvägen beträffar, torde den, även om den, såsom önskvärt synes vara, framgent hållas öppen, dock i sig själv vara av natur att icke lämpa sig som huvudvägen för anskaffande av lärarekrafter för mellanskolan.

Den tredje ovan omförmälda utvägen torde därför vara lämplig och nödig att beträda. Så har ock i stor utsträckning skett i främmande land.

Av de land, som i särskilda statsanstalter berett folkskolans lärare tillfälle att förvärva sig fortsatt utbildning tör vinnande av kompetens för lärarebefattningar vid mellanskolan, och vars skolväsen har närmaste frändskapen med vårt eget, har kommittén särskilt uppmärksammat Danmark och ett flertal tyska stater. I Danmark äger denna fortsatta utbildning rum vid en särskild lärarehögskola i Köpenhamn. I Tyskland äger motsvarande utbildning, såsom närslutna utredning utvisar*, i en mängd fall rum vid universiteten.

Båda dessa anordningar ha tvivelsutan skäl för sig, och kommittén har ingående övervägt, vilken anordning skulle för svenska förhållanden vara mest lämplig. För lärarehögskolan talar först och främst, att dess undervisning kan speciellt inriktas på uppgiften att utbilda lärare. Vidare kan den vara friare i valet av sitt lärjungemateriel än ett statsuniversitet. Men å andra sidan synes en lärarehögskola som den danska kunna inrättas och med framgång arbeta endast under särskilt gynnsamma förhållanden. Danmark har sin särställning som en stat med tät befolkning och ringa utsträckning i geografiskt hänseende. Huvudstaden är i exceptionell grad medelpunkten för den andliga odlingen. Landets högskolor och universitet äro förlagda till Köpenhamn. Här har man en ständig tillgång på de mest kompetenta lärarekrafter även för lärarehögskolan, som följaktligen kan upprätthållas visserligen icke utan betydande kostnader men dock utan alltför avskräckande ekonomiska uppoffringar. En jämförelse med svenska förhållanden giver vid handen, att en svensk lärarehögskola icke någonstädes kan upprättas under närmelsevis så gynnsamma omständigheter. Avstånden göra en högskola otillräcklig. Landets två enskilda högskolor äro icke fullständiga inom filosofiska fakulteten, och följaktligen lämna dessa icke var för sig tillgång på vetenskapligt skolade lärare i de olika ämnen, i vilka en lärarehögskola måste kunna lämna utbildning. Enda möjliga lösningen för Sverges vidkommande synes vara, att en lärarehögskola upprättas i vardera av universitetsstäderna Uppsala och Lund. Men även härför uppställer sig kostnadsfrågan, som helt visst blir högst betydande, såsom ett väsentligt hinder.

Kommittén har därför kommit till den uppfattningen, att

* Liksom skrivelsen i dess helhet medföljde ifrågavarande utredning av förhållandena i Tyskland petitionen till k. m:t.

lärarehögskolan icke är den för svenska förhållanden lämpliga formen för frågans lösning.

Vad beträffar den i Tyskland flerstädes praktiserade ordningen att förlägga ifrågavarande utbildning till universiteten, tala härför flera skäl. Först och främst ha universiteten i sina vetenskapligt skolade lärarekrafter i sina institutioner och samlingar de utan all jämförelse största förutsättningarna för att göra studierna fruktbärande för sina lärjungar. För Sverges vidkommande innebär ett förläggande av ifrågavarande utbildning till universiteten eller högskolorna, att de studerande, som utbilda sig för mellanskollärarekompetens, medgivas större frihet i valet av studieort med hänsyn till sin egen boningsort. Men framförallt har en sådan anordning fördel i ekonomiskt avseende. Inrättandet av en lärarehögskola betyder skapandet av mycket nytt, medan universiteten i allmänheten endast behöva använda, vad som redan finnes, för att fylla uppgiften i fråga. Kommittén är härvid naturligtvis icke blind för att även utbildningens förläggande till universitet och högskolor kommer att medföra något ökade utgifter, men det synes uppenbart, att dessa endast komma att uppgå till en ringa del av vad nyskapandet av en eller två lärarehögskolor skulle medföra.

Kommittén håller därför med bestämdhet före, att den för svenska förhållanden lämpligaste anordningen är att förlägga utbildningen till universitet och högskolor.

Den frågan uppstår då, vilka kompetenskrav som skulle vara nödiga att uppställa för de folkskollärare, vilka skulle medgivas rätten att bedriva dessa studier vid universitet eller högskolor. Att fordra mogenhetsexamen innebär givetvis ingen lösning. Enbart folkskollärareexamen räcker tydligen icke heller för de ämnen, där fordringar för folkskollärareexamen äro lägre än för mogenhetsexamen. Kommittén har sökt finna en medelväg, där å ena sidan kompetenskraven icke ställas högre, än vad omständigheterna betinga, men å andra sidan garantier lämnas, för att vederbörande studerande lärare kunna med framgång deltaga i studiearbetet vid universitetet.

I vissa ämnen, t. ex. svenska språket, historia och geografi och vid flera seminarier matematik, torde folkskollärareexamen vara likvärdig med mogenhetsexamen. För universitetsstudier i dessa ämnen skulle sålunda folkskollärareexamen lämna tillräckligt underlag, om vederbörande kompletterat denna med färdighet att på tyska språket tillgodogöra sig nödig studielitteratur. Att för högre betyg i historia och litteraturhistoria i vissa fall fordras exempelvis kunskap i latin, har kommittén icke förbisett, men för dessa fall hänvisas till kurser av den art, som i nästa stycke omförmäles.

För andra studieämnen åter, såsom, för några seminariers vidkommande, matematik, vissa av de naturvetenskapliga ämnena samt framför allt främmande språk, räcker naturligtvis icke folkskollärareexamen som kompetenskrav. Kommittén har här tänkt sig möjligheten av anordnandet av propedevtiska

kurser vid universiteten. Med hänsyn därtill, att ganska betydande självstudier torde kunna förutsättas hos de lärare, som komme att söka sig in vid universitet eller högskolor, men dessa självstudier kunna vara av ganska växlande beskaffenhet med avseende på omedelbar inriktning på det förestående studiearbetet, har det synts lämpligast, att dessa fyllnadsstudier avslutades under överinseende av den akademiske lärare, som finge till uppgift att sedermera handleda de fortsatta studierna.

Kommittén anser emellertid, att därutöver bör uppställas ännu ett kompetenskrav, nämligen några **års väl** vitsordad tjänstgöring vid folkskola. Detta krav synes befogat först och främst ur den synpunkten, att staten bör ha rätt att för den kostnadsfria utbildningen vid folkskollärareseminariet kräva några års tjänstgöring vid folkskolan. Samma kompetenskrav synes vidare lämpligt för att undvika, att folkskollärareexamen blir en allmännare använd väg till universitetet. Genom fordran på några års verklig tjänstgöring som folkskollärare synes den betänkligheten kunna undanröjas. Med hänsyn därtill, att å ena sidan tiden för sådan tjänstgöring ej må bli allt för kort men å andra sidan ej så lång, att den fortsatta utbildningen vid universitetet eller högskolan framskjutes till en för vederbörande studerande onödigt hög ålder, har en tid av tre läsår synts kommittén lämplig.

Enligt kommitténs uppfattning skulle sålunda fordringarna för en folkskollärares rätt att bedriva studier vid universitetet eller högskola kunna bestämmas sålunda:

a) godkänd folkskollärareexamen;

b) väl vitsordad tjänstgöring vid folkskola eller dess överbyggnad i minst tre läsår;

c) förmåga att på tyska språket tillgodogöra sig nödig studielitteratur;

d) i fall, där så behöves, vid universitetet eller högskola genomgången propedevtisk kurs i blivande studieämnen.

Kommittén har vidare till besvarande uppställt den frågan: Vilka kompetensfordringar måste krävas av en folkskollärare, som på den av kommittén förordade vägen skall vinna anställning vid mellanskolan?

Först och främst synes betyget över avlagd folkskollärareexamen böra vara kvalificerat utöver ett slätstruket »godkänd». Då antalet läroämnen i mellanskolan kan uppskattas till tolv och antalet lärare till fyra, skulle varje lärare i genomsnitt undervisa i tre ämnen. Genom en lämplig gruppering av de olika lärarnas undervisningsämnen kan denna ordnas så, att för ett av de tre undervisningsämnena ett kvalificerat seminariebetyg bör garantera tillfyllestgörande kompetens. För de övriga två skulle däremot universitetsstudier vara behövliga. Ytterligare befrämjas rörelsefriheten i fråga om ämnesgrupperingen, därest kravet på kvalificerade seminariebetyg uppställas i två av mellanskolans läroämnen. Den folkskollärare, som i sin examen icke erhållit betyget »med beröm godkänd» i två av seminariets huvudämnen, borde enligt kommitténs upp-

fattning beredas tillfälle att genom efterprövning förvärva sig sådana.

Kompetenskraven för anställning som lärare vid kommunal mellanskola kunde alltså enligt kommitténs uppfattning lämpligen bestämmas sålunda:

a) godkänd folkskollärareexamen, vari, eller ock vid särskild fyllnadsprövning, vederbörande erhållit minst betyget »med beröm godkänd» i tvänne av mellanskolans läroämnen;

b) därutöver att i tvänne med dessa närbesläktade ämnen hava genomgått särskild kurs vid universitet eller högskola.

Då kommittén vidare sökt bilda sig ett omdöme om huru dessa kurser vid universitetet eller högskola lämpligast kunde anordnas ha huvudsakligen två vägar synts kommittén närliggande. Den ena är skapandet av ny universitetsexamen: mellanskoleexamen, den andra att fastställa fordringarna i studieämnena till desamma som för filosofisk ämbetsexamen men låta utbildningen omfatta endast två ämnen.

Båda dessa vägar synas ha goda skäl för sig. Införandet av en särskild mellanskoleexamen skulle ju bland annat medföra större möjlighet att anpassa studierna efter mellanskolans behov. En sådan särskild examen skulle måhända också vara ägnad att förhindra en utvandring av folkskolans främsta krafter från folkskolan och den därpå byggda mellanskolan till de allmänna läroverken, dit vägen måhända eljest genom dispens skulle kunna öppnas i de fall, då lärare-studerande gjort sig kompetent i alla de ämnen, som filosofisk ämbetsexamen omfattar. Men å andra sidan har kommittén icke vågat ifrågasätta att några förändringar i det akademiska examensväsendet skulle vidtagas för den lilla grupp av folkskollärare, som komme att bedriva studier vid universitetet, så mycket mer som införandet av en ny examen helt säkert ej kunde gå för sig utan åtskilliga kostnader härför. Saken synes enklast lösas på det sättet, att vid universitetet inskrivna folkskollärare få deltaga i samma föreläsningar, laborationer och andra övningar, som anordnas för övriga studerande inom de olika ämnesgrenar, som ingå i filosofisk ämbetsexamen. Skillnaden bleve endast den, att när läraren-studenten bestått fastställda tentamina i två ämnen, vore han kompetent för lärarebefattning vid mellanskolan, medan övriga studerande hade att gå vidare, tills de blivit färdiga med samtliga de ämnen och betyg, som fordras för filosofisk ämbetsexamen, och som för dem öppna vägen till lärarebefattningar vid de allmänna läroverken.

På denna väg vunnes ock med säkerhet, vad kommittén anser vara absolut nödvändigt, nämligen att de blivande mellanskollärarna under sin universitetstid finge göra sig förtrogna med vetenskapligt arbete och dess metoder. En särskild mellanskoleexamen torde lätt löpa faran att bli allenast en utvidgad seminariekurs, medan denna fara torde vara utesluten beträffande studierna för filosofisk ämbetsexamen.

Ur samma synpunkt anser kommittén det nödvändigt, att man för minst ett av de två studieämnena uppställer kravet på lägst betyget »med beröm godkänd» i tentamen.

Vad beträffar ämnesmotsvarigheter torde bestämmelserna i § 16 i stadgan angående filosofiska examina den 1 november 1907 böra äga tillämpning.

Slutligen synes det nödigt, att utbildningen vid universitetet även omfattar svensk skollagsstiftning efter fordringarna för den för filosofisk ämbetsexamen föreskrivna särskilda kurs i psykologi och pedagogikens teori och historia.

Kommittén sammanfattar sålunda sina åsikter i framläggandet av följande förslag angående kompetensfordringarna för folkskollärares anställande som lärare vid kommunal mellanskola samt den härför nödiga fortsatta utbildningen.

I. Kompetensfordringar.

För att anställas som lärare vid kommunal mellanskola fordras:

1) att hava avlagt godkänd folkskollärareexamen och däri eller i särskild fyllnadsprövning hava erhållit minst vitsordet »med beröm godkänd» i tvänne av mellanskolans läroämnen;

2) att därutöver hava i tvänne andra, med nyss nämnda besläktade, läroämnen genomgått enligt särskild nådig kungörelse för ändamålet anordnad kurs vid universitet eller högskola.

II. Högskolekurs.

1) För tillträde till kursen fordras:

att hava avlagt godkänd folkskollärareexamen och därefter under minst tre läsår hava med goda vitsord tjänstgjort som lärare vid folkskola, att äga förmåga att tillgodogöra sig nödig studielitteratur på tyska språket, ävensom att i de fall, då sådant är särskilt föreskrivet, hava genomgått för ändamålet vid universitetet eller högskola anordnad propedevtisk kurs.

2) Till godkänd kurs fordras:

a) att från vederbörande universitetslärare förete intyg om avlagd tentamen efter fordringarna för filosofisk ämbetsexamen i minst två i denna examen ingående, mot två av mellanskolans läroämnen svarande examensämnen och att i minst ett av dessa ämnen hava erhållit betyget »med beröm godkänd» och i det andra minst »godkänd»;

b) att från vederbörande universitetslärare förete intyg efter fordringarna för den för filosofisk ämbetsexamen föreskrivna särskilda kurs i psykologi samt pedagogikens teori och historia om nöjaktiga insikter i svensk skollagsstiftning.

Anm. I fråga om motsvarighet mellan mellanskolans läroämnen och examensämnena i ifrågavarande kurs gälla bestämmelserna i § 16 i stadgan angående filosofiska examina den 1 november 1907.

Malmö och Lund den 2 januari 1911.

N. O Ekström. *J. Ant. Ramstedt.* *Värner Rydén.*
Nils Lundahl. *Ant. Svanlund.*

Bilaga III.

Minderårigas förvärvsarbete.

Till Konungen.

Huruvida den uppväxande ungdomen i vårt land i verkligheten skall erhålla det mått av allmänt medborgerlig bildning, som genom folkskolestadgan och övriga författningar rörande den allmänna folkundervisningen tillförsäkras densamma, är i högsta grad beroende av den skyddslagstiftning, som reglerar minderårigas anställande i förvärvsarbete.

I samma mån som samhället inser betydelsen av de ungas uppfostran till goda medborgare och vill göra allvar av deras utbildning därtill genom ett väl ordnat skolväsen, i samma mån måste de därav betingade pedagogiska synpunkterna komma till sin rätt på skyddslagstiftningens område. Vid sådant förhållande är det naturligt, att folkskolans målsmän med största intresse följa de lagstiftningsåtgärder, som från statsmakternas sida vidtagas för de ungas skydd i syfte icke mindre att bevara dem från de faror i hygieniskt och moraliskt avseende, som ett allt för tidigt indragande i förvärvsarbetet visat sig medföra, än även att förhjälpa dem till deras rätt till erforderlig skolutbildning. Folkskolans lärare, vilka kanske i högre grad än andra sitta inne med en levande erfarenhet om de sorgliga följderna av barnens tidiga indragande i lönearbetet och av en allt för lång arbetstid, ha ock genom upprepade framställningar rörande skyddslagstiftningen för minderåriga arbetare lagt sitt intresse för denna viktiga angelägenhet i dagen.

Senast år 1900 ingick Sveriges allmänna folkskollärareförening genom sin centralstyrelse till Eders Kungl. Maj:t med en underdånig framställning rörande ifrågavarande ärende. Emellertid blevo de då framburna önskemålen icke i den av riksdagen beslutade lagen angående minderårigas och kvinnors användande i industriellt yrke den 17 oktober 1900 förverkligade, vare sig i avseende på minimiåldern för inträde i industriellt arbete eller beträffande arbetstidens begränsning.

Sedan den av Eders Kungl. Maj:t tillsatta yrkesfarekommittén i slutet av 1909 avgivit sitt »Förslag till lag om arbetareskydd» — i vilket förslag paragraferna 12—21 innefatta »Särskilda föreskrifter rörande minderårigas användande i arbete» — och då en revision av hittills gällande lagar och förordningar rörande förevarande ärende sålunda torde vara förestående, vågar centralstyrelsen å nyo för Eders Kungl. Maj:t frambära de önskemål, vilka enligt centralstyrelsens mening måste göras gällande i den blivande skyddslagen för minderåriga, såvida denna skall i folkuppfostringshänseende kunna bliva något så när tillfredsställande.

Vad då först beträffar de bestämmelser i skyddslagstiftningen, som röra de ungas fysiska utveckling, så ligger det i

sakens natur, att även de måste djupt intressera folkskolans lärare. Dessa hava nämligen haft rikliga tillfällen att erfara det fördärvbringande inflytande, som det allt för tidiga anställandet i lönearbete och den alltför långa arbetstiden utöva på ungdomens kroppsliga sundhet och därmed medelbart även på dess andliga utveckling.

Det är tydligen ett samhällsintresse av den mest ingripande betydelse, att föreskrifterna i förevarande hänseende i en ny skyddslag bliva så verkningsfulla, att de på ett bättre sätt än i nu gällande lag komma att motsvara sitt syftemål. Att så emellertid ingalunda skulle bliva fallet, om det nu föreliggande kommittéförslaget utan vidare upphöjdes till lag, är, såsom ock flera av yrkesfarekommitténs ledamöter reservationsvis påvisat, alldeles uppenbart. Centralstyrelsen vill emellertid inskränka sig till att uttala den förhoppningen, att den sakkunskap, som på ifrågavarande område bör vara den tyngst vägande, nämligen den medicinska, må, utan det störande inflytande, som ekonomiska biintressen kunna utöva, få göra sig fullt gällande i avseende på de bestämmelser, som röra skyddslagstiftningens rent sanitära sida.

Vad som i första hand ligger folkskolans arbetare om hjärtat är naturligtvis värnandet av ungdomens sedliga och intellektuellt-praktiska utveckling.

Det är med tillfredsställelse centralstyrelsen konstaterar, att yrkesfarekommittén haft sin uppmärksamhet riktad även på de vådor i sedligt avseende, som äro förknippade med barnens tidiga indragande i industriellt arbete, och sålunda i princip velat fastslå beaktandet av denna synpunkt, när det gällt att i lagen sammanfatta arbetsgivarens skyldigheter mot sina minderåriga arbetare. Med rätta anser kommittén, att ungdomens värnande mot sedliga faror faller inom ramen för arbetareskyddslagstiftningen med lika mycket skäl som föreskrifterna rörande de minderårigas hygien. I fråga om detta erkännande från kommitténs sida vill emellertid centralstyrelsen lika väl nu som i sin underdåniga skrivelse den 24 februari 1900 på det bestämdaste betona, att de sedliga vådorna för ungdomen ingalunda hota blott genom sysslande med visst, i lagförslagets § 13 åsyftat arbete av sådan art, att de yttre omständigheter, under vilka det föregår, måste anses medföra alldeles särskilda frestelser och vådor i moraliskt hänseende. Nej, den stora huvudfaran ligger, såsom en långvarig och sorglig erfarenhet nogsamt givit vid handen, just däruti, att barnen genom sitt indragande i förvärvsarbete undandragas den positiva handledning, som de framför allt under övergångsåldern nödvändigt behöva, ifall de skola kunna danas till starka, sedliga karaktärer, samt att de under denna kritiska ålder i stället allt för mycket lämnas åt sig själva och prisgivas åt det mer eller mindre fördärvbringande inflytande, som fabrikslivet, kamratlivet på arbetsplatserna och det okontrollerade handhavandet av självförvärvade medel medföra. Sammanhanget mellan å ena sidan den familjelivets upplösning och det ungdomens

självsvåld, varöver i vår tid så högljutt klagas, och å andra sidan de minderårigas massvisa anställande i förvärvsarbete är så påtagligt och så ofta uppvisat, att någon vidlyftigare utredning härom nu icke synes vara av nöden.

Av det anförda framgår, att från uppfostrans synpunkt kraven på skyddslagstiftningen enligt centralstyrelsens mening måste bliva desamma, vare sig man särskilt betonar den sedligt-moraliska eller den intellektuella och praktiskt-medborgerliga sidan av ungdomens uppfostran.

Dessa krav kunna sammanfattas i följande tvenne huvudpunkter: 1) fastställande av en viss minimiålder för inträde i förvärvsarbete, varigenom barnens rätt till den för dem fastställda obligatoriska skolgången garanteras, och 2) begränsande av arbetstidens omfång till sådant mått, att barnen bliva i tillfälle att begagna sig av den fortsatta undervisning, som för dem bör anordnas.

Inom Sverges folkskollärarekår har upprepade gånger det önskemålet uttalats, att minimiåldern för anställning i förvärvsarbete icke måtte sättas lägre än till 13 år. Detta krav framställdes ock av centralstyrelsen till Eders Kungl. Maj:t i ovan nämnda petition den 24 februari 1900 och blev sedermera av folkskolans representanter motionsvis framburet inom riksdagen. Det vann emellertid icke gehör, och i skyddslagen av år 1900 blev, trots de betänkligheter, som både från pedagogisk och hygienisk synpunkt däremot framställdes, medgivet, att barn redan vid tolv år, ja, i vissa fall redan vid elva år, skulle få anställas i industriarbete.

Kunde ovan anförda yrkande på en minimiålder av 13 år redan för 10 år sedan med skäl anses innefatta det minimum av skyddslagstiftning mot barnens för tidiga indragande i det industriella arbetet, som från uppfostrans synpunkt då borde ifrågasättas, så är detta givetvis i ännu högre grad fallet för närvarande. I själva verket torde man kunna våga det påståendet, att en modern skyddslagstiftning på ifrågavarande område icke borde bestämma den ålder, vid vilken barnen få användas i industriellt arbete, lägre än 14 år, en tanke, som icke heller varit yrkesfarekommittén alldeles främmande, men som den avvisat under åberopande av skolväsendets nuvarande låga utvecklingsståndpunkt (kommittébetänkandet sid. 105). Säkert är i varje fall, att, om en skyddslagstiftning av denna art skall helt motsvara sitt ändamål samt stå i full samklang med en verkligt tidsenlig folkskolelagstiftning, måste detta krav uppställas.

Under senare tiden har den uppfattningen alltmer börjat tränga igenom och vinna erkännande även inom sådana kretsar, där man förut icke haft blick härför, att om den praktiska uppfostran och utbildning åt ungdomen, som alla synas önska, verkligen skall på allvar genomföras, följande tvänne grundförutsättningar måste vara för handen: 1) att den speciellt praktiska utbildning, vilken avser att förbereda de unga till inträde på olika levnadsbanor, meddelas under den tid, som följer närmast efter den egentliga barndomsåldern, sålunda i åldern 14

—16 år, och 2) att denna fortsatta undervisning, om den skall bliva till avsett gagn, måste byggas på grundvalen av en god folkskolekurs, vilken i regeln bör utsträckas över hela den tid, som redan är bestämd såsom barnens »skolålder», nämligen intill 14-årsåldern.

Att dessa grundsatser även inom den närmaste framtiden komma att förverkligas i folkskolelagstiftningen synes ha stor sannolikhet för sig. Sedan från och med innevarande år en särskild lag för folkskoleväsendet i de större städerna trätt i kraft, torde man ha anledning vänta, att en särskild folkskolestadga för dessa städer skall komma till stånd. Det är knappast tänkbart annat, än att den folkskolans överbyggnad, som kallas folkskolans högre avdelning och som redan nu finnes inom flera större samhällen, då skall i någon form göras obligatorisk. Samtliga de stadskretsar av Sverges allmänna folkskollärareförening, vilka skulle beröras av den ifrågasatta nya folkskolestadgan, hava uttalat nödvändigheten av, att folkskolan obligatoriskt utvidgas med en s. k. högre avdelning, ävensom att den nuvarande fortsättningsskolan göres minst två-årig.

De framställningar till Eders Kungl. Maj:t, som centralstyrelsen gjort angående en ny normalplan för rikets folk- och småskolor samt om fortsättningsskolans omdaning, båda i syfte att barnens rätt till uppfostran och undervisning måtte på ett tidsenligt sätt bliva tillgodosett, äro för närvarande under utredning hos den av Eders Kungl. Maj:t tillsatta folkundervisningskommittén. I närmaste samband med dessa spörsmål står den vittomfattande frågan om ordnad yrkesundervisning, vilken nu alltmer tränger i förgrunden och kräver sin lösning.

Huruvida de ifrågasatta förbättringarna på folkskolelagstiftningens område skola komma att bliva de unga till avsett gagn blir emellertid, såsom redan förut framhållits, väsentligen beroende på beskaffenheten av skyddslagstiftningen för de minderåriga arbetarna. De bristfälligheter, som från uppfostrans synpunkt nu vidlåda denna skyddslagstiftning, hava, utom att de visat en allt annat än lycklig inverkan på barnens sunda utveckling, rent av verkat som hinder för införande av behövliga skolreformer.

Ehuru sålunda från skolundervisningens synpunkt mycket starka skäl tala för, att lägsta åldern för anställning i förvärvsarbete sättes högre än fyllda tretton år, vill dock centralstyrelsen, med hänsyn till den ringa utsikt, som under den närmaste tiden torde förefinnas till genomförande av en så pass betydande avvikelse från nuvarande lagstiftning, fortfarande fasthålla vid yrkandet om nämnda åldersgräns såsom minimum.

Yrkesfarekommittén har ock förordat samma åldersgräns för det egentliga fabriksarbetet — dock med vissa väsentliga undantag, gällande s. k. lättare fabriksarbete samt arbete i glashytta — medan den däremot föreslagit, att en minimiålder av allenast fyllda 12 år måtte komma att gälla icke blott för nyssnämnda undantagsarbeten utan även för de nya arbetsområden, som skyddslagen skulle komma att omfatta, nämligen handel samt

sådan industriell verksamhet, som bedrives i hantverksmässig omfattning.

Centralstyrelsen vill i motsats härtill för sin del på det kraftigaste framhålla nödvändigheten av, att ej lägre ålder än fyllda 13 år kommer att fastställas icke blott i fråga om det egentliga industriarbetet utan även beträffande hantverk och handel, Då skyddsbestämmelsernas huvuduppgift bland annat är att bereda barnen tillfälle till behövlig undervisning, kan ju en olikhet i dessa bestämmelser icke betingas av arbetets olika art. Att så förhåller sig medgives ju ock av kommittén själv, då den såsom huvudmotiv till en lagstadgad reglering av barnens sysselsättning inom handeln upptager »hänsyn till de minderårigas skolundervisning» (sid. 100).

Kommittén anför i samband därmed en av överstyrelsen för Stockholms stads folkskolor år 1906 företagen undersökning angående folkskolebarnens yrkesarbete i Stockholm, vilken undersökning visade, att ett betydande antal barn i skolåldern härstädes »användes till s. k. springsysslor i handelsföretag på ett sätt, som måste avsevärt förringa nyttan av deras skolgång», och den kommer i sin motiverade framställning alldeles följdriktigt till den slutsatsen, att det måste vara önskvärt, att åldersgränsen även för dessa arbetare sättes högre än 12 år (sid. 101). Vad som blivit bestämmande för kommittén, då den i strid häremot vill sätta minimiåldern för inträde i såväl handelssom hantverksyrket till endast 12 år, har, såsom den själv uttrycker det, uteslutande varit »hänsynen till de minderårigas förvärvsmöjligheter».

I annat sammanhang har kommittén, såsom skäl för sitt yrkande, att minimiåldern för den kategori av minderåriga industriarbetare, som sysselsättes i glashytta, likaledes måtte sättas till 12 år, anfört »glasbruksidkarnas klagomål över svårigheten att fylla behovet av minderårig arbetskraft» (sid. 106). Det ligger i öppen dag, att om man skall taga hänsyn till å ena sidan barnens förvärvsmöjligheter och å den andra arbetsgivarnas behov av billig arbetskraft, så måste konsekvensen bliva bestämmelser, som stå i fullständig strid med hela skyddslagstiftningens mening. Att kommittén icke ryggat tillbaka för ett framdragande av dessa för lagstiftningens syfte alldeles främmande hänsyn har emellertid haft det goda med sig, att därigenom på det skarpaste blivit belyst, hurusom alla sakliga grunder tala för minimiålderns sättande till 13 år inom alla de arbetsområden, vilka lagförslagen omfatta, utan att något som helst undantag härifrån bör göras. Givet är ock, att det i lagförslagets § 17 mom b) uppställda villkoret för inträde i industriarbete, nämligen att den minderårige — oberoende av om 13-årsåldern blivit uppnådd — skall hava fullgjort sin skolplikt eller ock erhållit behörigt tillstånd att lämna folkskolan bör få en motsvarande giltighet även i avseende på arbetsanställningen inom handel och hantverk.

På det att de minderåriga arbetarna må efter avgången från den egentliga folkskolan kunna bliva i tillfälle att samtidigt med den innehavda arbetsanställningen deltaga i den fortsatta undervisning, som kommer att stå till buds i folkskolans högre avdelning, i fortsättningsskolan eller i speciella yrkesskolor, är det av synnerlig vikt, att i en blivande skyddslag bestämmelserna bliva så avfattade, att utrymme för dylik undervisning kommer att beredas under de år, som för meddelandet av praktisk-medborgerlig utbildning framför allt torde vara lämpliga, nämligen åldern 14—16 år.

De bestämmelser, kommittén i detta hänseende föreslagit, äro rätt obestämda och svårtydliga. I par. 13 säges i största allmänhet, att arbetsgivare skall vara pliktig tillse, att arbetet icke är av sådan beskaffenhet, att det »hindrar den minderårige att deltaga i konfirmationsundervisning eller i sådan skol- eller yrkesundervisning, som helt eller delvis bekostas av staten eller kommunen». Därtill kommer, att kommittén ansett, att denna föreskrift icke bör förbindas med någon som helst ansvarsbestämmelse, detta bland annat av det skälet, att paragrafen skall äga »tillämplighet å områden, som hittills legat alldeles utom skyddslagstiftningen» (sid. 95).

Genom en så allmänt hållen, i själva verket till intet förpliktande maning åt arbetsgivarna, blir tydligen de ungas rätt till erhållande av fortsatt undervisning på ett synnerligen otillfredsställande sätt garanterad.

Centralstyrelsen, som icke i likhet med kommittén vågar hysa den förhoppningen, att »varje god arbetsgivare självmant lär iakttaga», vad i nämnda paragraf framhålles såsom en moralisk plikt, anser det vara av största vikt, att ifrågavarande bestämmelse formuleras på sådant sätt, att det för arbetsgivaren kommer att framstå som en ovillkorlig skyldighet att inom ramen av ovannämnda trenne år låta de unga deltaga i den fortsatta undervisning, som står till buds.

Lika viktigt är, att en viss minimitid i veckan blir bestämd för deltagande i den fortsatta undervisningen. I detta hänseende har kommittén icke framställt något förslag. Den har blott — i uppgivet syfte att förekomma överansträngning — föreslagit den allmänna bestämmelsen (par. 16 mom. c), att, därest minderårig med arbetsgivares vetskap begagnar sig av sådan undervisning, som i par. 13 omförmäles, »vare arbetsgivaren skyldig att så begränsa den minderåriges arbetstid, att sammanlagda undervisnings- och arbetstiden för dygn ej med mer än en timme överstiger den i nästföregående punkt medgivna arbetstiden.»

Betecknande nog har kommittén dock icke kunnat underlåta att i motiveringen giva uttryck åt den känslan, att det med en så formulerad bestämmelse i själva verket blir bra klent beställt med garantien, både emot överansträngningen och för erhållande av lämplig tid till deltagande i skolundervisning. Den yttrar nämligen å sid. 102: »Med punktens ändamål kunde måhända synas mest överensstämmande att begränsa den sammanlagda undervisnings- och arbetstiden till samma tidsmått, som är medgivet i mom. b, synnerligast som undervisningen vanligen även indirekt, genom läxläsning samt gång till och från undervisningsanstalten, tager tid och krafter i anspråk. Kommittén har

emellertid ej ansett lämpligt att alltför mycket kringskära möjligheten för vetgiriga minderåriga att förvärva ökad bildning». I den sista meningen avspeglas tydligen den säkerligen välgrundade misstanken, att arbetsgivaren i regeln komme att taga ut barnets krafter till arbete under de bestämda maximiarbetstimmarna (för 13-åringarna enligt förslaget 10 om dagen) och så låta skolan få endast den överskjutande timmen. Men denna timme äger ju barnet disponera över, när det fullgjort sitt 10-timmars dagsverke, utan arbetsgivarens välvilliga medgivande.

Skall barnens rätt till erhållande av fortsatt undervisning bliva något annat än en from önskan, synes det vara enklast och med ändamålet bäst överensstämmande att inom ramen av den maximiarbetstid, som från hygienisk synpunkt lämpligen kan varda bestämd, fastslå den minimitid, som för deltagande i fortsättningsskolornas undervisning lämpligen bör reserveras. På samma gång den mångtydighet, som måste komma att vidlåda den av kommittén föreslagna formuleringen, härigenom skulle undanröjas, vunnes ock därmed den högst väsentliga fördelen, att undervisningen kunde anordnas å sådana tider, som från dennas egen synpunkt äro de mest lämpliga.

Att så kommer att ske är ett verkligt livsvillkor för den fortsatta undervisningen. Erfarenheten — särskilt i städerna — visar nämligen dagligdags, hur litet skickade för intellektuella övningar de små arbetarna äro, då de efter dagens uttröttande kroppsarbete tvingas att komma till skolan på tider, som för undervisningen ofta äro de mest otjänliga.

De önskemål, som i det föregående blivit framställda, och som på angivna skäl synas böra från uppfostrans synpunkt förverkligas i en blivande skyddslagsstiftning för minderåriga, kunna sammanfattas i följande huvudpunkter:

1) att med hänsyn till den dagliga, obligatoriska skolgången minimiåldern för inträde i sådant lönearbete, som lagförslagen omfatta, sättes till 13 år utan de av yrkesfarekommittén gjorda undantagen för vissa industriella arbeten samt för arbete i handel och yrken,

2) att utrymme beredes för den fortsatta undervisningen under minst tre år på sådant sätt, att begagnandet av denna undervisning icke blir beroende av arbetsgivarens godtycke,

3) att en viss minimitid pr vecka för tillfälle till deltagande i fortsatt undervisning fastställes, och

4) att möjlighet beredes att förlägga denna fortsatta undervisning till en för ändamålet lämplig del av dygnet.

På grund av det anförda får centralstyrelsen alltså i underdånighet anhålla,

att, då Eders Kungl. Maj:t kommer att för riksdagen framlägga förslag till revision av nu gällande skyddslag för minderåriga arbetare, hänsyn måtte vid utarbetandet av sådant förslag tagas till här ovan framställda önskemål.

Underdånigst

För Sverges allmänna folkskollärareförening

Dess centralstyrelse:

Stockholm den 12 april 1911.

Bilaga IV.

Småskoleseminariernas ombildning.

Till Konungen.

Om man undantager utbildningen av småskollärarinnor för den lapsktalande och den finsktalande befolkningen i norra delen av vårt land, har hela den övriga småskollärarinneutbildningen hittills varit överlåten åt de olika landstingen och den enskilda företagsamheten. Då ingen enhetlig ledning funnits, har därför denna lärarinneutbildning helt naturligt under långa tider antagit i hög grad mångskiftande former. Till en början gåfvos här och där korta kurser på några veckor. Sedermera då man funnit detta otillfredsställande, har kursen vid somliga seminarier gjorts 1-årig, vid andra 1½-årig, vid andra åter 2-årig.

Vid somliga seminarier har undervisningen huvudsakligen meddelats av sådana lärare, som gjort ifrågavarande undervisning till sin huvuduppgift; vid andra däremot har den uteslutande skötts av lärare, vilka haft sin förnämsta verksamhet förlagd till andra skolor. En nödvändig följd av denna olikformighet i seminariernas organisation och arbetssätt har varit den, att småskollärarinnorna utgått från de olika seminarierna med väsentligen olika utrustning för sitt kall — något som ingalunda varit till fördel vare sig för lärarinnorna själva eller för skolan. En stor del lärarinnor hava ock helt visst fått börja sitt arbete med en förberedelse, som ej stått i rätt förhållande till detta arbetes art.

Genom »Kungl. Maj:ts nådiga stadga angående prövning vid under offentlig kontroll stående seminarium för anställning såsom lärare vid småskola och mindre folkskola eller såsom biträdande lärare vid folkskola den 28 maj 1897» bragtes äntligen någon reda uti den förutvarande förvirringen, i så måtto nämligen, att en minimitid för seminarieutbildningen minst 8 kalendermånader, fördelade på två lästerminer — fastställdes och att ett visst minimått av kunskaper sattes som villkor för godkännande i examen,

Detta var ju visserligen ägnat att i någon mån föra småskollärarinneutbildningen framåt. Men det visade sig snart, att den fastställda minimitiden var för knapp. Allmänt gjordes den erfarenheten, att den bestämda lärokursen icke lämpligen — åtminstone icke utan elevernas överansträngning — kunde inhämtas på ett år, såvida nämligen sagda kurs skulle någorlunda ordentligt genomgås. Nämnda erfarenhet ledde därhän, att flera seminarier förlängde lärotiden, några till 1½ år, andra till 2 år. Den sålunda inträdda förändringen framgår av följande jämförelse mellan åren 1898 och 1910:

Kursens längd	Seminarier					
	1898			1910		
	Landstings	Privata	Summa	Landstings	Privata	Summa
1-åriga	13	5	18	1	2	3
1½-åriga	3	0	3	9	3	12
2-åriga	3	1	4	10	6	16
Summa	19	6	25	20	11	31

Förbättringen i fråga om seminariekursens längd är påfallande. Under det de 1-åriga seminarierna år 1898 uppgingo till 72 % eller nära ¾ av alla, hade de 1910 sjunkit till 10 %. Å andra sidan hade de 1½-åriga ökats från 12 % till 39 % och de 2-åriga från 16 % till 51 %.

Denna förbättring är dock ingalunda tillfyllest. Som tabellen visar, finnas ännu seminarier med blott ettårig lärotid. Att sådana seminarier skola lämna mycket övrigt att önska i avseende på grundligheten vid genomgåendet av de fastställda lärokurserna, ligger i öppen dag. Icke heller för de seminarier, som haft 1½ år till sitt förfogande, har tiden räckt till att giva eleverna den behöriga utbildningen. Många äro därför de småskollärarinnor, som på grund av utbildningskursens knapphet under sin läraregärning haft att kämpa med mycket stora svårigheter.

På grund av nu anförda förhållanden har frågan om en förbättring i småskollärarinnornas utbildning länge varit beaktad inom lärarekåren. Vid det tolvte allmänna svenska folkskollärareмötet i Norrköping 1898 var den föremål för behandling, och vid fjortonde allmänna svenska folkskollärareмötet i

Gävle år 1908 förekom ånyo överläggning om densamma. Även vid mindre läraremöten har frågan upprepade gånger förehafts.

Under år 1903 behandlades ett par punkter av densamma — nämligen seminariekursens längd och sambandet mellan småskole- och folkskoleseminarierna — av Sverges allmänna folkskollärareförenings kretsar. Sedan centralstyrelsen för denna förening år 1908 ånyo anmodat kretsarna att avgiva yttrande i frågan, denna gång i något vidsträcktare omfattning än 1903, blev ärendet behandlat av 274 kretsar. Deras uttalanden ådagalägga, att de krav på en grundlig reformering av småskollärarinnornas utbildning, som redan 1903 framställdes, sedan dess framträtt med ökad styrka. Centralstyrelsen finner sig därför nu böra å föreningens vägnar i underdånighet vända sig till Eders Kungl. Maj:t med följande på kretsföreningarnas uttalanden grundade framställning i förevarande för folkundervisningen ytterst betydelsefulla angelägenhet.

*

De synpunkter, som vid behandlingen av frågan om småskollärarinneutbildningen i främsta rummet kräva beaktande äro: 1) Småskoleseminariernas organisation, 2) deras läroplan, 3) undervisningsmetoder, 4) undervisningsmateriell, 5) lokaler, 6) lärare, 7) statsunderstöd, 8) stipendier och 9) statskontroll ävensom 10) sambandet mellan småskole- och folkskoleseminarierna.

1. Vad organisationen beträffar, synes huvudsakligen följande vara att beakta.

a) I första rummet torde fordras, att seminariernas lärotid utsträckes till det mått, som är behövligt, för att eleverna skola hinna förvärva sig den utveckling samt de kunskaper och färdigheter, vilka äro nödvändiga för ett framgångsrikt arbete i småskolan. Att dessa kunskaper och färdigheter icke kunna sättas lägre, än vad som är angivet i stadgan av den 28 maj 1897, torde utan vidare vara klart. Och lika tydligt är, att de därstädes angivna lärokurserna måste i väsentlig mån fullständigas, för så vitt seminarierna vilja giva sina elever en tidsenlig utbildning. Då det nu visat sig, att en 1-årig lärotid är alldeles otillräcklig, och att till och med 1½ år är med nuvarande fordringar en alltför knappt tillmätt tid, torde det vara självfallet, att kursen vid alla seminarier måste utsträckas åtminstone till 2 år.

b) Den ovan åberopade stadgan utgör endast en examensstadga. Som sådan har den helt naturligt icke befattat sig med inträdesfordringarna. Vad som under nuvarande omständigheter skolat utgöra inträdesfordran har därför varit överlämnat åt de särskilda seminarierna att var för sig bestämma. Till följd härav hava inträdesfordringarna varit mycket olika vid olika seminarier. Där tillströmningen av inträdessökande varit mycket stark, hava de ofta så ansenligt stegrats, att de i vissa ämnen till och med överstigit de lagbestämda inträdesfordringarna till ett folkskoleseminarium. Vid andra småskoleseminarier däremot

hava de varit jämförelsevis låga, vilket tydligen måst menligt inverka på arbetet. För att bringa större fasthet och stadga i detta arbete torde vara nödvändigt, att bestämda inträdesfordringar fastslås för alla småskoleseminarier, så att dessa från början hava en något så när likartad grund att bygga på.

När det gäller att närmare bestämma denna grund, föres tanken naturligen till folkskolan, den läroanstalt, från vilken de flesta inträdessökandena komma. Det torde då vara självklart, att inträdesfordringarna måste sättas till minst det mått av kunskaper och färdigheter, som kunna förvärvas i en god folkskola av typen litt. A enligt gällande normalplan. Om förhållandena så medgåve, borde de naturligtvis helst sättas åtskilligt högre.

c) I sammanhang härmed bör även frågan om inträdesåldern och avgångsåldern avgöras. Stadgan av 1897 har ingen bestämmelse om inträdesåldern. Däremot föreskriver den, att elev skall, för att få undergå avgångsexamen, hava uppnått en ålder icke understigande 18 år och — därest han icke kan förete intyg om väl vitsordad tjänstgöring på eget ansvar under minst 5 år i småskola eller folkskola — icke överstigande 30 år. En minimiålder av 18 år och en maximiålder av 30 år vid examens avläggande äro alltså här fastslagna.

Till följd härav kan minimiåldern för inträde under nuvarande omständigheter vid de olika seminarierna växla mellan 16, 16½ och 17 år, allt eftersom seminariekursen räcker, 1, 1½ eller 2 år.

I och för sig kan denna olägenhet måhända betyda mindre, då ju minimiavgångsåldern i alla fall blir densamma. Beträffande den nuvarande minimiavgångsåldern har emellertid inom småskollärarinnornas egna led yppat sig den meningen, att den bör var högre än 18 år. Som skäl för en sådan åsikt har anförts, dels att en mellantid av praktiskt arbete mellan den avslutade folkskolekuren och påbörjande av studierna vid seminariet måste vara till fördel för den blivande lärarinnans allmänna utveckling, dels att en 18-årig kvinnas personlighet i regel icke uppnått den fasthet och motståndskraft, att hon med trygghet kan möta de vedervärdigheter, vilka icke så sällan inställa sig för en lärarinna på landsbygden, isynnerhet då hon, såsom tyvärr ej sällan händer, lämnas ensam i ett från andra människors boningar avlägset liggande småskolehus. Yrkanden på minimiavgångsålderns höjande till 19 eller t. o. m. 20 år hava därför framkommit.

Tager man hänsyn till de skäl, som sålunda anförts, synes det, som om en höjning av avgångsåldern vid småskoleseminarierna till åtminstone 19 år skulle ur alla synpunkter vara välbetänkt. Under förutsättning att seminariekursen göres 2-årig, blir följden för inträde då ock, som följd härav, fastställd till minst 17 år.

2. Granskar man småskoleseminariernas läroplan, sådan denna utstakats genom förut nämnda examensstadga, framträder genast en betänklig lucka, i det ett så utomordentligt viktigt ämne som läran om barnets själsliv icke blivit uttryckligen medtaget.

Utan kännedom om psykologiens huvuddrag kommer all undervisnings- och uppfostringslära att sakna säker grund. De regler för undervisning och uppfostran, som utan samband med undervisning om själslivet meddelas, kunna eleverna visserligen på god tro mottaga och tillägna sig såsom minnesläxor, men, då dessa läxor i de flesta fall bliva oförstådda, äro de närmast att förlikna vid ett yttre påhäng, en främmande dräkt, som kännes obekväm och icke medger tillräcklig rörlighet. De inlärda undervisningsmetoderna bliva på det sättet aldrig lärarinnans verkliga egendom, och arbetet i skolan kan därför icke av henne utföras med den personliga övertygelse eller lämna det resultat, som om hon fått blicken öppen för orsakssammanhanget i ett barns utveckling och funnit, att undervisningsmetoden måste vara avpassad efter barnets behov. Ännu mindre kan skolarbetet under sådana förhållanden förläna henne den omedelbara tillfredsställelse och glädje, som är den starkast drivande kraften i all lärareverksamhet. Såväl för barnens som för lärarinnans skull är det därför högeligen önskvärt, att psykologien snarast möjligt införes såsom ett lagstadgat läroämne vid småskoleseminarierna.

Av övriga ämnen, i avseende å vilka undervisningen vid småskoleseminarierna företett brister, torde särskilt naturkunnighet och teckning samt gymnastik och lek böra framhållas. Önskvärt vore, att eleverna erhölle åtminstone så mycken kännedom om mera vanliga fysiska och kemiska förhållanden, att de icke stå främmande och oförstående inför sådana vardagslivets företeelser, som kunna tänkas väcka småskolebarnens intresse och vetgirighet, samt att de i sammanhang med hälsovårdsläran finge kunskap om de viktigaste delarna av skolhälsovården; vidare att teckningsundervisningen särskilt toge sikte på småskolelärarinnornas behov av färdighet i åskådningsteckning och meddelade en väl behövlig kurs i detta ämne; att eleverna finge ordentlig övning i svensk gymnastik för barn samt någon teoretisk insikt i grunderna för densamma, och slutligen, att den pedagogiskt ordnade leken bleve i tillräcklig mån tillgodosedd.

Det torde nu för tiden vara en allmänt omfattad åsikt, att den första undervisningen bäst fyller sin uppgift att vara på en gång allsidigt utvecklande och förberedande för den fortsatta kunskapstillägnelsen, då den så mycket som möjligt tillgodoser den hos alla sunda barn förefintliga verksamhetslust, som företrädesvis tar sig uttryck i ett livligt begär att bruka sina händer. För detta tidiga utvecklingsstadium avpassade övningar för ögat och handen, såsom enkla handarbeten, ritövningar m. m., synas bäst ägnade att tillfredsställa nämnda verksamhetslust, varför det vore önskvärt, att å småskolseminariernas arbetsordning kunde beredas plats för övningar av sådan beskaffenhet, att här berörda syfte därigenom kunde främjas.

För de blivande småskollärarinnorna själva skulle det jämväl vara av stor betydelse att äga tillfälle att förvärva sig kom-

petens att undervisa i kvinnlig slöjd på folkskolestadiet, enär det icke sällan inträffar, att de få i uppdrag att handhava denna undervisning. Av liknande skäl torde även hushållsgöromål böra ha plats på småskoleseminariernas arbetsordning. Med hänsyn till de olika förhållanden, varunder småskoleseminarierna i olika trakter arbeta, synes det emellertid böra lämnas åt varje seminarium att för sig avgöra, huruvida kvinnlig slöjd och hushållsgöromål skola på dess läroplan upptagas.

Det finnes visserligen seminarier, som redan tagit upp ett eller annat av de nu nämnda ämnena, och somliga meddela i flera av dem en mönstergill undervisning.. Men vad som i detta avseende ännu förekommer blott i enskilda fall bör tydligen bliva allmänt.

3. Undervisningsmetoderna vid småskoleseminarena tarva även förbättringar, bland annat i riktning av mindre läxläsning och mera åskådlighet samt framför allt tillfälle till självständiga iakttagelser. Man är numera fullt på det klara med, att vad man hittills vanligen kallat »åskådningsundervisning» måste vara ett av de viktigaste ämnena i småskolan, och att denna undervisnings förnämsta uppgift är att utveckla barnens iakttagelseförmåga och verksamhetslust. Men om den uppgiften skall fyllas, blir det nödvändigt, att nämnda undervisning blir på ett genomgripande sätt reformerad och kommer att närmare ansluta sig till det liv, som omger barnet, än vad hittills varit fallet. Vill man emellertid, att småskolans lärarinnor skola lära barnen att göra egna iakttagelser i den omgivande världen, så måste man tydligen först och främst se till, att de själva vid seminarierna få utveckla sin förmåga i denna riktning. Självständiga iakttagelser måste därför ingå som ett av de förnämsta momenten i deras egen utbildning. Geografi och naturkunnighet i förening med teckning samt modellering i sand och lera såsom uttrycksmedel äro uppenbarligen de ämnen, som härvid kunna göra den bästa tjänsten.

4. Ett villkor för att goda undervisningsmetoder skola kunna komma till användning är, att seminarierna besitta härför erforderlig undervisningsmateriell. Hittills har det på en del håll varit ytterligt illa beställt härmed, så att t. o. m. en vanlig småskola mångenstädes varit bättre utrustad. Men att lärarinneutbildningen vid ett seminarium, som självt icke har tillgång till den materiell, som eleverna sedermera i sin tur såsom lärarinnor skola använda, måste delvis bliva synnerligen underhaltig, lärarekrafterna vid seminariet må vara hur goda som helst, ligger i öppen dag. God och tillräcklig undervisningsmateriell är därför ett krav, som oeftergivligen måste ställas på varje småskoleseminarium.

5. Likaså är det tydligt att seminariernas lokaler i avseende på utrymme, belysning, uppvärmning och luftväxling m. m. icke böra stå efter, vad som numera fordras för en tidsenlig, folk- och småskola, vilket dock hittills ej sällan varit fallet.

6. Det viktigaste vid småskoleseminarierna, liksom vid alla andra läroanstalter, är emellertid goda lärarekrafter. Den kompetens, som för närvarande fordras av de personer, som skola hava den huvudsakliga undervisningen om hand, är folkskollärareexamen, för så vitt nämligen statsbidrag till dessa lärare skall erhållas. Denna kompetens ensam för sig utan en betydande förstärkning och utvidgning lärer knappast numera kunna anses fullt tillräcklig, utan torde väl för ifrågavarande poster böra krävas åtminstone samma kompetens som för lärare vid kommunal mellanskola och högre folkskola, varigenom man till föreståndare och lärare skulle erhålla personer, som förvärvat nödig erfarenhet och utmärkt skicklighet på folkundervisningens område, samt därjämte drivit vetenskapliga studier och inhämtat grundligare psykologiska och pedagogiska insikter.

Givet är emellertid, att icke blott själva tillägnelsen utan även och i minst lika hög grad bibehållandet och fördjupandet av de för en fruktbringande lärareverksamhet nödvändiga insikterna är beroende av i vad mån bildningstillfällen stå vederbörande lärare till buds och även begagnas. De möjligheter, som pedagogiska studieresor i det hänseendet erbjuda, måste otvivelaktigt tillmätas ett särdeles högt värde även för småskoleseminariernas lärare, varför dessa så snart som möjligt torde böra beredas tillfälle att tillgodogöra sig de resurser, sådana studieresor kunna medföra. Ett icke alltför knappt tillmätt statsanslag till resestipendier för nämnda lärare har fördenskull sin givna plats bland de medel, som böra anlitas till förbättrande av utbildningen av småskolans lärarepersonal.

För erhållande av föreståndare och lärare med för sitt kall nödvändiga kvalifikationer fordras dock, dels att de kunna erhålla fast anställning, dels att avlöningen sättes till så högt belopp, att befattningarna ur ekonomisk synpunkt bliva för personer med ifrågavarande utbildning eftersträvansvärda. En förutsättning för möjligheten till tryggad anställning åter är, att småskoleseminarierna själva bliva fotade på fastare grund, så att de icke ett år kunna finnas och ett annat måhända helt plötsligt upphöra.

7. Tydligt är, att även ett blott partiellt genomförande av här framställda reformkrav komme att medföra så avsevärda omkostnader, att de nuvarande småskoleseminariernas målsmän knappast kunna väntas vara allmänt villiga eller ens i stånd att ensamma påtaga sig de nya bördorna. Ej heller kan det vara tänkbart, att behovet av ökade tillgångar skulle kunna täckas genom att höja nuvarande eller införa nya terminsavgifter för eleverna. Dessa omkostnader för kursens genomgående böra snarare minskas än ökas.

Med hänsyn till nu anförda förhållanden och enär småskoleseminarierna obestridligen tillgodose ett ytterst viktigt statsändamål, framställer sig den tanken, att staten här borde träda hjälpande emellan genom beviljande av statsunderstöd.

Behovet härav är så kännbart, att från flera håll det yrkandet blivit framställt, att staten själv borde övertaga småskoleseminarierna, på samma sätt som den övertagit folkskoleseminarierna. Huru det knappast lärer kunna nekas, att mycket

starka skäl tala för en dylik ordning, har centralstyrelsen likväl icke vågat ansluta sig till ett yrkande, vars förverkligande skulle innebära en så radikal brytning med hittills bestående förhållanden. Med så mycket större fog torde emellertid det kravet böra vidhållas, att staten genom anslag på ett verksamt sätt kommer småskoleseminarierna till hjälp.

8. Det är givet, att om, såsom här yrkats, för alla seminarier likartade bestämmelser rörande inträdesfordringarna utfärdades, skulle detta i det hela medföra en skärpning av nämnda fordringar. Men detta i förening med studietidens utsträckning till 2 år skulle i avsevärd grad öka lärarinnornas utbildningskostnader. Måste dessa kostnader redan under nu rådande förhållanden anses alltför betungande, särskilt med hänsyn till den ännu jämförelsevis svaga avlöning, som i allmänhet står småskolans lärarinnor till buds, så är påtagligt, att en ytterligare stegring av de utgifter, som en småskollärarinna måste underkasta sig för sin utbildning, kan väntas verka därhän, att mången för lärarinnekallet eljest väl utrustad måste av ekonomiska skäl avstå från att ägna sig däråt. På grund härav synes ökade utsikter att erhålla stipendier böra beredas eleverna vid småskoleseminarierna, såvida man icke vill äventyra en försämring av seminariernas lärjungeuppsättning. Ehuru vissa landsting redan nu utdela stipendier till elever vid av dem underhållna seminarier, lärer till dylika stipendier även erfordras statsmedel, ifall de ifrågasatta reformerna icke skola i betydande mån till sina verkningar neutraliseras.

9) Den kontroll, som från statens sida övas över småskoleseminarierna, sker nu därigenom, att Eders Kungl. Maj:t för varje seminarium utser en inspektor och ett examensvittne. Något samarbete mellan olika seminariers inspektorer och examensvittnen äger för närvarande icke rum. De erfarenheter, som göras vid ett seminarium, kunna därför svårligen komma ett annat till godo. Önskligt vore, att den kontroll, som staten utövar över seminarierna, komme att bliva av mer enhetlig beskaffenhet, varigenom den även skulle bliva mera verksam och initiativkraftig. Och för den händelse småskoleseminarierna komme i åtnjutande av statsunderstöd i en eller annan form, borde de givetvis även av denna anledning vara underkastade en verksammare kontroll.

10. Någon utredning av frågan om sambandet mellan småskole- och folkskoleseminarierna kan tydligen icke äga rum, förrän den nya organisationen och de nya läroplanerna för de senare bliva kända, varför behandlingen av denna särskilda fråga lämpligen torde böra anstå, tills folkundervisningskommitténs betänkande härom föreligger.

*

Det ovan anförda kan sammanfattas i följande önskemål:

1. Angående seminariernas organisation:
   a) att lärotiden vid alla seminarier utsträckes till 2 år;

   b) att inträdesfordringarna sättas till minst det mått av kunskaper och färdigheter, som kan förvärvas i en god folkskola av typen litt. A enligt gällande normalplan;

   c) att lägsta avgångsåldern höjes till 19 år.

2. Rörande läroplanen:
   att psykologi, naturkunnighet, skolhygien, åskådningsteckning, gymnastik och lek på ett mera nöjaktigt sätt tillgodoses samt att därjämte, där så prövas lämpligt på läroplanen införes ämnena kvinnlig slöjd och hushållsgöromål.

3. I fråga om undervisningsmetoder:
   att eleverna erhålla tillfälle till mera självständiga iakttagelser.

4. Beträffande undervisningsmateriell:
   att varje seminarium förses med god och tillräcklig sådan.

5. Med avseende å lokaler:
   att dessa motsvara nutida hygieniska fordringar.

6. Angående lärare:
   a) att kompetensfordringarna ökas till jämnhöjd med de för lärare vid kommunal mellanskola och högre folkskola gällande;

   b) att för lärarne beredes tillfälle till erhållande av pedagogiska resestipendier;

   c) att lärarna kunna erhålla fast anställning;

   d) att avlöningen sättes så högt, att lärarebefattningarna kunna draga till sig dugliga sökande.

7. I fråga om statsunderstöd:
   att erforderligt understöd av statsmedel beviljas de seminarier, som vid sakkunnig prövning befinnas därav förtjänta.

8. Beträffande stipendier:
   att lärjungarna vid småskoleseminarierna genom statens försorg beredas tillfälle att erhålla behövliga stipendier.

9. Rörande kontrollen:
   att en enhetlig och verksam kontroll över seminariernas verksamhet kommer till stånd.

*

I anslutning till ovanstående framställning vågar centralstyrelsen härmed i underdånighet anhålla:

att Eders Kungl. Maj:t täcktes i nåder snarast möjligt vidtaga åtgärder för att bringa ovan uttalade önskemål till förverkligande i den mån förhållandena det medgiva.

Underdånigst

För Sverges allmänna folkskollärareförening

Centralstyrelsens verkställande utskott:

Stockholm den 19 januari 1911.

Bilaga V.

Sverges allmänna folkskollärareförenings fjärde teckningskurs.

Enär Hallands läns landsting hade anslagit 500 kronor till stipendier åt deltagare från länet, förlades 1910 års teckningskurs till Varberg. Samtliga deltagare i denna kurs, 20 till antalet, utgjordes av lärare och lärarinnor vid folk- och småskolor i Hallands län. Kursen pågick under tiden den 4—30 juli och leddes av teckningsläraren J. Ekström från Stockholm enligt följande arbetsordning.

Åskådningsteckning och teckning ur minnet	28 timmar
Modellering	12 »
Frihandsteckning efter föremål	75 »
Kolteckning och skissteckning	23 »
Museibesök	6 »
S:a	144 timmar

Övningarna i åskådningsteckning rörde sig kring sådana uppgifter, som krävas för åskådliggörande av undervisningen i olika ämnen inom småskolan och folkskolan. Alla dessa övningar utfördes på skoltavlor. I samband härmed förekommo övningar i teckning ur minnet.

Modelleringsövningarna voro valda med särskild hänsyn till undervisningen i småskolan. Som materiel användes lera.

Kolteckningen avpassades förnämligast efter behovet vid undervisningen på de lägre stadierna i skolan. Den omfattade dels s. k. drillövningar, dels teckning ur minnet och efter föremål. Dessa teckningar utfördes på billigt tonpapper, uppsatt på enkla stafflier.

I frihandsteckningen ingick först och främst teckning efter Stockholms folkskolors modellserie men därjämte ock teckning efter en mängd andra industri- och naturföremål. I samband härmed övades även penselteckning.

Skissteckning förekom mest inomhus. Endast tre timmar anslogos till skissteckning ute i det fria. Utanför den ordinarie arbetstiden gjordes dock kortare utflykter i stadens omgivningar, varvid skissteckning flitigt övades. Skissteckningen åsyftade särskilt, att deltagarna skulle förvärva färdighet att enkelt och raskt återgiva föremål i konturer.

För museibesök måste kursdeltagarna begiva sig till Göteborg, och anslogs för detta ändamål en särskild dag. Göteborgs museum besöktes därvid under ledning av docenten vid Göteborgs högskola dr A. Romdahl, som dels höll föreläsningar om 1800-talets målarkonst (3 timmar), dels demonstrerade särskilt de historiska och konstindustriella samlingarna.

Föreläsningar höllos i regel varje dag av kursens ledare. Därvid behandlades åskådningsteckning, elementär färglära, belysningslära, linearperspektiv, teckningsundervisningens metodik samt teckningsundervisningen i utlandet. Ett stort antal av de bästa in- och utländska arbeten rörande teckningsundervisningen i olika slag av skolor tillhandahölls för deltagarna under hela kurstiden.

Kostnaderna för kursen hava uppgått till 1,392,52 kronor. Av denna summa hava 500 kronor utbetalts i stipendier till kursdeltagarna. I statsbidrag till undervisningen hade Kungl. Maj:t beviljat 1,000 kronor.

*

Ny teckningskurs, den sjätte i ordningen, anordnas av förutvarande kommittérade under tiden den 10 juli—5 augusti 1911 i Hudiksvall. Denna är beräknad för 40 deltagare, huvudsakligen från Norrland. Anmälningar insändas senast den 27 maj till folkskolinspektören J. Franzén under adress: Folkundervisningskommittén, Birger Jarlsgatan 33, Stockholm.

Bilaga VI.

"Pedagogiska skrifter".

Dessa hava under år 1910 utkommit i följande häften:

1. Thorell, A., Yrkesundervisningen och dess ställning till folkskolan i Tyskland, Österrike, Schweiz, Holland, England och Nordamerikas förenta stater;

Nylund, S., Yrkesundervisningen i Sverige, kort översikt.

2. Frye, A. E., Naturstudium eller geografiundervisning med modellering. Översättning av Ingrid Folke.

3. Kuypers, F., Förenta staternas folkskola och lärarebildning i dessas mest framträdande drag. Översättning av Ebba Franzén, fil. kand.

4. Kerschensteiner, G., Grundfrågor rörande skolans organisation. Översättning av A. W. Kristoferson, läroverksadjunkt.

Följande sammandrag av räkenskaperna för tiden den 1 juli 1909—30 juni 1910 visar litteraturföretagets ekonomiska ställning:

Debet:

Första årgången.	Försålda skrifter	79: 96	
Andra »	»	88: 55	
Tredje »	»	50: 55	
Fjärde »	»	55: 42	
Femte »	»	40: 80	
Sjätte »	»	96: —	
Sjunde »	»	56: 15	
Åttonde »	»	70: 25	
Nionde »	»	97: 69	
Tionde »	»	102: 45	
Elfte »	»	359: 44	1,097: 26
Tolfte »	»		1,797: 90
Statsbidrag			1,000: —
Förskott av kassören			169: 37
		Summa	4,064: 53

Kredit:

Förskott av kassören		752: 40
Första t. o. m. elfte årgångarna. Porton		22: 08
Tolfte årgången:		
Honorar åt förläggare, författare och översättare	575: —	
Tryckningskostnader	1,525: 54	
Häftning	273: 30	
Frakter m. m.	396: 76	
Böcker	19: 45	
Redaktion och distribution	500: —	3,290: 05
	Summa	4,064: 53

Räkenskaperna hava granskats av de utsedda revisorerna F. Berggren i Växjö och Vilhelmina Vahlin i Karlskrona. Dessa hava funnit räkenskaperna korrekt förda och behörigen verificerade, vadan de tillstyrkt full och tacksam ansvarsfrihet åt litteraturkommittén för den tid, räkenskaperna omfatta. Denna ansvarsfrihet har av centralstyrelsen beviljats.

I 1911 års skrifter komma att ingå:

1. Berg, Fridtjuv, Nutidsfrågor på uppfostrans område.
2. Sandberg, Alvida, Hjälpskolor i London.
3. Sjöholm, L. G., Om stamning.

Fjärde häftet kommer att väljas bland följande:
Kerschensteiner, G., Staatsbürgerliche Erziehung,
Ligthart, Jan, Het volle leven,
Bruce, N. O., Om hembygdsundervisningen,
Atkinson, G. F., First studies of plant life.

Bilaga VII.

Litteratursällskapet.

Till Sverges allmänna folkskollärareförenings medlemmar.

Ett av de förnämsta medlen till lärarekårens fortbildning har under de senaste tretton åren varit den skriftserie, som under namn av »Pedagogiska skrifter» av en utav centralstyrelsen utsedd litteraturkommitté utgivits, och som uppburits av ett för ändamålet bildat litteratursällskap. Av denna skriftserie hava nu utkommit 54 häften, avhandlande olika ämnen, såsom allmän psykologi, barnpsykologi, allmän pedagogik, speciell metodik (religionsundervisningen, undervisningen i modersmålet, geografi, naturkunnighet, teckning och modellering, iakttagelseundervisning), pedagogisk patologi, skolhygien, den fortsatta undervisningen, skolans organisation och pedagogikens historia. Härigenom hava föreningens medlemmar satts i stånd att i någon mån följa de strävanden, som i vår tid göra sig gällande på det pedagogiska området såväl inom vårt eget land som i utlandet. Värdefulla uppslag och anvisningar hava sålunda erhållits, vilka omedelbart kunnat omsättas i det praktiska skolarbetet, och vilka röjt väg för bättre undervisnings- och uppfostringsmetoder.

Också hava »Pedagogiska skrifter» efter hand blivit allt mera uppskattade. Därom vittna dels de gynnsamma omdömena i pressen, dels den användning, som dessa skrifter erhållit i och för lärareutbildningen i vårt land, dels och framför allt den större åtgång av redan utgivna häften, som under de senaste åren ägt rum bland föreningens medlemmar.

Men om sålunda »Pedagogiska skrifter» under den gångna tiden fyllt en viktig uppgift, så lider det intet tvivel, att de under den närmaste framtiden bliva än mera behövliga för folkskolans lärarekår, då vi hava att vänta betydande omläggningar på folkundervisningens område. Under förvissning härom, och då litteratursällskapets senaste treårsperiod nu gått till ända, vill centralstyrelsen inbjuda föreningens samtliga medlemmar till teckning av medlemskap inom litteratursällskapet för en ny treårsperiod.

Särskilt de föreningens medlemmar, vilka intressera sig för fortsatta pedagogiska studier, men som icke förut tillhört litteratursällskapet, vill centralstyrelsen härmed hava erinrat om fördelen av att inträda i sagda sällskap. För en årsavgift av 3 kronor erhålla sällskapets medlemmar alla de skrifter, som tillhöra den löpande årgången, då däremot de, som genom bokhandeln vilja förskaffa sig dessa, få betala ett vida högre pris. Till belysning härav må nämnas, att varje medlem av litteratursällskapet erhållit samtliga de utkomna tretton årgångarna för sammanlagt 39 kronor, under det dessa skrifter i bokhandeln kosta 74,45 kronor, således i det närmaste dubbla beloppet. Nya medlemmar av sällskapet erhålla likaledes varje föregående årgång, som finnes på lager, till ett pris av 3 kronor.

Anmälan om inträde i litteratursällskapet samt rekvisition av föregående årgångar göres hos litteraturkommitténs ordförande, folkskolinspektören J. Franzén, Södertälje. För litteratursällskapets förutvarande medlemmar torde den nya teckningen av medlemskap enklast tillgå sålunda, att endast de, som vilja utträda, härom göra anmälan. De övriga besparas i så fall besväret med särskild skrivelse.

Om årsavgiften insändes till litteraturkommitténs ordförande, erhållas Pedagogiska skrifter häftesvis i korsband, efter som de utkomma. I annat fall sändes hela årgången mot postförskott, då den blivit färdig.

Stockholm den 20 april 1911.

Centralstyrelsen.

Bilaga VIII.

Ny undervisningsmateriell,

upptagen å folkskolebyråns förteckning över sådan materiell 1911.

Kristendom.

*36. Furrer, Landskapsbilder från Palestina; till de förutvarande fem tavlorna hava fogats två nya: Betlehem och Jerusalem på Kristi tid. Kr. 3.50 st.

Modersmål.

11. Läsebok för folkskolan, nydanad parallellupplaga i sex avdelningar med var för sig enhetligt innehåll; avd. 1—4 beräknas utkomma 1911, avd. 5—6 år 1912. 1:a avd. kr. 0.80.

14 e. Heidenstam, Svenskarna och deras hövdingar, 2:a delen. Kr. 0.70.

15. Sandström, Natur- och arbetsliv i svenska bygder, avd. 2. Norrland. Kr. 1.20.

Ribbing, Läsebok för svenska folkskolan, avd. 2. Kr. 1.50.

Historia.

*28. Lehmann, Kulturhistoriska karaktärsbilder, 3:e serien: egyptiska byggnadsverk, det inre av ett romerskt hus, det inre av en stad i 15:e århundradet, från rokokotiden, pålbyggnadsby, från hansaförbundets blomstringstid. Kr. 13.75.

Geografi.

*21 a. Lundgren, Hemortslära, väggkarta över Stockholm. Kr. 10.

*21 b. Lundgren, Väggkarta över karttecken. Kr. 5.

*32. Byström, Väggkarta över Södra Götaland. Kr. 10.

» » Norrbottens län. Kr. 10.

*48 a. Geografiska karaktärsbilder, Kejsar Wilhelmskanalen. Kr. 1.35. New-York (dubbelplansch). Kr. 3.75.

*48 d. Wünsche, Geografiska bilder: bomullsskörd i Togo, kakaoplantering på Samoa. Kr. 7.25 st.

*51 a. Svenska turistföreningens geografiska bilder, urval ur den stora samlingen, 85 bilder från landets skilda delar. Kr. 0.85.

Räkning och Geometri.

*67 b. Stereometriska figurer, bleckkärl för yt- och rymdberäkning. Kr. 10.50.

*76 c, d. Ehlin, Talbildslåda, större och mindre. Kr. 1.50 och kr. 0.75.

*76 e. Ihre, Talbilder för den första räkneundervisningen. Kr. 4.50.

Naturkunnighet.

*80 b. Steger, Anatomiska modeller: torso med huvud, arm och ben med muskler. Kr. 175, kr. 23 och kr. 30.

*81 b. Wallis, Grafiskt-statistiska tavlor till alkoholläran. 6 st. à kr. 3.25 (tills. kr. 18).

*91 a. Dalin, Våra husdjur. Tavlor för hemortsundervisning, utgivna av Sverges allmänna folkskollärareförening: I. Hästen, efter målning av Kreuger. Kr. 1.25.

*103. Lehmann, Zoologiska väggtavlor,

Serien 10: morkulla, lama, tvåpucklig kamel, glasögon- och skallerom, bläckfisk, trädgårdssnäcka och ostron. Kr. 6.80.

Serien 11: sebra, gasell, bäver, sill, stickmygga. Kr. 6.80.

*104. Schmeil, Zoologiska väggtavlor: orangutang, infusionsdjur. Kr. 8 pr st.

111 a. Zoologisk samling, uppstoppade djur: mullvad med bo, tryckande morkulla. Kr. 12 och kr. 8.

*111 e. Insektsamling, 4 insekter med skyddande förklädnad. Kr. 6.50.

*118. Fysikaliska apparater från Svanström:

Apparat för att visa ljusets brytning. Kr. 12.

Modell till åskådliggörande av glasögons inverkan vid närsynthet och långsynthet. Kr. 12.72.

Röklåda för att visa ljusets rätliniga fortplantning, tillbakakastning och brytning. Kr. 33.

Sjökompass med kardansk upphängning. Kr. 7.

Magnetnål för deklination och inklination. Kr. 9.

Jordglob med magnetnål. Kr. 9.50.

Vertikal-galvanometer (ny och billigare konstruktion). Kr. 11.50.

Apparat att visa elektriska motståndets reglering. Kr. 5.25.

Apparat åskådliggörande elektriska ringledningar. Kr. 13.50.

Glödlampa (ny och billigare konstruktion). Kr. 3.25.

Biapparater till dynamo-elektrisk motor: centrifugalregulator med ångventil, kr. 6.50, torkcylinder, kr. 6.25, Savarts hjul, kr. 2, glaskula för vatten och kvicksilver, kr. 3, 3 st. färgskivor, kr. 0.75.

119 b. Fysiska apparater från E. Bergvall:

Induktionsapparat med fast, blottad primärspole, strömbrytare, skjutbar sekundärspole, handtag med ledningssnören. Kr. 22.50.

*c. Galvanometer med biapparater för påvisande av magnet-induktionsströmmar för olika ändamål. Kr. 14.50.

*h. Trådlös telegraf, avsändare med gnistinduktor, nyckel och torrelement, mottagare med kohärer, relä, ringverk, strömbrytare, torrelement och klämskruvar för tillkoppling av skrivtelegraf. Kr. 35.

*n. Dynamomaskin med drivhjul och handvev, åskådliggörande kraftstation med elektrisk gatubelysning. Kr. 32.

*123 a. Apparat till förklaring av månens faser. Kr. 2.75.

*130 b. Svenska medicinalväxtföreningen, Vilka läkeörter äro fördelaktiga att insamla. Kr. 0.35.

Teckning.

133 d. Segerborg, Åskådningsteckning, i vitt och färger på svarta tavlan. Kr. 2.90.

Vid rekvisition av den i förteckningen upptagna materiellen bör ej blott föremålets namn utan även det nummer, varunder detsamma är upptaget å förteckningen, angivas i rekvisitionen. Rekvisitionerna skola ock vara underskrivna av skolråds eller skolstyrelses ordförande, eller i fråga om den med * betecknade materiellen, vilken tillhandahålles alla av staten inrättade eller understödda undervisningsanstalter, av skolans rektor eller föreståndare.

Inköp av undervisningsmateriell förmedlas genom Svenska skolmuseet. (Se Bilaga XIII!).

Bilaga IX.

God nöjesläsning.

En återblick och ett önskemål.

Redan på 1880-talet började Sverges lärarekår diskutera behovet av en god nöjesläsning för barn och ungdom.

Mycket talades vid möten och mycket skrevs om nödvändigheten att förse vårt land med sådan läsning samt om den stora betydelse, den skulle få för det uppväxande släktets intellektuella och moraliska utveckling.

Ytterst litet var då i Sverge uträttat i denna riktning. Det första mer betydande försöket blev »Jultomten» 1891 och sedermera »Fågel Blå». Men dessa kommo ju endast till julen. Det behövdes läsning av likartat slag hela året om.

Sverges allmänna folkskollärareförenings centralstyrelse upptog frågan på sitt program och sökte främja dess lösning genom en förteckning över god barn- och ungdomslitteratur samt genom upprättande av ett mönsterbibliotek. Härmed hade saken kommit i ett nytt skede. Det var lärarekåren, som väckt frågan, och det blev även lärarekåren, som fullföljde arbetet. År 1897 bildades Svensk Läraretidnings Förlagsaktiebolag dels för att av Emil Hammarlund övertaga Svensk Läraretidning och dymedelst bevara ett självständigt tidningsorgan åt Sverges lärarekår, dels för att på samma gång tillgodose kravet på en sund och god nöjesläsning åt Sverges barn och ungdom. För detta senare ändamål beslöts, att bolaget skulle samarbeta med Sverges allmänna folkskollärareförening. En kommitté av sex personer tillsattes. Tre utsågos av Sverges allmänna förenings centralstyrelse, tre av bolagets styrelse. Kommittén fick i uppdrag att anskaffa och verkställa urval av sådan ungdomslitteratur, som ansågs lämplig. Den föreslog, att under namnet Saga en serie skulle utgivas, som borde omfatta dels särskilt underhållande läsning ägnad att väcka läslust, dels sådana arbeten, vilka med ett fängslande framställningssätt förenade ett innehåll, som tillgodosåge barnens kunskapsbe-

går och behov av ökat vetande. Serien borde alltså utgöras av sagosamlingar i lämpligt urval samt därjämte av skildringar ur historien, reseskildringar och skildringar från naturens och de mänskliga sysselsättningars olika områden, allt framställt på ett lättfattligt och tilltalande sätt.

En stor del av detta program har redan förverkligats. Men ännu återstår åtskilligt, särskilt i fråga om den senare delen av programmet. Meningen är att under den närmaste tiden söka få det fullföljt samt att, i den mån omständigheterna medgiva, på nöjaktigt sätt lösa även de vidsträcktare och svårare uppgifter, som kommittén från början ställde som önskemål för framtidens Saga.

Härför kräves emellertid först och främst lärarekårens eniga och kraftiga medverkan. Utan denna kan på förevarande område, där så många nya företag dyka upp och en i åtskilliga avseenden så osund konkurrens för närvarande gör sig gällande, ingenting av förblivande värde åstadkommas. Men på dylik medverkan från lärarekårens sida borde ock »Saga» med visshet kunna räkna. Saga är nämligen utgången från lärarekåren, och den bör därför särskilt av denna kår hägnas och omhuldas såsom dess egen.

Trots all konkurrens är ock Saga, noga granskat, fortfarande liksom hittills den billigaste ungdomsboken. Då s. k. billighetsförlag bjuda 160 sidor utan teckningar för 25 öre, bjuder Saga ej allenast på ett strängare urval av text, utan därtill även på första klassens illustrationer, vilka senare ensamt för sig betinga högre kostnader än hela den från utlandet importerade 25-örestexten i de nyaste gottköpsserierna. Det är i allmänhet en ganska lätt sak att ge ut gottköpsböcker utan sorgfälligt urval och utan dyra illustrationer. Att dock även bilderna spela en stor roll för barnens fantasi, behöver nog ej påpekas för Sverges lärarekår.

Man har någon gång gjort anmärkning mot tidskriftens namn, såsom innebärande att innehållet skulle vara alltför äventyrsmässigt och småbarnsaktigt. Denna anmärkning vilar emellertid på ett missförstånd. För alla barn, icke blott de minsta, torde namnet Saga innebära något kärt och tilldragande. Det betyder ju i sig självt endast berättelse samt hänsyftar därjämte på våra förfäders vishetsgudinna, »den klart seende och i framtiden skådande», och det kan därför mycket väl passa även för ett innehåll av mera allvarlig och omfattande natur. Och kanske en gång, under förutsättning av lärarekårens kraftiga medverkan, Sagas långa rad av små nätta band skall för framtidens barn bli ett tankens och vetandets, ett de goda och förädlande intryckens uppfriskande och renande vishetsflöde.

Sådant har åtminstone dess syfte varit. I vad mån detta skall uppfyllas, beror av den uppmuntran, den av lärarekåren erhåller.

Centralstyrelsen.

Bilaga X.

Skolresekommitténs verksamhet.

Berättelse för år 1910.

Som Engelbrekts folkskolehus blev upptaget för Nordiska skolmötets utställning, måste Skolresebyrån förlägga sin verksamhet till annan lokal och erhöllos för ändamålet några skolsalar i huset Linnégatan 54. Denna skollokal var även upplåten för skolmötet, nämligen för inkvartering av mötesdeltagare i början av augusti. Därigenom måste skolresorna inställas under augusti månad.

Emellertid härbergerades under tiden 17 juni till 1 augusti 550 skolresande och dessutom 37 sommarkursdeltagare.

De skolresande anlände i 23 olika avdelningar och kommo som vanligt från olika delar av Sverige, från Limhamn, från Malmberget, Visby och Karlstad.

Antalet skolresande, som under de gångna åren genom kommitténs bemedling besett huvudstaden under sommarferierna uppgår till 6,306 fördelade på följande sätt:

år 1897 utställningsåret	1,400
„ 1901	179
„ 1902	367
„ 1903	198
„ 1904	313
„ 1905	357
„ 1906	342
„ 1907	413
„ 1908	537
„ 1909 utställningsåret	1,650
„ 1910	550

Utom sin egentliga uppgift, att verka för främjande av skolresor till huvudstaden, fick Stockholms skolresekommitté år 1901 i uppdrag att främja även Stockholmsbarnens utflykter till landsorten under sommarferierna. På kommitténs anhållan beviljades prisnedsättning för resande folkskolebarn först å statens och sedan (år 1902) å de flesta enskilda järnvägar och fick denna prisnedsättning gälla för folkskolebarn från alla Sverges städer. Under de tio år, som denna verksamhet fortgått, ha många stadsbarn begagnat sig av denna prisnedsättning; ensamt i Stockholm uppgick antalet resande år 1909 till 3,633.

Skolresekommittén har under det gångna året utgjorts av fröken Hulda Lundin, ordförande, fru Amanda Hammarlund, vice ordförande, fru Alma Wik, byråföreståndarinna och kassör, samt undertecknad Anders Branzell, sekreterare.

Ur räkenskaperna för år 1910 kan lämnas följande uppgifter:

Behållning från år 1909		799: 95
Inkomster: Av skolresande	511: 40	

	Av sommarkursdeltagare	298: 40	
	Räntor	27: 25	837: 05
		Kronor	1,637: —
Utgifter:	Inventarier	250: 40	
	Reparationer	20: 50	
	Flyttningskostnad	44: 60	
	Arvode åt biträdet	180: —	
	För städning	93: 45	
	Lyse och bränsle	16: 40	
	Trycksaker	26: 50	
	Föreståndarinnan	250: —	
	Sekreteraren	75: —	
	Diverse utgifter	61: 01	1,017: 86
	Behållning till år 1911		619: 14
		Kronor	1,637: —

Stockholm i dec. 1910.

Hulda Lundin. *A. Hammarlund.* *Alma Wik.*

And. Branzell.
Sekreterare.

Bilaga XI.

Föreningslagstiftningen och S. A. F.

Till Överståthållareämbetet i Stockholm.

Med anledning av Överståthållareämbetets cirkulär den 1 sistlidna juli får centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening härmed avgiva yttrande över ett inom justitiedepartementet utarbetat förslag till lag om ideella föreningar.

I lagförslagets § 4 heter det, att den omständigheten, att förenings medlemmar uteslutande eller till en del utgöras av bolag, föreningar, kommuner eller andra samfälligheter, icke må utgöra hinder mot föreningens registrering. Av förslaget framgår dock icke med full klarhet, huruvida uttrycket »föreningsmedlemmar» i de följande lagparagraferna skall kunna anses omfatta även dylika samfälligheter, eller om därmed skall menas endast en förenings personliga medlemmar. Formuleringen av en hel del bestämmelser, särskilt de många, som röra »föreningssammanträde», synes emellertid förutsätta, att den senare tydningen måste vara den närmast rätta. Den inre motsägelse, varav förslaget på denna punkt lider, skulle utan tvivel, i händelse förslaget bleve lag, redan i och för sig komma att utgöra en svår olägenhet för de många och betydande föreningar, vilka utgöra sammanslutningar av en mängd över hela riket utbredda lokalföreningar. En förening av sistnämnda slag är Sverges allmänna folkskollärareförening, som uteslutande består av var för sig självständiga kretsföreningar, för närvarande 190 med sammanlagt 12,172 medlemmar. För vinnande av tydlighet och reda är det givetvis av vikt, att terminologien i den tillämnade lagen blir så pass klar, att det t. ex. icke kan göras till föremål för tvist, huruvida det är de 12,172 personerna eller de 190 kretsarna, som skola anses vara »medlemmarna» i nämnda förening.

Enligt § 33 skall föreningsmedlems rätt att deltaga i handhavandet av föreningens angelägenheter utövas å föreningssammanträde», dock medgivet, att i stadgarna må kunna bestämmas, att vissa ärenden, som ej enligt den föreslagna lagen skola handläggas å föreningssammanträde, må i annan ordning avgöras. Till ovillkorligt avgörande vid föreningssammanträde vill lagförslaget i alla händelser förlägga bland annat så viktiga delar av en förenings förvaltning som beslut om ansvarsfrihet för styrelsen samt antagande och förändring av stadgarna.

Utan tvivel är allmänt föreningssammanträde den lämpligaste formen för föreningsmedlemmarnas deltagande i handhavandet av en förenings angelägenheter, då det gäller föreningar med begränsat omfång och av mer eller mindre utpräglat lokal karaktär. Men lika uppenbart är, att en sådan form för medlemmarnas medinflytande på förvaltningsärendena icke kan vara tillfredsställande i fråga om föreningar, som utgöra verkliga riksorganisationer och räkna sina medlemmar i många tusental, samt i all synnerhet icke i fråga om organisationer, vilka helt eller huvudsakligen bestå av sådana samfälligheter, som i § 4 omnämnas.

Vad särskilt angår Sverges allmänna folkskollärareförening vore det otänkbart, att ett »föreningssammanträde» skulle, på sätt som i lagförslaget angives, kunna taga hand om föreningens förvaltning. På grund av de stora avstånden och därav följande dyra resekostnader skulle till ett dylikt sammanträde kunna infinna sig endast en försvinnande bråkdel av föreningens över 12,000 medlemmar. Ja, även om så många personer, som den största samlingssal kunde rymma, hörsammade kallelsen, skulle ett sådant s. k. allmänt möte, beklätt med laglig befogenhet att utöva de funktioner, vilka enligt förslaget borde tillkomma »föreningssammanträde», komma att verka nästan parodiskt. Tillfälligheter av varjehanda slag skulle därvid kunna spela in vid skötseln av föreningens angelägenheter på ett sätt, som alldeles icke vore önskvärt.

Då Sverges allmänna folkskollärareförening för 30 år sedan stiftades, intogs icke heller i dess stadgar någon bestämmelse om allmänt föreningssammanträde, utan bestämdes i stället mera praktiska former för medlemmarnas inflytande på föreningens angelägenheter. Sålunda avgöras samtliga förvaltningsärenden, som röra hela föreningen, såsom val av styrelse och revisorer, be-

viljande av arvoden, meddelande av ansvarsfrihet, vidtagande av stadgeändringar m. m., inom de särskilda kretsföreningarna, varefter centralstyrelsen, sedan vederbörligen styrkta protokollsutdrag härom inkommit från dessa kretsföreningar, på sätt i stadgarna närmare angives slutbehandlar ärendena och delgiver föreningsmedlemmarna resultaten. Den garanti för medlemmarnas verkliga medinflytande på föreningens angelägenheter och för föreningens lugna utveckling, som ligger i detta arbetssätt, skulle gå alldeles förlorad, om det föreliggande förslaget upphöjdes till lag. Liknande skulle helt säkert följden bliva även för en mängd andra, hela riket omfattande föreningar, av vilka flera, med stöd av den inom Sverges allmänna folkskollärareförening vunna lyckliga erfarenheten, organiserat sig i huvudsak efter dess mönster.

Det anförda må vara nog för att motivera, att centralstyrelsen för sin del måste på det bestämdaste avstyrka bifall till lagförslaget i dess nu föreliggande form.

Såsom sitt allmänna omdöme tillåter sig centralstyrelsen därjämte tillägga, att om en särskild lag för ideella föreningar anses nödvändig för vinnande av det syfte, som med föreslagen registrering avses, så måste densamma så avfattas, att åt de många sammanslutningar av olika slag, vilka verka för ideella mål, bevaras största möjliga frihet att inrätta sin organisation och sitt arbetssätt så, som för främjande av varje förenings föresatta mål befinnes vara bäst passande. Lagstiftningen måste bygga på den synnerligen rika erfarenhet, som å föreningslivets område redan inhämtats, samt lämpa sig efter de föreningstyper, som faktiskt utbildat sig samt befunnits ändamålsenliga och på grund därav livskraftiga. Att på sätt i föreliggande lagförslag på 86 paragrafer avses, intvinga samtliga ideella föreningar i en enda uniform, som dock blott kan passa en del av dem, skulle enligt centralstyrelsens övertygelse komma att verka förkvävande, ja i många fall dödande på den föreningsverksamhet som lagstiftningen borde vara till för att betrygga och befrämja.

Sverges allmänna folkskollärareförenings stadgar och andra begärda uppgifter bifogas.

Stockholm den 31 augusti 1910.

Å centralstyrelsens för Sverges allmänna folkskollärareförening vägnar

Dess verkställande utskott.

Bilaga XII.

Svenska skolmuseet i Stockholm.

Petition om statsanslag.

Till Konungen.

Lärare och lärarinnor inom alla slag av läroanstalter äro ense därom, att ett av de främsta medlen för det dagliga undervisningsarbetets höjande och fruktbargörande är att finna i undervisningsmateriellens förbättrande. Medvetandet härom har ock på skilda håll i vårt land framkallat strävanden till åstadkommande av allt bättre hjälpmedel för undervisningens olika grenar och stadier.

Härvid har behovet av en särskild anstalt för planmässig samverkan mellan dessa strävanden synnerligen starkt gjort sig gällande. Utan en sådan anstalt är det svårt, även för den mera sakkunnige, att få säker kännedom om vad som inom ifrågavarande område redan är gjort och vad som ytterligare kan vara av behovet påkallat. För ämnesläraren eller skolföreståndaren, som har att uppgöra anskaffningsplan för sitt ämne eller sin skola, blir detta bestyr alltför osäkert, kostbart och tidsödande, då var och en är nödgad att på en mängd spridda håll söka, vad han behöver. Utan tillgång till en pålitlig och opartisk centralanstalt för undervisningsmedel finnes i de flesta fall ingen annan utväg än att lita på de enskilda leverantörernas rekommendationer av sina egna artiklar. Anskaffning på sådan grundval kan ej annat än leda därtill, att de vanligtvis ganska knappa tillgångarna ofta bliva på ett mindre tillfredsställande sätt använda.

Uppenbarligen bör också genom ett centralorgan en välbehövlig verksamhet för det lämpligaste användandet och tillgodogörandet av förefintlig undervisningsmateriell kunna planmässigt bedrivas.

Saknaden av en centralanstalt för ändamålet har särdeles kännbart framträtt inom folkskolorna, som äro de talrikaste och i ekonomiskt avseende svagast utrustade. Sverges allmänna folkskollärareförening har därför länge varit betänkt på att söka avhjälpa den brist, som här förelegat. Omsider kunde ock genom nämnda förenings försorg en ständigt fortgående utställning av undervisningsmedel med namnet Svenska skolmuseet öppnas i Stockholm den 23 mars 1908.

Genom föreningens centralstyrelse har utsetts en av representanter för folk- och småskolan samt de allmänna läroverken och flickskolorna sammansatt styrelse med uppdrag att handhava museets angelägenheter, och centralstyrelsen har därjämte av föreningens tillgångar anslagit de medel, som för museets upprättande och underhåll under dess första tid varit oundgängligen nödvändiga.

Museet som är inrymt i huset Grevturegatan 74 härstädes och hittills hållits öppet två dagar i veckan, har varit flitigt besökt av lärare och lärarinnor samt andra undervisningens målsmän från olika slags skolor. Det har förmedlat inköp av skolmateriell samt på grund av ingångna förfrågningar meddelat råd och upplysningar beträffande anskaffandet av lämplig sådan till ett avsevärt antal undervisningsanstalter i landets skilda delar. Det har dessutom ombesörjt utställningar i samband med 19:e allmänna läraremötet i Falun 1909 och 10:e nordiska skolmötet i Stockholm 1910 samt dessutom anordnat särskilda förevisningar med redogörelse för nyutkommen materiell varjämte meddelanden angående dylik materiell genom dess försorg in-

förts i skolpressen. För omfattningen och arten av museets verksamhet i övrigt redogöres korteligen i närlagda årsberättelser och sammandrag av räkenskaperna.

Intresset för museet har oavlåtligen varit i stigande. Det synes därför, som om de ord skulle gå i uppfyllelse, vilka den 23 mars 1908 yttrades av dåvarande chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet statsrådet Hugo Hammarskjöld, då han förklarade museet öppnat, nämligen: »Jag är förvissad om, att detta skall lända undervisningen till stort gagn, och att vad vi här se omkring oss bara är en liten början, samt att det icke kommer att dröja länge, innan museet finner sina nuvarande lokaler för trånga och måste flytta in i större och rymligare».

Men för att museet skall på sålunda antytt sätt kunna utvecklas, erfordras väsentligt ökade tillgångar. Museets enda inkomster utgöras för närvarande av ett anslag å 3,000 kr. årligen av Sverges allmänna folkskollärareförening. Någon avsevärd ökning av detta anslag kan föreningen med sina begränsade tillgångar icke vidkännas. Med ifrågavarande belopp hava i första rummet alla utgifter till hyra, uppvärmning, belysning, städning och vakttjänstgöring m. m. blivit bestridda. Så länge museet ännu varit i sin första begynnelse, har det nämnda beloppet kunnat ej blott täcka dessa kostnader utan ock lämnat ett öfverskott för nyanskaffning och utvidgning. Dels genom välvilligt överlåtande och deponering av värdefull undervisningsmateriell från flera håll, dels genom omtänksam användning av anslaget har museiföremålens antal så ansenligt ökats, att en ny, rymligare och mera ändamålsenligare lokal nu måste anskaffas. I denna nya lokal bör utrymme beredas för flera avdelningar, som nu antingen saknas eller äro endast påbörjade, såsom exempelvis materiell för den allra första undervisningen, för undervisning i biologi, fysik och kemi, manlig och kvinnlig slöjd samt för skolhygien och skolinventarier. Enbart hyran för en sådan lokal, någorlunda centralt belägen, måste komma att taga i anspråk största delen av centralstyrelsens förutnämnda anslag. För museets drift och fortgående inre tillväxt samt för bestridande av kostnaderna för dess alltmera omfattande upplysnings- och förmedlingsverksamhet finnas sedan inga eller alltför obetydliga tillgångar. Även om arbetet med museets ledning och skötsel fortfarande som hittills kan till sin väsentligaste del beräknas ske utan ersättning, så är museet likväl i behov av ytterligare ett anslag å 3,000 kr. årligen.

Centralstyrelsen har tänkt sig, att det tillskott, som sålunda för museets verksamhet kräves, skulle kunna erhållas av statsmedel, detta så mycket hellre, som nämnda verksamhet ju avser att öka gagnet av de anslag, varmed staten söker främja anskaffandet av tjänlig materiell till såväl högre som lägre skolor.

Anslag för liknande ändamål har ock tidigare av staten lämnats. Under en lång följd av år underhölls nämligen med statsmedel en utställning av undervisningsmateriell i Stockholms folkskollärarinneseminariums gamla byggnad. Vid seminariets ombyggnad upphörde denna utställning. På framställning av centralstyrelsen överlämnade Eders Kungl. Maj:t därvid de föremål, som tillhörde densamma, till det av centralstyrelsen då påtänkta skolmuseet. De flesta av dessa föremål befunnos dock äga endast historiskt värde och hava därför tills vidare magasinerats; i händelse någon gång i framtiden en särskild skolhistorisk avdelning av museet kan upprättas, skola emellertid naturligtvis även de komma till användning.

Anstalter av samma slag som Svenska skolmuseet äro med statsunderstöd i verksamhet i flera främmande länder. Bland sådana anstalter må nämnas Dansk Skolemuseum i Köbenhavn med ett årligt statsanslag av 10,400 kronor, Königl. Kreismagazin für Lehrmittel und Schuleinrichtungsgegenstände i München med ett årsanslag av 10,000 mark, Pestalozzianum i Zürich, vars årsanslag utgör 8,500 francs, samt Nederlandsche Schoolmuseum i Amsterdam, som har ett årligt anslag av 6,000 gulden.

På sålunda anförda skäl får centralstyrelsen i underdånighet anhålla,

att Eders Kungl. Maj:t täcktes av 1911 års riksdag äska ett anslag av 3,000 kronor årligen att för Svenska skolmuseet ställas till centralstyrelsens för Sverges allmänna folkskollärareförening förfogande.

Underdånigast

Centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening

Dess verkställande utskott.

Stockholm den 21 november 1910.

Bilaga XIII.

Svenska skolmuseet i Stockholm.

Berättelse om dess verksamhet under år 1910.

Svenska skolmuseets verksamhet har under år 1910, dess tredje verksamhetsår, fortgått på ungefär enahanda sätt som under de föregående åren. Ledningen av museet har handhafts av en styrelse, tillsatt av Centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening och innehållande representanter för olika skolarter.

Denna styrelse har under år 1910 utgjorts av slöjdinspektören Hjalmar Berg, ordförande och föreståndare för museet, d:r Hjalmar Wallberger, vice ordförande, skolföreståndarinnan Matilda Widegren, sekreterare, överlärare C. Lidman, kassör, samt överlärarne Alfr. Dalin och Alexander Jonsson, småskol-

lärarinnan Gustava Landberg, folkskolläraren And. Lindén och folkskollärarinnan Emma Ångström.

Såsom amanuens vid museet har under året folkskolläraren G. A. Vesterin varit anställd.

Även under det gångna året hava de för museets verksamhet nödiga omkostnaderna helt och hållet bestritts av Sverges allmänna folkskollärareförening. Under hösten 1910 ingick emellertid centralstyrelsen till k. m:t med en anhållan, att k. m:t täcktes av 1911 års riksdag äska ett anslag av 3,000 kr. årligen att för Svenska skolmuseet ställas till centralstyrelsens förfogande. K. m:t tillmötesgick denna anhållan, och dess proposition om ett dylikt anslag har ock av innevarande års riksdag blivit bifallen. Därmed torde museets framtida bestånd vara tryggat och möjlighet beredd till en önskvärd utgivning av dess verksamhet.

Museet har hållits öppet alla helgfria onsdagar kl. 6—8 e. m. och lördagar kl. 1,30—3,30 e. m., sammanlagt 95 dagar. Dessutom har det även å andra tider hållits tillgängligt för särskilt intresserade, som uttryckt önskan därom. Antalet besökande utgjorde 367, alltså ungefär 4 pr dag.

På anmodan av utställningskommitteen vid 10:e Nordiska skolmötet förliden sommar anordnade museet under detta möte i Engelbrekts folkskola en utställning av huvudsakligen nyare åskådningsmateriell. Utställningen, som upptog sju salar, besöktes av flertalet bland de till omkring 7,000 uppgående mötesdeltagarna och tillvann sig deras livliga intresse. På grund av denna utställning var Svenska skolmuseet stängt under en tid av tre veckor i juli och augusti.

Under hösten anordnades en förevisning av mikroskopiska preparat medelst mikroprojektion med redogörelse av fröken Maria Aspman. Förevisningen besöktes av 22 personer.

Skolmuseets verksamhet för att förmedla inköp av materiell har under det förflutna året ökats i betydlig grad. Av denna förmedling hava icke mindre än 39 flick- och samskolor, 31 folkskolor, 6 läroverk, 2 seminarier, 2 abnormskolor, 2 söndagsskolor, 1 folkhögskola samt 8 enskilda personer begagnat sig. Värdet av den sålunda förmedlade materiellen uppgick till kr. 6,085:57. Råd och upplysningar beträffande skolmateriell hava dessutom lämnats till ett stort antal skolor i skilda delar av landet.

Meddelanden från skolmuseet med redogörelse för nyutkommen särskilt beaktansvärd materiell hava införts i Svensk Lärareti dning.

Även under år 1910 har museet från förläggare och leverantörer såväl inom som utom vårt land fått mottaga värdefulla gåvor och depositioner, så t. ex. från Freytag & Berndt i Wien, förlagsaktiebolaget Valistus i Hälsingfors, Parmaun i Kristiania, Norstedt & Söner, Frans Svanström & k:i, Sandbergs bokhandel, C. W. K. Gleerup m. fl. Ny materiell har inköpts för kr. 620:40.

Utgifterna för museet uppgingo till sammanlagt kr. 2,701:05, därav kr. 900 för lokalhyra.

Svenska skolmuseet har under år 1910 anslutit sig till Die Tauschvereinigung deutscher Schulmuseen, vars syftemål är att genom regelbundet utbyte av årsberättelser, kataloger, avhandlingar och andra publikationer underlätta de särskilda museernas strävan att följa med utvecklingen och framstegen på här ifrågavarande område samt att förmedla utbyte och försäljning av materiell dem emellan.

Stockholm den 9 april 1911.

Hjalmar Berg.	*Alfr. Dalin.*	*Alexander Jonsson.*
Gustava Landberg.	*Carl Lidman.*	*And. Lindén.*
Hj. Wallberger.	*M. Widegren.*	*Emma Ångström.*

Bilaga XIV.

Upplysningsbyrån.

Meddelande angående denna.

Under år 1910 har Sverges allmänna folkskollärareförenings upplysningsbyrå arbetat efter delvis andra grunder än under de föregående åren. Sålunda har bland annat varit föreskrivet, att föreningsmedlemmar, som önskat anlita byrån, haft att i brev vända sig till byråns sekreterare, vilken sedan, om byrån ansett erforderligt, överlämnat ärendena till byråns jurist. Såsom framgick av den redogörelse för byråns arbete, vilken lämnades av byråsekreteraren vid centralstyrelsens sammanträde i början av detta år, har det endast varit i några få undantagsfall, som juristens hjälp behövt på detta sätt anlitas. Icke desto mindre utgjorde de av juristen handlagda ärendena under år 1910 sammanlagt 27. Härav framgår, att åtskilliga föreningsmedlemmar uraktlåtit att följa de meddelade föreskrifterna för byråns anlitande, i det de vänt sig direkt till byråns jurist.

För vinnande av enhet i byråns arbete och garanti för att endast mål av rättslig eller ekonomisk art, som angå läraren i hans tjänst, bliva av föreningen understödda, är det emellertid av vikt, att byrån själv blir satt i tillfälle att pröva alla ärenden, innan de bliva föremål för juristens handläggning. Fördenskull har ock centralstyrelsen beslutat utfärda den bestämda föreskriften, att alla ärenden måste, om bidrag till besvärskostnader eller dylikt skall kunna erhållas, insändas till upplysningsbyråns sekreterare under här nedan angiven adress.

Föreningsmedlem, som utan byrån som mellanhand, direkt hänvänder sig till byråns jurist med förfrågan eller begäran om rättshjälp i något ärende, kan alltså härefter icke i fråga om detta ärende påräkna något bidrag från föreningens sida.

För anlitande av upplysningsbyrån gälla i övrigt följande villkor:

1. *Rådsökande skall vara medlem i någon krets av Sverges allmänna folkskollärareförening och som sådan finnas upptagen i senast utkomna medlemsförteckning.*

2 *Har den rådsökande inträtt i föreningen så nyligen, att namnet ej hunnit inkomma i medlemsförteckningen, skall medlemskapet styrkas genom särskilt intyg från vederbörande kretsordförande.*

3. *Samtidigt med förfrågningen insändes för täckande av kostnaderna för bokföring, kopiering, postporto m. m. en registreringsavgift av 50 öre.*

4. *Är ärendet av sådan beskaffenhet, att byrån efter prövning finner detsamma böra överlämnas till byråns jurist, tillkommer advokatarvode, som i varje fall utgår med hälften av vanligt advokatarvode och sålunda, med hänsyn till ärendets natur, kan bliva av växlande storlek.*

Till anvisning för rådsökande föreningsmedlemmar meddelas därjämte följande:

1. Vid anlitande av upplysningsbyrån skall uppgivas, till vilken krets av S. A. F. den frågande hör.

2. Det ifrågavarande ärendet bör framläggas så klart och tydligt som det är möjligt utan att något fördöljes, vare sig det kan anses tala för eller emot den rådsökande.

3. Rådsökande böra tydligt angiva, om de äro anställda vid folkskola eller småskola.

4. Oväsentliga detaljer och sådana saker, som ej ha med ärendet att skaffa, böra helt och hållet undvikas.

5. Namn och adress böra vara skrivna med särskilt tydliga bokstäver.

6. Tillkännagivanden om villkoren och sättet för byråns anlitande införes i Svensk Läraretidning tills vidare minst en gång under varje kvartal.

Upplysningsbyråns medlemmar utgöras för närvarande av Alexander Jonsson, Fridtjuv Berg, J. J. Dalström och Gottfrid Björkman, av vilka den sistnämnde är byråns sekreterare och såsom sådan förmedlare av all dess skriftväxling. Den jurist, som byrån vid vissa ärendens fullföljande anlitar, är advokaten Emil Gullers.

Alla skrivelser till byrån adresseras: Sverges allmänna folkskollärareförenings Upplysningsbyrå, Stockholm Va.

Centralstyrelsen.

Bilaga XV.

Lärarebibliotek.

Inbjudning angående sökande av anslag för upprättande av sådana.

Sedan tidningen Jultomtens ägare, Svensk Läraretidnings Förlagsaktiebolag, till centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening förfogande för år 1911 ställt ett penningebelopp att användas för ändamål, som låge inom de uti paragraf 1 av föreningens stadgar angivna, har centralstyrelsen beslutat att av nämnda belopp anslå 200 kronor att användas till grundande av lärarebibliotek med 100 kronor till varje samt för sökande av dylikt anslag fastställt nedanstående villkor:

1) att endast kretsförening av Sverges allmänna folkskollärareförening är berättigad att söka sådant anslag;

2) att vid ansökan om dylikt anslag skall fogas ett intyg om att kretsen för samma ändamål förfogar över minst ett lika stort belopp;

3) att krets, till vilken sökt bidrag beviljats, skall till kassaförvaltaren i Sverges allmänna folkskollärareförening jämte intyg om bibliotekets upprättande insända förteckning över de böcker, som vid bibliotekets grundläggning inköpts;

4) att, för den händelse sådan kretsförening skulle upplösas, eller bibliotekets verksamhet av annan anledning upphöra, de vid bibliotekets grundläggning inköpta böckerna skola, sedan kretsen därom inhämtat centralstyrelsens mening, överlämnas till annan närbelägen krets, som önskar upprätta lärarebibliotek.

Med anledning härav får centralstyrelsen anmoda de kretsföreningar, som önska komma i åtnjutande av dylikt anslag, att till centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening insända sina ansökningar, vilka böra åtföljas av de i punkten 2 härovan omnämnda intygen samt innehålla förklaring, att sökande krets förbinder sig att uppfylla de i punkterna 3 och 4 angivna villkoren.

Stockholm den 12 april 1911.

Centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening.

Bilaga XVI.

S. A. F:s livförsäkringsgrupp

Revisionsberättelse.

Undertecknad av Sverges allmänna folkskollärareförenings livförsäkringsgrupp vald att granska gruppens räkenskaper för år 1910, får härmed om den verkställda revisionen meddela följande:

Ansvarssumman för försäkringar utgjorde $^{31}/_{12}$ 1909	Kr.	301,010
Under 1910 beviljades ansökningar om livförsäkring till ett belopp av	»	41,000
	Kr.	342,010
Annulerade	»	1,000
Ansvarssumman den 31 dec. 1910 var alltså	Kr.	341,010

Svecias livförsäkringsrörelse 1900—1910.

År	Beviljade livförsäkringar Kr.	Vid årets slut gällande livförsäkringar Kr.	Försäkringsfond vid årets slut Kr.	D:o i % av försäkringssumman	Ersättning för dödsfall Kr.
1900	3,363,200	8,023,720	399,868	4,98	19,500
1901	2,762,100	9,490,340	524,669	5,53	8,000
1902	2,568,300	10,647.200	652,487	6,13	28,920
1903	2,549,300	11,859,390	820,825	6,92	26,000
1904	3,574,190	13,910,880	949,778	6,83	75,400
1905	3,273,200	15,522,802	1,215,363	7,83	42,033
1906	3,040,160	16,762,912	1,509,135	9,00	91,584
1907	3,513,520	18,451,886	1,835,367	9,95	70,470
1908	3,818,464	20,358,667	2,180,343	10,71	121,333
1909	3,902,010	22,290,420	2,527,837	11,34	160,690
1910	3,726,658	23,389,820	2,955,208	12,63	119,566

S. A. F:s grupp 1900—1910.

1900	97,000	96,000	3,121	3,25	—
1901	72,000	158,500	5,574	3,52	—
1902	37,500	192,000	10,579	6,67	1,000
1903	45,500	236 500	16.069	6,79	—
1904	30,500	251,000	20.947	8,34	2,000
1905	6,000	242,860	26,789	11,03	2,000
1906	21,500	264 360	33,515	12,06	—
1907	15,000	276,360	40,645	14.71	2.000
1908	22,000	282,480	48,410	17,14	3,000
1909	25,030	301,010	55,758	18,52	—
1910	41,000	341,010	64,695	18.97	—

Enligt bestämmelsen i paragraf 6 av det nya kontraktet är nettobehållningen uppförd å gruppens vinstregleringsfond. Denna fond utgjorde vid 1910 års slut kr. 3,952:17. Premiereserven (försäkringsfonden) uppgick vid samma tid till kr. 64,695:61.

Förestående tabell utvisar dels försäkringsbolaget Svecias ställning och utveckling under den tid, S. A. F:s försäkringsgrupp varit i verksamhet, och dels till jämförelse gruppens egen verksamhet från dess början år 1900.

Beträffande försäkringsbolagets ställning hänvisas till den i bolagets annons längre fram förekommande tablån. Bolagets revisorer konstatera, att styrelsen med noggrannhet och omtanke handhaft bolagets angelägenheter, och hemställa om full ansvarsfrihet för år 1910.

F. F. Dalström.

SVENSK LÄRARETIDNING.

Organ för Sverges allmänna folkskollärareförening.

Redaktör: d:r FRIDTJUV BERG.

Tidningen, som utgår i en *upplaga av 5,500 exemplar* och är den *största* och *mest spridda* skoltidning i vårt land, innehåller i varje nummer ledande uttalanden i dagens brännande skolfrågor samt porträtt eller andra illustrationer från skolvärlden jämte en rikhaltig notisavdelning.

I Svensk Läraretidning annonseras varje vecka ett stort antal *lediga lärare- och lärarinnetjänster.*

Pris för över 1,100 stora kvartsidor endast 4 kr. 25 öre pr årgång.

SVENSK LÄRARETIDNING är nödvändig för varje medlem av Sverges allmänna folkskollärareförening, som vill noga följa utvecklingen på folkskolans arbetsfält. Orädd och självständig, har den under tre årtionden fört skolans och lärarekårens talan.

SMÅSKOLAN.

Veckoblad för den första undervisningen.

Redaktör: d:r FRIDTJUV BERG.

Vid sidan av Svensk Läraretidning har allmänna föreningen ännu ett språkrör i tidningen Småskolan, som huvudsakligen befattar sig med sådana frågor, som för småskolekåren äro av särskilt intresse.

För de småskollärarinnor inom Sverges allmänna folkskollärareförening, som sätta sin skola, sin kår och sin förening högt, är Småskolan oumbärlig. Småskolan är Sverges billigaste skoltidning och kostar för helt år endast 2 kr. 50 öre.

Prenumerera på närmaste postanstalt!

EN-KRONAS-BÖCKER

FÖR BARN OCH UNGDOM

(Barnbiblioteket SAGA.)

I barnbiblioteket **SAGA**, detta inom barnavärlden mycket spridda bibliotek, som granskas av en kommitté av sex skolmän, hava hittills utkommit följande 36 rikt illustrerade och av nedannämnda författare särskilt för biblioteket utarbetade delar:

1. **Svenska folksagor** av *Fridtjuv Berg.* Första samlingen.
2. **Robinson Kruse** av *Henrik Wranér.*
3. **Tusen och en natt** av *Anna Wahlenberg* Första samlingen.
4. **Onkel Toms stuga** av *Amanda Kerfstedt.*
5. **Jorden runt på 80 dagar** av *Henrik Wranér.*
6. **Medeltidssagor** av *H. Schück.*
7. **Svenska folksagor** av *Fridtjuv Berg.* Andra saml.
8. **Tusen och en natt** av *Anna Wahlenberg.* Dito.
9. **Trojanska kriget** av *Fridtjuv Berg.*
10. **Gullivers underbara resor** av *H. Gyllander.*
11. **Styrman Hurtig** av *Henrik Wranér.*
12. **Franska sagor** av *Hugo Gyllander.*
13. **Hunden Tipp och några andra djurhistorier** av *Henning Wendell.*
14. **Den unge boerhjälten** av *Hugo Gyllander.*
15. **Gula Vargen** av *Henrik Wranér.*
16. **Sagor och berättelser** av svenska författare
17. **Bröderna Grimms sagor** av *Hugo Gyllander*
18. **Hittebarnet** av *Henrik Wranér.*
19. **Tomteberättelser** av *Aug. Bondeson* m. fl.
20. **Svenska sägner** av *Hugo Gyllander.*
21. **Kapten Grants barn** av *Anna Wahlenberg.*
22. **Tomtesagor** av *Z. Topelius, Selma Lagerlöf* m. fl.
23. **Östan och Västan** av *Hugo Gyllander.*
24. **Selim och Kalulu** av *Henrik Wranér.*
25. **Tomtefars sagor** av *Rafael Hertzberg* m. fl.
26. **Ja och nej** av *Helena Nyblom.*
27. **TVÅ ÅRS FERIER** efter Jules Verne av *Alfr. Smedberg*
28. **SILVERTORNET** samt andra sagor av *Selma Lagerlöf* m. fl.
29. **RIDDARSAGOR** av *H. & M. Hultenberg.*
30. **Vildmarkens sagor** av *H. Wendell* och *H. Gyllander.*
31. **I Hönslösa** av *Henrik Wranér.*
32. **Diamantäpplet** av *Louise Zegolson.*
33. **Buffalo Bill** av *Hugo Gyllander.*
34. **Ädelstenen** av *H. Wendell* m. fl.
35. **Barndomslandet.** Barndomsminnen av Jultomtens författare.
36. **Från Bobinacks land** av *L. E. Björkman, Rosa Nordenskjöld* m. fl.

SAGA

Förestående fint utstyrda barn- och ungdomsböcker kosta vardera i pappband endast 1 kr., i klotband 1 kr. 25 öre; på särskild begäran kunna de erhållas i starka, prydliga biblioteksband à 1 kr. 50 öre. De kunna erhållas genom varje välförsedd bokhandel eller ock rekvireras genom postanvisning direkt från förlaget. Flera av ovanstående arbeten användas som läseböcker i folkskolor, flickläroverk och andra läroanstalter.

Alla skrivelser angående barnbiblioteket SAGA adresseras:

Svensk Läraretidnings Förlag, *Stockholm C.*

Följande av centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening utgivna småskrifter kunna efter rekvision hos föreningens kassaförvaltare, J. J. Dalström, erhållas till nedanstående pris:

1. **Avgångsexamina vid Sverges folkskollärareseminarier under åren 1870–88** av *Alfr. Dalin*, utg. 1891. 0: 10

2. **Johan Amos Comenius** av *Fridtjuv Berg*, med porträtt, utg. 1892 ..... 0: 10

4. **Lärarebildning, lärarekall och lärarekår** av *F. W. Dörpfeld*, översatt av *J. Franzén*, med författarens porträtt, utg. 1894 ..... 0: 25

5. **Femton år, 1880—1895.** Anföranden vid Sverges allmänna folkskollärareförenings minnesfest den 5 augusti 1895, utg. 1895 ..... 0: 25

6. **Pestalozzi i Stans,** karaktärsbild i tre akter av *Fedor Sommer*, översättning, utg. 1896 ..... 0: 25

7. **Folkskollärareutbildningen i Danmark** av *J. Franzén*, utg. 1897 ..... 0: 25

8. **Trenne stipendiatberättelser: högre folkskolor** av *O. M. Lilja*, **fortsättningsskolor** av *Anna Rylander*, **teckningsundervisningen** av *J. A. Ramstedt*, utg. 1898. 0: 25

9. **Om den herbartska pedagogiken** av *Joh. Lindholm*, utg. 1899 ..... 0: 25

10. **Om behandlingen av sedligt försummade och vanartade barn.** En redogörelse för Tvångsuppfostringskommitténs förslag i denna fråga av *Fridtjuv Berg*, utg. 1900 0: 25

11. **Förteckning över pedagogisk litteratur,** lämplig för lärarebibliotek av *J. Franzén*, I. utg 1900 ..... 0: 25

14. **Iakttagelser under en studieresa i England** av *Adèle Vetterlind*, utg. 1901 ..... 0: 25

15. **Vår skyddslagstiftning för minderåriga industriarbetare,** utg. 1901 ..... 0: 25

17. **Stavningsreformen,** dess historiska utveckling och nuvarande ställning, av *Fridtjuv Berg*, utg. 1902 ..... 0: 25

18. **Språkstudier och läroverksorganisation,** ett diskussionsbidrag av *Hugo Hagelin*, utg. 1904 ..... 0: 25

19. **Tvenne pedagogiska uppsatser** av *C. O. Arcadius*, utg. 1905 ..... 0: 25

20. **S. A. F. Trettio år.** En minnesskrift. På uppdrag av centralstyrelsen utarbetad av *Sven Nylund*. Utg. 1910. 0: 75

Även följande av centralstyrelsen utgivna skrifter kunna rekvireras:

Hälsovårdsförhållandena vid svenska folk- och småskolor av *Curt Wallis*, utg. 1894 ..... 1: 00

Undervisningsmateriell för folkundervisningsanstalter. illustrerade förteckningar:

I. Småskolan, utg. 1894 ..... 0: 25
II. Folkskolan. Räkning, geometri, fysik och kemi, utg. 1895 0: 25
III. Folkskolan. Zoologi, botanik, mineralogi, geologi, astronomi, trädgårdsskötsel och huslig ekonomi, utg. 1896 ... 0: 25
IV. Folkskolan. Kristendom, geografi, historia, teckning, slöjd Bihang: åskådsövningar, räkning, botanik, fysik, astronomi och skrivning, utg. 1898 ..... 0: 25
V. Småskolan och folkskolan. Kristendom, modersmål, räkning, geografi, historia, zoologi, botanik, fysik, huslig ekonomi, teckning, skrivning, sång, lek, väggprydnader för skolor, utg. 1905 ..... 0: 25

Om översättningsfärdighet av *J. Kjederquist*, utg. 1901 ... 0: 25

Katalog över folkskolans lärjungebibliotek, utg. 1902 ... 0: 25

Studiehandbok för lärare: I häftet, utg. 1905 ..... 0: 75
II " " 1906 ..... 0: 75

Vid rekvisition på en gång av minst 10 häften lämnas 50 % rabatt. Likvid jämte porto kan insändas antingen kontant eller i postsparmärken (ej i frimärken).

"Pedagogiska skrifter"

utgivas årligen av

Sverges allmänna folkskollärareförenings litteraturkommitté.

Genom dessa skrifter hava föreningens medlemmar satts i tillfälle att i någon mån följa det pedagogiska arbetet utomlands samt erhållit värdefulla uppslag och anvisningar, som omedelbart kunnat omsättas i det praktiska skolarbetet.

Av de 50 häften, som utkommit, torde särskilt följande kunna vara till gagn för småskolans lärarepersonal:

H. 2,	*Bergqvist, B. J.*, Frågans formulering	Kr. 1,25
„ 7 & 8,	*Lay, A. W.*, Rättskrivningsundervisningens metodik	„ 2,00
„ 12,	*Fuchs, A. m. fl.*, Bidrag till den pedagogiska patologien	„ 1,50
„ 14,	*Ziehen, Th.*, Fysiologisk psykologi	„ 1,50
„ 22,	*Tadd, Liberly*, Nya undervisningsmetoder	„ 2,50
„ 43,	*Hagelin, H.*, Adenoider och skolundervisning	„ 0,30
„ 45,	*Hald, H.*, *Iakttagelseundervisning i småskola och folkskola*	„ 2,25
„ 47,	*Leffler, G.*, Skolhygien	„ 1,50

Medlemmar av Sverges allmänna folkskollärareförenings litteratursällskap erhålla hel årgång till ett pris av *3 kronor*. Inträde i litteratursällskapet erhålles, om anmälan göres hos folkskolinspektören ***J. Franzén, Södertälje.***

Av

"Pedagogiska skrifter",

utgivna av *Sverges allmänna folkskollärareförenings litteratursällskap*, hava utkommit följande häften:

Första årgången.

1)	*Hartman, B.*, Undersökning av barnets föreställningskrets (utgången)	Kr. 1: 60
2)	*Bergqvist, B. J.*, Frågans formulering vid undervisningen	„ 1: 25
3)	*Sjövall, B.*, Filantropinismen (utgången)	„ 0: 85
4)	*Martig, E.*, Åskådningspsykologi, del I (utgången)	„ 1: 35

Andra årgången.

5)	*Beckman, N.*, Språkpsykologi och modersmålsundervisning	„ 1: 50
6)	*Martig, E.*, Åskådningspsykologi, del II	„ 1: 50
7) och 8)	*Lay, W. A.*, Rättskrivningsundervisningens metodik	„ 2: —

Tredje årgången.

9)	*Monroe, Will. S.*, Det sociala medvetandets utveckling hos barn	„ 1: —
10)	*Messer, A.*, Förutfattade meningars inverkan på skollivets personliga förhållanden	„ 1: —
11)	*Bager-Sjögren, J.*, Uppfostran till och genom det sköna, 1:sta häftet	„ 1: 25
12)	*Fuchs, A.*, m. fl., Bidrag till den pedagogiska patologien	„ 1: 50
13)	*Diesterweg, A.*, Ur »Vägvisare till bildning för tyska lärare»	„ 0: 75

Fjärde årgången.

14)	*Ziehen, Th.*, Handledning i Fysiologisk psykologi	„ 1: 50
15)	*Ziehen, Th.*, Barnets idéassociation	„ 1: 50
16)	*Junge, Friederich*, Bydammen såsom natursamhälle jämte en avhandling om Den naturhistoriska undervisningens mål och metod	„ 1: 50
17)	*Pestalozzi, Johann Heinrich*, Enslingens aftonstund	„ 0: 40
18)	*Rein, W.*, Grunddragen av pedagogiken. Med författarens biografi	„ 1: 50

Femte årgången.

19)	Tre avhandlingar i barnpsykologi	Kr. 2: —
20)	*Scholder, Weith* och *Combe*, Ryggradskrökningar i Lausannes skolor, samt *H. Otth*, Upprätt skrift	„ 1: 50
21)	*Leubuscher, G.*, Stats-skolläkare	„ 1: —
22)	*Tadd, J. Liberty*, Nya uppfostringsmetoder. Med talrika illustrationer	„ 2: 50

Sjätte årgången.

23) *Wagner, Ernst,* Luther såsom pedagog ..... „ 1: —
24) *Martig, E.,* Lärobok i pedagogik ..... „ 2: 25
25) *Brüggeman, F.,* och *Groppler, F.,* Frankrikes folkskola, del I ..... „ 1: 50
26) *Tadd, J. Liberty,* Nya uppfostringsmetoder. Med talrika illustrationer ..... „ 1: 50

Sjunde årgången.

27) *Baumgarten, O.,* Kristendomsundervisningens reformering efter den nyare teologiens principer ..... „ 1: 50
28) *Brüggeman, F.,* och *Groppler, F.,* Frankrikes folkskola och hennes överbyggnader år 1900, del II ..... „ 1: —
29) *Eklund, Pehr,* Evangelisk Fadervårsdyrkan I ..... „ 1: 25
30) *Eklund, Pehr,* Evangelisk Fadervårsdyrkan II ..... „ 2: 50

Åttonde årgången.

31) *Tadd, J. Liberty,* Nya uppfostringsmetoder. Med talrika illustrationer ..... „ 1: 50
32) *Fridén, Alfr.,* Fortsättningsskolan och yrkesundervisningen ..... „ 1: 25
33) *Eklund, Pehr,* Evangelisk Fadervårsdyrkan III ..... „ 1: 25
34) *Olofsson, K.,* Mannheimersystemet ..... „ 1: 25

Nionde årgången.

35) *Olofsson, K.,* Rörelsernas pedagogiska betydelse ..... „ 1: 25
36) *Hallsten, Nils,* Lärobok i naturkunnighet för folkskolan „ 1: 25
37) *Olofsson, K.,* Vilja och handling såsom grundval för uppfostran ..... „ 1: 25
38) *Geijer, Reinhold,* Om uppfostringskonsten, dess teori och historia ..... „ 1: 25

Tionde årgången.

39) *Geijer, Reinhold,* Studier i pedagogikens historia. I. Hellas ..... „ 1: 25
40) *Hallsten, Nils,* Lärobok i naturkunnighet för folkskolan „ 1: 50
41) *Pérez, B.,* Våra barns moraliska uppfostran, I ..... „ 1: 25
42) *Bergh, G.,* Skolhusets hygien ..... „ 1: 50

Elfte årgången.

43) *Hagelin, Hugo,* Adenoider och skolundervisning ..... Kr. 0: 30
44) *Pérez, Bernard,* Våra barns moraliska uppfostran II ... „ 1: 50
45) *Hald, H. A.,* Iakttagelseundervisning i småskola och folkskola. Metodiska anvisningar ..... „ 2: 25
46) *Tews, J.,* Modern uppfostran i hem och skola ..... „ 1: 75

Tolfte årgången.

47) *Leffler, G.,* Skolhygien ..... Kr. 1: 50
48) *Paulsen, F.,* Det tyska undervisningsväsendet i dess historiska utveckling I ..... „ 1: 50
49) *Paulsen, F.,* D:o D:o II „ 1: 25
50) *Geijer, R.,* Studier i pedagogikens historia II. Rom „ 0: 60

Trettonde årgången.

51) *Thorell, A.,* och *Nylund, S.,* Yrkesundervisningen ..... Kr. 1: 75
52) *Frye, A. E.,* Naturstudium eller geografiundervisning med modellering ..... „ 2: 50
53) *Kurzpers, F.,* Förenta staternas folkskola och lärarebildning ..... „ 1: 75
54) *Kerschensteiner, G.,* Grundfrågor rörande skolans organisation ..... „ 0: 60

Litteratursällskapets medlemmar erhålla Pedagogiska skrifter hos litteraturkommitténs ordförande till ett pris av *3 kr. pr årgång.* Av första årgången äro dock 1:a och 4:e häftena utgångna. 2:a och 3:e häftena kosta tillsamman 1,50 kr. Lösa häften betalas efter bokhandelspris.

Medlemmar av Sverges allmänna folkskollärareförening erhålla inträde i litteratursällskapet, om anmälan göres hos litteraturkommitténs ordförande, folkskoleinspektören *J. Franzén* i *Södertälje.* Om årsavgiften, 3 kronor, på förhand insändes, erhållas Pedagogiska skrifter häftesvis i korsband, eftersom de utkomma. I annat fall sändes hela årgången mot postförskott, då den blir färdig.

Av

Studiehandbok för lärare,

avsedd att vara till tjänst för dem, som i något särskilt ämne vilja idka självstudier, och därför innehållande anvisningar å lämplig litteratur samt på sättet för studiernas bedrivande, har utkommit:

Första häftet:

Ingers, E., Om självstudier.
Cederschiöld, G., och *Olander, Valborg,* Modersmålet. Plan A.
Noreen, Adolf, Modersmålet. Plan B.
Afzelius, J. A., Engelska språket. Plan B.

Andra häftet:

Berg, Hjalmar och *Lindén, And.,* Om undervisningen i naturkunnighet. Plan A.
Sernander, R., Botanik. Plan B.
Henning, A., Geologi. Plan B.
Larsson, Hans, Filosofi. Plan B.

Plan A. innehåller anvisningar av mera praktiskt-pedagogisk art. Plan B. är avsedd för vetenskapliga studier.

Vartdera häftet erhålles hos Centralstyrelsens kassaförvaltare, överläraren *J. J. Dalström, Stockholm,* till ett pris av endast *50 öre.*

TIDSENLIGA LÄROBÖCKER
FÖR FOLKSKOLAN:

Lärobok i linearteckning

NYTT! för folkskolan och dess överbyggnader av *Joh. Allander*, Lärare vid Eskilstuna folkskolor. Pris 70 öre.

Fäderneslandets historia för folkskolan

NYTT! av *A. Rydfors*, lektor vid h. latinlärov. å Norrmalm, Stockholm. Med färgtryckta kartor och 45 illustr. Andra uppl. Pris inb. 75 öre.

Kristendomsundervisning för barn

NYTT! ur bibeln och psalmboken med anslutning till Luthers lilla katekes av *Anders Branzell*, Överlärare vid Stockholms folkskolor. Pris 25 öre.

Fridtjuv Berg:

Geografi för folkskolan i kartor, bilder och skildringar.
Första delen: Förberedande översikt och Sverge (*utan* landskapsbeskrivningar) Med 38 färgtryckta kartor och 85 bilder. Åttonde upplagan. I starkt och prydligt klotband. Pris 1 kr.
Första delen. Med landskapsbeskrivningar. Sjunde upplagan. Pris inb. 1 kr.
Andra delen: Europa utom Sverge samt de övriga världsdelarna. Med 27 färgtryckta kartor och 200 bilder. Sjunde uppl. Pris inb. 1 kr. 20 öre.

Mindre lärobok i geografi för folkskolan. 7 uppl. Med 140 kartor och bilder, bl. a. kartor i färg över Sverges alla landskap. Pris inb. 65 öre.

Kartbok för folkskolan. Tredje omarbetade upplagan. Pris 90 öre.

Kartritningsblad för skolor jämte anvisningar för deras begagnande. 16 blad i kuvert. Andra upplagan. Pris 30 öre.

Den nya sångmetoden eller folkskolans lärobok i sång, utarbetad efter rationella och strängt pedagogiska grundsatser av *N. E. Anjou*, organist, ex. musiklärare.
Lärarens bok. Fyra årsk. Tills. 3: —.
Barnens bok. N:o I. Fyra årsk. Tills. 1:10.
» N:o II. Fyra årsk. Tills. 0:85.
» N:o III. Fyra årsk. Tills. 0:50.
Textbok. **Nystavad.** 0:25.

Lärokurs i flerstämmig sång enligt formelmetoden till tjänst för sångföreningar och sångkörer, utarbetad av *N. E. Anjou*. Pris 1 kr. 50 öre.

Läsebok i nyare svensk litteratur för allm. läroverkens mellanklasser, högre folkskolor samt flickläroverk av *J. S. Bergman*, Andre inspektör vid Stockholms folkskolor. Andra upplagan. Med 26 porträtt. 2 delar, inb. i vackra band à 1 kr. 60 öre.

Stockholms Borgarskolas förskrift utgiven av *Emy Meyer*. Fjärde upplagan. Omarbetad av *Olof Andrén*, lärare vid Stockholms folkskolor och Stockholms Borgarskola. Första häftet 40 öre. Andra häftet 75 öre.

J. J. Dalström:

Svensk Språklära jämte ordlista för folkskolan. Elfte upplagan. Pris inb. i starkt band 50 öre.

Svensk Språklära jämte ordlista för folkskolor med *kortare kurs.* Femtonde uppl. Pris inb. 25 öre.

Övningsbok i modersmålets skrivning. Femte uppl. Pris inb. 30 öre.

Rättskrivningslära för folkskolan. Andra uppl. Pris inb. 25 öre.

Övningsbok i vårt modersmål. Ljud-, ord- och satslära samt rätt- och uppsatsskrivning för folkskolan av *Emil Dalin*. Med förord av Professor Ad. Noreen. Kurs I—II inb. 30 öre, III—IV inb. 45 öre; kurs III o. IV var för sig inb. à 25 öre. För halvtidsskolor passa I—III.

Alfr Berg, Folkskolans räknelära. Omarbetad av *Ernst Carli* och *Axel Lindén*. Häft. I inb. 50 öre, facit 10 öre.
Häft. II och III utkomma även i år i omarb. upplagor.

Folkskolans mindre räknelära av *Alfr. Berg*. Elfte förenklade upplagan. Pris inb. med skinnrygg 50 öre; facitbok 10 öre.

Människokroppen och dess vård. Lärobok för skolor och självstudium av Med. lic. *T. Fischer*. Med förord av Prof. *Curt Wallis*. 25 illustr. i texten och 3 färgtrycksplanscher. Andra uppl. Inb. 60 öre.

Folkskolans koralpsalm- och evangeliebok, med flera bihang. Pris inbunden i starkt klotband med skinnrygg 1 krona. Finnes även utan evangeliebok i klotb. 75 öre, kart. 60 öre.
Nystavad upplaga under tryckning.

Kurs i penselteckning för skola och hem av *C. Werner*, teckningslärare vid allm. läroverket i Lund. *Vackra bilder! Klara färger! Tydliga anvisningar!* Tre häften à 50 öre. I ett häfte 1 kr. 25 öre

C. E. FRITZES BOKFÖRLAGS AKTIEBOLAG.

STANDARDVERK

:-: :-: under utgivning på ALBERT BONNIERS förlag. :-: :-:

SVERIGES NATIONAL-LITTERATUR
1500—1900

Planlagt av OSCAR LEVERTIN.

Utgivet av **Henrik Schück** och **Ruben G:son Berg**
under medverkan av
Sveriges nu levande mest betydande litteraturhistorici.

I detta verk kommer att samlas det bästa och betydelsefullaste, som finnes skrivet på vårt språk från den tid, då det fick sin nuvarande form, intill våra dagar.

Arbetet utkommer i 25 fristående volymer à 2 kronor, inbundet à 3 kr.

VETENSKAP OCH BILDNING.
Albert Bonniers handböcker i vår tids vetande.

Hittills utkomna volymer:

Charles Darwin: Om arternas uppkomst, 2:50. — *Simon Newcomb:* Astronomi för alla, 3:50. — *Wilhelm Ostwald:* Energi, 2:75. — *H. K. Ottelin:* Pedagogikens historia. 3:50. — *Jan Ligthart:* Om uppfostran, med en inledn. av rektor *Sven Lönborg*. 3:25. — *H. Gide:* Nationalekonomins grunddrag. 2 delar 12:—. — *J. J. Sederholm:* Jordbävningar och vulkaner, 2:75. — *H. Poincaré:* Vetenskapen och hypoteserna. 3 75.

VERDANDIS SMÅSKRIFTER.
Populärvetenskapliga folkupplysningsskrifter.
N:o 1—181. Varje nummer kostar 25 öre.

SAMLADE SKRIFTER.
Nedanstående författares samlade skrifter äro under utgivning.

GUSTAF FRÖDING.
40 häften à 15 öre eller 6 delar à 1 kr.

SELMA LAGERLÖF.
60 häften à 20 öre.

VERNER von HEIDENSTAM.
Ca 40 häften à 50 öre.

OSCAR LEVERTIN.
I häften à 50 öre, bildande 24 delar.

GUSTAF af GEIJERSTAM.
25 delar à 1:50.

:: **Begär Albert Bonniers Specialkataloger.** ::

På P. A. Norstedt & Söners förlag:

Nyare

Läroböcker för folkskolan:

Folkskolans geografi

av

Ernst Carlson.

Utg. under medverkan av *J. J. Dalström* och *Carl Lidman.*

2:a upplagan.

Utan kartor: ***N:r 1.*** Pris 85 öre. ***N:r 2.*** Pris 60 öre.
Med kartor: ***N:r 1.*** Pris 1 kr. 35 öre. ***N:r 2.*** Pris 95 öre.

Naturlära för folkskolan.

I. Djuren. Växterna. Valda företeelser. Av *Hj. Berg* och *And. Lindén.* Pris 75 öre.
II. Hälsolära. Av *K. Kjellberg* och *And. Lindén.* Pris 50 öre.
III. Jordytan och hennes förändringar. Himlakropparna. Av *Hj. Berg* och *And. Lindén.* Pris 50 öre.

För folkskolans överbyggnader.

IV. A. Magnetism, elektricitet, toner av *Hj. Berg.* Pris 70 öre.

Lärokurs i skolsång

av

Olof Holmberg.

Första delen.

Pris: Häft. 40 öre; kart. 60 öre.

Sveriges historia för folkskolan

av

Carl Grimberg.

Under medverkan av *Frans von Schéele, Anders Haglund* och *Anna Lessel.*

N:r 1. Pris 1 kr. 25 öre.

Även utg. i två delar: 1. Till 1718. Pris kart. 80 öre. 2. Från 1718 till närvarande tid. Pris kart. 60 öre.

Nyare

Pedagogiska arbeten:

Uppfostrans och skolans historia

av

Niels Bang.

Översatt och för svenska förhållanden bearbetad av

B. Rud. Hall.

Pris: häft. 2 kr. 50 öre; inb. 3 kr.

Småskolans åskådnings-övningar

av

Erik Zimmerdahl.

Pris 3 kr. 50 öre.

Åskådningsteckning i vitt och i färger på svarta tavlan

av

K. Hugo Segerborg.

Pris 3 kr. 50 öre.

Övningar i teckning ur minnet och fantasien.

Avsedda för alla skolor och hem

av

K. H. Segerborg.

Pris 1 kr. 90 öre

Vägledning vid den första undervisningen i räkning

av

K. P. Nordlund.

Pris 2 kr.

Begär prospekt och upplysningar från närmaste agentur eller direkt från huvudkontoret.

Livförsäkringsbolaget SVECIA

STOCKHOLM.

Styrelsens berättelse för 1910. *Bolagets trettonde verksamhetsår.*

I. Bolagets försäkringsverksamhet.

Bolagets ansvarssumma för livförsäkringar utgjorde den 31 december 1909	kr. 22,296,420: —	
Under 1910 hava inkommit 1,479 ansökningar om livförsäkring till belopp av kr. 3,931,208: —, varaf beviljats	» 3,726,658: —	kr. 26,023,078: —
Härifrån avgå på grund av olika orsaker annullerade försäkringar	» 2,633,258: —	
Vadan bolagets ansvarssumma för livförsäkringar den 31 december 1910 utgjorde		kr. 23,389,820: —

Härav var ett belopp av 2,387,730 kr. återförsäkrat i andra bolag.

Vid årets slut voro gällande 13 livräntеförsäkringar å tillsammans 5,000 kronor årligen.

II. Bolagets inkomster och utgifter.

Inkomster:

	Kr.	öre
Livförsäkringspremier	652,210	19
Livräntepremier	13,152	40
Räntor	130,409	35
Kronor	795,771	94

Utgifter:

		Kr.	öre
Återförsäkringspremier		101,703	99
Provisioner		42,803	50
Inspektörskostnader		30,402	55
Läkararvoden		8,043	12
Annonser, porton och frakter		12,345	60
Löner och arvoden		35,280	53
Hyror, trycksaker och övriga omkostnader		22,493	46
Återköp		28,911	83
Utbetalt på grund av utlupen försäkringstid		2,000	—
Dödsfall	119,566: 35		
Avgår återförsäkrares andel	7,142: 34	112,424	01
För dödsfall återbetalda barnförsäkringspremier		1,642	50
Utbetalda livräntor		1,150	—
Avskrivningar		1,380	97
Till livförsäkringsfonden		345,724	67
» livräntefonden		13,134	81
Behållning		30,330	40
Kronor		795,771	94

III. Bolagets ställning.

Tillgångar:

	Kr.	öre
Kassa, kontant och hos banker	199,923	31
Obligationer	410,330	75
Fordringar mot inteckning i fast egendom	1,908,525	—
Fordringar mot hypotek av bolagets försäkringsbrev	453,124	—
Upplupna räntor	23,324	43
Inventarier	18,351	78
Förfallna, obetalda premier	61,633	18
Diverse debitorer	16,924	82
Hos återförsäkrare deponerad premiereserv	15,076	62
Premiereserv hos återförsäkrare	227,676	64
Kronor	3,334,890	53

Skulder:

		Kr.	öre
Garantikapitalet		200,000	—
Ersättningsreserv		30,620	—
Premiereserv för livförsäkringar		2,955,208	28
Premiereserv för livräntor		23,785	21
Delägarnas vinstfond		9,529	11
Förlagsaktiebolagets innestående medel		15,720	14
Till återförsäkringsbolag		18,202	69
Av återförsäkrare deponerad premiereserv		25,732	96
»S. A. F:s» vinstregleringsfond		3,952	17
Diverse kreditorer		3,000	—
Behållning:			
Kvarstående från 1909	26,938: 32		
Varifrån till försäkringsfonden överförts	8,128: 75		
	18,809: 57		
Årets behållning	30,330: 40	49,139	97
Kronor		3,334,890	53

Genom det under 1909 med Svecia upprättade nya kontraktet bereddes försäkringstagare inom S. A. F:s grupp åtskilliga extra förmåner, såsom bland annat att bolaget bekostar läkareundersökningen, då den sökta försäkringen uppgår till minst 1,000 kr., och att oaktat premienedsättningen, gruppens delägare åtnjuta vinst enligt samma grunder som bolagets övriga försäkringstagare samt därjämte särskild vinst för möjligen rådande gynnsammare dödlighet inom gruppen än bland bolagets övriga försäkringstagare.

Begär prospekt och upplysningar från närmaste agentur eller direkt från huvudkontoret.

RÄTTVISA LÖNEGRUNDER

NÅGRA BIDRAG

TILL LÖNEFRÅGANS UTREDNING

AV

FRIDTJUV BERG

Rätt åt alla, orätt åt ingen.

De, som göra lika arbete, böra bli i ekonomiskt avseende lika förmånligt ställda.

STOCKHOLM
GUSTAF LINDSTRÖMS BOKTRYCKERI
1911.

Förord.

Framemot slutet av detta år komma samtliga medlemmar av Sverges allmänna folkskollärareförening att bliva ställda inför nödvändigheten att bestämma sin hållning i de frågor, som denna skrift avhandlar. Förslag till petition angående ny lönereglering för lärarekåren torde nämligen då komma att föreläggas föreningens kretsar till prövning och fastställelse. Mycket kommer att bero på de uttalanden, som därvid göras. Det är därför synnerligen angeläget, att var och en i förväg gör sig väl förtrogen med frågan och söker bilda sig en på egen undersökning byggd övertygelse om de grundsatser, som vid dess lösning böra följas.

Syftet med denna skrift är att giva en utgångspunkt vid de överväganden, som sålunda måste av varje föreningens medlem företagas. Det mesta av dess innehåll har förut varit offentliggjort i Svensk Läraretidning och i Småskolan.

För de åsikter, som här uttalas, står tills vidare endast undertecknad personligen. Visserligen är det icke rent ekonomiska spörsmål, som i första hand lagt beslag på mitt intresse och förnämligast varit föremål för mitt tankearbete. Icke desto mindre hava omständigheterna fogat det så, att jag upprepade gånger kommit att på ett ganska ingående sätt syssla med lönefrågor, och detta vid en tidpunkt, då genom ändrade förhållanden de hittills gällande lönegrund-

satserna befunnits föråldrade och omöjliga att längre vidhålla, och då man därför måst se sig om efter nya vägar.

De lösningar, vilka för lärarekårens lönefråga nu erbjuda sig, äro tre. För den första, som kräver absolut lika nominell lön åt alla utan hänsyn till olika skyldigheter, kan ingen enighet vinnas inom kåren och intet gehör utom densamma. För den andra, som endast innebär ett fastlåsande av nu allmänt vedertagna olikhet mellan manliga och kvinnliga löner, äro statsmakterna på förhand vunna, men enighet inom kåren är därom ej att påräkna. Återstår då blott, att verkliga lönen för själva arbetet beräknas lika för alla utan hänsyn till kön, men att därjämte särskild gottgörelse beredes för fullgörandet av särskilda förpliktelser. På den vägen kan man möjligen tänka sig enighet, måhända även framgång.

Antagligen skall mången säga, att den väg, som så utpekats, är en villoväg. Själv är jag naturligtvis övertygad, att jag sett rätt. Jag har ock härtill åtminstone **en** *förutsättning: opartiskheten. Min ställning har varit sådan, att jag under den föregående striden mellan lärare och lärarinnor av det personliga intresset dragits lika mycket åt ena sidan som åt den andra, och då jag med innevarande termin såsom pensionär avgår från lärarebanan, kan jag betrakta alla strider om lönebelopp och lönegrunder med den utomståendes objektivt prövande blick. Om jag härigenom kan komma att göra någon nytta såsom medlare under slitningen mellan de tre stora intressegrupper, i vilka lärarekåren med avseende å lönefrågan är uppdelad, skall tillfredsställelsen härav för mig vida överväga obehaget av det missnöje från olika håll, som är en opartisk medlares oundvikligen givna lott.*

Stockholm i maj 1911.

Fridtjuv Berg.

Löneförbättringen år 1906.

1.

I mars 1905 ingav centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärareförening å folkskolekårens vägnar till k. m:t en petition, vari begärdes, att k. m:t täcktes snarast möjligt vidtaga åtgärder, så att folkskollärarnas grundlön bleve höjd till 900 kronor med tre ålderstillägg å vartdera 200 kronor att liksom dittills utgå efter fem, tio och femton års oförvitlig tjänstgöring som ordinarie.

I den redogörelse för kretsföreningarnas uttalanden i frågan, varmed petitionen motiveras, åberopas såsom första och viktigaste skäl för den önskade löneförbättringen följande:

> Från flera håll anföres, att folkskollärarnas minimilön aldrig varit tillräcklig att bereda anständig bärgning åt en medelstor lärarefamilj, samt att denna lön till följd av levnadskostnadernas högst betydliga stegring numera knappast gör det möjligt för läraren att genom ytterlig sparsamhet och försakelse draga sig fram utan ökad skuldsättning. En naturlig verkan härav är den, att bland folkskollärarna mångenstädes råder ett svårt ekonomiskt betryck.

Ehuru de skäl för löneförbättringen, som under ärendets behandling anförts, väsentligen haft avseende på de familjeförsörjande lärarna, var det endast 18 kretsar, som vid framställandet av sina önskemål yrkat någon åtskillnad mellan olika grupper inom kåren. Av dem hade 17 föreslagit, att de manliga lärarnas ålderstillägg borde utgå med 200 kr. vartdera, de kvinnliga lärarnas med 100 kr.,

medan i krets önskade tre ålderstillägg för lärarna men endast 2 för lärarinnorna.

Den sedan så brännande frågan om olika »löneprinciper» spelade 1905 ingen avsevärd roll; i petitionen blevo formlerna »lika arbete lika lön» och »lika behov lika lön» alls icke nämnda; ja, i densamma förekom ej ens ordet »princip». Talet om »1905 års löneprinciper» är sålunda mycket vilseledande.

2.

Sedan författaren av denna skrift i november 1905 helt plötsligt och oförmodat tillträtt chefskapet för ecklesiastikdepartementet, beslöt regeringen, att en proposition i ärendet skulle föreläggas 1906 års riksdag. Av budgethänsyn befans det emellertid omöjligt att däri upptaga lönepetitionens förslag i dess fulla utsträckning. Valet kom då att stå mellan två möjligheter: antingen att höja grundlönen endast till 800 kr., vare sig för alla eller blott för lärarinnorna, eller att låta ålderstilläggen stanna vid 100 kr., vare sig för alla eller blott för lärarinnorna. Såsom antagligaste medelvägen valdes att för alla höja grundlönen till 900 kr. men att höja ålderstilläggen till 150 kr. ensamt för lärarna. Den ökade årsinkomst, som härigenom skulle ensamt från staten komma folkskolans lärare och lärarinnor till godo, beräknades till minst 1,800,000 kronor.

I den motivering för propositionen, som lämnades i mitt anförande till statsrådsprotokollet den 13 januari 1906, förekom efter en redogörelse för myndigheternas yttranden över petitionen bland annat följande uttalande:

Behovet av löneförbättring.

Behovet av en löneförbättring för Sverges folkskollärare är såväl i centralstyrelsens framställning som i de däröver avgivna utlåtandena så enhälligt vitsordat och så till fullo uppvisat, att något väsentligt därutöver icke synes mig vara att tillägga. Visserligen hava i en del yttranden olika meningar uttalats, men dessa hava icke rört huvudsaken eller behovet av en löneförbättring utan

endast sättet för detta behovs avhjälpande. Om man bortser från frågan om storleken av lärarinnornas ålderstillägg, hava de skiljaktiga åsikterna i allmänhet allenast gällt mindre viktiga detaljer.

Tid efter annan hava folkskollärarna visserligen vunnit i någon mån förbättrade lönevillkor, men de nuvarande lönerna kunna ändock icke anses tillräckliga att, under de numera i alla avseenden såväl på landet som i städerna högt uppdrivna levnadskostnaderna, bereda en lärare erforderliga medel till hans nödtorftiga uppehälle.

För en barnalärare, vilken har till sin huvudsakligaste uppgift att väcka ett levande intresse för bildning och andlig förkovran samt att genom ord och personligt föredöme ingiva ungdomen verksamhetslust och arbetsglädje, måste det anses i högsta grad angeläget, att han under den dagliga utövningen av detta sitt kall icke känner sig nedtyngd av ekonomiska bekymmer, vilka måste förminska hans spänstighet och betaga honom lugnet i hans arbete.

Beträffande omfånget av den ifrågavarande löneförbättringen skulle jag givetvis helst önskat, att jag nu kunnat tillstyrka Eders k. m:t framläggande för riksdagen av ett förslag i fullständig överensstämmelse med vad som blivit av centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening begärt och av många bland de hörda myndigheterna understött. Finansiella skäl, för vilka en var måste böja sig, göra emellertid sådant omöjligt, och jag har därför nödgats stanna vid förordandet av ett förslag, som ej äger samma räckvidd men vars förverkligande likväl, såsom jag vågar hoppas, skall i rätt avsevärd grad lätta folkskollärarekårens bekymmer för den dagliga utkomsten.

Detta förslag berör, ehuru i olika grad, båda de delar, varav den kontanta avlöningen utgöres, nämligen begynnelselönen och ålderstilläggen, samt därjämte även det förhållande, vari stat och kommun lämpligen böra deltaga i utgifterna för lön och ålderstillägg.

Begynnelselönen.

I fråga om begynnelselönen instämmer jag till fullo med det ojämförligt största antalet av de myndigheter,

som yttrat sig och som yrkat dess höjande från 700 kronor till 900 kronor. På de skäl, som av centralstyrelsen och de hörda myndigheterna anförts, anser jag nämnda begynnelselön vara ett minimum för såväl manliga som kvinnliga lärare, och detta särskilt med hänsyn därtill att, såsom jag längre fram skall närmare utveckla, med löneförhöjningen enligt min mening bör förbindas skyldighet för läraren att själv bidraga till sin pensionering med en årlig avgift, motsvarande två och en halv procent av den lagstadgade slutlönen.

Mot förslaget kan den invändningen framställas, att avlöningsförhållandena inom alla andra verksamhetsområden ordnats med hänsyn till den erfarenheten, att manlig arbetskraft till följd av i regel drygare levnadskostnader icke står att erhålla på samma villkor som kvinnlig, att lönerna för män därför vanligen måst sättas avsevärt högre än lönerna för kvinnor, samt att intet särskilt skäl blivit uppvisat, varför just i fråga om folkskolan en motsatt princip skulle göras gällande. Endast för ett par år tillbaka fastställde riksdagen med avseende å såväl statens samskolor som folkskollärareseminarierna och dessas övningsskolor olika lönebelopp för lärare och lärarinnor, och samma skillnad har i allmänhet gjorts av de kommuner, vilka på grund av högre levnadskostnader sett sig föranlåtna att höja lönerna utöver det i lag föreskrivna minimum.

Vilken betydelse man än må tillmäta de skäl, som sålunda kunna anföras för olikhet i avlöningsbelopp mellan lärare och lärarinnor, måste säkerligen en var dock erkänna, att dessa skäl icke äga fullt samma giltighet för begynnelselönen som för ålderstilläggen. Under de första fem tjänsteåren torde läraren i allmänhet vara ogift, och han är då ej familjeförsörjare i annan mening, än även lärarinnan ofta är det, nämligen såsom stöd och hjälp för ålderstigna och behövande föräldrar eller oförsörjda syskon o. s. v. Under dessa fem år lära levnadskostnaderna därför icke med nödvändighet behöva ställa sig så synnerligen mycket högre för lärare än för lärarinnor. Seminariekursen har för båda haft samma längd, och om den, vad lärarna angår, i många fall föregåtts av en längre eller kortare utbildning vid andra undervisningsanstalter, så

gäller detsamma i minst lika hög grad om lärarinnorna, vadan det torde kunna antagas, att om än de studier, som avläggandet av seminarieexamen betingat, måhända i allmänhet för lärarinnan medfört något mindre skuldbörda att förränta och avbetala än för läraren, så kan dock skillnaden i detta hänseende näppeligen vara så betydande, att den ovillkorligen kräver fastställandet av olika begynnelselön.

Härtill kommer ännu en omständighet, vars avgörande betydelse såväl i centralstyrelsens skrivelse som av flera myndigheter starkt framhållits. För närvarande bidrager kommunen till lärareavlöningarna med en tredjedel av dessas belopp, och någon ändring i detta förhåller har jag, vad själva begynnelselönen vidkommer, av flera skäl icke ansett lämpligt att ifrågasätta. Om nu olika begynnelselöner bestämdes för lärare och lärarinnor, skulle anställandet av en lärare bliva för kommunen dyrare än anställandet av en lärarinna, varav helt säkert skulle följa, att en mängd kommuner frestades att enbart av ekonomiska skäl anställa lärarinnor även å platser, där förhållandena äro sådana, att användandet av manlig lärarekraft uppenbarligen vore av behovet påkallat. Under frågans föregående behandling hava särskilt från lärarinnornas sida olägenheterna härav blivit med synnerligen stor styrka framhållna*. Visserligen torde man kunna förmoda, att erfarenheten förr eller senare skulle lära kommunerna, att den ekonomiska synpunkten icke får vara den i främsta rummet bestämmande, då det gäller att avgöra, huruvida en viss läraretjänst bör besättas

* Vid årsskiftet 1906 hade jag på mitt ämbetsrum i ecklesiastikdepartementet besök av tre lärarinnor vid Stockholms folkskolor, vilka såsom ett slags sändeskap från folkskollärarinnorna å landsbygden framhöllo som dessas önskemål, att staten ej genom sina bestämmelser måtte uppmuntra kommunerna till ett vidsträcktare anställande av folkskollärarinnor ute på landsbygden, än redan då skett. Erfarenheten hade nämligen visat, att de därstädes ofta komme att känna sig ensamma och hjälplösa och endast längtade att komma till sådana orter, där de kunde få samlev med kamrater. — På min direkta fråga, vilket vore att föredraga, antingen att framlägga en proposition med något olika ålderstillägg för lärare och lärarinnor eller att icke framlägga någon proposition alls, svarades vid samma tillfälle: naturligtvis det förra. *F. B.*

med manlig eller kvinnlig innehavare. Men i händelse de av staten fastslagna lönebestämmelserna skulle bliva sådana, att det för kommunen ställde sig avsevärt billigare att använda lärarinnor än lärare, vore det ändock att förvänta, att den ekonomiska synpunkten under lång tid framåt bleve den på många håll förhärskande.

På grund av vad sålunda anförts håller jag före, att den lagstadgade begynnelselönen fortfarande liksom hittills bör sättas till samma belopp för lärare som för lärarinna, och detta ehuru jag ingalunda förbiser, att lärare i olikhet med lärarinna är lagligen förpliktigad att ingå som delägare i folkskollärarnas änke- och pupillkassa och till denna erlägga årlig avgift, vilket medför, att läraren av sin begynnelselön i själva verket får behålla avsevärt mindre än lärarinnan av sin.

Ålderstilläggen.

I viss mån annorlunda ställer sig onekligen frågan om ålderstilläggen. För sin tillkomst hava dessa, såsom känt är, huvudsakligen att tacka den erfarenheten, att med stigande ålder en tjänsteman i allmänhet intill en viss gräns får ökade existensbehov samt på grund härav kräver och måste kräva ökade existensmedel. Ehuru även den tanken härvid till någon del medverkat, att den med åren ökade skickligheten måste bidraga att göra själva arbetet mer värdefullt, är systemet med ålderstillägg framför allt byggt på den principen, att olika levnadsbehov måste tillgodoses genom olika lönebelopp.

Även vad folkskolan beträffar har länge varit yrkat, att ålderstilläggen borde sättas högre för lärare än för lärarinnor. De skäl, som härför blivit anförda, äro ock sådana, att man vid omsorgsfullt övervägande har svårt att förneka deras berättigande. Visserligen hava lärare och lärarinnor genomgått ungefär samma utbildning och få i allmänhet även uträtta ungefär samma arbete. Billigt är ock, att de härför åtnjuta gottgörelse av ungefär samma värde. Men som erfarenheten nogsamt visar, äger samma lönebelopp allt efter omständigheterna ganska olika värde, enär somliga därför kunna erhålla större förmåner, andra åter mindre. Vad rättvisans bud kräver,

är icke, att lärare och lärarinnor för lika arbete gottgöras med lika lönesumma, men väl att de med hänsyn till sina levnadsvillkor bliva lika förmånligt ställda.

Frågar man sig nu, huruvida under rådande kulturförhållanden ett visst lönebelopp kan förskaffa en lärare samma ställning med avseende å den dagliga utkomsten som en lärarinna, lärer svaret svårligen kunna bliva jakande. Under den allra första tjänstetiden torde, såsom jag förut nämnt, skillnaden dem emellan i möjligheten att med lika lön lika väl tillgodose sina levnadsbehov icke vara så särdeles stor. Men enär läraren sedermera i regel blir familjeförsörjare i detta ords egentliga mening, blir skillnaden mellan honom och lärarinnan i detta avseende med åren allt större. Uppmärksammas bör även, att medan tillgången på lärarinnor är jämförelsevis riklig, har tillströmningen till folkskolan av manlig arbetskraft länge varit synnerligen knapp, och rådes ej snar bot på detta missförhållande, måste det inom kort bliva alldeles omöjligt att få den manliga lärarekåren så rekryterad, som omsorgen om vår folkundervisnings framåtgående oundgängligen kräver. Även om lärarinnornas ålderstillägg av finansiella skäl måste tills vidare stanna vid sin nuvarande storlek*, är det därför enligt min övertygelse av rättvisa och billighet påkallat samt för folkskolans egen skull rent av nödvändigt, att lärarnas ålderstillägg bliva åtminstone i någon mån höjda över sitt nuvarande belopp. Ingen med förhållandena förtrogen lärer kunna förneka, att de skäl för löneförbättring, som anförts av centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärareförening samt flertalet av de hörda myndigheterna, hava sin fulla giltighet i fråga om lärare med familj. Dessa kunna med nu stadgade löner svårligen utan varjehanda extra arbeten

* I stället för: »tills vidare stanna vid sin nuvarande storlek» har en och annan här behagat läsa: »tills vidare stanna under lärarnas» samt på grund härav sökt stämpla mitt uttalande som en bedräglig förespegling (se: Några ord med anledning av k. m:ts proposition till riksdagen angående folkskollärarnas lönereglering av Elsa Eschelsson s. 29 samt Betraktelser i anledning av k. m:ts proposition till riksdagen angående folkskollärarnas lönereglering av En folkskollärarinna i landsorten s. 19). *F. B.*

och biisysslor bereda sig och de sina en någorlunda anständig bärgning samt äro därför i högst betänklig grad utsatta för faran att under den dagliga oron för utkomsten få sitt intresse förslappat och sin arbetskraft undergrävd.

Vad storleken av förhöjningen beträffar, skulle jag velat föreslå, att lärarnas ålderstillägg måtte bestämmas till 200 kronor i varje lönegrad. Men med hänsyn till de stora belopp från statens eller kommunens sida, som komme att fordras härför, och med hänsyn därtill, att anspråkens begränsning bör öka utsikterna för deras tillmötesgående, har jag ansett mig böra stanna vid att föreslå ifrågavarande ålderstillägg till 150 kronor i varje lönegrad.

Med bibehållande av ålderstilläggens antal vid tre, liksom hittills utgående efter fem, tio och femton års oförvitlig tjänstgöring såsom ordinarie, skulle lönerna i de olika lönegraderna alltså bliva:

för lärare	900,	1,050,	1,200,	1,350 kr.
» lärarinna	900,	1,000,	1,100,	1,200 »

Statens bidrag till ålderstilläggen.

Om emellertid sålunda en skillnad uppkommer mellan lärarnas och lärarinnornas ålderstillägg samt skillnaden mellan lärarnas lägsta och högsta lönegrad tillika göres större, än den för närvarande är, träder en ofta förut behandlad fråga i förgrunden, nämligen angående sättet för ålderstilläggens fördelning mellan staten och kommunen. Hittills har det alltjämt varit bestämt, att staten skall bidraga till lärarnas lagbestämda löner med två tredjedelar i fråga om såväl begynnelselönen som ålderstilläggen. Jag föreslår nu visserligen, att förhållandet mellan statens och kommunens andelar uti begynnelselönen bibehålles, men anser däremot, att staten bör helt och hållet övertaga ålderstilläggen.

Härför talar först och främst, att i annat fall kommunerna skulle, såsom jag förut haft anledning framhålla, av ekonomiska skäl ofta föranledas dels att antaga en lärarinna framför en lärare, även om platsen skulle kräva en manlig lärarekraft, dels ock att föredraga en yngre lärare framför en äldre, även om den senare vore lämpligare. Hittills har denna olägenhet icke framträtt i synnerligen hög grad, beroende därpå att skillnaden mellan lönerna i de olika lönegraderna varit jämförelsevis liten, samt att anställandet av lärarinna endast genom den något lägre kostnaden för bostad blivit för kommunen billigare än anställandet av lärare. Men om, med bibehållande av kommunernas skyldighet att fortfarande bidraga till ålderstilläggen, dessa skulle för lärarna höjas från 100 kronor till 150 kronor, erhölle olikheterna mellan lärarnas lönegrader samt mellan lärarnas och lärarinnornas löner otvivelaktigt en stor ekonomisk betydelse för kommunerna, och de högre lönerna komme då att i de fattigare kommunerna bliva ganska betungande. Statens övertagande av ålderstilläggen skulle vidare vara fördelaktigt för kommunerna i det avseendet, att deras skolbudget därigenom bleve befriad från den växling, som alltid måste följa av deras delaktighet i de olika ålderstilläggen. För varje läraretjänst komme kommunen efter ifrågavarande förändring att varje år få bidraga med samma belopp, eller 300 kronor, utgörande en tredjedel av den lagstadgade begynnelselönen. Visserligen skulle de kommuner, som nu hava en lärare i fjärde lönegraden med en lön av 1,000 kronor, de tre ålderstilläggen inberäknade, erhålla en minskning från sin nuvarande andel, 333 kronor 33 öre, till 300 kronor, d. v. s. med 33 kronor 33 öre. Detta komme dock att motvägas därav, att höjningen av begynnelselönen från 700 kronor till 900 kronor föranledde en höjning av kommunens andel med 66 kronor 67 öre i lägsta lönegraden och 33 kronor 33 öre i den andra, under det att i tredje lönegraden kommunens andel enligt nya ordningen bleve lika som enligt den nuvarande. För en trettioårig tjänstetid, d. v. s. intill lärarens inträdande i pensionsrätt, komme ökningen i utgifter för de tio första åren dock att bliva lika med minskningen i utgifter under de femton sista åren. På grund av lärares avgång före pensionsåldern komme dock kommunerna att samfällt orsakas en, ehuru tämligen obetydlig, ökning i utgifterna för lärarnas avlöning. Beräknas ställningen efter det lärarantal, som förefanns i de olika lönegraderna vid 1904 års början, eller 1,479 i första, 1,091 i andra,

976 i tredje och 3,257 i fjärde lönegraden, skulle den nya anordningen orsaka rikets samtliga skoldistrikt en ökad utgift för lärarnas avlöning av 26,400 kronor årligen eller i medeltal endast 11 kronor för varje skoldistrikt.

Skulle däremot kommunerna enligt nuvarande proportion deltaga såväl i de föreslagna ålderstilläggen som i begynnelselönen, komme deras utgifter för lärarnas avlöning att högst väsentligt ökas, nämligen utöver nyssnämnda belopp med 588,417 kronor. Men säkerligen torde det under nuvarande förhållanden icke vara tillrådligt att i så hög grad stegra kommunernas utgifter för folkskoleväsendet, då detta i många fall skulle verka hämmande på detsammas fortsatta utveckling. Jag vill anmärka, att jag vid nu angivna kostnadsberäkningar endast tagit i betraktande kostnaderna för den till lärarepersonalen utgående avlöningen och ej till de ökade utgifter, som i form av större pensionsavgifter genom löneförbättringen tillskyndas kommunerna. Till dessa senare skall jag längre fram återkomma. Jag vill dock redan här framhålla, att den icke obetydliga ökning i kommunernas årliga utgifter, som orsakas av de högre pensionsavgifterna, utgör ett ytterligare skäl för, att ålderstilläggen skola helt och hållet utgå av statsmedel.

Beträffande småskollärarinnorna har jag redan omnämnt, att lönereglering för dem skett så sent som vid 1904 års riksdag. Med hänsyn härtill anser jag icke denna fråga nu böra bli föremål för behandling. Jag vill dock framhålla att, om också småskollärarinnornas ekonomiska ställning genom 1904 års riksdags beslut blivit förbättrad, densamma likväl fortfarande måste anses bekymmersam; och det föreligger sålunda skäl att verkställa utredning, huruvida icke en ytterligare förhöjning av deras avlöning kan och bör åstadkommas.

Pensionsfrågan blev därpå i anförandet föremål för en längre utredning. Till sist lämnades följande

Slutöversikt.

För att underlätta bedömandet av den förbättrade ställning med avseende å löner och pensioner, som genom ett bifall till det av mig nu tillstyrkta förslaget skulle

komma folkskolans lärare till del, vill jag slutligen meddela följande översikt, vid vilken, i enlighet med faktiska förhållandet, blivit förutsatt, att lärarinna i regel icke ingår såsom delägare i änke- och pupillkassan*.

A. Den behållna lönen skulle bliva:

a) under den första femårsperioden såsom ordinarie:
för lärare 900 kronor med avdrag av 78 kronor 75 öre (33 kronor 75 öre till pensionsinrättningen och 45 kronor till änke- och pupillkassan) = 821 kronor 25 öre;
för lärarinna 900 kronor med avdrag av 30 kronor till pensionsinrättningen = 870 kronor;

b) under andra femårsperioden såsom ordinarie:
för lärare 1,050 kronor med avdrag av 78 kronor 75 öre = 971 kronor 25 öre;
för lärarinna 1,000 kronor med avdrag av 30 kronor = 970 kronor;

c) under tredje femårsperioden såsom ordinarie:
för lärare 1,200 kronor med avdrag av 78 kronor 75 öre = 1,121 kronor 25 öre;
för lärarinna 1,100 kronor med avdrag av 30 kronor = 1,070 kronor;

d) under återstående ordinarie tjänsteår:
för lärare 1,350 kronor med avdrag av 78 kronor 75 öre = 1,271 kronor 25 öre;
för lärarinna 1,200 kronor med avdrag av 30 kronor = 1,170 kronor.

B. Den behållna pensionen skulle bliva:
för lärare 1,013 kronor med avdrag av 33 kronor 75 öre till änke- och pupillkassan = 979 kronor 25 öre;
för lärarinna 900 kronor.

---

* I anförandets ursprungliga avfattning hade vid förslagets motivering hänsyn tagits dels till den manliga lärarens avgift till änke- och pupillkassan, dels till hans skyldighet att offra ungefär ett år på sin värnplikt, och ålderstilläggets ökning hade icke tilltagits större, än att den i det närmaste skulle komma att motsvara dessa båda särskilda omständigheter samt sålunda vara fullt motiverad t. o. m. utan hänsyn till försörjningsplikt. Att talet om värnplikten till sist utelämnades berodde därpå, att 1901 års härordning då ännu ej var på långt när genomförd. *F. R.*

3.

Den skillnad med avseende å ålderstilläggens belopp, som i propositionen sålunda gjorts mellan lärare och lärarinnor, väckte hos en del av dessa senare ett ytterst livligt missnöje. De föreställde sig nämligen, att den likhet i nominell lön, som dittills rått mellan lärare och lärarinnor vid folkskolan, skulle ha berott därpå, att staten på detta område fastställt som princip »lika arbete — lika lön», samt att denna »princip» vore i och för sig rättvis. I den övertygelsen, att propositionen alltså i förevarande avseende vilade på en orättvis grund, öppnade de en särdeles energisk agitation mot densamma bland kamrarnas ledamöter. Ett fåtal av dessa delade utan tvivel nämnda övertygelse och blevo på grund härav böjda att höja lärarinnornas ålderstillägg till likhet med lärarnas. Hos långt flera blev emellertid agitationen en kärkommen anledning att söka få propositionen helt avslagen eller åtminstone starkt beskuren. Under förevändning att genom större billighet främja anställandet av ett betydligare antal folkskollärarinnor ute på landsbygden samlade sig en del om det yrkandet, att för lärarinnorna begynnelselönen borde stanna vid 800 kr., medan däremot andra (genom beloppens uppdrivande och avlöningsbördans bibehållande hos kommunerna i samma utsträckning som dittills) sökte göra det hela så oantagligt som möjligt för kommunernas målsmän inom riksdagen. Vid mer än ett tillfälle såg det ock ut, som om hela förslaget skulle komma att falla*. Att det till sist lyckades vinna bifall, kan blott i ganska ringa mån räknas lärarekåren till förtjänst, ty medan en del synnerligen ivrigt motarbetade det, iakttog den stora mängden, om den ock följde saken med sympati och välönskningar, dock för husfridens skull en rent passiv hållning.

Vid debatterna i kamrarna den 25 april 1906 kom försvaret för propositionen att i första kammaren huvudsakligast rikta sig mot justitierådet Ernst Trygger, i andra kammaren mot professor Harald Hjärne. Mot den

* En närmare redogörelse härför har Emil Hammarlund lämnat i Svensk Läraretidning 1907 n:r 38 s. 879.

senare, som ansett åtgärder böra vidtagas för läraretjänsters utbytande mot lärarinnetjänster i långt större utsträckning än dittills skett, anförde jag bland annat följande:

För sakens bedömande torde först vara av nöden, att man har fullt klart för sig, i vilken utsträckning kvinnor nu användas på förevarande område.

Enligt folkskolestatistiken voro år 1904 vid folkskoleväsendet anställda 17,093 personer, varav 11,480 lärarinnor och 5,613 lärare. Av hela kåren voro alltså 67 % kvinnor och 33 % män.

Vid »småskolorna» voro av hela lärarekåren 98 % kvinnor och 2 % män, vid de »mindre folkskolorna» 90 % kvinnor och 10 % män, vid »folkskolorna» 38 % kvinnor och 62 % män. Vad den sistnämnda skolarten beträffar rådde dock stor olikhet mellan land och stad. I Stockholm voro 82 % kvinnor och 18 % män samt i rikets samtliga städer 65 % kvinnor och 35 % män, medan däremot på landsbygden förhållandet var omkastat: 25 % kvinnor och 75 % män.

I stort sett var fördelningen således den, att kvinnorna fullständigt behärskade småskolan och mindre folkskolan samt utgjorde det överväldigande flertalet vid folkskolan i städerna. Vid de egentliga folkskolorna i landsbygdskommunerna åter, vilka i regeln ha endast en enda lärarekraft, är denna vanligen manlig.

Märkas bör, att nu påvisade fördelning kommit till stånd utan det ringaste ingripande från statens sida, vare sig genom lockelse eller tvång. Om man bortser från de folkskollärarebefattningar, som äro förenade med klockarebefattningar, hava kvinnor rätt att söka vilka läraretjänster som helst, och kommunerna hava å sin sida rätt att antaga kvinnor till vilka läraretjänster som helst. Under sådana förhållanden synes det ganska antagligt, att kvinnorna i allmänhet sökt just det slags tjänster, som de funnit för sig mest passande, samt att kommunerna för varje tjänst valt just det slags lärarekraft, som de funnit för densamma lämpligast, och att fördelningen alltså i det hela är ungefär sådan, som den med hänsyn till de förefintliga förhållandena kan och bör vara.

Om man lämnar ur sikte de folkskolor, som ännu

sakna underlag av småskola, är fördelningen tillika i det avseendet lämplig, att genom densamma blivit sörjt för, att i allmänhet varje barn kommer först under kvinnlig inflytelse och därefter under manlig, samt att tillfälle till undervisning kan utan större svårighet beredas såväl i speciellt manliga undervisningsämnen (slöjd, vapenövning o. d.) som i speciellt kvinnliga (handarbete, huslig ekonomi o. d.).

Var och en, som har någon erfarenhet om manlig och kvinnlig lärarekraft, vet mycket väl, att man icke utan vidare och alldeles godtyckligt kan använda den ena i stället för den andra. Lärare och lärarinnor prestera kanske lika mycket arbete (jag har ej erfarenhet nog att därom med bestämdhet döma) och säkerligen lika värdefullt arbete men helt visst icke samma slags arbete. Kvinnornas naturliga kall är att bli mödrar; de ha därför i sin natur något moderligt, och så länge de ha detta i behåll oförkrympt och oförtvinat, ha de lättare än män att känna och tänka såsom barnen och med barnen. Användandet av lärarinnor har därför i hög grad bidragit att humanisera hela skollivet och att göra skolan till ett hem, där de små kunna känna sig avhållna och förstådda. Särskilt för den tidigare barnaåldern äro kvinnorna utan tvivel i allmänhet överlägsna männen, och jag tvekar icke att såsom min erfarenhet uttala, att man oftare träffar ypperliga barnalärarinnor, än man träffar ypperliga barnalärare.

Men härav följer icke, att den manliga lärarekåren skulle utan skada för skolan kunna undanträngas eller begränsas huru långt som helst. Liksom i en familj behövas man och kvinna, så även i skolan. Liksom lärarna ha sin begränsning, så ha ock lärarinnorna sin. Medvetet erkänna de visserligen ej gärna, att så är — fruktar jag — men omedelbart röja de ofta, att de själva i grund och botten äro av samma mening. Så t. ex. taga de gärna småbarnsklasser och flickklasser, men bjuder man dem att sköta gossklasser, så känna de sig i 99 fall av 100 grymt förorättade. Likaledes ta de gärna plats i en skola, där de få kvinnliga kamrater och där åtminstone en manlig lärare finnes till hands, i fall omständigheterna skulle så kräva. Men bli de satta att ensamma på eget ansvar sköta en skola, helst om den är något avlägsen, så vantrivas de i allmänhet och längta bort.

Detta har jag ansett böra sägas, på det att de, som nu så ivrigt förorda en betydligt vidsträcktare användning av kvinnlig lärarekraft, icke skola göra sig falska föreställningar om dennas nuvarande användning eller bilda sig några bedrägliga illusioner angående möjligheten att i obegränsad utsträckning låta densamma ersätta den manliga. — — —

Hr Hjärne förebrådde mig, att jag, ehuru själv folkskoleman, icke sökt få igenom en för folkskollärarekåren mera fördelaktig löneförbättring än den nu i propositionen ifrågasatta. — — —

Om min ställning i detta hänseende har jag talat rent ut i det yttrande till statsrådsprotokollet, varmed jag motiverat den kungl. propositionen. Jag skulle naturligtvis i egenskap av folkskolans målsman bli synnerligen glad och tacksam, om riksdagen ville höja slutlönen för både lärare och lärarinnor till 1,500 kronor, eller om den ville höja lärarinnornas slutlön utöver vad k. m:t föreslagit till 1,350 kronor. Lärarinnornas ställning skulle genom sistnämnda höjning bli ansenligt förbättrad, lärarinneplatserna skulle bli mera lockande, och härpå skulle folkskolearbetet endast kunna vinna. Att lärarnas ekonomiska ställning ej härmed bleve i motsvarande grad förbättrad, borde naturligtvis icke utgöra hinder för vad som i sig självt vore till skolans båtnad, och jag är ganska viss på att de ingalunda skulle känna avund mot sina kvinnliga kamrater, i fall dessa skulle i jämförelse med dem bliva mera lyckligt lottade.

Då jag så tänker, betraktar jag saken helt och hållet ur synpunkten av skolans behov. Ur denna synpunkt säger jag: allt vad riksdagen vill förunna lärarna mottages med tacksamhet, och allt vad riksdagen vill förunna lärarinnorna mottages likaledes med tacksamhet. Och skulle därvid den ena parten — lärarinnorna — till äventyrs få det i ekonomiskt avseende litet bättre och sorgfriare ställt än den andra — lärarna — så borde de senare efter min mening icke taga illa vid sig för det.

Nu har emellertid denna fråga, egendomligt nog, av många blivit behandlad ur en helt annan synpunkt. Det är, som om syftet med löneförbättringen icke vore att vinna det bästa möjliga för alla utan fastmer att verkställa någon sorts ägodelning eller laga skifte, eller vad det nu skall kallas, mellan man och kvinna. Huvudintresset tyckes vara, att vid denna skiftesförrättning den ena parten för allt i världen icke måtte få ett enda öre mer, än han i enlighet med någon uppställd delningsprincip borde ha i förhållande till den andra.

De, som se saken sålunda, ha gång på gång påstått, att svenska staten skulle för avlöningsförhållandena inom folkskolan ha av gammalt uppställt en princip så lydande: full likställighet i lönebelopp mellan lärare och lärarinna.

Jag tror mig något litet känna svenska folkskolans historia. Men min bekantskap därmed säger mig, att nämnda likställighet alls icke har principiell utan helt enkelt historisk grund. Ursprungligen funnos endast manliga lärare, tagna ur det lägre samhällslagret och så dåligt avlönade, att inga män ur medelklassen kunde tänkas rekrytera kåren. Då på 1850-talet en stark strävan uppstod att rycka upp folkskolan ur dess eländiga tillstånd, kom man på den tanken, att det lönebelopp, som var alldeles otillräckligt för män ur medelklassen, det skulle dock kvinnor ur samma klass möjligen kunna till nöd existera på. De förverkligade sin tanke; så småningom förmåddes bildade kvinnor att träda i folkskolans tjänst, och för dem såg man ingen anledning att göra avknappning i den usla lärarelönen. Så har den omtalade likställigheten helt omärkligt uppkommit och bibehållit sig. Det är först under senare tiden, som detta på historisk grund uppvuxna sakförhållande blivit proklamerat som en »princip».

När jag i dag på middagen hade anledning anmärka detta gentemot ett justitieråd i första kammaren, svarade han, att det just var på det sättet, som rättsprinciper uppstode. Det var, sade han, hävdens rätt, sedvanerätten, som det här vore fråga om.

De, som åberopa sig på förevarande princip, ha nog

en helt annan uppfattning av dess innebörd och betydelse. De nöja sig sannerligen ej med att proklamera den endast som »hävd» och »sedvanerätt». De anse tvärtom, att den, såsom en omedelbar tillämpning av grundsatsen »lika arbete lika lön», är den enda, som uppfyller rättvisans fordringar.

Av motionärerna i ämnet är det emellertid endast en, nämligen hr Vennersten, som försökt ställa sig på denna ståndpunkt, och icke ens han har mäktat vidhålla den helt. Visserligen har han sökt åstadkomma full likhet i lönebelopp genom sitt yrkande, att inträde i änke- och pupillkassan »borde göras frivilligt för såväl läraren som lärarinnan» — en tanke, som nog inte hör till de lyckliga, och som, i fall den blivit förverkligad, skulle medfört, att vi nu haft en mängd lärarefamiljer på fattighuset. Å andra sidan har hr Vennersten låtit förstå, att likheten i lönebelopp enligt hans åsikt icke skulle kunna med samma fog hävdas, ifall fråga vore om att »höja lönen utöver vad som kan betecknas såsom existensminimum för ogift lärarinna». Då han förmodligen skall medgiva, att det vore ett ganska inkorrekt bruk av termen »existensminimum», i fall man påstode, att 1.350 kronor vore existensminimum för ogift kvinna, synes det mig, som om han härmed själv övergivit den ståndpunkten, att principen »lika arbete lika lön» skulle vara den enda, som vid avlöningars bestämmande borde iakttagas.

Möjligen var det nu berörda yttrande, som han under sitt anförande gjorde ett slags avbön för, och i så fall har han ju numera fullständigt anslutit sig till den rena läran.

Så vitt jag kan bedöma saken, är det emellertid icke en princip, som här skall följas, utan två. Den ena: de, som göra lika arbete, böra ha lika lönebelopp. Den andra: de, vilkas oundgängliga levnadsbehov äro lika, böra ha lika lönebelopp. Intetdera kravet kan undanskjutas. Vill man handla verkligt principriktigt, måste man beakta båda, och då kommer man till följande grundsats, som i sig inrymmer bägge: de, som göra lika arbete, böra få det lika bra, bli i ekonomiskt avseende lika förmånligt ställda. Till den

principen har jag kommit, och från den principen har den kungl. propositionen utgått.

Från den principen utgår ock hr Carl Lindhagen, då han i sin väl skrivna reservation uttalar som sin åsikt, att full hänsyn måste tagas till de oundgängliga levnadsbehoven, och därför finner det »varken rättvist eller gagneligt att genom ensidigt fasthållande av principen lika lön för lika arbete vidbliva en löneregelering för folkskolan, som ofta måste leda till, att en lärarinna har det jämförelsevis bra, under det att den gifta läraren och hans familj lida nöd».

Häremot har invänts, att de oundgängliga levnadsbehoven äro rent individuella. Javäl. Men äro icke arbetsprestationerna i skolan också till sin mängd och beskaffenhet rent individuella? Och dock håller man ju på »arbetet» som det bestämmande. I fråga om detta tar man ingen hänsyn till de tusentals individuella skiftningarna. Man bryr sig icke ens om de olika gradationerna i den yttre, formella kompetensen; man säger icke: den här har i seminariebetyg och tjänstgöringsbetyg »berömlig» och bör således på grund av sitt bättre arbete ha högre lön; den här åter har i seminariebetyg och tjänstgöringsbetyg endast »godkänd» och bör alltså på grund av sitt svagare arbete ha lägre lön. Nej, i fråga om arbetet håller man sig endast till de allra grövsta dragen och uppdelar kompetensen i två slag: småskolekompetens och folkskolekompetens. Fullt ut lika försvarligt är det naturligtvis då även, att man i fråga om de oundgängliga levnadsbehoven bortser från de tusentals individuella gradationerna, håller sig till de stora allmängiltiga dragen och i enlighet härmed säger: i allmänhet behöver en äldre person mer än en yngre, i allmänhet behöver en man mer än en kvinna.

Givet är emellertid, att man, då de mångfaldiga skiftningarna i levnadsbehov sålunda skola sammanföras till några få stora grupper, lätt kan komma till olika resultat. Mot grupperingen i m ä n och k v i n n o r kan invändas, att man hellre bort välja en uppdelning i g i f t a och o g i f t a utan avseende på kön. Ja, det låter kanske tänka sig. Likaledes låter det tänka sig, att man i likhet

med en motionär, hr Svensson i Saläng, egentligen bort komma till uppdelning i tre grupper: 1) kvinnor, 2) ogifta män, 3) gifta män. Vad som i detta fall skall anses vara det absolut riktiga är sannerligen icke gott att veta. För att härutinnan komma till någon klarhet behövdes nog, såsom hr Lindhagen säger, »åtskilliga såväl teoretiska som praktiska undersökningar». Dessa kunde bli utomordentligt intressanta ej blott i vetenskapligt utan ock i praktiskt hänseende. Att jag icke låtit anställa dylika undersökningar, beror helt enkelt därpå, att jag ej haft tid att avvakta deras resultat: jag har icke velat låta kon dö, medan gräset gror. Jag har därför varit hänvisad till att utan föregående vidlyftiga utredningar söka lösa löneförbättringsfrågan så som mitt förstånd, min rättskänsla och min uppfattning av allmänna tänkesättet inom riksdagen sade mig vara lämpligast. I enlighet härmed har jag avfattat mitt förslag. Utskottsbetänkandet tyckes visa, att jag icke räknat så värst galet.

Såsom sammanfattning av min ställning vill jag säga: jag blir tacksam, om riksdagen bifaller propositionen; ännu tacksammare blir jag, i fall riksdagen ville godkänna hr Vennerstens motion; och allra tacksammast skulle jag bli, om hr Robert Johanssons motion kunde vinna riksdagens bifall*.

Till sist ännu ett ord. Hr Hjärne förmenar, att jag i stället för den nu föreliggande propositionen bort föreslå riksdagen en annan, stående i överensstämmelse med hr Vennerstens motion, förbättrad genom kroasering med

---

* Hr Vennersten föreslog, att ålderstilläggen skulle bestämmas till 150 kr. även för lärarinnor, hr Johansson, att de skulle sättas till 200 kr. för alla. I sin motivering uttalade sig emellertid hr J. på det bestämdaste emot principen om lika nominell lön för alla. »Undertecknad hyser», yttrade han, »för sin del den meningen, att grundsatsen om lika avlöning för lärare och lärarinnor vid folkskolan i längden icke kan vidhållas. På detta liksom på alla andra liknande områden måste vid avlöningens bestämmande hänsyn tagas icke blott till arbetskravet utan även till levnadsbehoven. Och det är obestridligt, att en lärare, som i regeln har hustru och barn att försörja, är i behov av större inkomster än en lärarinna». Icke desto mindre ansåg han, att även en lärarinna behövde ålderstillägg på 200 kr.; för en folkskollärare med familj fann han åter samma belopp vara alldeles otillräckligt. *F. B.*

första-kammar-reservationen. Lönerna borde, menade han, ha bestämts efter den enkla metod, varmed han på middagen förvånade kammaren, nämligen: först fastställes beloppet så, att det ger tillräcklig utkomst åt en man med familj, och därpå låter man utan vidare ensam kvinna få alldeles detsamma. Ja, jag tror gärna, att han skulle önskat propositionen fotad på dessa grunder. I sådan händelse hade den naturligtvis fallit, och dess fall hade blivit stort, och detta skulle säkert berett en och annan ett hjärtligt nöje.

4.

Propositionen bifölls i andra kammaren med 159 röster mot 49, vilka senare tillföllo hr Vennerstens förslag, som innehöll, att ålderstilläggen för både lärare och lärarinnor borde vara 150 kr. Med avseende på kostnadernas fördelande mellan stat och kommun hade kamrarna stannat i olika beslut, men dessa blevo sammanjämkade, vadan löneförbättringen kom till stånd.

Från ensidigt feministiskt håll har detta gång på gång blivit livligt beklagat. Principen »lika arbete — lika lön» är, upprepar man, den enda rättvisa, och den principen uppgavs 1906. Hellre än att underkasta sig en sådan olycka borde man ha låtit lönerna stå kvar vid vad de voro före 1906.

För att förstå, vad detta påstående innebär, måste man jämföra landets uppoffringar för lärarelönerna före och efter 1906.

Under år 1906 utgick till avlöning åt lärarekåren en kontant summa av 15,703,631 kr. Under femårsperioden 1902—1906 hade beloppet årligen ökats med i medeltal 592,346 kr. eller ungefär 4 %. I fall samma stegring ägt rum även 1907, borde under nämnda år lönesumman ha ökats med 592,346 kr. till 16,295,977 kr. Enligt vad statistiken visar, utgjorde emellertid de samlade löneutbetalningarna till lärare och lärarinnor från stat och kommun år 1907 hela 19,066,232 kr. Den omedelbara följden av löneförbättringen 1906 hade alltså blivit den, att **årsinkomsten för folkskolans lärare och lärarinnor ökats med 2,770,255 kr.** (vilket kapitaliserat efter 5 % gör 55,405,100 kr.). Så mycket (de höjda pensionerna alldeles oräknade) skulle alltså folkskollärarekåren varje år ha offrat för tillfredsställelsen att få behålla den förment »rättvisa» ordningen med nominellt lika löner för alla grupper inom densamma!

Hade lönefrågan vid 1906 års riksdag fallit på grund av principiella meningsbrytningar, torde det vara ovisst, när den kunnat tagas upp igen. Ej långt därefter följde en svår ekonomisk kristid, under vilken inga löneförslag kunde ifrågasättas. Alldeles säkert är, att den höjning av småskolelekårens löner, som bebådades i 1906 års proposition (se s. 14) och blev en konsekvens av dess antagande, skulle i händelse av dess fall ha kommit att skjutas undan, till dess nämnda kristid varit förbi. Sistnämnda höjning utgjorde **för år 1,777,640 kr.** (kapitaliserad efter 5 % 35,512,800 kr.).

5.

Den kritik, som från kvinnligt håll riktades mot 1906 års löneproposition, var icke i allo obefogad. I propositionen hade skillnad gjorts endast mellan två grupper av lärare, manliga och kvinnliga, och härför hade anförts såsom ett huvudskäl, att de förra i regeln vore familjeförsörjare. Med fog kunde häremot invändas, att med denna synpunkt den rätta grupperingen snarare borde ha varit: familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare.

Ifrågavarande invändning framställdes med synnerlig skärpa i den av docenten Elsa Eschelsson utgivna skriften »Några ord med anledning av k. m:ts proposition till riksdagen angående folkskollärarnas löneregleringе», och vad i densamma därom säges är nämnda skrifts egentligen bärande del. Efter att ha påpekat, att familjefadern icke är den enda, som har eller utövar försörjningsplikt, yttrade författarinnan (s. 21):

> Vi vilja härmed icke hava sagt, att staten icke kan hava ett berättigat intresse att inom vissa gränser särskilt bispringa honom — på vad sätt nu detta än lämpligen bör kunna ske. Det är ju också familjeförsörjaren i egentlig bemärkelse, som regeringen säger sig vilja hjälpa genom att föreslå bestämmelser om att män och kvinnor för samma arbete

skola erhålla olika stora förmåner. Det ligger i sakens natur, att regeringen, även då den i sina strävanden härför valt den nu inslagna vägen — att sålunda bryta med satsen, att samma arbete bör betinga samma gottgörelse — måste önska göra det genom medel, som verkligen leda till målet, och göra det med iakttagande av en så rättvis fördelning som möjligt av de offer, som härigenom flyttas över på andra. Åstadkommande av rättvisa är ju målet vid varje rätts-regels uppställande. Vi skola nu se litet närmare på, huru regeringen lyckats i denna uppgift. Regeringen vill, som sagt, hjälpa familjeförsörjaren i egentlig bemärkelse genom att uppställa skillnad mellan mäns och kvinnors löneförmåner. Följden av detta sätt att hjälpa blir,

att mannen, som är familjeförsörjare, icke får det bättre än mannen, som icke är familjeförsörjare,

vidare att familjeförsörjaren, som är man och i regel med sin hustrus hjälp har att sörja för familjen, får vida bättre än familjeförsörjaren, som är kvinna och som ensam (änkan) skall sörja för familjen,

och slutligen att mannen, som icke är familjeförsörjare, får vida bättre än kvinnan, som icke heller är det.*

Resultatet blir ju något oegentligt från synpunkten av det uppställda målet. Nu kan man visserligen svara härpå — och det är också den tanken, som, enligt vad regeringen i vis mån uttryckligen säger, ligger till grund för dess förslag — att man vid uppställande av rättsregler icke för mycket kan gå in på detaljbestämmelser, utan att man måste utgå från förhållandena, sådana de i allmänhet äro. Nu är det regel, att männen äro gifta och de arbetande kvinnorna ogifta, och då får man utan hänsyn till undantagsfallen låta egenskapen av man eller kvinna vara avgörande vid regleerandet av förhållandena i fråga. Ja, det är riktigt, att lagstiftningen ej för mycket kan gå in på detaljbestämmelser, utan måste hålla sig till de mera vanliga förhållandena. Det är däremot från lagstiftningssynpunkt allt utom riktigt, att då man, som här, med ett visst mål i sikte indelar människor i olika klasser och underkastar de olika klas-

* Detta senare passar icke in på 1906 års proposition; författarinnan har icke gjort skillnad på nominell och effektiv lön, ehuru hon på annat ställe (se längre fram s. 28) visat sig haft blick härför. *F. B.*

serna olika rättsregler, såsom avgörande för huru denna indelning skall ske, väljer en omständighet, som i mindre grad befordrar det uppställda målet, då man är i stånd att välja en annan, som genom att bättre smyga sig efter det verkliga livets förhållanden också bättre befordrar målet i fråga. Det är från lagstiftningssynpunkt så mycket mindre riktigt att i så fall välja den förra omständigheten i stället för den senare, om den senare därjämte har det företrädet att i övrigt draga färre orättvisa konsekvenser med sig. Om det verkligen är familjeförsörjaren i egentlig bemärkelse, som man vill gagna, och om man anser sig böra göra det genom att bryta med den viktiga satsen, att samma arbete bör betinga samma löneförmåner, då borde man också låta gränsen mellan dem, som äga komma i åtnjutande av de större eller de mindre förmånerna, dragas med ledning icke av den omständigheten, om man är man eller kvinna, utan med ledning av den omständigheten, om man är gift eller ogift. Drages gränsen med ledning av detta senare förhållande, så falla i det stora hela taget de oegentligheter bort, som uppstå, då gränsen drages med ledning av det förra, d. v. s. av det av regeringen föreslagna förhållandet. (Vid inträdande i äktenskap skulle läraren naturligtvis genast erhålla det ålderstillägg, som han skulle hava varit berättigad till, om han varit gift, redan då han erhöll sitt första ålderstillägg). Mannen, som är familjeförsörjare, får nämligen då bättre än mannen, som icke är familjeförsörjare; familjeförsörjaren, som är man och i regel med sin hustrus hjälp har att underhålla familjen, får, vad löneförmånerna beträffar, det icke bättre än familjeförsörjaren, som är kvinna och som ensam (änkan) skall sörja för familjens underhåll, och mannen, som icke är familjeförsörjare, får icke bättre än kvinnan, som icke heller är det.

Det är emellertid, som sagt, icke nog med att uppställande av giftermålet såsom särmärke vid indelningen bättre än egenskapen av att vara man eller kvinna leder till det uppställda målet att, då så behöves, bispringa familjeförsörjaren. Det medför även, att de offer, som härför å annat håll ovillkorligen måste göras, bliva mera rättvist fördelade mellan de personer, som måste göra dem, särskilt mellan dem, för vilka det är gemensamt, att de alla icke äro familjeförsörjare. Vi påpeka nämligen, att även om det är regel, att männen äro gifta och

följaktligen, som sagt, familjeförsörjare, så är detta en regel, som åtminstone i vårt land lider av icke oväsentliga undantag. — — — Anser regeringen, såsom fallet för närvarande tyckes vara, att staten har råd att förutom den särskilda hjälpen till familjeförsörjarna offra 122,750 kr. på icke-familjeförsörjarna inom folkskollärarekåren, då bör denna summa — till den del, den icke åtgår till en förhöjning av lönen för de jämförelsevis få folkskollärarinnor, som äro gifta eller änkor — rättvisligen fördelas på alla deras löner, vilka icke äro familjeförsörjare, d. v. s. på alla de ogifta männens och kvinnornas löner. Skola familjeförsörjarna hjälpas, är det icke blott på kvinnornas skuldror, som bördan härav bör läggas. Det är möjligt, att hänsyn vid denna fördelning — liksom i så fall vid lönernas fastställande över huvud taget* — bör tagas till det förhållandet, o m personen i fråga ä r, eller möjligen blott, a t t lärarna ä r o delägare i folkskollärarnas änke- och pupillkassa. Detta äro lärarna, som bekant, s k y l d i g a att vara, under det att lärarinnorna blott äro b e r ä t t i g a d e därtill. Skall hänsyn tagas till detta förhållande, bör så dock blott ske till det be opp, vartill den därmed förenade avgiften uppgår. Någon annan hänsyn kan nämnda förhållande, vilket man tydligen velat framhålla såsom en anledning att öka lärarnas löner i förhållande till lärarinnornas, naturligtvis icke påfordra. — — —

Vi hava i det föregående sagt, att om det är familjeförsörjarna, som man vill hjälpa genom att sätta löneförmånerna olika för män och kvinnor, som utföra samma arbete, och om man sålunda anser sig kunna göra det genom att bryta med den viktiga satsen, att samma arbete skall betinga samma förmåner, så bör det avgörande för frågan, om man skall betraktas såsom familjeförsörjare eller icke, ske med ledning av det förhållandet, om man är gift eller ogift, icke av det förhållandet, om man är man eller kvinna. Till vad vi sålunda sagt skulle vi här vilja tillägga följande. Då vi, som sagt, framhållit, att det är giftermålet, som bör vara avgörande för frågan, om en person är familjeförsörjare eller icke — och vi äro långt ifrån att vara de första, som framhållit denna tanke — så äro vi alls icke blinda för, att även den, åtminstone i den allmänna avfattning, den här fått, kommer att leda till oegentligheter i det verkliga livet (så särskilt vid barnlösa äktenskap), och icke heller

* Här visar sig författarinnan ha blick för skillnaden mellan nominell och effektiv lön. *F. B.*

äro vi blinda för, att den kan komma att giva upphov till något mera komplicerade rättsregler beträffande avlönings- och särskilt pensionsförhållandena, än vad fallet blir enligt regeringens förslag. Vi hålla emellertid före, att oegentligheterna i vida mindre omfattning komma att göra sig gällande, då man tillämpar den här framhållna principen, mot då man tillämpar den av regeringen föreslagna. Vad åter det förhållandet beträffar, att rättsreglerna kanske icke i alla avseenden bliva lika enkla, så är att märka, att e n k e l h e t med avseende på deras avfattning nog är viktig, men att r ä t t v i s a är vida viktigare.

Den tankegång, som i docenten Elsa Eschelssons skrift sålunda utvecklats, hade varit framme, ehuru icke i så tillspetsad form, under utarbetande av 1906 års löneproposition. Men frågan i sin helhet var då ännu så outredd, tiden så knapp och nödvändigheten att, oberoende av alla omtvistliga och omtvistade »principer», hos riksdagen utverka en så stor löneförbättring som möjligt till den grad trängande, att hänsyn därtill icke för tillfället kunde tagas. Författarinnans kritik var dessutom ensidig och alltför enbart negativ; någon egen lösning av den föreliggande praktiska uppgiften hade hon ej att framlägga. Den kritik, hon riktade mot p r i n c i p e n om ett gemensamt löneplan för gifta och ogifta lärare, måste emellertid erkännas vara nedgörande. Hon har härigenom givit ett förtjänstfullt bidrag till den utredning av frågan om f ö r n u f t i g a g r u n d e r f ö r t j ä n s t e m a n n a k å r e r s a v l ö n i n g, vars saknad vållat så mycken praktisk olägenhet, och vars tillvaro skulle göra så mycken praktisk nytta.

Beträffande 1906 års löneförbättring och därmed sammanhängande omständigheter hänvisas i övrigt till de upplysningar, som lämnats i artikelföljden: »Inbillningar och verkligheter. Lönepolitik med och utan omdöme» (Svensk Läraretidning 1907 nr 36, 37, 38 och 41).

Uttalanden från år 1908.

Inom folkskollärarekåren torde den i samband med 1906 års löneförbättring behandlade frågan om rättvisa lönegrunder ha blivit ånyo upptagen först år 1908. Anledningarna voro två: den ena en i Finland under 1907 beslutad lönereglering för folkskolekåren, vid vilken hänsyn tagits till behovs- och försörjningsprincipen, den andra en i svenska riksdagens andra kammare väckt motion av komminister C. G. Sædén, syftande åt samma håll. Ett par uppsatser härom i Svensk Läraretidning 1908 n:r 3 och 7 må här återgivas:

Försök i Finland.

Det finnes inom samhällslivets område åtskilliga problem, som hava en misstänkt likhet med cirkelns kvadratur och vinkelns tredelning, i det de icke med fullkomlig noggrannhet utan endast ungefärligen, endast närmelsevis tyckas vara möjliga att lösa. Hit hör uppgiften att finna ett absolut rättvist lönesystem. Detta innebär naturligtvis ej, att alla försök i den vägen böra uppgivas. Att den exakta, den absoluta lösningen är oupphinnelig, hindrar icke, att den ungefärliga, den approximativa bör eftersträvas.

I det nyss utkomna första numret av tidningen »Dagny», vilken efterträtt den numera nedlagda tidskriften med samma namn, läses bland annat en uppsats med överskriften: »En ny princip genomförd vid avlöning av män och kvinnor i statstjänst», författad av fru Hedvig Gebhard i Hälsingfors. Däri behandlas

den även i vårt land ofta debatterade frågan om möjligheten att utbyta det hittills allmänt gängse systemet med olika löner för manliga och kvinnliga tjänsteinnehavare mot ett annat, som bättre skulle kunna anses motsvara rättvisans krav.

Det tycks — säger författarinnan — vara ett i litteraturen om dessa ämnen allmänt erkänt faktum, att avlöningen i statstjänst rättar sig dels efter behovet, naturligtvis icke efter det enskilda behovet, utan efter genomsnittsbehovet i varje tjänstemannagrupp, efter dennas sociala nivå, dels också efter kvaliteten av den arbetsprestation, som tjänstemannen väntas utföra. En del andra, mindre betydelsefulla synpunkter finnas dessutom. Då nu emellertid kvinnor i statens tjänst i regeln betalas lägre än män, även i de fall, då de prestera samma arbete, sker det på den grund, att de anses hava mera begränsade, mindre behov än män i motsvarande levnadsställning eller, med andra ord, att de anses kunna leva billigare.

Att åtskillnaden mellan mera behövande och mindre behövande icke utan vidare motsvaras av åtskillnaden mellan manlig och kvinnlig, är emellertid tydligt och har väl ock i allmänhet blivit erkänt även av dem, som hittills varit obågade för en omkastning i det gängse systemet. Närmare det rätta komme man uppenbarligen, om man läte olikheten i lön grunda sig icke på egenskapen att vara man eller kvinna utan på egenskapen att vara familjeförsörjare eller icke-familjeförsörjare. Det är denna systemförändring, man i Finland på ett synnerligen betydelsefullt område nu sökt genomföra.

I det förslag till en länge fordrad lönereglering för den i Finlands landskommuner anställda folkskollärarepersonalen — säger författarinnan — som av överstyrelsen för skolväsendet överlämnades till regeringen, föreslog överstyrelsen, att varje ogift lärare och lärarinna skulle åtnjuta samma grundlön samt varje gift lärare och sådan lärarinna, som vore änka och hade barn att försörja, eller som, ehuru gift, vore familjens enda försörjare, skulle åtnjuta samma grundlön. Ålderstilläggen skulle likaså utgå i olika storlek för dessa båda kategorier. Regeringen upptog ovan refererade förslag, och den till lantdagen överlämnade k. propositionen blev sålunda byggd

på likställighetsprincipen, modifierad efter den av familjeförhållanden betingade olikheten i levnadskostnader (»behovsprincipen»).

Lantdagen gick emellertid ännu längre i strävan efter största möjliga rättvisa. Dess s. k. stora utskott ansåg, att ingående av äktenskap i och för sig icke borde giva anledning till erhållande av högre lön, utan att denna borde betalas endast åt sådana lärare och lärarinnor, som hava ett eller flera barn och äro sina familjers huvudsakliga försörjare. Lantdagens slutliga beslut, fattat i slutet av sistlidna oktober månad, blev i enlighet härmed följande:

Det av statsmedel till folkskollärarepersonalens på landet avlöning utgående bidrag skall från ingången av år 1908 utgöra 900 mark för såväl manlig som kvinnlig lärare; men denna allmänna grundlön höjes till 1,100 mark för lärare och lärarinna, som är eller varit gift, är sin familjs huvudsakliga försörjare och har ett eller flera barn.

Lönetillskotten efter 5, 10, 15 och 20 års tjänst utgå till ett belopp av 180 mark, om grundlönen är 900 mark, och 220 mark, om grundlönen är 1,100 mark.

Det kan vara av intresse att höra, att det till stor del var de kvinnliga representanterna, som fingo regeringspropositionen ändrad på så sätt, att det blev egenskapen av familjeförsörjare, som huvudsakligen kommer att avgöra inträdet i högre lönekategori. Genom dessa bestämmelser komma sålunda t. ex. icke två makar, vilka båda innehava tjänst, att, oaktat de hava barn, erhålla högre lön, enär ingendera av dem är familjens huvudförsörjare. Icke heller en gift lärare, som är barnlös, erhåller högre lön, oaktat han är familjens huvudförsörjare. En gift lärarinna med barn däremot, vars man t. ex. av obotlig sjukdom är urståndsatt till arbete, tillhör den högre lönekategorien o. s. v. Det skulle bliva för långt att kommentera och motivera dessa fall. Det kan ju vid första anblicken synas, som om dessa kombinationer vore mycket invecklade. Så klart som principen emellertid är uttalad, bör tillämpningen icke vålcka några svårigheter, än mindre då det därjämte, för undvikande av alltför många ändringar hit och dit, beslutits, att den, som en gång tillagts förhöjd grundlön, får behålla denna under sin återstående tjänstetid.

Med rätta kallar författarinnan detta »ett radikalt och genomgripande helt-om». Det nya avlöningssystemet är byggt uteslutande på olikställigheten mellan familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare, och den hittills gängse olikställigheten mellan man och kvinna är fullständigt försvunnen.

*

Emellertid vill det synas, som om en och annan av de mest ivriga deltagarna i »kvinnorörelsen» icke skulle vara fullt till freds med en dylik lösning av tvistefrågan. De hava vant sig vid att i sin kamp mot olikställigheten mellan man och kvinna åberopa sig på kravet: »lika lön för lika arbete», varigenom de bragts att bekämpa även en helt annan olikställighet, nämligen den mellan familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare — detta t. o. m. i rättvisans namn. En lämning av denna åskådning och taktik beröres i uppsatsens slutord.

Nu kan jag förstå — yttrar författarinnan där — att flera läsare fråga sig: Var är då principen »lika lön för lika arbete»? I finska lantdagen sitta ju kvinnor. Bättre än så ha de således icke lyckats genomföra en av kvinnorörelsens grundprinciper!

Nej, det var den praktisktsociala synpunkten, som segrade.

Jag bör emellertid tillägga, att vid behandlingen av folkskollärarnas lönefråga närvaron av kvinnliga representanter i lantdagen faktiskt i hög grad gjorde sig kännbar. Flera av dem, i synnerhet kvinnosakens båda kända huvudledare i vårt land, fröknarna Alexandra Gripenberg och Lucina Hagman, kämpade varmt och ihärdigt för principen: »lika lön för lika arbete» oberoende av försörjningssynpunkten och fingo härvid starkt understöd av många män. Striden mellan dem och »behovsprincipens» anhängare var stundom t. o. m. rätt hetsig.

*

Tänker man sig närmare in i det nya finska systemets tillämpning på olika enskilda fall, skall det naturligtvis snart visa sig, att rättvisans ideal icke genom dess bestämmelser blivit förverkligat. Men samma an-

märkning kan med än mera fog riktas mot det hittills bestående liksom mot alla andra metoder för frågans lösning, vilka varit ifrågasatta. Mot det syfte, man i Finland velat vinna, och den tankegång, som där varit bestämmande, lära några principiellt hållbara invändningar knappast kunna framställas. Man har därför största skäl att följa det finska försöket med uppmärksamhet och sedan tillgodogöra sig de erfarenheter, som ur dess tillämpning torde komma att framgå.

Ett uppslag i Sverge.

1.

I n:r 3 redogjorde vi, på grundvalen av en i tidningen »Dagny» intagen uppsats av en finsk författarinna, fru Hedvig Gebhard, för de grundsatser, vilka gjort sig gällande vid den nyligen genomförda löneregleringen för folkskolans lärarekår i Finland.

Dessa grundsatser kunde, såsom uppsatsen visade, i största korthet sammanfattas sålunda: inom en viss i offentlig tjänst anställd kår, vars medlemmar ägde likartad kompetens och förrättade likartat arbete, borde olikhet i lön vara betingad av olikheten i levnadsbehov, beroende på skyldigheten eller icke skyldigheten till familjeförsörjning.

Till närmare belysning av detta lönesystems tillämpning kunna vi ur annan källa meddela, att

för ogifta samt gifta men barnlösa lärare och lärarinnor:
begynnelselönen är 900 mark,
ålderstilläggen 4 å 180 mark och
slutlönen alltså 1,620 mark;

för gifta lärare och lärarinnor med barn samt änklingar och änkor med barn:
begynnelselönen 1,100 mark,
ålderstilläggen 4 å 220 mark och
slutlönen alltså 1,980 mark*.

* Finsk mark = 72 öre.

För vår del uttalade vi om ifrågavarande system det omdömet, att mot det syfte, man i Finland velat vinna, och mot den tankegång, som där varit bestämmande, några principiellt hållbara invändningar knappast torde kunna framställas. Man hade därför, enligt vår mening, största skäl att följa det finska försöket med uppmärksamhet och sedan tillgodogöra sig de erfarenheter, som ur dess tillämpning torde komma att framgå.

*

Tidigare än vi föreställde oss hava samma syfte och tankegång på allvar kommit upp på dagordningen även hos oss.

Trevande försök i den vägen utgöra redan de vid riksdagen motionsvis framkastade idéerna om ungkarlsskatt (och ungmöskatt), om progressiv beskattning av barnlöshet m. m., vilka dock knappast i sin nu föreliggande form torde komma att få någon praktisk betydelse.

Annorlunda förhåller det sig utan tvivel med en inom andra kammaren av komminister C. G. Sædén väckt motion (n:r 41) om skrivelse till k. m:t angående tillsättandet av en kommitté för utredning av statstjänarnas löneregleringsfråga enligt vissa i motionen angivna grunder.

Motionen lyder sålunda:

Det är icke troligt, att ämbets- och tjänstemannalönerna komma att stanna vid deras nuvarande belopp. Nästan allting fördyras genom höjda levnadskostnader och stigande anspråk på livets bekvämligheter. Ännu alltid menar sig den ena tjänstemannaklassen efter den andra hava behov av ökad avlöning, sammansluter sig därför att begära löneförhöjning, ömmande omständigheter anföras, och riksdagen ser sig nödsakad att bevilja. Man kan undra, huru länge våra resurser förmå bära de städse höjda skatterna, om dessa ock i samma mån skola stiga, eller om det icke finns något annat sätt att reglera denna del av statsutgifterna.

Tjänstemannalönernas nuvarande storlek är ju beroende av flera omständigheter: det med tjänsten förenade arbetet och ansvaret, de kunskaper, den duglighet och energi den kräver,

samt icke minst tjänstemannens berättigade anspråk på lönens tillräcklighet för ett ståndsenligt underhåll även för familjen, den må vara större eller mindre. Man måste medgiva, att, när staten fordrar, att tjänstemännen offra sina krafter i dess tjänst, den ock är skyldig att åt var och en av dem giva en anständig bärgning.

Emellertid kan man icke undgå att märka, att en lön, som väl räcker till för den ene, allra helst för den ensamme, däremot är väl knapp för den, som har familj, särskilt större familj. Hur mången familjefader, som ju ock anser sig hava rätt att leva efter sitt stånd, har icke svårt att få inkomsterna att räcka till för de många familjemedlemmarnas behov, medan den ensamme med samma lön kan leva i överflöd eller samla förmögenhet. Man kan undra, om staten har råd att till somliga utdela onödigt stora löner, medan den knappt har råd att till andra lämna nödigt underhåll, samt om det icke finns något sätt att i någon mån lämpa avlöningen efter tjänstemännens olika behov. Det är nog tillämpningen av grundsatsen, att enahanda tjänst och arbete kräva enahanda lön, som sätter den ene i tillfälle att leva i överflöd, medan den andre i samma tjänst har det alltför knappt. Sedan fjolårets riksdag i större utsträckning medgivit även kvinnan tillträde till statens ämbeten och därmed förenade löneförmåner, har helt visst den frågan blivit mera brännande: Kan det ur nationalekonomisk synpunkt anses rätt, att ogift kvinna eller man för sin tjänst åtnjuter en lön, som är ämnad att räcka för en hel familj? Ja, menar man, när de fullgöra samma tjänst som familjefadern, då böra de ock hava samma lön. Men fråga är just, om dessa olika grupper göra fosterlandet samma tjänst. Den ogifte sköter sin tjänst; men detta är ock allt. Familjefadern däremot gör fosterlandet en dubbel tjänst; han icke blott fullgör sina tjänsteåligganden, utan gör därjämte något, som, särskilt när lönen är knapp, kräver icke ringa omtanke och kostnad: han fostrar åt sitt land medborgare, som under nästa generation skola fylla hans eller andras platser i fosterlandets tjänst, och detta är något, vars värde icke kan uppskattas i penningar, men som berättigar den frågan: Är icke staten då skyldig tillse, att en sådan tjänsteman och familjeförsörjare för sin ställning i någon mån gynnas framför den ogifte? I privatlivet och dess affärer göres dock i allmänhet åtskillnad. Medan den unge tjänstemannen ännu är ogift, är ock hans lön där lämpad efter hans mindre behov;

men när han gifter sig, höjes vanligen hans lön, så vida principalen vill behålla honom i sin tjänst. Detta är något så vanligt och har så gått in i det allmänna rättsmedvetandet, att ingen undrar därpå. Men när det gäller statens tjänstemän, då skulle det icke få anses tillbörligt.

Det har dock synts, som tiden nu vore inne, att även riksdagen bör följa den allmänna rättskänslans och billighetens krav, och göra det på sådant sätt, att icke heller ogifta tjänstemän finna rättmätig anledning till klagomål. En sådan reglering kunde ske på det sätt, att för statens tjänstemän (vilken tjänsten än må vara, högre eller lägre, civil eller militär) bestämmes en lön, grundlön om man så vill, olika för olika tjänster, allt efter deras sociala betydelse och de förutsättningar, som erfordras för deras skötande, men lika för alla i samma tjänst, för gifta och ogifta, för män och kvinnor. Denna grundlön bör vara så tilltagen, att den är tillräcklig för de olika levnadsbehoven, till amortering av skulder vid god hushållning o. s. v., men icke sådan, att den frestar till slöseri eller levnadsvanor, som icke kunna följas efter ingånget äktenskap. En sådan grundlön skulle sedan såsom hittills i mån av behov kunna ökas medelst ålders- eller dyrtidstillägg. Utom denna grundlön skulle dock en familjeförsörjare i statens tjänst (man eller kvinna) erhålla ett tillskott, icke under namn av lönetillskott utan hellre familjeunderstöd eller kanske ännu hellre tjänstemannafamiljeunderstöd. Detta tillskott skulle beviljas, så snart någon tjänsteman genom bevis styrker, att han ingått äktenskap, och bestämmas olika för olika tjänster samt ökas för varje barn, som födes, även denna ökning lämpad efter tjänsternas olika lönegrad.

De fördelar, som genom sådan reglering skulle vinnas, bleve många. Ogifta tjänstemän hade med förståndig hushållning tillräckligt för sina behov i sin sociala ställning, men bleve liksom nu fortfarande genom den måttligt tilltagna lönen städse påminda om nödvändigheten att hushålla och därigenom vanda vid ett levnadssätt, som med tillskott av lämpligt familjeunderstöd tillåte dem, när de så önska, att gifta sig. När så den unge mannen ville gifta sig, då visste han, att han i samma tjänst hade att påräkna det genom lag bestämda tjänstemannafamiljeunderstödet, lämpat efter hans sociala ställning, och att detta ökas med barnens antal. Staten skulle genom sådan reglering på ett värdigt sätt uppmuntra till äktenskap och därtill även humant sörja för de uppväxande barnens underhåll, vilket

i sin mån skulle främja villkoren för en ökad folkökning. Genom att göra denna skillnad mellan gifta och ogifta bleve ock riksdagen bättre i tillfälle att på ett tillfredsställande sätt höja lönerna för dem, som därav vore i behov, medan de ogifta, som kunde reda sig detta förutan, icke hade anledning att begära löneförhöjning. Ungkarlslivet skulle ock genom den efter behovet avpassade avlöningen ledas i sundare riktning med måttliga levnadsvanor, mindre uteliv och bättre moral. Staten skulle fostra sina tjänstemän till ett förståndigare levnadssätt. Äktenskapen bleve mera lockande; folkökning och barnuppfostran skulle ock i sin mån ledas in på bättre väg. Den odiösa frågan om ungkarlsskatt finge på detta sätt sin bästa lösning. Klagan över att kvinnan tager levebrödet från familjeförsörjarna finge mindre skäl för sig. Och mycket snart skulle alla finna det alldeles i sin ordning, att staten genom sådan reglering avpassat tjänstemännens inkomster efter deras olika behov.

En sådan omreglering av tjänstemannalönerna kan naturligen icke ske på kort tid. Men om riksdagen finner förslaget behjärtansvärt, torde den ock finna något lämpligt sätt att i sin tid börja och genomföra reformen.

På grund av anförda skäl vågar jag därför vördsamt hemställa,

att riksdagen beslutar hos k. m:t anhålla, att en kommitté måtte tillsättas för att närmare utreda statstjänarnas löneregleringsfråga enligt de grundsatser, som i motionen uttalats, och sedan till riksdagen inkomma med förslag i ämnet.

Utan fara för misstag torde man kunna våga den förutsägelsen, att detta förslag hör till dem, som icke komma att jordas i stillhet. Blir en utredning beslutad, lära utredningsmännen (och varför icke även utredningskvinnorna?) få rätt mycket att grubbla på.

2.

Den ovannämnda, i tidningen Dagny n:r 1 meddelade uppsatsen av fru Hedvig Gebhard har i n:r 2 av samma tidning föranlett ett inlägg av fröken Anna Rylander under överskriften »Lika arbete, lika lön!»

Med användande av Hammarlunds »Folkskolekalender» såsom källa lämnar författarinnan en jämförande tablå över

de slutlöner, som i 25 svenska städer givas åt manliga och kvinnliga lärare vid folkskolan. Av sammanställningen framgår, att ännu i slutet av år 1907, till vilken tidpunkt uppgifterna hänföra sig, rådde samma förhållande, som ständigt tillförene alltifrån folkskolans grundläggning varit gällande, nämligen att kommunerna bestämt lönerna för lärare till högre belopp än lönerna för lärarinnor, samt att skillnaden, vad slutlönen beträffar, för närvarande växlar mellan 500 kr. (Västerås) och 1,100 kr. (Stockholm).

Vid sidan härav omnämner författarinnan den löneförbättring för folkskolekåren i dess helhet, som år 1906 beviljades, och varigenom bland annat fastställdes, att kommunerna, för att bekomma statsbidrag, måste giva lärare och lärarinnor en begynnelselön av minst 900 kr. samt de förra 3 ålderstillägg å minst 150 kr. vartdera och de senare 3 ålderstillägg å minst 100 kr. vartdera.

Den olikhet i fråga om ålderstilläggens minimibelopp, som sålunda av 1906 års riksdag bestämdes, och varigenom den obligatoriskt fordrade slutlönen blev 150 kr. (eller, med frånd rag av skillnaden i pensionsavgifter, 101 kr. 25 öre) högre för lärare än för lärarinna, har som bekant från en del lärarinnors sida varit föremål för ganska mycket missnöje. Även i förevarande uppsats tager sig detta missnöje upprepade uttryck. Den år 1906 avdövarande ecklesiastikministern förordade löneförbättringen, enligt vilken »likställighetsprincipen skulle frångås och en personlighetsprincip i stället tillämpas», var — säger författarinnan — »reaktionär» samt gjorde nämnda år till ett synnerligen ogynnsamt år icke blott för folkskollärarinnorna utan »även för alla andra självförsörjande kvinnor».

Likställighetsprincipens brytande år 1906 blev — anser hon — ett splittringens frö, som utsåddes i Sverges stora folkskollärarekår. Enighet och god anda kommer helt visst icke att råda inom densamma, förr än i avseende på kårens lönereglering följes den enda och fullt rättvisa principen för allt arbetes värdesättning: samma arbete, samma lön!

Efter denna förklaring, som ju tyckes innebära ett orubbat vidhållande av den förut intagna ståndpunkten, följer dock ett synnerligen betydelsefullt tillägg, som flyttar hela frågan över på ett nytt plan, nämligen behovsprincipens, och därmed öppnar utsikt till det samförstånd,

den enighet och goda anda, som författarinnan anser önskvärda.

Familjens betydelse för samhället — så lyder detta hennes tillägg — får emellertid ingalunda förbises, och den, som åtagit sig försörjningsplikter mot någon eller några av statens icke arbetsföra medborgare, bör särskilt gynnas.

Hittills har man ansett sig göra detta på ett visserligen mycket bekvämt men så mycket mera orättvist sätt: vi ge männen högre lön, vare sig de äro familjeförsörjare eller ej, och vi ge kvinnorna lägre lön, även om de hava försörjningsplikter. Hittills har i Sverges lag icke ens änka med barn ansetts som familjeförsörjare. Rättvist ordnas saken först då, när lika arbete får lika lön och familjeförsörjare, man eller kvinna, erhåller skattelindringar och andra fördelar.

Såsom hela sammanhanget visar, har det absoluta vidhållandet av den gamla abstrakta formeln: »samma arbete — samma lön» här uppgivits. Vad som bör inläggas i det omfattande uttrycket: »och andra fördelar», finnes visserligen icke antytt, men uppenbarligen avser det bland annat, och väl även huvudsakligen, ökade löneförmåner. Kravet blir i så fall: lönen bör, så vitt möjligt är, avpassas efter verkliga behovet, och vid uppskattningen härav måste i främsta rummet tillvaron av försörjningsplikt samt graden därav komma i betraktande.

Det förefaller, som om alla borde kunna enas i att erkänna denna grundsats såsom den enda i och för sig fullt rättvisa. Om så skedde, vore mycket vunnet. Uppgiften bleve sedan att utreda, på vad sätt och i vilken utsträckning nämnda grundsats skall kunna tillämpas. Att den uppgiften icke kommer att höra till de mest lättlösta, är tämligen visst, men detta bör icke hindra, att man så fullständigt som möjligt och så snart som möjligt gör vad man kan för att lösa densamma.

Lönefrågans upptagande på nytt.

Centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening har på en mängd tungt vägande skäl ansett det vara i hög grad olämpligt, att frågan om en ny lönereglering bleve upptagen till behandling redan år 1911. Icke desto mindre ha under 1910 framställningar härom inkommit från så många kretsföreningar, att upptagandet ej kunnat undvikas. Det har under sådana förhållanden för centralstyrelsen blivit en lika bekymmersam som maktpåliggande uppgift att söka så ordna ärendets handläggning, att risken av dess behandling vid en ogynnsam tidpunkt måtte bli så begränsad som möjligt samt behållningen därav för den fortsatta verksamheten så stor som möjligt.

Den uppfattning, som borde ligga till grund för behandlingen, utvecklades i Svensk Läraretidning 1910 n:r 49 genom följande uppsats:

En »hela kårens» lönefråga.

År 1911 ett förberedelsernas år.

Alltjämt stegras levnadskostnaderna, alltjämt växa lönebehoven, och man kan nu knappast minnas något år, då icke flera eller färre kårer samtidigt sökt hos k. m:t och riksdagen åt sig utverka bättre ekonomiska villkor.

Uppenbarligen är turen snart åter kommen till folkundervisningsväsendets stora lärarekår, och man kan med visshet förutse, att nästa år blir ägnat åt förberedelserna för en ny lönereglering.

De motioner i lönefrågan, som åtskilliga kretsar inom Sverges allmänna folkskollärareförening ingivit till denna

förenings centralstyrelse, giva uttryck åt önskningar, som inom nämnda kår hava stor utbredning. Att en förbättring är behövlig, därom äro alla i förväg ense. Det gäller nu att komma till klarhet i fråga om utsträckningen, sättet och medlen.

Härom gåvos åtskilliga beaktansvärda antydningar i ett anförande, varmed hr Värner Rydén inledde den överläggning angående lönespörsmålet, som hölls vid Stockholmskretsens möte den 26 sistlidna november.

I detta anförande betonades, att frågan framför allt borde bedömas ur samhällssynpunkt. Samhället måste genom sitt lönesystem söka främja familjebildandet. Begynnelselönen får därför ej göras så låg, att en man först långt fram kan tänka på att bilda familj. Men den får ej heller sättas för högt, utan de tillgängliga medlen böra i stället utgå i form av ålderstillägg, så att inkomsterna må kunna växa i ungefär samma grad, som familjen ökas. Då nu familjer icke ökas med 5-åriga språng utan i allmänhet med kortare mellanrum, vore det lämpligt, att ålderstilläggen följde varandra exempelvis med 3-åriga mellanrum och vore 4, samt att högsta lönen alltså nåddes redan efter 15 år.

Mot denna tankegång kan invändas, att den egentligen har tillämpning endast på en lönereglering för familjefäder. Talaren avsåg emellertid ingalunda blott en sådan utan önskade förbättrade villkor även för folkskollärarinnorna och för de folkskollärare, vilka icke äro familjefäder.

Vi befara, att man icke kan stanna härvid utan genom förhållandenas makt drives att gå ännu längre. Skola vi, såsom hr Rydén yrkat, »alla samla oss för en stor löneregleringy, skall denna medföra en omläggning enligt de av honom förordade helt nya grundsatserna med många och täta ålderstillägg, och skola löner och pensioner för lärare fogas in såsom led i det stora löne- och pensionssystemet för tjänstemän i allmänhet, ehuru naturligtvis ej på ett mekaniskt vis utan med iakttagande av de skiljaktigheter, som arbetenas olika art med nödvändighet betingar — skall, säga vi, en så genomgripande reform äntligen komma till stånd, så lär det knappast gå för sig att vid densamma taga hänsyn

endast till folkskolekåren och att låta småskolekåren med sina nuvarande löne- och pensionsförhållanden stå kvar på en föråldrad ståndpunkt utan sammanhang med det hela. Visserligen är det tänkbart, ja sannolikt, att man vid reformens slutliga genomförande måste taga den ena kåren först och den andra sedan, såsom man ju ock hittills varit van. Men vid den förberedande planläggningen blir man nog, i fall man vill ha hela kåren med sig, nödgad att i förväg undersöka, huru det ena skall komma att passa ihop med det andra. Man måste allt ifrån början se frågan i stort såsom en hela kårens lönefråga.

Den blir därmed enligt vår livliga övertygelse ingalunda svårare. Ty en verkligt genomgripande förbättring lärer icke kunna utverkas, ja, icke ens påbörjas, innan man kan anvisa en lösning, som i möjligaste mån tillgodoser de skilda intressena och sammanjämkar de stridiga anspråken samt från alla håll kan erkännas motsvara något så när rimliga krav på billighet och rättvisa.

Att finna en sådan lösning är naturligtvis vanskligt, enär den förutsätter synnerligen god vilja till samförstånd. Men att den blir funnen är ett oumbärligt villkor för framgången av det arbete, som under stundande år skall uträttas.

*

Beträffande den väg, på vilken man till en början har att gå fram, kunna vi fullt instämma med hr Rydén, då han fastslår, »att en löneregleringy måste framgå genom kårens samlade ansträngningar». Detta innebär, att frågan tages upp av centralstyrelsen för allmänna föreningen, att denna låter allsidigt utreda densamma och utarbetar ett noga genomtänkt och omsorgsfullt avvägt förslag, att detta sedan utsändes till samtliga kretsar för prövning, och att centralstyrelsen slutligen på grundvalen av kretsarnas beslut avfattar den petition till k. m:t, som skall vara ett samlat uttryck för hela kårens — folkskolekårens liksom småskolekårens — önskan och mening.

Såsom ett andra alternativ vid sidan av nu nämnda har hr Rydén framkastat den tanken, att man skulle kun-

na komma ifrån den förberedande sakutredningen och det därpå följande utsändandet till kretsarna samt dessas beslut i saken, i fall centralstyrelsen kunde anse sig berättigad att i stället i kårens namn omedelbart anhålla hos k. m:t, att en kunglig lönekommitté genast finge taga frågan om hand och utarbeta ett förslag, som k. m:t sedan »utan större formaliteter» lade till grund för en riksdagsproposition.

Vi medgiva gärna, att detta sätt skulle ha sina fördelar. Genom en dylik kungl. lönekommitté skulle frågan genast från början bli belyst icke blott ur synpunkten av lärarekårens önskningar utan ock ur synpunkten av denna kårs förhållande till andra kårer med avseende på kompetensfordringar samt dess dagliga och årliga tjänstgöringsskyldighet m. m. d., varjämte den statsfinansiella och kommunalfinansiella sidan av saken, varpå allt till sist hänger, givetvis kunde i en kommitté av denna art bli vida grundligare prövad.

Vid närmare eftersinnande skola emellertid säkerligen alla erkänna, att detta andra alternativ ligger alldeles utanför diskussionen. Naturligtvis kan centralstyrelsen i en hel del spörsmål tala i kretsarnas namn, utan att dessa därtill givit särskilt bemyndigande. Men i lönespörsmålet kan det efter vår mening icke ifrågasättas, att den skulle taga sig en sådan makt och åtaga sig ett sådant ansvar. Vi fasthålla såsom vår mening, att det första, som här kräves, är ett förslag, som åstadkommits »genom kårens samlade ansträngningar». Endast så kan trygghet vinnas, att kåren, när det gäller, skall stå samlad kring den proposition, som i sinom tid framgår ur ett dylikt förslag eller närmast ansluter sig därtill, så att icke inre splittring i avgörandets stund kanske stjälper det hela.

Möjligt är naturligtvis, att lönefrågan före sitt framläggande för riksdagen blir överlämnad till en kungl. kommitté. Huru därmed kommer att förfaras är emellertid k. m:ts sak; lärarekåren kan endast bestämma om vad den *själv* skall göra.

Lönekonferensen 1911.

1.

Det ärende, som vid centralstyrelsens nyårssammanträde 1911 blev föremål för den långvarigaste överläggningen, var den viktiga frågan om en ny och allmän *löneförbättring* för landets lärarekår. Till centralstyrelsen hade inkommit icke mindre än åtta motioner och skrivelser, vilka alla hade till ändamål att för centralstyrelsen framhålla det trängande behovet av en allmän löneförbättring, likaså ock att angiva vissa synpunkter för åvägabringandet av en dylik förbättring.

Rörande *behovet* av en ny lönereglering funnos inom centralstyrelsen inga delade meningar; detta behov syntes var och en så påtagligt, att någon debatt därom ej ens ansågs behövlig. Det gällde således endast att få klarhet beträffande de *principer*, enligt vilka en allmän lönereglering kunde önskas komma till stånd.

Centralstyrelsen hade sig väl bekant, att härutinnan olika uppfattningar göra sig gällande inom skilda grupper av den stora kåren. Ett absolut villkor för framgång i kårens löneträvanden är emellertid — det var centralstyrelsens bestämda och enhälliga åsikt — att dessa olika uppfattningar sammanjämkas, eller, med andra ord, att en överenskommelse mellan de skilda intressena inom lärarekåren på förhand träffas. Först när goda garantier för en dylik överenskommelse förefinnas, kan på grundvalen härav frågan föras vidare mot sin lösning.

I överensstämmelse härmed beslöt centralstyrelsen efter förslag av dess ordförande att uttala sig i lönefrågan på följande sätt:

1. En ny lönereglering för folk- och småskolans (samt högre folkskolans) lärarekårer är av behovet påkallad.

2. En sådan lönereglering kan icke komma till stånd utan efter proposition från k. m:t.

3. K. m:t kan icke väntas framlägga någon dylik proposition utan visshet därom, att densamma åtminstone till sina grunddrag är i överensstämmelse med en samfälld mening hos det övervägande flertalet inom samtliga de huvudgrupper, av vilka lärarekåren är sammansatt.

4. Första förutsättningen för att lärarekåren med någon utsikt till framgång skall kunna vända sig till k. m:t med anhållan om en löneproposition är därför, att en sådan samfälld mening kommer till synes under frågans behandling inom kårens allmänna förening och finner sitt uttryck i de uttalanden, vartill denna behandling leder.

5. För undvikande av den risken, att en allmän behandling inom kretsarna till äventyrs endast skulle ådagalägga, att intressena och meningarna inom lärarekåren själv beträffande de huvudgrunder, på vilka en lönereglering rättvisligen bör vila, för närvarande äro med varandra oförenliga, bör i förväg noga undersökas, huruvida möjlighet till en utjämning och uppgörelse mellan dessa intressen och meningar kan anses under den närmaste tiden tänkbar, och i så fall på vilken väg den möjligen skulle kunna uppnås.

6. För detta ändamål beslutar centralstyrelsen att anordna en konferens i Stockholm rörande frågan mellan ett antal föreningsmedlemmar, representerade olika kategorier inom kåren: högre folkskolans lärare, folkskolekåren och småskolekåren, stadslärare och landsbygdslärare, manliga och kvinnliga lärare, anhängare av olika meningsriktningar o. s. v., vilken konferens skall hava till uppgift att utröna möjligheten av och villkoren för åstadkommande av ett förslag, om vars huvudprinciper de skilda grupperna inom kåren kunna ena sig.

7. Skulle nämnda konferens komma till den övertygelsen, att ett förslag av sådan beskaffenhet är tänkbart, vill centralstyrelsen genom en särskild kommitté låta utarbeta ett dylikt och snarast möjligt under årets lopp utsända desamma till skyndsam behandling inom kretsarna.

Då pensionsfrågan mycket nära sammanhänger med lönefrågan, så att en lösning av den förra även måste inverka på lösningen av den senare, beslöt centralstyrelsen att låta båda frågorna följas åt såväl vid den utredning, vilken först komme att företagas, som ock vid de ytterligare åtgärder, vilka utredningen kunde komma att föranleda.

2.

Konferensen tog sin början onsdagen den 8 februari och fortsattes under torsdagen, fredagen och lördagen den 9—11 februari i Stockholms folkskollärareförenings lokal å Östermalm.

De representanter för olika grupper inom lärarekåren, vilka inbjudits att med centralstyrelsen konferera, voro följande: folkskollärarna V. Bäckström, Bjurholm, Otto Hellgren, Filipstad, Nils Lundahl, Lund, Värner Rydén, Malmö, J. Ström, Transtrand, och Albert Thorell, Göteborg, folkskollärarinnorna Anna Bergman, Bjärtrå, Maria Jönsson, Stockholm, Anna Ljungberg, Stockholm, och Matilda Persson, Sonstorp, samt småskollärarinnorna Kerstin Andersson, Billesholms gruva, Anna Larsson, Göteborg, Alma Nyborg, Gävle, och Anna Olsson, Berg.

För att de till konferensen inbjudnas åsikter måtte så fullständigt som möjligt komma till centralstyrelsens kännedom, hade centralstyrelsen vid sitt nyårsmöte uppdragit åt sina ledamöter Per Borgh, N. O. Bruce, Gottfrid Björkman, Gustava Landberg, Anna L. Lessel och Sven Nylund att hela tiden deltaga i förhandlingarna. Samtliga uppräknade personer voro ock närvarande. Därjämte närvoro centralstyrelsens ordförande Fridtjuv Berg, som hela tiden ledde förhandlingarna, vice ordföranden hr Alfr. Dalin samt kassaförvaltaren hr J. J. Dalström. I konferensen deltogo sålunda i allt 23 personer.

*

Det av centralstyrelsen uppställda frågeprogrammet för överläggningarna hade följande lydelse:

Kongressen anmodas uttala sin mening rörande följande frågor:

1. Bör i det förslag till ny lönereglering, som å den samlade lärarekårens vägnar skall till k. m:t ingivas, någon skillnad göras mellan a) lärare, som äro familjefäder, b) lärare, som icke äro familjefäder, och c) lärarinnor?

2. Om en dylik skillnad anses motiverad, bör densamma då gälla a) begynnelselönen, b) ålderstilläggens storlek, c) ålderstilläggens antal?

3. Vilken skillnad anses böra göras mellan småskolans, folkskolans och högre folkskolans lärarekårer i fråga om a) begynnelselönen, b) ålderstilläggens storlek, c) ålderstilläggens antal?

4. Anses det lämpligt, att grunderna för löneturs beräkning och pensionsåldersberäkning samt förhållandet mellan lön och pension bliva för samtliga tre lärarekårer likformiga?

5. Vilka huvudgrunder för bestämmelserna om begynnelselöner, ålderstillägg och pensioner för olika kategorier av lärare och lärarinnor vill konferensen förorda?

Före överläggningarnas början utdelades till samtliga deltagare en av ordföranden författad och såsom manuskript tryckt uppsats om »allmänna grunder för ett rättvist lönesystem», vilken med några smärre ändringar av väsentligen redaktionell art i det följande återgives.

Allmänna grunder

för ett rättvist lönesystem.

1. Då centralstyrelsen för Sveriges allmänna folkskollärareförening inbjudit representanter för olika intressegrupper inom lärarekåren att med centralstyrelsen konferera om de huvudprinciper, på vilka ett förslag till en blivande löneregleringlämpligen skulle kunna byggas, har denna åtgärd sin grund huvudsakligen däruti, att centralstyrelsen för egen del ännu ej bestämt sin ställning i förevarande ämne. Den har icke ansett sig i förväg böra underkasta frågan om nämnda huvudprinciper någon samfälld undersökning och dryftning, följaktligen icke heller utarbetat något förslag, som den nu kunde underställa konferensens granskning. Först sedan den fått höra konferensmedlemmarnas tankar om möjligheten att över huvud få ett dylikt förslag till stånd, har den ansett tiden inne att draga försorg om utarbetande av ett sådant förslag och att bestämma sig för vad den bör tillstyrka kretsarna, då ärendet i sinom tid skall till allmän behandling utsändas, och då kretsarna sålunda få tillfälle att slutgiltigt avgöra innehållet av den framställning i lönefrågan, som å kårens vägnar bör till k. m:t ingivas.

Om centralstyrelsens — liksom föreningens — uppfattning angående huvudgrunderna för en blivande löneregleringsålunda ännu ej är i något avseende fixerad, kan detsamma naturligtvis icke i lika grad gälla dess enskilda ledamöter.

För min personliga del har jag haft alldeles särskilda anledningar att göra nämnda huvudgrunder till föremål

för övervägande. Då jag härvid kommit till en bestämd övertygelse om den riktning, i vilken frågans lösning måste sökas, har jag ansett mig böra framlägga mina tankar härom till offentligt skärskådande. Till förekommande av missförstånd förutskickar jag härvid den anmärkningen, att det naturligtvis icke är ett detaljerat förslag jag har att framlägga utan endast några tankar till övervägande.

2. Ingen fråga har omfattats med så allmänt, livligt och varaktigt intresse som lönefrågan. För ingen har det i alla tider talats och skrivits, kämpats och arbetats så mycket som för den. Trots allt detta har eget nog hittills ingen samlad mening kunnat bilda sig ens om huvudgrunderna för det lönesystem, som bör av lärarekåren eftersträvas. Orsaken härtill är naturligtvis den, att lönespörsmålet är ett spörsmål om stridiga intressen, samt att därför i allmänhet varje enskild medlem av kåren medvetet eller omedvetet drivits att bedöma de lösningar av detsamma, som föreslagits, mer eller mindre uteslutande ur synpunkten av de fördelar eller olägenheter, som de skulle tillskynda honom själv och den intressegrupp, till vilken han närmast hör. Vad som blivit sagt och skrivet har därför vanligen endast varit ett proklamerande av subjektiva önskningar, fordringar och tycken. Något bemödande att underkasta saken en objektiv och opartisk prövning har sällan försports, och en allsidig och grundlig diskussion därav har veterligen ännu aldrig kommit till stånd.

Det är emellertid nödvändigt, att åtminstone ett försök till inledande av en dylik diskussion göres. Utan en sådan kan ingen samlad mening om grunderna för ett önskvärt lönesystem uppstå inom kåren själv och vinna gehör utom densamma.

3. Den första egenskap, som ett lönesystem måste äga, i fall det skall vara i stånd att samla meningarna, är naturligtvis den, att detsamma bör från alla håll kunna erkännas vara rättvist.

Enligt hittills härskande uppfattning har det ansetts vara rättvist att i lönehänseende fördela lärarekåren i två skilda grupper: de manliga lärarna och de kvinnliga lärarna, de förra med högre, de senare med lägre lön.

Från de kvinnliga lärarnas sida har riktigheten av denna uppfattning blivit bestridd, enär kompetensen och arbetet vore lika, varför även lönebeloppet borde vara lika. Av de manliga lärarna har häremot invänts, att vid lönebeloppets bestämmande hänsyn måste tagas ej blott till kompetensen och arbetet utan ock till de nödvändiga levnadskostnaderna, för vilkas bestridande lönen dock vore till, och efter vilka den följaktligen borde rätta sig. Nu vore det — tillägger man från samma håll — en känd sak, att mannens nödvändiga levnadskostnader i allmänhet vore betydligt högre än kvinnans, och på grund härav måste även hans lönebelopp sättas betydligt högre än hennes.

4. Såsom erfarenheten redan till fullo visat, är det med denna summariska och grova formulering av spörsmålet icke tänkbart att genom något meningsbyte kunna komma till samförstånd. Klarhet och reda i behandlingen kan omöjligen vinnas, utan att från början fastställes, att man vid frågans bedömande måste tänka sig lärarekåren fördelad icke i två huvudgrupper, nämligen 1) lärare och 2) lärarinnor, utan åtminstone i tre, nämligen 1) lärare, som äro familjefäder, 2) lärare, som icke äro familjefäder, och 3) lärarinnor.

Hittills har man visserligen i allmänhet ur debatten uteslutit den andra av dessa tre grupper, och som skäl härför har anförts, att nämnda grupp skulle i antal vara så obetydlig, att intet avseende vid dess tillvaro behövde och borde fästas.

Härav har emellertid med nödvändighet följt, att meningsbytet blivit just sådant det blivit: en härva av sammanblandning, förvirring, missförstånd och bitterhet. Man har från den manliga sidan förfäktat vissa lönekrav för alla lärare men vid motiveringen egentligen blott tänkt på de gifta, och man har från den kvinnliga sidan motsatt sig samma krav för alla lärare men vid motiveringen egentligen blott tänkt på de ogifta. I själva verket bär enligt min övertygelse ifrågavarande brist på noggrannhet och sorgfällighet i utredningen huvudskulden för den

söndring, som under de senare åren rått mellan den manliga och kvinnliga delen av lärarekåren.

5. Uppenbart är, att det från manligt håll hävdade påståendet, att lärarens nödvändiga levnadskostnader måste sättas betydligt högre än lärarinnans, är särdeles svagt grundat, i fall det utsträckes att gälla även de lärare, vilka icke äro familjefäder. Här duger naturligtvis icke att åberopa sådana högre levnadskostnader, som ha sin grund i dyrare levnadsvanor; dem kan nämligen läraren lika väl undvara som lärarinnan. Icke heller behöva sådana argument godtagas, som att lärarinnan bör själv kunna sy sina kläder, laga sin mat och hålla ordning i sin bostad, medan däremot läraren för allt sådant arbete måste använda betalad arbetskraft. Skrädderi, matlagning och städning äro ju ingalunda till sin natur så uteslutande kvinnliga sysselsättningar, att de ej skulle kunna utövas även av män, om ock måhända med vissa svårigheter, och om man häremot invänder, att man av en lärare ej bör fordra, att han efter ett ansträngande och tröttande undervisningsarbete skall syssla med slika ting, så låter sig nog detsamma sägas också om lärarinnan. Behovet av en bostad, där man i lugn och ro kan vila ut efter dagens värv och förbereda sig för morgondagens, är icke mindre för lärarinnan än för den ogifta läraren. Och om man i fråga om mannen hävdar, att i regeln hans fysiska näringsbehov måste erkännas vara större än kvinnans, så är detta dock icke hela sanningen utan endast en del därav; kvinnans i allmänhet ringare förbrukning torde i någon mån bero därpå, att hon i förevarande avseende icke sköter sig så, som hon borde, vare sig detta nu beror av förvänd uppfostran, oförstånd eller rent av ekonomiskt nödtvång.

Sätter man sålunda emot varandra å ena sidan lärarinnan och å andra sidan den ogifta läraren, synes det knappast möjligt att vidhålla den satsen, att den senare enbart i sin egenskap av man nödvändigt måste ha betydligt högre levnadskostnader än den förra.

Det förefaller mig, som om man vid en objektiv och lidelsefri prövning ganska lätt borde kunna komma till enighet härom.

6. Lika lätt synes det mig böra vara att vinna enighet, då man emot varandra ställer å ena sidan den ogifta läraren och å andra sidan den lärare, som är familjefader.

Under de meningsbyten, som förts om lönefrågan, har från manlig sida städse med styrka hävdats, att manlig tjänsteman i regeln måste förutsättas bliva familjefader och som sådan lagligen förpliktad att försörja hustru och barn. Denna hänsyn har, så vitt jag vet, framhållits vid löneregleringar för alla kårer. Särskilt har emellertid betonats, att framför allt inom folkskolans lärarekår det alldeles överväldigande flertalet manliga medlemmar träda i äktenskap, samt att det ogifta ståndet följaktligen bland dem i stort sett endast är ett undantag och även som sådant för varje enskild blott ett ganska snart övergående provisorium. Det är på grund härav, som man i allmänhet velat betrakta de ogifta lärarna som ett så försvinnande ringa fåtal, att man vid lönefrågans bedömande t. o. m. borde anse sig kunna lämna dem helt ur räkningen och följaktligen finna sig oförhindrad att för alla manliga lärare utan åtskillnad åberopa sig på deras försörjningsplikt såsom familjefäder samt deras därav beroende högre levnadskostnader och behov av väsentligt högre lön.

Den omständigheten, att de ogifta manliga lärarna äro jämförelsevis få, och att det ogifta ståndet för de flesta bland dem är ett provisorium, kan emellertid omöjligen utgöra någon rimlig anledning att i fråga om nödvändiga levnadskostnader och därpå grundade lönebehov räkna dem såsom alldeles likställda med de lärare, vilka äro familjefäder. Visserligen är det sant, att de ogifta manliga lärarna kunna ha föräldrar, som det åligger dem att i mån av behov å ena och förmåga å andra sidan försörja, samt att vid sidan härav kan finnas även en självåtagen försörjningsplikt, i det de ej sällan torde giva ekonomisk hjälp åt syskon eller andra anförvanter. Men dessa senare arter av försörjningsplikt äro ingenting för de ogifta lärarna utmärkande; dem ha de gemensamma med lärarinnorna och med de gifta lärarna, vilka senare därutöver äro genom uttrycklig lag ovillkorligen förpliktade att försörja hustru och minderåriga barn.

Till familjeförsörjare i ordets strängare mening böra då snarare jämte familjefäderna hänföras lärarinnor, som äro änkor med minderåriga barn.

Att under i övrigt lika omständigheter den gifta läraren måste ha betydligt högre levnadskostnader än den ogifta är följaktligen obestridligt.

7. Svårare är att avgöra, i vilken grad äktenskapet måste för den manliga läraren medföra en stegring i levnadskostnaderna. Frågan är givetvis icke rent numerisk, så att dessa kostnader skulle växa i rakt förhållande till familjemedlemmarnas antal. Så behöver och bör ingalunda vara fallet. Även om hustrun saknar egen förtjänst och familjen sålunda icke har andra kontanta inkomster, än dem mannen genom sitt yrke förskaffar, så har ju dock hustruns arbete i hemmet till och med enbart ur ekonomisk synpunkt ett mycket stort värde (varför den åtskillnad, som man i språkbruket börjat införa mellan familjemödrar och »självförsörjande kvinnor», delvis är ganska vilseledande). Uppskattat i penningar torde det husliga arbete, som en lärares hustru förrättar, även då barn ej finnas, kunna likställas med det, för vars ombesörjande den ogifta läraren nödgas anlita tjänarinna. Det vore därför oriktigt att påstå, att för en gift lärare, som utom sig själv har sin hustru att försörja, levnadskostnaderna nödvändigt måste bliva dubbelt så stora som för en ogift lärare, ehuru det å andra sidan ej med fog kan nekas, att familjefaderns ovillkorliga försörjningsplikt gentemot hustrun icke helt uppväges av vad den ogifta läraren eller lärarinnan möjligen har att betala i tjänarinnelön; även ensamt för sig torde äktenskapet medföra en merutgift. Komma så barn till, kan det mycket väl bliva förhållandet, att levnadsbehoven fördubblas eller tredubblas. Då kan ofta inträffa, att ett lönebelopp, som egentligen är avsett för en enda persons livsuppehälle, måste räcka till för 5, 6 eller flera, d. v. s. att familjen måste lida formlig nöd. Och det finnes nog tyvärr i vårt land för närvarande många folkskollärarefamiljer, där det, trots allt slit och all omsorg från såväl husfaderns som husmoderns sida, är omöjligt att hålla nöden ute.

8. Mot framhållandet av nu anförda omständigheter kan den anmärkningen göras, att de slätt ingenting borde ha med lönefrågan att skaffa. Familjefaderns nödvändiga levnadskostnader må vara aldrig så höga, detta är dock — menar man — en sak, som icke kommer staten vid. Förhållandet är helt enkelt det, att staten behöver ett visst samhällsarbete utfört, och att staten köper detta arbete av vem det vara må till det pris, som det för tillfället har i arbetsmarknaden. Staten handlar härvid på samma sätt som en enskild person, vilken behöver en viss vara; han går in i en butik och köper den till gängse pris utan att fråga det ringaste efter, om den expedit, som står innanför disken, är ogift eller till äventyrs har hustru och barn.

Man behöver knappast ingå på någon djuparе prövning av denna åskådnings riktighet i det hela för att oberoende härav inse, att dess tillämplighet på lärareverksamheten dock i alla händelser måste vara starkt begränsad. Att skolarbetet helt enkelt är en handelsvara, som till sin beskaffenhet icke beror av säljarens personlighet, torde åtminstone ingen skolans arbetare kunna medgiva. Visserligen kan det tyckas, som om med avseende å ett eller annat läroämne det just ingenting skulle betyda, om undervisningen däri meddelades av den ena eller den andra personen. Men i fråga om undervisning i allmänhet och framför allt i fråga om uppfostran är det uppenbart, att lärareverksamhetens art och dess frukter måste vara i hög grad beroende av lärarens personlighet, hans utveckling och livserfarenhet m. m. Skolan är därför icke tjänt med arbete av vad ursprung som helst; den behöver arbete av kvinnor och arbete av män, icke minst av kvinnor och män med familj. De olika slagen av lärarearbete kunna ingalunda i obegränsad utsträckning ersätta varandra. Men vill staten försäkra sig om att i skolans tjänst icke ha blott ogifta lärare och lärarinnor utan även familjeförsörjare, så måste den givetvis taga hänsyn till de sistnämndas högre levnadskostnader.

Den åskådningen, att staten skulle ha att betrakta det mänskliga arbetet endast såsom en vara utan hänsyn till de människor, vid vilka det är bundet, är för

övrigt ohållbar. Det har funnits en tid — den rena manchesterdoktrinens — då dylika läror förkunnades med anspråk på att gälla som riktiga. Nu är deras ihålighet för länge sedan insedd.

Enligt ifrågavarande åskådning låg det utanför statens uppgift att på något sätt hava omsorg om sina medborgare, vare sig främjande eller hämmande. Dess förhållande till de enskilda borde, menade man, vara rent formellt. Slogo de sig fram, var det bra; dukade de under, var därvid intet att göra; envar borde få reda sig själv bäst han gitte. Numera torde ingen helt bekänna sig till ett dylikt åskådningssätt. Man har allt mer funnit, att staten måste äga en högre uppgift än den rent formella, den nämligen att efter förmåga understödja sina medlemmar i deras bemödanden att bereda sig en människovärdig tillvaro.

Framför allt har man funnit det vara en statens uppgift att främja människornas i naturen grundade strävan att bilda familj. Endast på så sätt kan ju staten också sörja för sitt eget fortbestånd. Familjen är statens grundval, släktets förnyelse dess livsvillkor. Ingen tanke kan därför vara orimligare än den, att det för staten skulle vara likgiltigt, huruvida dess medborgare äro gifta och uppfostra barn eller icke.

Mest orimlig måste denna tanke framstå för alla dem, män och kvinnor, gifta och ogifta, som hava till levnadskall att såsom samhällets organ bistå familjerna vid barnens uppfostran och undervisning. I familjelivet och i tillblivandet av nya släkten hava skola och lärarekår enda grunden för sin tillvaro. Att staten genom sina anordningar främjar familjebildandet är sålunda icke blott ett statens utan därjämte i högsta grad ett skolans och lärarekårens intresse.

9. Mot hela denna tankegång och mot det därpå grundade kravet, att vid löners fastställande särskild hänsyn skall tagas till egenskapen att vara familjeförsörjare eller icke-familjeförsörjare har städse blivit invänt, att man därigenom skulle komma att bryta med principen »lika arbete lika lön» och i stället övergå till den motsatta principen »lika behov lika lön». Invändningen har i viss mån sin riktighet men borde icke föranleda att avvisa ett rättvisans klara bud utan snarare att söka pröva, huru de båda principerna i verkligheten förhålla sig till varandra. Man skall då snart finna rätta formuleringen vara denna: under i övrigt lika förhållanden bör lönen rätta sig efter arbetet, och: under i övrigt lika förhållanden bör lönen rätta sig efter behovet. De båda principerna äro sanna i sin förening med varandra, men tagna var för sig och absolut äro de endast vrångbilder av sanningen. I själva verket torde det väl heller aldrig ha hänt, att en löneregelering någonsin blivit begärd, utan att samtliga de personer, som begärt densamma, åberopat sig dels på behovet, dels på arbetet, och sålunda praktiskt givit sitt erkännande åt båda de förment motsatta principerna.

10. Av vad sålunda blivit utvecklat synes framgå, att någon rättvis och därigenom för alla parter antaglig grundval för lönefrågans lösning icke står att vinna, så länge man stannar vid den hittills gällande uppdelningen av lärarekåren i en manlig och en kvinnlig löneklass utan minsta hänsyn till andra skiljaktigheter. Därigenom kommer nämligen att till den förra hänföras en grupp, bestående av de ogifta manliga lärarna, vilken dock i fråga om nödvändiga levnadskostnader och därav betingade lönebehov står lärarinnorna helt nära men vida skiljer sig från de lärare, vilka äro familjefäder.

11. Att med anledning härav i lönehänseende helt enkelt utbyta den nuvarande tvådelningen av kåren i manliga och kvinnliga lärare mot en annan tvådelning, nämligen i familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare samt att utan vidare stanna härvid skulle emellertid ingalunda vara riktigt. Visserligen är, såsom förut framhållits, den skiljaktighet med avseende å nödvändiga levnadskostnader och lönebehov, som råder mellan de icke-familjeförsörjande lärarinnorna och de ogifta lärarna, icke så betydande, som man från lärarehåll ofta sökt göra gällande. Men den finnes dock till, och den torde, om man närmare prövar saken, befinnas så pass avsevärd, att den ej rättvisligen kan helt lämnas ur räkningen.

För alla manliga lärare, således även de ogifta, är som bekant föreskrivet, att de äro skyldiga ingå i folkskollärarnas änke- och pupillkassa samt att erlägga härför stadgad avgift. Denna står i visst förhållande till lönen och utgår vid nu gällande lönebelopp med 45 kr. om året. Oaktat detta avdrag nu motväges därigenom, att lärarens ålderstillägg gjorts något större än lärarinnans, har det dock tillsamman med den högre avgiften till pensionsinrättningen haft till följd, att hela den lönesumma, som läraren under de första 14 åren av sin anställning äger uppbära, blir l ä g r e än den, som lärarinnan under samma tidrymd erhåller. Otänkbart är naturligtvis att befria de ogifta lärarna från skyldigheten att ingå i änke- och pupillkassan. Å andra sidan skulle det måhända av mången betraktas såsom en orimlighet att ålägga lärarinnorna en dylik skyldighet. I alla händelser föreligger här en påtaglig olikställighet, för vars avhjälpande det gäller att finna bot, vare sig genom särskilt avdrag å lärarinnelönen eller genom särskilt tillägg till lärarelönen eller på annat sätt, i fall något dylikt kan utfinnas.

Härtill kommer en omständighet, vartill hänsyn likaledes måste tagas, i fall full rättvisa skall skipas. På läraren vilar en skyldighet, från vilken lärarinnan är befriad, nämligen värnplikten, vilken under det senaste årtiondet erhållit en ojämförligt större omfattning än förut. Med sin rekrytskola och sina därpå följande repetitionsövningar utgör den icke blott en personlig tunga utan medför ock ansenliga e k o n o m i s k a uppoffringar, dels genom de direkta utgifter, som under övningstiden ej kunna undvikas, dels och framför allt därigenom att rekrytskolan och repetitionsövningarna antingen försena den värnpliktiges inträde i anställning och förvärvande av lön eller ock tvinga honom att taga tjänstledighet och avstå lönen åt vikarie. Den skuldsättning, som seminariekursens genomgående förorsakat, blir sålunda under värnpliktstiden ökad, varför ock den kostnad för skuldsummans förräntning och amortering, som kommer att påvila den unge läraren, likaledes drives i höjden. Det torde icke vara överdrivet, om man påstår, att den förlust, läraren sålunda lider, måste anses likvärdig åtminstone med ett års förlust av lönetur. Även här förefinnes alltså en olikställighet, som bör avhjälpas, såvida rättvisans krav skola tillfredsställas.

Såsom förut omnämnts, har det varit en allmänt gängse mening, att kvinnans fysiologiska näringsbehov i allmänhet är något mindre än mannens. Såsom likaledes tidigare blivit berört, har häremot invänts, att detta visserligen vore obestridligt, men att förklaringsgrunden huvudsakligen borde sökas däri, att kvinnan hittills i vidsträcktare grad än mannen varit ställd på förknappning och följaktligen undernärd, vilket tydligen vore ett missförhållande, som måste undanröjas och varpå därför inga som helst slutsatser finge byggas. Då jag icke känner, huruvida denna fysiologiskt-vetenskapliga fråga någonsin varit föremål för noggrann undersökning, vågar jag ej däråa giva något bestämt svar. Men även utan stöd av en dylik undersökning är det, i betraktande av den dagliga erfarenhetens vittnesbörd, säkerligen icke för djärvt att beteckna det såsom i h ö g g r a d s a n n o l i k t, att i förevarande hänseende mannens behov och följaktligen även hans levnadskostnader verkligen äro av naturen i stort sett något högre än kvinnans. I vad mån man kan anse billigheten kräva, att även härtill någon hänsyn bör tagas, lämnar jag emellertid därhän*.

12. Om de överväganden, som i det föregående blivit framlagda, hålla stånd inför en granskning, skulle såsom behållning därav kunna fastslås följande tvänne satser: 1) den ogifta lärarens nödvändiga levnadskostnader och därav beroende lönebehov äro i allmänhet något, ehuru ej särdeles betydligt högre än den icke-familjeförsörjande lärarinnans; 2) den gifta lärarens (eller, riktigare uttryckt, familjeförsörjarens) nödvändiga levnadskostnader och därav beroende lönebehov äro i allmänhet betydligt högre än den ogifta lärarens.

---

* Att undersökningar av antydd art verkligen blivit gjorda synes av den framställning om »användandet av s. k. konsumtionsenheter inom hushållsstatistiken», vilken utgör kap. IX i »Statistisk undersökning angående levnadskostnaderna i Stockholm åren 1907—1908», Stockholm 1910. Här förutsättes vara ådagalagt, att vuxen kvinnas konsumtion i regel är 0,8 av vuxen mans.

13. I fall detta är riktigt, måste det ock vid fastställande av lönesystemets huvudgrunder vederbörligen beaktas. Löner äro nämligen till för levnadskostnadernas skull; deras behövlighet och ändamål ligger däri, att de äro existensmedel. Då man sålunda i fråga om de nödvändiga levnadskostnaderna måste skilja mellan tre grupper: familjeförsörjare samt icke-familjeförsörjande lärare och icke-familjeförsörjande lärarinnor, måste man ock i lönehänseende iakttaga samma skillnad.

14. Då syftet med föreliggande uttalande endast är att giva uppslag till en överläggning angående de allmänna grunderna för ett rättvist lönesystem, kan det icke vara lämpligt att här framställa förslag till de särskilda bestämmelser, som däri böra ingå. Jag vill i det avseendet endast nämna, att systemet, enligt vad det synes mig, skulle kunna innehålla ungefär följande huvudpunkter:

a) begynnelselönen bör för alla folkskolekårens grupper vara densamma;

b) ålderstilläggen för familjeförsörjarna bör vara flera och betydligt större än för icke-familjeförsörjarna;

c) de ogifta manliga lärarna och de icke-familjeförsörjande lärarinnorna böra göras likställda med avseende å den verkligen åtnjutna lönen, vare sig genom tillskott till lärarelönen eller avdrag å lärarinnelönen eller genom bådadera eller på annat sätt.

15. Mot det lönesystem, som sålunda antytts, kan anmärkas, att det icke fullständigt skulle förmå uppfylla det kravet, att det borde likasom smyga sig tätt efter alla förefintliga växlingar i levnadskostnaderna och troget avspegla även sådana mera tillfälliga olikheter däruti, som att en lärare eller lärarinna, som är familjeförsörjare, kan komma att genom dödsfall upphöra att vara detta, att det ena äktenskapet är barnlöst, det andra rikt på barn o. s. v.

Anmärkningen är i och för sig riktig och skulle vara av en viss vikt, om systemet innebure, att lönerna ovillkorligen måste vara noggrant proportionella mot levnadskostnaderna. Att driva avpassningen så långt har emellertid ansetts ligga utom det praktiskt möjligas område. Avsikten har därför endast varit, att vid lönesystemets bestämmande hänsyn skulle tagas till sådana skiljaktigheter i de nödvändiga levnadskostnaderna, som äro av väsentligare och mera varaktig art*.

16. Av alla de anmärkningar, som från personer utom folk- och småskolans lärarekår komma att riktas mot här förordade huvudgrunder för ett rättvist lönesystem, torde

---

* Att gå längre vore ej ens fullt rättvist. Från kvinnligt håll har framhållits, att familjeförsörjningsplikten visserligen medför ekonomiska bekymmer, men att dessa uppvägas av stora förmåner. »På familjeförsörjarens vinstkonto» — hette det i den 1906 utgivna skriften »Betraktelser i anledning av k. m:ts proposition till riksdagen angående folkskollärarnas lönereglering av En folkskollärarinna i landsorten» s. 15 — »bör väl också skrivas: hemtrevnad och familjelycka. Vad har den ensamma lärarinnan att påräkna i ersättning för saknaden härav?» Tanken upptogs av hr Trygger, då han den 25 april 1906 i första kammaren yttrade: »Kan icke i fråga om den ogifta mannen, den ogifta kvinnan, det anses berättigat, om de genom sin något starkare ekonomi kunde förskaffa sig någon trevnad, genom att köpa en bok, göra en resa o. d., i ett liv, som förutsättes icke hava det rika innehåll, som deras har, vilka varit lyckliga att få bilda familj?»

I och för sig är tanken riktig. Den lärare, som har lyckan att äga familj, bör lättare kunna umbära det nöje (om ock ej den pedagogiska nytta), som ligger i böcker och resor m. m., så vida han nämligen har nog för att bereda de sina ett anständigt uppehälle. Men om hans svagare ekonomi medför, att han måste se hustru och barn lida brist, så blir det sannerligen föga bevänt med den »hemtrevnad och familjelycka», som skulle giva honom ersättning för de förmåner, vilka hans ogifta kolleger till äventyrs kunna glädja sig åt. Den bekanta tyska folkskolemannen J. Tews, som är en ivrig anhängare av systemet med högre löneplan för familjeförsörjare, har i ett 1907 hållet föredrag om »Ein soziales Lehrerbesoldungssystem», vilket jag först nyligen kommit att uppmärksamma, härom yttrat följande: »Das Glück, Kinder zu haben, ist ein so unbegrenzt grosses, dass der Betreffende sich bedeutende materielle Einschränkungen auferlegen darf. Aber diese Einschränkungen dürfen nie so weit gehen, dass man dem eigenen Fleisch und Blut das Nötigste versagen muss. Und dass dies in den Häusern, wo kleine Kinder sind, nur zu häufig der Fall ist, brauche ich nicht lange auseinanderzusetzen. Das beweisen die vielen hohlwangigen jüngeren Kollegenfrauen.» *F. B.*

ingen få större betydelse än den, att dessa huvudgrunder avvika från dem, som äro gällande inom andra tjänstemannakårer, där det överallt finnes två stora löneplan, ett manligt och ett kvinnligt, och där de kvinnliga tjänsteinnehavarna skilja sig från de manliga, ogifta såväl som gifta, ej blott genom lägre ålderstillägg utan ock genom lägre begynnelselön.

Alldeles uppenbart är, att nya grunder icke bliva lätta att göra gällande. Visserligen är det alls ingen ny lära, att man vid bestämmande av löner för statens och kommunens tjänstemän bör taga hänsyn till egenskapen att vara familjeförsörjare samt till skyldigheten att erlägga pensionsavgifter och att göra värnplikt. Hänsynen till dessa omständigheter har tvärtom redan spelat in vid uppgörandet av löneregleringar. Jag hänvisar härvid bland annat till det nyligen avgivna förslaget till »grunder, med tillämpning av vilka infödda svenska kvinnor må kunna av konungen utnämnas och befordras till vissa befattningar». Men felet är, att man ännu aldrig på allvar sökt fasthålla och pröva dessa omständigheter var för sig och låta var och en av dem gälla för vad den gälla kan. Alla olika hänsyn hava tvärtom fått gå upp i en oklar sammanblandning, och under sådana förhållanden har de nedärvda och invanda åskådningarnas makt helt naturligt visat sig så överväldigande, att det hela glidit tillbaka i det gamla vanliga: man har utan vidare ställt de ogifta manliga tjänsteinnehavarna vid sidan av familjeförsörjarna på ett högre löneplan samt de familjeförsörjande kvinnliga tjänsteinnehavarna vid sidan av de icke-familjeförsörjande på ett lägre.

Att folk- och småskolans tjänstemannakår härutinnan skulle avvika från hittills härutinnan allmänt gängse normer är emellertid motiverat genom det sakförhållandet, att de skäl, som göra användningen i stor utsträckning av kvinnlig arbetskraft nödvändig, äro inom barnaundervisningens område långt starkare och mera grundade i sakens egen natur än inom något annat, varför det synes mig alldeles i sin ordning, att just denna kår borde komma att gå i spetsen vid tillämpandet av de löneprinciper, som äro rättvisa och därför framtidens.

Lönekonferensens uttalanden.

Såsom naturligt var kommo överläggningarna vid lönekonferensen att i främsta rummet röra sig om förhållandet mellan

manliga och kvinnliga lärare.

Härom gjorde konferensen efter långvariga och livliga överläggningar ett uttalande av följande innehåll:

I.

1. Vid uppgörande av förslag till ny lönereglering bör hänsyn tagas till egenskapen att vara familjeförsörjare eller icke-familjeförsörjare.

2. Detta bör ske därigenom, att familjeförsörjare erhåller högre och flera ålderstillägg.

3. Till familjeförsörjare skola räknas lärare, som äro eller varit gifta, samt lärarinnor, som äro eller varit gifta och äro skyldiga att försörja sina barn.

II.

1. Vid uppgörande av förslaget bör hänsyn tagas även till den omständigheten, att manlig lärare, i motsats till kvinnlig, är skyldig erlägga avgift till folkskollärarnas änke- och pupillkassa.

2. Ifrågavarande olikställighet kan tänkas utjämnad på tre olika sätt.

a) Helst bör det ske därigenom, att lärarinnorna åläggas liknande avgift.

b) Därest denna anordning skulle visa sig omöjlig att genomföra, bör av icke-familjeförsörjande lärarinnas lön innehållas ett belopp motsvarande nämnda avgift.

c) Skulle ingendera av dessa båda anordningar befinnas verkställbar, bör samma syfte tillgodoses därigenom, att läraren till sin lön erhåller ett tillskott med samma belopp, som av honom skall erläggas till folkskollärarnas änke- och pupillkassa, vilket tillskott dock ej på något sätt må sammanföras med begynnelselön och ålderstillägg.

III.

1. Vid förslagets uppgörande bör hänsyn därjämte tagas till den omständigheten, att manlig lärare, i motsats till kvinnlig, är underkastad värnplikt och på grund härav ogynnsammare ställd i ekonomiskt hänseende.

2. Denna olikställighet bör utjämnas på det sätt, att lärare, som gjort eller gör värnplikt, erhåller sitt första ålderstillägg ett år tidigare än den, med vilken så ej är fallet.

Förhållandet mellan folkskolekårens och småskolekårens löner.

Sedan konferensen beslutat att icke upptaga frågan om högre folkskolans löne- och pensionsförhållanden, gjordes efter en längre överläggning följande uttalande såsom svar på tredje frågan (se s. 48):

Förhållandet mellan småskolekårens och folkskolekårens lönebelopp bör göras förmånligare för den förra kåren, än för närvarande är fallet. Fixerandet av detta förhållande bör dock ske först efter noggrann utredning med hänsyn till olikheten dels i utbildningstiden, dels i tjänstgöringstiden. På frågans nuvarande ståndpunkt håller konferensen emellertid för troligt, att förhållandet icke borde understiga två tredjedelar.

Likformighet i övrigt mellan folkskolekår och småskolekår.

Utan minsta meningsskiljaktighet uttalade sig konferensen för,

att löneutsberäkning och pensionsåldersberäkning samt förhållandet mellan lön och pension bliva för folkskolekåren och småskolekåren likformiga.

Några huvudgrunder för lönesystemet.

Beträffande vissa huvudgrunder för bestämmelserna om begynnelselöner och ålderstillägg för folkskolekåren gjordes följande uttalande:

a) Begynnelselönen bör vara lika för alla, familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare.

b) För familjeförsörjarnas grupp böra ålderstilläggen vara 5, för icke-familjeförsörjarnas grupp 4, de senare hälften så stora som de förra.

c) Löneintervallerna böra vara treåriga.

d) Då lönebeloppen i möjligaste mån skola svara mot de faktiska levnadsbehoven, bör en grundlig och omfattande utredning rörande de senare föregå det slutliga uppställandet av förslag om bestämda lönebelopp.

Rätta tiden för frågornas behandling.

I avseende på tiden för lönefrågans lösning uttalade sig konferensen sålunda:

a) Beträffande folkskolekårens lönefråga:

Konferensen har efter ingående överläggning funnit, att lönefrågan icke kan framföras till lösning vid 1912 års riksdag, och anser, att före frågans utsändande till kretsarnas definitiva avgörande ett omfattande utredningsmaterial angående lärarnas levnadskostnader m. m. bör genom kretsarnas försorg ställas till centralstyrelsens förfogande.

b) Rörande småskolekårens lönefråga:

Ehuru det torde vara möjligt, ja sannolikt, att frågorna om folkskolans och småskolans löneförhållanden icke lämpligen kunna framföras till avgörande alldeles samtidigt, anser konferensen dock, att de böra samtidigt förberedas genom anställande av för ändamålet nödiga utredningar.

*

Samtliga konferensens uttalanden blevo — mot förmodan — i allo enhälliga.

Kungl. löneregleringskommitténs avlöningsgrundsatser.

(Svensk Läraretidning 1911 n:r 15).

1.

Förr i världen var det en jämförelsevis enkel sak att säga, hurudant ett lönesystem borde vara. Alla offentliga tjänstebefattningar innehades av män, och alla dessa män, med knappt nämnvärda undantag, voro familjefäder. Normen för bestämmandet av samtliga tjänstemannalöner kunde då inrymmas i den ideligen återkommande och uttömmande formeln: en anständig bärgning. Därmed var uttryckt, dels att syftet var tjänsteinnehavarens bärgning, d. v. s. tillfredsställandet av hans levnadsbehov, dels att denna bärgning skulle vara »anständig», vilket, rent ordagrannt tolkat, betydde: i enlighet med vederbörandes »stånd», alltså ock med den nivå för hans levnadsbehov, som därav betingades.

Så utomordentligt enkelt var spörsmålet då. Nu, sedan även kvinnor fått tillträde till offentliga tjänster, och sedan samtidigt en avsevärd grupp av ogifta manliga tjänsteinnehavare uppstått, har saken blivit på ett helt annat sätt invecklad. De kvinnliga tjänsteinnehavarna och de ogifta manliga dito må inbördes önska varandra dit pepparn växer; det hjälper icke, båda grupperna finnas till, och löneregleringsspörsmålet måste lösas med vederbörlig hänsyn tagen till båda. Den, som icke förstår detta, han förstår av hela spörsmålet slätt ingenting; han liknar en orre, som sitter i grenverket och spelar sin lilla

visa med full hals, blind och döv för den omgivande verkligheten.

*

Ett slående bevis på den oundvikliga upplösning av det från äldre tid nedärvda enkla lönesystemet, som nu försiggår, erbjuder det i januari utkomna arbetet: »Underdånigt betänkande avgivet av den av k. m:t den 3 oktober 1902 tillsatta kommitté rörande reglering av statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m. XXVII. Förslag till grunder, med tillämpning av vilka infödda svenska kvinnor må kunna av konungen utnämnas och befordras till vissa befattningar.»

Enligt tidigare gällande lydelse av § 28 regeringsformen kunde till däruti åsyftade tjänster endast män av k. m:t utnämnas. Vid 1908 års riksdag blev detta ändrat, så att även kvinnor skola kunna erhålla kunglig fullmakt. Åt kungl. löneregleringskommittén har sedan lämnats i uppdrag att avgiva förslag, till vilka slags tjänster kvinnor böra få tillträde, och huru med deras avlöning och pensionering bör ordnas. Det är detta uppdrag, kommittén nu fullgjort.

För var och en, som vill bilda sig ett omdöme om lönespörsmålets nuvarande läge och möjligheterna för dess lösning, är det nödvändigt att hava någon kännedom om de uppfattningar i hithörande frågor, som i nämnda betänkande utvecklas.

2.

Löneregleringskommittén inleder sin egentliga undersökning med en granskning av det under de senare åren från ensidigt feministiskt håll i omlopp satta slagordet: »Lika lön för lika arbete» samt påvisar, vad detta slagord rätteligen måste innebära, ifall det skall vara någon mening därmed.

Man hör — yttrar kommittén härom — ofta framställas såsom alldeles självklart, att en kvinnlig tjänsteman, som utför samma arbete som en manlig, skall hava samma avlöning som denne eller, såsom det plägar uttryckas, erhålla »lika lön för lika arbete».

Kommittén har därför sökt utröna, huruvida genom bifall till i sådant syfte framställda yrkanden frågan om kvinnliga tjänstemäns avlönings- och pensionsförmåner skulle bliva löst på ett rättvist sätt. Vid denna undersökning har alldeles bortsetts ej mindre från den omständigheten, att en manlig tjänstemans avlöning i allmänhet torde hava bestämts jämväl med hänsyn till önskvärdheten att bereda honom tillfälle att bilda familj, än även från spörsmålet om eventuell skillnad mellan det manliga och det kvinnliga arbetet i kvalitativt hänseende.

Av undersökningen framgår, att om den nominella lönen (begynnelselön och ålderstillägg) sattes till lika belopp för manliga och kvinnliga befattningshavare, så skulle i verkligheten lönen för ett tjänstårs arbete bliva i högst väsentlig grad olika. Orsakerna härtill äro enligt kommittén:

a) att kvinna är fri från värnplikt, vadan man vid uppgörandet av sina beräkningar i och för lösningen av nu förevarande spörsmål måste utgå från det antagandet, att en kvinnlig tjänsteinnehavare i allmänhet kan vinna ordinarie anställning tidigare än manlig innehavare av motsvarande tjänst;

b) att kvinnlig tjänsteinnehavare har tidigare pensionsålder (på de områden, som här äro i fråga) och enligt statistiken längre medellivslängd än manlig, följaktligen även färre år bidrager till sin pensionering men flera år åtnjuter densamma;

c) att hon är fri från obligatoriska avgifter till efterlevande anhörigas pensionering.

Beträffande nu uppräknade omständigheter framhåller kommittén följande:

a) Det fördröjande av inträde i ordinarie tjänst, som värnplikten förorsakar, kan uppskattas till ett år.

b) Till statistiska centralbyråns år 1908 avgivna berättelse för år 1900, avdelning 4, ansluter sig ett bihang, innefattande »dödlighets- och livslängdstabeller för årtiondet 1891—1900». Enligt den å sid. IV intagna tabellen A utgjorde den återstående medellivslängden i hela riket (uträknade »på grundvalen av starkare dödsrisker») vid åldern

55	år för man	18,81	år, för kvinna	20,21	år
56	» » »	18,11	» » »	19,45	»
57	» » »	17,43	» » »	18,71	»
58	» » »	16,75	» » »	17,97	»
59	» » »	16,07	» » »	17,24	»
60	» » »	15,40	» » »	16,52	»
61	» » »	14,74	» » »	15,82	»
62	» » »	14,09	» » »	15,12	»
63	» » »	13,45	» » »	14,44	»
64	» » »	12,82	» » »	13,76	»
65	» » »	12,21	» » »	13,10	»
66	» » »	11,60	» » »	12,46	»
67	» » »	11,02	» » »	11,83	»

Vid 55 års ålder överskjuter alltså kvinnans återstående medellivslängd mannens med 1,4 år och vid 60 års ålder med 1,12 år.

c) Kvinnliga tjänsteinnehavare äro icke förbundna att ingå i sin kårs änke- och pupillkassa, understundom icke ens berättigade därtill. De manliga däremot måste erlägga avgifter till nämnda kassa ej blott under sina tjänstår utan ock under sina pensionsår.

På grund av dessa omständigheter anställer kommittén därefter en jämförelse mellan den effektiva lön (d. v. s. den lön för varje arbetsår), som en manlig och en kvinnlig innehavare av olika slags tjänster skulle erhålla, ifall den nominella lönen för båda sattes till samma belopp. I fråga om adjunkt vid allmänt läroverk utfaller jämförelsen sålunda:

Manlig läroverksadjunkt kan, såsom statistiken visar, bli ordinarie vid en ålder av i medeltal 33 år. Han blir pensionsmässig vid 65 levnadsår. Hans återstående medellivslängd är då 12,21 år. Avgiften till änke- och pupillkassan utgår för tjänstgörande manlig lärare med 2 % av högsta lönen och för pensionär med 2 % av högsta pensionen. Med denna beräkning skulle manlig adjunkt komma att åtnjuta:

avlöning:	5	× 3,000 kr.	= 15,000 kr.
	5	× 3,500 »	= 17,500 »
	5	× 4,000 »	= 20,000 »
	5	× 4,500 »	= 22,500 »
pension:	12,21	× 3,400 »	= 41,514 »
			176,514 kr.

men ha att erlägga:

avgifter:	5	× 68: — kr.	=	340: — kr.
	5	× 79: 90 »	=	399: 50 »
	5	× 91: 80 »	=	459: — »
	5	× 103: 70 »	=	518: 50 »
	12	× 115: 60 »	=	1,387: 20 »
	32	× 70: — »	=	2,240: — »
	12,21	× 60: — »	=	732: 60 »
				6,076: 80 kr.

Skillnaden, kr. 170,437: 20, fördelad på 32 tjänstår, motsvarar för varje sådant år kr. 5,326: 16.

Kvinnlig adjunkt kan, såsom icke värnpliktig, vinna ordinarie anställning ett år tidigare, alltså vid i medeltal 32 års ålder. Hennes pensionsålder är 55 levnadsår och hennes återstående medellivslängd alltså 20,21 år. Hon skulle följaktligen, i fall hon erhölle nominellt samma avlöning och pension som manlig adjunkt, få uppbära:

avlöning:	5	× 3,000 kr.	=	15,000 kr.
	5	× 3,500 »	=	17,500 »
	5	× 4,000 »	=	20.000 »
	5	× 4,500 »	=	22,500 »
	3	× 5,000 »	=	15,000 »
pension;	20,21	× 3,400 »	=	68,714 »
				158,714 kr.

men hava att erlägga:

avgifter:	5	× 68: — kr.	=	340: — kr.
	5	× 79: 90 »	=	399: 50 »
	5	× 91: 80 »	=	459: — »
	5	× 103: 70 »	=	518: 50 »
	3	× 115: 60 »	=	346: 80 »
				2,063: 80 kr.

Om skillnaden, kr. 156,650: 20, delas på 23 tjänsteår, så belöper på vart tjänstår kr. 6,810: 87.

I fall nominella lönen samt pensionen sattes för manlig och kvinnlig läroverksadjunkt till beloppet lika, finge den manliga alltså för vart tjänstår kr. 5,326: 16, den kvinnliga åter kr. 6,810: 87, den senare följaktligen 28 procent mer.

För manlig och kvinnlig professor bleve motsvarande gottgörelse för år kr. 9,964: 92 och kr. 11,685: 53 samt för manlig och kvinnlig tjänsteman av första graden kr. 6,027: 71 och kr. 7,304: 30.

Ett avlöningssystem — yttrar härom kommittén — som på sätt nyss anförda tre exempel giva vid handen, skulle bereda en kvinnlig statsfunktionär ända till 28 procent högre effektiv avlöning än en motsvarande manlig funktionär, lärer väl icke, vid moget övervägande, kunna förordas av den, som vill rättvist avväga förhållandet mellan manliga och kvinnliga tjänstemäns avlöningsförmåner.

Genom nominellt lika lön och pension kan man således, enligt löneregleringskommittén, alldeles icke komma ens till vad man skulle kunna kalla »matematisk rättvisa» eller samma »effektiva lön», d. v. s. lika ersättning, för varje tjänstår räknat, till manlig och kvinnlig innehavare av samma slags tjänst.

*

Vill man uppnå denna »matematiska rättvisa», d. v. s. förverkliga begreppet »lika lön för lika arbete» i så måtto, att den effektiva gottgörelsen för varje tjänstår bleve lika för man och kvinna, så måste man följaktligen sätta de nominella lönebeloppen avsevärt olika.

Kommittén har räknat ut, att manlig och kvinnlig läroverksadjunkt skulle få ungefär lika lön för lika arbete, i fall den kvinnliga adjunkten erhölle 91 procent av den manliga adjunktens i begynnelseavlöningen ingående lön och tjänstgöringspenningar samt 50 procent av hans ålderstillägg. Hon finge nämligen då uppbära:

avlöning:	5	× 2,730 kr.	=	13,650: — kr.
	5	× 2,980 »	=	14.900: — »
	5	× 3,230 »	=	16,150: — »
	5	× 3,480 »	=	17,400: — »
	3	× 3,730 »	=	11,190: — »
pension:	20,21	× 2,520 »	=	50,929: 20 »
				124,219: 20 kr.

men hade att erlägga:

avgifter:	5 × 54: 60 kr.	= 273: — kr.	
	5 × 59: 85 »	= 299: 25 »	
	5 × 65: 10 »	= 325: 50 »	
	5 × 70: 35 »	= 351: 75 »	
	3 × 75: 60 »	= 220: 80 »	
		1,476: 30 kr.	

Skillnaden, kr. 122,742: 90, utgör för tjänstår kr. 5,336: 65, vilket något litet överstiger vad manlig adjunkt har att uppbära för tjänstår, nämligen kr. 5,326: 16, och sålunda vore i det närmaste »matematiskt rättvist».

För att på motsvarande sätt åstadkomma »lika lön för lika arbete» eller »matematisk rättvisa» mellan män och kvinnor, borde enligt kommitténs beräkning, den kvinnliga professorns begynnelselön och tjänstgöringspenningar bliva 88 procent av den manliga professorns samt hennes ålderstillägg 50 procent av hans. Likaså borde lönen för den kvinnliga »tjänstemannen av första grad» bli 96 procent av den manliges och hennes ålderstillägg 50 procent av hans.

3.

Med den likställighet i fråga om lönen för ett tjänstårs arbete, som sålunda vunnes, skulle man emellertid, enligt löneregleringskommitténs åsikt, ingalunda ha nått det eftersträvade målet: den verkliga likställigheten.

Därest avlöningsförmånerna — fortsätter kommittén — bestämdes till förberörda belopp, skulle, under förutsättning att en kvinnlig tjänstemans under ett tjänstår fullgjorda arbete vore till kvalitet och kvantitet jämngott med motsvarande manliga tjänstemans, rättvisa ernås i så måtto, att samma arbete betaltes lika, oberoende av om det utförts av en man eller kvinna.

Denna rättvisa skulle emellertid i själva verket vara endast skenbar, i det att kvinnan skulle komma att uppbära jämväl den del av avlöningsförmånerna, som är avsedd för underhåll av familj.

»Vad rättvisans bud kräver» — säges i det statsrådsprotokoll för den 13 januari 1906, som åberopas i k. m:ts proposition n:r 51 till 1906 års riksdag angående lönereglering för

lärare vid folkskolor m. m. — »är icke, att lärare och lärarinnor för lika arbete gottgöras med lika lönesumma, men väl, att de med hänsyn till sina levnadsvillkor bliva lika förmånligt ställda». — — —

En undersökning av de beräkningar, som legat till grund för de på senare tiden vidtagna regleringar av statstjänstemäns avlöningsförmåner, giver oförtydbart vid handen, att avlöningarna allmänneligen bestämts med särskild hänsyn till önskvärdheten därav, att avlöningen må sätta manlig tjänsteman i stånd att ingå äktenskap och underhålla familj.

En dylik hänsyn lärer åtminstone i regel icke kunna göras gällande i fråga om kvinnliga tjänsteinnehavare. Deras avlöning bör — för att begagna ett yttrande av 1899 års läroverkskommitté — »blott vara så stor, att den bereder dem själva ett fullt tillräckligt underhåll, lämpat efter deras samhällsställning och deras på studier nedlagda kostnader, samt icke lägre än den avlöning, som på andra områden står med dem socialt likställiga kvinnor till buds».

De ålderstillägg, som enligt nu gällande stater till växlande antal och belopp åtnjutas av manliga befattningshavare i statens tjänst, hava ett dubbelt syfte. De äro nämligen avsedda att utgöra dels en uppmuntran för längre tids väl vitsordad tjänstgöring samt ett erkännande av det större värde, som vunnen erfarenhet bör förläna arbetet, dels ock ett medel att sätta en gift tjänsteman i stånd att möta de ökade utgifter, som bliva en följd av familjens tillväxt och därav härflytande större behov.

Då motsvarande kvinnlig tjänsteinnehavare i regel icke må förutsättas hava familj att försörja, lärer hennes avlöning böra minskas med den del av ålderstilläggen, som kan anses betingad av hänsynen till familjeförsörjning.

Kommittén föreställer sig, att sistberörda del av ålderstilläggen icke under några förhållanden kan beräknas till mindre än hälften, och har därför ansett ålderstillägg till kvinnlig tjänsteinnehavare böra utgå med halva beloppet av motsvarande manliga tjänstemans ålderstillägg.

Ortstillägg hava tillagts tjänstemän å platser, där levnadskostnaderna, särskilt hyrorna, befunnits mer än vanligt höga. Då kvinnlig tjänstinnehavare må anses i regel bott hava sig själv att försörja, torde i förekommande fall jämväl ortstillägg

böra till kvinnlig tjänstinnehavare utgå med allenast hälften av det belopp, som åtnjutes av motsvarande manliga tjänsteman.

Till vissa tjänstemän utgående hyresbidrag eller hyresersättning torde böra följa samma regel som ortstillägen.

Löneregleringskommittén har varit medveten om, att det förhållande, som rättvisligen bör äga rum mellan familjeförsörjares och icke-familjeförsörjares lönevillkor, icke är lätt att noggrannt fastställa. Efter sitt instämmande i den allmänna grundsatsen, att alla löntagare böra »med hänsyn till sina levnadsvillkor bliva lika förmånligt ställda», fortsätter den:

Någon mera allmänt tillämplig grund för bedömande av det avdrag, som av nu antydda orsak enligt kommitténs mening nödvändigtvis måste göras vid bestämmandet av nu ifrågavarande kvinnliga tjänstemäns avlöning, finnes icke, så vitt kommittén kunnat utröna, vare sig i handlingar, som legat till grund för på senaste tiden vidtagna löneregleringar, eller i utländska föreskrifter rörande kvinnas anställning i allmän tjänst.

Kommittén har emellertid, efter omfattande undersökningar och prövning av olika förslag, kommit till den övertygelsen, att åtminstone icke vederfares kvinnan någon orättvisa, om berörda avdrag bestämmes till sådant belopp, att den kvinnliga tjänstemannens effektiva avlöning, för tjänstår räknat, blir i medeltal omkring 90 procent av motsvarande manliga tjänstemans effektiva avlöning för tjänstår.

För ernående av ett sådant resultat skulle, under ovan angivna förutsättningar i övrigt, kvinnans årsavlöning böra sättas till fyra femtedelar av i mannens begynnelseavlöning ingående lön och tjänstgöringspenningar samt hälften av orts- och ålderstillägg, hyresbidrag och hyresersättning.

Den väg, varpå löneregleringskommittén ansett möjligt att komma till en något så när rättvis ordning, är alltså följande: a) först måste all nominell lön reduceras till effektiv, och b) därpå måste, med hänsyn till försörjningsplikten, denna effektiva lön fördelas på två plan, vilkas höjder förhålla sig till varandra som 90 till 100. Härtill kan man enligt kommitténs mening komma genom att (nominellt) låta begynnelselönerna förhålla sig som 80 till 100 och ålderstilläggen som 50 till 100.

På denna grundval är ock kommitténs förslag rörande

de särskilda tjänstebefattningarna fotat. Det är formulerat sålunda:

Kvinnlig innehavare äger att av de för man med tjänsten enligt stat förenade avlöningsförmåner, under iakttagande av gällande avlöningsförmåner, tillgodonjuta:

fyra femtedelar av lön och tjänstgöringspenningar eller arvode, som ingå i den uti stat upptagna begynnelseavlöningen;

hälften av ortstillägg och av hyresbidrag eller hyresersättning; samt

hälften av ålderstillägg eller däremot svarande avlöningsförhöjning.

4.

Med de i betänkandet omhandlade kvinnliga befattningshavarna jämför kommittén slutligen några andra grupper av kvinnliga tjänstemän.

I främsta rummet sättes därvid de kvinnliga seminarieadjunkterna. I likhet med de manliga fingo dessa sina löner reglerade vid 1904 års riksdag. Intill dess hade manliga och kvinnliga löner här varit lika. Då en höjning skulle ske, ansåg emellertid vederbörande departementschef, Carl von Friesen, behovet av en sådan vara avgjort störst för de manliga adjunkterna, särskilt därför, att de borde betraktas såsom i allmänhet familjeförsörjare.

För dessa lärare — yttrade han — måste nämligen hänsyn tagas därtill, att lönen i regel bör avse uppehållandet av familj; för de kvinnliga lärarna däremot bör lönen kunna begränsas till det belopp, som kan anses bereda dem själva fullt tillräckligt underhåll men på samma gång göra tjänsterna så eftersträvansvärda, att de bästa möjliga sökande må anmäla sig till de ganska ansträngande platserna vid seminarierna.

Ehuru de tjänster, vilkas öppnande för kvinnor kommittén nu föreslår, icke äro fullt jämförliga med de befattningar, som i postverket och vid statens järnvägar innehavas av kvinnor, har kommittén anställt en undersökning, huru inom berörda statsinrättningar förhållandet ställer sig i avseende å avlönings- och pensionsförmåner för sådana manliga och kvinnliga befattningshavare, som kunna antagas hava i stort sett lika tjänstgöring. Av denna undersökning framgår, att skillnaden i lönehänseende mellan manliga och kvinnliga funktionärer är vid postverket

och järnvägsstyrelsen avgjort större, än den enligt kommitténs förslag skulle bli vid läroverken, universiteten o. s. v.

Alldeles motsatt är däremot, såsom kommittén anmärker, fallet på folkskoleväsendets område. De lagstadgade begynnelselönerna för män och kvinnor äro här alldeles lika, och ålderstilläggen skilja sig med jämförelsevis ganska litet: 50 kr. för vartdera och 150 kr. för alla tillsamman. I de skoldistrikt, där de lagstadgade minimiavlöningarna ökas genom kommunala lönetillägg, har visserligen även mellan begynnelselönerna uppstått ett visst avstånd, och skillnaden mellan ålderstilläggen har blivit något mera avsevärd; ja, exempel finnas till och med därpå, att ålderstilläggen satts till högre belopp för gift än för ogift manlig lärare. Men trots detta kommer dock på folkskolans område den kvinnliga tjänsteinnehavarens avlöning i allmänhet att stiga till högre procent av mannens, än löneregleringskommittén föreslagit för kvinnliga tjänstemän å de högre verksamhetsområden, som dess uppdrag avser. Detta har — anmärker kommittén — »sin naturliga förklaring däri, att folkskollärarnas avlöningar stå närmare existensminimum än avlöningarna för de befattningshavare, om vilka nu är fråga». Så länge en lönenivå befinner sig i närheten av existensminimum, menar den, kunna inga egentliga löneskillnader finnas, men i samma mån den höjer sig däröver, bliva sådana skillnader både möjliga och nödvändiga, och de måste bli allt större ju större höjningen är.

*

Beträffande den rättsliga tryggheten för de ekonomiska villkor, som en kvinnlig tjänsteinnehavare förvärvat, hemställer kommittén, att hon, i fall hon ingår äktenskap, skall anses hava därmed frånträtt befattningen. I detta avseende skulle hon alltså bliva ojämförligt sämre ställd än folkskollärarinna nu är*.

* Se härom längre fram Bil. 1.

5.

Av ganska stort intresse äro de reservationer, som åtfölja löneregleringskommitténs betänkande.

Mot kommitténs förslag angående gift kvinnlig tjänsteman har reservation avgivits dels av dess ledamot häradshövdingen Th. av Callerholm, dels av den såsom sakkunnig tillkallade medicine licentiaten Mathilda Lundberg.

Beträffande lönerna hava skiljaktiga meningar uttalats av tre bland de sakkunniga, nämligen rektor C. H. Hernlund, filosofie doktor Anna Ahlström och medicine licentiaten Mathilda Lundberg. De äro ense därutinnan, att man för att vinna likställighet mellan man och kvinna i fråga om den effektiva gottgörelsen för ett tjänstårs arbete icke nödvändigt behöver sätta begynnelselönen till olika belopp. Att kvinna kommer i en fördelaktigare ekonomisk ställning än en manlig innehavare av samma slags tjänst torde — mena de — kunna förhindras genom andra åtgärder, exempelvis genom väsentligt högre pensionsavgifter m. m. d. Några bestämda förslag i detta hänseende hava reservanterna dock ej framlagt.

Såsom skäl för lika begynnelselön anföres av fröken Ahlström exemplet från folkskolekåren samt av fröken Lundberg angelägenheten av att mindre begynnelselön ej »må giva sken av mindre kompetens».

För nominellt lika höga ålderstillägg har ingen av reservanterna uttalat sig.

6.

Av den redogörelse, som här lämnats, framgår, att kungl. löneregleringskommittén enhälligt varit av den åsikten,

att den jämförelsevis nya men mycket omordade s. k. principen om »lika lön för lika arbete» är i den tolkning och formulering, som densamma hittills i allmänhet erhållit, grovt orättvis och fullständigt ohållbar, samt

att man vid uppgörandet av ett rimligt och försvarligt lönesystem måste taga hänsyn till de olikheter, som faktiskt förefinnas, dels med avseende å familjeförsörjningsplikt, dels med avseende å tjänsteårens och pensionsårens antal samt skyldigheten att erlägga avgifter till änke- och pupillkassor m. m.

*

Vid den praktiska tillämpningen av dessa grundsatser har kommittén emellertid, enligt hittills gängse sed, förfarit så summariskt, att grundsatsernas inneboende rättvisa blivit i väsentlig mån grumlad och undanskymd. Sedan kommittén i anslutning till av ålder gällande åskådning kraftigt hävdat riktigheten av att taga väsentlig hänsyn till försörjningsplikten och därför motiveringsvis uppställt ett högre löneplan för familjeförsörjare och ett lägre för icke-familjeförsörjare, har den gjort sig skyldig till den motsägelsen att å det förra inrymma plats även åt manliga icke-familjeförsörjare och att till det senare hänvisa även kvinnliga familjeförsörjare, varigenom den i själva verket slutligen fått något helt annat, än den givit motivering för, nämligen ett högre löneplan för män och ett lägre för kvinnor. Den har motiverat en sak och föreslagit en annan.

*

En så pass påtaglig inkonsekvens har kunnat passera under de gångna tider, då kvinnorna ännu icke hade någon talan i det offentliga livet. Men de tiderna äro nu förbi, kvinnorna begära sin rätt och låta varken avvisa sig med maktspråk eller avspisa sig med insmickrande men bedrägliga förespeglingar. Och sin rätt böra de även få, varken mer eller mindre.

Att finna och genomföra det rätta är på detta område, liksom på andra, ingen lätt sak. Det kräver arbete och eftertanke samt först och främst på alla sidor en uppriktig och ärlig vilja.

Bland alla de lösningar av vår lönefråga, som varit på

tal, är det en, som icke längre kan tagas på allvar utan genast måste utrangeras såsom en tom och onyttig tankelek. Det är den, som skulle innebära en återgång till ordningen före 1906. Denna hade sin enda grund i lönernas omedelbara närhet till existensminimum, och den vore tänkbar endast om de sänktes dit igen, icke annars. Att förfäkta de grundsatser om skenbar likställighet men verklig olikställighet, vilka kungl. löneregleringskommittén nu slutgiltigt brutit staven över, vore en ren barnslighet.

Något mera tänkbart vore naturligtvis att bygga vidare på den ordning, som rent provisoriskt kom till stånd 1906 och som till sin tankegång och avsikt i allt huvudsakligt sammanfaller med den nu av kungl. löneregleringskommittén förordade. Att vinna någon enighet härom mellan den manliga och kvinnliga delen av folkskollärarekåren är emellertid uppenbart omöjligt. Den har nämligen en sådan form, att den synes strida mot de kvinnliga kraven på likställighet mellan könen. Dessa krav äro icke oemotståndliga därför, att de äro kvinnliga, men de äro oemotståndliga i den mån de fordra verklig rättvisa. Att söka slingra sig undan svårigheterna tjänar därför till intet. Det gäller här, som överallt, att »se fram men ej tillbaka» samt att söka bereda rätt åt alla, orätt åt ingen.

Vårt lönesystem.

Det forna, det nuvarande, det blivande.

(Svensk Läraretidning 1911 n:r 15).

1.

Under en lång följd av år hava som bekant hos skilda intressegrupper inom lärarekåren vitt skilda åsikter gjort sig gällande om de grunder, varpå ett verkligen rättvist lönesystem borde byggas. Tid efter annan hava dessa skiljaktiga åsikter tagit sig skarpa, understundom t. o. m. bittra uttryck. Det säger sig självt, att striden dem emellan måste komma att blossa upp med förnyad kraft, så snart en ny löneregler**i**ng på allvar komme att sättas i fråga, och att den måste bli så mycket hetare, ju mera genomgripande man önskar nämnda löneregler**i**ng.

För var och en, som i förväg tänkt härpå, har det antagandet legat närmast till hands, att varje särskild intressegrupp inom kåren då skulle komma att hålla hårt på sin egen förutfattade mening utan hänsyn till de övriga och utan försök till prövning av deras synpunkter, samt att det hela skulle mynna ut i ett allas krig mot alla, och att följaktligen intet samförstånd ens om de allmänna grunderna skulle kunna komma till stånd. I fall dessa farhågor skulle besannas, var det givet, att icke heller någon l ö n e r e g l e r i n g kunde tänkas komma till stånd. Första förutsättningen för en sådan är nämligen, att lärarekåren själv klart och helt vet, huru den vill ha saken ordnad, och sedan står enigt samlad bakom sina önskemål. D å kan det vara rimligt tro, att dessa önskemål, om ock med mycken svårighet och efter strävsamt arbete, skola kunna uppfyllas. — D å, men f ö r s t då.

Vid den konferens, som centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening i början av februari hade med ett antal företrädare av vitt skilda åskådningar, såg det visserligen ut, som om nu antydda farhågor möjligen skulle kunna komma på skam. Genom långvariga och ingående, stundom även rätt vassa, överläggningar fördes nämligen deltagarna i konferensen slutligen enhälligt till den övertygelsen, att skiljaktigheterna i uppfattning i själva verket icke vore så djupgående, som det vid ytligt påseende förefallit, utan att verklig enighet kunde vinnas om vissa bestämmande grundtankar, ur vilka det borde vara möjligt att utveckla ett för alla parter tillfredsställande förslag.

Under den debatt, som sedan dess förts, hava emellertid framkommit en del uttalanden, som tyda därpå, att det önskvärda och för framgången oumbärliga samförståndet ännu måtte vara mycket långt borta.

Förbistringen tyckes vara så fullständig som möjligt, rösterna skära sig på det mest förvirrade sätt mot varandra. Medan den ena visar framåt, vill den andra hålla fast vid det nuvarande, under det den tredje prisar de forna förhållandena som ideala och eftersträvansvärda.

2.

Av åtskilliga uttalanden att döma tyckas de, som söka sina ideal i de forna förhållandena, icke vilja stanna närmast bakom år 1906; nej, somliga gå ända därhän, att de åberopa sig på grundsatser, vilka började övergivas allaredan 1842.

De lärare, som tjänstgjorde vid de svenska folkskolorna före 1842, utgjorde ingen offentlig tjänstemannakår utan stodo till staten i samma förhållande som vilken annan samhällsgrupp som helst. De hade samma slags anställning som övriga privatarbetare; de antogos genom fritt avtal och entledigades, när deras arbetsgivare så fann för gott; man drömde lika litet om att pensionera vare sig

dem eller deras änkor och barn, som man tänkte sig något dylikt i fråga om andra enskilda medborgare; man betalade dem jämt upp med vad man tyckte deras arbete vara »värt» och vad man ansåg dem ha »förtjänt», alldeles som man gjorde med sina daglönare o. s. v.

Det för folkskolekåren såsom sådan betydelsefullaste i 1842 års verk låg däruti, att den då upphörde att vara en samhällsgrupp av enskilda arbetare och i stället blev en offentlig tjänstemannaklass. Och alla de förmåner, den i kårhänseende sedermera vunnit, sammanhänga därmed, att denna dess egenskap blivit allt klarare utpräglad. Den har nu en rättsligt tryggad ställning, och genom statsmakternas beslut har den blivit tillförsäkrad minimilön, ålderdomspension, änkepension och barnpensioner m. m. Den mötes nu ej längre vid varje nytt steg på förevarande område med invändningen: varför skall staten garantera folkskollärarna det eller det, när den icke på lika sätt kan draga försorg om alla samhällsgrupper?

När så är, måste det synas egendomligt, att argument av dylik art skola ännu på 1900-talet kunna framkomma inom denna kårs egna led. Om man avvisar varje tanke på att vid lönevillkorens bestämmande hänsyn bör tagas till den lagliga försörjningsplikt, som åligger gift lärare och i vissa fall även gift lärarinna, blott med den enkla förklaringen, att staten ej kan på motsvarande sätt bispringa alla föräldrar, och om man hänvisar familjeförsörjande lärare ensamt till den ytterst obetydliga lindring i skatteplikten, som inom alla klasser kan stå familjeförsörjare med barn till buds, då har man ryckt bort den grundval, varpå folkskollärarekårens rättsliga och ekonomiska ställning såsom kår vilar, samt avsågat den gren, på vilken man själv sitter.

*

De utlåtelser, som i sådan riktning gjorts, och som innebära ett försök till utplånande av skillnaden mellan offentliga tjänstemannaklasser och övriga samhällsgrupper, behöva måhända icke ovillkorligen tydas såsom åsyftande en återgång till forna tiders förhållanden. De kunna

kanske lika väl tolkas såsom avseende de förhållanden, vilka man kan tänka sig bliva rådande under ett framtida samhällsskick, alldeles olikt det nuvarande. Möjligt är — vill man kanske säga — att någon gång längre fram alla medborgare utan undantag skola få den förmånliga ställning, som de offentliga tjänstemännen för närvarande åtnjuta, och att lagstadgade löner då komma att givas icke blott åt de s. k. självförsörjarna utan även åt hustrur och barn. Att göra alla till offentliga tjänstemän är ju i själva verket kvintessensen av en del socialistiska tänkares teorier. Men om staten då kommer att betala särskilda »hustrulöner» och »barnalöner», bortfaller ju tydligtvis all anledning att ställa familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare på olika löneplan.

Detta medgives villigt. Och beträffande så djupsinniga frågor, som här berörts, skulle utan tvivel mycket vara att säga av dem, som till deras ventilerande känna sig äga kompetens. Men det vill synas, som om något närmare ingående härpå för närvarande knappast vore av nöden, ty det kan väl ej gärna vara meningen, att man skall vänta med uppgörandet av ett rimligt lönesystem för folkskollärarekåren ända tills den dag infaller, då man är färdig att för alla samhällsmedlemmar utan undantag förverkliga det socialistiska Gothaprogrammets krav: åt var och en efter hans förnuftiga behov (»Jedem nach seinen vernunftgemässen Bedürfnissen»). Tills vidare får man väl nöja sig med vad för närvarande är möjligt, nämligen att genom statens försorg söka något så när tillgodose de offentliga tjänstemännens förnuftiga lönebehov. Att göra alla till tjänstemän är nu ej möjligt, och om framtidssamhällets konstruktion torde vara rådligast att tala så sakta.

3.

Om man från dessa forntids- och framtidsdrömmar vänder tillbaka till verkligheten, torde man väl få tolka lovprisningarna av lärarekårens förutvarande program såsom en längtan efter den nominella likställighet i lönehänseende, som rådde före 1906.

Vidhållande av denna nominella likställighet yrkades vid den tiden med stor skärpa företrädesvis från kvinnligt håll. Under de år, som sedan gått, har den emellertid på detta håll förlorat en stor del av sin förgyllning, enär dennas äkthet vid noggrannare undersökning befunnits en smula tvivelaktig. I stället har det lustiga inträffat, att det av lärarinnorna redan helt eller halvt övergivna standaret i det yttersta av dessa dagar gripits av manliga händer.

Huru förhåller det sig nu med det rättvisa i den nominella likställighet, som man så ivrigt prisat?

Svaret kan givas med anlitande blott av de fyra enkla räknesätten.

Låtom oss antaga, att vid 1906 års löneregling lärare och lärarinnor blivit nominellt likställda ej blott med avseende å begynnelselöner utan ock i fråga om ålderstillägen, följaktligen även slutlönen, pensionen och pensionsbidraget. För alla hade begynnelselönen då varit 900 kr., de tre ålderstilläggen 150 kr. vartdera, slutlönen 1,350 kr., pensionen 1,013 kr. och årliga pensionsbidraget 33 kr. 75 öre.

Läraren hade, liksom nu, varit pliktig betala avgift till änke- och pupillkassan med 45 kr. varje tjänsteår och 33 kr. 75 öre varje pensionsår; lärarinnan däremot hade ej haft någon dylik skyldighet.

Hade lärare och lärarinna i så fall verkligen fått »lika lön för lika arbete», d. v. s. lika stor effektiv gottgörelse för varje tjänsteårs arbete?

Vid besvarandet av denna fråga kan man för enkelhetens skull (de individuella fallen kunna naturligtvis vara ytterst växlande) till en början förutsätta, att båda kunna bli ordinarie vid 25 år och alltså pensionsmässiga vid 55 år. Vid sistnämnda ålder är enligt statistiken mannens återstående medellivslängd 18.81 år, kvinnans åter 20.21 år.

Läraren har sålunda att uppbära

i *lön:*	5	×	900 kr.	=	kr.	4,500: —
	5	×	1,050 »	=	»	5,250: —
	5	×	1,200 »	=	»	6,000: —
	15	×	1,350 »	=	»	20,250: —
					kr.	36,000: —
i *pension:*	18,81	×	1,013 kr.	=	kr.	19,054: 53
					kr.	55,054: 53

samt att erlägga

i *avgifter:*	30	×	33: 75 kr.	=	kr.	1,012: 50
	30	×	45 »	=	»	1,350: —
	18,81	×	33: 75 »	=	»	634: 84
					kr.	2,997: 34

vadan i behållen gottgörelse för honom återstår kr. 52,057: 21, d. v. s. för vart och ett av de 30 tjänståren kr. 1,735: 24.

Lärarinnan åter skulle, i fall hon nominellt blivit likställd med läraren, haft att uppbära

i *lön:*	5	×	900 kr.	=	kr.	4,500: —
	5	×	1,050 »	=	»	5,250: —
	5	×	1,200 »	=	»	6,000: —
	15	×	13,50 »	=	»	20,250: —
					kr.	36,000: —
i *pension:*	20,21	×	1,013 kr.	=	kr.	20,472: 73
					kr.	56,472: 73

samt att erlägga

i *avgift:*	30	×	33: 75 kr.	=	kr.	1,012: 50

vadan i behållen gottgörelse för henne återstått kr. 55,460: 23, d. v. s. för vart och ett av de 30 tjänsteåren kr. 1,848. 67.

Läraren skulle följaktligen för vart och ett av sina arbetsår erhållit kr. 1,735: 24, lärarinnan däremot kr. 1,848: 67, den senare alltså 113 kr. 43 öre mer för varje arbetsår.

En sådan ordning hade alltså mycket illa motsvarat kravet »lika lön för lika arbete» eller vad kungl. löneregleringskommittén kallar den »skenbara» eller »matematiska rättvisan».

*

Den skulle gjort detta så mycket mindre, som den ej tagit ringaste hänsyn till en i ekonomiskt hänseende så viktig omständighet som värnplikten. Säkerligen överdriver man icke, om man i likhet med kungl. löneregleringskommittén antager, att denna i regel måste fördröja

inträde i ordinarie tjänst med åtminstone ett år, alla andra ekonomiska följder därav oberäknade.

Läraren skulle sålunda, under de givna förutsättningarna, bli ordinarie vid 26 år och berättigad till pension vid 56 år. Hans återstående medellivslängd är då 18.11 år. Han har följaktligen att uppbära

i *lön:*	5 ×	900 kr.	= kr.	4,500: —
	5 ×	1,050 »	= »	5,250: —
	5 ×	1,200 »	= »	6,000: —
	15 ×	1,350 »	= »	20,250: —
			kr.	36,000: —
i *pension:*	18,11 ×	1,013 kr.	= kr.	18,345: —
			kr.	54,345: 43

samt att erlägga

i *avgifter:*	30 ×	33: 75 kr.	= kr.	1,012: 50
	30 ×	45: — »	= »	1,350: —
	18,11 ×	33: 75 »	= »	611: 21
			kr.	2,973: 71

vadan i behållen arbetslön för honom återstår kr. 51,371:72, d. v. s. för vart och ett av de 30 arbetsåren kr. 1,712:39.

Läraren har följaktligen för 30 arbetsår kr. 51,371:72 och för vart och ett av dem kr. 1,712:39, lärarinnan för 30 arbetsår kr. 55,460:23 och för vart och ett av dem kr. 1,848:67, den senare således kr. 4,088:51 mer i det hela och kr. 136:28 mer för varje år.

Den lärare, som finner en dylik anordning rättvis och riktig, är onekligen särdeles förnöjsam.

Om den kunnat på vissa håll försvaras, har väl detta uteslutande sin grund i förlitandet därpå, att åtminstone de större skoldistrikten skola omfatta rakt motsatta grundsatser samt göra de kommunala lönetilläggen för manliga lärare så pass stora, att den effektiva arbetslönen för dessa lärare i alla fall kommer att uppnå eller till och med överstiga lärarinnornas. Vad staten förklarar förnuftigt och rättvist, det skulle kommunerna förklara oförnuftigt och orättvist, för att icke alltsamman skulle bli på tok!

4.

Något mera reson ligger det givetvis i deras mening, som anse, att man bör i huvudsak fasthålla vid den ordning, som sedan år 1906 gäller.

Huru förhåller det sig nu enligt denna med den s. k. matematiska rättvisan?

Som genom nyss anförda beräkning visats, ger denna ordning, under de sannolika förutsättningar, varpå beräkningen grundats, läraren i behållen gottgörelse för 30 arbetsår kr. 51,371:72 och för varje arbetsår kr. 1,712:39.

Lärarinnan åter har enligt samma nu gällande ordning att uppbära

i *lön:*	5 ×	990 kr.	= kr.	4,500
	5 ×	1,000 »	= »	5,000
	5 ×	1,100 »	= »	5,500
	10 ×	1,200 »	= »	18,000
			kr.	33,000
i *pension:*	20,21 ×	900 kr.	= kr.	18.189
			kr.	51,189

samt att erlägga

i *avgift:*	30 ×	30 kr.	= kr.	900

vadan i behållen gottgörelse för henne återstår kr. 50,289:—, d. v. s. för vart och ett av de 30 arbetsåren kronor 1,676:30.

Läraren har alltså för 30 arbetsår kr. 51,371:72 och för vart och ett av dem kr. 1,712:39, lärarinnan för samma 30 arbetsår kr. 50,289 och för vart och ett av dem kr. 1,676:30, den förre således kr. 1,082:72 mer för hela tiden och kr. 36:09 mer för varje år.

Man har här uppenbarligen kommit den s. k. matematiska rättvisan så nära, som gärna tänkas kan, och det lider intet tvivel, att den obetydliga skillnaden av 36 kr. 9 öre för tjänstår skulle hava fullständigt utjämnats, i fall hänsyn kunnat tagas till de extrakostnader, som värnplikten i de flesta fall medför, samt till det försenande av studieskuldens förräntning och amortering, som i allmänhet därav måste bli en följd m. m. d.

Härmed är emellertid ingalunda sagt, att den nuvarande ordningen skulle vara med hänsyn till förhållandet mellan de olika intressegrupperna inom lärarekåren fullt oklanderlig. Tvärtom, den lider i det avseendet av två obestridliga svagheter.

För det första är den otillfredsställande däruti, att ehuru den i verkligheten icke i minsta mån ekonomiskt missgynnar lärarinnorna, så har den dock skenet därav, enär deras lönebelopp satts nominellt lägre, vilket ju möjligen — såsom de ofta påpekat — kan tydas så, att deras arbete skulle vara lägre värderat.

För det andra är den nu gällande ordningen otillfredsställande även därutinnan, att den i verkligheten icke givit familjeförsörjare något som helst vederlag för de ekonomiska förpliktelser, som särskilt åligga dem.

5.

Det är kravet, att så skall ske, som framför allt utmärker den nya ordning, vilken nu håller på att arbeta sig i fram i allmänna medvetandet.

I och för sig är detta krav icke nytt. Tvärtom. Att en tjänsteman skall avlönas så, att han kan försörja familj, är en tusenårig fordran, långt långt äldre än de omstridda s. k. principerna från gårdagen. Och det torde knappast ha funnits ett enda tillfälle, då en löneregler ing genomdrivits, då detta krav icke fått vara med som det kraftigaste verkande motivet och även högst väsentligt bidragit att höja löneplanet. Det nya är egentligen blott, att detta urgamla motiv nu blivit utskilt från de övriga, och att man numera önskar använda det endast på de tjänsteinnehavare, å vilka det verkligen har tillämpning, men icke på de andra.

Den starkaste invändning, som gjorts mot dess tillämpning — frånsett sakens förmenta »nyhet», som ju har en mäktig verkan på alla vanefångna sinnen — är utan tvivel den, att man skulle sakna varje fast norm för dess beräkning.

Denna invändning saknar emellertid fog, åtminstone vad folkskollärarekåren beträffar. Lärarens försörjningsplikt mot hustru och barn är nämligen ej blott uttryckligen angiven i våra skolförfattningar utan tillika där till sitt ungefärliga belopp antydd. Genom reglementet för folkskollärarnas änke- och pupillkassa är nämligen bestämt, att med nuvarande delaktighetsbelopp (1,350 kr.) pensionen för ensam änka skall utgöra 338 kr., för änka med barn 507 kr., för tre eller flera barn likaledes 507 kr., för två barn 338 kr. och för ett barn 169 kr. Dessa summor representera naturligtvis icke hel försörjning utan endast den del därav, som det ålegat mannen att draga försorg om. En ensam lärareänka anses kunna ha sitt uppehälle dels av sitt eget arbete, dels av de 338 kr., som även efter mannens död utgöra hans bidrag därtill. Härmed är från statens sida en anvisning given angående ungefärliga måttet av den försörjningsplikt, som åligger manlig lärare mot hans hustru, även där barn ej finnas, liksom stadgandet även innebär en officiell vederläggning av det underliga påstående, som någon gång blivit framkastat, att nämnda försörjningsplikt ej borde tillmätas större betydelse än den ogifta manliga lärarens försörjningsplikt gentemot — sin hushållerska.

En annan invändning, som flerstädes blivit gjord, är den, att samhället visserligen bör bereda familjeförsörjande lärare ekonomisk lättnad men icke genom lönetillägg utan genom skatteavdrag. Man har i sådant avseende t. o. m. hänvisat till förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt § 19 mom. 2, vari föreskrives, att skattskyldig, vilkens taxerade belopp icke överstiger 6,000 kr., äger erhålla nedsättning i det taxerade beloppet med 100 kr. för varje av honom på grund av försörjningsplikt underhållet barn, vars ålder vid början av det år, taxeringen sker, understiger femton år.

Vad innebär nu detta? En lärare, som erlägger inkomstskatt för ett taxerat belopp av 1,350 kr., har att härför till staten skatta 10 kr. 80 öre, om han är barnlös, men jämt 10 kr., om han har ett barn. Den årliga lindring, han i sistnämnda fall såsom familjeförsörjare av

staten åtnjuter, uppgår alltså till summa 80 öre! Även om den kunde vara 100 gånger större, räckte den ju ej.

Att någon lättnad, som på nämnvärt sätt motsvarar försörjningsplikten, icke på skattevägen kan vinnas, visar den ringaste eftertanke. Skattelagarnas allmänna bestämmelser måste ju dessutom gälla alla medborgare; de särskilda lönestaterna däremot gälla endast vederbörande tjänstemän. Att låta skattelagar och lönestater byta roll är att vända upp och ner på all rimlig tankegång.

En ofta förekommande invändning mot olika löneplan för familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare är slutligen den, att en sådan anordning skulle vara alldeles oprövad.

Även den invändningen är emellertid fullständigt obefogad, åtminstone vad folkskolan angår. I Finland, där kvinnorna äga politisk rösträtt, ha de i lantdagen genomdrivit och sedermera fått av regeringen godkänd just en dylik anordning, vilken nu haft gällande kraft i mer än tre år. Lagen härom återfinnes i Storfurstendömet Finlands författningssamling 1908 n:r 3 och har följande enkla — man torde med skäl kunna säga: allt för enkla — lydelse:

Lag angående folkskollärarepersonalens på landet avlöning.

Med ändring av nådiga breven av den 19 mars 1886 och den 12 mars 1901, i vad de angå lärares och lärarinnas vid folkskolorna avlöning, varder stadgat:

1 §.

Det av statsmedel till folkskollärarepersonalens på landet avlöning utgående bidrag skall från ingången av år 1908 utgöra 900 mark för såväl manlig som kvinnlig lärare; men denna allmänna grundlön höjes till 1,100 mark för lärare eller lärarinna, som är eller varit gift och å vilken familjens försörjning huvudsakligen ankommer och som har ett eller flera barn. Lärare eller lärarinna, som tillagts förhöjd grundlön, varder därvid under sin återstående tjänstetid bibehållen.

2 §.

Lärare och lärarinna, som oförvitligen fyllt sitt kall, erhåller efter fem, tio, femton och tjugu års tjänst varje gång

ett lönetillskott till belopp av 180 mark, om grundlönen är 900 mark, och av 220 mark, om grundlönen är 1,100 mark.

3 §.

Vid tillämpningen av dessa bestämningar iakttages, att den högre grundlönen beräknas från månaden näst efter den, under vilken ansökning därom, åtföljd av intyg om sökandens berättigande till sagda förmån ingivits, samt att det eller de lönetillskott för tjänstår, som sökanden därförinnan kan hava erhållit, samtidigt höjas enligt 2 §.

Så vitt vi kunnat finna, anser man icke inom Finlands folkskolevärd grundtanken i dessa bestämmelser oriktig eller orättvis.

*

Det kan vara på tiden, att vi i vårt land se till, att vi icke låta utvecklingen gå förbi oss allt för långt, innan vi vakna upp ur vår vaneslummer. Särskilt borde det kunna förväntas, att Sverges folkskollärarekår, som fått namn om sig att ha ögonen öppna och tankarna klara, icke stannar ohjälpligt på efterkälken. Uppmärksammas bör, att läroverkslärarekåren på sitt senaste allmänna möte i Falun gjorde ett uttalande till förmån för anordningen med skilda löneplan för familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare. Flera tecken tyda på att tankarna mogna runtomkring oss. Enligt vår bestämda tro kommer någon nämnvärd löneförbättring för folkskolans väldiga lärarekår icke att vinnas på de föråldrade grunder, som hittills gällt.

En lönlös lönetaktik.

1.

I n:r 11 av Svensk Läraretidning innevarande år meddelades ett anförande i lönefrågan, som hr Oscar Larsson strax förut hållit i Stockholms folkskollärareSällskap (icke att förblanda med Stockholmskretsen av Sveriges allmänna folkskollärareförening), och i dagens n:r har hr L. lämnat en ytterligare utläggning av tankegången i samma föredrag*.

Såsom av denna utläggning framgår, är det hr L:s och efter honom Stockholms folkskollärareSällskaps mening, att lärarekårens handlingsprogram i lönefrågan bör bestämmas av »rent taktiska skäl i enighetens intresse».

Häremot är ju intet att invända. Men annorlunda blir det, när han tillägger, att det är från denna rent taktiska utgångspunkt, som han och sällskapet kommit till den slutsatsen, att vi nu måste »falla tillbaka på de principer, som voro gällande före år 1906», »den ordning, som var rådande före år 1906», »den väg, vi valde år 1905». Ifrågavarande väg har — fortsätter han — »en god egenskap, nämligen att den kanske mer än någon annan kan samla de olika intressegrupperna inom kåren», en egenskap — tillfogas det — som »är av så stor betydelse, att man varken får eller kan bortse från densamma».

* Se längre fram Bil. III: 1, 2, ss. 138, 141. Här ovan meddelade uppsats offentliggjordes första gången i Svensk Läraretidning n:r 18.

Alltså: vägen att »falla tillbaka» på 1905 skulle vara den enda, på vilken kåren nu kan samlas. Men huru långt skulle »de olika intressegrupperna inom kåren» på den vägen komma? Ja, härå svara hr L. och Stockholms folkskollärareSällskap med följande lätt genomskådliga antydning, som vi särskilt anbefalla till våra läsarinnors begrundande:

> Må det sedan bli regeringens och riksdagens sak att göra en nedprutning för den ena eller andra lönekategorien, om nu detta av statsfinansiella skäl, i likhet med vad som skedde år 1906, ovillkorligen måste ske. Förra gången stodo vi fullt eniga, då visste kåren — för att tala med Svensk Läraretidning — själv klart och helt, hur den ville ha saken ordnad*. Men någon hänsyn härtill kunde ej av statsmakterna tagas vid det slutliga avgörandet, trots att vi den gången ägde kanske större förväntningar härpå än eljest.

De ordalag, vari meningen är insvept, äro visserligen förtäckta, men meningen är icke desto mindre klar. År 1905 hade kåren ingått till k. m:t med en lönepetition, i vilken man av »rent taktiska skäl i enighetens intresse» icke vågat på något sätt bryta med den nedärvda och dittills av kritiken nästan oanfäktade ordningen. Kort därpå ingick en av petitionens egna undertecknare i regeringen och fick på sin lott att handlägga densamma. Ehuru lärarekåren på grund härav kunde hysa större förväntningar än eljest, att nämnda nedärvda ordning skulle bli beståndande, gick det som hr L. säger: »någon hänsyn härtill kunde ej av statsmakterna tagas vid det slutliga

* Detta påstående är, som man vet, alldeles oriktigt. Grunderna för ett rättvist lönesystem hade 1905 aldrig hos oss varit föremål för någon verklig undersökning. Frågan om skillnaden mellan skenbar (nominell) och verklig (effektiv) likställighet upptogs först i motiveringen till 1906 års löneproposition på allvar till behandling (och även där, det medgives gärna, på ett ganska ofullständigt sätt) samt har först i år genom kungl. löneregleringskommitténs senaste utlåtande förts vidare, och den gamla frågan om försörjningspliktens betydelse för avlöningsgrunderna har ännu senare blivit närmare formulerad. År 1905 hade man icke ens gjort ett försök att lösa spörsmålet; man hade av fruktan för splittring endast kringgått och skjutit det på framtiden. Men att man 1905 ej kunde annat, innebär ingalunda, att man nu, efter den diskussion, som under de gångna sex åren ägt rum, skulle nödgas göra på samma sätt.

avgörandet». Om nu, i likhet med vad som skedde då (och låtom oss tillägga: vad som alltid skall ske), statsfinansiella skäl måste komma att vid löneregleringens avgörande bli bestämmande, må det då — säga hr L. och Stockholms folkskollärareSällskap — »bli regeringens och riksdagens sak att göra en nedprutning för den ena eller andra lönekategorien».

Man lägge märke till uttrycket: »för den ena eller andra lönekategorien». Varför icke säga rent ut: »för den kvinnliga lönekategorien», när det ju dock är denna, man i själva verket menar?

Här är akilleshälen i hr L:s och läraresällskapets »taktik». Å ena sidan säger man: låtom oss för all del inte vara avundsjuka på varandra, utan må vi endräkteligen vandra fram samma väg och be regering och riksdag ge samma nominella lön åt oss alla, män och kvinnor, familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare! Men å andra sidan blinkar man helt diplomatiskt åt sina kamrater och fortsätter med något sänkt röst: må det sedan bli regeringens och riksdagens sak att göra en nedprutning för den ena eller andra lönekategorien — vi behöva ej säga för vilken.

Det är utan tvivel så, att kvinnorna även i allmänna angelägenheter ofta visat sig mottagliga för skenfagra förespeglingar, och detta icke minst när de varit som värst misstänksamma. Men allt har väl dock en gräns; så även godtrogenheten gentemot vackra ord.

Vare härmed hur som helst, oss är den förordade taktiken alldeles för fin. Låt vara, att man kan ha skilda meningar om vad som i lönehänseende är rättvist eller orättvist, må man då sjunga ut härmed och efter bästa förstånd söka gå till botten med saken! Gör man detta ärligt, så kommer man kanske snart så djupt ned till frågans kärna, att man finner en för alla gemensam fast grund att stå på. Att söka dölja en förefintlig splittring under ett täckelse av skenbar enighet är ett konstgrepp, som inom kort hämnar sig självt. Det är fullständigt riktigt, att enighet mellan de olika intressegrupperna inom kåren är ett oeftergivligt villkor för lönefrågans lyckliga lösning. Men den enighet, som är av nöden, är

icke den låtsade utan den verkliga, vilken senare endast vinnes genom undersökning och meningsbyte. Rent spel är här som annars den enda rätta och kloka taktiken.

Nu kan naturligtvis invändas, att vi på detta område alls icke ha tid till undersökning och meningsbyte. Det är ju dock — menar man — »en betydligt ökad lön», som utgör det väsentliga i våra krav; de »teoretiskt-filosofiska» utredningarna om rätt isa eller orättvisa, riktiga eller oriktiga lönegrunder ha i jämförelse härmed mindre betydelse. »Anser sig lärarekåren», utbrister hr L., »stå i den ekonomiska situation, att den har råd att vänta på dessa vidlyftiga utredningar?»

Svaret är lätt givet. Lärarekåren har icke »råd» att vänta längre, än den måste. Särskilt gäller detta de många folkskollärarefamiljer i vårt land, »där det», för att ånyo använda av oss förut begagnade ord, »trots allt slit och all omsorg från såväl husfaderns som husmoderns sida, är omöjligt att hålla nöden ute.» Men icke desto mindre: det man måste, det måste man. Och där det gäller önskemål, som för sitt förverkligande kräva beslut av konung och riksdag, där måste man se till, att önskemålet framställes vid en tidpunkt och med en motivering, som göra framgång tänkbar.

För den, som ingen erfarenhet har och intet därpå grundat ansvar känner, är oförvägenheten en billig egenskap, och för honom behöver det kanske icke vara någon särdeles betänklig sak att tillskynda lärarekåren ett nederlag i en av dess viktigaste livsfrågor. Men med erfarenhet och ansvarskänsla följa förtänksamhet och självbehärskning — egenskaper, som ju icke äro så bländande, men som, då en lönereglering skall arbetas igenom, äro för lärarekåren oumbärligare än några andra.

I detta sammanhang är det två saker, som måste sägas.

Den ena: att ingen tidpunkt kunnat vara ur politisk, statsfinansiell och kommunalfinansiell synpunkt olyckligare vald för ett hastigt framforcerande av lönefrågan än just år 1911. Skälen härför äro så påtagliga, att de icke ens behöva antydas. Lärarekåren har icke »råd» att genom eget förvållande skaffa sig ett givet avslag.

Den andra: att det sannerligen icke är nog att endast framkomma med kravet på »en betydligt ökad lön». Ställde sig saken så enkel, vore den lätt expedierad, utan omsorg och utan arbete. Nej, oändligt mycket viktigare är att så motivera detta krav, att det verkligen kan tänkas leda till målet.

Huvudkaraktären av den motivering, som följaktligen måste åstadkommas, är av hr L. icke oävet antydd, då han förklarar, att man måste »inför statsmakterna kraftigt påvisa det trängande behovet av en snar lönereglering» och vad vi anse vara minsta möjliga löneförhöjning »för att kunna föra en dräglig och människovärdig tillvaro».

Skola dessa ord äga någon rimlig mening, måste de innebära, att lärarekåren, då den petitionsvis frambär sina önskemål, ovillkorligen bör stödja dem på en utredning, som klart och påtagligt visar, huru högt lönebeloppen måste sättas, för att lärarekårens medlemmar, familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare, män och kvinnor, skola »kunna föra en dräglig och människovärdig tillvaro», d. v. s. för att de skola kunna på ett drägligt och människovärdigt sätt tillgodose sina faktiska levnadsbehov.

Den fordran på den blivande lönepetitionens motivering, som hr L. själv sålunda uppställt, är uppenbarligen ofrånkomlig. Motiveringen måste grunda sig på en omsorgsfull och övertygande utredning av lärarekårens faktiska levnadsbehov, för mindre går det icke.

Det finnes ett gammalt ordstäv, som säger: hur man vänder och vrider sig, så har man alltid ryggen bak. På samma sätt är det med lönefrågan: hur man där vänder och vrider sig, så har man alltid den s. k. behovsprincipen på halsen. Den har ständigt varit med och kommer ständigt att vara med. Man må visa den ifrån sig med båda händerna, det hjälper dock icke det bittersta; så snart man av statsmakterna begär lön, så måste man ock åberopa sig på behov. Det ödet ha icke ens hr L. och Stockholms folkskollärareSällskap under allt sitt polemiserande kunnat rädda sig ifrån.

2.

I det försvar för Stockholms folkskollärareSällskaps uttalande angående lönefrågans rätta behandling, som hr Oscar Larsson i förra numret (18; se s. 141) lämnade, ställde han sig avvisande till det yrkandet, att man vid uppgörandet av lärarekårens blivande löneförslag borde taga någon hänsyn till de olika levnadsbehoven. Så snart det för honom gällde att däremot sätta ett annat, befanns detta dock omöjligt. I förslaget skulle enligt sällskapets mening icke framhållas de olika »lönekategoriernas» levnadsbehov, men väl borde kraftigt påvisas, heter det, vad de behöva »för att kunna föra en dräglig och människovärdig tillvaro». Mellan de begrepp, som hr L. och folkskollärareSällskapet ställa emot varandra (vad som utgör »levnadsbehov» och vad som behöves »för att kunna föra en dräglig och människovärdig tillvaro»), är det oss emellertid omöjligt att se någon skillnad. För vårt språkbruk sammansmälta de till ett*.

Såsom hr L:s och Stockholms folkskollärareSällskaps och vår gemensamma övertygelse kan i alla händelser slås fast, att i den blivande lönepetitionen nödvändigt måste kraftigt påvisas, vad lärarekårens medlemmar under nu rådande tidsförhållanden ovillkorligen behöva »för att kunna föra en dräglig och människovärdig tillvaro». Och en kraftig påvisning härav kan naturligtvis icke innehålla blott tomma bedyranden och försäkringar; den måste fastmer bestå av faktiska upplysningar, grundade på en omfattande undersökning, vars noggrannhet och tillförlitlighet icke lämna rum för tvivelsmål. En dylik undersökning är följaktligen det första, som måste av lärarekåren åstadkommas.

*

Månne det nu är tänkbart, att kåren efter en dylik undersökning skulle kunna till statsmakterna frambära såsom sin

* Sedan detta var skrivet och satt, ha vi mottagit ett nytt inlägg av hr L., infört i dagens nummer (19; se s. 145). Han söker där hävda en skillnad mellan de båda begreppen, men några skäl härför meddelar han alls icke.

verkliga mening, att de olika »lönekategorier» inom kåren, om vilka hr L. talar, behöva alldeles samma lönebelopp för att kunna föra en dräglig och människovärdig tillvaro: att t. ex. icke-familjeförsörjaren skulle behöva lika mycket för sin anständiga bärgning, som familjeförsörjaren behöver för sin och sin familjs?

Så otroligt det än är, ser det likväl ut, som om hr L. och folkskollärareSällskapet skulle vilja besvara denna fråga med ja. »Vi få säkerligen», förklara de, »vara beredda på, att den lön, som bestämmes för familjeförsörjare, ej blir högre, än att den kan anses vara den minsta möjliga för även icke-familjeförsörjare.» — — — — »Vi få nog vara beredda på, att den lön, som bestämmes för familjeförsörjare, om nu lönekonferensens principer skulle vinna riksdagens bifall, ej sättes högre, än att den med hänsyn till de verkliga förhållandena kan anses även för icke-familjeförsörjare — det må nu vara man eller kvinna — såsom den minsta möjliga».

Alltså: även efter genomförande av en väsentlig löneförbättring (»en betydligt ökad lön») skulle vi icke kunna vänta, att en familjeförsörjare för sig samt hustru och barn skulle få något mer än det »minsta möjliga», som för en enda persons uppehälle ovillkorligen kräves! Såväl han själv som hans hustru skulle följaktligen (i fall barn finnas) få leva på hälften eller mindre än hälften, kanske tredjedelen eller fjärdedelen av det för en enda person »minsta möjliga»!

Paradoxer av dylik art kunna måhända göra lycka i en sluten lärarekrets, där man kanske icke fäster sig så noga vid innehållet, bara det låter bra. Men säkert är, att de icke skulle göra någon som helst lycka i så prosaiska församlingar som statsutskottet och riksdagen*.

Skulle lärarekåren ställa sig på den ståndpunkt, som hr L. och folkskollärareSällskapet genom de senast anförda paradoxala uttalandena sökt hävda, nämligen att familjeförsörjaren i alla händelser måste komma att få nöja sig med det för icke-familjeförsörjaren »minsta möjliga», så är det uppenbart, att den därmed alldeles avskurit sig från att till sin förmån kunna åberopa ett skäl, som vid alla föregående löneförbättringar varit det mest övertygande och kraftigast verkande.

* Lika ringa lycka skulle det nog även göra att komma till regering, riksdag och statsutskott för att i likhet med hr L. och folkskollärareSällskapet försäkra, att folkskolekåren har en lön, som ej »går att gradera». Med överord, som omedelbart vederläggas av verkligheten, skadar man endast sig själv.

Vid dessa tillfällen ha vi ju ännu kunnat säga: man måste höja lönen för att sätta läraren i stånd att nödtorftigen kunna försörja sin familj. Det skälet skulle vi efter godkännande av hr L:s tankegång ej längre få använda. Vid varje krav på förbättrade ekonomiska villkor skulle vi tvärtom kunna mötas av den invändningen: »Hr L. och Stockholms folkskollärareSällskap ha ju uttryckligen förklarat, att försörjningsplikten icke alls skall tagas med i beräkningen, och att lärarna inte för någon lönekategori vänta sig mer än det för icke-familjeförsörjande lärarinna minsta möjliga. För statens och kommunens ekonomi är detta särdeles förmånligt, och när ni själva inte tänka er annat, så ordna vi naturligtvis saken på det viset».

Till förekommande av missförstånd bör kanske genast tilläggas, att det i polemiskt avseende utmärkta argument mot varje avsevärdare löneförhöjning, varmed hr L. och Stockholms folkskollärareSällskap sålunda stått till tjänst, knappast i praktiken torde bli i någon större utsträckning begagnat.

Icke ens på de håll, där motstånd mot en dylik löneförbättring framför allt kan vara att vänta, lär man väl nämligen kunna finna det ifrågavarande argumentet synnerligen användbart. De, som framdeles i riksdagen komma att ha till uppgift att kämpa den önskade löneförbättringen igenom, böra visserligen bereda sig på att alltemellanåt få detta argument i ansiktet såsom en försmädlig speglosa, och de måste då, så gott sig göra låter, söka parera därmed, att det endast var ett förfluget ord, som hela lärarekåren ingalunda kan göras ansvarig för, och som därför icke heller bör läggas densamma till last. Men att man på något håll skulle rent grundsatsenligt vilja hävda, att det, som är minimum för en, måste vara nog för flera, lärer knappast vara att frukta. Så pass

omdöme och rättskänsla måste man väl förutsätta inom alla läger.

3.

Säkerligen skulle man göra hr L. och Stockholms folkskollärareSällskap ganska orätt, om man antoge, att de själva rent grundsatsenligt verkligen skulle vilja hålla på sin paradoxala sats, att familjeförsörjare måste i lönehänseende komma att få nöja sig med vad som för icke-familjeförsörjare är det minsta möjliga.

Det är att förmoda, att här i själva verket å deras sida föreligger en förblandning av de olika betydelserna av de mångtydiga uttrycken »det minsta möjliga», »existensminimum».

En liten klarläggning av det begrepp, som döljer sig under dessa uttryck, synes sålunda vara av nöden.

Såsom känt är, ha folkskollärarelönerna allt ifrån första begynnelsen hållit sig mycket tätt intill »existensminimum» i detta ords allra strängaste bemärkelse. Ursprungligen förutsatte man icke, att »skolmästarnas» penningelön ensam skulle vara tillräcklig för deras uppehälle; de borde därjämte leva på att vara klockare, skräddare, skomakare, jordbrukare och boskapsskötare, auktionsförrättare och bouppteckнare m. m., varjämte de skulle ha att påräkna understöd från barnens föräldrar i form av ett slags »förning» eller »offer»: mjölk, ägg, »smakbröd» och andra naturaprestationer. De befunno sig, för att tala nationalekonomiskt, fortfarande mera i naturalhushållningens än i penningehushållningens tidsålder. Endast härigenom blev det möjligt, att deras samlade existensmedel kunde något så när motsvara deras allra oundgängligaste levnadsbehov.

Så stod saken ännu vid den tid, då folkskollärarekåren (till en begynnelse endast i städerna) började rekryteras med ett element, för vilket penningelönen inom kort kom att i långt större omfång ensam utgöra existensmedlet, nämligen lärarinnorna. Den kontanta lönens betydelse för existensbehovet blev av lätt insedda skäl för dessa

snart en helt annan, än den då var och delvis ännu någon tid förblev för lärarna.

Härtill bidrog ock särskilt den omständigheten, att folkskolans lärarinnekår ursprungligen rekryterades och i ej oväsentlig grad fortfarande rekryteras ur samhällslager med något högre levnadsbehov, högre »levnadsstandard», högre nivå för sitt »existensminimum» än lärarekåren.

Angående detta förhållande yttrade under överläggningen om lönefrågan vid 1906 års riksdag dåvarande ecklesiastikministern:

> Ursprungligen funnos vid folkskolan inga andra lärare än manliga, och de togos på grund av den ytterst låga avlöningen uteslutande ur de lägre samhällslagren. Lönerna voro då sådana, att man icke kunde tänka på att ur medelklassen erhålla personer till lärare i folkskolorna. På 1850-talet uppstod ett mycket starkt intresse för folkskolan, och då kom man på den tanken, att vad som vore absolut otillräckligt för män ur medelklassen, det kunde kanske kvinnor ur samma klass nödtorftigt existera på. Man förverkligade tanken, ock så kom det till, att bildade kvinnor ur medelklassen började så småningom taga tjänst i folkskolan. För dessa kvinnor såg man ingen anledning att göra avknappning i lönerna. Så har likställigheten mellan lärare och lärarinnor i folkskolan omärkligt kommit till stånd och bibehållit sig. Det är först på senare tiden, som man skapat en »princip» av detta på historisk grund uppvuxna sakförhållande.

Vad som utropats såsom en princip, ett i rättvisan och förnuftet bottnande krav, hade alltså från begynnelsen blott varit något rent tillfälligt, och det hade endast varit genom sedvanan, som den på tillfälliga historiska omständigheter grundade ordningen slutligen kommit att uppfattas såsom en princip, en verklig rättsnorm.

Det är i högsta grad lärorikt att se, huru denna påvisning vid tillfället bemöttes av förstakammarhögerns ledare, justitierådet Trygger. Han gjorde intet försök att bestrida riktigheten av det anförda.

> Men — yttrade han — det finnes någonting, som heter hävd, och genom denna kan vad som från början blott varit något rent tillfälligt faktiskt framträda såsom en princip. Den, som ej beaktar detta, förstår ej det stora rättsinstitut vi hava, vilket benämnes sedvanerätt. Fastän icke genom lag fixerat, kan ett förhållande, som ständigt upprepats, slutligen komma att enligt gängse uppfattning anses som bindande rättsnorm. Så ock i detta fall i avseende å de kvinnliga lärarnas lik-

ställighet med männen. De kvinnliga lärarna hava sett den ifrågavarande regeln tillämpas under långliga tider och därav fått den uppfattning, att den är en rättsnorm, och att ett avvikande därifrån vore en rättskränkning, av vilken de icke gjort sig förtjänta.

Att döma av åtskilliga andra yttranden, som samma talare under debatten fällde, synes han haft fullt klart för sig, att den nominella likställigheten i lönebelopp innebure en verklig olikställighet i ekonomiska villkor. De icke-familjeförsörjande lärarinnorna skulle, sade han, genom densamma bli »relativt gynnsamt» ställda inom sin kår, få en »relativt hög avlöning» och en »något starkare ekonomi». Men deras förmånligare ställning var ock, enligt hans åsikt, väl motiverad genom deras överlägsna bildning och högre kvalifikationer i jämförelse med lärarna.

Det skulle — yttrade han — sannolikt hända, att vi genom att ställa kvinnorna relativt gynnsamt i denna kår finge icke blott tillräckligt antal kvinnliga lärare utan särskilt kvalificerade kvinnor. Just därför, att kvinnan på många andra områden har svårt att få en avlöning, som är tillfredsställande, och för övrigt i betraktande av att det finnes så många områden, där hon icke får verka, kan det lätt hända, att kvinnor med bildning långt utöver vad som erfordras för folkskolans närmaste behov skulle vilja ägna sig åt folkundervisningen, om de finge relativt hög avlöning, och jag kan icke tänka mig annat, än att skolan därav skulle hava mycken nytta och vårt land de största fördelar.

Med ett sådant betraktelsesätt är det ganska naturligt, att man kunnat vilja ge familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare inom folkskollärarekåren samma nominella lön. Vad som för manliga familjeförsörjare av underklass ansetts vara det minsta möjliga, har för kvinnliga icke-familjeförsörjare av medelklass befunnits likaledes vara det minsta möjliga. De förras större försörjningsplikt har ansetts uppvägd av de senares högre sociala anspråk, och på så sätt har man med avseende å båda grupperna kommit upp till ett gemensamt »existensminimum», som å ena sidan varit beräknat blott för en enda person men å andra sidan skolat räcka till för man, hustru och barn.

När justitierådet Trygger kom till denna slutsats, befann han sig helt visst i full harmoni med sin sociala åskådning i det hela. För honom, som fördelade folkskolekåren på två skilda sociala plan, ett högre för icke-familjeförsörjande kvinnor (och män?) samt ett lägre för familjeförsörjande män, var det ingen motsägelse att låta det »minsta möjliga» för de förra sammanfalla med det »minsta möjliga» för de senare. Men att hr L. och Stockholms folkskollärareförening kunnat komma till ett liknande slut är mindre begripligt.

*

Om man blickar tillbaka på den historiska utveckling, som folkskolekåren genomgått med avseende på dess ekonomiska villkor och sociala ställning, borde det icke vara svårt att urskilja grunddragen och huvudriktningen i denna utveckling.

Såsom för länge sedan från skilda håll påpekats, hade den intill 1906 bestående nominella likställigheten i lönehänseende sin upprinnelse däruti, att de manliga folkskollärarnas lagstadgade lön ursprungligen befann sig under det absoluta existensminimum och sedan kom i nivå därmed samt först sent steg för steg höjt sig något däröver. Härtill bör läggas, att samma lön ända in i början av detta århundrade icke väsentligen överstigit vad som gällt såsom existensminimum inom de samhällsklasser, från vilka särskilt städernas folkskolor erhållit en del av sina lärarinnor. På grund härav har det varit förklarligt, att kraven på den skenbara likställighetens ersättande med verklig likställighet först under de senaste åren kunnat anses vara av så trängande vikt, att en brytning med den hävdvunna ordningen vore ur rättvisans synpunkt ovillkorligen av behovet påkallad. Benägenheten att i det längsta skjuta en sådan brytning till framtiden har varit så mycket förklarligare, som en reform tydligen icke var en lätt sak. Rättvisans fordringar kunde uppenbarligen icke bli fullt tillgodosedda därigenom, att man helt enkelt upphävde den på statens allmänna bestämmelser grundade ordning, som innebar ett gemensamt löneplan för folkskolekårens alla olika intressegrupper, och i stället införde den ordning, som särskilt i städerna länge varit allmänt rådande,

och som hade två skilda löneplan, ett för lärare och ett för lärarinnor. När en brytning med det gamla systemet, vilket ägde sin historiska rot i lönernas närhet till existensminimum, en gång skulle ske, var det givetvis önskligt, att det måtte kunna ersättas med ett nytt, som i ännu högre grad än tvåplan-systemet tillgodosåge rättvisans fordringar.

Med själva huvudgrunden för ett sådant system var man visserligen redan år 1906 klar, och man formulerade den då sålunda: de, som göra lika arbete, böra få det lika bra, bli i ekonomiskt avseende lika förmånligt ställda. Med begagnande av hr L:s uttryckssätt skulle det naturligtvis lika väl kunnat heta: de, som göra lika arbete, böra avlönas så, att de kunna föra en lika dräglig och människovärdig tillvaro. Innebörden hade varit alldeles densamma.

Huru man i utförandet skall på lämpligaste sätt förverkliga det sålunda utpekade målet har emellertid först under de senaste åren gjorts till föremål för närmare överväganden. Därvid har man funnit, att rättvisa ej ens närmelsevis kan vinnas, utan att man skiljer mellan läraregrupper med olika lagstadgade ekonomiska förpliktelser samt därefter vid lönegrundernas bestämmande så avväger de olika läraregruppernas förpliktelser och förmåner i förhållande till varandra, att verklig och icke blott skenbar likställighet i möjligaste mån kommer till stånd.

Det vore underligt, om ej ett sådant program för frågans lösning vore att föredraga framför de av hr L. och folkskollärareställskapet utkastade paradoxerna, vilka ändå ingen kan taga på allvar.

4.

Om man anser det vara rättvist, att alla, som i avseende på arbetet äro likställda, även böra — vad på löneförhållandena beror — bliva i ekonomiskt avseende likställda, och om man vidare håller före, att det är just

rättvisa lönevillkor, som lärarekåren bör av statsmakterna begära, så drives man med nödvändighet in i den tankegång, som låg till grund för de vid lönekonferensen i februari gjorda principiella uttalandena.

Huru det löneförslag, vartill denna tankegång leder, bör i alla enskildheter formuleras, är emellertid naturligtvis icke så alldeles lätt att säga.

Det är egentligen endast en sak, med vilken man här genast kommer på det klara, nämligen att en skenbar likställighet i lönebelopp skulle innebära en verklig olikställighet i ekonomiska villkor. Att frambära ett löneförslag, som vore byggt på lika nominell lön för alla, måste numera vara alldeles otänkbart, framförallt efter det utlåtande av kungl. löneregleringskommittén, för vilket en sammanträngd redogörelse lämnats i Svensk Läraretidning n:r 15 (se s. 66). Detta naturligtvis icke därför, att systemet med nominellt lika löner blivit av kommittén underkänt (ty därmed att en sak underkänts av en kommitté, behöver dess öde ingalunda vara beseglat), utan helt enkelt därför, att kommittén med matematiskt bindande bevisning en gång för alla ådagalagt, att de nominellt lika lönerna innebära den påtagligaste och grövsta orättvisa. Av kommitténs utredning framgår, att om nämnda system nu vore rådande, så skulle för de 30 ordinarie arbetsåren lärarinnan uppbära 55,460 kr. 23 öre, läraren däremot endast 51,371 kr. 72 öre, alltså 4,088 kr. 51 öre mindre för hela tiden och 136 kr. 28 öre mindre för varje år*.

Tyvärr har löneregleringskommittén icke företagit en lika noggrann uppskattning av den olikställighet i ekonomiska villkor, som måste följa därav, att den ena läraren har familjeförsörjningsplikt, den andra icke. När det gäller att fastställa beloppet av denna försörjningsplikt, är det givetvis icke nog att hänvisa till förhållandena i ett främmande land, Finland; det är tvärtom ganska säkert, att de svenska statsmakterna ej utan vidare un-

* Under den skarpa kritik, som kommitténs uttalanden i övrigt fått röna, särskilt från kvinnligt håll, har det erkänts, att dess uppvisande av skiljaktigheten mellan nominell lön och effektiv lön ej kan bestridas.

dersökning skulle nöja sig endast med en dylik hänvisning. Men såsom förut blivit påpekat, ligger saken lyckligtvis så, att de svenska statsmakterna själva åtminstone förberedelsevis redan verkställt den erforderliga uppskattningen, i det de genom reglementet för folkskollärarnas änke- och pupillkassa (med utgångspunkt i nuvarande lönebelopp) fastställt lärares försörjningsplikt mot hustru till minst 338 kr., mot hustru och barn till 507 kr., mot ett barn till 169 kr., mot två till 338 kr. och mot tre eller flera till 507 kr., allt för år räknat.

I fråga om denna uppskattning skulle den synnerligen granntyckte visserligen kunna invända, att den är väl summarisk, i det den ej fyller ett krav, som i sin rena stränghet är ouppfyllbart, det nämligen att alldeles tätt smyga sig efter alla förefintliga växlingar och fullständigt troget avspegla även mera tillfälliga olikheter. Men den har dock den utmärkta egenskapen, att den, som sagt, redan är av statsmakterna erkänd, och den bör därför kunna tjäna som en god utgångspunkt. Vilka fel den vid en närmare prövning än må befinnas ha, för hög är den i alla händelser icke, så mycket är säkert.

Om ett blivande löneförslag utarbetades så, att den verkliga (»effektiva») lönen beräknades lika för lärare och lärarinnor, samt att familjeförsörjare, manliga liksom kvinnliga, därutöver erhölle ett åtminstone i någon mån efter försörjningspliktens omfattning lämpat tillägg, så skulle ju varje grupp få sig tillerkänt något så när vad som rimligen motsvarar dess nödvändiga levnadsbehov, och det vill då förefalla, som om egentligen ingen rätt-tänkande borde kunna ha något att däremot anmärka*.

*

Då hr Oscar Larsson och Stockholms folkskollärareSällskap detta oaktat yrka, att kåren borde begära en återgång

* I en av de anmärkningar, som hr Oscar Larsson och Stockholms folkskollärareSällskap framställt, måste vi ge dem fullständigt rätt. Det är den, som lyder så: »Huru vet lönekonferensen, utan att en utredning av de faktiska levnadsbehoven hos de föreslagna olika grupperna inom lärarekåren föreligger, att ålderstilläggens storlek bör för familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare förhålla sig som 2:1? Varför skall antalet ålderstillägg bestämmas till förhållandet 5:4? Här finna vi en på fri hand uppgjord konstruktion.» Omdömet är befogat. De åsyftade uttalandena voro emellertid rent preliminära och utan all principiell motivering; konferensen uttalade sig ju, såsom hr L. och sällskapet mycket riktigt själva nämna, för en grundlig och omfattande utredning av de faktiska levnadsbehoven, på det att i ett blivande förslag de olika lönebeloppen måtte kunna komma att motsvara dessa.

till den före 1906 rådande rent nominella likställigheten, göra de det i syfte, att kåren måtte, »utan avund mellan de olika intressegrupperna», kunna gå fram med ett enigt förslag.

Den här omnämnda avunden, svenskarnas urgamla nationallyte, förtjänar helt visst även i detta sammanhang ett närmare begrundande.

I fall man kunde tänka sig, att statsmakterna vid en blivande löneregIering skulle »falla tillbaka» på ett system med nominellt lika löner för alla, och om därvid lönen för icke-familjeförsörjande lärarinna sattes till »det minsta möjliga», som kräves för att hon skulle kunna »föra en dräglig och människovärdig tillvaro», huru ginge det då med den icke-familjeförsörjande läraren, vilken ju finge ännu mindre att leva på? Och huru ginge det med familjeförsörjaren, vilken av samma lön, som ej vore högre än det minsta möjliga, skulle dela med sig åt hustru och barn? Skulle ej den icke-familjeförsörjande läraren då komma att lida brist, och skulle ej familjeförsörjaren med de sina få svälta? Kan det verkligen vara till dessa, som den maningen bör riktas, att de »utan avund» skola bära fram ett förslag, vars förverkligande skulle försätta dem eller kvarhålla dem i en dylik belägenhet? Är det verkligen de allra hårdast betryckta, som böra tillsägas att »utan avund» se upp till kamrater, vilka lyckats få det så bra, att de — i motsats till dem själva — kunna få föra en dräglig och människovärdig tillvaro?*

* En annan sak vore det tydligen, om man kunde föreställa sig, att statsmakterna skulle beräkna den för alla nominellt lika lönen efter en familjeförsörjares rimliga levnadsbehov, i vilket fall den icke-familjeförsörjande läraren skulle få det synnerligen bra

Oss förefaller det, som om den maningen vore vida mera på sin plats, att de, vilka icke ha att betala avgifter till änke- och pupillkassan eller att offra ungefär ett år på fullgörande av värnplikt eller att försörja hustru och barn, borde unna de yrkeskamrater, vilka dessa skyldigheter lagligen åligga, så pass stort tillägg, att de ej behövde lida nöd och med de sina råka i armod.

Kan det verkligen vara berättigat att hysa en så låg tanke om rättfärdighetssinnet och samhörighetsandan särskilt hos våra folkskollärarinnor, att de icke skulle skänka gehör åt en dylik vädjan till deras bättre känslor?

Ett svar på denna fråga har lämnats å lönekonferensen, och det svaret är ett helt annat och vida mera glädjande än det av hr L. och Stockholms folkskollärareställskap förutsatta. De i konferensen deltagande folkskollärarinnorna förklarade, att de alldeles icke missunnade de ogifta lärarna samt de manliga och kvinnliga familjeförsörjarna den gottgörelse, som motsvarade dessas särskilda ökade förpliktelser; de ville endast ha saken så ordnad, att det kvinnliga arbetet ej genom själva sättet för avlöningen finge skenet av att vara mindre värdefullt än det manliga.

Sistnämnda önskan är efter vår mening berättigad och bör uppfyllas i hela den omfattning, som former och medel härför kunna utfinnas. Måhända kommer detta att visa sig svårt, men omöjligt torde det kanske ej vara.

Vi våga naturligtvis icke med full säkerhet påstå, att folkskollärarinnekåren i det hela skall visa samma grad av rättfärdighetskänsla och samhörighetsanda, som denna kårs företrädare vid lönekonferensen visat. Måhända skall hr L:s och Stockholms folkskollärareställskaps tro på »den kungliga svenska avundens» makt inom denna kår visa sig mera grundad. Men i så fall finnes tydligen alls intet hopp, att samförstånd och enighet i lönefrågan skola kunna ernås. Ty det ligger i sakens natur, att enighet icke kan vinnas om någon ordning, som ej är sådan,

ställt och den icke-familjeförsörjande lärarinnan komme att leva i relativt överflöd. Men enligt hr L:s och läraresällskapets upprepade gånger uttalade mening är ju en dylik möjlighet alldeles utesluten, och så till vida måste man nog tyvärr ge dem rätt.

att den bör kunna från olika håll erkännas vara rättvis. Varje taktik, som söker bygga enigheten på en annan grund än rättvisan, bygger på lösan sand.

5.

Såsom av det föregående framgått, måste vi betrakta den av hr L. och Stockholms folkskollärareställskap förordade lönetaktiken såsom alldeles lönlös redan av den orsaken, att den, i strid mot förslagsställarnas mening och avsikt, oundvikligen måste bli en söndringens taktik.

Att år 1905 enighet kunde vinnas om ett förslag med nominellt lika lön för alla berodde uteslutande därpå, att starka misstankar om rättvisan härav visserligen redan då funnos, men att dessa misstankar vid nämnda tid ännu ej klarnat till en bestämt medveten övertygelse, enär ingen utredning blivit företagen och ingen bevisning förebragts. Nu står saken helt annorlunda. Systemet är nu övergivet, icke blott — såsom 1905 — av stadskommunerna utan även av staten, och ingen klart tänkande tror längre på dess rättvisa eller på möjligheten av dess återställande. Om det nu, såsom erfarenheten nogsamt givit vid handen, är utomordentligt svårt att åstadkomma enighet om sådant, om vars riktighet man är övertygad och kan övertyga andra, vad skulle det då vara för taktik att ropa till samling kring ett program, om vilket motsatsen måste sägas?

Men den av hr L. och läraresällskapet förordade återgångstaktiken är omöjlig även i ett annat hänseende. Den skulle nämligen, likaledes i strid mot förslagsställarnas mening och avsikt, oundvikligen bli en förhalningens taktik.

I det inlägg, som hr L. senast gjort (infört i Svensk Läraretidning n:r 19; se s. 145), har han uttryckligen förklarat, att »ingen bör göra sig några falska förhoppningar om vad kravet på» (nominell) »likställighet i löneförmåner kommer att resultera i, när frågan slutligen skall avgöras». Framföres den blivande lönepropositionen av en regering, som hyllar de nu i allmänhet gängse åskådningarna, så är det sannolikt, menar han, att vi få två skilda

lönekategorier med endast lärarinnorna i den lägre. Skulle däremot en regering upptaga lönekonferensens grundtankar, komme även de ogifta lärarna att ställas lägre på skalan än familjeförsörjarna. För lärarinnorna bleve, tillägger han, resultatet i verkligheten sak samma.

Om något härav kan slutas, så är det väl detta, att ett löneförslag, sådant som hr L. och läraresällskapet vilja ha kåren att samla sig om, i c k e skulle efter deras egen övertygelse bliva godkänt av någon regering och icke upptaget i någon proposition. Men vad följer härav? Naturligtvis det, att varje regering, som finge med ett dylikt förslag att beställa, antingen måste komma att lägga det på hyllan eller ock efter föregående utredning låta detsamma undergå en fullständig omskapning.

Enda säkra följden bleve alltså sakens förhalande.

I samma inlägg av hr L., som nu berörts, visar han sig ganska tydligt medveten om sannolikheten därav, att en officiell kommittéutredning torde komma att föregå framläggandet av varje regeringsproposition, detta vare sig kåren skulle söka skjuta undan principfrågorna genom att som det heter, »falla tillbaka» på 1905 års lönepetition, eller den beslutar sig för att själv i förväg taga upp dessa frågor till prövning och bestämma sin ställning till desamma. Man kan, medgiver han, mot honom och läraresällskapet »invända, att vilka grundsatser vi än välja, kan likväl en dylik kommittéutredning komma till stånd. Det är sant. Men», tillägger han förebrående, »behöver lärarekåren själv framskapa anledningar till dröjsmål av dylik natur?»

Vi ha här återigen en av dessa många punkter, där sammanhanget i hr L:s och läraresällskapets tankegång är oss ofattligt.

Om det är avgjort, att ingen regering, av vad färg den än vara må, kan tänkas komma att framlägga en proposition byggd på de s. k. principerna från 1905, och om det vidare är möjligt, ja sannolikt, att en petition, uppgjord enligt vilka grundsatser som helst, torde komma att bli underkastad en mer eller mindre djupgående granskning genom en kungl. kommitté eller på annat sätt, hur kan man då föreställa sig, att tid skulle vinnas, d. v. s. att en löneförbättring skulle tidigare kunna uppnås, i fall kåren enade sig om ett förslag, som till själva sin grundtanke vore från början dödsdömt, och som icke ens erbjöde något nämnvärt material och underlag för en blivande proposition? Är det icke tvärtom uppenbart, att om lärarekåren inläte sig på en dylik, rent negativ taktik, så hade den därmed gjort allt vad den förmått för att på det mest verksamma sätt f ö r h a l a fönefrågan och framskjuta dess lösning till en oöverskådlig framtid?

*

Den väg, som hr L. och läraresällskapet anvisat, är särdeles bekväm, ty den består blott däri, att kåren skulle skjuta ifrån sig de principiella spörsmålen. Men den är icke desto mindre oframkomlig dels därför, att ingen enighet om densamma kan tänkas, dels därför, att den — även om enighet vore möjlig att vinna — skulle leda ut i försumpning.

Huru förhåller det sig i motsats härtill med den väg, som lönekonferensen utpekat? Den är i c k e bekväm, den kräver tvärtom, att lärarekårens medlemmar så mangrant som möjligt sätta sig in i det svåra spörsmålets många olika sidor, opartiskt pröva det ur skilda synpunkter och sålunda söka komma till en egen uppfattning om vad som i lönehänseende i och för sig är rätt, samt huru det rätta på förevarande område skall i möjligaste mån kunna låta sig praktiskt förverkliga. Den kräver, att man uppgiver den förnämt hyperkritiska ståndpunkten, där man endast sätter sig som mål att peka på svårigheter och hinder, verkliga och inbillade om varandra, men icke vill lägga tu strån i kors för deras undanröjande och övervinnande.

Det är med lönefrågans lösning som med andra stora önskemål: man får den icke till skänks. Må man aldrig inbilla sig, att statsmakterna stå med pengarna på presenterbrickan och fråga, om det behagas. Väntar man på det, så får man vänta i evighet. Nej, vad här tarvas, det är, att var man lägger så att säga manken till

och efter förmåga bidrager med sin positiva andel i det gemensamma arbetet. Först arbeta, sedan begära; först klarlägga saken så långt man själv mäktar, sedan lämna det slutliga bedömandet och avgörandet åt dem, som makten hava — sådan är lagen. Inskränker man sig endast till att begära och kastar arbetet på utomstående, då blir det antingen icke alls gjort eller ock illa gjort eller sent gjort. En så stor och viktig fråga som lönefrågan borde icke ha tagits upp vid annan tidpunkt än en fullt lämplig. Men när den nu likväl genom starka påtryckningar tvingats fram, vore det ett oförsvarligt lättsinne att icke ta den på fullaste allvar. Sker ej detta, måste utgången ofelbart bli ett fiasko. Undanskjutandets taktik är förhalningens, misslyckandets och de krossade förhoppningarnas taktik.

Rättvisa även utåt.

Lärarekåren och andra tjänstemannakårer.

Det löneförslag, som i sinom tid bör petitionsvis frambäras till k. m:t, skall naturligtvis avse att skipa rättvisa ej blott mellan olika grupper inom lärarekåren utan därjämte även mellan denna kår och andra kårer.

Då lönefrågan ånyo upptogs till behandling, stod det därför genast för allmänna lärareföreningens centralstyrelse klart, att en noggrann jämförelse måste anställas mellan å ena sidan folkskolekåren och å andra sidan de offentliga tjänstemannakårer, vilka med avseende å kompetensfordringar äro med densamma närmast jämförliga. Med stöd av en dylik jämförelse och med hänsyn tagen till förefintliga olikheter i fråga om tjänstgöringsskyldighet (obligatorisk daglig tjänstetid, semestertidens längd, tidigare eller senare pensionsålder m. m.) borde det bliva möjligt att på ett objektivt och även för utomstående övertygande sätt bestämma, till vilken höjd folkskolekårens lönebelopp måste sättas, för att även här kravet på verklig likställighet skulle kunna anses uppfyllt.

Åtgärder för åstadkommande av en dylik jämförelse ha ock blivit av centralstyrelsen vidtagna, och torde resultatet av den igångsatta utredningen kunna komma att föreligga samtidigt med resultatet av den undersökning beträffande de faktiska levnadskostnaderna, som skall verkställas på grundvalen av det från kretsarna och enskilda föreningsmedlemmar under sommarens lopp insamlade uppgiftsmaterialet.

BILAGOR.

Bilaga I.

Jämlikhet i anställningsvillkor.

Vid den konferens, som centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening den 8—11 februari hade med representanter för olika intressegrupper inom folk- och småskolans lärarekår, uttalade sig samtliga deltagare för verklig likställighet mellan manliga och kvinnliga lärare icke blott ifråga om lönevillkoren utan ock med avseende å anställningsvillkoren.

Konferensen förordade egentligen två skilda löneplan, ett lägre för icke-familjeförsörjare och ett högre för familjeförsörjare. Det yrkades härvid från kvinnligt håll och erkändes utan gensägelse från manligt, att även lärarinna borde under vissa förhållanden (om hon vore änka med barn) räknas till familjeförsörjarnas klass.

Detta uttalande förutsätter, att gift lärarinna skall kunna ha ordinarie anställning, och innebär följaktligen en protest från konferensens sida mot det så ofta och inom vissa kretsar ännu in i våra dagar förfäktade yrkandet, att lärare och lärarinnor ej böra med avseende å anställningsvillkoren vara likställda, utan att lärarinna skall förlora sin rättsliga ställning vid inträde i äktenskap.

Vad folkskolekåren angår, har likheten ännu kunnat upprätthållas; folkskollärarinnan har ännu alldeles samma rättsliga ställning som folkskollärarен. På andra tjänstebanor däremot är olikställigheten regel; så exempelvis i fråga om lärarinnorna vid folkskoleseminarierna och statens samskolor samt — ty värr — småskollärarinnorna, åt vilka senare man, då de 1905 för första gången fingo

sin ställning i någon mån tryggad, av politiska skäl ej ansåg sig kunna i detta avseende bereda full likställighet med folkskollärarinnorna och folkskollärarna. Olikställigheten mellan män och kvinnor på förevarande område ingår även som en huvudpunkt i den stora löneregleringskommitténs förslag till »grunder, med tillämpning av vilka infödda svenska kvinnor må kunna av konungen utnämnas och befordras till vissa befattningar».

Skulle strävandet att i förevarande avseende fastslå en olikhet mellan manliga och kvinnliga tjänsteinnehavare allt mer och mer vinna terräng, kommer den nu gällande inskränkningen i småskollärarinnornas rättsliga ställning tydligen att bliva bestående, och det är fara värt, att turen snart kan vara kommen också till folkskolans lärarinnekår.

Med anledning härav synes en erinran nu böra lämnas därom, att en stor attack mot sistnämnda kårs rättsliga trygghet gjordes för närmare tjugu år sedan. Den kom från 1893 års — kyrkomöte. Att den icke lyckades torde i främsta rummet vara att tillskriva det motstånd, som restes från Sverges allmänna folkskollärareförening. De grunder, vilka härvidlag voro för lärarekåren bestämmande, finnas sammanställda i en skrivelse, som Stockholmskretsen den 18 november 1893 ingav till allmänna föreningens centralstyrelse. Den var på uppdrag utarbetad av denna skrifts utgivare och hade följande lydelse:

Bland de skrivelser, vilka av senaste kyrkomöte avlåtits till k. m:t, finnes en, som inom folkskollärarekåren väckt en synnerligen livlig uppmärksamhet. Denna skrivelse, vari hemställes, att k. m:t måtte giva folkskollärarinnorna en mera beroende rättslig ställning, än de för närvarande äga, har Stockholmskretsen funnit vara av så ingripande betydelse för folkskolan och dess lärarekår, att den ansett det däri framlagda förslaget böra komma under allmän behandling inom Sverges allmänna folkskollärareförening.

Kyrkomötets hemställan innehåller såsom bekant, att k. m:t i nåder måtte utfärda

ett sådant tillägg till gällande folkskolestadga, varigenom föreskrives, att i fråga om lärarinna, som trätt i gifte, församlingen eller den myndighet, som det eljest tillkommer att tillsätta lärarinna, må äga att efter inhämtande av vederbörande skolråds och folkskoleinspektörs yttrande besluta att uppsäga henne från tjänsten, då skolans bästa finnes sådant kräva.

De skäl, som inom och utom kyrkomötet blivit för detta förslag andragna, synas kunna sammanfattas under följande huvudpunkter.

1. Skolstyrelsernas besvär skulle — säger man — genom en dylik bestämmelse komma att minskas.

Skolråden — heter det — äro numera strängt ålagda att lämna de noggrannaste uppgifter å både timmar och dagar av läsåret, då undervisningen i skolan pågått, och detta utgör ett villkor för att statsbidraget skall erhållas. Då någon lärare eller lärarinna icke kan bestrida undervisningen, måste skolstyrelsen därför anskaffa kompetent vikarie. Vad de gifta lärarinnorna angår, är detta särskilt betungande. En gift lärarinna kan nämligen »en gång om året, kanske icke så ofta», under längre eller kortare tid bliva ur stånd att sköta sin tjänst: sådant kan inträffa oupphörligt, gång efter annan. Då nu de gifta lärarinnorna »hota att bli många», måste det ofta bliva kinkigt för skolstyrelserna att hålla undervisningen i gång. I Stockholm och dylika samhällen är det nog lätt att erhålla vikarie — säger man — men i småstäderna och i synnerhet på landsbygden är det oändligt svårt». Inspektörerna hava visserligen icke klagat över några dåliga verkningar härav; de kunna tvärtom komma och besiktiga skolan och finna tillståndet gott, men de känna ej de svårigheter, med vilka skolrådet haft att laborera. Det är därför icke mer än billigt, att då en lärarinna gifter sig, det hänskjutes till kyrkostämman att avgöra, huruvida hon det oaktat bör vid sin tjänst bibehållas.

Själva kärnpunkten i detta resonemang, nämligen påståendet, att gift lärarinna »oupphörligen», »kanske en gång om året, kanske icke så ofta», måste vara från skolan, innebär en löjlig överdrift, vilande på en ren konstruktion. Huru saken i verkligheten ter sig, visar statistiken. För huvudstaden, den kommun, som använder de flesta lärarinnor, har en med anledning av kyrkomötets beslut anställd undersökning givit det resultat, som synes å s. 117.

Det visar sig således, att varje gift lärarinna, i medeltal räknat, måste av nu ifrågavarande anledning vara tjänstledig från skolan icke fullt en gång för vart sjunde år.

Församling	Ordinarie lärarinnor	Därav gifta	Summa		Medeltal	
			antal äktenskapsår	fall av moderskap	antal äktenskapsår	fall av moderskap
Nikolai	17	2	23	3	11,5	1,5
Klara	24	5	63	5	12,6	1
Jakob-Johannis	33	5	36	5	7,2	1
Maria	43	9	82	9	9,1	1
Katarina	55	6	25	2	4,17	0,33
Kungsholmen	33	6	20	8	3,33	1,33
Östermalm	41	7	65	12	9,29	1,71
Adolf Fredrik	51	9	73	10	8,11	1,11
Summa	297	49	387	54	7,9	1,1

Härtill kommer, att de gifta lärarinnorna i förhållande till det hela utgöra ett mycket litet antal. Endast i de största städerna äro de något talrikare. Att det skulle vara »oändligt svårt» att vid dylika tillfällen erhålla duglig vikarie är fullständigt grundlöst. På folkskollärarinnebanan är, såsom en av förslagets ivrigaste försvarare även framhållit, antalet nytillströmmande synnerligen stort, och litet emellan klagas över det rådande överflödet på lärarinnor. Sådana tjänstledigheter som de nu ifrågavarande äro ju för övrigt beräkneliga långt i förväg, och skolstyrelserna hava således här synnerligen god tid för vikaries anskaffande, vilket vid sjukdomsfall däremot ofta ej är fallet. Dessutom är ju praxis den, att lärarinna vid tjänstledighet för moderskaps skull avstår hela sin lön under ledighetstiden, vadan kommunen har fullt tillräckliga medel för vikariens avlönande, ja, understundom (nämligen i de fall, då lärarinna innehar högre lönegrad) kan av dylik ledighet hava ekonomisk vinst.

På landsbygden kan lätthetsa att skaffa vikarie för gift lärarinna visserligen vara något mindre, men här finnas ju ock ytterst få gifta lärarinnor.

2. De ogifta lärarinnorna — framhålles det vidare — skulle genom den föreslagna bestämmelsen få lättare att erhålla anställning än nu är fallet.

Antalet ogifta utexaminerade lärarinnor är — säger man — synnerligen stort, vida större än de för dem tillgängliga platserna, och deras befordran hindras dels av lärarna, dels av de gifta lärarinnorna.

För närvarande veta kyrkostämmorna, att om de välja en lärarinna, så hava de icke större makt över henne än över en lärare, då hon nämligen är lika oavsättlig och rättsligen oberoende som han. De hava därför, menar man, ofta ingen särskild anledning att föredraga lärarinna, utan utnämna i stället en lärare, varför ock användningen av folkskollärarinnor i huvudsak är begränsad till städerna. Helt annat skulle förhållandet bliva, i fall församlingarna finge den av kyrkomötet påyrkade rättigheten; de skulle då hava långt starkare band på lärarinnan, såväl den gifta som den ännu ogifta. Detta skulle åter hava till följd, att de i många fall komme att föredraga lärarinna, där de nu föredraga lärare, samt att lärarinnorna finge större utsikt till anställning även ute på landsbygden.

De för ogifta lärarinnor tillgängliga platsernas antal skulle — tillägger man vidare — naturligtvis även ökas därigenom, att omsättningen inom lärarekåren bleve hastigare. Nu, då lärarinnan även såsom gift är oavsättlig, måste en del nyutexaminerade antingen vänta på anställning eller ock »nöja sig med att kringflacka såsom vikarier». I samma mån som kyrkostämmorna gjorde bruk av sin avsättningsmakt, skulle platser bliva lediga för dessa nyutexaminerade lärarinnor, vilka den nuvarande ordningen håller tillbaka, men som dock — säger man — hava rätt att få träda i de gifta lärarinnornas ställe.

Denna vädjan till de ännu ogifta lärarinnornas intressen gentemot lärarnas och de gifta lärarinnornas kan vid första påseendet synas tilltalande för dem, vilka den avser att påverka. Finge församlingarna rätt att avskeda lärarinna, då hon trädde i gifte, så skulle helt visst åtskilliga manliga läraretjänster förvandlas till kvinnliga, och en del gifta lärarinnor (särskilt sådana, som i något avseende visat sig självständiga) skulle få lämna rum för ogifta. Svårigheten för dessa senare att erhålla plats skulle sålunda möjligen bliva något mindre. Av dessa skenfagra förespeglingar torde dock få lärarinnor låta sig locka. Det är visserligen obestridligt, att lättheten att vinna anställning måste bliva desto större, ju sämre anställningsvillkor man åtnöjes med, och att lärarinnorna skulle få ännu lättare att konkurrera med lärarna, om lärarinna t. ex. aldrig kunde bliva ordinarie eller om för henne lagligen stadgades en lägre minimilön än för läraren o. s. v. Likaså är givet, att omsättningen inom lärarinnekåren skulle bliva ännu raskare, ifall giftermål

ovillkorligen medförde tjänstens förlust — detta dock blott under den osannolika förutsättningen, att nämnda kår då likasom nu komme att fortfarande rekryteras även av sådana kvinnor, vilka ej på förhand en gång för alla avsvurit det kall, som hittills under alla tider blivit utan gensägelse betecknat såsom kvinnans närmaste och egentligaste. Bra korttänkta skola emellertid de lärarinnor vara, som kunna tro sig främja lärarinnekårens verkliga intressen genom att förklara sig nöjda med sämre anställningsvillkor än de hittills gällande, och som äro redo att köpa den möjliga fördelen av en något tidigare anställning mot priset av en osäkrare rättslig ställning. De flesta torde vara ense därom, att den rätta vägen går i en alldeles motsatt riktning, och att lärarinnornas intressen, de ogiftas lika väl som de giftas, i längden tjänas bäst därigenom, att de utan eftergift hålla på sin fulla rättsliga likställighet med läraren.

Talet om de nyutexaminerade lärarinnornas »rätt» att träda i de giftas ställe har befogenhet blott under två förutsättningar: antingen att huvudsynpunkten sättes i att få lärarinnorna på något vis försörjda (somliga genom gifte, de övriga genom anställning i skolans tjänst) eller ock att äktenskapet anses göra en förut kompetent lärarinna inkompetent. Den förra av dessa förutsättningar behöver icke ens diskuteras; den senare måste först bevisas, innan därpå några yrkanden kunna byggas.

3. Skolan skulle — säger man därför ock — genom den ifrågavarande åtgärden bliva befriad från mindre tjänliga lärarinnor och få dessa utbytta mot mera tjänliga, varigenom hela skolarbetet skulle bliva bättre skött.

Sedan lärarinnan gift sig — påstår man — kan hon nämligen icke längre vara för barnen, det som hon förut var. Så länge hon var ogift, kunde hon lämna dem »sin ursprungliga moderskärlek» samt helt och hållet uppgå i sina plikter mot dem. Då hon gift sig, får hon förpliktelser även mot sin make och sina egna barn. Följden blir, att hon nu måste sköta sina åligganden »med delat hjärta»; det uppstår en slitning inom henne mellan skolans intressen och hemmets intressen, en kollision mellan hennes gamla och nya plikter. Det ligger i den kvinnliga känslans natur, att »den större andelen» av hennes kärlek måste

komma hemmet till godo. För familjens skull bör man t. o. m. hoppas detta. Skolan måste således bliva lidande, det förra innerliga förhållandet till lärjungarna går till stor del förlorat, och skolbarnen bliva av den gifta lärarinnan ofta nog behandlade såsom styvbarn. Det måste under sådana förhållanden bliva en plikt för lärarinnan att göra sitt val mellan äktenskapet eller tjänsten, ty — heter det — »har man mottagit en tjänst, man må vara man eller kvinna, så har man skyldighet att i främsta rummet ägna sina krafter åt denna sin tjänst.»

Felsluten i detta resonemang ligga i öppen dag.

För det första är det naturligtvis alldeles vilseledande att kalla den ännu ogifta lärarinnans känslor för sina lärjungar den »ursprungliga moderskärleken». Sant är, att kvinnans känslor gentemot barn alltid av naturen hava en viss moderlig karaktär. Det är i själva verket denna hennes medfödda sinnesriktning, som gör, att lärarinnan även såsom ogift är i de allra flesta avseenden långt mera lämpad för små barns behandling, än mannen i allmänhet är. Men att kalla denna i varje normal kvinna inneboende moderliga känslostämning för »moderskärlek» är dock ett missbruk av ord, som åtminstone icke lärer kunna missleda någon kvinna. Den är fastmer en förkänsla till den verkliga moderskärleken, en predisposition därför, ett frö, varur den sedan kan skjuta upp.

För det andra grundar sig påståendet om att lärarinnans förhållande till sina skolbarn måste genom giftermålet bliva kyligare på en högst ytlig och mekanisk uppfattning av känslolivet. Man synes nästan föreställa sig, att själen förfogar över ett visst begränsat, noga avmätt kvantum kärlek, som till sin summa ständigt förblir densamma, varav måste följa, att då den fördelas i flera portioner och en portion göres större, så måste de övriga till gengäld bliva så mycket knappare. Detta är emellertid, såsom var och en vet, en alldeles falsk föreställning. I fråga om läraren torde det icke falla någon in att påstå, att han blir kärlekslösare mot sina lärjungar därigenom, att han får egna barn. Visserligen måste han i regeln komma att ägna dessa senare en varmare ömhet, än han förut kunnat känna och framgent kan känna för några andra; detta är självklart. I de allra flesta fall torde hans faderskap även ganska betydligt inverka på hans känslor gentemot skolbarnen, men långt ifrån att han mot dessa skulle bliva kallare och hårdare, torde varje gift lärare snarare hava gjort den erfarenheten, att hans egna barn hava lärt honom att betrakta sina skolbarn med en förstående sympati och ett faderligt överseende, varav han förut ej i lika hög grad var mäktig. Och om nu detta är fallet med mannen, så måste det i ännu högre grad gälla om kvinnan, för vilken förhållandet till barnen obestridligen är ett ännu mera centralt livsintresse. Intet kan därför vara orimligare än det inom kyrkomötet hörda påståendet, att en lärarinna, innan hon genom personlig erfarenhet vet, vad det vill säga att vara moder, skulle kunna öva en innerligare omsorg om barnen, än hon kan, sedan hon själv blivit moder. Tvärtom måste man säga, att ju kärleksfullare moder en lärarinna är, ju mera kompetent är hon ock under för övrigt lika omständigheter att vara handledarinna för andras barn. Allt detta naturligtvis under förutsättning, att lärarinnan i fråga verkligen är mottaglig för den djupare och allsidigare livserfarenhet, som ett rätt äktenskap kan giva. Är hon åter sådan, att giftermålet icke utvecklar henne, utan blott giver en ny riktning åt hennes små känslor och trånga tankar, då kan det icke heller göra henne inkompetent för skolverksamheten, ty då har hon redan förut varit detta.

Genom erkännandet av dessa obestridliga sanningar har man tydligen ingalunda gjort sig skyldig till något underskattande av den ogifta kvinnans värde såsom lärarinna. Lärarinnedugligheten beror på en mångfald av moraliska och intellektuella egenskaper, vilka naturligtvis ofta kunna vara till finnandes i högre grad hos en ogift lärarinna än hos en gift, och i så fall kan det företräde, den senare bör äga däruti, att hon är moder, mycket väl uppvägas, ja vida övervägas av den förras överlägsenhet uti andra väsentliga avseenden: en rikare begåvning, en ungdomligare hänförelse e. d. Det enda, som med det anförda blivit sagt, är, att om en kvinna för övrigt är duglig som lärarinna, så kan ett rätt äktenskap ingalunda minska denna hennes duglighet utan måste tvärtom lägga ett större eller mindre plus till densamma.

Med rätta har dessutom blivit framhållet, att lärarinnekåren genom de gifta lärarinnornas avskedande skulle förlora även en god del rent pedagogisk och metodisk erfarenhet. Flera lärarinnor skulle komma att tillbringa endast ett färre antal år i skolans tjänst, och detta just de år, då lärarinneerfarenheten ännu är ringa. Då de blivit mera mogna och dugliga som lärarinnor, skulle de — såvida de ville följa sitt hjärtas böjelse — tvingas att avgå och lämna plats åt nybörjare på undervisningens fält. Antalet erfarna lärarinnor skulle sålunda minskas, antalet oerfarna ökas, vilket uppenbarligen ej kunde lända skolarbetet till gagn.

Om möjligt ännu ogynnsammare följder skulle den föreslagna ändringen emellertid för framtiden komma att få genom sin inverkan på lärarinnekårens r e k r y t e r i n g och därav beroende s a m m a n s ä t t n i n g. Som det nu är, kan en ung kvinna, som känner fallenhet för uppfostrarekallet, utan betänklighet följa denna sin fallenhet. Hon uppgiver eller minskar ej därmed hoppet om ett eget hem. Möjligheten att grunda ett sådant bör tvärtom härigenom bliva större. Folkskollärarinnorna utgå nu vanligen från de obemedlade klasserna och kunna ingalunda på sina löner samla förmögenhet, helst de genast vid tillträdet till sin plats ofta måste hjälpa sin merendels fattiga släkt samt betala studieskulder. De nutida sociala förhållandena göra, att mannen vid giftermål ofta måste förutsätta av den han begär till sin hustru antingen kapital eller inkomst av arbete. Som en lärarinna ej äger det förra, måste hon äga det senare. Detta kan hon ock, så länge hon, såsom nu är fallet, har laglig rätt att behålla det tillfälle till arbetsförtjänst, hon genom sin duglighet förvärvat och ej genom någon pliktförsummelse gjort sig ovärdig.

Helt andra förhållanden skulle komma att inträda, ifall kyrkomötets förslag bleve upphöjt till lag. Valet mellan giftermål eller celibat skulle då icke kunna uppskjutas till det tillfälle, då det framställer sig självt. Till en väsentlig del måste avgörandet härutinnan då ske redan vid inträdet å lärarinnebanan. Denna bleve stämplad såsom en levnadsbana huvudsakligen för ogifta, enär en-

dast sådana skulle äga att oberoende av gunst och nåd ägna sig däråt. Varje kvinna, som ej på förhand ville definitivt avstå från alla utsikter att bliva husmoder, måste genom att ägna sig åt folkskolans tjänst riskera att, i och med detsamma som dessa utsikter förverkligades, utan egen förskyllan se sig b e r ö v a d de förmåner, hon genom långvariga och för henne kostbara studier samt genom träget och samvetsgrannt arbete lyckats nå, eller ock att för deras bibehållande nödgas underkasta sig (och därmed även sin familj) ett förödmjukande b e r o e n d e av förmäns godtycke. Vilken förlamande inverkan detta beroende och den därmed förenade osäkerheten måste komma att utöva på hennes uppfostrande verksamhet, inser var och en, som besinnar, av vilken andlig och rent personlig art denna verksamhet är, och i vilken väsentlig grad den på grund härav skiljer sig från de flesta andra sysselsättningar.

Få torde kunna neka, att böjelsen att bilda eget hem ligger i kvinnans natur, icke minst i deras, vilka känna fallenhet för lärarinnekallet. Tydligt är då, att de kvinnor, hos vilka denna böjelse är djupast, skulle efter den föreslagna förändringen komma att hysa de starkaste betänkligheter att inträda på lärarinnebanan, oaktat just de av samma orsak måste anses företrädesvis passande för barnauppfostran. Kvinnor av detta skaplynne komme således icke längre i samma grad som hittills att känna sig dragna till folkskolan utan tvärtom avskräckta därifrån. I stället skulle lärarinnebanan lämnas så mycket mera odelat åt sådana, för vilka ställningen såsom maka och moder antingen icke innebär något lockande eller som av annan anledning redan från början hava klart för sig, att de aldrig skola träda i äktenskap, eller som åtminstone äro fast beslutna att icke mottaga något giftermålsanbud, så vida det ej tillförsäkrar dem så full försörjning, att de ej själva behöva genom sitt arbete bidraga till anskaffandet av de medel, vilka för hemmets uppehållande äro av nöden. Lärarinnekåren skulle följaktligen hädanefter huvudsakligen kunna komma att bestå av sådana kvinnor, hos vilka de moderliga instinkterna antingen av naturen äro svagt utvecklade eller ock med avsikt blivit undertryckta, och vilka därför så gott som avsvurit äktenskapet. Den skul-

le bliva förvandlad till ett slags sluten nunneorden, väsentligen likartad med de sällskap av s. k. lärosystrar, åt vilka inom åtskilliga katolska land undervisningen av folkets barn länge varit anförtrodd.

För de flesta tänkande skolvänner torde det emellertid vara klart, att en dylik förändring i lärarinnekårens nuvarande sammansättning ingalunda kan anses önskvärd. Skolan bör så vitt som möjligt likna ett gott och sunt hem. Dess lärare och lärarinnor böra icke bilda en kast, avskild från det övriga folket och kännetecknad genom väsentligen andra livsförhållanden. I samma mån de göra detta, i samma mån måste de ock bliva främmande för livet utanför skolans väggar och oförmögna att förbereda sina lärjungar för detta — främmande därjämte även för föräldrarnas känslor och önskningar samt oförmögna att främja det samförstånd och samarbete mellan hem och skola, varav den senares framtid beror. Då föräldrarna anförtro sina barn åt skolan, kunna de hava det billiga kravet, att lärare och lärarinnor åtminstone i någon mån skola känna sig i faders och moders ställe. Att inom kåren finnas lärarinnor med moderlig sinnesriktning måste således ligga i föräldrarnas välförstådda intresse. Härav inses, huru absolut missvisande det varit, då man låtit påskina, att kyrkomötet genom sitt yrkande gjort sig till tolk för lärjungarnas målsmän, att det talat å hemmens vägnar och att det — — som det så vackert heter — icke gjort något annat och mera än sökt få den grundsatsen hävdad, att tjänstemännen äro till för allmänhetens skull och icke allmänheten för tjänstemännens skull. För var och en, som förmår se saken ur en mindre ytlig synpunkt, måste det tvärtom vara påtagligt, att tänkande föräldrar ingalunda kunna önska en sådan karaktärsförändring av den nuvarande lärarinnekåren, som den föreslagna åtgärden medelbarligen skulle draga med sig.

4. De kvinnliga arbetarna på folkskolans fält — säger man vidare — skulle genom den föreslagna bestämmelsen bliva rättsligen likställda med de kvinnliga arbetarna på åtskilliga andra områden, t. ex. vid seminarierna, vid telegrafverket och postverket, inom den enskilda affärsverksamheten m. m.

Man kan — utbrister i fråga härom en av kyrkomötesbeslutets ivrigaste försvarare — i all rimlighets namn fråga, varför folkskollärarinnorna skola åtnjuta privilegier, som deras medsystrar på så många andra områden icke hava, och som det aldrig fallit dessa in att ens ifrågasätta. Vad kyrkomötet begär är blott tillfälle för kyrkostämmorna att begagna en rättighet, som oemotsagt tillämpas inom andra områden för kvinnlig verksamhet. I seminariestadgan föreskrives, att då kvinnlig seminarieadjunkt träder i gifte, det må ankomma på konsistoriets beprövande, om hon må bibehållas vid tjänsten, och att konsistorium även »edermera äger uppsäga henne därifrån, då läroverkets bästa finnes sådant kräva. Så är ock — forsätter man — »inom åtminstone ett av statens verk, där ganska många kvinnor användas, den föreskriften utan vidare given, att giftermål medför tjänstens förlust, nämligen i telegrafverket. — — I banker och på en mängd enskilda affärskontor medför också vanligtvis för där anställda kvinnor giftermål risken av avsked.» Och vilketdera — frågar man — kostar dock mera: att utbilda sig till folkskollärarinna eller till telegrafist, av vilken senare man fordrar närmast samma teoretiska förkunskaper som av en student och dessutom både mödosamma och dyra praktiska kurser? Tror man, att det går utan förkunskaper och vanligtvis även kännedom av ett par levande språk att få plats i en bank eller på någon av de viktigare posterna på ett större kontor? Likväl måste kvinnliga telegrafister utan all nåd och barmhärtighet avträda sin tjänst, om de gifta sig, och kvinnliga bank- och affärsbiträden åtminstone riskera tjänstens förlust.

Nu anförda försvar för kyrkomötets yrkande vilar på en hel del oriktigheter, ofullständigheter och förbiseenden. Enligt inhämtade underrättelser vara de »mödosamma och dyra praktiska kurserna» för telegrafister summa — 3 månader. Vad kompetensfordringarna beträffar, må erinras att för folkskollärarinneexamen fordras 4 års studier efter fyllda 17 år, samt att den kvinna, som avlagt studentexamen eller genomgått högre flickskola, ingalunda därmed är kompetent som folkskollärarinna utan måste för ändamålet bevista seminarium, i förra fallet minst 1 år, i det senare 2—3 år. Att kvinnlig telegrafist, som ingår giftermål, »måste utan all nåd och barmhärtighet avträda sin tjänst» är sant endast i de fall, då giftermål ingås med icke telegrafman. Gifter hon sig inom verket, får hon däremot stanna kvar, vilket visar, att kvinnlig telegrafist ingalunda genom äktenskapet anses bliva mindre duglig

för sin tjänst. Jämförelsen med de i enskilda affärer anställda kvinnorna är fullständigt malplacerad, ty på detta område är ju h e l a personalen, den manliga såväl som den kvinnliga, avsättlig. Antagligen har det dock aldrig varit kyrkomötets mening att vilja hava den inom affärsvärlden gällande avsättlighetsprincipen tillämpad på den offentliga tjänstemannaklassen, ty, ifall konsekvens skulle iakttagas, komme den då att drabba även de — ecklesiastika tjänstemännen.

Det har inom kyrkomötet blivit sagt, att tjänstgöringen inom telegraf och post skulle vara mera förenlig med det husmoderliga kallet än tjänstgöringen inom folkskolan. Detta är dock alldeles oriktigt. Skolverksamheten är i själva verket den enda, som till sitt väsende är likartad med verksamheten i hemmet. Moderns huvuduppgift är att vara uppfostrarinna, lärarinnans likaså; båda betinga i grunden samma egenskaper och samma utbildning, och vad som gör en kvinna lämpligare i ena avseendet gör henne i regeln även lämpligare i det andra.

Även den starkt betonade jämförelsen med de kvinnliga seminarieadjunkterna äro mycket litet bevisande. Dels kan det med skäl sättas i fråga, huruvida det ej skulle vara minst lika förmånligt för de unga flickor, vilka genomgå seminarierna, att till sin handledarinna och moderliga förtrogna hava en gift kvinna som en ogift, dels hava de kvinnliga seminarieadjunkterna till lärjungar icke barn utan vuxna, dels är tillgången på fullt kompetenta vikarier för dem ojämförligt mycket mindre. Såväl i dessa som i åtskilliga andra avseenden äro förhållandena så olika, att vad som m ö j l i g e n kan hava något skäl för sig på det ena området, alldeles icke behöver vara lämpligt, än mindre nödvändigt på det andra.

5. Den föreslagna avsättningsmakten skulle — säger man slutligen — komma till användning endast i sådana fall, där det vore alldeles nödvändigt.

Ingen lärarinna — yttrade en talare vid kyrkomötet — skulle kunna avskedas blott på grund av det faktum, att hon trätt i gifte. Avskedandet skulle få ske endast då skolans bästa finnes sådant kräva. Den avgörande rätten att pröva, när detta verkligen vore förhållandet, skulle visserligen läggas i kyrkostämmans hand (en framställd förmodan, att den skulle tillkomma »den skolan närmast övervakande myndigheten», d. ä. skolrådet, grundar sig nämligen på en felaktig läsning), men för att kyrkostämmans beslut måtte bliva väl övervägt, skulle det få fattas först efter inhämtande av yttrande från vederbörande skolstyrelse och folkskoleinspektör. Den av kyrkostämman avskedade lärarinnan skulle dessutom hava rätt att över avskedandet sig besvära, först hos domkapitlet, sedan hos k. m:t.

De sålunda förespeglade garantierna mot maktmissbruk visa sig emellertid vid närmare granskning synnerligen svaga. Såsom vid kyrkomötet framhölls av kyrkoherden Staaff, kunde det lätteligen hända, att några illasinnade församlingsmedlemmar, vilka blivit missnöjda med att lärarinnan varit allvarlig mot deras barn, skulle av kitslighet söka att på kyrkostämma få henne skild från skolan. Huru en kyrkostämma är sammansatt, beror ofta nog på en ren tillfällighet eller på den agitation, som en eller annan inflytelserik församlingsledamot kan hava utvecklat. Inom skolrådet, som är den myndighet, varunder lärarinnan omedelbart tjänar, kunna, såsom inspektör Lyttkens inom kyrkomötet mycket riktigt påpekade, personliga inflytelser lätt göra sig gällande. Vad folkskoleinspektören angår, så innehar han, såsom bekant är, ingalunda den oberoende ställning, att han kan anses fullt självständig gentemot de påtryckningar, för vilka han helt säkert komme att bliva utsatt. Vad personliga påtryckningar vid dylika tillfällen hava att betyda, därpå givas många exempel.

Den garanti, som skulle ligga i lärarinnans klagorätt, är uppenbarligen även av en mycket tvivelaktig art. Oavsett det motbjudande i att föra process med sina överordnade och oavsett de kostnader och besvär, som med allt processande äro förbundna, så kräves vid klagomål alltid en viss lagbestämmelse, på vilken den klagande kan grunda sina rättsanspråk. Enligt kyrkomötets förslag skulle kyrkostämman äga avskeda gift lärarinna, »då skolans bästa finnes sådant kräva», ett uttryck så svävande, att det lämnar öppet rum för den mest vidsträckta godtycklighet. Nu kan man visserligen mena, att kyrkostämma ej kan finna skolans bästa kräva lärarinnans avskedande, såvida hon ej befinnes oskicklig till eller försumlig i förrättandet av sin tjänst. Men i så fall skulle

den av kyrkomötet påyrkade bestämmelsen vara fullkomligt obehövlig. Ty för sådana fall har man till sitt förfogande § 32 i folkskolestadgan, vilken som bekant har följande stränga lydelse: »Skulle någon folkskollärare befinnas oskicklig till eller försumlig i förrättandet av sin tjänst — — må skolrådet äga att, efter föregången, i skolrådets protokoll intagen men fruktlös befunnen varning, skilja honom ifrån befattningen såsom skollärare och den därmed följande avlöningen.» Det har visserligen från ett håll blivit påstått, att nu anförda paragraf skulle avse endast »uppsåtliga» försummelser, men detta är, såsom var och en lätt finner, en tolkning, som är gripen alldeles ur luften.

Nej, förhållandet är nog det, att kyrkomötets flertal velat bereda kyrkostämmorna möjlighet att avskeda även sådana lärarinnor, som icke befunnits oskickliga till eller försumliga i förrättandet av sin tjänst, och att det därför begagnat det mångtydiga uttrycket: »då skolans bästa finnes» (d. ä. av kyrkostämmans fyrkinnehavare anses) »sådant kräva». Men i så fall är det svårt att se, vad lärarinnans besvärsrätt är annat än ett spegelfäkteri. Den gifta lärarinnan är då helt enkelt prisgiven åt godtycket.

De, som närmast skulle drabbas av detta godtycke, äro ingalunda de nu gifta lärarinnorna. Den rättsliga ställning, dessa en gång förvärvat, den bibehålla de för livstiden, ty även om det av kyrkomötet framställda förslaget skulle bliva lag, så kan dock denna aldrig erhålla tillbakaverkande kraft. De, som omedelbarligen beröras av den önskade bestämmelsen, äro de nu ogifta lärarinnor, vilka varken vilja avsäga sig möjligheten att bilda eget hem, såvida deras böjelse manar dem därtill, ej heller sin genom lag tryggade rättighet att arbeta i det kall, för vilket de utbildat sig.

Medelbarligen berör förslaget därjämte lärarinnekåren i dess helhet — ja, genom sina konsekvenser även lärarna. Om syftet nämligen är, såsom inom kyrkomötet antyddes, att kommunerna måtte få mera »band» på sina tjänstemän (naturligtvis endast de lägre!), så finnes intet skäl, varför man ej skulle önska även de ogifta lärarinnorna och lärarna försatta i samma ställning, varuti

kyrkomötet velat försätta de gifta lärarinnorna, och varur småskolepersonalen förgäves sökt arbeta sig upp. Har man blott tagit ett steg utför det lutande planet, så följa de andra småningom efter. En statens folkskoleinspektör har ju på ett stort möte för några år sedan offentligen yttrat, att en tryggad rättslig ställning lätteligen gör läraren loj och likgiltig, samt att han funnit många odugliga folkskollärare men knappast en enda oduglig småskollärarinna, vilket han ansåg bero på den senares osäkra ställning i rättsligt avseende.

Att kyrkomötet, ehuru det till sitt övervägande flertal består av tjänstemän med en i nämnda avseende vida mera tryggad ställning än folkskollärarnas, dock i fråga om dessa senare delat nu anförda övertygelse om den rättsliga trygghetens ofördelaktiga inverkan på nitet och dugligheten, framgår såväl av dess beslut, som av flera yttranden i den föregående diskussionen. Liknande åsikter torde ock möjligen komma att framställas av en eller annan bland de överordnade myndigheter, vilkas yttrande över förslaget k. m:t kan finna skäl att infordra.

Inom den kår, som genom personlig erfarenhet har den närmaste kännedom om skolarbetet och villkoren för dess framgångsrika bedrivande, torde dock tankegången vara en helt annan. Då det synes önskvärt, att även dess åsikter och önskningar måtte få göra sig hörda, innan beslut fattas rörande det av kyrkomötet framställda förslaget, och då detta bäst kan ske genom den organisation, som inom sig samlat det största antalet lärare och lärarinnor vid Sverges folkskolor, får Stockholms-kretsen härmed till centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening hemställa, att densamma, så snart lämpligen ske kan, måtte till föreningens samtliga kretsar utsända följande fråga:

Anses det av senaste kyrkomöte framställda förslaget om en förändring i lärarinnornas nuvarande rättsliga ställning kunna, i fall det bleve förverkligat, lända till folkskolans sanna båtnad?

Frågan utsändes och blev av kretsarna nekande besvarad. K. m:t lämnade ock kyrkomötets hemställan utan avseende.

och som hade två skilda löneplan, ett för lärare och ett för lärarinnor. När en brytning med det gamla systemet, vilket ägde sin historiska rot i lönernas närhet till existensminimum, en gång skulle ske, var det givetvis önskligt, att det måtte kunna ersättas med ett nytt, som i ännu högre grad än tvåplan-systemet tillgodosåge rättvisans fordringar.

Med själva huvudgrunden för ett sådant system var man visserligen redan år 1906 klar, och man formulerade den då sålunda: de, som göra lika arbete, böra få det lika bra, bli i ekonomiskt avseende lika förmånligt ställda. Med begagnande av hr L:s uttryckssätt skulle det naturligtvis lika väl kunnat heta: de, som göra lika arbete, böra avlönas så, att de kunna föra en lika dräglig och människovärdig tillvaro. Innebörden hade varit alldeles densamma.

Huru man i utförandet skall på lämpligaste sätt förverkliga det sålunda utpekade målet har emellertid först under de senaste åren gjorts till föremål för närmare överväganden. Därvid har man funnit, att rättvisa ej ens närmelsevis kan vinnas, utan att man skiljer mellan läraregrupper med olika lagstadgade ekonomiska förpliktelser samt därefter vid lönegrundernas bestämmande så avväger de olika läraregruppernas förpliktelser och förmåner i förhållande till varandra, att verklig och icke blott skenbar likställighet i möjligaste mån kommer till stånd.

Det vore underligt, om ej ett sådant program för frågans lösning vore att föredraga framför de av hr L. och folkskollärareställskapet utkastade paradoxerna, vilka ändå ingen kan taga på allvar.

4.

Om man anser det vara rättvist, att alla, som i avseende på arbetet äro likställda, även böra — vad på löneförhållandena beror — bliva i ekonomiskt avseende likställda, och om man vidare håller före, att det är just

rättvisa lönevillkor, som lärarekåren bör av statsmakterna begära, så drives man med nödvändighet in i den tankegång, som låg till grund för de vid lönekonferensen i februari gjorda principiella uttalandena.

Huru det löneförslag, vartill denna tankegång leder, bör i alla enskildheter formuleras, är emellertid naturligtvis icke så alldeles lätt att säga.

Det är egentligen endast en sak, med vilken man här genast kommer på det klara, nämligen att en skenbar likställighet i lönebelopp skulle innebära en verklig olikställighet i ekonomiska villkor. Att frambära ett löneförslag, som vore byggt på lika nominell lön för alla, måste numera vara alldeles otänkbart, framförallt efter det utlåtande av kungl. löneregleringskommittén, för vilket en sammanträngd redogörelse lämnats i Svensk Läraretidning n:r 15 (se s. 66). Detta naturligtvis icke därför, att systemet med nominellt lika löner blivit av kommittén underkänt (ty därmed att en sak underkänts av en kommitté, behöver dess öde ingalunda vara beseglat), utan helt enkelt därför, att kommittén med matematiskt bindande bevisning en gång för alla ådagalagt, att de nominellt lika lönerna innebära den påtagligaste och grövsta orättvisa. Av kommitténs utredning framgår, att om nämnda system nu vore rådande, så skulle för de 30 ordinarie arbetsåren lärarinnan uppbära 55,460 kr. 23 öre, läraren däremot endast 51,371 kr. 72 öre, alltså 4,088 kr. 51 öre mindre för hela tiden och 136 kr. 28 öre mindre för varje år*.

Tyvärr har löneregleringskommittén icke företagit en lika noggrann uppskattning av den olikställighet i ekonomiska villkor, som måste följa därav, att den ena läraren har familjeförsörjningsplikt, den andra icke. När det gäller att fastställa beloppet av denna försörjningsplikt, är det givetvis icke nog att hänvisa till förhållandena i ett främmande land, Finland; det är tvärtom ganska säkert, att de svenska statsmakterna ej utan vidare un-

* Under den skarpa kritik, som kommitténs uttalanden i övrigt fått röna, särskilt från kvinnligt håll, har det erkänts, att dess uppvisande av skiljaktigheten mellan nominell lön och effektiv lön ej kan bestridas.

dersökning skulle nöja sig endast med en dylik hänvisning. Men såsom förut blivit påpekat, ligger saken lyckligtvis så, att de svenska statsmakterna själva åtminstone förberedelsevis redan verkställt den erforderliga uppskattningen, i det de genom reglementet för folkskollärarnas änke- och pupillkassa (med utgångspunkt i nuvarande lönebelopp) fastställt lärares försörjningsplikt mot hustru till minst 338 kr., mot hustru och barn till 507 kr., mot ett barn till 169 kr., mot två till 338 kr. och mot tre eller flera till 507 kr., allt för år räknat.

I fråga om denna uppskattning skulle den synnerligen granntyckte visserligen kunna invända, att den är väl summarisk, i det den ej fyller ett krav, som i sin rena stränghet är ouppfyllbart, det nämligen att alldeles tätt smyga sig efter alla förefintliga växlingar och fullständigt troget avspegla även mera tillfälliga olikheter. Men den har dock den utmärkta egenskapen, att den, som sagt, redan är av statsmakterna erkänd, och den bör därför kunna tjäna som en god utgångspunkt. Vilka fel den vid en närmare prövning än må befinnas ha, för hög är den i alla händelser icke, så mycket är säkert.

Om ett blivande löneförslag utarbetades så, att den verkliga (»effektiva») lönen beräknades lika för lärare och lärarinnor, samt att familjeförsörjare, manliga liksom kvinnliga, därutöver erhölle ett åtminstone i någon mån efter försörjningspliktens omfattning lämpat tillägg, så skulle ju varje grupp få sig tillerkänt något så när vad som rimligen motsvarar dess nödvändiga levnadsbehov, och det vill då förefalla, som om egentligen ingen rätt-tänkande borde kunna ha något att däremot anmärka*.

*

Då hr Oscar Larsson och Stockholms folkskollärareSällskap detta oaktat yrka, att kåren borde begära en återgång

* I en av de anmärkningar, som hr Oscar Larsson och Stockholms folkskollärareSällskap framställt, måste vi ge dem fullständigt rätt. Det är den, som lyder så: »Huru vet lönekonferensen, utan att en utredning av de faktiska levnadsbehoven hos de föreslagna olika grupperna inom lärarekåren föreligger, att ålderstilläggens storlek bör för familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare förhålla sig som 2:1? Varför skall antalet ålderstillägg bestämmas till förhållandet 5:4? Här finna vi en på fri hand uppgjord konstruktion.» Omdömet är befogat. De åsyftade uttalandena voro emellertid rent preliminära och utan all principiell motivering; konferensen uttalade sig ju, såsom hr L. och sällskapet mycket riktigt själva nämna, för en grundlig och omfattande utredning av de faktiska levnadsbehoven, på det att i ett blivande förslag de olika lönebeloppen måtte kunna komma att motsvara dessa.

till den före 1906 rådande rent nominella likställigheten, göra de det i syfte, att kåren måtte, »utan avund mellan de olika intressegrupperna», kunna gå fram med ett enigt förslag.

Den här omnämnda avunden, svenskarnas urgamla nationallyte, förtjänar helt visst även i detta sammanhang ett närmare begrundande.

I fall man kunde tänka sig, att statsmakterna vid en blivande löneregIering skulle »falla tillbaka» på ett system med nominellt lika löner för alla, och om därvid lönen för icke-familjeförsörjande lärarinna sattes till »det minsta möjliga», som kräves för att hon skulle kunna »föra en dräglig och människovärdig tillvaro», huru ginge det då med den icke-familjeförsörjande läraren, vilken ju finge ännu mindre att leva på? Och huru ginge det med familjeförsörjaren, vilken av samma lön, som ej vore högre än det minsta möjliga, skulle dela med sig åt hustru och barn? Skulle ej den icke-familjeförsörjande läraren då komma att lida brist, och skulle ej familjeförsörjaren med de sina få svälta? Kan det verkligen vara till dessa, som den maningen bör riktas, att de »utan avund» skola bära fram ett förslag, vars förverkligande skulle försätta dem eller kvarhålla dem i en dylik belägenhet? Är det verkligen de allra hårdast betryckta, som böra tillsägas att »utan avund» se upp till kamrater, vilka lyckats få det så bra, att de — i motsats till dem själva — kunna få föra en dräglig och människovärdig tillvaro?*

* En annan sak vore det tydligen, om man kunde föreställa sig, att statsmakterna skulle beräkna den för alla nominellt lika lönen efter en familjeförsörjares rimliga levnadsbehov, i vilket fall den icke-familjeförsörjande läraren skulle få det synnerligen bra

Oss förefaller det, som om den maningen vore vida mera på sin plats, att de, vilka icke ha att betala avgifter till änke- och pupillkassan eller att offra ungefär ett år på fullgörande av värnplikt eller att försörja hustru och barn, borde unna de yrkeskamrater, vilka dessa skyldigheter lagligen åligga, så pass stort tillägg, att de ej behövde lida nöd och med de sina råka i armod.

Kan det verkligen vara berättigat att hysa en så låg tanke om rättfärdighetssinnet och samhörighetsandan särskilt hos våra folkskollärarinnor, att de icke skulle skänka gehör åt en dylik vädjan till deras bättre känslor?

Ett svar på denna fråga har lämnats å lönekonferensen, och det svaret är ett helt annat och vida mera glädjande än det av hr L. och Stockholms folkskollärareställskap förutsatta. De i konferensen deltagande folkskollärarinnorna förklarade, att de alldeles icke missunnade de ogifta lärarna samt de manliga och kvinnliga familjeförsörjarna den gottgörelse, som motsvarade dessas särskilda ökade förpliktelser; de ville endast ha saken så ordnad, att det kvinnliga arbetet ej genom själva sättet för avlöningen finge skenet av att vara mindre värdefullt än det manliga.

Sistnämnda önskan är efter vår mening berättigad och bör uppfyllas i hela den omfattning, som former och medel härför kunna utfinnas. Måhända kommer detta att visa sig svårt, men omöjligt torde det kanske ej vara.

Vi våga naturligtvis icke med full säkerhet påstå, att folkskollärarinnekåren i det hela skall visa samma grad av rättfärdighetskänsla och samhörighetsanda, som denna kårs företrädare vid lönekonferensen visat. Måhända skall hr L:s och Stockholms folkskollärareställskaps tro på »den kungliga svenska avundens» makt inom denna kår visa sig mera grundad. Men i så fall finnes tydligen alls intet hopp, att samförstånd och enighet i lönefrågan skola kunna ernås. Ty det ligger i sakens natur, att enighet icke kan vinnas om någon ordning, som ej är sådan,

ställt och den icke-familjeförsörjande lärarinnan komme att leva i relativt överflöd. Men enligt hr L:s och läraresällskapets upprepade gånger uttalade mening är ju en dylik möjlighet alldeles utesluten, och så till vida måste man nog tyvärr ge dem rätt.

att den bör kunna från olika håll erkännas vara rättvis. Varje taktik, som söker bygga enigheten på en annan grund än rättvisan, bygger på lösan sand.

5.

Såsom av det föregående framgått, måste vi betrakta den av hr L. och Stockholms folkskollärareställskap förordade lönetaktiken såsom alldeles lönlös redan av den orsaken, att den, i strid mot förslagsställarnas mening och avsikt, oundvikligen måste bli en söndringens taktik.

Att år 1905 enighet kunde vinnas om ett förslag med nominellt lika lön för alla berodde uteslutande därpå, att starka misstankar om rättvisan härav visserligen redan då funnos, men att dessa misstankar vid nämnda tid ännu ej klarnat till en bestämt medveten övertygelse, enär ingen utredning blivit företagen och ingen bevisning förebragts. Nu står saken helt annorlunda. Systemet är nu övergivet, icke blott — såsom 1905 — av stadskommunerna utan även av staten, och ingen klart tänkande tror längre på dess rättvisa eller på möjligheten av dess återställande. Om det nu, såsom erfarenheten nogsamt givit vid handen, är utomordentligt svårt att åstadkomma enighet om sådant, om vars riktighet man är övertygad och kan övertyga andra, vad skulle det då vara för taktik att ropa till samling kring ett program, om vilket motsatsen måste sägas?

Men den av hr L. och läraresällskapet förordade återgångstaktiken är omöjlig även i ett annat hänseende. Den skulle nämligen, likaledes i strid mot förslagsställarnas mening och avsikt, oundvikligen bli en förhalningens taktik.

I det inlägg, som hr L. senast gjort (infört i Svensk Läraretidning n:r 19; se s. 145), har han uttryckligen förklarat, att »ingen bör göra sig några falska förhoppningar om vad kravet på» (nominell) »likställighet i löneförmåner kommer att resultera i, när frågan slutligen skall avgöras». Framföres den blivande lönepropositionen av en regering, som hyllar de nu i allmänhet gängse åskådningarna, så är det sannolikt, menar han, att vi få två skilda

lönekategorier med endast lärarinnorna i den lägre. Skulle däremot en regering upptaga lönekonferensens grundtankar, komme även de ogifta lärarna att ställas lägre på skalan än familjeförsörjarna. För lärarinnorna bleve, tillägger han, resultatet i verkligheten sak samma.

Om något härav kan slutas, så är det väl detta, att ett löneförslag, sådant som hr L. och läraresällskapet vilja ha kåren att samla sig om, i c k e skulle efter deras egen övertygelse bliva godkänt av någon regering och icke upptaget i någon proposition. Men vad följer härav? Naturligtvis det, att varje regering, som finge med ett dylikt förslag att beställa, antingen måste komma att lägga det på hyllan eller ock efter föregående utredning låta detsamma undergå en fullständig omskapning.

Enda säkra följden bleve alltså sakens förhalande.

I samma inlägg av hr L., som nu berörts, visar han sig ganska tydligt medveten om sannolikheten därav, att en officiell kommittéutredning torde komma att föregå framläggandet av varje regeringsproposition, detta vare sig kåren skulle söka skjuta undan principfrågorna genom att som det heter, »falla tillbaka» på 1905 års lönepetition, eller den beslutar sig för att själv i förväg taga upp dessa frågor till prövning och bestämma sin ställning till desamma. Man kan, medgiver han, mot honom och läraresällskapet »invända, att vilka grundsatser vi än välja, kan likväl en dylik kommittéutredning komma till stånd. Det är sant. Men», tillägger han förebrående, »behöver lärarekåren själv framskapa anledningar till dröjsmål av dylik natur?»

Vi ha här återigen en av dessa många punkter, där sammanhanget i hr L:s och läraresällskapets tankegång är oss ofattligt.

Om det är avgjort, att ingen regering, av vad färg den än vara må, kan tänkas komma att framlägga en proposition byggd på de s. k. principerna från 1905, och om det vidare är möjligt, ja sannolikt, att en petition, uppgjord enligt vilka grundsatser som helst, torde komma att bli underkastad en mer eller mindre djupgående granskning genom en kungl. kommitté eller på annat sätt, hur kan man då föreställa sig, att tid skulle vinnas, d. v. s. att en löneförbättring skulle tidigare kunna uppnås, i fall kåren enade sig om ett förslag, som till själva sin grundtanke vore från början dödsdömt, och som icke ens erbjöde något nämnvärt material och underlag för en blivande proposition? Är det icke tvärtom uppenbart, att om lärarekåren inläte sig på en dylik, rent negativ taktik, så hade den därmed gjort allt vad den förmått för att på det mest verksamma sätt f ö r h a l a fönefrågan och framskjuta dess lösning till en oöverskådlig framtid?

*

Den väg, som hr L. och läraresällskapet anvisat, är särdeles bekväm, ty den består blott däri, att kåren skulle skjuta ifrån sig de principiella spörsmålen. Men den är icke desto mindre oframkomlig dels därför, att ingen enighet om densamma kan tänkas, dels därför, att den — även om enighet vore möjlig att vinna — skulle leda ut i försumpning.

Huru förhåller det sig i motsats härtill med den väg, som lönekonferensen utpekat? Den är i c k e bekväm, den kräver tvärtom, att lärarekårens medlemmar så mangrant som möjligt sätta sig in i det svåra spörsmålets många olika sidor, opartiskt pröva det ur skilda synpunkter och sålunda söka komma till en egen uppfattning om vad som i lönehänseende i och för sig är rätt, samt huru det rätta på förevarande område skall i möjligaste mån kunna låta sig praktiskt förverkliga. Den kräver, att man uppgiver den förnämt hyperkritiska ståndpunkten, där man endast sätter sig som mål att peka på svårigheter och hinder, verkliga och inbillade om varandra, men icke vill lägga tu strån i kors för deras undanröjande och övervinnande.

Det är med lönefrågans lösning som med andra stora önskemål: man får den icke till skänks. Må man aldrig inbilla sig, att statsmakterna stå med pengarna på presenterbrickan och fråga, om det behagas. Väntar man på det, så får man vänta i evighet. Nej, vad här tarvas, det är, att var man lägger så att säga manken till

och efter förmåga bidrager med sin positiva andel i det gemensamma arbetet. Först arbeta, sedan begära; först klarlägga saken så långt man själv mäktar, sedan lämna det slutliga bedömandet och avgörandet åt dem, som makten hava — sådan är lagen. Inskränker man sig endast till att begära och kastar arbetet på utomstående, då blir det antingen icke alls gjort eller ock illa gjort eller sent gjort. En så stor och viktig fråga som lönefrågan borde icke ha tagits upp vid annan tidpunkt än en fullt lämplig. Men när den nu likväl genom starka påtryckningar tvingats fram, vore det ett oförsvarligt lättsinne att icke ta den på fullaste allvar. Sker ej detta, måste utgången ofelbart bli ett fiasko. Undanskjutandets taktik är förhalningens, misslyckandets och de krossade förhoppningarnas taktik.

Rättvisa även utåt.

Lärarekåren och andra tjänstemannakårer.

Det löneförslag, som i sinom tid bör petitionsvis frambäras till k. m:t, skall naturligtvis avse att skipa rättvisa ej blott mellan olika grupper inom lärarekåren utan därjämte även mellan denna kår och andra kårer.

Då lönefrågan ånyo upptogs till behandling, stod det därför genast för allmänna lärareföreningens centralstyrelse klart, att en noggrann jämförelse måste anställas mellan å ena sidan folkskolekåren och å andra sidan de offentliga tjänstemannakårer, vilka med avseende å kompetensfordringar äro med densamma närmast jämförliga. Med stöd av en dylik jämförelse och med hänsyn tagen till förefintliga olikheter i fråga om tjänstgöringsskyldighet (obligatorisk daglig tjänstetid, semestertidens längd, tidigare eller senare pensionsålder m. m.) borde det bliva möjligt att på ett objektivt och även för utomstående övertygande sätt bestämma, till vilken höjd folkskolekårens lönebelopp måste sättas, för att även här kravet på verklig likställighet skulle kunna anses uppfyllt.

Åtgärder för åstadkommande av en dylik jämförelse ha ock blivit av centralstyrelsen vidtagna, och torde resultatet av den igångsatta utredningen kunna komma att föreligga samtidigt med resultatet av den undersökning beträffande de faktiska levnadskostnaderna, som skall verkställas på grundvalen av det från kretsarna och enskilda föreningsmedlemmar under sommarens lopp insamlade uppgiftsmaterialet.

BILAGOR.

Bilaga I.

Jämlikhet i anställningsvillkor.

Vid den konferens, som centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening den 8—11 februari hade med representanter för olika intressegrupper inom folk- och småskolans lärarekår, uttalade sig samtliga deltagare för verklig likställighet mellan manliga och kvinnliga lärare icke blott ifråga om lönevillkoren utan ock med avseende å anställningsvillkoren.

Konferensen förordade egentligen två skilda löneplan, ett lägre för icke-familjeförsörjare och ett högre för familjeförsörjare. Det yrkades härvid från kvinnligt håll och erkändes utan gensägelse från manligt, att även lärarinna borde under vissa förhållanden (om hon vore änka med barn) räknas till familjeförsörjarnas klass.

Detta uttalande förutsätter, att gift lärarinna skall kunna ha ordinarie anställning, och innebär följaktligen en protest från konferensens sida mot det så ofta och inom vissa kretsar ännu in i våra dagar förfäktade yrkandet, att lärare och lärarinnor ej böra med avseende å anställningsvillkoren vara likställda, utan att lärarinna skall förlora sin rättsliga ställning vid inträde i äktenskap.

Vad folkskolekåren angår, har likheten ännu kunnat upprätthållas; folkskollärarinnan har ännu alldeles samma rättsliga ställning som folkskollärarен. På andra tjänstebanor däremot är olikställigheten regel; så exempelvis i fråga om lärarinnorna vid folkskoleseminarierna och statens samskolor samt — ty värr — småskollärarinnorna, åt vilka senare man, då de 1905 för första gången fingo

sin ställning i någon mån tryggad, av politiska skäl ej ansåg sig kunna i detta avseende bereda full likställighet med folkskollärarinnorna och folkskollärarna. Olikställigheten mellan män och kvinnor på förevarande område ingår även som en huvudpunkt i den stora löneregleringskommitténs förslag till »grunder, med tillämpning av vilka infödda svenska kvinnor må kunna av konungen utnämnas och befordras till vissa befattningar».

Skulle strävandet att i förevarande avseende fastslå en olikhet mellan manliga och kvinnliga tjänsteinnehavare allt mer och mer vinna terräng, kommer den nu gällande inskränkningen i småskollärarinnornas rättsliga ställning tydligen att bliva bestående, och det är fara värt, att turen snart kan vara kommen också till folkskolans lärarinnekår.

Med anledning härav synes en erinran nu böra lämnas därom, att en stor attack mot sistnämnda kårs rättsliga trygghet gjordes för närmare tjugu år sedan. Den kom från 1893 års — kyrkomöte. Att den icke lyckades torde i främsta rummet vara att tillskriva det motstånd, som restes från Sverges allmänna folkskollärareförening. De grunder, vilka härvidlag voro för lärarekåren bestämmande, finnas sammanställda i en skrivelse, som Stockholmskretsen den 18 november 1893 ingav till allmänna föreningens centralstyrelse. Den var på uppdrag utarbetad av denna skrifts utgivare och hade följande lydelse:

Bland de skrivelser, vilka av senaste kyrkomöte avlåtits till k. m:t, finnes en, som inom folkskollärarekåren väckt en synnerligen livlig uppmärksamhet. Denna skrivelse, vari hemställes, att k. m:t måtte giva folkskollärarinnorna en mera beroende rättslig ställning, än de för närvarande äga, har Stockholmskretsen funnit vara av så ingripande betydelse för folkskolan och dess lärarekår, att den ansett det däri framlagda förslaget böra komma under allmän behandling inom Sverges allmänna folkskollärareförening.

Kyrkomötets hemställan innehåller såsom bekant, att k. m:t i nåder måtte utfärda

ett sådant tillägg till gällande folkskolestadga, varigenom föreskrives, att i fråga om lärarinna, som trätt i gifte, församlingen eller den myndighet, som det eljest tillkommer att tillsätta lärarinna, må äga att efter inhämtande av vederbörande skolråds och folkskoleinspektörs yttrande besluta att uppsäga henne från tjänsten, då skolans bästa finnes sådant kräva.

De skäl, som inom och utom kyrkomötet blivit för detta förslag andragna, synas kunna sammanfattas under följande huvudpunkter.

1. Skolstyrelsernas besvär skulle — säger man — genom en dylik bestämmelse komma att minskas.

Skolråden — heter det — äro numera strängt ålagda att lämna de noggrannaste uppgifter å både timmar och dagar av läsåret, då undervisningen i skolan pågått, och detta utgör ett villkor för att statsbidraget skall erhållas. Då någon lärare eller lärarinna icke kan bestrida undervisningen, måste skolstyrelsen därför anskaffa kompetent vikarie. Vad de gifta lärarinnorna angår, är detta särskilt betungande. En gift lärarinna kan nämligen »en gång om året, kanske icke så ofta», under längre eller kortare tid bliva ur stånd att sköta sin tjänst: sådant kan inträffa oupphörligt, gång efter annan. Då nu de gifta lärarinnorna »hota att bli många», måste det ofta bliva kinkigt för skolstyrelserna att hålla undervisningen i gång. I Stockholm och dylika samhällen är det nog lätt att erhålla vikarie — säger man — men i småstäderna och i synnerhet på landsbygden är det oändligt svårt». Inspektörerna hava visserligen icke klagat över några dåliga verkningar härav; de kunna tvärtom komma och besiktiga skolan och finna tillståndet gott, men de känna ej de svårigheter, med vilka skolrådet haft att laborera. Det är därför icke mer än billigt, att då en lärarinna gifter sig, det hänskjutes till kyrkostämman att avgöra, huruvida hon det oaktat bör vid sin tjänst bibehållas.

Själva kärnpunkten i detta resonemang, nämligen påståendet, att gift lärarinna »oupphörligen», »kanske en gång om året, kanske icke så ofta», måste vara från skolan, innebär en löjlig överdrift, vilande på en ren konstruktion. Huru saken i verkligheten ter sig, visar statistiken. För huvudstaden, den kommun, som använder de flesta lärarinnor, har en med anledning av kyrkomötets beslut anställd undersökning givit det resultat, som synes å s. 117.

Det visar sig således, att varje gift lärarinna, i medeltal räknat, måste av nu ifrågavarande anledning vara tjänstledig från skolan icke fullt en gång för vart sjunde år.

Församling	Ordinarie lärarinnor	Därav gifta	Summa		Medeltal	
			antal äktenskapsår	fall av moderskap	antal äktenskapsår	fall av moderskap
Nikolai	17	2	23	3	11,5	1,5
Klara	24	5	63	5	12,6	1
Jakob-Johannis	33	5	36	5	7,2	1
Maria	43	9	82	9	9,1	1
Katarina	55	6	25	2	4,17	0,33
Kungsholmen	33	6	20	8	3,33	1,33
Östermalm	41	7	65	12	9,29	1,71
Adolf Fredrik	51	9	73	10	8,11	1,11
Summa	297	49	387	54	7,9	1,1

Härtill kommer, att de gifta lärarinnorna i förhållande till det hela utgöra ett mycket litet antal. Endast i de största städerna äro de något talrikare. Att det skulle vara »oändligt svårt» att vid dylika tillfällen erhålla duglig vikarie är fullständigt grundlöst. På folkskollärarinnebanan är, såsom en av förslagets ivrigaste försvarare även framhållit, antalet nytillströmmande synnerligen stort, och litet emellan klagas över det rådande överflödet på lärarinnor. Sådana tjänstledigheter som de nu ifrågavarande äro ju för övrigt beräkneliga långt i förväg, och skolstyrelserna hava således här synnerligen god tid för vikaries anskaffande, vilket vid sjukdomsfall däremot ofta ej är fallet. Dessutom är ju praxis den, att lärarinna vid tjänstledighet för moderskaps skull avstår hela sin lön under ledighetstiden, vadan kommunen har fullt tillräckliga medel för vikariens avlönande, ja, understundom (nämligen i de fall, då lärarinna innehar högre lönegrad) kan av dylik ledighet hava ekonomisk vinst.

På landsbygden kan lätthetsa att skaffa vikarie för gift lärarinna visserligen vara något mindre, men här finnas ju ock ytterst få gifta lärarinnor.

2. De ogifta lärarinnorna — framhålles det vidare — skulle genom den föreslagna bestämmelsen få lättare att erhålla anställning än nu är fallet.

Antalet ogifta utexaminerade lärarinnor är — säger man — synnerligen stort, vida större än de för dem tillgängliga platserna, och deras befordran hindras dels av lärarna, dels av de gifta lärarinnorna.

För närvarande veta kyrkostämmorna, att om de välja en lärarinna, så hava de icke större makt över henne än över en lärare, då hon nämligen är lika oavsättlig och rättsligen oberoende som han. De hava därför, menar man, ofta ingen särskild anledning att föredraga lärarinna, utan utnämna i stället en lärare, varför ock användningen av folkskollärarinnor i huvudsak är begränsad till städerna. Helt annat skulle förhållandet bliva, i fall församlingarna finge den av kyrkomötet påyrkade rättigheten; de skulle då hava långt starkare band på lärarinnan, såväl den gifta som den ännu ogifta. Detta skulle åter hava till följd, att de i många fall komme att föredraga lärarinna, där de nu föredraga lärare, samt att lärarinnorna finge större utsikt till anställning även ute på landsbygden.

De för ogifta lärarinnor tillgängliga platsernas antal skulle — tillägger man vidare — naturligtvis även ökas därigenom, att omsättningen inom lärarekåren bleve hastigare. Nu, då lärarinnan även såsom gift är oavsättlig, måste en del nyutexaminerade antingen vänta på anställning eller ock »nöja sig med att kringflacka såsom vikarier». I samma mån som kyrkostämmorna gjorde bruk av sin avsättningsmakt, skulle platser bliva lediga för dessa nyutexaminerade lärarinnor, vilka den nuvarande ordningen håller tillbaka, men som dock — säger man — hava rätt att få träda i de gifta lärarinnornas ställe.

Denna vädjan till de ännu ogifta lärarinnornas intressen gentemot lärarnas och de gifta lärarinnornas kan vid första påseendet synas tilltalande för dem, vilka den avser att påverka. Finge församlingarna rätt att avskeda lärarinna, då hon trädde i gifte, så skulle helt visst åtskilliga manliga läraretjänster förvandlas till kvinnliga, och en del gifta lärarinnor (särskilt sådana, som i något avseende visat sig självständiga) skulle få lämna rum för ogifta. Svårigheten för dessa senare att erhålla plats skulle sålunda möjligen bliva något mindre. Av dessa skenfagra förespeglingar torde dock få lärarinnor låta sig locka. Det är visserligen obestridligt, att lättheten att vinna anställning måste bliva desto större, ju sämre anställningsvillkor man åtnöjes med, och att lärarinnorna skulle få ännu lättare att konkurrera med lärarna, om lärarinna t. ex. aldrig kunde bliva ordinarie eller om för henne lagligen stadgades en lägre minimilön än för läraren o. s. v. Likaså är givet, att omsättningen inom lärarinnekåren skulle bliva ännu raskare, ifall giftermål

ovillkorligen medförde tjänstens förlust — detta dock blott under den osannolika förutsättningen, att nämnda kår då likasom nu komme att fortfarande rekryteras även av sådana kvinnor, vilka ej på förhand en gång för alla avsvurit det kall, som hittills under alla tider blivit utan gensägelse betecknat såsom kvinnans närmaste och egentligaste. Bra korttänkta skola emellertid de lärarinnor vara, som kunna tro sig främja lärarinnekårens verkliga intressen genom att förklara sig nöjda med sämre anställningsvillkor än de hittills gällande, och som äro redo att köpa den möjliga fördelen av en något tidigare anställning mot priset av en osäkrare rättslig ställning. De flesta torde vara ense därom, att den rätta vägen går i en alldeles motsatt riktning, och att lärarinnornas intressen, de ogiftas lika väl som de giftas, i längden tjänas bäst därigenom, att de utan eftergift hålla på sin fulla rättsliga likställighet med läraren.

Talet om de nyutexaminerade lärarinnornas »rätt» att träda i de giftas ställe har befogenhet blott under två förutsättningar: antingen att huvudsynpunkten sättes i att få lärarinnorna på något vis försörjda (somliga genom gifte, de övriga genom anställning i skolans tjänst) eller ock att äktenskapet anses göra en förut kompetent lärarinna inkompetent. Den förra av dessa förutsättningar behöver icke ens diskuteras; den senare måste först bevisas, innan därpå några yrkanden kunna byggas.

3. Skolan skulle — säger man därför ock — genom den ifrågavarande åtgärden bliva befriad från mindre tjänliga lärarinnor och få dessa utbytta mot mera tjänliga, varigenom hela skolarbetet skulle bliva bättre skött.

Sedan lärarinnan gift sig — påstår man — kan hon nämligen icke längre vara för barnen, det som hon förut var. Så länge hon var ogift, kunde hon lämna dem »sin ursprungliga moderskärlek» samt helt och hållet uppgå i sina plikter mot dem. Då hon gift sig, får hon förpliktelser även mot sin make och sina egna barn. Följden blir, att hon nu måste sköta sina åligganden »med delat hjärta»; det uppstår en slitning inom henne mellan skolans intressen och hemmets intressen, en kollision mellan hennes gamla och nya plikter. Det ligger i den kvinnliga känslans natur, att »den större andelen» av hennes kärlek måste

komma hemmet till godo. För familjens skull bör man t. o. m. hoppas detta. Skolan måste således bliva lidande, det förra innerliga förhållandet till lärjungarna går till stor del förlorat, och skolbarnen bliva av den gifta lärarinnan ofta nog behandlade såsom styvbarn. Det måste under sådana förhållanden bliva en plikt för lärarinnan att göra sitt val mellan äktenskapet eller tjänsten, ty — heter det — »har man mottagit en tjänst, man må vara man eller kvinna, så har man skyldighet att i främsta rummet ägna sina krafter åt denna sin tjänst.»

Felsluten i detta resonemang ligga i öppen dag.

För det första är det naturligtvis alldeles vilseledande att kalla den ännu ogifta lärarinnans känslor för sina lärjungar den »ursprungliga moderskärleken». Sant är, att kvinnans känslor gentemot barn alltid av naturen hava en viss moderlig karaktär. Det är i själva verket denna hennes medfödda sinnesriktning, som gör, att lärarinnan även såsom ogift är i de allra flesta avseenden långt mera lämpad för små barns behandling, än mannen i allmänhet är. Men att kalla denna i varje normal kvinna inneboende moderliga känslostämning för »moderskärlek» är dock ett missbruk av ord, som åtminstone icke lärer kunna missleda någon kvinna. Den är fastmer en förkänsla till den verkliga moderskärleken, en predisposition därför, ett frö, varur den sedan kan skjuta upp.

För det andra grundar sig påståendet om att lärarinnans förhållande till sina skolbarn måste genom giftermålet bliva kyligare på en högst ytlig och mekanisk uppfattning av känslolivet. Man synes nästan föreställa sig, att själen förfogar över ett visst begränsat, noga avmätt kvantum kärlek, som till sin summa ständigt förblir densamma, varav måste följa, att då den fördelas i flera portioner och en portion göres större, så måste de övriga till gengäld bliva så mycket knappare. Detta är emellertid, såsom var och en vet, en alldeles falsk föreställning. I fråga om läraren torde det icke falla någon in att påstå, att han blir kärlekslösare mot sina lärjungar därigenom, att han får egna barn. Visserligen måste han i regeln komma att ägna dessa senare en varmare ömhet, än han förut kunnat känna och framgent kan känna för några andra; detta är självklart. I de allra flesta fall torde hans faderskap även ganska betydligt inverka på hans känslor gentemot skolbarnen, men långt ifrån att han mot dessa skulle bliva kallare och hårdare, torde varje gift lärare snarare hava gjort den erfarenheten, att hans egna barn hava lärt honom att betrakta sina skolbarn med en förstående sympati och ett faderligt överseende, varav han förut ej i lika hög grad var mäktig. Och om nu detta är fallet med mannen, så måste det i ännu högre grad gälla om kvinnan, för vilken förhållandet till barnen obestridligen är ett ännu mera centralt livsintresse. Intet kan därför vara orimligare än det inom kyrkomötet hörda påståendet, att en lärarinna, innan hon genom personlig erfarenhet vet, vad det vill säga att vara moder, skulle kunna öva en innerligare omsorg om barnen, än hon kan, sedan hon själv blivit moder. Tvärtom måste man säga, att ju kärleksfullare moder en lärarinna är, ju mera kompetent är hon ock under för övrigt lika omständigheter att vara handledarinna för andras barn. Allt detta naturligtvis under förutsättning, att lärarinnan i fråga verkligen är mottaglig för den djupare och allsidigare livserfarenhet, som ett rätt äktenskap kan giva. Är hon åter sådan, att giftermålet icke utvecklar henne, utan blott giver en ny riktning åt hennes små känslor och trånga tankar, då kan det icke heller göra henne inkompetent för skolverksamheten, ty då har hon redan förut varit detta.

Genom erkännandet av dessa obestridliga sanningar har man tydligen ingalunda gjort sig skyldig till något underskattande av den ogifta kvinnans värde såsom lärarinna. Lärarinnedugligheten beror på en mångfald av moraliska och intellektuella egenskaper, vilka naturligtvis ofta kunna vara till finnandes i högre grad hos en ogift lärarinna än hos en gift, och i så fall kan det företräde, den senare bör äga däruti, att hon är moder, mycket väl uppvägas, ja vida övervägas av den förras överlägsenhet uti andra väsentliga avseenden: en rikare begåvning, en ungdomligare hänförelse e. d. Det enda, som med det anförda blivit sagt, är, att om en kvinna för övrigt är duglig som lärarinna, så kan ett rätt äktenskap ingalunda minska denna hennes duglighet utan måste tvärtom lägga ett större eller mindre plus till densamma.

Med rätta har dessutom blivit framhållet, att lärarinnekåren genom de gifta lärarinnornas avskedande skulle förlora även en god del rent pedagogisk och metodisk erfarenhet. Flera lärarinnor skulle komma att tillbringa endast ett färre antal år i skolans tjänst, och detta just de år, då lärarinneerfarenheten ännu är ringa. Då de blivit mera mogna och dugliga som lärarinnor, skulle de — såvida de ville följa sitt hjärtas böjelse — tvingas att avgå och lämna plats åt nybörjare på undervisningens fält. Antalet erfarna lärarinnor skulle sålunda minskas, antalet oerfarna ökas, vilket uppenbarligen ej kunde lända skolarbetet till gagn.

Om möjligt ännu ogynnsammare följder skulle den föreslagna ändringen emellertid för framtiden komma att få genom sin inverkan på lärarinnekårens r e k r y t e r i n g och därav beroende s a m m a n s ä t t n i n g. Som det nu är, kan en ung kvinna, som känner fallenhet för uppfostrarekallet, utan betänklighet följa denna sin fallenhet. Hon uppgiver eller minskar ej därmed hoppet om ett eget hem. Möjligheten att grunda ett sådant bör tvärtom härigenom bliva större. Folkskollärarinnorna utgå nu vanligen från de obemedlade klasserna och kunna ingalunda på sina löner samla förmögenhet, helst de genast vid tillträdet till sin plats ofta måste hjälpa sin merendels fattiga släkt samt betala studieskulder. De nutida sociala förhållandena göra, att mannen vid giftermål ofta måste förutsätta av den han begär till sin hustru antingen kapital eller inkomst av arbete. Som en lärarinna ej äger det förra, måste hon äga det senare. Detta kan hon ock, så länge hon, såsom nu är fallet, har laglig rätt att behålla det tillfälle till arbetsförtjänst, hon genom sin duglighet förvärvat och ej genom någon pliktförsummelse gjort sig ovärdig.

Helt andra förhållanden skulle komma att inträda, ifall kyrkomötets förslag bleve upphöjt till lag. Valet mellan giftermål eller celibat skulle då icke kunna uppskjutas till det tillfälle, då det framställer sig självt. Till en väsentlig del måste avgörandet härutinnan då ske redan vid inträdet å lärarinnebanan. Denna bleve stämplad såsom en levnadsbana huvudsakligen för ogifta, enär en-

dast sådana skulle äga att oberoende av gunst och nåd ägna sig däråt. Varje kvinna, som ej på förhand ville definitivt avstå från alla utsikter att bliva husmoder, måste genom att ägna sig åt folkskolans tjänst riskera att, i och med detsamma som dessa utsikter förverkligades, utan egen förskyllan se sig b e r ö v a d de förmåner, hon genom långvariga och för henne kostbara studier samt genom träget och samvetsgrannt arbete lyckats nå, eller ock att för deras bibehållande nödgas underkasta sig (och därmed även sin familj) ett förödmjukande b e r o e n d e av förmäns godtycke. Vilken förlamande inverkan detta beroende och den därmed förenade osäkerheten måste komma att utöva på hennes uppfostrande verksamhet, inser var och en, som besinnar, av vilken andlig och rent personlig art denna verksamhet är, och i vilken väsentlig grad den på grund härav skiljer sig från de flesta andra sysselsättningar.

Få torde kunna neka, att böjelsen att bilda eget hem ligger i kvinnans natur, icke minst i deras, vilka känna fallenhet för lärarinnekallet. Tydligt är då, att de kvinnor, hos vilka denna böjelse är djupast, skulle efter den föreslagna förändringen komma att hysa de starkaste betänkligheter att inträda på lärarinnebanan, oaktat just de av samma orsak måste anses företrädesvis passande för barnauppfostran. Kvinnor av detta skaplynne komme således icke längre i samma grad som hittills att känna sig dragna till folkskolan utan tvärtom avskräckta därifrån. I stället skulle lärarinnebanan lämnas så mycket mera odelat åt sådana, för vilka ställningen såsom maka och moder antingen icke innebär något lockande eller som av annan anledning redan från början hava klart för sig, att de aldrig skola träda i äktenskap, eller som åtminstone äro fast beslutna att icke mottaga något giftermålsanbud, så vida det ej tillförsäkrar dem så full försörjning, att de ej själva behöva genom sitt arbete bidraga till anskaffandet av de medel, vilka för hemmets uppehållande äro av nöden. Lärarinnekåren skulle följaktligen hädanefter huvudsakligen kunna komma att bestå av sådana kvinnor, hos vilka de moderliga instinkterna antingen av naturen äro svagt utvecklade eller ock med avsikt blivit undertryckta, och vilka därför så gott som avsvurit äktenskapet. Den skul-

le bliva förvandlad till ett slags sluten nunneorden, väsentligen likartad med de sällskap av s. k. lärosystrar, åt vilka inom åtskilliga katolska land undervisningen av folkets barn länge varit anförtrodd.

För de flesta tänkande skolvänner torde det emellertid vara klart, att en dylik förändring i lärarinnekårens nuvarande sammansättning ingalunda kan anses önskvärd. Skolan bör så vitt som möjligt likna ett gott och sunt hem. Dess lärare och lärarinnor böra icke bilda en kast, avskild från det övriga folket och kännetecknad genom väsentligen andra livsförhållanden. I samma mån de göra detta, i samma mån måste de ock bliva främmande för livet utanför skolans väggar och oförmögna att förbereda sina lärjungar för detta — främmande därjämte även för föräldrarnas känslor och önskningar samt oförmögna att främja det samförstånd och samarbete mellan hem och skola, varav den senares framtid beror. Då föräldrarna anförtro sina barn åt skolan, kunna de hava det billiga kravet, att lärare och lärarinnor åtminstone i någon mån skola känna sig i faders och moders ställe. Att inom kåren finnas lärarinnor med moderlig sinnesriktning måste således ligga i föräldrarnas välförstådda intresse. Härav inses, huru absolut missvisande det varit, då man låtit påskina, att kyrkomötet genom sitt yrkande gjort sig till tolk för lärjungarnas målsmän, att det talat å hemmens vägnar och att det — — som det så vackert heter — icke gjort något annat och mera än sökt få den grundsatsen hävdad, att tjänstemännen äro till för allmänhetens skull och icke allmänheten för tjänstemännens skull. För var och en, som förmår se saken ur en mindre ytlig synpunkt, måste det tvärtom vara påtagligt, att tänkande föräldrar ingalunda kunna önska en sådan karaktärsförändring av den nuvarande lärarinnekåren, som den föreslagna åtgärden medelbarligen skulle draga med sig.

4. De kvinnliga arbetarna på folkskolans fält — säger man vidare — skulle genom den föreslagna bestämmelsen bliva rättsligen likställda med de kvinnliga arbetarna på åtskilliga andra områden, t. ex. vid seminarierna, vid telegrafverket och postverket, inom den enskilda affärsverksamheten m. m.

Man kan — utbrister i fråga härom en av kyrkomötesbeslutets ivrigaste försvarare — i all rimlighets namn fråga, varför folkskollärarinnorna skola åtnjuta privilegier, som deras medsystrar på så många andra områden icke hava, och som det aldrig fallit dessa in att ens ifrågasätta. Vad kyrkomötet begär är blott tillfälle för kyrkostämmorna att begagna en rättighet, som oemotsagt tillämpas inom andra områden för kvinnlig verksamhet. I seminariestadgan föreskrives, att då kvinnlig seminarieadjunkt träder i gifte, det må ankomma på konsistoriets beprövande, om hon må bibehållas vid tjänsten, och att konsistorium även »edermera äger uppsäga henne därifrån, då läroverkets bästa finnes sådant kräva. Så är ock — forsätter man — »inom åtminstone ett av statens verk, där ganska många kvinnor användas, den föreskriften utan vidare given, att giftermål medför tjänstens förlust, nämligen i telegrafverket. — — I banker och på en mängd enskilda affärskontor medför också vanligtvis för där anställda kvinnor giftermål risken av avsked.» Och vilketdera — frågar man — kostar dock mera: att utbilda sig till folkskollärarinna eller till telegrafist, av vilken senare man fordrar närmast samma teoretiska förkunskaper som av en student och dessutom både mödosamma och dyra praktiska kurser? Tror man, att det går utan förkunskaper och vanligtvis även kännedom av ett par levande språk att få plats i en bank eller på någon av de viktigare posterna på ett större kontor? Likväl måste kvinnliga telegrafister utan all nåd och barmhärtighet avträda sin tjänst, om de gifta sig, och kvinnliga bank- och affärsbiträden åtminstone riskera tjänstens förlust.

Nu anförda försvar för kyrkomötets yrkande vilar på en hel del oriktigheter, ofullständigheter och förbiseenden. Enligt inhämtade underrättelser vara de »mödosamma och dyra praktiska kurserna» för telegrafister summa — 3 månader. Vad kompetensfordringarna beträffar, må erinras att för folkskollärarinneexamen fordras 4 års studier efter fyllda 17 år, samt att den kvinna, som avlagt studentexamen eller genomgått högre flickskola, ingalunda därmed är kompetent som folkskollärarinna utan måste för ändamålet bevista seminarium, i förra fallet minst 1 år, i det senare 2—3 år. Att kvinnlig telegrafist, som ingår giftermål, »måste utan all nåd och barmhärtighet avträda sin tjänst» är sant endast i de fall, då giftermål ingås med icke telegrafman. Gifter hon sig inom verket, får hon däremot stanna kvar, vilket visar, att kvinnlig telegrafist ingalunda genom äktenskapet anses bliva mindre duglig

för sin tjänst. Jämförelsen med de i enskilda affärer anställda kvinnorna är fullständigt malplacerad, ty på detta område är ju h e l a personalen, den manliga såväl som den kvinnliga, avsättlig. Antagligen har det dock aldrig varit kyrkomötets mening att vilja hava den inom affärsvärlden gällande avsättlighetsprincipen tillämpad på den offentliga tjänstemannaklassen, ty, ifall konsekvens skulle iakttagas, komme den då att drabba även de — ecklesiastika tjänstemännen.

Det har inom kyrkomötet blivit sagt, att tjänstgöringen inom telegraf och post skulle vara mera förenlig med det husmoderliga kallet än tjänstgöringen inom folkskolan. Detta är dock alldeles oriktigt. Skolverksamheten är i själva verket den enda, som till sitt väsende är likartad med verksamheten i hemmet. Moderns huvuduppgift är att vara uppfostrarinna, lärarinnans likaså; båda betinga i grunden samma egenskaper och samma utbildning, och vad som gör en kvinna lämpligare i ena avseendet gör henne i regeln även lämpligare i det andra.

Även den starkt betonade jämförelsen med de kvinnliga seminarieadjunkterna äro mycket litet bevisande. Dels kan det med skäl sättas i fråga, huruvida det ej skulle vara minst lika förmånligt för de unga flickor, vilka genomgå seminarierna, att till sin handledarinna och moderliga förtrogna hava en gift kvinna som en ogift, dels hava de kvinnliga seminarieadjunkterna till lärjungar icke barn utan vuxna, dels är tillgången på fullt kompetenta vikarier för dem ojämförligt mycket mindre. Såväl i dessa som i åtskilliga andra avseenden äro förhållandena så olika, att vad som m ö j l i g e n kan hava något skäl för sig på det ena området, alldeles icke behöver vara lämpligt, än mindre nödvändigt på det andra.

5. Den föreslagna avsättningsmakten skulle — säger man slutligen — komma till användning endast i sådana fall, där det vore alldeles nödvändigt.

Ingen lärarinna — yttrade en talare vid kyrkomötet — skulle kunna avskedas blott på grund av det faktum, att hon trätt i gifte. Avskedandet skulle få ske endast då skolans bästa finnes sådant kräva. Den avgörande rätten att pröva, när detta verkligen vore förhållandet, skulle visserligen läggas i kyrkostämmans hand (en framställd förmodan, att den skulle tillkomma »den skolan närmast övervakande myndigheten», d. ä. skolrådet, grundar sig nämligen på en felaktig läsning), men för att kyrkostämmans beslut måtte bliva väl övervägt, skulle det få fattas först efter inhämtande av yttrande från vederbörande skolstyrelse och folkskoleinspektör. Den av kyrkostämman avskedade lärarinnan skulle dessutom hava rätt att över avskedandet sig besvära, först hos domkapitlet, sedan hos k. m:t.

De sålunda förespeglade garantierna mot maktmissbruk visa sig emellertid vid närmare granskning synnerligen svaga. Såsom vid kyrkomötet framhölls av kyrkoherden Staaff, kunde det lätteligen hända, att några illasinnade församlingsmedlemmar, vilka blivit missnöjda med att lärarinnan varit allvarlig mot deras barn, skulle av kitslighet söka att på kyrkostämma få henne skild från skolan. Huru en kyrkostämma är sammansatt, beror ofta nog på en ren tillfällighet eller på den agitation, som en eller annan inflytelserik församlingsledamot kan hava utvecklat. Inom skolrådet, som är den myndighet, varunder lärarinnan omedelbart tjänar, kunna, såsom inspektör Lyttkens inom kyrkomötet mycket riktigt påpekade, personliga inflytelser lätt göra sig gällande. Vad folkskoleinspektören angår, så innehar han, såsom bekant är, ingalunda den oberoende ställning, att han kan anses fullt självständig gentemot de påtryckningar, för vilka han helt säkert komme att bliva utsatt. Vad personliga påtryckningar vid dylika tillfällen hava att betyda, därpå givas många exempel.

Den garanti, som skulle ligga i lärarinnans klagorätt, är uppenbarligen även av en mycket tvivelaktig art. Oavsett det motbjudande i att föra process med sina överordnade och oavsett de kostnader och besvär, som med allt processande äro förbundna, så kräves vid klagomål alltid en viss lagbestämmelse, på vilken den klagande kan grunda sina rättsanspråk. Enligt kyrkomötets förslag skulle kyrkostämman äga avskeda gift lärarinna, »då skolans bästa finnes sådant kräva», ett uttryck så svävande, att det lämnar öppet rum för den mest vidsträckta godtycklighet. Nu kan man visserligen mena, att kyrkostämma ej kan finna skolans bästa kräva lärarinnans avskedande, såvida hon ej befinnes oskicklig till eller försumlig i förrättandet av sin tjänst. Men i så fall skulle

den av kyrkomötet påyrkade bestämmelsen vara fullkomligt obehövlig. Ty för sådana fall har man till sitt förfogande § 32 i folkskolestadgan, vilken som bekant har följande stränga lydelse: »Skulle någon folkskollärare befinnas oskicklig till eller försumlig i förrättandet av sin tjänst — — må skolrådet äga att, efter föregången, i skolrådets protokoll intagen men fruktlös befunnen varning, skilja honom ifrån befattningen såsom skollärare och den därmed följande avlöningen.» Det har visserligen från ett håll blivit påstått, att nu anförda paragraf skulle avse endast »uppsåtliga» försummelser, men detta är, såsom var och en lätt finner, en tolkning, som är gripen alldeles ur luften.

Nej, förhållandet är nog det, att kyrkomötets flertal velat bereda kyrkostämmorna möjlighet att avskeda även sådana lärarinnor, som icke befunnits oskickliga till eller försumliga i förrättandet av sin tjänst, och att det därför begagnat det mångtydiga uttrycket: »då skolans bästa finnes» (d. ä. av kyrkostämmans fyrkinnehavare anses) »sådant kräva». Men i så fall är det svårt att se, vad lärarinnans besvärsrätt är annat än ett spegelfäkteri. Den gifta lärarinnan är då helt enkelt prisgiven åt godtycket.

De, som närmast skulle drabbas av detta godtycke, äro ingalunda de nu gifta lärarinnorna. Den rättsliga ställning, dessa en gång förvärvat, den bibehålla de för livstiden, ty även om det av kyrkomötet framställda förslaget skulle bliva lag, så kan dock denna aldrig erhålla tillbakaverkande kraft. De, som omedelbarligen beröras av den önskade bestämmelsen, äro de nu ogifta lärarinnor, vilka varken vilja avsäga sig möjligheten att bilda eget hem, såvida deras böjelse manar dem därtill, ej heller sin genom lag tryggade rättighet att arbeta i det kall, för vilket de utbildat sig.

Medelbarligen berör förslaget därjämte lärarinnekåren i dess helhet — ja, genom sina konsekvenser även lärarna. Om syftet nämligen är, såsom inom kyrkomötet antyddes, att kommunerna måtte få mera »band» på sina tjänstemän (naturligtvis endast de lägre!), så finnes intet skäl, varför man ej skulle önska även de ogifta lärarinnorna och lärarna försatta i samma ställning, varuti

kyrkomötet velat försätta de gifta lärarinnorna, och varur småskolepersonalen förgäves sökt arbeta sig upp. Har man blott tagit ett steg utför det lutande planet, så följa de andra småningom efter. En statens folkskoleinspektör har ju på ett stort möte för några år sedan offentligen yttrat, att en tryggad rättslig ställning lätteligen gör läraren loj och likgiltig, samt att han funnit många odugliga folkskollärare men knappast en enda oduglig småskollärarinna, vilket han ansåg bero på den senares osäkra ställning i rättsligt avseende.

Att kyrkomötet, ehuru det till sitt övervägande flertal består av tjänstemän med en i nämnda avseende vida mera tryggad ställning än folkskollärarnas, dock i fråga om dessa senare delat nu anförda övertygelse om den rättsliga trygghetens ofördelaktiga inverkan på nitet och dugligheten, framgår såväl av dess beslut, som av flera yttranden i den föregående diskussionen. Liknande åsikter torde ock möjligen komma att framställas av en eller annan bland de överordnade myndigheter, vilkas yttrande över förslaget k. m:t kan finna skäl att infordra.

Inom den kår, som genom personlig erfarenhet har den närmaste kännedom om skolarbetet och villkoren för dess framgångsrika bedrivande, torde dock tankegången vara en helt annan. Då det synes önskvärt, att även dess åsikter och önskningar måtte få göra sig hörda, innan beslut fattas rörande det av kyrkomötet framställda förslaget, och då detta bäst kan ske genom den organisation, som inom sig samlat det största antalet lärare och lärarinnor vid Sverges folkskolor, får Stockholms-kretsen härmed till centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening hemställa, att densamma, så snart lämpligen ske kan, måtte till föreningens samtliga kretsar utsända följande fråga:

Anses det av senaste kyrkomöte framställda förslaget om en förändring i lärarinnornas nuvarande rättsliga ställning kunna, i fall det bleve förverkligat, lända till folkskolans sanna båtnad?

Frågan utsändes och blev av kretsarna nekande besvarad. K. m:t lämnade ock kyrkomötets hemställan utan avseende.

Bilaga II.

Uttalanden i lönefrågan

av Carl Lindhagen.

Då vid 1906 års riksdag k. m:ts löneproposition tillstyrktes av flertalet inom sammansatta stats- och lagutskottet, avgavs reservation beträffande vissa delar av utskottets motivering av hr Carl Lindhagen.

I denna reservation hävdades,

att en lönereglering ej får grundas uteslutande på principen »lika arbete lika lön», utan att full hänsyn tillika måste tagas till de nödvändiga levnadsbehoven,

att det i brist på föregående grundlig utredning visserligen ännu vore oklart, till vilka slutliga konsekvenser detta senare krav måste föra, men

att man dock utan vidare undersökning kunde veta, att familjeförsörjarens nödvändiga levnadskostnader i stort sett vore vida högre än den ogifta lärarens eller lärarinnans, samt

att rättvisan uti att ställa familjeförsörjare och ogifta på olika löneplan alltså vore långt klarare än rättvisan uti att göra en skillnad enbart efter könet.

Reservationen lydde sålunda:

Allt sedan kvinnan på 1850-talet berättigades att bekläda folkskollärarebefattning, har full likställighet i löneförmåner ägt rum mellan lärare och lärarinna. Den kungl. propositionen inför nu här för första gången en skillnad genom att föreslå högre ålderstillägg för manlig än för kvinnlig lärare. Mot denna av-

vikelse från det bestående har från lärarinnorna eller åtminstone från de ogifta bland dem rests en allmän opinion, fordrande bibehållande av vad man kallat den gamla inom folkskolan tillämpade principen, att lika arbete kräver lika lön. Inom riksdagen har deras strävande understötts av hrr Johansson och Vennersten genom slutyrkandena i dessas avgivna motioner. Hr Johansson tar dock i sin motivering avstånd från själva grundsatsen om samma lön för lärare och lärarinnor, under det hr Vennersten i viss mån förordar den, åtminstone, såsom han uttrycker sig, så länge lönen kan betraktas såsom ett existensminimum.

Utskottet synes mig nu hava bort ägnat någon allvarlig uppmärksamhet åt denna för lärarinnor utan tvivel mycket viktiga sak, vartill utskottet dessutom fått en direkt anmaning genom en till utskottet ingiven masspetition från lärarinnor i Stockholm. Utskottets underlåtenhet i detta avseende har emellertid haft åtminstone det goda med sig, att utskottet å andra sidan ej heller uttryckligen underkänt allt berättigande i förenämnda opinion, ehuruväl mellan raderna i framställningen kan läsas en ganska stor obenägenhet gentemot all likställighet i avlönings hänseende mellan lärare och lärarinna.

Det är dock på detta område som på alla andra av största betydelse att till grundval för arbetets organisation lägga en samvetsgrann undersökning om vad som är rättvist. Är det nu så, att det kvinnliga arbetet i folkskolans tjänst, såsom allmänt synes vitsordas, är lika värdefullt som det manliga, bör detta även finna ett klart uttryck i avgörandet av betalningen för arbetet. Icke blott billigheten mot de arbetande kvinnorna kräver detta. Det måste även lända folkskolan till största gagn, att lärarinnorna erhålla den självtillit och den arbetsglädje, som endast ett aktningsfullt och rättvist bedömande av deras arbete kan förläna.

Frågan om ett rättvist avvägande av löneförhållandena är emellertid ej så lätt att lösa utan kräver åtskilliga såväl teoretiska som praktiska undersökningar. Det är visserligen till början sant, att utgångspunkten måste vara »lika lön för lika arbete». Men även andra synpunkter kunna inverka. Enligt min uppfattning är det sålunda riktigt, såsom i den kungl. propositionen framhålles, att full hänsyn måste tillika tagas till de oundgängliga levnadsbehoven, som ju av skilda anledningar kunna vara mycket olika. Vad man i detta avseende utan vidare undersökning redan vet är, att med lika lön en familjeförsörjare i stort sett

har vida svårare att reda sig än en ogift medborgare. Det är därför varken rättvist eller gagneligt att genom ensidigt fasthållande av principen »lika lön för lika arbete» vidbliva en löne-reglering för folkskolan, som oftа måste leda till, att en lärarinna har det jämförelsevis bra, under det att den gifta läraren och hans familj lida nöd.

Med denna uppfattning är det klart, att den nu omtvistade frågan rörande ålderstilläggen borde under nuvarande förhållanden i huvudsak ordnas så, att de högre ålderstilläggen utgå till gifta lärare samt de lägre till lärarinnor och ogifta lärarinnor. I stället göres nu i berörda avseende skillnad mellan manlig och kvinnlig lärare. Även om man väl kan förstå de konjunkturer, som föranleda ett sådant tillvägagående, så måste dock tydligt framhållas, att man därmed, så vitt nu kan bedömas, övergiver rättvisans ståndpunkt samt därigenom också lätt vilseleder den allmänna meningen till att framdeles inlåta sig på ännu farligare orättvisor.

Då jag emellertid ej varit i tillfälle att verkställa erforderlig utredning för att kunna tillfredsställande formulera en framställning i förenämnda syfte, samt frågans nuvarande läge även bortskymmer alla utsikter till gehör för en sådan ny sak, nödgas jag avstå från att göra något yrkande samt inskränker mig till denna reservation mot utskottets motivering. Därmed har jag även velat betona, att det beslut, utskottet förordat, ej bör få anses såsom ett definitivt underkännande av lärarinnornas berättigade krav utan endast såsom ett av förmenta opportunitetsskäl föranlett tillfälligt undan kjutande till någon del av desamma.

Då ärendet den 25 april behandlades i andra kammaren, var professor Harald Hjärne, Uppsala, en av de ivrigaste opponenterna mot regeringen. Han anslöt sig i fråga om kostnadernas fördelning mellan stat och kommun till första kammarens reservanter samt i fråga om ålderstilläggens storlek till hr Vennersten, och han hävdade såsom sin uppfattning, att staten borde giva alla medlemmar av lärarekåren, även icke-familjeförsörjare, en lön, som till sin storlek vore beräknad efter familjeförsörjares behov.

Jag anser visserligen — yttrade han — att staten, när den tager en sin tjänares krafter i anspråk för hela livet, bör giva honom fullt tillräcklig avlöning även såsom familjeförsörjare. Sålunda anser jag, att mannens avlöning bör sättas så högt, att han därmed kan försörja en familj. Men däri finner jag intet skäl för att sätta en kvinnlig lärares avlöning lägre. — — Staten bör uppställa vissa löneförmåner så höga, att den man, som ägnar sig åt en statstjänst, bör kunna försörja sin familj därmed. Men det är icke någon anledning, varför icke kvinnor eller ogifta män böra ha samma löneförmåner som gifta män. —

Liksom den föregående talaren finner jag, att landet ligger ganska illa. Men jag kan icke neka till, att jag i viss mån vill lägga skulden härtill på de skolans män, som hava haft ett gott tillfälle att verka även för sina kvinnliga kamraters sak. Hade de visat större iver och större ridderlighet, då tror jag, att saken i detta ögonblick skulle hava legat annorlunda*. Jag beklagar också, att den reservant, som annars så ivrigt brukar yttra sig i frågor, som intressera kvinnan, här icke vågat framställa ett bestämt yrkande. Han, som av en föregående talare kallades damernas riddare, har i vissa mån sträckt vapen, tycker jag. Troligen har han blivit avskräckt av de motigheter, som uppstått, och därför dragit sig tillbaka på en reträttlinje, som enligt min tanke är ohållbar. Han vill nämligen, att man skulle draga upp en skillnad mellan gifta och ogifta i stället för mellan man och kvinna. Jag beklagar, att han intagit denna ståndpunkt.

Hr Hjärnes angrepp föranledde dels det anförande av dåvarande ecklesiastikministern, varav ett parti återgivits i det föregående (s. 7), dels ett bemötande av hr Carl Lindhagen, vari denne närmare utvecklade den åskådning, som legat till grund för hans reservation. Ur hr Lindhagens yttrande, som till sitt innehåll var särdeles beaktansvärt, meddelas följande:

Hr Hjärne sade, att han förundrade sig över, att jag icke vågade yrka bifall till hr Vennerstens eller hr Johansons motioner. Jag har verkligen för min del icke förut haft någon känsla av att på detta område fanns tillfälle att dagalägga något mod. Men på grund av nyssnämnda skarpa anfall har jag nästan fått den föreställningen, att det måtte vara modigt att våga uttala ens det minsta tvivel gentemot dessa motioner.

Jag måste med några ord utveckla min ståndpunkt i denna fråga, ehuru jag väsentligen gjort det i reservationen. För närvarande förhåller det sig i allmänhet så, att även där kvin-

* Häri hade talan alldeles rätt; saken hade då utan tvivel legat så, att frågan i sin helhet fallit och folkskolekåren gått miste om varje löneförhöjning. Jämför de upplysningar om ställningen, som lämnats i Svensk Läraretidning 1907 nr 38. — De skolans män, som åsyftades, voro naturligtvis dåvarande ecklesiastikministern samt Emil Hammarlund. *F. B.*

nans arbete är lika med mannens arbete på ett visst område, betalas det mycket mindre än mannens. Och detta beror vanligen därpå, att man kan få det kvinnliga arbetet för billigare pris. Men en sådan konjunktur bör åtminstone icke vara bestämmande för betalningen av kvinnligt arbete i statens eller kommunens tjänst. Frågar man då om anledningen till, att även stat och kommuner vanligen betala kvinnans arbete mindre än mannens, så svaras, att det är därför, att mannens lön är avmätt så, att han skall kunna försörja en familj. Det svaret möter man i kommittébetänkanden, i kungl. propositioner och i utskottsutlåtanden. Häremot kan visserligen med stort fog invändas: om detta är riktigt, varför då låta den ogifta mannen få lika lön med den gifta? På detta svarar man, att de ogifta männen äro så att säga förutbestämda till att bliva familjeförsörjare; åtminstone hoppas man, att de skola bliva det, och så tycker man, att ungkarlarnas slantar fylla nog också sin uppgift, även i den mån de icke gå åt för ägarnas oundgängliga behov, och så säger man slutligen, att denna sak har man icke tänkt så noga på.

Men skall man nu införa den rättvisa principen, att kvinnorna skola hava lika bra betalt som männen för sitt arbete* — och det kommer en tid, då så skall ske — då framställer sig saken annorlunda. Då blir det ännu mer en allvarlig fråga, huruvida det kan vara riktigt, att de ogifta kvinnorna, d. v. s. massan av de kvinnor, som uppbära direkt lön för ett arbete, erhålla lika lön, som nu tillkommer mannen, d. v. s. en lön, som säges vara avpassad så, att löntagaren skall kunna försörja familj med densamma. Det är dock en orättvisa mot de manliga familjeförsörjarna att uppställa en sådan grundsats och låta det stora antalet kvinnliga arbetssökande få lika stor betalning som en familjeförsörjare. Och det är ur statsekonomiens synpunkt knappast försvarligt eller möjligt att på det sättet slösa med medel, då man måste spara för att kunna i främsta rummet åtminstone giva var och en efter hans behov. Upprätthållandet av en sådan grundsats skulle lätt också leda till, att familjerna i själva verket erhölle vida mindre understöd, än behovet krävde. Därför tror jag, såsom jag framhållit i min reservation, att förverkligandet av kvinnornas berättigade lönekrav även på allvar kommer att föra fram frågan, huruvida ej i utbyte mot skillnaden mellan man och kvinna måste göras en skillnad mellan ogift och gift, d. v. s. huruvida ej en ogift vare sig man eller kvinna bör vara något lägre avlönad och familjeförsörjare något högre avlönad.

* D. v. s. att könet icke i och för sig skall utgöra norm för fördelningen på olika löneplan. *F. B.*

Jag vill härmed icke hava sagt, huru dessa saker skola ställa sig mycket långt fram i tiden. Jag har icke ens gissningsvis kunnat klargöra, huru saken då kommer att gestalta sig. Jag har endast ställt mig på det närvarandes ståndpunkt och därifrån sökt bedöma, vad en mera närliggande framtid kan bära i sitt sköte.

Nu äro vi emellertid inne på ett område, folkskolans, där verkligen denna princip om lika lön för man och kvinna för samma arbete redan länge varit tillämpad, och det är därför klart, att då man inlåter sig på en lönereglering på detta område, kommer man lätt in på de svåra spörsmål, som nyss nämndes. Dock medgiver jag, att på ett sådant enstaka område, och då det är fråga om löner, som ganska nära gränsa till existensminimum, man väl skulle kunna säga, att det icke för närvarande är av nöden att upptaga dessa svåra frågor till lösning, utan att man gärna kan hålla frågan öppen genom att tills vidare giva kvinnorna lika lön som alla män. Detta är ju även ett bekvämare sätt; och hade k. m:t föreslagit det, skulle jag för min del icke varit emot det, utan tvärtom glatt mig över att sålunda komma ifrån alla vanskligheter.

Men nu har k. m:t kastat sig in på det svåra spörsmålet. K. m:t har framhållit, att det kan icke i längden vara rättvist att giva samma lön åt ogifta kvinnor som åt män, som äro familjeförsörjare, och statskassan tillåter det icke. Då kan den, som fått dessa kuggfrågor på sig, icke i ett utskott ställa sig på den bekväma ståndpunkt, som hrr Johansson och Vennersten intagit, och alldeles underlåta att inlåta sig på dessa frågor. Åtminstone kan jag det icke. Jag tycker nämligen, att det är riktigt som k. m:t säger, att icke lönen skall bedömas blott efter arbetet, utan även efter behovet. Man talar häremot om principer. Men ett är principer och ett annat principrytteri. Jag kan icke för min del för en princips skull medverka till en framtidsordning, enligt vilken ogifta kvinnliga löntagare skulle få det jämförelsevis bra, men en manlig löntagare med familj oftast lida nöd och uppfostras med svältföda och kanske andligen och fysiskt gå under. Detta upprör mig mer, än om principen om lika lön för lika arbete icke alltid kommer till tillämpning.

Nu har emellertid k. m:t, utgående från riktiga grundsatser, dock i tillämpningen gjort ett beklagligt av teg från dem. Han har icke i överensstämmelse med sina premisser gjort skillnad mellan gifta och ogifta lärare, utan bibehållit den gamla skillnaden mellan män och kvinnor*. Skäl kunna ju anföras för allting, även för inkonsekvenser, och så sker även här. Det kan ju sägas, att det är jämförelsevis så få lärare inom folkskollärarekåren, som äro ogifta. Man kan också säga, att denna princip att skilja mellan gift och ogift är så ny, att det icke är värt att nu förelägga riksdagen en sådan fråga. Och så ligger måhända i någon mån bakom k. m:ts ståndpunkt den uppfattningen, att när allt kommer till stycket, förhåller det sig möjligen så, att den ogifta mannen faktiskt har större oundgängliga levnadskostnader än kvinnan, och att kanske en utredning skulle visa det, och då vore det oriktigt, om ej även den ogifta mannen får något mer än den ogifta kvinnan.

Inkonsekvensen i k. m:ts förslag kan därför måhända förklaras, särskilt i ett förslag, framlagt av en man, som har huvudansvaret för att det också skall »gå igenom». Men en reservant i ett utskott, som har friare händer, har plikt att åtminstone fästa uppmärksamheten på, att förslaget i sitt utförande kan innefatta ett betänkligt och farligt avsteg från riktiga grundsatser, och detta har jag tillåtit mig att göra. Att jag därvid icke gjort något yrkande, har förklarliga grunder. För det första finnes ingen utredning, huru många av de manliga lärarna äro ogifta eller gifta. Jag skulle därför icke kunna komma fram med något till siffran bestämt anslagsbelopp. Vidare skulle man komma in på den trassliga frågan, huru man skall göra med änklingar eller änkor. De borde väl rimligtvis likställas med gifta, åtminstone om de hava barn. Så kommer frågan om gifta lärarinnor. Mången torde anse, att dessa böra likställas med gifta män, vilket jag dock icke tror under nuvarande förhållanden vara riktigt. Och slutligen är det föga uppmuntrande att framställa ett sådant yrkande, då både hr Hjärne och hans meningsfränder och de ogifta folkskollärarinnorna i denna fråga endräktigt ställa sig ganska missnöjda mot en sådan sak, den slutsats, vartill jag kommit. Det måste dessutom här utsägas, att det gives ofta

* Anmärkningen var befogad, men sinnena voro 1906 ännu ej förberedda på och mogna för ett mera rättvist lönesystem. Kanske äro de det ej ännu? *F. B.*

inom det politiska livet förhållanden, som ej komma till synes, men vilka nödga till att uppgiva det bästa för att ej genom bristande sammanhållning äventyra något ännu värre än det, som genom samförstånd kan fortfarande upprätthållas.

Jag började med att säga några ord till hr Hjärne, och jag skall också sluta med att göra det. Jag vill mycket ogärna framträda såsom specialist på något visst område. Och den omständigheten, att det så ofta hänt, att jag dragit i härnad för kvinnornas krav, beror på, att de så ofta äro åsidosatta i samhället; när dylika frågor föreligga i riksdagen, måste den, som finner, att kvinnorna äro åsidosatta, också taga ställning och försvara dem. Det är därför, som jag ofta kommit in på kvinnofrågorna. Nu är det emellertid så, att när man skall tillämpa likställighetsprincipen till förmån för kvinnorna, så får man icke göra det på det sättet, att man slår över och i stället gör en orättvisa mot männen. Det är därför jag med stort nöje ser, att hr Hjärne denna dag ensam blir »damernas riddare» och att jag däremot får vara förespråkare också för männen.

Här återgivna båda uttalanden av Carl Lindhagen jämte de förut av docenten Elsa Eschelsson framställda anmärkningarna (se s. 25—29) hava i väsentlig mån bidragit att förbereda frågans vidare utveckling.

Bilaga III.

Inlägg av hr Oscar Larsson

och Stockholms folkskollärareSällskap.

1.

Vid Stockholms folkskollärareSällskaps sammanträde den 11 mars höll hr Oscar Larsson följande anförande, vilket sällskapet därpå antog såsom sitt enhälliga uttalande i lönefrågan:

Även om man i likhet med lönekonferensen anser, att vid en kommande löneregler.ng för lärare vid folk- och småskolor den s. k. behovsprincipen bör få göra sig gällande vid sidan av principen: lika arbete lika lön, så synes det oss, är därmed ej allt gott och väl. Det är ej nog med, att man äger en rättvis princip. En annan och lika viktig sak är principens tillämpande. Tillämpas den på ett sådant sätt, att dess inneboende sanning ej får göra sig fullt gällande i verkligheten, så kan lätt inträffa, att högsta rätt blir högsta orätt.

Då de principer, lönekonferensen förordat för löneregleringen, avvika från hittills gängse normer för löneregleringar i allmänhet, så hade det varit av stort intresse att få se de motiv, som gjort, att man ansett lämpligt att börja med deras tillämpande just för folkskollärarekåren. Någon sådan motivering har icke lämnats, för så vitt man icke får anse Fridtjuv Bergs artikel i berörda ämne som sådan. (Se Svensk Läraretidning n:r 71) Skälen till att folkskollärarekåren bör gå i spetsen vid tillämpandet av de nya löneprinciperna anser hr Berg ligga i det sakförhållandet, att användningen av kvinnlig arbetskraft inom barnaundervisningens område är långt starkare motiverad och mer grundad i sakens egen natur än inom något annat område. Men den ifrågavarande uppdelningen gäller ju icke en uppdelning i män och kvinnor, utan den gäller fastmer en uppdelning i familjeförsörjare och icke familjeförsörjare. Och för denna senare uppdelning finnes ju inom alla kårer tillräckliga förutsättningar. I de kårer, som bestå enbart av manliga medlemmar, synes problemet vara vida enklare att lösa. Därigenom att kvinnlig arbetskraft användes inom en kår, ökas ju faktorerna med ännu en, vilket ytterligare komplicerar frågan.

Vad den ekonomiska sidan av saken beträffar, anse vi lärarekåren vara en av de minst lämpliga för tillämpandet av dessa nya principer. För detta experiment, hur intressant av olika skäl det än kan vara att utföra, borde enligt vår mening utväljas en kår, vilken har en lön, som går att gradera, och ej en kår, som kämpar för att uppnå en lön, som höjer dess innehavare — med hänsyn till de krav, man ställer på densamma — föga över vad man kan kalla existensminimum. På grund av de upprepade otillfredsställande lösningar, för vilka vår lönefråga genom omständigheternas makt varit utsatt — vi äro snart sagt de sämst ställda bland statens tjänstemän — få vi nog vara beredda på att den lön, som bestämmes för familjeförsörjare, om nu lönekonferensens principer skulle vinna riksdagens bifall, ej sättes högre, än att den med hänsyn till de verkliga förhållandena kan anses även för icke-familjeförsörjare — det må nu vara man eller kvinna — såsom den minsta möjliga. Att sätta lönen för icke-familjeförsörjare lägre endast för att följa en redan på förhand antagen abstrakt princip, detta anse vi ej vara ett tillräckligt starkt skäl.

Vad nu själva tillämpandet av behovsprincipen beträffar, så kan man härom ha olika meningar, vilket ock hr Berg som statsråd i sitt anförande i riksdagens första kammare påpekade. Lönekonferensen föreslår grupperingen: familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare. En annan gruppering, som även nämnes av hr Berg i ovannämnda anförande, är: 1) kvinnor, 2) ogifta lärare, 3) gifta lärare. Vilken gruppering, som är den rätta, är ju svårt att avgöra, innan någon utredning föreligger.

En annan indelningsgrund vore de olika familjernas barnantal. Denna skulle kunna tänkas ingå i de båda ovannämnda grupperingarna. Mot denna indelningsgrund har man anfört, att dess tillämpande ligger utom det praktiskt möjligas område. Dock är denna synpunkt av en oerhört stor betydelse. Staten har stort intresse av att familjer bildas, har man sagt, men ännu större intresse av familjer med barn. Från en rent samhällelig synpunkt — och det är ju från en sådan, man säger sig vilja se löneregleringen — är kanske barnantalet den viktigaste indelningsgrunden. Då synes det oss väl lättvindigt att utan någon som helst undersökning avfärda denna tanke med: dess realiserande ligger utanför det praktiskt möjligas område.

Att den ena eller andra indelningsgrunden för tillfället kan vinna majoritet inom lärarekåren behöver ju ej vara ett kriterium på dess berättigande. Detta kan ju bero på, att den ena eller andra intressegruppen är till antalet den starkaste. Principen bör ju få gälla för vad den i sig själv kan gälla. Den får ej spelas ut mellan olika intressegrupper, så att man på bekostnad av dess inneboende sanning använder sig av densamma för ändamål — hur vackra dessa än kunna vara, t. ex. för att ena en kår — som ej har med dess natur att skaffa.

Den s. k. behovsprincipen behöver nog underkastas en grundlig utredning från såväl praktisk som teoretisk synpunkt av för dylika spörsmål tränade personer, innan den kan läggas till grund för en lönereglering. Att anse denna nödvändiga utredning vara vunnen genom en allmän omröstning inom lärarekåren, inom vilken så mycken bitterhet härskat på grund av brytandet med principen: lika arbete lika lön — en princip, som sedan 50 år tillämpats vid alla löneregleringar för folkskolans lärare — är väl icke lämpligt.

Se vi nu närmare på lönekonferensens uttalande, så finna vi, att detta skiljer mellan familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare. Vad huvudgrunderna för lönesystemet beträffar, föreslår konferensen lika grundlön för båda dessa grupper, men 5 ålder tillägg för den förra och 4 för den senare gruppen, de senare ålderstilläggen hälften så stora som de förra. Därefter uttalar konferensen sig för en grundlig och omfattande utredning av de faktiska levnadsbehoven, så att de olika lönebeloppen komma att motsvara dessa. Hur vet lönekonferensen, utan att en utredning av de faktiska levnadsbehoven hos de föreslagna olika grupperna inom lärarekåren föreligger, att ålderstilläggens storlek bör för familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare förhålla sig som 2:1? Varför skall antalet ålderstillägg bestämmas till förhållandet 5:4? Här finna vi en på fri hand uppgjord konstruktion. Och dock är det ju i dessa förhållandetal, som behovsprincipen särskilt skall avspegla sig eller komma till synes. Ifrågavarande utredning borde ha gått före varje försök till ett fastslående av förhållandetalen mellan ålderstilläggens storlek och antal.

Behovsprincipen, sådan den framträder i grupperingen familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare, bottnar i den stora och vittgående befolkningsfrågan. Här hör den mer hemma än i en enstaka lönereglering. Man säger, att staten har ett stort intresse av att familjer bildas. Ja, men detta statens intresse sträcker sig även till andra samhällsgrupper än tjänstemännens. På löneregleringsväg når man icke dessa andra grupper. Denna fråga om i vad mån staten bör bispringa föräldrarna i deras arbete för det uppväxande släktets uppfostran, bör nog lösas i sin helhet och i översiktligt sammanhang för alla samhällsgrupper. En utväg för lösningen är skattelindringar för familjeförsörjare. Svensk Läraretidning begär, att detta förslag bör närmare utföras. Härpå vilja vi svara: Detta är en fråga, som

i praktisk politik står på dagordningen. Att närmare utföra ett så invecklat och så betydelsefullt statsfinansiellt och sociologiskt spörsmål ha vi lika liten möjlighet som Svensk Läraretidning.

Som sammanfattning vilja vi framhålla: Då den av lönekonferensen förordade principen för folkskollärarekårens lönereglering är så föga klarlagd både i teoretiskt och praktiskt avseende, anse vi, att innan den tillämpas, den bör bli föremål för en grundlig utredning. Lärarekåren har dock större intresse för lönefrågans snara lösning, än att den kan vänta på en dylik utredning. Nog kommer man på sina håll att söka anledningar att uppskjuta lösningen av lönefrågan, utan att lärarekåren själv framskapar sådana. Vad vi begära är ju ej heller tillämpandet av nya, obeprövade principer vid lösningen av vår lönefråga, utan det väsentliga i våra krav är en betydligt ökad lön. Förr än vi äventyra frågans lösning genom att begära tillämpandet av nya, obeprövade principer, låtom oss i enighetens namn, utan avund mellan de olika intressegrupperna, gå fram med en lönepetition, byggd på de principer, vi godkände för vår petition år 1905.

2.

Med anledning av de uppsatser, som Svensk Läraretidning innehållit om »Kungl. löneregleringskommitténs avlöningsgrunder» samt om »Vårt lönesystem» (se ss. 65 och 80), insände hr Oscar Larsson till Svensk Läraretidning n:r 18 följande bemötande:

Den lönepetition, lärarekåren inlämnade år 1905, var som bekant byggd på principen: lika lön för lärare och lärarinnor. Om det berättigade häri var lärarekåren, snart sagt, fullt enig. Av 243 kretsar uttalade sig endast 18 mot densamma.

Mycket kan ju vara att säga i sak både för och emot denna princip. Vid lönefrågans behandling i riksdagen vann den ock anhängare ur alla läger. Nu har den visserligen på sistone skjutits åt sidan av en kunglig löneregleringskommitté, men därmed är väl lika litet som mycket annat, som blivit underkänt av en kunglig kommitté, dess öde beseglat.

Sv. Ltg anser, att förslaget om att lösa lönefrågan enligt denna princip »ej bör tagas på allvar» såsom varande endast »en tom och onyttig tankelek», »en barnslighet». Vore jag viss på, att det verkligen är Sv. Ltg:s mening, att en debatt i sak om denna princip är en tom och onyttig tankelek etc., så vore jag frestad att — trots villkoren för att få deltaga i debatten i Sv. Ltg:s spalter — säga, att detta slags argumentation själv väl mycket påminner om »en tom och onyttig tankelek» etc. En av Sverges mest framstående folkskolemän, som ingalunda är obekant för Sv. Ltg, uttalade på ombudsmötet år 1903 den åsikten, att den dag, beslut fattades om frångående av likställig-

heten i fråga om lagstadgade löneförmåner för lärare och lärarinnor, skulle vara en olycksdag för den svenska folkskolan*.

Bortsett nu från den rättvisa eller »grova orättvisa», som ligger i denna princip, så har densamma en god egenskap, nämligen att den kanske mer än någon annan kan samla de olika intressegrupperna inom kåren. Denna egenskap är av en så stor betydelse, att man varken får eller kan bortse från densamma.

Den eventualiteten kan inträffa, att lärarekåren än en gång blir tvungen att bygga en lönepetition efter den ordning, som var rådande före år 1906. Om lönekonferensens allmänna grundsatser vid en allmän omröstning inom kåren ej vinna bifall eller vinna endast en så svag majoritet, att man ej anser lämpligt att gå utefter dessa linjer, var stå vi i ett dylikt fall? Att vinna enighet inom kåren på den ordning, som kom till stånd år 1906, synes vara en ren omöjlighet. Att söka fullfölja ett förslag härom skulle säkerligen både för enigheten inom kåren och inom S. A. F. ha de mest ödesdigra följder. Att några sådana ej visade sig efter senaste löneregleringen, var ju helt naturligt, då ju denna löneregleringens allmänna grundsatser kommo till stånd mot lärarekårens önskan, om man nu får döma efter lönepetitionen. Någon annan utväg, så vitt jag kan se, gives sålunda i ett dylikt fall icke än att falla tillbaka på de principer, som voro gällande före år 1906.

Enligt vad jag tror mig veta, var det denna tanke, som låg bakom Stockholms folkskollärareSällskaps nyligen gjorda uttalande i lönefrågan. Sedan sällskapet påvisat, enligt dess mening, svagheterna i lönekonferensens förslag, vilka voro av den art, att man icke kunde instämma i detta, så drog sällskapet den, snart sagt, självfallna slutsatsen: »Förr än vi äventyra frågans lösning genom att begära tillämpandet av nya, oprövade principer, låtom oss i enighetens namn, utan avund mellan de olika intressegrupperna, gå fram med en lönepetition, byggd på de principer, vi godkände för vår petition år 1905.» Denna ståndpunkt intogs sålunda, vilket ock framgår av formuleringen, mer av rent taktiska skäl i enighetens intresse och motiverades varken av »några ideal i de forna förhållandena, vilka började övergivas allaredan 1842», eller av någon »längtan» efter ett samhällsskick enligt Gothaprogrammets krav.

Mot den uppfattningen, att behovsprincipen, sådan den framträder i grupperingen familjeförsörjare och icke familjeförsörjare, strängt taget hör mer hemma i den stora och vittgående befolkningsfrågan än i en enstaka lönereglering, invänder Sv. Ltg, att detta är en grundsats, som vad folkskollärarekårens rättsliga och ekonomiska ställning beträffar, leder tillbaka till för-

* Vilken framstående folkskoleman, som yttrat de anförda orden, är Svensk Läraretidning obekant. Yttrandet är ordagrant hämtat ur hr Vennerstens anförande i andra kammaren den 25 april 1906, men sagesmannen uppgives ej, och hr Vennersten har icke, så lång tid efteråt, kunnat minnas vare sig honom eller den talare, vilken orden tillskrivas. *F. B.*

hållandena före 1842, då folkskollärarna ännu icke räknades som en offentlig tjänstemannaklass. Detta synes vara fullständigt felaktigt, vilket bäst framgår därav, att folkskollärarekåren vann grundvalen för sin ekonomiska och rättsliga ställning icke genom att vid löneregleringar hänvisa till sin laga försörjningsplikt av hu tru och barn (denna tillkom honom väl redan före 1842, liksom den tillkommer varje gift manlig individ i enskild tjänst), utan därigenom att folkskolan med år 1842 blev en icke blott kommunal utan även statlig institution och de vid denna institution anställda personerna blevo statens tjänstemän, om vilka det var statens plikt som arbetsgivare att draga försorg. Gifta lärarinnor, vilka nämnda försörjningsplikt icke tillkommer, anses ju lika väl som de manliga lärarna tillhöra den offentliga tjänstemannaklassen.

Sv. Ltg har »med anlitande blott av de fyra enkla räknesätten» kommit till det resultatet, att »den lärare, som finner en dylik anordning (nämligen i enlighet med lönepetitionen från år 1905), rättvis och riktig, är onekligen särdeles förnöjsam». Ja, vad förnöjsamheten beträffar, så är den väl hos denne lärare icke större, än den var hos de manliga medlemmarna av centralstyrelsen år 1905, som voro med om att uppgöra denna sakernas ordning och till statsmakterna frambära en hemställan om dess antagande.

Centralstyrelsens förnöjsamhet får nu sin förklaring i tat ordningen före 1906 (och väl även lönepetitionen från år 1905?) hade sin grund i lönernas omedelbara närhet till existensminimum. I riksdagen år 1906 ansåg dock hr Berg »det ej vara ett korrekt bruk av termen existensminimum, i fall man påstår, att 1,350 kronor är existensminimum för ogift kvinna». Hr Berg ansåg därföre, att den motionär, som begärt nämnda belopp för både manlig och kvinnlig lärare, själv hade övergivit likställighetsprincipen, då han måste erkänna, att denna princip ej kunde hävdas, om fråga vore att höja lönerna över vad som kan betecknas såsom existensminimum för ogift lärarinna, och att ordet existensminimum i detta sammanhang ej kunde användas. I petitionen begärdes, enligt vad som nu upplyses, med hänsyn till lönens närhet till existensminimum 1,500 kr. för ogift lärarinna.

Sv. Ltg gör sina läsare uppmärksamma på, att läroverkslärarekåren på sitt senaste sammanträde i Falun gjort ett uttalande till förmån för anordningen med skilda löneplan för familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare. Huruvida folkskollärarekåren bör följa denna lösen för löneregleringar är en annan sak. Dessa båda kårer stå i helt olika ekonomiska situationer. Man bör icke bortse från detta sakförhållande. Folkskollärarekåren tillhör de sämst avlönade av statens tjänstemän. Huruvida denna kår då kan anses lämplig att gå i spetsen för en dylik lönerörelse, därom är just frågan. I denna punkt står Stockholms folkskollärareSällskaps uttalande ännu orubbat. Vi få säkerligen — se de föregående löneregleringarna och betänk, hur låg den lönenivå är, från vilken vi måste höja oss! — vara beredda på,

att den lön, som bestämmes för familjeförsörjare, ej blir högre, än att den kan anses vara den minsta möjliga för även icke-familjeförsörjare.

En annan invändning mot lönekonferensens principer, som ännu står oemotsagd, är, att vill man i likhet med konferensen söka lägga en samhällelig synpunkt på löneregleringen, så måste hänsyn tagas till den väsentligaste synpunkten i detta avseende, nämligen familjernas barnantal. Hittills har man påstått, att detta tillhör det praktiskt ouförbaras område, men som man ser, har dock denna synpunkt i viss mån vunnit beaktande t. o. m. i det land, som anses vara föregångslandet på detta område. Ovissheten om det omöjliga i att kunna tillämpa den viktigaste sociala indelningsgrunden, barnantalet, visar kanske bättre än något annat, att behovsprincipen ännu är så outredd, att den ej bör läggas till grund för en löneregleringen.

Ett av de skäl, vilket väsentligen bestämde Stockholms folkskollärareställskap att uttala sig mot behovsprincipens tillämpande, var just, att denna princip är alltför ny och oprövad. Häremot anföras förhållandena i Finland. Men är det så säkert, att de svenska statsmakterna kunna vara nöjda med endast denna hänvisning? Av allt att döma blir så icke förhållandet. Principen kommer nog, innan den tillämpas, att, som ock naturligt och rättvist är, bli föremål för »vidlyftiga såväl teoretiska som praktiska utredningar». Nödvändigheten härav framhölls av flera talare vid 1906 års riksdagsdebatt i lönefrågan. Detta krav underströks även av dåvarande ecklesiastikministern, vilkens ord jag ovan anfört. Anser sig lärarekåren stå i den ekonomiska situation, att den har råd att vänta på dessa vidlyftiga utredningar?

Jag vet, att jag från vissa håll utsätter mig för det omdömet, att jag »slätt ingenting begriper av hela spörsmålet», men jag vill likväl framkomma med den förmodan, huruvida man icke överskattar betydelsen av att så livligt följa med tidens utveckling, att, när det gäller en löneregleringen för en av de sämst avlönade tjänstemannakårer, man icke nöjer sig med att höja denna kår vad lönen beträffar i jämnbredd med andra kårer utan strävar efter att göra den till ett experimentalfält för sociologiska rön och spekulationer. Sv. Ltg förväntar, att Sveriges folkskollärarekår icke skall stanna ohjälpligt på efterkälken. Någon anledning till en sådan fruktan synes ej föreligga. Ännu har ej behovsprincipen tillämpats vid någon löneregleringen. Och den kungliga löneregleringskommittén, vars uttalande nyligen offentliggjorts, har kommit till ett resultat, som just är motsatsen till lönekonferensens, nämligen ett högre löneplan för män och ett lägre för kvinnor. Men vad vi i stället ha skäl att förvänta är, att en kommande löneregleringen, om ock på »föråldrade principer», kommer att ekonomiskt ställa oss i jämnbredd med andra offentliga tjänstemannakårer. Härför synes det vara mindre nödvändigt att åstadkomma »teoretiskt-filosofiska utredningar» om »framtidens och rättvisans lönesystem» än att inför statsmakterna kraftigt påvisa det trängande behovet av en snar löneregleringen och vad vi anse för att kunna föra en

dräglig och människovärdig tillvaro vara minsta möjliga löneförhöjning.

Att döma av den debatt, som hittills förts i lönefrågan, synes det ej vara möjligt att på grundvalen av lönekonferensens förslag skapa fram den enighet, som måste stå som den drivande kraften bakom våra krav. Då återstår ingen annan utväg för att få till stånd denna nödvändiga enighet än att gå fram på den väg, vi valde år 1905. Må det sedan bli regeringens och riksdagens sak att göra en nedprutning för den ena eller andra lönekategorien, om nu detta av statsfinansiella skäl, i likhet med vad som skedde år 1906, ovillkorligen måste ske. Förra gången stodo vi fullt eniga, då visste kåren — för att tala med Sv. Ltg — själv klart och helt, hur den ville ha saken ordnad. Men någon hänsyn härtill kunde ej av statsmakterna tagas vid det slutliga avgörandet, trots att vi den gången ägde kanske större förväntningar härpå än eljest.

3.

Efter den uppsats i Svensk Läraretidning, som bar överskriften »En lönlös lönetaktik: 1» (se s. 92), insände hr Larsson till nämnda tidning n:r 19 ett så lydande genmäle.

Svensk Läraretidning tror sig ha träffat akilleshälen i Stockholms folkskollärareställskaps uttalande i lönefrågan i orden: »Må det då bli regeringens och riksdagens sak att göra en nedprutning för den ena eller andra lönekategorien.» Att en eventuell nedprutning för den ena eller andra lönekategorien ansetts varken såsom något likgiltigt eller något önskvärt, framgår dock tydligen, om man läser meningen till slut. Den fortsätter på följande sätt: »Om nu detta av statsfinansiella skäl, i likhet med vad som skedde år 1906, ovillkorligen måste ske». Med dessa ord, som man ju gott kunnat ha utelämnat, om man icke från början just velat »sjunga ut» med den verkliga meningen, har jag endast velat uttala den tanken, att ingen bör göra sig några falska förhoppningar om vad kravet på likställighet i löneförmåner kommer att resultera i, när frågan slutligen skall avgöras.

Men, frågar Sv. Ltg: »Varför icke säga rent ut: för den kvinnliga lönekategorien, när det ju dock är denna, man i själva verket menar?» Denna omskrivning av mina ord eller detta avslöjande av Stockholms folkskollärareställskaps »fina taktik» får ju stå för Sv. Ltg:s egen räkning. Så har icke varit och så är icke meningen. Vilken eller vilka lönekategorier, som en nedprutning kommer att drabba, är omöjligt att på förhand bestämma. Detta kommer väl att bero på statsmakterna själva och i första hand måhända på regeringen. Framföres löneförslaget av en regering, som anser, att folkskollärarekårens lönefråga bör lösas i enlighet med de principer, som hittills varit gällande för statens löneregleringar, d. v. s. ett högre löneplan för män och ett lägre för kvinnor, så är ju sannolikt,

att nedprutningen kommer att beröra kvinnorna. Skulle däremot en regering, som på sitt program upptagit vad man kallat »framtidens och rättvisans lönesystem», framföra lönefrågan, då ha vi ju all anledning att förvänta en nedprutning icke blott för icke-familjeförsörjande lärarinnor utan även för ogifta lärare, vilka senare sålunda enligt Sv. Ltg:s mening även böra räknas till godtrogenhetens parti. Den »diplomatiska blinkningen» skulle gälla båda dessa lönekategorier. Detta är innebörden i de »skenfagra förespeglingarna».

Härav framgår, att vilken ståndpunkt lärarinnorna än välja, antingen de fortfarande vilja hävda likställighetsprincipen eller de övergå till den s. k. behovsprincipen, blir väl resultatet för dem i verkligheten sak samma — jag förutsätter här, att de till övervägande flertal ej äro änkor med minderåriga barn vid mannens frånfälle. Den enda skillnaden skulle bli, enligt vad jag kan se, att de i förra fallet icke övergivit sitt gamla krav på likställighet i löneförmåner mellan man och kvinna.

Sv. Ltg talar om nödvändigheten av ärlighet i våra meningsutbyten. Jag vill kraftigt understryka detta krav och tillägga, att i min uppfattning av begreppet ärlighet ingår även, att man ej beskyller motståndare för oärlighet och icke rent spel, när man ej kan frambära ens det ringaste bevis härför.

Genom ett kraftigt hävdande av likställighetsprincipen från lärarekårens sida kanske vi åtminstone kunna rädda, vad vi nog alla, hur mycket än meningarna brytas på andra punkter, anse vara en full rättvisa, nämligen samma grundlön för män och kvinnor. Det är nog på denna punkt slitningarna bli störst och kraftigast. Genom att följa lönekonferensens förslag, som markerat en viss skillnad i lönehänseende mellan ogifta lärare och icke-familjeförsörjande lärarinnor genom att hänvisa till de förras värnplikt, är det fara värt, att härav kan framgå en nedprutning av de senares grundlön. Är det verkligen meningen att åstadkomma en skillnad i lönehänseende, om ock en obetydlig sådan, mellan manliga och kvinnliga lärare — jag förutsätter här, att de förra i allmänhet äro underkastade värnplikt — så lär det näppeligen gå med denna motivering. Det kommer nog från visst håll, varpå jag från en här i Stockholm nyligen hållen kommunalkonferens* skulle kunna anföra ett liknande fall, att betraktas som ett ytterligare gynnande av de militära kraven. Vill man likväl i enlighet med den mening, som från visst håll frambars på lönekonferensen, göra en skillnad

* Här åsyftas en på våren hållen socialdemokratisk kommunalkonferens, vars uttalanden i förevarande sak emellertid ej synas vara offentliggjorda. Om det finnes personer, för vilka av politiska skäl hela värnplikten är en motbjudande börda, så borde väl dock dessa vara de första att sluta sig till ett yrkande, som endast innebär, att de lärare, vilka på grund av värnplikten komma ungefär ett år senare i ordinarie tjänst, måtte erhålla åtminstone något vederlag för denna kännbara ekonomiska uppoffring. *F. B.*

mellan ovannämnda lönekategorier, så måste man nog uppsöka en annan motivering, och då ligger den faran nära, att denna motivering blir av den art, att den medför en nedprutning även på lärarinnornas grundlön.

Så »den låtsade och verkliga enigheten». Enligt upplysningar, som jag och många med mig fått om lönekonferensens förhandlingar — härmed gives ett tillfälle att dementera detta — har enigheten inom lönekonferensen ingalunda kommit till stånd, därigenom att de olika deltagarna — och det är väl detta man menar med den verkliga enigheten — kommit till den personliga »övertygelsen, att skiljaktigheterna i själva verket icke voro så djupgående, som det vid ett ytligt påseende kunde förefalla», utan uppnåtts fastmer därigenom, att man offrat den enskilda meningen om vad som i lönehänseende är rättvist eller orättvist just för att få till stånd den för genomförandet av våra krav på en betydligt ökad lön så nödvändiga enigheten. Och häri ser jag för min del ingalunda något att klandra eller något, man kan kalla »låtsat». Men den rätt, man kräver för den ene, bör man icke förvägra den andre.

Vare nu om lönekonferensens förhandlingar hur som helst. Om enighet kan uppnås kring ett förslag, vars konsekvenser var och en är på det fullt klara med, och om vilket var och en vet, vad det betyder, när det en gång genomföres i verkligheten, så må man väl icke kalla denna enighet en »låtsad enighet». Tvärtom synes densamma vila på en djup och allvarlig känsla av ansvar för den lyckliga utgången av — i detta fall — en av lärarekårens viktigaste livsfrågor.

Jag har i en föregående artikel sagt: »Förra gången (år 1905) stodo vi fullt eniga, då visste kåren — för att tala med Sv. Ltg — själv klart och helt, hur den ville ha saken ordnad.» Detta betecknas nu av Sv. Ltg såsom »alldeles oriktigt». Jag anser mig befriad från att ingå i svaromål härpå, då detta Sv. Ltg:s påstående säkerligen för var och en inom kåren kommer att stå som en överraskande nyhet. Den gången måtte kåren i fråga om »låtsad enighet» slagit rekord.

Den kraftigaste invändningen, Sv. Ltg har gjort mot Stockholms folkskollärareséllskaps uttalande, har riktats mot mig personligen, nämligen att jag »ingen erfarenhet har och intet därpå grundat ansvar känner». Vad denna invändning betyder framgår bäst därav, att jag ingalunda sökt föra fram personlig auktoritet bakom mitt förslag utan i stället strävat efter att motivera det med sakskäl, vilka, på den punkt diskussionen f. n. intar, fortfarande stå orubbade.

Vilken tidpunkt, som kan anses vara den mest lämpliga för inlämnandet till statsmakterna av en lönepetition, därom har jag icke uttalat mig. Ej heller har det varit min tanke, »att vi alls icke ha tid till undersökning och meningsutbyte». Man skall förgäves i mina artiklar i lönefrågan leta efter ett dylikt uttalande. Snarare skall man finna motsatsen. Vilken stor betydelse jag tillmätt en utredning och ett meningsutbyte inom

lärarekåren framgår därav, att jag kritiserat lönekonferensens alltför snara bestämmande av förhållandetalen mellan ålderstilläggens antal och storlek såsom ett föregripande av en kommande utredning. Jag har visat, att ett uppgörande av dessa tal är en på fri hand uppgjord konstruktion beroende på personligt tycke och smak, då de icke vila på någon utredning av de olika lönekategoriernas faktiska levnadsbehov. Men vad jag velat varna för, är, att vi uttala oss för sådana grunder för lösningen av lönefrågan, som med nödvändighet kräva »vidlyftiga teoretiska och praktiska utredningar» av en kungl. kommitté. Månne det icke ligger något berättigat i den tanken, att begära vi tillämpandet av dessa nya principer vid lösandet av vår lönefråga, så kommer densamma att uppskjutas just genom ett dylikt utredningsarbete, dels emedan dessa grundsatser, innan de tillämpas, måste undersökas, och dels därför att man fruktar, att den stora löneregleringsrörelsen, som väl i det närmaste nu är avslutad, skulle kunna få anledning att börja på nytt. På dessa vidlyftiga utredningar ha vi säkerligen icke råd att vänta. Här kan man tillämpa det en gång förut i detta sammanhang använda uttrycket »medan gräset växer, dör kon». Framföres lönefrågan med dylika utsikter, ha vi ock förlorat möjligheten att i någon mån beräkna den mest lämpliga tidpunkten för dess framläggande inför riksdagen. Detta kommer att till stor del bero på den kommitté, som får frågan om hand. Häremot kan man nu invända, att vilka grundsatser vi än välja, kan likväl en dylik kommittéutredning komma till stånd. Det är sant. Men behöver lärarekåren själv framskapa anledningar till dröjsmål av dylik natur?

Jag har i min förra artikel — enligt Sv. Ltg:s egna ord — antytt huvudkaraktären av den motivering, som måste vara den bärande grundvalen för våra krav. Härvid kunde jag naturligtvis icke undgå, vad man icke kan undgå, att tala om behovet av en snar och kraftig löneförhöjning. Sv. Ltg anser, att jag härmed fastnat på den s. k. bohovsprincipen. Är det icke alltid så, när man framställer en begäran om högre lön, och var det inte så år 1905, när vi inlämnade vår förra lönepetition, att man motiverar kraven med behoven? Men lika litet som vi den gången hamnade på behovsprincipen, om man nu nämligen — såsom man synes vilja — anser detta begrepp vara liktydigt med lönekonferensens förslag eller själva principerna för detta, lika litet är det väl nu nödvändigt att »få den s. k. behovsprincipen på halsen».

Inlägget försågs av redaktionen med en efterskrift så lydande:

Vi skola i sinom tid ta upp till granskning en del av det här anförda*, dock icke de på skvallervägen erhållna s. k. upplysningarna från lönekonferensens rent enskilda överläggningar. Centralstyrelsens syfte med dessa överläggningar var att utan fördöljande och utan omsvep få veta just deltagarnas egen personliga mening men icke att få konstruerad fram någon konstlad enighet. I denna anda, och ingen annan, leddes ock förhandlingarna från början till slut. Har någon det oaktat därvid »offrat» sin personliga övertygelse om vad som i lönehänseende är rättvist eller orättvist, så har han gjort vad centralstyrelsen alls icke bett honom om samt handlat i rak strid mot konferensens ändamål. Detta var k l a r h e t, icke i första hand e n i g h e t. Att den senare skulle komma till stånd var icke begärt, icke ens väntat, om ock naturligtvis önskat. Detta framhölls under konferensen upprepade gånger och på det mest otvetydiga sätt av konferensens ordförande.

* Skedde i Svensk Läraretidning n:r 20; se s. 104.

4.

Ur ett fjärde inlägg av hr Oscar Larsson, som införts i Svensk Läraretidning n:r 21) men allt för mycket bär prägeln av polemik för polemikens skull, må här anföras det märkligaste, nämligen slutorden. De lyda:

Må vi alltså ena oss om en petition, byggd på de principer, vi godkände för vår petition år 1905. Nu kan ju en viss liten förändring i det praktiska tillämpandet av »1905 års principer» med fördel ske genom att taga hänsyn till den omständigheten, att manlig lärare är lagligen skyldig att erlägga avgift till änke- och pupillkassan. Denna utbyggnad eller förändring kommer dock icke att i den minsta mån beröra själva huvudprincipen utan kan sägas från en viss synpunkt låta dennas innebörd skarpare framträda.

Reträtten kan ju, om man så vill, anses betäckt. Men den är dock gjord. Kravet på lika nominell lön för alla utan någon hänsyn till särskilda skyldigheter för särskilda grupper är uttryckligen uppgivet. Återgången till 1905 års s. k. principer är följaktligen oåterkalleligen stängd. Man borde då vara oförhindrad att rikta blicken f r a m å t. Månne icke kravet i så fall måste bliva ungefär detta: 1) lika gottgörelse för varje års arbete (med tagen hänsyn till av staten pålagda avgifter och av staten vållat försenande av inträde i tjänst) samt 2) särskild gottgörelse för av staten föreskriven försörjningsplikt?

INNEHÅLL:

	Sid.
FÖRORD	
Löneförbättringen år 1906	5
Uttalanden från år 1908	30
Lönefrågans upptagande på nytt	41
Lönekonferensen 1911	45
Allmänna grunder för ett rättvist lönesystem	49
Lönekonferensens uttalanden	63
Kungl. löneregleringskommitténs avlöningsgrundsatser	66
Vårt lönesystem. Det forna, det nuvarande, det blivande	80
En lönlös lönetaktik	92
Rättvisa även utåt	113
Bilagor:	
1. Jämlikhet i anställningsvillkor	114
2. Uttalanden i lönefrågan av Carl Lindhagen	130
3. Inlägg av hr Oscar Larsson och Stockholms folkskollärare-sällskap	138

Varje lärare och lärarinna
vid folkskola eller småskola
bör hålla

Svensk Läraretidning

Organ för Sverges allmänna folkskollärareförening

Sverges största och mest spridda skoltidning

Årspris 4 kr. 25 öre

eller

Småskolan

Veckoblad för den första undervisningen

Sverges billigaste skoltidning

Årspris 2 kr. 50 öre.

FÖRENINGEN

TIDSKRIFT FÖR SVERGES ALLMÄNNA FOLKSKOLLÄRAREFÖRENING

1911

FJÄRDE HÄFTET.

LÄRAREKÅRENS LÖNEFRÅGA.

Stockholm 1911. Gustaf Lindströms boktr.

FÖRENINGEN

TIDSKRIFT FÖR SVERGES ALLMÄNNA FOLKSKOLLÄRAREFÖRENING

UTGIVEN

AV

CENTRALSTYRELSEN

TRETTIOANDRA ÅRGÅNGEN AV SVERGES ALLMÄNNA FOLKSKOLLÄRAREFÖRENINGS ÅRSSKRIFT

1911

FJÄRDE HÄFTET: LÖNEFRÅGAN.

STOCKHOLM
GUSTAF LINDSTRÖMS BOKTRYCKERI
1911.

Lärarekårens lönefråga.

I.

Allmän översikt.

Återblick på föregående löneregleringar.

Lika länge, som folkskolan ägt bestånd i vårt land, har hennes lärarekår varit i lag tillförsäkrad ekonomisk ersättning för det i skolan utförda arbetet. Den utveckling, folkskollärarelönerna under denna tid undergått, framgår av nedanstående data ur lönefrågans historia.

a) *Den kontanta lönen.*

1842. I skolstadgan av nämnda år fastställdes den egentliga folkskollärarelönen till »minst 16 tunnor spannmål, varav 8 tunnor erlägges in natura, hälften i råg och hälften i det eller de andra sädesslag, i vilka kronotionden inom orten utgår, men de övriga 8 tunnorna alltid betalas med penningar till ett bestämt belopp av 53 rdr 16 sk. banko». Denna lön kunde anses motsvara i runt tal omkring 150 kronor.

1854. Bestämdes, att sistnämnda 8 tunnor säd skulle lösas efter länets markegångspris, dock ej till lägre belopp än 6 rdr 32 sk. för tunnan.

1864. Från detta års ingång höjdes minimilönen till 400 rdr riksmynt, dock med undantag för lärare, som tillika var klockare eller präst och alltså redan förut hade sammanlagt minst nämnda summa.

1871. Innehavare av förenade tjänster ägde nu att åtnjuta de skilda lönerna oavkortade, såvida de ej i värde överstego 50 tunnor spannmål.

1872. För lärare med 10 års oförvitlig ordinarie tjänstgöring höjdes lönen till 500 rdr.

1874. Det förutnämnda beloppet 500 kronor sattes såsom minimilön, vartill skulle komma ett ålderstillägg å 100 kronor

efter 5 års oförvitlig ordinarie tjänstgöring; slutlön alltså 600 kronor.

1876. Klockare- folkskollärare ägde från detta år rätt att utan alla inskränkningar åtnjuta båda lönerna oavkortade.

1886. Minimilönen bestämdes till 600 kronor, och statsbidrag erhölls till ett ålderstillägg å 100 kronor, försåvitt församlingen å kyrkostämma beslutade att tilldela läraren ett dylikt ålderstillägg. Detta ålderstillägg gällde för blott ett år i sänder, såframt icke församlingen sökte pensionsdelaktighet åt tjänsten för det högre beloppet.

1892. Från detta år ägde folkskollärare med 5 års oförvitlig ordinarie tjänstgöring rätt att utan vidare åtnjuta ett ålderstillägg å 100 kronor; slutlönen alltså 700 kronor. Spannmålslönen borttogs helt och hållet.

1898. Tillkom ett andra ålderstillägg å 100 kronor efter 10 års oförvitlig ordinarie tjänstgöring; slutlönen alltså 800 kronor.

1901. Från och med detta år blev grundlönen i samband med kofodrets borttagande bestämd till 700 kronor, varjämte tillkom ett tredje ålderstillägg å 100 kronor att utgå efter 15 års oförvitlig ordinarie tjänstgöring; slutlönen alltså 1,000 kronor.

1907. Från denna tid utgå de nuvarande lönerna: grundlönen 900 kronor med tre ålderstillägg å 150 kronor för lärare och 100 kronor för lärarinna; slutlönen alltså efter 15 års oförvitlig ordinarie tjänstgöring 1,350 kronor för lärare och 1,200 för lärarinnorna. Det överskjutande beloppet i de högre ålderstilläggen bestrides med statsmedel.

b) *Naturaförmåner.*

Jämte den egentliga lönen blevo folkskollärarna 1842 tillförsäkrade »sommarbete och vinterfoder för en ko eller ock, där lokala eller andra förhållanden sådant förhindra», i ersättning »minst värdet av 2 tunnor spannmål av förutnämnda sädesslag». Även skulle de erhålla »tjänlig bostad och nödigt bränsle» samt, »så vitt sig göra låter», trädgårdsland. Den ursprungliga ersättningen för kofodret höjdes 1860 till 5 tunnor spannmål och reglerades 1888 till 8 hl. 25 liter (i stället för 8 hl. 24,355 liter). Med anledning av vid 1900 års riksdag väckt motion beslöts, att kofodret skulle upphöra och grundlönen, som ovan nämnts, i stället höjas från 600 till 700 kronor. Från och med 1901 har sålunda kofodret såsom en del av lärarnas avlöning försvunnit.

c) *Överläsningsersättning.*

Ersättning för läsning utöver 8 månader bestämdes först 1860 och sattes till 2 tunnor spannmål för varje överläsningsmånad. År 1872 borttogs överläsningsersättningen för sådana lärare, som hade 500 kronors lön, för att ånyo från 1874 bestämmas till 2 tunnor spannmål pr månad. Sedan 1877 gäller stadgandet, att ersättning för tjänstgöring över 8 månader skall ökas för varje månad med en åttondel av minimilönen.

De vigtigaste förändringar, småskolekårens löneförmåner undergått, äro följande:

a) *Den kontanta lönen.*

1858. Under småskolans första tillvaro — från nämnda år — bestriddes undervisningen av lärare och lärarinnor, vilka i regeln icke erhållit någon seminarieutbildning. Avlöningen var godtycklig. I Norrköping t. ex. avlönades år 1859 en vid folkskolan anställd biträdande lärarinna med 150 riksdaler riksmynt och år 1866 en examinerad lärarinna vid småskolan med 300 kronor i ett för allt.

1872. Då ett stort antal skoldistrikt årligen inkom till k. m:t med anhållan om statsanslag för inrättande av småskolor, stadgades, att från och med detta år statsbidrag till småskolor skulle utgå i direkt förhållande till antalet lärarekrafter.

1876. Från detta år gällde, att såsom bidrag till avlönande av lärare och lärarinnor vid småskolor må skoldistrikt under villkor, att sådan lärare och lärarinna i årlig lön uppbär minst 200 kronor och är med undervisningen sysselsatt minst 8 månader om året, åtnjuta ett årligt statsanslag av 100 kronor, vilket anslag kan höjas med 25 kronor, om skoldistriktet tillskjuter ett liknande belopp. Högsta lön sålunda 250 kronor.

1879. Statsbidraget till småskolekårens avlöning kunde ytterligare höjas med 25 kronor, sålunda till 150 kronor, om skoldistriktet tillsköte liknande belopp. Denna förmån fick dock ej åtnjutas av andra lärare eller lärarinnor än de, vilkas avgangsprövning ägt rum i närvaro av folkskoleinspektör eller annan sakkunnig person. Högsta lagstadgade lönen sålunda 300 kronor.

1887. Statsbidraget för småskolans lärarepersonal skulle utgå med två tredjedelar av lönen.

1888. Samma bestämmelse kom att gälla för lärare och lärarinnor vid mindre folkskolor samt biträdande lärare och lärarinnor vid folkskola. Dessa jämkningar inneburo sålunda en minskning i kommunernas lönebidrag men icke någon löneförhöjning.

1898. Från detta år utgick lönen med minst 300 kronor för 8 månaders undervisning, vartill kom ett ålderstillägg å 50 kronor efter 10 års oförvitlig tjänstgöring.

1901. Ytterligare ett ålderstillägg å 50 kr. tillkom, vadan slutlönen för examinerad lärarinna blev 400 kronor efter 15 års oförvitlig tjänstgöring.

1905. Grundlönen höjdes till 350 kronor, och utgjorde sålunda högsta lönen från detta år 450 kronor.

1909. Från denna tid utgå de nuvarande lönerna: grundlön 500 kronor samt 3 ålderstillägg å 60 kronor att utgå efter 5, 10 och 15 års oförvitlig tjänstgöring; slutlön alltså för examinerad lärarinna 680 kronor. För oexaminerade är lönen minst 500 kronor.

b) *Naturaförmåner.*

Först i samband med den löneförbättring, som trädde i kraft 1898, stadgades, att lärarinna skulle förses med bostad och nödig vedbrand eller ersättning därför. Dylik ersättning, som i allmänhet utgick med 50 kronor, bestämdes vid den senaste löneregleringen till minst 100 kronor.

Ovanstående översikt över lärarelönernas utveckling hittills ger ett starkt intryck av, att det på detta område väl skett ett ständigt påökande med små belopp, men att någon verklig, för en avsevärd tid framåt avsedd lönereglering hittills aldrig ägt rum för vare sig folkskole- eller småskolekåren.

Innan man hunnit fram till de nuvarande lönerna, ha många och små steg blivit tagna. Varje nytt litet fjät har varit framtvingat av det nödläge, vari kåren i avseende på sin ekonomiska ställning för tillfället befunnit sig, men den förbättring, som för varje gång kommit till stånd, har i bästa fall endast räckt att fylla de nödtorftigaste tillfälliga behoven, ej att något så när hålla jämna steg med de allt jämt stegrade levnadskostnaderna, de allt dyrare utbildningskostnaderna och de allt jämt ökade krav, som samhället på grund av den snabbt fortgående utvecklingen måste ställa på folkskolan och hennes lärare.

Följden härav har blivit, att den tjänstemannaklass, det här är fråga om, trots de tätt och titt återkommande partiella löneförbättringarna i avseende på sina löneförmåner alltid varit långt efter verkliga behovet. Ja, så stor har efterblivenheten varit, att även de senaste löneregleringarna (för folkskolekåren 1906 och för småskolekåren 1908), ehuru de betydligaste dittills, redan då voro otillräckliga att fylla behovet. Med varje år, som sedan dess gått, har de nuvarande lärarelönernas otillräcklighet blivit allt kännbarare och därför kravet på en ny lönereglering allt mera framträdande inom kåren.

Lönemotionerna 1910.

Ett uttryck för det förefintliga behovet av en löneförbättring utgöra de motioner i lönefrågan, som från föreningens kretsar och enskilda medlemmar inkommit till centralstyrelsen. Redan 1908 gjorde sålunda Gnestatraktens lärareförening framställning

därom, att centralstyrelsen ville verka för åstadkommande av bättre ekonomiska villkor åt folkskolekåren, och under 1910 inkommo motioner i ärendet från följande: Onsjökretsen, Färskretsen, Välinge-Kattarpskretsen, Gnestakretsen, Fleninge-Strövelstorpskretsen, Stockholmskretsen och S. Mörekretsen samt hr Värner Rydén i Malmö.

En sammanträngd redogörelse för innehållet i dessa framställningar lämnas här nedan.

1. Onsjökretsen. Kommitterade, vilka erhållit kretsens uppdrag att avfatta motionen, anmärka till en början, att det ju kan ifrågasättas, huruvida det kan anses lämpligt att redan nu upptaga lönefrågan till behandling. En bitter erfarenhet av de nuvarande löneförmånernas otillräcklighet måste emellertid driva till frågans framförande. Även om man villigt erkänner, att 1906 års lönereglering utgjorde den bästa lösning, som under dåvarande förhållanden kunde åvägabringas, så kan densamma icke anses fullt tillfredsställande. Efter att hava erinrat om, att inom läroverkslärarekåren, för vilken en lönereglering genomfördes för 6 år sedan, redan nu pågår en kraftig lönerörelse vilken ecklesiastikministern vid 1910 års riksdag (2:a kammarens protokoll n:r 45, sid. 45) betecknade såsom berättigad, framhålles den oerhörda stegringen av levnadskostnaderna, som under de senare åren ägt rum, de större skatterna (t. ex. vägskatten, som förr ej drabbade lärare), studiekostnadernas ökande, de stora kraven på lärarnas fortsatta utbildning o. s. v. Med de nuvarande löneförmånerna kommer en folkskollärare med minimilön först efter 10 ordinarie tjänsteår i samma ekonomiska ställning, som han på 80-talet vann redan från början. Vad särskilt Skåne beträffar, så äro där ytterst sällan klockare- och organistbefattningarna förenade med folkskollärareтjänst; slöjd- och fortsättningsskolor förekomma sparsamt på rena landsbygden. Att de lagstadgade lönerna voro för låga hade offentligt erkänts därigenom, att stads- och andra större samhällen allmänt beviljat lönetillägg åt folkskollärarne. Levnadskostnaderna vore dock numera i följd av kommunikationernas utjämnande verkan icke mindre på landsbygden än i folktätare samhällen. Ett huvudvillkor för att höja landsbygdens skolväsen vore därför ökning av lärarelönerna.

Beträffande lönebeloppen föreslår kretsen följande: för folkskollärarna en grundlön av 1,200 kronor samt 3 ålderstillägg å 300 kronor med 5 års mellanrum; sålunda en slutlön å 2,100 kronor efter 15 ord. tjänsteår; för folkskollärarinnor böra ålderstilläggen utgöra 200, vadan slutlönen blir 1,800 kronor.

Motionen utmynnar i yrkandet, »att centralstyrelsen måtte utreda och under 1911 till kretsarna utsända frågan om förbättring av lönerna för folkskolans lärare och lärarinnor.»

2. Färs skolförening. Motionen är avfattad av

föreningens styrelse, och motiveringen överensstämmer i väsentliga delar med de i Onsjökretsens motion utvecklade synpunkterna. I samband med de stegrade levnadskostnaderna framhålles även den i ekonomiskt hänseende betungande värnplikten för de unga lärarna. Vid en jämförelse mellan en lärares årliga inkomster och utgifter under de senaste 25 åren, finner man, att de nuvarande högre löneinkomsterna äro mera skenbara än verkliga. Bland annat anföres följande exempel. För omkring 25 år sedan var grundlönen 700 kronor, kofodersersättningen inberäknad; nu är den 900 kronor. Då uppgingo pensionsavgifterna till 20 kronor, nu till kr. 78,75. Krono- och kommunalutskylderna voro då ungefär 30 kr.; nu uppgår de till över 100 kronor, o. s. v.

Följande lönebelopp föreslås: för manlig lärare 1,200 kronor samt 4 ålderstillägg å 200 kronor med 3 års mellanrum, sålunda en slutlön av 2,000 kronor efter 12 ord. tjänsteår. »Vad beträffar folkskollärarinnorna ville kretsen icke inkomma med något förslag utan ville överlämna den delen av lönefrågan helt och hållet åt centralstyrelsens avgörande.»

Till motionen äro fogade tvänne av lärare uppgjorda tablåer, den ena en utgiftsstat för folkskollärare på landet med en familj om 8 personer (man, hustru, fem barn och tjänarinna), slutande på ett belopp av 2,089 kr. 75 öre, och den andra en utgiftsstat för en landsbygdslärarefamilj om 5 personer (man, hustru och tre barn), slutande på en summa av 2,077 kronor 25 öre.

3. Välinge-Kattarpskretsen. I likhet med de förutnämnda Skånekretsarna framhåller denna i sin motion de höga livsmedelspriserna även på landsbygden särskilt i detta landskap såsom en följd av de goda kommunikationerna, i det lantmännen avyttrar sina produkter i städerna och industrisamhällena. Det oaktat hava landsbygdslärarnas löner mycket sällan höjts utöver det lagstadgade minimum. »Ingen lärare kan, hur sparsamt han än lever, klara sig endast på sin lärarelön: antingen måste han skuldsätta sig eller tillgripa sin enskilda förmögenhet, ifall han skulle vara nog lycklig att äga någon sådan.»

Denna krets föreslår följande lönesatser såsom mest önskvärda: grundlön 1,200 kronor samt 5 ålderstillägg å 200 kronor med tre års mellanrum; alltså en slutlön av 2,200 kronor efter 15 ord. tjänsteår.

Med tanke på svårigheten att få en sådan lönereglering genomförd i riksdagen föreslås alternativt samma lön och ålderstillägg, som av Onsjökretsen föreslagits för manlig lärare.

4. Gnestakretsen. I denna motion, avfattad av därtill utsedda kommitterade, erinras, att kretsen redan för två år sedan motionerade hos centralstyrelsen i detta ärende, vilket emellertid då icke ledde till resultat. Sedan dess ha förhållandena blivit sådana, att behovet av en lönereglering för folkskolekåren framstår allt mera trängande. Talrika exempel på de högre löneförmåner, som andra tjänstemän i landsorten erhålla, anföras. Vid en jämförelse mellan folkskolans lärarekårs löne-

förhållanden och övriga med dem jämställda tjänstemän framgår sålunda, att folkskolans lärarekår ej är ens närmelsevis lika väl avlönad. »För andra tjänstemän har man funnit skäl bestämma högre löner, trots finansiella skäl, för vilka vi alltid måste böja oss, när vår lönefråga behandlats.» Skall folkskolläraren med verksamhetslust och arbetsglädje kunna helt ägna sig åt sitt viktiga kall, bör han slippa att känna sig nedtryckt av ekonomiska bekymmer.

Följande löner föreslås: grundlön 1,500 kronor samt 3 ålderstillägg å 200 kronor med 5 års mellanrum; slutlönen sålunda 2,100 kronor efter 15 ord. tjänsteår.

Kretsen hemställer, »att centralstyrelsen ville taga frågan om hand och låta verkställa erforderlig förberedande utredning samt till statsmakterna frambära lärarekarens önskningar och förhoppningar om mindre bekymmerfulla förhållanden för den nödtorftiga bärgningen.»

5. Fleninge—Ströveltorpskretsen beräknar ränta och amortering av studieskulden till 300 kr. pr år. Efter att i likhet med de föregående kretsarna hava lämnat en utförlig utredning över den nuvarande lärarelönens otillräcklighet för nödtorftig bärgning, yttrar den motionerande kretsen: »Vi hava genom att anföra ovanstående sökt visa, att det från oss landsbygdslärare utgående kravet på förbättrade lönevillkor icke dikteras av oförnöjsamhet utan av verkligt trängande behov. Huru stor en eventuell löneförhöjning skulle bliva, torde kanske bäst utrönas genom ärendets utsändande till resp. kretsar.» Några särskilda belopp föreslås sålunda icke i motionen.

6. Stockholmskretsen. Denna har insänt följande uttalande:

Stockholms folkskollärareförening, som finner en lönereglering för landets lärarekår vara av behovet i hög grad påkallad och särskilt att högsta lönebeloppet måtte kunna uppnås med kortare löneintervaller senast efter 15 år, hemställer, att centralstyrelsen snarast möjligt måtte utsända frågan till kretsarna för yttrande och därefter ingå till regeringen med den framställning som av den verkställda utredningen kan föranledas.

7. Södra Mörekretsen. I dess motion uttalas behovet av en lönereglering samt önskemål i avseende på en skyndsam behandling av ärendet. Kretsen föreslår en begynnelselön av 1,500 kr. samt 5 ålderstillägg å 200 kr. med 3-åriga mellanrum; slutlön alltså 2,500 kr.

8. Slutligen har ledamoten av riksdagens andra kammare hr Värner Rydén i en till centralstyrelsen insänd motion betonat vikten av att lönefrågan med hänsyn till det stora behov av ekonomiskt förbättrade villkor, som förefinnes inom lärarekåren, med snaraste tages upp till lösning. Han uttalar den bestämda övertygelsen att en effektiv lönerörelse endast kan genomföras genom kårens samlade ansträngningar, och att partiella löneförhöjningar i längden undanskjuta och stå hindrande i vägen för större sådana.

Med hänvisning till sitt inledningsföredrag vid de större stä-

dernas lärarekongress i Malmö under påsken 1910 omnämnt i Svensk Läraretidning den 31 mars och 6 april s. år, hemställer motionären »att centralstyrelsen skyndsamt vidtager förberedande åtgärder för att få till stånd en reglering av löneförhållandena för folkskolans lärarekår, samt att därvid de grundsatser, som uttalades av senast avhållna lärarekongress för rikets större städer, vinna beaktande.»

(Det nämnda kongressuttalandet avsåg en allmän lönereglering för folkskolans lärare, grundad på en ny löneskala med 2-åriga och 3-åriga mellanrum mellan ålderstilläggens erhållande samt med högsta lönen uppnådd efter 15 års tjänstgöring. Av motionären närmare utvecklat i ett föredrag i Stockholms folkskollärareförening den 26 nov. 1910.)

Översikt av lönemotionerna 1910.

Motionärer	Yrkanden					Anm.
	Grundlön	Antal ålderstillägg	Ålderstilläggens storlek	Mellanår	Slutlön	
Onsjökretsen	1200	3	300 / 200	5, 10, 15	2100 / 1800	För lärare / » lärarinnor
Färs	1200	4	200	3	2000	Ej skillnad mellan lär. och lär.-innor
Välinge Kattarps	1200	5	200	3	2200	D:o
Gnesta	1500	3	200	5, 10, 15	2100	D:o
Södra Möre	1500	5	200	3	2500	D:o
Fleninge-	—	—	—	—	—	Yrkas blott att centralstyrelsen förbereder och utsänder ärendet.
Strövelstorps						
Stockholms	—	—	—	—	—	
Värner Rydén	—	—	—	—	—	

Centralstyrelsens beslut i januari 1911.

Med anledning av dessa motioner blev lönefrågan föremål för behandling vid centralstyrelsens januarisammanträde 1911, då den upptogs såsom en hela lärarekårens lönefråga, gällande sålunda både folk- och småskolan.

Rörande behovet av en ny lönereglering funnos inom centralstyrelsen inga delade meningar; detta behov syntes var och en så påtagligt, att någon debatt därom ej ens ansågs behövlig. Det gällde således endast att

få klarhet beträffande de principer, enligt vilka en allmän lönereglering kunde önskas komma till stånd.

Centralstyrelsen hade sig väl bekant, att härutinnan olika uppfattningar göra sig gällande inom skilda grupper av den stora kåren. Ett absolut villkor för framgång i kårens lönesträvanden är emellertid — det var centralstyrelsens bestämda och enhälliga åsikt — att dessa olika uppfattningar sammanjämkas, eller, med andra ord, att en överenskommelse mellan de skilda intressena inom lärarekåren på förhand träffas. Först när goda garantier för en dylik överenskommelse förefinnas, kan på grundvalen härav frågan föras vidare mot sin lösning.

I överensstämmelse härmed beslöt centralstyrelsen efter förslag av dess ordförande att uttala sig i lönefrågan på följande sätt:

1. En ny lönereglering för folk- och småskolans (samt högre folkskolans) lärarekårer är av behovet påkallad.
2. En sådan lönereglering kan icke komma till stånd utan efter proposition från k. m:t.
3. K. m:t kan icke väntas framlägga någon dylik proposition utan visshet därom, att densamma åtminstone till sina grunddrag är i överensstämmelse med en samfälld mening hos det övervägande flertalet inom samtliga de huvudgrupper, av vilka lärarekåren är sammansatt.
4. Första förutsättningen för att lärarekåren med någon utsikt till framgång skall kunna vända sig till k. m:t med anhållan om en löneproposition är därför, att en sådan samfälld mening kommer till synes under frågans behandling inom kårens allmänna förening och finner sitt uttryck i de uttalanden, vartill denna behandling leder.
5. För undvikande av den risken, att en allmän behandling inom kretsarna tilläventyrs endast skulle ådagalägga, att intressena och meningarna inom lärarekåren själv beträffande de huvudgrunder, på vilka en lönereglering rättvisligen bör vila, för närvarande äro med varandra oförenliga, bör i förväg noga undersökas, huruvida möjlighet till en utjämning och uppgörelse mellan dessa intressen och meningar kan anses under den närmaste tiden tänkbar, och i så fall på vilken väg den möjligen skulle kunna uppnås.
6. För detta ändamål beslutar centralstyrelsen att anordna en konferens i Stockholm rörande frågan mellan ett antal föreningsmedlemmar, representerande olika kategorier inom kåren: högre folkskolans lärare, folkskolekåren och småskolekåren, stadslärare och landsbygdslärare, manliga och kvinnliga lärare, anhängare av olika meningsriktningar o. s. v., vilken konferens skall hava till uppgift att utröna möjligheten av och villkoren

för åstadkommande av ett förslag, om vars huvudprinciper de skilda grupperna inom kåren kunna ena sig.

7. Skulle nämnda konferens komma till den övertygelsen, att ett förslag av sådan beskaffenhet är tänkbart, vill centralstyrelsen genom en särskild kommitté låta utarbeta ett dylikt och snarast möjligt under årets lopp utsända detsamma till skyndsam behandling inom kretsarna.

Lönekonferensen.

Den i punkten 6 här ovan nämnda konferensen hölls i Stockholm den 8—11 februari.

De representanter för olika grupper inom lärarekåren, vilka inbjudits att med centralstyrelsen konferera, voro följande: folkskollärarna W. Bäckström, Bjurholm, Otto Hellgren, Filipstad, Nils Lundahl, Lund, Värner Rydén, Malmö, J. Ström, Transtrand och Albert Thorell, Göteborg, folkskollärarinnorna Anna Bergman, Bjärtrå, Maria Jönsson, Stockholm, Anna Ljungberg, Stockholm, och Matilda Persson, Sonstorp, samt småskollärarinnorna Kerstin Andersson, Billesholms gruva, Anna Larsson, Göteborg, Alma Nyborg, Gävle, och Anna Olsson, Berg.

För att de till konferensen inbjudnas åsikter måtte så fullständigt som möjligt komma till centralstyrelsens kännedom, hade centralstyrelsen vid sitt nyårsmöte uppdragit åt sina ledamöter Per Borgh, N. O. Bruce, Gottfrid Björkman, Gustava Landberg, Anna L. Lessel och Sven Nylund att hela tiden deltaga i förhandlingarna. Samtliga uppräknade personer voro ock närvarande. Därjämte närvoro centralstyrelsens ordförande Fridtjuv Berg, som hela tiden ledde förhandlingarna, vice ordföranden Alfr. Dalin samt kassaförvaltaren J. J. Dalström. I konferensen deltogo sålunda i allt 23 personer.

Det av centralstyrelsen uppställda frågeprogrammet för överläggningarna hade följande lydelse:

Kongressen anmodas uttala sin mening rörande följande frågor:

1. Bör i det förslag till ny lönereglering, som å den samlade lärarekårens vägnar skall till k. m:t ingivas, någon skillnad göras mellan a) lärare, som äro familjefäder, b) lärare, som icke äro familjefäder, och c) lärarinnor?

2. Om en dylik skillnad anses motiverad, bör densamma då gälla a) begynnelselönen, b) ålderstilläggens storlek, c) ålderstilläggens antal?

3. Vilken skillnad anses böra göras mellan småskolans, folkskolans och högre folkskolans lärarekårer i fråga om a) begynnelselönen, b) ålderstilläggens storlek, c) ålderstilläggens antal?

4. Anses det lämpligt, att grunderna för löneturs beräkning och pensionsåldersberäkning samt förhållandet mellan lön och pension bliva för samtliga tre lärarekårer likformiga?

5. Vilka huvudgrunder för bestämmelserna om begynnelselöner, ålderstillägg och pensioner för olika kategorier av lärare och lärarinnor vill konferensen förorda?

En kort redogörelse för konferensens uttalanden lämnas här nedan.

Såsom naturligt var kommo överläggningarna vid lönekonferensen att i främsta rummet röra sig om förhållandet mellan

manliga och kvinnliga lärare.

Härom gjorde konferensen efter långvariga och livliga överläggningar ett uttalande av följande innehåll:

I.

1. Vid uppgörande av förslag till ny lönereglering bör hänsyn tagas till egenskapen att vara familjeförsörjare eller icke-familjeförsörjare.

2. Detta bör ske därigenom, att familjeförsörjare erhåller högre och flera ålderstillägg.

3. Till familjeförsörjare skola räknas lärare, som äro eller varit gifta, samt lärarinnor, som äro eller varit gifta och äro skyldiga att försörja sina barn.

II.

1. Vid uppgörandet av förslaget bör hänsyn tagas även till den omständigheten, att manlig lärare, i motsats till kvinnlig, är skyldig erlägga avgift till folkskollärarnas änke- och pupillkassa.

2. Ifrågavarande olikställighet kan tänkas utjämnad på tre olika sätt.

a) Helst bör det ske därigenom, att lärarinnorna åläggas liknande avgift.

b) Därest denna anordning skulle visa sig omöjlig att genomföra, bör av icke-familjeförsörjande lärarinnas lön innehållas ett belopp motsvarande nämnda avgift.

c) Skulle ingendera av dessa båda anordningar befinnas verkställbar, bör samma syfte tillgodoses därigenom, att läraren till sin lön erhåller ett tillskott med samma belopp, som av honom skall erläggas till folkskollärarnas änke- och pupillkassa, vilket tillskott dock ej på något sätt må sammanföras med begynnelselön och ålderstillägg.

III.

1. Vid förslagets uppgörande bör hänsyn därjämte tagas till den omständigheten, att manlig lärare, i motsats till kvinnlig, är underkastad värnplikt och på grund härav ogynnsammare ställd i ekonomiskt hänseende.

2. Denna olikställighet bör utjämnas på det sätt, att lärare, som gjort eller gör värnplikt, erhåller sitt första ålderstillägg ett år tidigare än den, med vilken så ej är fallet.

Förhållandet mellan folkskolekårens och småskolekårens löner.

Sedan konferensen beslutat att icke upptaga frågan om högre folkskolans löne- och pensionsförhållanden, gjordes efter en längre överläggning följande uttalande:

Förhållandet mellan småskolekårens och folkskolekårens lönebelopp bör göras förmånligare för den förra kåren, än för närvarande är fallet. Fixerandet av detta förhållande bör dock ske först efter noggrann utredning med hänsyn till olikheten dels i utbildningstiden, dels i tjänstgöringstiden. På frågans nuvarande ståndpunkt håller konferensen emellertid för troligt, att förhållandet icke borde understiga två tredjedelar.

Likformighet i övrigt mellan folkskolekår och småskolekår.

Utan minsta meningsskiljaktighet uttalade sig konferensen för,

att löneturs- beräkning och pensionsåldersberäkning samt förhållandet mellan lön och pension bliva för folkskolekåren och småskolekåren likformiga.

Några huvudgrunder för lönesystemet.

Beträffande vissa huvudgrunder för bestämmelserna om begynnelselöner och ålderstillägg för folkskolekåren gjordes följande uttalande:

a) Begynnelselönen bör vara lika för alla, familjeförsörjare och icke-familjeförsörjare.

b) För familjeförsörjarnas grupp böra ålderstilläggen vara 5, för icke-familjeförsörjarnas grupp, 4, de senare hälften så stora som de förra.

c) Löneintervallerna böra vara treåriga.

d) Då lönebeloppen i möjligaste mån skola svara mot de faktiska levnadsbehoven, bör en grundlig och omfattande utredning rörande de senare föregå det slutliga uppställandet av förslag om bestämda lönebelopp.

Rätta tiden för frågornas behandling.

I avseende på tiden för lönefrågans lösning uttalade sig konferensen sålunda:

a) Beträffande folkskolekårens lönefråga:

Konferensen har efter ingående överläggning funnit, att lönefrågan icke kan framföras till lösning vid 1912 års riksdag, och anser, att före frågans utsändande till kretsarnas definitiva avgörande ett omfattande utredningsmaterial angående lärarnas levnadskostnader m. m. bör genom kretsarnas försorg ställas till centralstyrelsens förfogande.

b) Rörande småskolekårens lönefråga:

Ehuru det torde vara möjligt, ja sannolikt, att frågorna om folkskolans och småskolans löneförhållanden icke lämpligen kunna framföras till avgörande alldeles samtidigt, anser konferensen dock, att de böra samtidigt förberedas genom anställande av för ändamålet nödiga utredningar.

Samtliga konferensens uttalanden blevo i allo enhälliga.

Utredningen angående levnadskostnaderna.

Det utredningsmaterial, vilket sålunda enligt lönekonferensens mening borde genom kretsarnas försorg ställas till centralstyrelsens förfogande, har, som bekant, under den gångna sommaren och hösten blivit insamlat. Det gällde i första rummet att få till stånd en grundlig och omfattande utredning rörande lärarnas levnadskostnader.

Vid den statistiska utredning, som lades till grund vid bestämmandet av viss del av postpersonalens avlöning från och med 1910, användes resultaten av en genom Stockholms stads statistiska kontor åstadkommen undersökning angående levnadskostnaderna i Stockholm åren 1907—1908, vilken var grundad på 150 inom familjer förda hushållsböcker. Klart är, att en utredning grundad på inom lärarehemmen förd bokföring, måste giva högst värdefulla upplysningar om lärarekårens ekonomiska förhållanden och behov. Förvissad om, å ena sidan att många lärare och lärarinnor föra noggrann hushållsbokföring, och å andra sidan att de i sakens intresse skulle vara villiga att ställa det värdefulla materialet i den blivande utredningens tjänst, beslutade centralstyrelsen att såsom en viktig del av det statistiska materialet söka erhålla ekonomiska uppgifter, grundade på verkligen förd hushållsbokföring. Dessa antaganden visade sig riktiga, i det att ett över förväntan rikhaltigt och från statistisk synpunkt synnerligen värdefullt material av detta slags uppgifter inkommit.

Utom de på verklig bokföring byggda uppgifterna har centralstyrelsen även infordrat statistiskt material av liknande art som vid föregående tillfällen, då lönefrågorna

varit före inom föreningen, nämligen uppgifter om beräknade nödvändiga levnadskostnader för lärare, lärarinnor och lärarefamiljer. Det är tydligt, att även uppgifter av detta slag kunna i utredningshänseende ha stort värde, ifall de uppgöras med största möjliga noggrannhet.

För att en dylik noggrannhet skulle bliva möjlig och den beräknade levnadskostnaden sålunda komma verkligheten så nära som möjligt, gjordes en ganska vittgående specialisering å blanketten för detta ändamål. En dylik specialisering har för uppgiftslämnaren nödvändiggjort en grundlig undersökning av förhållandet och har alldeles givet medfört större tillförlitlighet i resultaten, än om, såsom vid föregående utredningar varit fallet, blott levnadskostnadssumman i sin helhet angives. Även dessa uppgifter ha nu, såsom i många fall angivits, kunnat uppgöras på grundvalen på förda hushållsanteckningar eller under jämförelse med sådana.

För utrönande av verkliga ställningen har centralstyrelsen ansett det vara gagneligt att även begära uppgifter om kårmedlemmarnas fördelning på ogifta och gifta samt lärarefamiljernas storlek.

Nedanstående översikt angiver omfattningen av det utredningsmaterial som inkommit från föreningen:

A) Ekonomiska uppgifter grundade på förd bokföring. Av uppgiftgivaren styrkta utdrag ur förd hushållsbokföring hava i behörig tid inkommit från 424 gifta lärare, 69 ogifta lärare, 44 folkskollärarinnor och 88 småskollärarinnor, sålunda tillsamman 625.

B) Beräknade nödvändiga levnadskostnader. Dylika beräkningar, ombesörjda av kretsstyrelserna medelst kommittéer eller på annat sätt (en för varje av de till kretsföreningen hörande olika läraregrupper) hava inkommit från nedannämnda antal kretsar: för en folkskollärarefamilj på landsbygd 207, i stad 46; för en ogift folkskollärare på landsbygd 133, i stad 42; för en ogift folkskollärarinna på landsbygd 94, i stad 41; för en småskollärarinna på landsbygd 177, i stad 54.

C) Uppgifter angående antalet ogifta och gifta samt familjernas storlek inom folkskolekåren. Statistiska uppgifter av detta slag hava inkommit från 233 kretsar.

De under A) och B) härovan angivna uppgifterna hava statistiskt bearbetats av auktarien i Stockholms stads statistiska kontor, hr V. Själander, och har detta arbete givit det resultat, som framgår av tabellerna 1—12.

Som synes har vid denna första bearbetning endast gjorts en sammanställning av medeltalen för slutsummorna å inkomster och utgifter. På tabellerna 1—4 omfatta dessa slutsummor hela inkomst- och utgiftsstaten, sålunda även värdet av samtliga naturaförmåner, under det att på tabellerna 5—8 (avseende endast landsbygden) dels gjorts en uppdelning av de olika inkomstslagen, dels på utgiftssidan frårdragits värdet av bostad och bränsle, så att endast de kontanta utgifterna här återstå. Härigenom underlättas dessa utgifters jämförelse med å ena sidan de från skolan erhållna inkomsterna (innefattande både den egentliga lärarelönen och arvode för slöjd och fortsättningsskola jämte överläsningsersättning) och å andra sidan de beräknade levnadskostnaderna enligt tabellerna 9—12. — Å tab. 14 o. 15 har verkställts en gruppering av inkomster och utgifter för de tjänstgöringsperioder, som motsvara de olika lönegraderna.

Resultatet av familjestatistiken enligt de genom blanketten C) insamlade uppgifterna föreligger i tabellen 16. Denna statistik är ju så tillvida ofullständig, att den endast omfattar de till föreningen anslutna medlemmarna och att även åtskilliga av dessa saknas, men de tal, som där förhållandevis framkomma, torde dock i det stora hela verka belysande för den verkliga ställningen.

Under sistlidna maj månad vände sig centralstyrelsen till rikets samtliga seminarier med begäran att av eleverna i de dåvarande avgångsklasserna erhålla uppgifter rörande deras levnadskostnader under seminariekursen samt under densamma åsamkade studieskulder. De för ändamålet uppgjorda formulären blevo vederbörligen ifyllda av 176 elever vid 13 folkskoleseminarier (7 manliga och 6 kvinnliga) samt av 397 elever vid 20 småskoleseminarier.

Sedan dessa uppgifter genom försorg av kretsordförandena i de olika seminariestäderna inkommit under sommarens lopp, ha de undergått statistisk bearbetning under ledning av seminarierektorn, numera byråchefen K. E. Sandberg. (Tab. 17—20).

*

Det hade varit centralstyrelsens önskan att samtidigt med frågans utsändande kunna meddela en av sakkunnig person anställd jämförelse i lönehänseende mellan folkskolelekåren å ena sidan och en del andra offentliga tjänstemannakårer å den andra. Oöverstigliga hinder hava tyvärr hindrat förverkligandet av denna önskan.

*

Gången av de förberedelser för frågans slutliga utsändande till kretsarna, vilka sålunda i enlighet med ovanstående sammanfattning under året blivit vidtagna, hava föreningens medlemmar varit i tillfälle att i detalj följa. I andra häftet av tidskriften Föreningen innevarande år lämnades en redogörelse för ärendet. I Svensk Läraretidning ha gång efter annan införts meddelanden om frågans läge, och till varje föreningsmedlem har utsänts upplysande cirkulär och blanketter. Därjämte har centralstyrelsen ägnat ett särskilt häfte av tidskriften Föreningen (det tredje 1911) åt lönefrågan. I detta häfte har föreningens ordförande dr Fridtjuv Berg under den gemensamma titeln: »Rättvisa lönegrunder. Några bidrag till lönefrågans utredning», sammanfört egna uttalanden och sådana aktstycken i övrigt, som kunna tjäna att belysa frågans rent principiella sidor, till tjänst för en var, som vill göra sig »väl förtrogen med frågan och söka bilda sig en på egen undersökning bygd övertygelse om de grundsatser, som vid dess lösning böra följas». Det förutsättes, att föreningsmedlemmarna gjort sig förtrogna med innehållet i denna skrift, till vilken i det följande hänvisas.

II.

Ny lönereglering.

Behovet av löneförbättring bekräftas av den verkställda undersökningen.

Tydligt är, att skall en löneförbättring av mera genomgripande art än de föregående kunna utverkas, så måste det kunna påvisas, dels a t t ett trängande behov av ökade löner verkligen föreligger, dels ock h u r u stor löneförbättringen måste vara, för att den skall kunna tillförsäkra varje lärare en någorlunda anständig bärgning.

Detta var ju även syftet med den av centralstyrelsen efter lönekonferensens tillstyrkan verkställda undersökningen. Sedan nu undersökningsmaterialet — på sätt som av den föregående redogörelsen framgår — föreligger, visar det sig ock vara så rikligt och mångsidigt, att det ger en särdeles god föreställning om, hurudan lärarnas ekonomiska ställning i det hela är, och i vilken grad den ovillkorligen kräver förbättring.

Av lätt insedda skäl utgår centralstyrelsen i det följande närmast från de för landsbygdens lärarekår lämnade uppgifterna.

Dessa visa alldeles oförtydbart, vad man ock hade anledning förmoda, att inom folkskolekåren kunna urskiljas fyra i förevarande hänseende från varandra tydligt avgränsade h u v u d g r u p p e r, nämligen: gifta folkskollärare, ogifta folkskollärare, ogifta folkskollärarinnor och ogifta småskollärarinnor. Av den sammanställning av de ekonomiska uppgifterna, som blivit gjord i tabell 13, framgår rörande de årliga kontanta utgifterna för var och en av dessa grupper följande.

Enligt de på förd hushållsbokföring grundade uppgifterna (tab. 13) utgöra de kontanta utgifterna i medeltal för ogifta småskollärarinnor 771 kronor, för ogifta folkskollärarinnor 327 kronor mera eller 1,198 kronor, för ogifta folkskollärare ännu 358 kronor mera eller 1,551 kronor samt för gifta folkskollärare ännu 570 kronor mera eller 2,121 kronor. Enligt de inom kretsarna gruppvis lämnade uppgifterna utgöra de beräknade nödvändiga levnadskostnaderna för ogifta småskollärarinnor 847 kronor, för ogifta folkskollärarinnor 647 kronor mera eller 1,494 kronor, för ogifta folkskollärare 252 kronor mera eller 1,746 kronor samt för gifta folkskollärare 817 kr. mera eller 2,563 kronor.

Att skiljaktigheter i de nödvändiga levnadskostnaderna förefinnas mellan dessa fyra huvudgrupper ligger i sakens natur. Åtskilliga av de omständigheter, av vilka denna åtskillnad motiveras, äro särskilt påfallande.

Självklart är ju, att den längre utbildningstid, som folkskolans lärare och lärarinnor måste underkasta sig, i allmänhet åsamkar dem större studieskulder att förränta och avbetala än dem, som drabba småskollärarinnorna med deras väsentligt kortare utbildningstid. Detta förhållande får sin närmare belysning av de uppgifter, som äro sammanförda å tab. 18 och 20 b. Enligt dessa utgöra studieskulderna för folkskollärarna i medeltal 2,575 kr. och för folkskollärarinnorna 2,262 kr., under det att de för småskollärarinnorna visserligen växla rätt mycket allt efter seminariekursens längd och andra omständigheter men för samtliga småskoleseminarier stanna vid i medeltal 648 kronor för varje elev. Redan under sista studieåret har elev vid ett folkskoleseminarium att betala i ränta å studieskuld över 100 kronor (tab. 17). Motsvarande utgift i medeltal för elev vid ett småskoleseminarium är icke fullt 22 kr. (tab. 19 b).

Skillnaden mellan de gifta lärarnas utgifter å ena sidan samt de ogifta folkskollärarnas och folkskollärarinnornas å den andra betingas ju därav, att de förra ha familj att försörja. Som ovan påpekats, äro de gifta lärarnas kontanta utgifter faktiskt årligen i medeltal 570 kr. större än de ogifta lärarnas.

Men även den utgiftsskillnad, som förefinnes mellan grupperna ogifta folkskollärare och ogifta folkskollärarinnor har, åtminstone delvis, sina påtagliga orsaker. Härvid är i första rummet att märka de större utgifter av rent obligatorisk karaktär, vilka tillkomma den manlige läraren, dels i de utgående avgifterna till änke- och pupillkassan, dels i de omkostnader, som stå i samband med värnpliktstjänstgöringen. Såsom framgår av tab. 18, äro även studieskulderna något högre för de manliga än för de kvinnliga eleverna vid våra folkskoleseminarier, nämligen i medeltal 313 kronor mer för elev. Medan av de kvinnliga eleverna omkring 21 procent lämna seminariet skuldfria, är motsvarande procenttal för de manliga endast omkring 6.

Oavsett de åtskillnader i kontanta utgifter för nödvändiga levnadskostnader, som förefinnas mellan de olika läraregrupperna, och de orsaker, varur dessa skiljaktigheter kunna härledas, är det ett annat, för lönebehovets bedömande synnerligen viktigt förhållande, som genom den föreliggande levnadskostnadsstatistiken erhållit belysning. Det framgår nämligen —ävenledes av de på bokföring grundade uppgifterna — att för ingen av de fyra läraregrupperna de nödvändiga årliga utgifterna kunna täckas med de årliga kontanta inkomsterna av själva lärareverksamheten. I summan »inkomster från skolan» ha i tabellerna sammanförts icke blott den egentliga lärarelönen utan ock övriga inkomster av lärareverksamhet inom folkskolan, såsom slöjdarvode, ersättning för fortsättningsskola samt överläsningsersättning. Jämte lärarelönen och samtliga biförtjänster från skolan behöves för täckande av de nödvändiga kontanta utgifter för livsuppehället en fyllnad, som uppgår till nedan angivna belopp (tab. 13).

Den kontanta årliga inkomsten från skolan utgör i medelbelopp:

för småskollärarinna 705 kr. — nödvändig fyllnad alltså 66 kronor;

för de ogifta folkskollärarinnorna 1,138 kr. — fyllnaden således 60 kronor;

för de ogifta folkskollärarna 1,217 kronor — fyllnaden följaktligen 334 kronor;

för de gifta folkskollärarna 1,383 kronor — fyllnaden alltså 738 kronor.

För täckande av det underskott, som sålunda uppstår därigenom, att inkomsterna från skolan icke räcka till bestridande av de årliga kontanta utgifterna, måste givetvis biförtjänster utom skolan anlitas. I de enskilda fallen växla givetvis storleken av dylika biförtjänster högst betydligt, beroende bland annat på den större eller mindre svårigheten att erhålla sådana. Enligt vad utredningen visar, ställa sig de årliga medeltalsbeloppen för biförtjänster utom skolan på följande sätt inom de olika grupperna: för småskollärarinna 43 kr., för folkskollärarinna 61 kr., för ogift folkskollärare 269 kr. och för gift folkskollärare 540 kronor.

Av dessa uppgifter framgår emellertid, att biförtjänsterna utom skolverksamheten i allmänhet icke räcka till för att täcka skillnaden mellan de årliga kontanta utgifterna och de kontanta inkomsterna från skolan, utan uppstår i stället en verklig brist, vars storlek för de olika läraregrupperna nedan angives. Beträffande denna brist gäller naturligtvis detsamma, som blivit anmärkt rörande biförtjänsterna, nämligen att den i de enskilda fallen är betydligt växlande. Medan icke så få lärare och lärarinnor lyckas skaffa sig sådana tillgångar, att med små anspråk någon brist i hushållsstaten icke behöver uppstå, har den dagliga erfarenheten tyvärr länge vitsordat samma nedslående sakförhållande, som de insända uppgifterna nu statistiskt bekräfta: de flesta kunna icke ekonomiskt reda sig, hur inskränkt de än leva. För småskollärarinnorna återstår sålunda — så vitt av statistiken kan dömas — obetäckt en årlig brist av i medeltal 23 kr., för folkskollärarinnorna gå debet och kredit ihop med 1 kronas behållning, för de ogifta folkskollärarna uppstår en brist av 65 kr. och för de gifta lärarna en brist av 198 kronor.

Resultatet blir sålunda, att samtliga huvudgrupper inom lärarekåren måste för att kunna existera anlita biförtjänster utom skolan, de manliga lärarna i betydande grad, men att alla det oaktat ha svårt att draga sig fram och att de flesta följaktligen måste skuldsätta sig. Särskilt de gifta lärarna måste årligen se sin skuldsumma växa med avsevärda belopp. Betecknande för dessa sistnämnda lärares ekonomiska ställning är, att de med den egentliga lärarelönen (efter avdrag för pensionsavgifterna i medeltal pr tjänstgöringsår 1,121 kr. 25 öre) endast till 52 procent kunna täcka de årliga kontanta utgifterna (2,121 kronor).

Nu anförda förhållanden och särskilt den anförda anmärkningsvärda bristen i hushållsstaten vittna om, att lärarna i allmänhet måste basera tillgodoseendet av de nödvändigaste levnadsbehoven på en sparsamhet, som på varje punkt tvingar till förknappning.

Trots alla bemödanden att vid sidan av skolarbetet skaffa sig biförtjänster och trots ett i allmänhet indraget och försakande levnadssätt, är lärarekårens ekonomiska ställning sålunda i hög grad ogynnsam. Riktigheten av detta omdöme belyses ock av en jämförelse med andra tjänstemannakårer, av vilken jämförelse framgår, att lärarekåren är svagare avlönad än tjänstemannakårer med motsvarande kompetensfordringar och åligganden.

En lönereglering för folk- och småskolekåren är med hänsyn till de ådagalagda behoven synnerligen behövlig. Den bör, för att kunna kallas tillfredsställande, till sin omfattning vara sådan, att lärarekårens medlemmar kunna av sitt skolarbete erhålla en bärgning, som något så när motsvarar deras berättigade krav på livet. Med ledning av den förebragta utredningen är det ock möjligt att bilda sig en föreställning om storleken av den löneförbättring, som för detta ändamål kräves.

Folkskolekåren.

Huvudgrunder för lönesystemet.

Då centralstyrelsen i det följande kommer att framhålla de synpunkter, som enligt dess mening böra göras gällande vid genomförandet av en lönereglering för lärarekåren, vill den till en början behandla folkskolekårens lönefråga för sig.

En god lösning av denna fråga innefattar icke blott fastställande av ett rättvist lönesystem utan ock beviljande av lämpliga lönebelopp.

Att den första av dessa synpunkter vid sysslandet med lönefrågan ovillkorligen måste tränga sig i förgrunden, beror på det faktiska förhållandet, att folkskolekåren i likhet med varje annan stor tjänstemannakår är sammansatt av skilda grupper, vilkas olika intressen och behov kräva att bliva tillgodosedda. Den verkställda utredningen rörande dels det allmänna behovet av en löneregling, dels storleken av detta behov har, såsom framgått av ovanstående, på ett rent av överraskande sätt bekräftat, vad centralstyrelsen redan vid planläggningen av denna utredning förmodade, nämligen att de tre stora intressegrupperna inom folkskolekåren äro dels folkskollärarinnor, av vilka det överväldigande stora flertalet äro ogifta, dels ogifta folkskollärare, och dels gifta folkskollärare.

För samtliga grupper skola lönerna ju ha den dubbla uppgiften att å ena sidan utgöra skälig ersättning för det arbete som utföres i tjänsten och å den andra på skäligt sätt motsvara levnadsbehoven, så att de bereda åt tjänsteinnehavaren en anständig bärgning. Så länge folkskolan ännu stod på den låga utvecklingsståndpunkt i vårt land, att lärarelönerna ännu icke kunde utgå med större belopp, än att de utgjorde ett knappt existensminimum även för dem, som hade de minsta levnadsbehoven, så var frågan om lönesystemet synnerligen enkel. Det kunde ju då icke bli fråga om annat än likhet i de utgående små lönebeloppen över hela linjen. Men i samma mån utvecklingen gått framåt, levnadsbehoven växt och även folkskolans lärarekår kommit i den sociala ställningen, att det på allvar kan ifrågasättas, att de förefintliga levnadsbehoven hos alla dess grupper verkligen skulle bliva någorlunda tillgodosedda genom den åtnjutna lönen, i samma mån inställer sig på allvar det problem, som uttryckes med ordet »lönesystem».

På varje annat arbetsområde har den uppdelning i lönegrupper, som ansetts nödvändig för att tillgodose de olika behoven, i första rummet skett efter könsskillnad så att man erhållit ett lägre löneplan för kvinnliga tjänsteinnehavare och ett högre för manliga. Men en dylik uppdelning är så skematisk och under vår tid ändrade förhållanden även så godtycklig, att det syfte, som man vill vinna, och som ju alla erkänna vara riktigt, till stor del måste förfelas. Ty uppenbarligen är det icke den omständigheten i och för sig, att somliga äro män och somliga kvinnor, som är den väsentligaste orsaken till, att de nödvändiga levnadsbehoven å det ena hållet inom samma kår äro så betydligt större än å det andra. Även om det skulle kunna anses vetenskapligt ådagalagt, att mannen såsom sådan har större levnadsbehov än kvinnan, synes detta förhållande i alla händelser icke böra tillmätas så stor roll, att det, såsom hittills vid löneregleringar i allmänhet varit fallet, kan få motivera frågans lösning efter den enkla formeln: ett manligt och ett kvinnligt löneplan. Vad som däremot alldeles påtagligt förorsakar en mycket betydande skillnad i levnadsbehoven mellan olika grupper även inom folkskolekåren är de rent sociala förhållanden, vilka höra samman med försörjningsplikten, d. v. s. samhällets eget intresse av det kommande släktets vård och utveckling. En rättvis tillämpning av behovsprincipen mynnar därför vid lönesystemets uppgörande visserligen ut i olika löneplan, men icke i ett för lärare och ett för lärarinnor utan i stället i ett för familjeförsörjare och ett för icke familjeförsörjare. Till båda dessa grupper komma då att räknas såväl lärare som lärarinnor.

I begreppet familjeförsörjare, har man då att innefatta alla dem, som hålagstadgad försörjningsplikt, sålunda lärare, som äro gifta samt av lärarinnor sådana, som äro eller varit gifta och tillika äro skyldiga att försörja sina barn, men naturligtvis varken bland manliga eller kvinnliga lärare sådana, som utan någon laglig förpliktelse för längre eller kortare tid frivilligt åtagit sig vården om skylda eller oskylda. Genom den slutgiltiga formuleringen av bestämmelserna härom bör, i likhet med vad fallet är i Finland, tydligt framgå, att lönetillägg, som tillerkänts lärare eller lärarinna i egenskap av familjeförsörjare, allt framgent må behållas. Av den å tab. 16 sammanfattade familjestatistiken framgår, att

bland föreningsmedlemmarna inom de 233 kretsar, från vilka fullständiga uppgifter erhållits, äro av hela antalet manliga lärare 74,1 procent gifta och av hela antalet folkskollärarinnor 2,6 procent familjeförsörjare i ovan angivna mening. Man kan på goda grunder antaga, att dessa procenttal komma verkligheten tämligen nära beträffande hela kåren.

För sin del har centralstyrelsen kommit till den övertygelsen, att en för alla parter antaglig lösning av folkskolekårens lönefråga endast kan vinnas efter den nu antydda linjen: 1) grundsatsen om lönens avpassande efter arbetet bör vara den huvudsakligast bestämmande, och den omständigheten, att en del kårmedlemmar äro kvinnor och en annan del män, må icke i och för sig vålla kårens uppdelning på två skilda löneplan; 2) grundsatsen om lönens avpassande efter behovet bör tillämpas så till vida, att dels särskild gottgörelse lämnas dem, som på grund av försörjningsplikt hava större levnadskostnader, dels en utjämning sker med hänsyn till vissa övriga förpliktelser av ekonomisk innebörd, vilka en del kårmedlemmar äro obligatoriskt underkastade, andra däremot icke.

Undersökningen i det följande kommer sålunda att röra sig kring dessa huvudpunkter och deras tillämpning i lönesystem och lönebelopp.

Behovsprincipens tillämpning.

Vad då först beträffar den i punkten 1) nämnda grundsatsen om lönens avpassande efter arbetet, synes det centralstyrelsen, att den bör komma till uttryck i ett för hela kåren enhetligt lönesystem, så att först och främst grundlönen blir densamma, men att även ålderstilläggen till såväl antal som storlek göras lika.

Den i punkten 2) nämnda särskilda förhöjning, som bör tillkomma familjeförsörjarnas grupp, kan tänkas ske på flera olika sätt. Sålunda finner man, att i den för Finlands folkskolekår gällande löneskalan, vilken som bekant är fastställd med hänsyn till familjeförsörjares och icke familjeförsörjares olika levnadsbehov, ha den förra gruppens större levnadsbehov blivit tillgodosedda dels genom högre grundlön och dels genom större ålderstillägg. Den av centralstyrelsen anordnade konferensen, vars huvuduppgift var att förberedelsevis söka utröna, om det överhuvudtaget funnes någon möjlighet att inom kåren komma till samförstånd i lönefrågan och efter vilka linjer ett dylikt samförstånd i så fall skulle tänkas vunnet, gav som bekant den anvisningen, att de lärare och lärarinnor, som äro familjeförsörjare, borde erhålla dels flera och dels högre ålderstillägg (sid. 13 i detta häfte).

Centralstyrelsen har givetvis tagit i omsorgsfullt övervägande de olika vägar, som erbjuda sig för en lämplig lösning av detta spörsmål. En lösning efter den linjen, att familjeförsörjarnas grupp erhölle högre och möjligen flera ålderstillägg, är visserligen närmast överensstämmande med rådande praxis i de hittills gängse lönesystemen, där skillnad i regeln göres endast mellan män och kvinnor. Men en sådan anordning skulle dels ge ett mindre klart uttryck åt de principer, som skola förverkligas, dels i den praktiska tillämpningen komma att förete en del betydande olägenheter. Särskilt skulle dessa visa sig, då en lärare, som trädde i äktenskap, därmed överginge från det lägre löneplanet till det högre. Härvid komme nämligen tilläggen för familjeförsörjningen att utgå med en olikhet, som knappast vore förenlig med rimlighet. Antaget att det funnes ett löneplan för icke familjeförsörjare, med en slutlön av 1,800 kr. och ett annat för familjeförsörjare, vilket på grund av högre ålderstillägg efter lika många år slutade med 2,400 kr. Skedde då övergången på första lönegraden, erhölles ingen löneförhöjning, i fall grundlönen skulle vara lika för alla, under det att en lärare, som gifte sig efter att ha uppnått högsta lönegraden, genast skulle erhålla en förhöjning å 600 kr. Man finner ock, huru i Finland lagstiftarna tagit konsekvensen härav och därför bestämt även grundlönen olika. De erhållna tilläggen skulle sålunda icke heller komma att stå i lämpligt förhållande till de stegvis ökade levnadskostnaderna. I fall — såsom lönekonferensen föreslagit — lärare, som fullgör värnplikt, komme att erhålla första ålderstillägget ett år tidigare, följde av ålderstilläggens olikhet för gifta och ogifta lärare en ny oegentlighet, i det den sålunda uppkomna framflyttningen av ålderstillägget komme att i verkligheten representera högst olika belopp för den gifte och för den ogifte.

Samtliga nu anlydda olägenheter skulle enligt centralstyrelsens mening undvikas, om — såsom redan ovan framhållits — såväl grundlön som ålderstillägg för båda de stora huvudgrupper, det nu är fråga om, gjordes lika, och om i stället den ersättning för familjeförsörjarnas större levnadskostnader, som är behövlig och nödvändig, utginge i form av ett särskilt lönetillägg. Utom att hela lönesystemet genom en sådan anordning bleve i rent praktiskt hänseende betydligt enklare, vunnes därigenom ock den väsentliga fördelen, att nämnda tillskott bleve rättvisare fördelat, därigenom att det kunde bestämmas till ett fast belopp, och att det även kunde bättre anpassas efter levnadsbehovens stegring inom familjen. Centralstyrelsen har nämligen tänkt sig, att ifrågavarande tillägg icke borde utgå på en gång utan med en del för den försörjningsplikt, som följer av själva äktenskapet och en annan del för den ökade försörjningsplikt, som tillvaron av barn medför. Genom en sådan fördelning undvekes även den oegentligheten, att lärare med barn och utan barn erhölle alldeles lika löneförmåner, vilket bleve följden, ifall läraren genast vid giftermålet utan vidare flyttades upp i det högre löneplanet med större ålderstillägg.

Lönebelopp för icke familjeförsörjare.

När man från ovan angivna huvudgrunder för lönesystemet vill övergå till uppställande av de lönebelopp, vilka i det närmaste kunna anses motsvara de hos ovannämnda båda huvudgrupper inom folkskolekåren (familjeförsörjare och icke familjeförsörjare) förefintliga behoven, har man en god ledning i den föreliggande utredningen över levnadskostnaderna inom kåren.

Vad då först beträffar den senare av de båda huvudgrupperna (d. v. s. lärare och lärarinnor, som icke äro familjeförsörjare), vilken såsom hittills skulle få hela sin lön fördelad i grundlön och ålderstillägg, har centralstyrelsen, av skäl som längre fram skola närmare utvecklas, ansett genomsnittslönen böra beräknas så, att den något så när motsvarar behovet hos de ogifta manliga lärarna.

Enligt de på förd bokföring grundade uppgifterna

uppgå dessa lärares kontanta utgifter till i medeltal 1,551 kronor. Inom de olika lönegraderna (tab. 14) ställa sig utgiftsbeloppen på följande sätt: 1:a 1,407 kronor, 2:a 1,543, 3:e 1,732, 4:e 1,767. Läraren behöver sålunda till täckandet av nämnda utgifter en lön, som i medeltal för tjänstgöringsår utgör 1,550 kronor. För 30 tjänsteår kommer han alltså sammanlagt att uppbära en summa av 46,500 kronor. Detta belopp kan ju tänkas fördelat på olika sätt allt efter som man beräknar begynnelselönen och ålderstilläggen samt de tider, efter vilka lönetilläggen skola åtnjutas. Vad beträffar grundlönen, ha de flesta motionärerna önskat densamma satt till 1,200 kronor. Tager man detta belopp till utgångspunkt och därjämte tänker sig 4 ålderstillägg å 150 kronor att utgå efter 5, 10, 15 och 20 års ordinarie tjänstgöring, blir slutlönen 1,800 kronor. Den kommer då helt nära såväl de för de ogifta folkskollärarna beräknade levnadskostnaderna (1,746 kr..) som ock de nuvarande faktiska utgifterna i 4:e lönegraden (1,767 kr.). Fördelningen på de olika tjänstgöringsåren av lärarens sammanlagda lönesumma för hela hans tjänstetid blir då följande:

5	× 1,200	= 6,000	kronor
5	× 1,350	= 6,750	»
5	× 1,500	= 7,500	»
5	× 1,650	= 8,250	»
10	× 1,800	= 18,000	»
		Summa 46,500	»

Under de förutsättningar, från vilka ovan givna beräkning utgår, förefaller det centralstyrelsen, som om en sådan löneskala vore lämplig och som om grundlönen ej borde sättas lägre än till 1,200 kronor. Den utgift, som tynger hårdast i början av lärarens tjänstgöring, är tydligen ränta och amortering av studieskulder. Enligt den föreliggande statistiken (tab. 15 a och b) uppgå ensamt posterna amortering och ränta, försäkringsavgifter samt skatter tillsammans i medeltal för varje lärare å landsbygden i första lönegraden: för gifta lärare till 26,45 proc., för ogifta lärare till 23,95 proc., och för ogifta lärarinnor till 21,08 proc., eller i medeltal för samtliga till 23,83 procent av samtliga kontanta utgifter.

I avseende på ålderstilläggens storlek synes det centralstyrelsen, att de icke gärna böra sättas lägre än de nu för manliga lärare utgående, d. v. s. till 150 kronor. Vad beträffar principen om ålderstillägg för icke familjeförsörjare, vill centralstyrelsen ånyo betona, vad den förut framhållit, nämligen lönens dubbla uppgift att dels utgöra en ersättning för utfört arbete, dels sätta tjänsteinnehavaren i stånd att genom den få sin bärgning. Även för de lärare och lärarinnor, som icke ha försörjningsplikt, gäller givetvis, att arbetet i stort sett måste anses få ökat värde genom med åren förvärvad övning och erfarenhet, och att även för dem levnadskostnaderna i någon mån stiga med åren.

Ävenledes ha i ovan meddelade beräkning bibehållits de nuvarande 5-årsperioderna mellan ålderstilläggens utgående. Visserligen har från en del håll uttalats en bestämd önskan om löneintervallernas minskande till 3 år, vilken önskan lönekonferensen — som dock icke var i tillfälle att ägna denna punkt en mera ingående granskning — även gav sin anslutning. Detta förslag ävensom förslaget, att den högsta lönen skulle, även om ålderstilläggen bleve flera än nu, uppnås såsom hittills redan efter femton års ordinarie tjänstgöring, har motiverats med det antagandet, att de nödvändigaste levnadsbehoven (särskilt i anledning av familjens tillökning) skulle under de första åren av lärares tjänstgöring stegras i raskt tempo för att efter omkring 15 år nå sin högsta höjd. Statistiken ger emellertid ingen bekräftelse åt detta antagande, snarare tvärtom. Alldeles visst är, att — särskilt för familjeförsörjare — de nödvändiga levnadsbehoven fortfara att stiga långt efter de 15 första tjänsteåren.

Gentemot möjligen förefintliga önskningar, att man med utgångspunkt från samma totala lönesumma, som nyss nämnts, borde uttala sig för högre grundlön än 1,200 kr., kortare löneintervaller än 5 år och följaktligen slutlönens tidigare inträdande än efter 20 år, vill centralstyrelsen erinra, att konsekvenserna av en sådan löneskala ovillkorligen bleve, att ålderstilläggen måste göras mindre och följaktligen s l u t l ö n e n sättas lägre. Mot det senare utgör dock det samband, som i alla löne-

stater äger rum mellan slutlönen och pensionen ett alldeles avgörande skäl.

Den likformighet med läroverkslärarnas löneskala, som genom den ovan framlagda beräkningen skulle uppnås, finner centralstyrelsen tillika vara av en betydelse, som ej bör underskattas.

Principiell likställighet mellan folkskollärare och folkskollärarinnor.

Oavsett enskildheterna vid den praktiska utformningen av löneskalan, torde av den föregående framställningen hava tillräckligt tydligt framgått, att centralstyrelsens förslag åsyftar principiell likställighet mellan folkskollärarinnor och folkskollärare i avseende på beloppen av grundlön och ålderstillägg samt att den löneskala, som i det föregående blivit skisserad, skulle gälla dem, vilka icke äro familjeförsörjare, vare sig de äro män eller kvinnor.

Härvid är centralstyrelsen naturligen beredd på en invändning, som åtminstone vid första påseendet kan sägas innebära en viss rimlighet. Det förhåller sig ju onekligen så, att resultatet av den föreliggande levnadskostnadsstatistiken utvisar väsentligen mindre belopp för de ogifta folkskollärarinnornas kontanta utgifter än för de ogifta folkskollärarnas; och gäller detta i ungefär samma proportion både de på bokföring grundade och de inom kretsarna av folkskollärarinnorna själva beräknade utgifterna (tab. 13). Det skulle därför med ett visst sken av berättigande kunna anses obilligt, att grundlöner och ålderstillägg sattes lika för alla icke familjeförsörjande lärare, vare sig de äro manliga eller kvinnliga.

Till en början kan härå svaras, att löner i främsta rummet torde vara att anse såsom ersättning för uträttat arbete och först i andra rummet såsom medel för tillgodoseende av de arbetandes levnadsbehov. Även då man tar hänsyn till den s. k. behovsprincipen, ligger det sålunda icke utan vidare i sakens natur, att lönesystemet skall i varje detalj anpassas efter alla möjligen förefintliga skiftningar i levnadsbehoven hos olika grupper och individer.

Vidare torde böra beaktas, att de vid någon viss tidpunkt förefintliga skiftningarna i levnadsbehov icke i hela

sin utsträckning kunna betraktas såsom med nödvändighet grundade i sakens egen natur. Centralstyrelsen har förut (sid. 21) påpekat en del omständigheter såsom orsaker till, att de ogifta folkskollärarnas utgifter i medeltal måste bli något högre än de ogifta folkskollärarinnornas. Dessa omständigheter räcka emellertid icke till att förklara den mycket avsevärda olikhet i levnadskostnader mellan lärare och lärarinnor, som statistiken synes vitsorda. Förklaringsgrunder av annan art saknas dock icke. En sådan kan vara att söka däruti, att den på bokföring grundade statistiken är något knapphändig, enär från de ogifta folkskollärarinnorna beklagligtvis blivit insända långt färre uppgifter av detta slag än från de ogifta folkskollärarna. En annan bidragande omständighet är den, att i lärarinnornas uppgifter antalet hushållsmedlemmar angives åtskilligt lägre än i lärarnas. Medan detta antal för lärarna kan uttryckas med medeltalssiffran 1,86 för varje uppgiftsgivare, blir motsvarande siffra 1,62 för lärarinna. Anledningen härtill är påtagligen den, att lärarna i större utsträckning än lärarinnorna hålla tjänare för hushållets skötsel. Av lärarna ha sålunda 69,6 procent av samtliga uppgiftsgivare hushållerska eller annan tjänare, medan bland lärarinnorna blott 38,4 procent ha sådana. Detta kan dock ej utan vidare anses bevisa, att lärarinnorna mindre än lärarna skulle b e h ö v a sådan hjälp, utan synes snarare antyda av nödvändigheten förestavade blygsammare levnadsanspråk.

I övrigt framgår det av statistiken — vilket ju ock den allmänna erfarenheten bekräftar — att lärarinnornas tillfällen till bifortjänster äro långt mera begränsade än lärarnas. Medan de senares kontanta inkomster av arbete utom skolan utgöra i medeltal 269 kronor, uppgå motsvarande för lärarinnorna till blott 61 kronor. Det synes härav vara tämligen tydligt, att de lägre levnadskostnaderna delvis ha sin orsak i rent nödtvång.

Då folkskollärarinnorna trots nu anförda för dem ogynnsamma förhållanden ändå i regeln kunnat värja sig för skuldsättning, så äger man rätt draga den slutsatsen, att de måste leva i synnerligen hög grad indraget och försakande. Måhända bör man sätta detta förhållande i samband med

den stora sjukligheten inom lärarinnekåren, som konstaterats genom d:r G. Stéenhoffs av centralstyrelsen offentliggjorda statistik härom. (Pedagogiska skrifter, häftet 57). Denna statistik visar, att folkskollärarinnornas sjukprocent är mer än dubbelt så hög som lärarnas, eller av hela antalet tjänstgörande 25,6 procent för de förra och 12,1 procent för de senare. Har ifrågavarande olikhet i hälsotillståndet något sammanhang med den statistiskt påvisade olikheten i levnadskostnader, så kan den senare ingalunda sägas vara helt grundad i sakens natur.

Lönebelopp för familjeförsörjare.

Efter de riktlinjer, som sålunda blivit uppdragna för den löneförbättring, vilken ifrågasättes för de lärare och lärarinnor, som icke äro familjeförsörjare, återstår att beräkna det särskilda tillskott i lönen utöver grundlön och ålderstillägg, genom vilket familjeförsörjarnas större behov böra tillgodoses. Redan i samband med granskningen av denna saks principiella och praktiska sidor (sid. 28) har centralstyrelsen såsom sin mening angivit, att detta lönetillägg bör uppdelas i tvänne, det ena motsvarande den försörjningsplikt, som själva äktenskapet medför, det andra den ytterligare försörjningsplikt, som inträder därigenom att barn komma till.

Även vid bestämmandet av dessa lönetilläggs storlek kan man erhålla god ledning i den föreliggande statistiken rörande levnadskostnaderna. Enligt tab. 13 äro de gifta lärarnas årliga kontanta utgifter i medeltal 2,121 kronor. Å tab. 14 och 15 ha samtliga dessa lärare blivit fördelade i grupper efter innehavda lönegrader. Medeltalet av de kontanta utgifterna har då blivit följande:

1:a lönegraden 1,660 kr. — brist i förhållande till inkomsterna från skolan 646 kr.;
2:a lönegraden 1,755 kr. — brist 530 kr.;
3:e lönegraden 2,050 kr. — brist 658 kr.;
4:e lönegraden 2,299 kr. — brist 809 kronor.

Om lärarna i sistnämnda lönegrad fördelas i en grupp med 16—20 tjänsteår och en annan med 21 tjänsteår och därutöver (motsvarande sålunda en tänkt femte lönegrad), ställa sig utgifterna på följande sätt:

4:e lönegraden 2,124 kr. — brist 618 kr.;
5:e lönegraden 2,365 kr. — brist 881 kronor.

Man finner sålunda, dels att skillnaden mellan medelbeloppen för de ogifta lärarnas och de gifta lärarnas levnadskostnader (resp. 1,151 kr. och 2,121 kr.) utgör omkring 600 kronor, dels att skillnaden mellan den högsta föreslagna lönegraden för icke familjeförsörjare efter 20 års tjänstgöring (1,800 kronor) samt de faktiska kontanta utgifterna för gifta lärare efter samma antal tjänsteår (2,365 kr.) ävenledes utgör i runt tal 600 kronor. Centralstyrelsen håller också före, att det särskilda familjetillskottet i dess helhet borde utgöra just detta belopp, så att högsta lönen för lärare med barn komme att bli 2,400 kronor. De beräknade årliga levnadskostnaderna för gifta lärare utgöra, såsom förut blivit påpekat, i medeltal 2,563 kr. (tab. 13).

Beträffande summans fördelning på g i f t e r m å l s t i l l l ä g g och b a r n t i l l ä g g, kan ju denna tänkas ske på olika sätt. Det förefaller centralstyrelsen, som om det låge närmast till hands, att det förra sattes lika med det senare, sålunda vartdera 300 kronor. I avseende på det lönetillägg, som bör motsvara den försörjningsplikt, som har sin grund i tillvaron av barn, anser centralstyrelsen lämpligast att på frågans nuvarande stadium uttalande endast göres rörande beloppet, med överlämnande åt lagstiftningen att ordna vissa enskildheter, såsom exempelvis det närmare bestämmandet av dess utgående och eventuella fördelning.

Det har redan förut framhållits, att principiell ekonomisk likställighet mellan lärare och lärarinnor såsom grundval för lönesystemet icke utesluter utan tvärtom kräver en sådan tillämpning, att det blir en v e r k l i g, icke blott en n o m i n e l l likställighet i avseende på de ekonomiska villkoren, som lönen avser att bereda tjänsteinnehavarna. Det är därför av rättvisa och billighet påkallat, att en utjämning sker i avseende på den olikställighet i lönehänseende, som orsakas av vissa utgifter och åligganden, vilka de manliga lärarna äro obligatoriskt underkastade, men från vilka de kvinnliga för närvarande äro fria. Kostnader av denna karaktär äro dels avgifterna till änke- och pupillkassan, dels de, som äro förbundna med värnpliktsskyldigheten.

I avseende på de medel, som böra anlitas, för att med hänsyn till ovannämnda båda omständigheter det effektiva värdet av lärarnas och lärarinnornas löneinkomster må bli någorlunda lika, vill centralstyrelsen ansluta sig till de av lönekonferensen förordade förslagen, vilka återfinnas å sid. 13 och 14.

Beträffande de olika alternativ, som där framställts i fråga om avgiften till änke- och pupillkassan, vill centralstyrelsen blott anmärka, att den för sin del skulle finna den enklaste och bästa lösningen vara, att även lärarinnorna finge betala en sådan avgift. Tydligen komme genomförandet härav att möta svårigheter, men sannolikt bleve detta i ännu högre grad fallet med de övriga alternativen.

Förslaget, att lärare, som är underkastad värnplikt, skulle erhålla sina ålderstillägg ett år tidigare än lärarinnorna och de lärare, som befrias från värnplikten, grundar sig på det förhållandet, att läraren genom värnpliktstjänsten i regeln förlorar ett ordinarie tjänsteår. Detta betyder — utom de direkta kostnader, som värnpliktstjänstgöringen medför — en rent ekonomisk förlust, som åtminstone motsvarar skillnaden mellan högsta och lägsta lönegraden, sålunda efter ovan beräknade löneskala i det hela 600 kronor. Denna förlust torde i de flesta fall bli något så när gottgjord, om första ålderstillägget till sådan lärare utgår ett år tidigare, sålunda efter 4 år, och de övriga i vanlig ordning med femåriga mellanrum, då ju även högsta lönegraden nås ett år tidigare, sålunda efter 19 tjänsteår.

Småskolekåren.

I framställningen å sid. 19—23 vari med stöd av den förebragta utredningen om levnadskostnaderna påvisats behovet av en genomgripande löneförbättring för lärarekåren i dess helhet, har även s m å s k o l e k å r e n varit inbegripen. De skäl, som motivera en allmän höjning av folkskollärarnas och folkskollärarinnornas löneförmåner, gälla nämligen även för småskollärarinnorna. Stän-

digt stegrade levnadskostnader, ökade utbildningskostnader, ökade krav på arbetet i småskolan med därav följande fordran på högre kompetens, som till stor del måste förvärvas genom fortsatt utbildning — allt detta samverkar till, att de nu för småskolekåren utgående lönerna äro alldeles otillräckliga. Detta är ock oförtydbart ådagalagt genom den föreliggande levnadskostnadsstatistiken.

Men å andra sidan är det påfallande, att denna statistik vad småskollärarinnorna beträffar knappast på ett fullt verklighetstroget sätt avspeglar, i huru hög grad de nuvarande löneförmånerna äro otillräckliga. Uppenbart är, att den kår, som bland alla offentliga tjänstemannakårer ständigt i lönehänseende stått på det allra lägsta trappsteget, och som ännu för mindre än fem år sedan icke kom högre än till en genomsnittslön å 391 kronor (för närvarande 620 kronor), en sådan kår har måst vänja sig vid att föra ett så försakande liv och att hålla de »nödvändiga levnadskostnaderna» så nere, att dessa vid en jämförelse alldeles icke komma att innebära samma begrepp som de »nödvändiga levnadskostnaderna» för dem, vilka stå på en något högre levnadsstandard, t. ex. folkskolekåren. Åtskilligt av det, som å sid. 32 blivit sagt om folkskollärarinnorna, gäller sålunda — och det i än högre grad — även om småskollärarinnorna.

Utan att någon bestämd proportion mellan folkskole- och småskolekårens löner varit fastslagen, kan man dock av översikterna å sid. 3—5 finna, att de senare hittills i allmänhet utgjort omkring hälften av de förra. Centralstyrelsen har förut (sid. 20) anfört ett av de förhållanden, som motivera, att en skillnad göres mellan folkskolekårens och småskolekårens löner, nämligen den olika långa utbildningstiden. Ett annat skäl av liknande slag är jämväl den i såväl folkskolestadgan som normalplanen fastslagna olikheten mellan folkskolans och småskolans dagliga undervisningstid. Men den löneskillnad, som hittills förefunnits mellan de båda kårerna är uppenbarligen allt för stor. I likhet med lönekonferensen finner centralstyrelsen sålunda, att förhållandet bör göras gynnsammare för småskolekåren än hittills.

Även statistiken ger stöd för, att så bör ske. De på bokföring grundade uppgifterna om inkomster och utgifter för landsbygdens småskollärarinnor, fördelade efter innehavda lönegrader, ställa sig enligt tab. 14 på nedan angivna sätt. De kontanta inkomsterna från lärareverksamheten i skolan samt de kontanta utgifterna äro:

i 1:a lönegraden 526 kr. och 800 kr. — brist i förhållande till inkomsterna från skolan 274 kr.;

i 2:a lönegraden 597 kr. och 753 kr. — brist 156 kr.;

i 3:e lönegraden 631 kr. och 685 kr. — brist 54 kr.;

i 4:e lönegraden 788 kr. och 811 kr. — brist 23 kronor.

Vad som på nämnda tabell genast faller i ögonen är de jämförelsevis stora utgifter, som möta småskollärarinnan redan under den första femårsperioden. Inom skolan förtjänar hon under denna period i medeltal endast 26 kronor årligen utöver den fastställda minimilönen; övriga biförtjänster uppgå till 17 kronor, vadan hela den kontanta inkomsten utgör 543 kronor. Den verkliga brist å 257 kronor i medeltal för varje lärarinna i första lönegraden, som hushållsbokföringen sålunda utvisar, bleve tydligen ännu väsentligt större, ifall lärarinnorna skulle ensamt med egna medel bekosta sina nödvändiga levnadsbehov. Men som synes å tabellen 14, äro naturainkomsterna utom bostad och vedbrand beräknade till i medeltal 200 kronor för varje lärarinna. Detta betyder naturligtvis i de flesta fall, att lärarinnorna under ferierna få leva gratis hos föräldrar eller andra anförvanter samt — såsom tyvärr på sina ställen ännu sker — mottaga gåvor av barnens målsmän, men att de ändå måste erhålla ytterligare penningeförsträckningar såsom gåvor eller lån för att kunna leva.

Att utgifterna sedan under de följande perioderna icke nämnvärt stegras är uppenbarligen en nödtvungen följd därav, att icke heller inkomsterna med de nuvarande små ålderstilläggen å 60 kronor nämnvärt stegras. De tydligen allvarliga försöken att få debet och kredit att gå ihop lyckas varken å 2:a eller 3:e lönegraden. Först efter 15 års tjänstgöring, då studieskulderna väl i allmänhet blivit betalda, utvisar bokföringen ett överskott å i medeltal 25 kronor. Men så ha också biförtjänsterna utom skolan då stigit till i medeltal 48 kronor!

En verklig löneregelering för småskolans lärarekår, som

i allo motsvarade behovet någon längre tid framåt, behövde tydligen, med hänsyn till vad som nu anförts, omfatta en grundlön å 700 kronor. Beträffande ålderstilläggen förefinnes tydligen intet skäl, att de bliva till antalet färre än för folkskollärarinnorna, och till storleken böra de lämpligen höjas från 60 till 100 kronor. Småskollärarinna skulle sålunda erhålla 4 ålderstillägg å vartdera 100 kronor samt få i slutlön 1,100 kr. efter 20 tjänsteår.

* * *

Mot hela den framställning i fråga om folkskolekårens och småskolekårens lönefrågor, som i det föregående lämnats, kommer givetvis att göras den anmärkningen, att det måste möta oöverstigliga svårigheter, att för de talrika kårer det här gäller, för närvarande utverka en löneförbättring av den omfattning, som med avseende å grundlöner och ålderstillägg här ifrågasatts. Centralstyrelsen har ingalunda varit blind för dessa svårigheter, utan vet väl, att de äro utomordentligt stora. Då den icke desto mindre finner sig böra förorda föreliggande förslag, sker det i den tron, att folk- och småskolans lärarekårer böra i den tillämnade lönepetitionen frambära de önskemål, som dessa kårer själva med hänsyn till det faktiskt förefintliga behovet finna rimliga och skäliga. I vad mån de erforderliga finansiella medlen för dessa önskemåls förverkligande sedan kunna åstadkommas, blir det naturligtvis statsmakternas sak att pröva.

Pensionsfrågan.

Till centralstyrelsen har från såväl kretsföreningar som enskilda föreningsmedlemmar inkommit jämväl framställningar rörande folkskole- och småskolekårens pensionsförhållanden. (Andra häftet av Föreningen 1911 sid. 40 och 43). Önskemålen hava gällt bland annat pensionsbeloppen, pensionsåldern, tjänsteårsberäkning för erhållande av pension samt tiden för pensionernas utbetalande.

Då pensionsfrågan på det allra närmaste sammanhänger med lönefrågan och i avseende på sina viktigaste sidor är till väsentlig grad beroende av den senares slutgestalning, har centralstyrelsen under fortgången av pensionsfrågans behandling funnit ogörligt att på nuvarande stadium genom än så grundliga utredningar kunna närmare bestämma, huru de framställda önskemålen lämpligen böra formuleras.

Den vill därför blott såsom sin mening uttala, att pensionsfrågan bör lösas samtidigt med lönefrågan, och att — i likhet med vad som förut skett — hemställan härom bör göras, då centralstyrelsen framför kretsarnas önskemål i sistnämnda fråga till k. m:t.

Sammanfattning.

Vad centralstyrelsen sålunda anfört kan sammanfattas i följande:

I.

Folkskolekåren.

A. Lönegrunder.

1. Vid ny lönereglering för folkskolekåren bör hänsyn tagas till egenskapen att vara familjeförsörjare eller icke familjeförsörjare.

2. Detta bör ske därigenom, att familjeförsörjare erhåller särskilda lönetillägg motsvarande den försörjningsplikt, som inträder genom ingående av äktenskap och genom tillvaron av barn.

3. Hänsyn bör tagas till den omständigheten, att manlig lärare, i motsats till kvinnlig, är skyldig erlägga avgift till folkskollärarnas änke- och pupillkassa.

4. Detta bör helst ske därigenom, att lärarinnorna åläggas dylik avgift.

5. Hänsyn bör jämväl tagas till den omständigheten, att manlig lärare, i motsats till kvinnlig, är underkastad värnplikt och på grund därav ogynnsammare ställd i ekonomiskt avseende.

6. Denna olikställighet bör utjämnas på det sättet, att lärare, som är underkastad värnplikt, erhåller sitt första ålderstillägg ett år tidigare än den, med vilken så ej är fallet.

7. I övrigt bör lönesystemet vara likformigt för hela folkskolekåren, så att

a) grundlönen blir lika för alla,

b) ålderstilläggen till antalet 4 samt lika stora för alla,

c) löneintervallerna såsom hittills 5-åriga.

8. Utom den kontanta lönen böra såsom hittills utgå vissa naturaförmåner, såsom bostad, vedbrand och planteringsland.

B. Lönebelopp.

1. För icke familjeförsörjare.

1) Grundlön 1,200 kronor,
2) 4 ålderstillägg,
3) å 150 kronor
4) att utgå

a) för dem, som icke äro underkastade värnplikt: efter 5, 10, 15 och 20 års ordinarie tjänstgöring;

b) för dem, som äro underkastade värnplikt: efter 4, 9, 14 och 19 års ordinarie tjänstgöring.

2. För familjeförsörjare.

1)—4) Lika med icke familjeförsörjare.
5) Ett särskilt lönetillskott å 600 kronor
6) att utgå

a) med 300 kronor för försörjningsplikt genom inträde i äktenskap;

b) med 300 kronor för försörjningsplikt gentemot barn.

II.

Småskolekåren.

1. Grundlön 700 kronor med
2. 4 ålderstillägg
3. å 100 kronor

4. att utgå efter 5, 10, 15 och 20 års tjänstgöring;
5. därtill naturaförmåner.

*

Centralstyrelsen får alltså anmoda kretsföreningarna att taga detta ärende under omprövning och därvid avgiva svar på följande frågor:

1) Vilka lönegrunder vill kretsen uppställa?

2) Vilka lönebelopp vill kretsen förorda?

3) Vilka andra uttalanden vill kretsen göra i föreliggande ärende?

*

För att möjliggöra ett överskådligt sammandrag över kretsarnas yttranden är det synnerligen fördelaktigt, att uppställningen av dessa göras i noggrann anslutning till skemat för centralstyrelsens förslag. I de punkter, där krets har en med centralstyrelsen överensstämmande mening, är det tydligen nog med att hänvisa till motsvarande punkt i förslaget. Detsamma gäller ock, om kretsen ansluter sig till förslaget i dess helhet.

Protokollsutdragen över ärendets behandling skola vara insända till centralstyrelsen före den 15 mars 1912.

TABELL-BILAGOR.

Tab. 1.

A. Ekonomiska uppgifter grundade på förd bokföring.

Gifta lärare.

Län	Landsbygd				Städer				Landsbygd och städer			
	Antal uppgifter	Antal familjemedlemmar i medeltal	Inkomster i medeltal pr hushåll Kr.	Utgifter i medeltal pr hushåll Kr.	Antal uppgifter	Antal familjemedlemmar i medeltal	Inkomster i medeltal pr hushåll Kr.	Utgifter i medeltal pr hushåll Kr.	Antal uppgifter	Antal familjemedlemmar i medeltal	Inkomster i medeltal pr hushåll Kr.	Utgifter i medeltal pr hushåll Kr.
Hela riket	**353**	**4**	**2151**	**2310**	**71**	**4**	**3007**	**3041**	**424**	**4**	**2294**	**2432**
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	9	5	2273	2418	4	3	2633	2502	13	4	2384	2444
Uppsala län	7	4	2224	2383	2	5	2796	2798	9	4	2351	2475
Södermanlands län	21	5	2160	2422	4	3	3639	3544	25	4	2397	2602
Östergötlands län	27	4	2403	2621	5	5	3684	3707	32	5	2603	2790
Jönköpings län	17	4	2020	2178	6	6	2559	2742	23	5	2161	2325
Kronobergs län	14	4	2119	2039	1	7	3275	3258	15	4	2196	2120
Kalmar län	22	4	2201	2490	4	4	2342	2507	26	4	2223	2493
Gottlands län	29	4	1993	2167	1	5	4967	4915	30	4	2092	2259
Blekinge län	1	3	2250	2849	1	5	4940	4940	2	4	3595	3895
Kristianstads län	18	4	2179	2338	3	3	2192	2825	21	4	2181	2408
Malmöhus län	27	4	2124	2234	4	4	3518	3529	31	4	2304	2401
Hallands län	5	4	1934	2027	4	4	3802	3608	9	4	2764	2730
Göteborgs och Bohus län	6	5	2314	2500	3	3	2415	2561	9	4	2348	2520
Älvsborgs län	23	5	2038	2289	3	4	3253	2773	26	5	2178	2345
Skaraborgs län	18	5	1978	2206	—	—	—	—	18	5	1978	2206
Värmlands län	19	4	2046	2123	6	5	3282	3483	25	4	2343	2449
Örebro län	25	4	1817	1943	8	4	2847	2845	33	4	2067	2162
Västmanlands län	16	4	2328	2452	2	5	2897	2900	18	4	2391	2502
Kopparbergs län	14	6	2524	2322	2	7	1883	1908	16	6	2444	2270
Gävleborgs län	12	5	2498	2694	—	—	—	—	12	5	2498	2694
Västernorrlands län	13	5	2345	2493	4	5	2728	2795	17	5	2435	2564
Jämtlands län	5	3	1816	2091	1	5	2050	2043	6	4	1855	2083
Västerbottens län	2	8	2811	3364	3	3	2869	2830	5	5	2846	3043
Norrbottens län	3	6	1931	2250	—	—	—	—	3	6	1931	2250

Tab. 2.

A. Ekonomiska uppgifter grundade på förd bokföring.

Ogifta lärare.

Län	Landsbygd			Städer			Landsbygd o. städer		
	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal Kr.	Summa utgifter i medeltal Kr.	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal Kr.	Summa utgifter i medeltal Kr.	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal Kr.	Summa utgifter i medeltal Kr.
Hela riket	**56**	**1684**	**1739**	**13**	**2402**	**2321**	**69**	**1819**	**1848**
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	1	1565	1555	2	2838	2834	3	2413	2408
Uppsala län	3	1831	1757	—	—	—	3	1831	1757
Södermanlands län	3	1713	1948	1	3825	3326	4	2241	2292
Östergötlands län	3	1941	1899	1	2539	2539	4	2091	2059
Jönköpings län	1	1905	1666	1	1565	1556	2	1735	1611
Kronobergs län	2	1333	1588	—	—	—	2	1333	1588
Kalmar län	3	1583	1946	—	—	—	3	1583	1946
Gottlands län	4	1769	1690	1	1747	1828	5	1765	1717
Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads län	3	1618	1385	1	2285	1798	4	1784	1488
Malmöhus län	3	1610	1694	—	—	—	3	1610	1694
Hallands län	2	2238	2391	—	—	—	2	2238	2391
Göteborgs o. Bohus län	3	1760	1885	—	—	—	3	1760	1885
Älvsborgs län	9	1649	1852	1	1650	1690	10	1649	1836
Skaraborgs län	1	1485	1515	—	—	—	1	1485	1515
Värmlands län	6	1591	1557	1	2772	2321	7	1759	1666
Örebro län	2	1502	1369	1	1880	1856	3	1628	1531
Västmanlands län	3	1911	1911	—	—	—	3	1911	1911
Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gävleborgs län	2	1519	1557	—	—	—	2	1519	1557
Västernorrlands län	2	1400	1392	1	2275	2657	3	1692	1813
Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens län	—	—	—	2	2509	2464	2	2509	2464

Tab. 3.

A. Ekonomiska uppgifter grundade på förd bokföring.

Ogifta folkskollärarinnor.

Län	Landsbygd			Städer			Landsbygd o. städer		
	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal Kr.	Summa utgifter i medeltal Kr.	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal Kr.	Summa utgifter i medeltal Kr.	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal Kr.	Summa utgifter i medeltal Kr.
Hela riket	**26**	**1377**	**1369**	**18**	**1784**	**1832**	**44**	**1544**	**1559**
Stockholms stad	—	—	—	1	2470	2691	1	2470	2691
Stockholms län	—	—	—	1	1750	1749	1	1750	1749
Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands län	3	1351	1317	2	1449	1434	5	1390	1364
Östergötlands län	2	1273	1321	—	—	—	2	1273	1321
Jönköpings län	4	1331	1328	1	1900	2483	5	1445	1559
Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar län	2	1376	1397	—	—	—	2	1376	1397
Gottlands län	—	—	—	3	1960	1973	3	1960	1973
Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus län	1	1348	1372	—	—	—	1	1348	1372
Hallands län	1	1000	1296	1	1936	1932	2	1468	1614
Göteborgs o. Bohus län	2	1573	1557	2	1615	1592	4	1594	1575
Älvsborgs län	1	1145	1135	—	—	—	1	1145	1135
Skaraborgs län	1	1440	1260	—	—	—	1	1440	1260
Värmlands län	2	1138	1119	—	—	—	2	1138	1119
Örebro län	2	1516	1523	1	1575	1574	3	1536	1540
Västmanlands län	3	1552	1416	1	1245	1282	4	1475	1383
Kopparbergs län	1	1295	1235	1	1575	1575	2	1435	1435
Gävleborgs län	—	—	—	1	2100	2099	1	2100	2099
Västernorrlands län	—	—	—	3	1850	1876	3	1850	1876
Jämtlands län	1	1800	1895	—	—	—	1	1800	1895
Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 4.

A. Ekonomiska uppgifter grundade på förd bokföring.

Ogifta småskollärarinnor

Län	Landsbygd			Städer			Landsbygd o. städer		
	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal Kr.	Summa utgifter i medeltal Kr.	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal Kr.	Summa utgifter i medeltal Kr.	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal Kr.	Summa utgifter i medeltal Kr.
Hela riket	**72**	**889**	**884**	**16**	**1137**	**1162**	**88**	**934**	**934**
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	2	1053	1095	1	1100	1100	3	1068	1097
Uppsala län	1	1020	929	—	—	—	1	1020	929
Södermanlands län	2	858	792	4	1075	1195	6	1003	1061
Östergötlands län	3	855	632	1	1500	1468	4	1016	841
Jönköpings län	1	1073	1022	—	—	—	1	1073	1022
Kronobergs län	8	825	816	1	961	1013	9	840	838
Kalmar län	5	1086	1161	—	—	—	5	1086	1161
Gottlands län	10	814	803	—	—	—	10	814	803
Blekinge län	1	830	873	—	—	—	1	830	873
Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus län	11	997	919	2	1294	1279	13	1042	975
Hallands län	1	890	906	1	1294	1277	2	1092	1092
Göteborgs o. Bohus län	2	945	907	—	—	—	2	945	907
Älvsborgs län	9	716	782	—	—	—	9	716	782
Skaraborgs län	1	695	794	—	—	—	1	695	794
Värmlands län	3	702	768	—	—	—	3	702	768
Örebro län	6	850	872	—	—	—	6	850	872
Västmanlands län	1	850	968	—	—	—	1	850	968
Kopparbergs län	1	730	767	—	—	—	1	730	767
Gävleborgs län	2	1097	1045	2	788	788	4	942	916
Västernorrlands län	2	1353	1368	4	1218	1207	6	1263	1260
Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 5.

A. Ekonomiska uppgifter grundade på förd bokföring.

Gifta lärare.

Landsbygd.

Län	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal Kr.	Därav					Kontanta utgifter i medeltal Kr.
			Lön såsom lärare i medeltal Kr.	Natura inkomster i medeltal Kr.	Därav		Övrigt i medeltal Kr.	
					Bostad o. vedbrand i medeltal Kr.	Övrigt i medeltal Kr.		
Hela riket	**353**	**2151**	**1383**	**228**	**188**	**40**	**540**	**2121**
Stockholms län	9	2273	1347	243	205	38	683	2213
Uppsala län	7	2224	1406	350	189	161	468	2194
Södermanlands län	21	2160	1404	232	208	24	524	2214
Östergötlands län	27	2403	1420	225	200	25	758	2421
Jönköpings län	17	2020	1342	217	188	29	461	1990
Kronobergs län	14	2119	1312	223	171	52	584	1867
Kalmar län	22	2201	1342	216	171	45	643	2320
Gottlands län	29	1993	1333	205	188	17	455	1980
Blekinge län	1	2250	1950	250	250	—	50	2599
Kristianstads län	18	2179	1297	201	172	29	681	2166
Malmöhus län	27	2124	1389	224	183	41	511	2051
Hallands län	5	1934	1349	177	152	25	408	1875
Gtbgs o. Bohus län	6	2314	1357	280	201	79	677	2299
Älvsborgs län	23	2038	1369	197	144	53	472	2146
Skaraborgs län	18	1978	1383	220	148	72	375	2057
Värmlands län	19	2046	1431	196	171	25	419	1952
Örebro län	25	1817	1374	187	161	26	256	1783
Västmanlands län	16	2328	1384	248	215	33	696	2237
Kopparbergs län	14	2524	1400	266	188	78	858	2134
Gävleborgs län	12	2498	1577	304	269	35	617	2425
Västernorrlands län	13	2345	1476	306	264	42	563	2230
Jämtlands län	5	1816	1325	344	314	30	147	1777
Västerbottens län	2	2811	1611	365	290	75	835	3074
Norrbottens län	3	1931	1228	135	132	3	568	2118

Tab. 6.

A. Ekonomiska uppgifter grundade på förd bokföring.

Ogifta lärare.

Landsbygd.

Län	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal	Därav					Kontanta utgifter i medeltal
			Lön såsom lärare i medeltal	Naturainkomster i medeltal	Därav		Övrigt i medeltal	
					Bostad o. vedbrand i medeltal	Övrigt i medeltal		
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Hela riket	**56**	**1684**	**1217**	**198**	**188**	**10**	**269**	**1551**
Stockholms län	1	1565	900	315	300	15	350	1255
Uppsala län	3	1831	1246	217	217	—	368	1541
Södermanlands län	3	1713	1160	232	227	5	321	1721
Östergötlands län	3	1941	1374	200	170	30	367	1729
Jönköpings län	1	1905	1200	150	140	10	555	1526
Kronobergs län	2	1333	931	195	150	45	207	1438
Kalmar län	3	1583	1050	220	187	33	313	1759
Gottlands län	4	1769	1210	131	131	—	428	1558
Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads län	3	1618	1336	200	200	—	82	1185
Malmöhus län	3	1610	1203	200	197	3	207	1497
Hallands län	2	2238	1500	275	250	25	463	2141
Gtbgs o. Bohus län	3	1760	1453	222	217	5	85	1668
Älvsborgs län	9	1649	1174	218	207	11	257	1645
Skaraborgs län	1	1485	1000	285	260	25	200	1255
Värmlands län	6	1591	1319	153	145	8	119	1412
Örebro län	2	1502	1165	142	142	—	195	1227
Västmanlands län	3	1911	1184	215	215	—	512	1696
Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—
Gävleborgs län	2	1519	1164	180	180	—	175	1377
Västernorrlands län	2	1400	1100	125	125	—	175	1267
Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 7.

A. Ekonomiska uppgifter grundade på förd bokföring.

Ogifta folkskollärarinnor

Landsbygd.

Län	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal	Därav					Kontanta utgifter i medeltal
			Lön såsom lärare i medeltal	Natura inkomster i mdeltal	Därav		Övrigt i medeltal	
					Bostad o. vedbrand i medeltal	Övrigt i medeltal		
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Hela riket	**26**	**1377**	**1138**	**178**	**171**	**7**	**61**	**1198**
Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—
Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—
Södermanlands län	3	1351	1017	260	237	23	74	1081
Östergötlands län	2	1273	965	168	163	5	140	1158
Jönköpings län	4	1331	1086	158	150	8	87	1178
Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar län	2	1376	1201	175	175	—	—	1222
Gottlands län	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—
Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus län	1	1348	1173	150	150	—	25	1222
Hallands län	1	1000	900	100	100	—	—	1196
Göteborgs o. Bohus län	2	1573	1237	250	238	12	86	1319
Älvsborgs län	1	1145	900	165	155	10	80	980
Skaraborgs län	1	1440	1230	60	60	—	150	1200
Värmlands län	2	1138	988	150	150	—	—	969
Örebro län	2	1516	1298	210	195	15	8	1328
Västmanlands län	3	1552	1403	139	132	7	10	1285
Kopparbergs län	1	1295	1195	100	100	—	—	1135
Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—
Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—
Jämtlands län	1	1800	1200	340	340	—	260	1555
Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 8.

A. Ekonomiska uppgifter grundade på förd bokföring:

Ogifta småskollärarinnor.

Landsbygd.

Län	Antal uppgifter	Summa inkomster i medeltal	Därav					Kontanta utgifter i medeltal
			Lön såsom lärare i medeltal	Natura inkomster i medeltal	Därav		Övrigt i medeltal	
					Bostad o. vedbrand i medeltal	Övrigt i medeltal		
		Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Hela riket	**72**	**889**	**705**	**141**	**113**	**28**	**43**	**771**
Stockholms län	2	1053	865	188	188	—	—	907
Uppsala län	1	1020	780	140	140	—	100	789
Södermanlands län	2	858	745	113	90	23	—	702
Östergötlands län	3	855	740	115	115	—	—	517
Jönköpings län	1	1073	958	115	115	—	—	907
Kronobergs län	8	825	651	111	97	14	63	719
Kalmar län	5	1086	587	379	105	274	120	1056
Gottlands län	10	814	649	117	107	10	48	696
Blekinge län	1	830	730	100	100	—	—	773
Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus län	11	997	794	140	112	28	63	808
Hallands län	1	890	680	100	100	—	110	806
Gtbgs o. Bohus län	2	945	839	106	106	—	—	802
Älvsborgs län	9	716	586	112	108	4	18	674
Skaraborgs län	1	695	560	135	100	35	—	694
Värmlands län	3	702	585	100	100	—	17	668
Örebro län	6	850	685	118	112	6	47	760
Västmanlands län	1	850	650	180	180	—	20	788
Kopparbergs län	1	730	610	120	120	—	—	647
Gävleborgs län	2	1097	850	210	210	—	37	836
Västernorrlands län	2	1353	1215	100	100	—	38	1268
Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 9.

B. Beräknade nödvändiga levnadskostnader.

Gifta lärare.

Län	Landsbygd		Städer		Landsbygd och städer	
	Utgifter i medeltal	Bostad och vedbrand	Utgifter i medeltal	Bostad och vedbrand	Utgifter i medeltal	Bostad och vedbrand
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Hela riket	**2563**	**215**	**3081**	**511**	**2670**	**276**
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	2652	296	—	—	2652	296
Uppsala län	2562	228	2985	588	2683	331
Södermanlands län	2745	214	3494	517	3120	344
Östergötlands län	2469	221	2975	438	2638	293
Jönköpings län	2137	191	3288	492	2569	304
Kronobergs län	2729	225	—	—	2729	225
Kalmar län	2707	200	2596	340	2673	243
Gottlands län	2741	223	2945	550	2764	259
Blekinge län	2407	203	3217	541	2812	372
Kristianstads län	2552	209	2664	300	2567	221
Malmöhus län	2622	224	3326	700	2733	304
Hallands län	2317	197	3268	450	2555	260
Göteborgs o. Bohus län	2520	226	—	—	2520	226
Älvsborgs län	2502	200	3275	558	2647	271
Skaraborgs län	2559	143	2880	463	2676	259
Värmlands län	2592	186	3150	400	2623	199
Örebro län	2949	216	3326	567	3020	282
Västmanlands län	2414	206	—	—	2414	206
Kopparbergs län	2050	221	2691	600	2103	253
Gävleborgs län	2586	219	3368	150	2706	254
Västernorrlands län	2608	264	3247	708	2782	385
Jämtlands län	2431	219	—	—	2431	219
Västerbottens län	2883	250	3200	750	2988	417
Norrbottens län	3443	250	2285	525	2864	388

Tab. 10.

B. Beräknade nödvändiga levnadskostnader.

Ogifta lärare.

Län	Landsbygd		Städer		Landsbygd och städer	
	Utgifter i medeltal Kr.	Bostad och vedbrand Kr.	Utgifter i medeltal Kr.	Bostad och vedbrand Kr.	Utgifter i medeltal Kr.	Bostad och vedbrand Kr.
Hela riket	**1746**	**221**	**2048**	**353**	**1816**	**251**
Stockholms stad	—	—	2175	950	2175	950
Stockholms län	1770	358	—	—	1770	358
Uppsala län	2071	235	2561	415	2267	307
Södermanlands län	1946	201	2438	500	2086	286
Östergötlands län	1725	198	1949	288	1837	243
Jönköpings län	1567	245	2200	300	1672	254
Kronobergs län	1708	233	2296	286	1855	247
Kalmar län	1958	214	2134	260	2017	229
Gottlands län	2033	233	2460	600	2140	325
Blekinge län	1866	183	1980	350	1911	250
Kristianstads län	1776	191	2291	200	1816	192
Malmöhus län	1648	226	2006	353	1692	242
Hallands län	1875	203	2299	375	1996	252
Göteborgs o. Bohus län	1757	201	1807	450	1767	251
Älvsborgs län	1754	203	1670	240	1733	213
Skaraborgs län	1452	153	1725	175	1498	157
Värmlands län	1858	229	1355	400	1808	247
Örebro län	1638	185	2016	250	1764	207
Västmanlands län	1634	254	—	—	1634	254
Kopparbergs län	1507	203	1768	500	1582	288
Gävleborgs län	1778	196	2065	238	1826	203
Västernorrlands län	1704	224	2995	—	1889	224
Jämtlands län	1963	475	—	—	1963	475
Västerbottens län	1660	263	1790	500	1703	342
Norrbottens län	1726	300	1805	413	1766	356

Tab. 11.

B. Beräknade nödvändiga levnadskostnader.

Ogifta folkskollärarinnor.

Län	Landsbygd		Städer		Landsbygd och städer	
	Utgifter i medeltal Kr.	Bostad och vedbrand Kr.	Utgifter i medeltal Kr.	Bostad och vedbrand Kr.	Utgifter i medeltal Kr.	Bostad och vedbrand Kr.
Hela riket	**1494**	**181**	**1757**	**354**	**1577**	**237**
Stockholms stad	—	—	2470	750	2470	750
Stockholms län	1400	192	1525	575	1425	288
Uppsala län	1596	162	1555	150	1586	159
Södermanlands län	1518	164	1783	383	1577	212
Östergötlands län	1545	143	1668	396	1615	311
Jönköpings län	1110	198	1763	250	1371	219
Kronobergs län	1617	225	—	—	1617	225
Kalmar län	1737	160	1685	350	1728	192
Gottlands län	1353	280	—	—	1353	280
Blekinge län	1093	163	1573	337	1413	279
Kristianstads län	1522	156	2031	300	1667	185
Malmöhus län	1712	191	1891	378	1789	271
Hallands län	1582	160	1911	272	1692	197
Göteborgs o. Bohus län	1833	210	1560	387	1765	254
Älvsborgs län	1379	156	1708	265	1520	203
Skaraborgs län	1276	105	1767	300	1521	203
Värmlands län	1453	209	1467	340	1457	253
Örebro län	1550	191	2310	560	1645	238
Västmanlands län	1441	172	1884	270	1551	200
Kopparbergs län	1373	177	1470	440	1387	214
Gävleborgs län	1408	181	1490	363	1426	222
Västernorrlands län	1523	208	1888	415	1645	277
Jämtlands län	—	—	—	—	—	—
Västerbottens län	1553	200	1755	250	1620	217
Norrbottens län	—	—	1798	330	1798	330

Tab. 12.

B. Beräknade nödvändiga levnadskostnader.

Ogifta småskollärarinnor.

Län	Landsbygd		Städer		Landsbygd och städer	
	Utgifter i medeltal	Bostad och vedbrand	Utgifter i medeltal	Bostad och vedbrand	Utgifter i medeltal	Bostad och vedbrand
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Hela riket	**847**	**114**	**1090**	**225**	**903**	**140**
Stockholms stad	—	—	—	—	—	—
Stockholms län	912	191	995	275	926	205
Uppsala län	923	95	1383	255	1076	148
Södermanlands län	909	105	1096	242	979	156
Östergötlands län	749	123	1066	247	846	161
Jönköpings län	799	90	1028	250	837	140
Kronobergs län	1032	119	1010	200	1027	135
Kalmar län	987	119	921	195	972	135
Gottlands län	891	97	—	—	891	97
Blekinge län	909	93	1234	216	1095	164
Kristianstads län	919	117	1087	150	952	122
Malmöhus län	908	110	1215	276	970	143
Hallands län	783	112	1182	237	933	166
Göteborgs o. Bohus län	790	105	1120	275	845	133
Älvsborgs län	709	100	1076	213	793	126
Skaraborgs län	713	103	1012	187	846	139
Värmlands län	833	103	998	165	869	117
Örebro län	864	113	1224	253	910	138
Västmanlands län	903	117	—	—	903	117
Kopparbergs län	746	93	904	138	775	101
Gävleborgs län	846	122	1030	211	874	136
Västernorrlands län	917	124	1227	293	986	162
Jämtlands län	827	120	—	—	827	120
Västerbottens län	662	132	1130	150	779	136
Norrbottens län	750	158	850	313	779	202

Tab. 13.

Sammandrag av tabellerna 1—12.

(Beloppen i medeltal kronor för hela riket.)

Läraregrupper	Olika slags uppgifter	Landsbygd										Städer	
		Samtliga inkomster	Därav								Samtliga inkomster	Samtliga utgifter
			Natura inkomster	Därav		Kontanta inkomster	Därav		Samtliga utgifter (inräknat värdet av bostad o. vedbrand	Kontanta utgifter	Skillnaden mellan kontanta inkomster som åtgår och kontanta utgifter (brist)		
				bostad och vedbrand	Övrigt		Såsom lärare (samtliga inkomster från skolan)	Övrigt					
Gifta folkskollärare	A [1]	2151	228	188	40	1923	1383	540	2310	2121	738	3007	3041
	B [2]			215						2563			3592
Ogifta folkskollärare	A	1684	198	188	10	1486	1217	269	1739	1551	334	2402	2321
	B			221						1746			2401
Ogifta folkskollärarinnor	A	1377	178	171	7	1199	1138	61	1369	1198	60	1784	1832
	B			181						1494			2111
Ogifta småskollärarinnor	A	889	141	113	28	748	705	43	884	771	66	1137	1162
	B			114						847			1315

[1]) Uppgifter grundade på förd bokföring. [2]) Beräknade nödvändiga levnadskostnader.

Tab. 14.

A. Ekonomiska uppgifter grundade på förd bokföring.

Inkomster och utgifter i medeltal kronor för lärare och lärarinnor å landsbygd fördelade å lönegrader.

Lönegrad	Inkomster							Utgifter				
	Samtliga inkomster	Kontanta inkomster			Inkomster in natura			Samtliga utgifter	Kontanta utgifter	Utgift in natura	Antal medlemmar i varje familj	Antal personer i varje familj
		Summa	Såsom lärare	Övrigt	Summa	Bostad och vedbrand	Övrigt					
I. Gifta folkskollärare.												
Första lönegraden	1658	1456	1014	442	202	187	15	1847	1660	187	2.9	3.2
Andra »	1866	1663	1225	438	203	178	25	1933	1755	178	3.8	4.3
Tredje »	2138	1908	1392	516	230	204	26	2254	2050	204	4.4	5.0
Fjärde »	2312	2078	1490	588	234	188	46	2487	2299	188	4.9	5.2
II. Ogifta folkskollärare.												
Första lönegraden	1447	1233	1002	221	224	212	12	1619	1407	212	—	1.6
Andra »	1674	1508	1223	285	166	163	3	1706	1543	163	—	1.8
Tredje »	1929	1721	1416	305	208	202	6	1934	1732	202	—	2.1
Fjärde »	1976	1777	1472	305	198	177	21	1944	1767	177	—	2.4
III. Ogifta folkskollärarin.												
Första lönegraden	1219	1037	944	93	182	165	17	1268	1101	167	—	1.4
Andra »	1299	1127	1108	19	172	166	6	1282	1116	166	—	1.5
Tredje »	1478	1293	1186	107	185	170	15	1538	1368	170	—	2.0
Fjärde »	1588	1398	1349	49	190	186	4	1520	1334	186	—	1.9
IV. Ogifta småskollärarin.												
Första lönegraden	833	543	526	17	290	90	200	890	800	90	—	—
Andra »	794	661	597	64	133	126	7	879	753	126	—	—
Tredje »	795	681	631	50	114	114	—	799	685	114	—	—
Fjärde »	966	836	788	48	130	124	6	935	811	124	—	—

Tab. 15 a.

A. Ekonomiska uppgifter

Kontanta utgifter i medeltal kronor för lärare och lärarinnor på landsbygden fördelade å särskilda poster.

Lönegrad	Föda	Beklädnad				Belysning, tvätt o. renhållning
		Därav			Summa	
		Man	Hustru	Barn		
I. Gifta folkskollärare.						
Första lönegraden	603	107	81	23	211	44
%	36.33	6.44	4.88	1.39	12.71	2.65
Andra »	702	117	96	42	255	51
%	40.00	6.67	5.47	2.39	14.53	2.91
Tredje »	851	135	109	89	333	61
%	41.51	6.58	5.34	4.33	16.25	2.97
Fjärde »	886	116	89	137	342	62
%	38.54	5.05	3.87	5.96	14.88	2.70
Gruppen i sin helhet	822	118	92	103	313	58
%	38.94	5.59	4.36	4.88	14.88	2.75
II. Ogifta folkskollärare.						
Första lönegraden	476	—	—	—	142	47
%	33.83	—	—	—	10.09	3.34
Andra »	567	—	—	—	128	40
%	36.76	—	—	—	8.31	2.59
Tredje »	647	—	—	—	165	35
%	37.36	—	—	—	9.53	2.02
Fjärde »	724	—	—	—	166	42
%	40.97	—	—	—	9.39	2.38
Gruppen i sin helhet	570	—	—	—	144	42
%	36 75	—	—	—	9.28	2.71

grundade på förd bokföring.

Möbler och husgeråd	Tjänare	Hälsovård	Amortering och räntor	Fortbildn.kurser och skolmöten	Böcker och tidningar	Barnens undervisning	Försäkrings- o. fören.-avgifter	Skatter	Resor, förströelser, gåvor	Post, skrivmateriell o. d.	Övriga utgifter	Summa utgifter
118	37	27	204	19	44	14	114	121	51	15	38	1660
7.11	2.23	1.63	12.29	1.14	2.65	0.84	6.87	7.29	3.07	0.90	2 29	100
95	66	48	100	26	52	1	98	144	61	19	37	1755
5.41	3.76	2.73	5.70	1.48	2.96	0.06	5.58	8.21	3.48	1.08	2.11	100
82	85	28	74	44	43	20	111	181	80	23	34	2050
4.00	4.15	1.37	3.60	2.15	2.10	0.98	5.41	8.83	3.90	1.12	1.66	100
64	59	47	73	25	39	268	102	204	70	22	36	2299
2.78	2.57	2.04	3.17	1.09	1.70	11.66	4.44	8.87	3.04	0.96	1.56	100
77	62	43	91	27	42	165	103	183	68	21	36	2111
3.65	2.94	2.04	4.31	1.28	1.99	7.81	4.88	8.67	3.22	0.99	1.70	100
127	60	7	158	25	49	—	98	81	81	19	37	1407
9.03	4.26	0.50	11.23	1.78	3 48	—	6.96	5.76	5.76	1.35	2.63	100
93	140	20	77	39	54	—	108	130	86	20	41	1543
6.02	9.07	1.29	4 99	2.53	3.50	—	7.00	8.42	5 57	1.29	2.66	100
83	127	25	31	51	68	—	86	170	164	19	61	1732
4.79	7.33	1.44	1.79	2.94	3.93	—	4 97	9.81	0.47	1.10	3.52	100
53	191	64	24	49	44	—	76	180	98	23	33	1767
3.00	10.81	3.62	1.36	2.77	2.49	--	4.30	10.19	5.55	1.30	1.87	100
95	119	24	89	38	52	—	95	126	96	20	41	1551
6.13	7.67	1.55	5.74	2.45	3.35	—	6.13	8.12	6.19	1.29	2.64	100

Tab. 15 b.

A. Ekonomiska uppgifter

Kontanta utgifter i medeltal kronor för lärare och lärarinnor på landsbygden fördelade å särskilda poster.

Lärargrupper	Föda	Beklädnad	Belysning, tvätt o. renhållning	Möbler och husgeråd	Tjänare
III. Ogifta folkskollärarinnor.					
Första lönegraden	379	167	23	61	14
%	34.42	15.17	2.09	5.54	1.27
Andra »	391	171	43	65	17
%	35.04	15.32	3.85	5.82	1.52
Tredje »	538	213	29	37	120
%	39.33	15.57	2.12	2.70	8.77
Fjärde »	546	163	42	50	93
%	40.93	12.22	3.15	3.75	6 97
Gruppen i sin helhet	446	171	35	57	48
%	37.23	14.27	2.92	4.76	4.01
IV. Ogifta småskollärarinnor.					
Första lönegraden	319	148	27	101	1
%	39 88	18.50	3.37	12.63	0.12
Andra »	314	144	34	53	2
%	41.70	19.12	4.51	7.04	0.27
Tredje »	280	153	20	39	—
%	40.88	22.33	2.92	5.69	—
Fjärde »	342	147	30	44	2
%	42.17	18.12	3.70	5.42	0.25
Gruppen i sin helhet	321	146	29	51	2
%	41.63	8.94	3.76	6.62	0.26

grundade på förd bokföring.

rinnor på landsbygden fördelade å särskilda poster.

Hälsovård	Amortering och räntor	Fortbildningskurser och skolmöten	Böcker och tidningar	Barnens undervisning	Försäkrings- o. föreningsavgifter	Skatter	Resor, förströelser, gåvor	Post, skrivmateriell o. d.	Övriga utgifter	Summa utgifter
15	90	20	28	—	52	90	128	16	18	1101
1.36	8.18	1.82	2.54	—	4.72	8.18	11.62	1.45	1.64	100
13	39	24	34	—	42	97	99	23	58	1116
1.17	3.50	2.15	3 05	—	3.76	8.69	8.87	2.06	5.20	100
—	—	76	60	—	19	111	86	11	68	1368
—	—	5.56	4.39	—	1.39	8 11	6.29	0.80	4 97	100
54	—	23	48	—	45	110	114	24	22	1334
4.05	—	1.72	3.60	—	3.37	8.24	8.55	1.80	1.65	100
25	40	27	38	—	44	100	112	20	35	1198
2.09	3.34	2.25	3.17	—	3.67	8.35	9.35	1.67	2.92	100
13	50	19	17	—	15	12	55	15	8	800
1.62	6.25	2 37	2.12	—	1.88	1.50	6.88	1.88	1.00	100
41	21	13	17	—	27	18	44	11	14	753
5 44	2.79	1.73	2 26	—	3.59	2.39	5.84	1.46	1.86	100
23	11	13	18	—	31	19	53	12	13	685
3.36	1.61	1.90	2.63	—	4.52	2.77	7.74	1.75	1.90	100
33	5	30	21	—	29	35	70	12	11	811
4.07	0.62	3 70	2.59	—	3.58	4.31	8.63	1.48	1.36	100
32	15	22	19	—	27	25	58	12	12	771
4.15	1.95	2 85	2.46	—	3.50	3 24	7.52	1.56	1.56	100

Tab. 16.

C. Uppgifter angående antalet ogifta och gifta

Län	Antal kretsar	Folkskollärare		De gifta lärarnas barnantal	
		Ogifta	Gifta	Samtliga	Under 18 år
Stockholms stad	1	54	88	157	97
Stockholms län	6	22	80	196	129
Uppsala län	7	27	84	221	158
Södermanlands län	9	46	101	274	199
Östergötlands län	12	48	164	449	291
Jönköpings län	9	48	139	455	285
Kronobergs län	4	28	92	213	157
Kalmar län	9	20	79	220	137
Gottlands län	8	11	70	199	123
Blekinge	6	64	76	198	155
Kristianstads län	14	43	120	357	237
Malmöhus län	20	114	320	766	558
Hallands län	8	34	83	286	196
Göteborgs o. Bohus län	9	54	126	337	242
Älvsborgs län	14	59	152	483	295
Skaraborgs län	6	15	100	221	158
Värmlands län	14	43	119	445	236
Örebro län	16	37	144	323	242
Västmanlands län	11	34	97	259	182
Kopparbergs län	10	35	121	366	211
Gävleborgs län	15	35	134	388	238
Västernorrlands län	11	31	100	298	284
Jämtlands län	7	9	42	141	140
Västerbottens län	3	2	9	26	19
Norrbottens län	4	16	20	30	28
Summa	233	929	2660	7320	4997

samt familjernas storlek inom folkskolekåren.

Medeltal barn pr familj		Folkskollärarinnor		Antal lärarinnor med försörjningsplikt	Antal barn, som dessa äro skyldiga att försörja	Län
Samtliga	Under 18 år	Ogifta	Gifta			
1.8	1.1	282	72	13	19	Stockholms stad
2.5	1.6	44	7	—	—	Stockholms län
2.6	1.9	27	5	2	3	Uppsala län
2.7	2	72	6	1	1	Södermanlands län
2.7	1.8	68	11	—	—	Östergötlands län
3.3	2.1	48	6	—	—	Jönköpings län
2.3	1.7	19	2	1	2	Kronobergs län
2.8	1.7	22	2	1	1	Kalmar län
2.8	1.8	10	1	1	3	Gottlands län
2.6	2.0	23	—	—	—	Blekinge län
3.0	2.0	21	1	—	—	Kristianstads län
2.4	1.7	121	10	—	—	Malmöhus län
3.4	2.4	31	4	2	4	Hallands län
2.7	2.0	87	11	1	4	Göteb. o. Bohus län
3.2	1.9	30	1	—	—	Älvsborgs län
2.2	1.6	21	3	—	—	Skaraborgs län
3.8	2.0	22	8	5	8	Värmlands län
2.2	1.7	39	8	—	—	Örebro län
2.7	1.9	39	7	2	8	Västmanlands län
3.0	1.7	51	14	1	1	Kopparbergs län
2.9	1.8	73	11	2	4	Gävleborgs län
3.0	2 8	50	5	2	2	Västernorrlands län
3 4	3.3	7	3	1	5	Jämtlands län
2.9	2 1	9	1	1	2	Västerbottens län
2.0	1 4	15	8	2	6	Norrbottens län
2.8	1.9	1231	207	38	73	Summa

Tab. 17.

Seminarieelevernas studiekostnader.

Folkskole-seminarierna.

Seminarier	Antal elever med hem utom seminariestaden	Antal inkomna uppgifter	Utgifter för livförsäkring under fjärde läsåret		Utgifter för räntor under fjärde läsåret		Studieomkostnader för hela seminariekursen			
			Antal	Medeltal för elev	Antal	Medeltal för elev	Antal	Medeltal för elev	Högst	Lägst
Manliga seminarier;										
Uppsala	26	10	8	41.79	8	82.88	10	3126.10	3500.—	2661.—
Linköping	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Strängnäs	29	18	13	46.50	10	72.30	18	3508.05	4200.—	2700.—
Växjö	19	19	16	37.85	9	66.22	19	3264.47	4000.—	2500.—
Lund	30	19	11	45.55	13	137.54	19	3444.74	4000.—	2900.—
Göteborg	19	14	10	42.78	7	73.57	14	2801.21	4000.—	2000.—
Karlstad	24	15	13	46.98	10	162.40	15	3797.13	5600.—	3000.—
Härnösand	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Luleå	19	19	17	48.32	14	95.71	19	3353.68	4000.—	2200.—
Samtliga	216	114	88	44.38	71	102.10	114	3348.90	5600.—	2000.—
		52.78 %	17.19 %		62.28 %					
Kvinnliga seminarier:										
Stockholm	9	3	—	—	—	—	3	3100.—	3820.—	2500.—
Skara	26	12	6	62.—	6	116.67	12	3512.40	4000.—	2800.—
Falun	16	10	1	54.—	—	—	8	3008.75	3400.—	2500.—
Landskrona	31	14	11	34.28	7	103.57	14	3148.86	3700.—	2600.—
Kalmar	24	20	1	26.50	3	80.—	20	3377.50	4000.—	2300.—
Umeå	21	3	2	48.50	3	124.67	3	2833.—	3900.—	2200.—
Samtliga	127	62	21	44.12	19	107.32	60	3260.90	4000.—	2200.—
		48.82 %	33.87 %		30.65 %					

Tab. 18.

Seminarieelevernas

Folkskole-

Seminarier	Studieskulder vid seminariekursens slut				
	Hela studieskulden				
	Antal utan skuld	Antal med skuld	Medeltal för elev	Högst	Lägst
Manliga seminarier:					
Uppsala	—	10	2435.—	3000.—	1000.—
Linköping	—	—	—	—	—
Strängnäs	1	17	2637.07	3500.—	900.—
Växjö	—	19	2269.21	3500.—	250.—
Lund	1	18	2942.22	4000.—	1700.—
Göteborg	4	10	2224.—	4000.—	1300.—
Karlstad	1	14	3313.57	5600.—	1640.—
Härnösand	—	—	—	—	—
Luleå	—	19	2195.26	3200.—	800.—
Samtliga	7	107	2575.65	5600.—	250.—
	6.14 %	93.86 %			
Kvinnliga seminarier:					
Stockholm	2	1	2500.—	2500.—	2500.—
Skara	4	8	3012.50	3300.—	1900.—
Falun	5	5	1520.—	3400.—	600.—
Landskrona	2	12	1984.17	3200.—	700.—
Kalmar	—	20	2243.75	3500.—	1000.—
Umeå	—	3	2666.67	3900.—	1700.—
Samtliga	13	49	2262.96	3900.—	600.—
	20.97 %	79.03 %			

studieskulder.

seminarierna.

Studieskulder vid seminariekursens slut							
Därav till enskilda personer				Därav till banker och liknande inrättningar			
Antal	Medeltal för elev	Högst	Lägst	Antal	Medeltal för elev	Högst	Lägst
9	1911.11	3000.—	400.—	6	1191.67	2200.—	350.—
—	—	—	—	—	—	—	—
17	2148.78	3079 23	800.-	6	1383.33	2000.—	1000.—
19	2003.42	3800.—	250.—	7	721.43	2500.—	150.—
16	2103.75	3800.—	800.—	11	1754.55	3500.—	600.—
10	1974 —	2740.—	1300.—	3	833.33	2000.—	200.—
13	2868.46	5000.—	1200.—	7	1300.—	4000.—	400.—
—	—	—	—	—	—	—	—
18	1919.44	3200.—	750.—	7	1022.86	2400.—	150.—
102	2127.79	5000.—	250.—	47	1245.96	4000.—	150.—
95.33 %				43.92 %			
1	2500.—	2500.—	2500.—	—	—	—	—
4	2312.50	3000.—	1550.—	6	2475.—	3500.—	350.—
3	2133.33	3400.—	1000.—	2	600.—	600.—	600.—
8	1720.—	2460.—	600.—	7	1435.70	2500.—	650.—
20	1863.75	3500.—	950.—	6	1266.67	2500.—	500.—
2	2700.—	3900.—	1500.—	2	1300.—	2400.—	200.—
38	1962.76	3900.—	600.—	23	1578.26	2500.—	200.—
77.55 %				46.94 %			

Tab. 19 a.

Seminarieelevernas studiekostnader.

Småskoleseminarierna.

Seminarier	Antal inkom. uppgifter	Utgifter för livförsäkr. under läsåret: Antal	Utgifter för livförsäkr. under läsåret: Medeltal för elev	Utgifter för ränta under läsåret: Antal	Utgifter för ränta under läsåret: Medeltal för elev	Studieomkostnader för hela seminariekursen: Antal	Medeltal för elev	Högst	Lägst
Tre-årig kurs.									
Murjek	22	2	51.50	—	—	22	1227.88	1697.—	800.—
Haparanda	15	—	—	—	—	15	1160.67	1600 —	930.—
Samtliga	37	2 5.41 %	51.50	—	—	37	1200.63	1697.—	800.—
Två-årig kurs.									
Ateneum i Stockholm [1]	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nya sm. lärarinnesem. i Stockholm	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmköping	25	—	—	—	—	24	1116 42	1280.—	1000.—
Halmstad	25	1	22.—	4	36.25	25	1379.46	1790.—	890.62
Göteborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Borås	23	7	22.71	1	20.—	23	1402.13	1730.—	1125.—
Skara [2]	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hagaström [2]	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Härnösand	18	6	25.87	7	21.91	18	1103.25	1388.—	850.—
Östersund	14	4	22.60	—	—	14	885.71	1050.—	775.—
Västerhiske	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skellefteå	23	5	30.24	3	18.—	23	746.57	956.—	550.—
Lycksele	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öjebyn	17	—	—	—	—	17	597.18	857.—	400.—
Råneå	17	5	17.63	9	15.25	17	633.19	900.—	480.—
Samtliga	162	28 17.28 %	23.78	24 14.81 %	17.07	161	1017.86	1790.—	400.—

[1]) Endast en fullständig uppgift lämnad. — [2]) *Ofullständiga uppgifter.*

Tab. 19 b.

Seminarieelevernas studiekostnader.

Småskoleseminarierna.

Seminarier	Antal inkom. uppgifter	Utgifter för livförsäkr. under läsåret: Antal	Utgifter för livförsäkr. under läsåret: Medeltal för elev	Utgifter för ränta under läsåret: Antal	Utgifter för ränta under läsåret: Medeltal för elev	Studieomkostnader för hela seminariekursen: Antal	Medeltal för elev	Högst	Lägst
Tre terminers kurs.									
Uppsala	9	1	32.—	1	11.—	9	1006.33	1245.—	700.—
Linköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eksjö	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar	18	3	12.33	—	—	18	875.94	991.—	700.—
Kristianstad	25	7	38.36	5	41.30	25	881.56	1050.—	750.—
Åmål	42	2	30.75	—	—	42	957.83	1225.—	700.—
Karlstad	21	2	44.—	—	—	21	1025.40	1354.70	900.—
Örebro	12	1	19.—	—	—	12	760.78	909.90	500.—
Västerås	8	1	18.—	1	40.—	8	821.38	1000.—	600.—
Falun	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bollnäs	17	5	55.20	3	23.33	17	1110.29	1250.—	900.—
Samtliga	152	22 14.87 %	36.36	10 6.58 %	32.75	152	942.11	1354.70	500.—
Ett-årig kurs.									
Växjö [1]	22	—	—	—	—	22	600.68	785.—	425.—
Malmö	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lund	24	—	—	—	—	24	486.72	645.—	331.—
Göteborgs privata	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga	46	—	—	—	—	46	541.22	785.—	331.—
Samtliga									
Tre-årig kurs	37	2	51.50	—	—	37	1200.63	1697.—	800.—
Två-årig kurs	162	28	23.78	24	17.07	161	1017.86	1790.—	400.—
Tre terminers kurs	152	22	36.36	10	32.75	152	942.11	1354.70	500.—
Ett-årig kurs	46	—	—	—	—	46	541.22	785.—	331.—
Samtliga	397	52 13.10 %	30.17	34 8.56 %	21.68	396	951.86	1790.—	331.—

[1]) Detta läsår omfattar 9 månader.

Tab. 20 a.

Seminarieelevernas studieskulder.

Småskole-seminarierna.

Seminarier	Studieskulder vid seminariekursens slut									
	Inkomna uppgifter		Hela studieskulden			Därav till enskilda personer				Därav till banker och liknande inrättningar			
	Utan studieskuld	Med studieskuld	Medeltal för elev	Högst	Lägst	Antal	Medeltal för elev	Högst	Lägst	Antal	Medeltal för elev	Högst	Lägst
Tre-årig kurs.													
Murjek	6	16	346.13	543.—	175.—	16	346.13	543.—	175.—	—	—	—	—
Haparanda	6	9	272.22	500.—	125.—	9	272.22	500.—	125.—	—	—	—	—
Samtliga	12	25	319.52	543.—	125.—	25	319.52	543.—	125.—	—	—	—	—
	32.43 %	67.57 %											
Två-årig kurs.													
Ateneum i Stockholm	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nya sm. lärarinnesem. d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmköping	6	19	850.—	1175.—	300.—	18	852.78	1175.—	300.—	1	800.—	800.—	800.—
Halmstad	11	14	1092.14	1500.—	600.—	14	1013.57	1500.—	600.—	3	366.67	600.—	200.—
Göteborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Borås	15	8	925.—	1500.—	200.—	8	925.—	1500.—	200.—	—	—	—	—
Skara	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hagaström	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Härnösand	2	16	866.28	1388.—	400.—	15	897.36	1388.—	400.—	1	400.—	400.—	400.—
Östersund	4	10	472.50	1050.—	150.—	10	472.50	1050.—	150.—	—	—	—	—
Västerhiske	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skellefteå	6	17	403.12	943.—	130.—	16	403.50	906.—	150.—	3	132.33	230.—	37.—
Lycksele	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öjebyn	5	12	447.92	800.—	325.—	12	447.92	800.—	325.—	—	—	—	—
Råneå	6	11	428.18	650.—	265.—	8	363.75	525.—	115.—	6	300.—	380.—	150.—
Samtliga	55	107	694.99	1500.—	130.—	101	691.75	1500.—	115.—	14	321 21	400.—	37.—
	33.95 %	66.05 %				49.39 %				13.08 %			

Tab. 20 b.

Seminarieelevernas studieskulder.

Småskole-seminarierna.

Seminarier	Studieskulder vid seminariekursens slut									
	Inkomna uppgifter		Hela studieskulden			Därav till enskilda personer				Därav till banker och liknande inrättningar			
	Utan studieskuld	Med studieskuld	Medeltal för elev	Högst	Lägst	Antal	Medeltal för elev	Högst	Lägst	Antal	Medeltal för elev	Högst	Lägst
Tre terminers kurs.													
Uppsala	5	4	957.50	1100.—	700.—	4	887.50	1100.—	700.—	1	200.—	200.—	200.—
Linköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Eksjö	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kalmar	10	8	778.—	979.—	400.—	6	820.67	979.—	700.—	2	650.—	900.—	400.—
Kristianstad	8	17	754.47	912.—	450.—	17	557.41	900.—	112.—	6	558.33	800.—	300.—
Åmål	38	4	600.—	800.—	400.—	2	600.—	800.—	400.—	2	600.—	800.—	400.—
Karlstad	18	3	967.33	1031.—	915.—	3	967.33	1031.—	915.—	—	—	—	—
Örebro	7	5	611.20	725.—	500.—	4	639.—	725.—	600.—	1	500.—	500.—	500.—
Västerås	1	7	769.—	1000.—	400.—	7	769.—	1000.—	400.—	—	—	—	—
Falun	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bollnäs	7	10	765.—	1100.—	350.—	10	765.—	1100.—	350.—	—	—	—	—
Samtliga	94 61.84 %	58 38.16 %	761.91	1100.	350.—	53 91.38 %	710.21	1100.—	350.—	12 20.69 %	545.83	900.—	200.—
Ett-årig kurs.													
Växjö [1]	12	10	305.—	750.—	100.—	9	283.33	750.—	100.—	1	500.—	500.—	500.—
Malmö	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lund	[2] —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Göteborgs privata	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Samtliga	12 54.55 %	10 45.45 %	305.—	750.—	100.—	9 90.00 %	283.33	750.—	100.—	1 10.00 %	500.—	500.—	500.—
Samtliga.													
Tre-årig kurs	12	25	319.52	543.—	125.—	25	319.52	543.—	125.—	—	—	—	—
Två-årig kurs	55	107	694.99	1500.—	130.—	101	691.75	1500.—	115.—	14	321.21	400.—	37.—
Tre terminers kurs	94	58	761.91	1100.—	350.—	53	710.21	1100.—	350.—	12	545.83	900.—	200.—
Ett-årig kurs	12	10	305.—	750.—	100.—	9	283.33	750.—	100.—	1	500.—	500.—	500.—
Samtliga	173 46.38 %	200 53.62 %	647.96	1500.—	100.—	188 94.— %	627.90	1500.—	100.—	27 13.50 %	427.67	900.—	37.—

[1]) Detta läsår omfattar 9 månader.
[2]) Finnes inga uppgifter angående studieskuld.

Av

"Pedagogiska skrifter",

utgivna av *Sverges allmänna folkskollärareförenings litteratursällskap*, hava utkommit följande häften:

Första årgången.

1) *Hartman, B.*, Undersökning av barnets föreställningskrets (utgången) ..... Kr. 1: 60
2) *Bergqvist, B. J.*, Frågans formulering vid undervisningen „ 1: 25
3) *Sjövall, B.*, Filantropinismen (utgången) ..... „ 0: 85
4) *Martig, E.*, Åskådningspsykologi, del I (utgången) ... „ 1: 35

Andra årgången.

5) *Beckman, N.*, Språkpsykologi och modersmålsundervisning ..... „ 1: 50
6) *Martig, E.*, Åskådningspsykologi, del II ..... „ 1: 50
(7) och 8) *Lay, W. A.*, Rättskrivningsundervisningens metodik „ 2: —

Tredje årgången.

9) *Monroe, Will. S.*, Det sociala medvetandets utveckling hos barn ..... „ 1: —
10) *Messer, A.*, Förutfattade meningars inverkan på skollivets personliga förhållanden ..... „ 1: —
11) *Bager-Sjögren, J.*, Uppfostran till och genom det sköna, 1:sta häftet ..... „ 1: 25
12) *Fuchs, A.*, m fl., Bidrag till den pedagogiska patologien „ 1: 50
13) *Diesterweg, A.*, Ur »Vägvisare till bildning för tyska lärare» ..... „ 0: 75

Fjärde årgången.

14) *Ziehen, Th.*, Handledning i Fysiologisk psykologi ... „ 1: 50
15) *Ziehen, Th.*, Barnets idéassociation ..... „ 1: 50
16) *Junge, Friederich*, Bydammen såsom natursamhälle jämte en avhandling om Den naturhistoriska undervisningens mål och metod ..... „ 1: 50
17) *Pestalozzi, Johann Heinrich*, Enslingens aftonstund... „ 0: 40
18) *Rein, W.*, Grunddragen av pedagogiken. Med författarens biografi ..... „ 1: 50

Femte årgången.

19) Tre avhandlingar i barnpsykologi ..... Kr. 2: —
20) *Scholder, Weith* och *Combe*, Ryggradskrökningar i Lausannes skolor, samt *H. Otth*, Upprätt skrift..... „ 1: 50
21) *Leubuscher, G.*, Stats-skolläkare ..... „ 1: —
22) *Tadd, J. Liberty*, Nya uppfostringsmetoder. Med talrika illustrationer ..... „ 2: 50

Sjätte årgången.

23) *Wagner, Ernst*, Luther såsom pedagog ..... „ 1: —
24) *Martig, E.*, Lärobok i pedagogik ..... „ 2: 25
25) *Brüggeman, F.*, och *Groppler, F.*, Frankrikes folkskola, del I ..... „ 1: 50
26) *Tadd, J. Liberty*, Nya uppfostringsmetoder. Med talrika illustrationer ..... „ 1: 50

Sjunde årgången.

27) *Baumgarten, O.*, Kristendomsundervisningens reformering efter den nyare teologiens principer ..... „ 1: 50
28) *Brüggeman, F.*, och *Groppler, F.*, Frankrikes folkskola och hennes överbyggnader år 1900, del II ..... „ 1: —
29) *Eklund, Pehr*, Evangelisk Fadervårsdyrkan I ..... „ 1: 25
30) *Eklund, Pehr*, Evangelisk Fadervårsdyrkan II..... „ 2: 50

Åttonde årgången.

31) *Tadd, J. Liberty*, Nya uppfostringsmetoder. Med talrika illustrationer ..... „ 1: 50
32) *Fridén, Alfr.*, Fortsättningsskolan och yrkesundervisningen ..... „ 1: 25
33) *Eklund, Pehr*, Evangelisk Fadervårsdyrkan III ..... „ 1: 25
34) *Olofsson, K.*, Mannheimersystemet ..... „ 1: 25

Nionde årgången.

35) *Olofsson, K.*, Rörelsernas pedagogiska betydelse ..... „ 1: 25
36) *Hallsten, Nils*, Lärobok i naturkunnighet för folkskolan „ 1: 25
37) *Olofsson, K.*, Vilja och handling såsom grundval för uppfostran ..... „ 1: 25
38) *Geijer, Reinhold*, Om uppfostringskonsten, dess teori och historia ..... „ 1: 25

Tionde årgången.

39) *Geijer, Reinhold*, Studier i pedagogikens historia. I. Hellas ..... „ 1: 25
40) *Hallsten, Nils*, Lärobok i naturkunnighet för folkskolan „ 1: 50
41) *Pérez, B.*, Våra barns moraliska uppfostran, I ..... „ 1: 25
42) *Bergh, G.*, Skolhusets hygien..... „ 1: 50

Elfte årgången.

43) *Hagelin, Hugo*, Adenoider och skolundervisning ..... Kr. 0: 30
44) *Pérez, Bernard*, Våra barns moraliska uppfostran II... „ 1: 50
45) *Hald, H. A.*, Iakttagelseundervisning i småskola och folkskola. Metodiska anvisningar ..... „ 2: 25
46) *Tews, J.*, Modern uppfostran i hem och skola ..... „ 1: 75

Tolfte årgången.

47) *Leffler, G.*, Skolhygien ..... Kr. 1: 50
48) *Paulsen, F.*, Det tyska undervisningsväsendet i dess historiska utveckling I ..... „ 1: 50
49) *Paulsen, F.*, D:o D:o II „ 1: 25
50) *Geijer, R.*, Studier i pedagogikens historia II. Rom „ 0: 60

Trettonde årgången.

51) *Thorell, A.*, och *Nylund, S.*, Yrkesundervisningen ..... Kr. 1: 75
52) *Frye, A. E.*, Naturstudium eller geografiundervisning med modellering ..... „ 2: 50
53) *Kurzpers, F.*, Förenta staternas folkskola och lärarebildning ..... „ 1: 75
54) *Kerschensteiner, G.*, Grundfrågor rörande skolans organisation ..... „ 0: 60

Fjortonde årgången.

55) *Berg, Fridtjuv*, Nutidsfrågor på uppfostrans område... Kr. 1: 50
56) *Sandberg, Alvida*, Om hjälpskolor i London ..... „ 0: 75
57) *Stéenhoff, G.*, Hälsotillståndet inom lärarekåren vid Sverges folk- och småskolor..... „ 0: 60
58) *Sjöholm, L. G.*, Om stamning ..... „ 1: 50

Litteratursällskapets medlemmar erhålla Pedagogiska skrifter hos litteraturkommitténs ordförande till ett pris av *3 kr. pr årgång*. Av första årgången äro dock 1:a och 4:e häftena utgångna. 2:a och 3:e häftena kosta tillsammans 1,50 kr. Lösa häften betalas efter bokhandelspris.

Medlemmar av Sverges allmänna folkskollärareförening erhålla inträde i litteratursällskapet, om anmälan göres hos litteraturkommitténs ordförande, folkskoleinspektören *J. Franzén, Regeringsgatan 111, Stockholm*. Om årsavgiften, 3 kronor, på förhand insändes, erhållas Pedagogiska skrifter häftesvis i korsband, eftersom de utkomma. I annat fall sändes hela årgången mot postförskott, då den blir färdig.

Av

Studiehandbok för lärare,

ha utkommit:

Första häftet:

Ingers, E., Om självstudier. *Cederschiöld, G.*, och *Olander, Valborg*, Modersmålet. Plan A. *Noreen, Adolf*, Modersmålet. Plan B. *Afzelius, J. A.*, Engelska språket. Plan B.

Andra häftet:

Berg, Hjalmar och *Lindén, And.*, Om undervisningen i naturkunnighet. Plan A. *Sernander, R.*, Botanik. Plan B. *Henning, A.*, Geologi. Plan B. *Larsson, Hans*, Filosofi. Plan B.

Plan A. innehåller anvisningar av mera praktiskt-pedagogisk art. Plan B. är avsedd för vetenskapliga studier.

Vartdera häftet erhålles hos Centralstyrelsens kassaförvaltare, överläraren *J. J. Dalström, Stockholm Va*, till ett pris av endast *50 öre*.

Varje lärare och lärarinna
vid folkskola eller småskola
bör hålla

Svensk Läraretidning

Organ för Sverges allmänna folkskollärareförening

Sverges största och mest spridda skoltidning

Årspris 4 kr. 25 öre

eller

Småskolan

Veckoblad för den första undervisningen

Sverges billigaste skoltidning

Årspris 2 kr. 50 öre.

FÖRENINGEN

TIDSKRIFT FÖR SVERGES ALLMÄNNA FOLKSKOLLÄRAREFÖRENING

1911

FEMTE HÄFTET A.

SMÅSKOLEKÅRENS RÄTTSLIGA STÄLLNING

EN STATISTISK UNDERSÖKNING.

Småskolekårens rättsliga ställning.

I.

Kort översikt av frågans läge.

Uppgiften att söka bereda en i rättsligt avseende fullt tryggad ställning åt den stora grupp av lärarekrafter inom den svenska folkskolan, som har det ansvarsfulla kallet att meddela den första grundläggande undervisningen och handleda de små, d. v. s. åt småskolans lärarinnor, har visat sig synnerligen svårlöst. Under hela den tid, Sveriges allmänna folkskollärareförening ägt bestånd, har emellertid detta viktiga spörsmål varit föremål för föreningens livligaste intresse.

Den allra första fråga, som kom upp på den nybildade föreningens program, var just den om småskolekårens rättsliga ställning. Den utsändes till kretsarnas behandling redan 1881. I sin utredning över ärendet yttrade centralstyrelsen bland annat:

> Småskollärare och -lärarinnor, som äro särskilt utbildade för sitt kall och under nuvarande förhållanden oumbärliga, böra i likhet med folkskollärare kunna vinna ordinarie anställning och tillsättas efter samma grunder som dessa.

Med stor enhällighet uttalade sig också föreningens kretsar för följande önskemål:

> att småskollärare böra kunna erhålla ordinarie anställning, och
>
> att staten bör för ordinarie småskollärare inrätta en pensionskassa, vilande på likartade grunder med folkskollärarnas pensionsinrättning.

Dessa önskemål framburos av centralstyrelsen i en petition till k. m:t den 31 oktober 1881. De föranledde

emellertid då icke någon särskild åtgärd från regeringens sida. Frågan om småskolekårens rättsliga ställning fick därför vila en lång tid framåt. Den blev dock alltjämt föremål för behandling i föreningens organ Svensk Läraretidning, som med vaket intresse och aldrig svikande påpasslighet värnat om småskolekårens rättigheter, och som i de enskilda fallen, så långt det stått i dess förmåga, sökt motarbeta följderna av det i flera avseenden rättslösa tillstånd, vari kåren faktiskt befunnit sig.

Emellertid upptogs ärendet sedermera av det elvte allmänna folkskollärareмötet i Göteborg 1893 samt behandlades därjämte vid allmänna föreningens fjärde ombudsmöte i Stockholm 1895.

Som resultat av nu omnämnda ansträngningar i syfte att föra frågan fram mot sin lösning kommo från k. m:t dels bestämmelsen om fyra månaders ömsesidig uppsägningstid vid »anställning tills vidare» (1895) och dels stadgandet, att skolråd må, där kyrkostämman så beslutar, i enlighet med bestämmelser i vederbörligen stadfäst reglemente kunna giva lärare vid småskolan en fastare anställning (1897). Den sistnämnda bestämmelsen, vilken jämte den förra återfinnes i gällande folkskolestadgas § 24 mom. 3, utgjorde det första steget på vägen mot målet: en ordinarie småskollärarinnekår. Och den var såsom sådant av en viss betydelse.

Det blev emellertid allt mer uppenbart, att skulle något väsentligt vinnas i avseende på en mera tryggad ställning för småskolekåren i dess helhet, så måste lagstiftningen ingripa direkt reglerande. Utgående från denna uppfattning upptog centralstyrelsen frågan på nytt år 1902, då ärendet åter utsändes till behandling inom kretsarna. Föreningen uttalade nu det önskemålet, att »vid varje småskola skall minst en lärare (lärarinna) vara anställd som ordinarie». Den 8 april 1903 hemställde centralstyrelsen i skrivelse till konungen, att en bestämmelse med detta innehåll måtte införas i folkskolestadgan.

Det andra steget mot det uppställda målet blev sedan taget år 1905. Genom k. m:ts beslut av den 17 november nämnda år infördes i folkskolestadgan § 33 föl-

Centralstyrelsens ursprungliga avsikt var att redan i fjol verkställa den ifrågavarande undersökningen. Under det förberedande arbetet härmed kom det emellertid att stå klart för centralstyrelsen, att de uppgifter, som komma att begäras, måste för att kunna tjäna det avsedda ändamålet, grunda sig på ingående kännedom hos uppgiftsgivarna om alla de förhållanden, som röra tjänsten och dennas beskaffenhet, rättigheter och förmåner såväl som skyldigheter. Den menade därför, att undersökningen helt säkert skulle underlättas och saken även i övrigt gagnas, om kårens medlemmar i förväg erhölle en klar och fullständig upplysning om innebörden icke blott av den ifrågavarande uppgiftsinsamlingen utan även och framför allt av de gällande förordningar och bestämmelser, till vilka uppgifterna skola hänföra sig.

I sådant syfte föranstaltade centralstyrelsen under förra året en liten skrift med titeln: »Småskolekårens rättsliga och ekonomiska ställning. En upplysningsskrift till småskolekårens tjänst». Denna skrift, som är författad av centralstyrelseledamoten Gottfrid Björkman, blev såsom tredje häftet av tidskriften »Föreningen» 1910 tillställd S. A. F:s samtliga ledamöter, varjämte den genom länsombudens medverkan spriddes till alla de medlemmar av småskolekåren utom föreningen, vilkas adresser kunnat anskaffas.

I förordet heter det bland annat:

Centralstyrelsen har därför till småskolekårens tjänst utarbetat denna skrift, som i huvudsak lämnar de upplysningar, vilka en småskollärarinna för tillvaratagandet av sina lagliga rättsförmåner behöver känna. För fullständighetens skull har även medtagits en redogörelse för de löne- och pensionsförmåner, vilka enligt nu gällande författningar tillkomma småskolans lärarepersonal. På så sätt kommer denna lilla skrift att giva varje småskollärarinna en tillförlitlig översikt rörande de henne genom lag tillförsäkrade rättsliga och ekonomiska levnadsvillkoren. Sedan småskolekåren tagit noggrann kännedom om innehållet i denna skrift, torde centralstyrelsen med lätthet kunna erhålla de upplysningar, av vilka den kan vara i behov i och för ett fortsatt arbete för förbättring av småskolekårens rättsliga ställning.

De lärarinnor, vilka tilläventyrs icke fått mottaga ifrågavarande skrift, kunna erhålla den avgiftsfritt efter anmälan hos kassaförvaltaren i Sverges allmänna folkskollärareförening, Stockholm Va.

II.

Frågor att besvaras av varje enskild lärarinna.

De hänvisningar, som åtfölja nedanstående frågor avse 3:e häftet av tidskriften Föreningen 1910: »Småskolekårens rättsliga och ekonomiska ställning». Svaren skola avgivas å den blankett, som åtföljer nu föreliggande häfte, samt insändas till centralstyrelsen för Sverges allmänna folkskollärareförening, Stockholm Ö. före den 15 mars 1912. Skulle blanketten på ett eller annat sätt förkomma, eller komplettering av förut insänt svar önskas, kunna svaren skrivas på annat papper men då i noga anslutning till här nedan angivna frågeformulär.

A. Antagnings- och tjänsteförhållanden.

1. Är Ni vederbörligen examinerad (sid. 8)?
2. Finnes Eder antagning antecknad i skolrådets protokoll (sid. 10)?
3. Har Ni fått antagningsbevis eller utdrag av skolrådets protokoll om Eder anställning (sid. 10)?
4. Har Ni enligt skolrådets protokoll eller distriktets skolreglemente den fastare anställning, som omtalas i folkskolestadgan § 24 mom. 3 (»skolråd dock obetaget... fastare anställning»; sid. 9—10)?
5. Är Ni enligt skolrådets protokoll antagen
   a) tills vidare med ömsesidig uppsägningsrätt jämlikt folkskolestadgan § 24 mom. 3 (sid. 9—10)?
   b) endast för viss bestämd tid (sid. 9—10)?
   c) utan några bestämmelser om tid och uppsägning (sid. 10)?
6. Huru många tjänsteår har Ni tillsammans (sid. 24—25)?
7. Är Ni gift?

8. Har Ni uppnått understödsålder (sid. 24)?

9. Innehar Ni ordentligt förd tjänstebok (sid. 13 och 25)?

B. Entledigande.

10. Känner Ni fall — och om så är, huru många — då småskollärarinna, som blivit antagen tills vidare med ömsesidig uppsägningsrätt, och som tjänstgjort i sammanlagt fem år, blivit mot sin vilja entledigad på grund av

a) inträde i äktenskap?
b) inträde i understödsålder (lärarinnans ålder uppgives)?
c) tjänstens förändring till folkskollärartjänst?
d) tjänstens indragning?

eller

e) under omständigheter, som kunnat tydas så, att entledigandet avsett ett förhindrande av inträde (å den innehavda platsen) i tjänsteålder, som berättigar till den fastare anställningen enligt folkskolestadgan § 33 mom. 2 (sid. 12)?

11. Känner Ni fall — och om så är, huru många — då småskollärarinna, oaktat hon erhållit fastare anställning i enlighet med folkskolestadgan § 24 mom. 3 (sid. 9), blivit mot sin vilja entledigad

a) på grund av inträde i äktenskap?
b) av annan anledning (vilken)?

Till förekommande därav, att samma fall på grund av uppgifter från flera håll må komma att i statistiken upptagas mera än en gång, torde namnet å såväl den åsyftade lärarinnan som församlingen, där fallet timat, angivas. Samtliga dylika uppgifter behandlas av centralstyrelsen som strängt privata, vadan endast antalet fall kommer att i den tillämnade statistiken offentliggöras.